

تەنھەسەر رەوان

بۇ تەنھەسەر قورئان

بەرگى [۵]

نوسىن

مەلا مەھمۇدى گەلئەپى

جزمى [۱۰]

منتدى اقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

تەفسىرى رەۋان

بۆتۈگە يىشتى قورئان

بەرگى يىتجەم

نوسىنى

مەلا مەحمودى گەلا ئەيى

جزمى (۱۰)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

-
- ✽ تەفسىرى دەۋان بۆتەگە يىشتى قورئان .
 - ✽ نووسىنى : مەلا مەحمۇدى گەلەلى .
 - ✽ چاپى يەكەم .
 - ✽ چاپخانى ئۆفسىتى تىشك .
 - ✽ تىراز : (۵۰۰) دانە .
 - ✽ ژمارەى سپاردن : (۱۷۰) ى سالى (۱۹۹۹) .
 - ✽ مافى چاپكردن پارىژراۋە و تەنھا ھى نووسەرە .
 - ✽ چاپ و يىت چىنىنى : مەلبەندى كۆمپيوتەرى ئاۋىزە — سايمانى .

سهره نای جرمی دهیهم

چونیه تی دابهش کردنی دهسکهوتی جهنگ

﴿وَأَعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ
وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ إِن كُنْتُمْ عَامِنْتُمْ بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَنَا
عَلَىٰ عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ التَّلَاقِ أَلْجَمْعَانِ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾

له نایه تی پیشوودا پمروه دگار فرمانی به موسولمانان کرد که دژی
کافران بجهنگن، فرموی: ﴿وَقَاتِلُوهُمْ﴾: جهنگیش به شیوه یه کی ناسایی و
عاده تی به شوینی دا دهسکهوت ده بی، نه مجار پمروه دگار لیله دا یاسای
دابهش کردنی دهسکهوتی جهنگ دیاری ده کار ده فرموی: ﴿وَأَعْلَمُوا أَنَّمَا
غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ
وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ﴾ بزائن: نه وهی له جهنگ دا ده بیته دهسکهوتتان،
ده کریته پینج بهش؛ به شیک له پینج به شه که ده دری بهوانه ی نایه ته که باسی
کردون، به لام شتیک هدیو پرسیار ده کری بۆ نایه ته که شهش لایه نی باس
کردون که پینج یه که که بیان به سهردا دابهش ده کری؟ له وه لام دا ده گوتری رای
راستو صه حیح نه وه یه: که هینانی ناوی خودا بۆ پیروزی و ته به پروکوه پینج
یه که که همر به سهر پینج لایه ن دا دابهش ده کری.

ته بو عالیه ده لی: نهو به شه ی بۆ خودا دیاری کراوه له پیروستی که عبده دا
خمرج ده کری. به لام رایه که ی رته کراوه ته وه به وه که تاوه دانگردنه وه ی نهو
پینج لایه نه ی پینج یه که که بیان به سهردا دابهش ده کری نه مانه ن.

۱- به شیک بۆ پیغه مبهره، به تاره زوی خوی دهیدا به کی دهیدا.

۲- به شی خرمه کانی پیغه مبهره که بریتین: له به نوهاشمو
به نوموطة لیب نه مه رای شافیهی و نه حمه دو هی تریشه، به لگه شیان نهو

فرمود دهیهم: که بخاری و نه سانی ده ریان هیواره ده لئن: کاتی پیغه مبهر ﴿﴾ بهشی (ذوی القربی) دابهش کرد ته نیا له تیوان به نوهاشو به نوموطله لیب دا بهشی کردو فرمودی: (اِنَّهُمْ لَمْ يُفَارِقُونِي فِي جَاهِلِيَةٍ وَلَا اِسْلَامٍ، اِنَّمَا بَنُو هَاشِمٍ وَبَنُو الْمُطَلَبِ شَيْءٌ وَاحِدٌ). که نه می فرمود: به نجه کانیشی تیکنان.

بخاری ده لی: لهیث گوتی: یونس بۆیگی پراموه و نه میشی زیاد کرد وتی: پیغه مبهر ﴿﴾ هیچی بۆ بهنی عهدو شه مسرو بهنی نه وفل داننا. تیبنو نیسحاق ده لی: عهدو شه مسرو هاشو موطله لیب برای دایکی بوون، دایکیان عاتیکه کیچی موپره یه، نه وفل برای باوکییان بوو، نه سانی ده فرمودی: پیغه مبهر بهشی خزمه کانی دانا که بریتی بوون له به نوهاشو بهنو موطله لیب هدیانبوو ده ولمه ند بوو هدیان بوو هژار بوو!

به لام دوا و ده فاتی پیغه مبهر ﴿﴾ به لای تیمامی شافعی یوه ظاهریری نایه ته کهش نه وهی لی و ده ده گیری پینج یه کی ده سته کهوته که ده کری به پینج بهش، به شیک بۆ پیغه مبهره ﴿﴾ له برژوه ندی موسولمانان دا خمرج ده کری و ده کوو کرینی کالو پیداوستی جهاد. به شیک بۆ خزمه کانیه تی به ده ولمه مندو هژاریانه وه، به سریان دا دابهش ده کری بۆ هر نیرینه کیان دوو هینده میینه یه کیان. نهو سی به شه کهی تریشی بۆ سی لایه نه کهی تر: هتیبو هژارو ربوارو.

تیمامی نه بو حدیفه ده فرمودی: بهشی پیغه مبهر ﴿﴾ دوا و ده فاتی نامینی. هر وه ها بهشی خزمه کانیشی نامینی. نه گهر بیاندریتی به بونهی هژاریه وه ده یاندریتی ته گینا ده ولمه منده کانیان نایاندریتی. به لکوو پینج یه که که به سر هتیبو هژارو ربوارو دابهش ده کری.

تیمامی مالیک ده فرمودی: دوا و ده فاتی پیغه مبهر ﴿﴾ دابهش کردنه که حواله ی رای تیمام ده کری، به ناره زوی خوی چونی به یاش زانی ناوا دابهشی ده کا. حمزی لی بوو هه مووی ده خاته بهیتو له مالوه، نه گهر به لایه وه گونجاو

بوو به سمر نهواندهی نایه ته که ناوی هیئان و دابه شی ده کا، نه گمر به لایه وه په سهند بوو: هندیکیان دهیاندیری و هندیکیان نایاندیری.

مالیکیه کان، به لگه یان زورن، یه کی لهو به لگانه: نهو فرموده یه یه: که له عبدوللای کوری مه سوده وه ریوایت کراوه: ده فرمودی: پیغه مبر ﷺ روژی جهنگی حونهین ده سکه وتی جهنگی به شیوه یه کی تایبه تی دا به چهند که سیکی تایبه تی، سه د حوشتری دا به ته قره عی کوری حاییس، سه د حوشتریشی دا به عوبه ینه ی کوری حیصن، همدوا هندیکی تری لهو ده سکه وته دا به هندی پیاو ماقولی عه رب، پیاویک وتی: وه لاهی نه م دابه شکرده دادپروهری تیدا نیه، یان لایه نی خودای تیدا ره چاونه کراوه. عبدوللا ده فرمودی: وتم: سویند بی به خودا نه مه بو پیغه مبر ﷺ ده گیرمه وه. نیتر همداله کم بو گیرایه وه نهویش فرمودی: (يَرْحَمُ اللَّهُ أَخِي مُوسَى لَقَدْ أُؤْذِيَ بِأَكْثَرٍ مِنْ هَذَا فَصَبِرْ) خوا ره حم به موسای برام بکا، بیگومان نهویش له سمر دهستی گه له که ی له مه زیاتر ناراحت کراو خوی راگرت.

۳- بو هدیوان: زاروکتو مندالی موسولمانان که باوکه کانیان نه مابن.

۴- بو همداران: نهو موسولمانانه ی همدارانو پیوستییان هه یه.

۵- ریوار: نهو موسولمانه ی له مالو ولاتی خوی دوور که وتوته وه و پاره ی

بی نه ماوه.

نه مجار ده فرمودی: ﴿إِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِإِلَهِ...﴾ واته: پابه ندی نهو شهریه ته و یاسایه بن که بو مان داناون ده رباره ی پینج یه کی ده سکه وته لی ی درمه چن، نه گیر نیوه تیمانتان به خودا هه یو خوتان به موسولمان ده زانن. ﴿وَمَا أُنْزِلْنَا عَلَى عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ التَّقِي الْجَمْعَانِ﴾ همدوه ها نه گمر راست ده کهن پرواتان بهو په یامه هه یه که ناردو ومانه بو سمر بهنده ی خوشه ویستمان که پیغه مبره یان: بزائن؛ نهو مالو کالایه ی دهستان ده کهوی له جهنگ دا پینج یه کی ده دری بهو پینج لایه نانه ی باسکران. نیوه ته ماعتان تییدا نه بی، به چوار به شه که ی تری قینیات بکهن، نه گمر نیوه

نیماتان به خدا هیناوه و پرواتان بهو په یامه هیه که لمرؤژی به دردا خودا ناردویه بۆ پیغه مبرى خوی، نمو رؤژی به دره ی که حقو به تالی تیدا جیا کرایهوه، موسولمانان به سمر کافره کان دا زال کردن، نمو رؤزه ی سوپای موسولمانو سوپای کوفر به یه ک گه یشترو لیکیان دا، نمو جهنگه به کهم جهنگ بوو که پیغه مبر ﷺ ته شریفی به شداری تیدا کرد، **﴿وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾** په روه ردگار به سمر هه موو شتی که دا خاوه ن ده سلاتو توانایه، ده توانی نیه ی موسولمانی که مو بی چه ککو نامیری جهنگ به سمر له شکری زوری کارفران دا زال بکاوو هیچ شتی که نیه بیته کوسپو ته گه ره له بمرده م نه نجامدانی ویستو نیراده ی دا!

جا هه رچهنده مه بهستی جیهاد بهم ده قه قورنائیه ناشکرایه، سنوردار کرا، ده رکوت جیهاد بۆ خودایه، له پیناو نامانجی که دایه په دیوه ندی به بانگوازی خوداو نایینی خوداو مهنه جی ژبانوه هیه. به لی هه رچهنده ملکیمتی ده سکه وتی جهنگ له وه پیش، قورنان حواله ی خوداو پیغه مبرى کردو صلاحیه تی دابه شکردنی دایه ده ست پیغه مبر ﷺ که به گویره ی یاسای خودا دابه شی بکا، موجهیده کانی لی دووره په ریز کرد، بۆ نه وه ی مه بهستو هه لسو که وتیان خالیص بۆ خودا بی! وه لی له گدل هه بوونی نه م راستیانه دا پیویسته نه وه بزانی: که مهنه جی قورنان مهنه جی که خودایی به، روه روه ی واقع ده بیته وه به بریارو نه حکامی له بارو گونجاو، بۆ هه موو روداو یک حوکمی تایبه تی خوی هیه، بۆ هه موو کیشه یه ک حه للی گونجاوی هیه، چاره سهری خوی بۆ دیاری ده کا.

ناشکرایه: جهنگ به بریابوه، موسولمانان سهرکه وتون، ده سکه وت هیه، جهنگاوه هه ن. نمو جهنگاوه رانه لمری که ی خودادا تیکوشاون، مالو گیانی خویان به خت کرده، خویان کردۆته پیشمرگه وفیدانی، به ویستی خویان هاتوونه گۆره پانی جهنگه وه، به چه ککو نازو تفاقى خویان به مالو گیانه وه ناماده ی غمزا بوون، ته نانه ت هه ندیکیان ویرای دابینکردنی پیداویستی بۆ خویان، پیداویستی که سانی دیکه شیان دابینکرده. ده ی ته مانه به گیانو مال ناماده ی خویه خت کردن بوون، ده سکه وتیان ده ست ده کموی، به هو ی نازایه تی و

مهردی خویان غه‌نیمه‌تیاں دیته ده‌ست.. له‌وه پېشیش دلّو د‌ه‌روونیاں پالفته
 کراوه له‌وه‌ی که ته‌ماعی ته‌و ده‌سکه‌وتانه‌یان ه‌ه‌بی، ه‌ر له‌سمره‌تاوه
 خاوه‌نیه‌تی ته‌و غه‌ناتیمه بۆ خوداو پېغه‌مبهر گیر‌دراوه‌ته‌وه. که‌وایی زه‌مینه
 خوش کراوه بۆ ته‌وه‌ی ه‌هریه‌که‌یان له‌م ده‌سکه‌وته به‌شی خوی بدریتي،
 له‌کاتیک دا ته‌و جه‌نگاوه‌رانه وا ه‌ه‌ست ده‌که‌ن - که ته‌و به‌شه‌ی ده‌یاندریتي
 خوداو پېغه‌مبهر ده‌یانده‌نی، تیتز ته‌م به‌ش پی دانه پتو‌یستیبه‌کانیاں دابین
 ده‌کا، داخوازیبه‌ ناده‌میزاده‌کانیاں تیر ده‌کا، بی ته‌وه‌ی ه‌ه‌لپه‌ه‌لپو کیش‌ه‌و
 دو‌بهره‌کی له‌دابه‌شکرده‌که دا په‌یدا بی. ته‌مه‌ش دوا‌ی ته‌وه‌ی که
 له‌سمره‌تای سوره‌ته‌که دا به‌پراریکی یه‌کالا‌کره‌وه ﴿قُلْ الْأَنْفَالُ لِلَّهِ
 وَلِرَسُولٍ﴾ ملک‌یه‌ته‌و ده‌سه‌لاته‌که دیاری کرا. له‌لایه‌کی تره‌وه وه‌کوو له‌وه
 پېش به‌کورتی تاماژه‌مان بۆ کرد، زانایانی نیسلام له‌سمر ته‌م نایه‌ته‌ ریوایاتی
 جؤراو جؤریان گیر‌اوه‌ته‌وه، زؤر راو بۆ‌چوونی فیه‌ی جؤراو جؤریان له‌سمر ته‌م
 نایه‌ته‌ ه‌ه‌لساندوه، یه‌که‌م: تایا مانای (الغنائم) و (الأنفال) یه‌که‌ مانایه؟
 یان ه‌ر یه‌که‌یان مانای تایبه‌تی خوی ه‌یه؛ دو‌وه‌م: ته‌و پېنج یه‌که‌ی (جگه
 له‌و چوار به‌شه‌ی که ده‌دری به‌جه‌نگاوه‌ران) چؤن دابه‌ش ده‌کری؟ سی‌ه‌م:
 ده‌ریاره‌ی پېنج یه‌که‌ی پېنج یه‌که‌که (خمس الخمس) ی که ده‌دری به‌خودا،
 تایا ته‌و پېنج یه‌که‌یه که ده‌دری به‌پېغه‌مبهر؟ یان ته‌ویش بۆ‌خوی به‌شی
 سمره‌خویه؟ چواره‌م: ته‌و پېنج یه‌که‌ی بۆ پېغه‌مبهر ﴿لِلَّهِ دِيَارُي كِرَاوَهٗ﴾، تایا
 تایبه‌ته‌ به‌خویه، یان حوکه‌که‌ی ده‌گو‌زرت‌ه‌وه بۆ جینیشین و فەرمان‌پروایانی
 دوا خۆشی؟ پېنج‌ه‌م: ده‌ریاره‌ی پېنج یه‌که‌ی خزمه‌کانی پېغه‌مبهر ﴿لِلَّهِ دِيَارُي كِرَاوَهٗ﴾، تایا دوا
 سمره‌می پېغه‌مبهر ﴿لِلَّهِ دِيَارُي كِرَاوَهٗ﴾ ه‌ر به‌رده‌وامه‌و ده‌دری به‌بهره‌ی ه‌اشم به‌ره‌ی
 موطه‌لیب؟ یان دوا پېغه‌مبهر ﴿لِلَّهِ دِيَارُي كِرَاوَهٗ﴾ نیشه‌که حه‌واله‌ی فەرمان‌پروای موسولمانان
 ده‌کری بۆ ته‌وه‌ی به‌تیج‌تیه‌ادو بۆ‌چوونی خوی بریاری تیدا بدا؟ شه‌ه‌م: تایا
 ته‌و پېنج یه‌که‌ی که بۆ خوداو پېغه‌مبهر و خزمه‌کانی و ه‌ه‌ژاران و ه‌ه‌تیوانو
 رې‌بواران دیاری کراوه ده‌کرت‌ه‌ پېنج به‌شی چوون یه‌که: یان ته‌ویش حه‌واله‌ی
 پېغه‌مبهر ﴿لِلَّهِ دِيَارُي كِرَاوَهٗ﴾ کراوه ته‌ویش فەرمان‌پروایان چؤنیاں بو‌ی ناوا دابه‌شی ده‌که‌ن؟
 ته‌مانه‌ ه‌ه‌مویان راو بۆ‌چوونی فیه‌ین و ه‌هریه‌که‌یان به‌لگه‌ی خوی

بہدہستہوہیہ، بہپیویستمان نہزانی ہہموو نہو راو بۆچوزو بہلگہ ہیئانہوہو رەتدانہویان راگوژی تیرہ بکہینو بیانخزنینہ نەم جیگایہوہ. بہتابہتی کہ مەوزوعی دەسکەوت (غنائم) بەشیوہیہکی گشتیو تیکرایی نەمپۆ واقعیکی ئیسلامی نیہو روہپروی موسولمانان نابیتەوہ، نەمپۆ نەم مەسەلە، واقعیکی زیندوو نیہ، چونکہ دەولتیککی ئیسلامی لہگۆپی نیہ، فەرمانپوایەکی موسولمان نیہ، نەتەوہیہکی موسولمان بەو مانایہ نیہ لہپیناوا ئایینی خودادا جیہاد بکاو دەستکەوتی لہجەنگا ہہبۆ وەوڵی نەوہ بدا بزانی چۆن دابەشی بکا. نەمپۆ چی لہو بارەوہ بگوتری: کات بەفیرۆدانہ لہباسیککی بۆشی نەظہری دا، لہواقیعی موسولمان دا چ رەنگدانہوہیہکی نیہ!!

زۆر کردنی موسولمانان لہپیش چاوی کافرەکانو بہکەم

پیشاندانی کافرەکان لہبەرچاوی موسولمانان!

إِذْ أَنْتُمْ بِالْعُدْوَةِ الدُّنْيَا وَهُمْ بِالْعُدْوَةِ الْقُصْوَى وَالرَّكُوبُ اسْتَفْلَ مِنْكُمْ وَلَوْ

تَوَاعَدْتُمْ لَاخْتَلَفْتُمْ فِي الْمِيعَادِ وَلَكِنْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا

لِيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَيَحْيَىٰ مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍ وَإِنَّ اللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ

﴿٤٢﴾ إِذْ يُرِيكُهُمُ اللَّهُ فِي مَنَايِكَ قَلِيلًا وَلَوْ أَرَاكَهُمْ كَثِيرًا لَفِشَلْتُمْ

وَلَتَنْزَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَلَكِنَّ اللَّهَ سَلَّمَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤٣﴾

وَإِذْ يُرِيكُمُوهُمْ إِذِ الْتَقَيْتُمْ فِي أَعْيُنِكُمْ قَلِيلًا وَيُقَلِّلُكُمْ فِي أَعْيُنِهِمْ

لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٤٤﴾

باسەکہ بەردەوام لیڕەش دا ھەر دەربارەوی رودای جەنگی بەدرە، پەرورەدگار دواي نەوہ: کہ حوکمی دابەشکردنی دەستکەوتی جەنگی دیاری

کرد، نه مجار ديمه نيکى نمو روزه ده کيشي و شوي نو له شکر به زيني همدوو
 لاه سرباز خانه ي همدوو سواکان ده ست نيشان ده کا، يو نموه ي موسولمانان
 يادى نيممه ته گموره کاني خودا بکهنموه، که به سمر دوژمنى سمرسه ختيان دا
 زالى کردن، نمو دوژمنه ي که له همدوو روبه کى مادي و سربازي يمه له وان
 به هيتر بوون. «فهرموى: ﴿إِذْ أَنْتُمْ بِالْعُدُوِّ الدُّنْيَا وَهُمْ بِالْعُدُوِّ
 الْقُصْوَى﴾ نه ي گروهي موسولمانان! يادى نمو به يمه که گه ييشتنو تيکړژانو
 ليکدانه په کالاکمروه بکمن: که روى دا له نيوان نيوه و کافره کان دا، هه ميشه
 شوکرى پوره دگار بکمن که لهو جهنگه دا نيوه ي به سمر نموان زال کرد!

له کاتيک دا نيوه له برده م جهنگيکى ترسناک دا بوون له گمل دوژمن دا،
 نمو کاته ي نيوه له لايه کى دژله کموه بوون، به لاي مه دينموه، نمو شورينه ش
 زه وييه کى لمبه لان بوو، قاچتان رژه چوو، به ناخوشي جموجولتان يو ده کرا،
 له شکرى کافره کانيش له برى کى تری دژله کموه (دور له مه دينه) به لاي
 مه کموه هليان دا بوو، ناويشيان لى نريک بوو، ﴿وَالرَّكْبُ أَهْلُ
 مِنْكُمْ﴾ کاروانى قوره ي شييه کان که به سمر و کايه قى نه بو سوفيان بوو، به همدوو
 مالو کالاي پييان بوو، له خوار تانموه بوون، به لاي ده رياوه، يان که ناري
 ده ريا کموه. لهو کاته دا کاروانه که له شامموه ده گمرايموه به چل که سى
 قوره ي شييه موه، نموان له گمل مه کمه ي يه کان دا ده يانه ويست به همدوو جوړيک
 بهر گري لهو کاروانو کالايه بکهنو نه هيلن که س ده س ييني ته ريگاي. ﴿وَلَوْ
 تَوَاعَدْتُمْ لِاخْتَلَفْتُمْ فِي الْمِيعَادِ﴾ خو نه گم لهوه پيش نيوه و کافره کان واده ي
 شمرتان به يه کتر بديمو شوي نى جهنگه که تان ديارى بگردايه، بتانزانيه
 ژماره يان چنده، و ده که تان نه ده برده سمر، له ترسى جهنگ له کاتي ديارى کراو
 دا ناماده نه ده بوون، له بر که موى که متفاقي خوتانو زوري به هيترى دوژمن.
 همدوه ها له لايه کى تره وه کافره کانيش ده ترسان شمر له گمل پيغه مبر بکمن،
 کهوا بوو: هيچ لايه کتان ناماده نه ده بوون يو جهنگه. به لام به يه که گه ييشتنان
 به بي پيش واده ي و به بي نموه ي هيچ لايه کتان پيش وهخت حدزتان له شمر بي،
 ﴿لِقَضَىٰ اللَّهِ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا﴾ يو نه نجامداني کارىک بسوو: که

په‌روردگار برپاری دابوو، به‌قودره‌تو دانایی و زانایی خۆی پیش وه‌خت نه‌خشه‌ی بۆ کیشابوو، بۆ شه‌وه‌ی نایینی نی‌سلام به‌هیز بی‌و، موسولمانان سه‌رکه‌ونو شیرکتو کوفر لاواز ببزو کافره‌کان ریسوا بکړن، بۆ جی به‌جی کردنو نه‌نجامدانی کاریکت بوو: که په‌روردگار له‌وه پیش برپاری دا بوو ره‌تبوونه‌وه‌ی نه‌بوو، نه‌ویش یارمه‌تیدانی خوشه‌ویستانی خۆی زه‌لیل کردنی کافره‌کان بوو، که له‌ ناکامی شه‌و به‌یه‌ک‌گه‌یشتنه‌وه بوو، تا موسولمانان نیمانیان زیاد بکاو به‌هیزتر بی، وه بۆ شه‌وه‌ی موسولمانان پابه‌ندی فەرمانی خودا بنو شوکرو سوپاسی بۆ ده‌رپرن.

به‌یه‌ک‌گه‌یشتنی شه‌م دوو سوپایه به‌و شتویه له‌داها‌تودا کاریگریه‌کی تری هیده: نه‌ویش شه‌ویه که ده‌فرموی: ﴿لِيُهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَحَيَّ مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍ﴾ تا به‌مری شه‌وه‌ی ده‌مری له‌کافره‌کان پاش بینینی به‌لگه‌یه‌کی ناشکرا که راستی نایینی نی‌سلام ده‌سه‌لمینی، بژی شه‌وه‌ی ده‌ژی له‌و موسولمانان پاش شه‌وه‌ی به‌لگه‌ی به‌هیزی بینی که خودا نایینی خۆی زال ده‌کاو کۆمه‌گی به‌موسولمانان ده‌کا. بۆ شه‌وه‌ی که‌س بیانوی نه‌می‌ن! چونکه جه‌نگی (به‌در) به‌لگه‌یه‌کی به‌هیز بوو: بۆ چه‌سپاندنی بیرو باوهر له‌دلی موسولمانان داو خه‌لکی هه‌لنا بۆ کرداری چاکو راستالی له‌خودا به‌رستی دا | واده‌ی په‌روردگاری تیدا هاته‌دی که ده‌فرموی: ﴿سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ﴾ القمر/ ۴۵.

ده‌شگونجی به‌شتویه خوازه (نیستی‌عه‌اره) وشه‌ی ﴿يُهْلِكَ﴾ به‌مانا (یکفر) وشه‌ی ﴿يُحْيَا﴾ به‌مانا (یؤمن) لی به‌دینه‌وه. واته: بۆ شه‌وه‌ی کافر بی شه‌وه‌ی ده‌یه‌وی کافر بی، پاش بینینی به‌لگه‌ی به‌هیزو نیشانه‌ی بیانوو به‌. وه نیمان بی‌ن شه‌وه‌ی ده‌یه‌وی نیمان بی‌ن پاش بینینی به‌لگه‌و نیشانه‌ی به‌هیز.

به‌لی له‌راستی دا جه‌نگی به‌در جیاکه‌ره‌وه‌ی حه‌قو به‌تال بوو، به‌لگه‌و نیشانه بوو بۆ موسولمانان که خودا چۆنی موژده دا بوو به‌پیغه‌مبه‌ر ناوا هینایه‌دی.

به‌لگو نیشانه بوو بۆ کافره‌کان به‌تیش‌کانیان چونکه نه‌وان سدریازی شه‌یتان بوونو له‌پیناو بیرو بریو پوچ دا جه‌نگازو سهره‌نجام ریسوا بوون. به‌کورتی و پوختی په‌روهردگار بۆیه نیه‌ی له‌به‌در دا به‌بی واده‌و زانیسی پیش وه‌خت به‌یه‌ک گه‌یاند بۆ نه‌وی نیه‌ی به‌سر نه‌وان دا زال بکا، وشه‌ی حق (لا اله الا الله، محمد رسول الله) به‌سر وشه‌ی به‌تال دا به‌رز بکاته‌وه، تیش ناشکراو رون بی به‌لگه به‌هیزو بیانوو پر بی، نیشانه رونو ناشکرا بی، که‌س شکو گومانی نه‌مینن، جا نه‌و کاته‌ی که‌س کوفر ده‌مینیت‌وه به‌ا بمینیت‌وه، بۆخوی ده‌زانی و لای نومایانه که‌ رتبازه‌که‌ی به‌تال‌مو به‌هله‌ه چوه؛ چونکه نه‌وی که‌ بینیان به‌لگه‌یه‌کی مه‌حسوسو بیندراو بوو، تاقیردنه‌وه بوو، به‌لگه‌ی بیندراو هه‌ست پیکراو زۆر کاریگه‌رت‌ره له‌به‌لگه‌ی نه‌ظه‌ری و عدلی. ﴿وَإِنِ اللَّهُ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بی‌گومان په‌روهردگار شنه‌واو زانیه به‌هه‌موو شتیک هیچی لی گوم نابن، هه‌موو بیرو باوه‌رو کردارو گوفتاریکی کافرو موسولمان ده‌زانی و شنه‌وايه به‌گوفتاری کافره‌کانو زاناو ناگادار بوو به‌هه‌ل‌سو که‌وتو ره‌فتاریان، شنه‌وايه به‌دوعاو نزای موسولمانانو ناگاداره به‌وه‌ی: که‌ شیاوی نه‌وه‌ن به‌سر دوزمن دا زالیان بکاو سهریان بخا! هه‌ر که‌سه‌یان له‌کافرو موسولمان به‌گوته‌ی کرده‌وه‌یان پاداشو سزایان ده‌داته‌وه. ﴿إِذْ يُرِیکَهُمُ اللَّهُ فِي مَنَامِكَ قَلِيلًا﴾ نه‌ی پیغه‌مبیری خوشه‌ویست! بیری نه‌و کاته‌ بکهره‌وه، که‌ په‌روهردگار له‌خه‌ودا کافره‌کانی به‌که‌مو بی هیز نیشان دای، نه‌توش نه‌مه‌ت به‌هاوه‌لانت راگه‌یاندو بریایان پی کردی و دلیان دامه‌زراو و ره‌یان به‌رز بووه‌وه، هیوایان به‌سر که‌وتن به‌هیز بوو ﴿وَلَوْ أَرَأَکَهُمْ کَثِیرًا لَّفَشِلْتُمْ وَکُنْتُمْ فِی الْأَمْرِ﴾ نه‌گه‌ر په‌روهردگار کافرکانی به‌زۆرو خاوه‌ن هیز، نیشان بدایه، هاوه‌لانت لییان هه‌ترسانو له‌ناو خویان دا لییان ده‌بوو به‌مقو مقو، هه‌ندیکیان ناماده‌باشی خویان پیشان ده‌داو هه‌ندیکیان خویان ده‌گرت‌وه‌و ناماده‌ نه‌ده‌بوون، چونکه بریکیان بریوای پته‌ویان هه‌یه‌وه و ره‌به‌رزو دل قایم خۆبه‌خت کمرن، پایه‌ندی فرمانی خوداو پیغه‌مبیری خودان، هه‌یانه ترسنوکتو و ره‌روخاوه؛ تا هه‌نگاوێک ده‌هاوی

ههزار حیساب ده‌کا، نهو کاته جورده‌ها بیانویان ده‌هینایه‌وه، بۆ نه‌وه‌ی ناماده‌ی شمر نه‌بزو به‌شداری نه‌کمن. ﴿وَلَكِنْ اَللّٰهُ سَلَّمَ﴾ به‌لام خودا ئیوه‌ی له‌مو دوویه‌کی و ترسانو راجیایی به‌پاراستو، تووشی نه‌و شکانو نوشوستی به‌ی نه‌کردنو ریسوا نه‌بوون! ﴿اِنَّهٗ عَلِیْمٌ بِذَاتِ الصُّدُوْر﴾ بیگومان په‌روهردگار زاناو ناگاداره به‌و هه‌ست به‌ترسانو لاوازیبه‌ی که له‌ناو ده‌رووتنان دا شیردراوه‌تموه، ناگای له‌و هه‌سته شیردراوه‌یه: که جه‌نگاوه‌ر له‌چوون بۆ جه‌نگ پاش ده‌دا، هه‌روه‌ها زاناو ناگاداره به‌و وزه ئیمانی به‌ی که پال به‌جه‌نگاوه‌ری خوداناسه‌وه ده‌نی بۆ چوونه پیشه‌موه و خۆیه‌ختکردن ناگای له‌نه‌ندازه‌ی ته‌وه‌ککولو دلتارامی و خۆگری هه‌ربه‌کیک له‌ئیه‌ هه‌یه، بۆ هه‌موو که‌سیک هۆکاری پیوستی ره‌خساندوه بۆ که‌یشتن به‌و مه‌به‌سته‌ی هه‌ولی بۆ ده‌دا. ﴿وَ اِذْ یُریکُمُوْهُمْ اِذْ اَلْتَقِیْتُمْ فِیْ اَعِیْنِکُمْ قَلِیْلًا﴾ نه‌ی پیغه‌مبهری خۆشه‌ویسته‌ی نه‌ی کۆمه‌لی موسولمانان! بی‌ری نه‌و کاته بکه‌نه‌وه که پیش به‌ریابوونی جه‌نگ، په‌روهردگار کافره‌کانی له‌چاوی ئیه‌وه‌دا به‌که‌مو لاواز نیشان دا، بۆ نه‌وه‌ی به‌خۆتان رایبه‌رموونو و ره‌تان به‌رز بیته‌وه‌و په‌لاماریان به‌دن به‌پرواتان به‌یارمه‌تیدانی خودا به‌هیزبوو فریشته‌ش گورو تینیکی تایبه‌تی خسته‌ناو دلتانه‌وه‌و به‌بی نه‌همیه‌ت کافره‌کانتان هاتنه‌ به‌رچاو، له‌هه‌مان کات دا ﴿وَقَلَلِیْکُمْ فِیْ اَعِیْنِهِمْ﴾ ئیه‌وشی به‌که‌مو لاواز خسته‌پیش چاوی کافره‌کان، بۆ نه‌وه‌ی زیاتر له‌خۆیان بایی به‌بزو پیدایه‌ستی زۆر بۆ جه‌نگ تاماد نه‌کهنو به‌بی نه‌همیه‌ت سه‌دیرتان بکه‌ن، ته‌نانه‌ت کار که‌یشته‌ته‌وه‌ نه‌بو جه‌هل بلی: جا هاوه‌لانی موحه‌مه‌د نه‌وه‌نده‌ که‌من رۆژانه بیچوه و شترکیان به‌سه‌و، پی‌ی تیر ده‌خۆن. په‌روهردگار نه‌م هۆکارانه‌ی ره‌خساندن ﴿لِیَقْضِیَ اَللّٰهُ اَمْرًا کَانَ مَفْعُوْلًا﴾ بۆ نه‌وه‌ی هه‌ردوولتان سوورین له‌سه‌ر به‌ریاکردنی جه‌نگ، نه‌وان به‌هۆی له‌خۆیایی بوونو خۆیه‌زۆر زانیبو خاوه‌ن هیزو ده‌سه‌لات، ته‌مانیش به‌هۆی پشت به‌ستنیان به‌خوداو به‌راست زانینی به‌لێزو واده‌کانی خودا!! تا له‌سه‌رنجام دا نه‌و نه‌خشه‌ی که له‌زانستی خۆی دا کی‌شایه‌تی ته‌نجامی بدا، که بریتییه له‌زال کردنی ئیه‌وه‌ی موسولمان

به سمر نهوانی کافردا، وشه ی (لا إله الا الله) بهرز بیته وه و شه ی لاتو عوزاو..... ژیر بکهوی.

﴿وَالِلّٰهِ تَرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ هر بۆ لای خودایه گهرا نه وه و یه کالای کرد نه وه ی هه موو کاریکو هه موو شتیک به دهستی خۆیه تی.

یادکردنی خوداو خۆراگری له بهرام بهر دوزمن و گوێرا دیری بۆ

فه رمان

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا لَقِيْتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا وَاذْكُرُوا اﷲَ كَثِيْرًا
لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿٤٥﴾ وَأَطِيعُوا اﷲَ وَرِسُوْلَهُ وَلَا تَنَزَّغُوا فِتْنَتَهُوْا
وَتَذْهَبَ رِيْحُكُمْ وَأَصْبِرُوْا إِنَّ اﷲَ مَعَ الصَّابِرِيْنَ ﴿٤٦﴾ وَلَا
تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ خَرَجُوْا مِنْ دِيَارِهِمْ بِطَرَا وِرِثَاءَ النَّاسِ وَيَصُدُّوْنَ
عَنْ سَبِيْلِ اﷲِ وَآﷲُ يَمَّا يَعْمَلُوْنَ مُحِيْطٌ ﴿٤٧﴾

پاش نه وه ی په ره وردگار له نایه ته کانی پێشودا باسی جوړه ها نیه مه تی
خۆی کرد که به سمر پێغه مبهرو موسولمانان دا رشتبونی له روژی به دردا،
نه مجار موسولمانان قیری نه وه دهکا؛ که هر کاتی رویرو دوزمن بو نه وه،
دوو ره وشتیان تیدا بی؛ خۆگری له بهرام بهر دوزمن دا، یادکردنی خودا
به زۆری، نه مجار فرمانیان پێ دهکا که پابه ندی فرمانی خودا بن،
گوپرا یه لی نامۆزگاریه کانی پێغه مبهر بن، هه روا نه هی لی کردن
له دووبه ره کی و کیشه نانه وه، بۆ نه وه ی بای به ختیان نه روا، هیزو توانایان
به ره وه ام بی.

۱- ده رباره ی ره وشتی یه که م ده فرموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا
لَقِيْتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا﴾ نه ی خاوه ن باوه ران! هه رکاتی رویرو کۆمه لیک
جنگاوه ری دوزمن بو نه وه، خۆراگرین له بهریان هه لمیه ن؛

بیگومان خوگرری ره‌وشتیکی مه‌عنه‌ویییه زور جار ده‌بیته هوی
سهرکه‌وتزو زالبیون به‌سهر دوژمن دا، پروانه دوو پال‌هوان زورانبازی ده‌کمن،
هه‌دووکیان مانلو ده‌بن، بی هیژ ده‌بن، هه‌ریه‌که‌یان چاره‌روانی نه‌ویه نیستا
نا نیستا بکه‌وی، به‌لام له‌هه‌مان کات دا نه‌وه‌شی به‌دل دا دی که
به‌رامبه‌ره‌که‌یش له‌وانه‌یه له‌و ماندوتر بی، نیتر وره به‌خوی ده‌دار خورا ده‌گری
تا ناخر هه‌ناسه‌و سهرکه‌وتن به‌ده‌ست دینسو به‌رامبه‌ره‌که‌ی بسور ده‌دا،
جه‌نگیش هه‌روایه، گرن‌گترین هوکاری سهرکه‌وتن تی‌یدا خورا‌گریه‌و
گه‌شبینیه، به‌لکو خورا‌گری له‌هه‌موو کردار‌تکی ناده‌میزا دا سوودی هه‌یه،
هوکاری سهره‌کییه بو به‌مراد گه‌یشتنو سهر‌فرازی.

له‌صه‌حیحین دا هاتوره له‌(عه‌بدوللای کوری نه‌بو نه‌وفی) وه ده‌لی:
پیغه‌مبهر ﷺ له‌بری له‌و روژانه‌ی که رویه‌روی دوژمن ده‌بوه‌و چاره‌روانی
ده‌کرد تا خور له‌ناوه‌راستی ناسمان لای ده‌دا، نه‌مجار وتاری بو جه‌نگاه‌روانی
ده‌فرموو: (يَا أَيُّهَا النَّاسُ: لَا تَتَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ، وَاسْأَلُوا اللَّهَ الْعَافِيَةَ، فَإِذَا
لَقِيتُمُوهُمْ فَاصْبِرُوا وَاعْلَمُوا أَنَّ الْجَنَّةَ تَحْتَ ظِلَالِ السَّيُوفِ) نه‌ی
خه‌ل‌کینه! هیوا خوازی شهر مه‌بن له‌خودا بی‌پا‌پنه‌وه بی وه‌ی بن، به‌لام
هه‌رکاتی شهر یه‌خه‌ی پی‌گرتن خورا‌گر بن، بزائن: به‌هه‌شت به‌سایه‌ی
شمشیره‌وه ده‌ست ده‌که‌وی. عه‌بدوللای کوری عومر ﷺ ده‌لی: پیغه‌مبهر
ﷺ ده‌مووی: هیوا خوازی نه‌وه مه‌بن که له‌گه‌ل دوژمن دا به‌شهر یین،
هه‌میشه له‌خودا داوا بکه‌ن که بی وه‌ی بن، که رویه‌رویان بوونه‌وه خورا‌گر بن
یادی خودا بکه‌ن، نه‌گه‌ر نه‌وان قوله قولو ده‌نگه ده‌نگو هاوار هاواریان کرد،
نیوه بی‌ده‌نگ بن.

حافیظی طه‌به‌ری له‌زه‌یدی کوری ته‌رقه‌م له‌پیغه‌مبهر ﷺ (ریوایه‌ت
ده‌کا که فرمویه‌تی: «إِنَّ لِلَّهِ يُحِبُّ الصَّمْتَ عِنْدَ ثَلَاثٍ: عِنْدَ تِلَاوَةِ
الْقُرْآنِ، وَعِنْدَ الزَّحْفِ وَعِنْدَ الْجَنَازَةِ» په‌روه‌دگار له‌سی کات دا بی‌ده‌نگی
بی خو‌شه، له‌کاتی خویندنی قورنان دا، له‌کاتی هی‌رش بردن بو سهر دوژمن،
له‌ری‌و ره‌سمی جه‌نازه‌دا.

۲- ره وشتی دوهم: نهویه: که ده فرموی: ﴿وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا﴾ له کاتی جهنگاندا دژی دوژمن، زور زیگری خودا بکن، به دلو به زویان یادی خودا بکن، بیر له تواناو دهسه لاتی بکنه وه، یارمه تیدانی بی سنووری بو خودا پرستان بخه نه وه یادی خوتان، به زویان (الله اکبر) بکنو به دل یادی بکنو پرواتان هبی که هیچ شتی که لی عاسی نابی.

﴿لَعَلَّكُمْ تَفْلَحُونَ﴾ نهم خوراگری یادکردنی خوداو بیر کردنه وه له تواناو دهسه لاتی پروهردگار هوکاری به مراد گیشتنو، دهستکه وتنی پاداشو، سرکه وتن به سر دوژمن دایه. که وابی پیوسته ناده میزاد له هیچ کاتیک دا له یادی خودا نه بریو خودای له یاد نه چپته وه. له کاتی شپرو ناشتی، به له شساعو به نه خوشی له مال بی یا له سه فر بی ده بی همیشه خودای له بیر بی.

۳- ﴿وَاطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ ره وشتی سییم نهویه: که فرمانبرداری فرمانی خوداو پیغه مبری خودابن له هر شتی که دا که فرمانی پی ده کن یا نه هی لی ده کن.. پروهردگار هر فرمانیکمان پی بکا ده بی پابندی بین. له هر شتی که نه هیمان لی ده کا ده بی لی دوو بکونه وه. چونکه تاعه تی خوداو پیغه مبری خودا به شیکه له هوکاری به مرز گیشتنو سرکه وتنو زالبون له جهنگ دا، هروها چونکه گوپرایه لی و تاعه تی یاساو نیظام ده چه سپینی، فووضاو دوو بره کی ریشه کیش ده کا، بارو دؤخی جهنگیش زور پیوستی به پابند بوونو به پره وکردنی یاساو نیظام هیده.

۴- ره وشتی چواره م: یه کیه تی و ته بایی و یه کریزی نیوان موسولمانانه، ده بی هه موو کات موسولمانان یه کریزو یه که مبه ست بن. پروهردگار ده فرموی: ﴿وَلَا تَنَازَعُوا فَعَشَلُوا وَتَذَهَّبَ رِيحُكُمْ﴾ واته: کیشو دوو بره کی له ناو خوتان دا پیدا مه کن، یه کیه تی و ته بایی خوتان مه شیونن، چونکه نه گهر وا بکن ناگه نه ثاراتو به مرز ناگه نو له زیاندا فاشیل ده بن، بای به ختتان ده رواو نگینتان ده فوتی، شانسو به خت یارتان نابی.

پهروردگار موسولمانان له دوو پوه کی ده ترسیښی، چونکه کیښمو دوو پوه کی هیږو توانای ناده میزاد پهک ده خا، شیرازه ی کومهل ټیک ده دا، حه ماسو سوور بسوون له ده روونی موسولمانان دا ناهیللی، هیږو توانا کانیان په رته وازه ده کا، هه بوونی فدرمان په وایی ده ولته و یاسا را ده مالی و گیانی خویه ختکردن ده مرینی، میږوو شایه ده، چهند گهلو نه ته وه به هوی بهر پابوونی کیښمو دوو پوه کی ناو خویان له ناو چون!

۵- ره وشتی پینجهم خوراگریه له ناستی تهنگو چهل مه دا، ته حه ممولکردنی زه برو زهنگی دوژمنه، بویه ده فدرموی: ﴿وَأَصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ خوراگرو، وړه بهر زین له کاتی هیږو هه لمه ته پنیانی دوژمن دا، چونکه صه برو خوگری چد کی کاریگری جده ماوهری موسولمانانه، بویه گوتراوه نازایه تی و به جدرگی، خوگری تاو ټیکه، تاو ټیک دان به خودا گرتنی چهند پیشمرگه یکه له جدهنگیک دا ره وړه وهی ژبانی گهلو که یان ده گورپی، سرفرازی نازادی و ناوو شورته بډ خویانو نه ته وه که یان تو مار ده کمن، هه میسه پهروردگار له گهل خوراگرانو یارمه تیده رو سدر په ریش تیارانه.

به کورتی و پوختی نه و پینج ره وشتانه ی باسکران بنه مای دابو نه پرتی جدهنگیزو چه سپارن هه ر گهلو نه ته وه یکه ره چاریان بکا سدر که وتوو به مرز گه ییشتوو ده بن.

نیبنو که څیر ده فدرموی: بیگومان هاوه لانی پیغه مبر ﷺ له بواری نازایه تی و خویه ختکردن دا، له گورپه لای بډ فدرمانی خوداو پیغه مبر دا، له گدر دنکه چی و پابه ند بوونیان بډ نه و فدرمانو ناموژگاریه ی ناراسته یان کراوه نمونده کی و هه بوون پاش خویان تا نیستا که س نه یه توانیوه شوین پییان هه لپگری، چونکه نه وان له سایه ی بهر که تی هه مناهه نگییان له خزمه ت پیغه مبر داو گورپه لایان بډ فدرمانه کانی، له ماوه یه کی کورتو قیاسی دا سدریاری که می و که م تفاقییان ولاتانی خورناو او خوره لاتیان کونترول کرد، ره وړه وهی میږوویان گورپی، له ناخه وه دل و ده روونی دانیش توانی هه ریمه رزگار کراوه کانیان گورپی، نه ته وه کانی رډو فارسو کوردو تورکو بهر بهرو صه قالیه به به شو قیبطی و گهل نه ته وهی تریشیان هی نایه ژبر سایه ی

نیسلامی پیروژه‌وه، ئالای (لا اله الا الله، محمد رسول الله) به‌سەر زوری
ناوچه‌کانی جیهان دا شه‌کایه‌وه، ئایینی پیروزی نیسلام به‌سەر هه‌موو
ئایینه‌کانی تردا سهرکه‌وت، له‌ماوه‌ی که‌متر له‌سێ سال فرمانی‌ه‌وایی
موسولمانان خۆره‌لاتو خۆرئاوای گرتوه‌.

ئوسلوی قورتان وه‌هایه: که‌ له‌ته‌ک فرمان به‌چاکه، نه‌هی له‌خراپه‌ بکا،
که‌ باسی موسولمانانێ کرد، باسی کافرانی‌ش بکا، که‌ دنیای به‌سەر کرده‌وه
قیامه‌تیش بپنێته‌ پێشه‌وه، له‌گه‌ڵ باسکردنی هه‌موو شتی‌ک دا باسی
پێچه‌وانه‌که‌شی بکا.

جا که‌ له‌وه‌پێش فرمانی به‌موسولمانان کرد که‌ پابه‌ندی نه‌و پینج
ره‌وشته‌ په‌سندانه‌ بن، که‌ په‌کیکیان جله‌وگیری بوو له‌دووبه‌ره‌کی نانه‌وه، نیت
به‌شوتن نه‌وه‌! جله‌وگیری‌یه‌کی تر له‌موسولمانان ده‌کاوه‌ یانترسینێ له‌وه‌ی
که‌ هه‌لۆیستی کافره‌کان ره‌چاو بکه‌ن. واته‌ داوا ده‌کا له‌موسولمانان که
پابه‌ندی نه‌و پینج ره‌وشته‌ په‌سندانه‌ بن چاو له‌موشریکه‌کانی مه‌که‌که‌ نه‌که‌ن،
ده‌فرموی: ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطَرًا وَرِئَاءَ
النَّاسِ﴾ تیبو جهریری طه‌به‌ری «ره‌بارهی هۆی هاته‌نه‌ خواره‌وه‌ی نه‌م ئایه‌ته‌
له‌موحه‌مه‌دی کوری که‌عبی قوره‌ظی‌یه‌وه‌ ریاپه‌ته‌ ده‌کا، ده‌لی: که
قوریشیه‌کان به‌ره‌و به‌در، که‌وته‌ رێ نافرته‌ی گۆزانی بیژیان له‌گه‌ڵ خۆیان
هێنا بوو گۆزانیان ده‌گوتن و ته‌پل و ده‌فیان لی ده‌دا. نیت پروردگار نه‌م
ئایه‌ته‌ی ناره‌ خواره‌وه‌ نه‌وه‌بوو: کاتی نه‌بوو سوفیان کاروانه‌که‌ی رزگار کرد،
ناردی بۆ لای قوره‌یشیه‌کان پێی وتن: ئیوه‌ بۆیه‌ هاتوون کاروانه‌که‌ رزگار
بکه‌ن، نه‌وه‌ پروردگار رزگاری کرد، که‌وابێ ئیوه‌ش بگه‌ڕێنه‌وه‌ بۆ مه‌که‌که‌،
نه‌بوو جه‌هل وتی: نه‌به‌خودا ناگه‌ڕێینه‌وه‌ هه‌تا نه‌چینه‌ به‌در سێ رۆژ له‌وه‌ی
ده‌مێنینه‌وه‌، حوشر سهر ده‌برین، خواردن ده‌هین به‌خه‌لک، عه‌ره‌ق
ده‌خۆینه‌وه‌، نافرته‌ان گۆزانیان بۆ بلێن، هه‌موو عه‌ره‌ب نه‌م ناهندنگه‌مان
ببیستن، نیت بۆ هه‌تا هه‌تایه‌ لیمان بترسن. به‌لی نه‌وه‌ بوو ناواته‌که‌ی هاته‌

دی: له جیاتی پیاله شراب پیاله شهرابی مهرگیان چهشت، له باتی گۆرانی
 گوتنی نافر هان بۆیان، گریانو شینو شه پۆرو وایه شیر هیان بۆ کردن!!؟
 نیترو پهره وردگار نه هی له موسولمانان کرد که وه کوو کافره کان ره فتار
 بکهن، فرمانی پی کردن که نیتو مهبهستیان راستالانه بی، یارمه تی نابین
 بدن پشتگری پیغه ممبر بکهن: فدرمووی: ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا
 مِنْ دِيَارِهِمْ بِطَرَا وِرِئَاءِ النَّاسِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ نهی
 موسولمانینه! خۆتان مه شو بهینن به کافره کانی مه ککو نه توارنی نهوان ره چاو
 مه کهن، وه کوو نهوانه مه بن که له مالی خۆیان ده رچوون بۆ پارێزگاری
 کاروانه که بیان به لوتبهرزی له خۆبایی بوونو به خۆنازین، به شیوه ی ته که بهرور
 خۆبه زلزانین خۆیان راده نواندو منه تیان به سهر زهوی دا ده کر که به سهری دا
 ده پۆیشتن، به لوتبهرزی فیزه وه خۆیان نیشانی خه لک ده دا، پێیان خوش بوو
 خه لک بییان بینن. ته نانه ت به بوجه هل که پێیان گوت: نه وه کاروانه که
 رزگاری بوو و ئیوه ش بگهرینه وه، وتی: نه به خوا ناگهرینه وه تا نه چینه سهر
 بیری به درو لهو سهرناوه ده بی بمینینه وه، خوشتر سهر برین شراب
 به خۆینه وه، نافرته قی گۆرانی بیژ گۆرانیمان بۆ بلێ، هه موو عه رب به سه هیرانو
 مانه وه مان بزانهو بۆ هه تا هه تایه ته م هه لوسته مان به داستان بگهرینه وه!
 نهی گرۆهی موسولمانان! ئیو پابه ندی تهو فرمانانه بن که نا راسته تان
 ده کری، واز لهو شتانه بینن که جله و گهریتان لی ده کری، خۆتان بیارین
 له لاسایی کردنه وه ی موشریکه لوتبهرزه کان، نه چن وه کوو نهوان لوتبهرزی
 بنوینن، خۆتان به سهر خه لک دا رانه بنن، چونکه نهوان تهو لوتبهرزی
 ته که بهر هیان لی بوو به زه لیلی و ژیر ده سته یی و ریسوایی، له جیاتی پیاله
 شرابو مه ی پیاله ی مهرگیان چه شتو کهوتنه ئیو عه ربی دۆزه خه و بۆ هه تا
 هه تایه ..

نهوانه بهو له شکر کیشی و ده رچوونه یان بۆ به در مهبهستیان نه وه بوو
 خه لک له نایینی خودا هه لگهرینه وه، نه هیلن شاده میزادان موسولمان بن،
 کۆسپو ته گهره به خه نه ئیوان شاده میزادانو بانگه وازی بۆ ریبازی خودا.
 ﴿وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ حَیْطٌ﴾ پهره وردگار زاناو ناگادار به سهر هه موو شتی که

دا، ده زانی نهوانه بۆچی لهشکریان کۆکردۆتهوهو بۆچی هاتوون بۆ بهدر. به خراپترین سزا تۆلەیان لی دهستینیتهوه له دونیاو قیامت دا. له دنیا دا به دیلی و کوشتنو ریسوا بوون، له قیامهتیش دا به ناگری دۆزهخ.

دهست به ده لا کردنی شهیتان له کافره کان له کاتی قین بۆ

هاتن دا

وَإِذْ زَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَلَهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي جَارٌ لَّكُمْ فَلَمَّا تَرَآتِ الْفَيْتَانِ نَكَصَ عَلَى عَقَبَيْهِ وَقَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِّنْكُمْ إِنِّي أَرَى مَا لَا تَرَوْنَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٤٨﴾ إِذْ يَقُولُ الْمُتَنَفِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ غَرَّ هَؤُلَاءِ دِينُهُمْ وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٩﴾

ئەم نایه تهش بری دیه نی تری جەنگی بهدر راده نوێنی و هەلوێستی شهیتانو دوور و دهکان دهخاته روو.

دهرباره ی هۆکاری هاتنه خوارهوی نایه تی (۴۸) ﴿وَإِذْ زَيْنَ الشَّيْطَانُ أَعْمَلَهُمْ﴾ رێبایهت کراوه که شهیتان نهو رۆژه له شیوه و روخساری سوراقه ی کۆری مالیکی کۆری جوعشوم دا که له خێلی بهنی به کری کۆری که نانه بوو، هاتوه بۆ جەنگی بهدر، قورەیشیه کان له بهنی به کر ده ترسان که له پشت ههوه به لاماریان بهن، چونکه دۆژمنایهتییان له گه لیان دا هه بوو، له وه پیش قورەیش پیانوکیان لی کوشته بوون، نیتر لیتره دا پهروه ردگار باسی نهوه دهکا که شهیتان چی به کافره کان گوتوه.

نیمامی ضه حاک ده لی: شهیتان رۆژی بهدر به سوپاو ئالاره هاته یارمه تی کافره کانو نهوه ی خسته دل یانه وه که نهوان ناشکین، نهوان له پیناو پاراستنی نایینی باوکتو باپیری خۆیان دا ده جەنگن.

بہیہتی و ہی تریش لہ نیبنو عہبباسو ۱۱ دہ گیر نہوہ: فہرموہستی: روژی
 بہدہ پروہردگار کومہگی بہ پیغہ مبہر ۱۱ موسولمانان کر ۱۱ بہ ہزار فریشہ،
 ہزہتی جویرائیل بہ پیئنج سہد فریشہو ۱۱ لہ لایہ کی سوپاوہ ۱۱ ہزہتی
 میکائیل بہ پیئنج سہد فریشہو لہ لایہ کی تری سوپاوہ بوون۔ شہیتان بہ خوی و
 لہ شکر کی شہیاتینی پوہ ہاتہ پیئشوہ نالایہ کی لہ گہل دا بوو لہ شکرہ کہی
 لہ شیوہی پیاوہ کانی بہنی مودلیج دا بوون، شہیتانیش بو خوی لہ شیوہی
 سوراقہی کوری مالیکی کوری جو عشم دا بوو، بہ کافرہ کانی گوت: (لَا غَالِبَ
 لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ، وَإِنِّي جَارٌ لَّكُمْ) کہ ہمدو لہ شکر کی موسولمانانو
 لہ شکر کی پیڈینان بہرامبہر یہ کتر وستان نہبو جہل وتی: خودایہ! کام
 لایہ مان لہ سہر حہقین یارمہتی بدہ، پیغہ مبہریش ۱۱ ہمدو دہستی بہرز
 کردوہ فہرمووی: پروہردگار! نہ گہر نہم کومہ لہ موسولمانہ بفہوتینی نیسر
 لہ سہر زہوی دا کہس عیبادہت بو ناکا!! جویرائیل ہمرزی کرد، چنگیک
 خشتو خول ہلگرہ تییان بگرہ، پیغہ مبہر ۱۱ چنگیکی خشتو خول
 ہلگرتو تی گرتن، موشریکیک نہبو کہ شتیکی لہو خشتو خولہ وی
 نہ کہوی، ہمریہ کہیان شتیکی لہو خشتو خولہ چوہ چاویان یان لوتیان یان
 دہ میانہوہ۔ پاشہو پاش ہلہاتن۔ ہزہتی جویرائیل رووی لہ شہیتان کرد کہ
 شہیتان چاوی پی کہوت لہو کاتہ دا دہستی لہناو دہستی کابرایہ کی
 موشریک دا بوو (دہلین: دہستی لہناو دہستی (حارث) کی کوری ہیشام دا
 بوو) خیرا خوی راپسکاندو خوی لہ شکر کی ہلہاتن، کابرای موشریک پی
 گوت: نہی سوراقہ! نہتو نہتو گوت: من یارمہتدہرو ہاوسیتانم؟ بو وا
 ہلڈی؟! شہیتان وتی: (انی بریئ منکم، انی اری مالا ترون)

نیمامی مالیک لہ (موطأ) دا لہطہ لہدی کوری عوبہیدوللای کوری
 کورہیزوہ، ربوایت دہکا، دہلی: پیغہ مبہر ۱۱ فہرموہستی: (مَارْتِی
 الشَّيْطَانُ نَفْسَهُ يَوْمًا هُوَ فِيهِ أَصْفَرُ وَلَا أَحْقَرُ وَلَا أَدْحَرُ وَلَا أَغْيَظُ مِنْهُ
 فِي يَوْمٍ عَرَفَةَ، وَمَا ذَاكَ إِلَّا لِمَا رَأَى مِنْ تَنْزِلِ الرَّحْمَةِ وَتَجَاوُزِ اللَّهِ عَنْ

الذَنُوبِ الْعِظَامِ إِلَّا مَا رَأَيْتُ يَوْمَ بَدْرٍ ، قِيلَ : وَمَا رَأَى يَوْمَ بَدْرٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : أَمَا أَنَّهُ رَأَى جَبْرِيلَ يَزْعُمُ الْمَلَائِكَةَ .

قمتاده ده لئی: شهیتان که جویرانیلی بینی له گئل فریشته ده هاتنه خورای، زانی که دهره قمتی فریشته نایه وتی: (انی اری مالا ترن انی اخاف الله.....) سوئند به خودا نهو دوژمنه نفرین لیکراوه دروی کرد، نهو له خودا نه ترسا به لکو لئی روون بوو که دهره قمت نایهو بهرامبری پی ناکری، نه مه دابو نه پیتی شهیتانی نفرین لیکراوه له گئل همر که سیکن دا پابه ندی فدرمانه کانی بی، هدا که حقو به تال روو به پروو بوونه وه به ده کگه یشتن، شهره جهنگه کدی به نهوان سپاردو بوخوی لیان جیا بووه وه به خدی خوی لی دارنین.

ماموستا سهید ه فرموی: نیمه لهم جوړه شونانه دا به بی ده قتیکی قورنانی یان فرمووده یه کی صه حیجی موه واتمری پیغه مبر ۱۱۱ ناچینه ناو ته فاصیلی نه م جوړه غه بییا تانه وه، نه مانه کاروباری تایبته به بیرو باوه رن، به ده قتیکی نا لهو جوړه نه بی وهرناگیری به لام له ه مان کات دا هه لوستی نینکار نامیز وهرناگریزو ره تیان ناکه ینه وه لهم روداوه دا ده قتیکی قورنانی هیه نهو ده چه سپینتی که شهیتان کرده وهی موشریکه کانی له پیش چاریان جوان کردو هه لی نان که بچنه ده ری بو جهنگی به درو یارمه تیدانی خوی بو یان راگه یاندو وتی: من پشتیوانو یارمه تده رتانه؛ به لام که له شکری حقو به تال بهرامبر به ده ک بوونو روو به پروو بوونه وه، پاشهو پاش کشایه وه لیان پاشگمز بووه وه وتی: من شتیکن ده بینم نیوه نایبین من له خودا ده ترسمو ناتوانم له گه لتان بمینمه وه، خودا تو لهو سزای به تیشو سامناکو من دهره قمتی نایهم. تیتتر موشریکه کانی ریسوا کردو وازی لی هینان نهوانی تووشی نهو سهره نجامه سامناکه کردو پابه ندی به لینی خوی نه بوو. وه لی نازانین شهیتان چوونو به چ شیوه یه ک کرده وهی کافره کانی له پیش چاریان جوان کردو هه لی نان بو ناماده بوون بو جهنگ، ده قه قورنانه یه که، روداوه که ده چه سپینتی، به لام

چۆنیته که ی دیاری ناکا. شهیتانو کرده و هکانی هه موو له چوار چیهی جیهانی غیب دانو بهی ده قیکی چه سپاو بهی بیان پی نابری!!
دهی نه و تا ده که رو و داوه که ده سپینی چۆنیته که دهی ده ست نشان ناکا..

بۆیه ئیمه مه نه جو ته فسیرو بیرو بۆچونی قوتا بخانهی شیخ موحه مه ده
عه ده لهم جو ره شو ئانه دا په سند ناکهین؛ که هه و له ده ده ن هه موو کاریکی
غیبی لهم بابه ته به شیوه که ناراسته بکه ن که جهو جو ئی هه ست پی کراو
لهم جو ره عاله مه نه ئینی یانه دا نه بی، نه و تا له ژیر روشنایی نه م قوتا بخانه دا
کرده و هی فریشته کان وا ناراسته ده که ن که بریتی به له جو ره په یوه ندیه که
به گیانی موسو لمانا نه و به س، هه و ه کوو چۆن له شو ئینی تر دا نه و یان
که یاند که فریشته روژی جهنگی به در شهریان نه کرده، هه چه نه نه ئیه تی
﴿فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ﴾ هیه!!

هه و ها له نه ئیه تی ﴿وَإِذْ زَيْنَ الشَّيْطَانُ أَغْمَاهُمْ...﴾ ش دا کرده و هی
شهیتان وا ته فسیر ده که ن که بریتی بوو له جو ره په یوه ندیه کی شهیتان
به گیانی موشریکه کانه و هه و ه کوو چۆن ته فسیری ﴿طِيرا أَبَائِيل﴾ پیشیان
به میکروبی ناو له لیک داوه ته و نه مانه هه موو مو با له غه و زیده ره و ییه
له ناستی نه و ده قه قور ئانیانه ی په یوه ندییان به کاروباری نه ئینی به و هیه؛
له کاتیک دا هیه پتویست بهم جو ره ته نویلو ناراسته کرده ناکا، چونکه هیه
مانیعیکی نه که ده قه که له سه مانای خوی ته فسیر بکریته و هه، نه و هی
له سه ئیمه پتویسته نه و ییه: بهی هه بوونی ده قیکی چه سپینه و صه ریح
نه چینه نیو ته فاصیله و هه. له سنووری ده قه که ده رنه چین.

﴿وَإِذْ زَيْنَ هُمُ الشَّيْطَانُ أَغْمَاهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي جَارٌ لَّكُمْ﴾ نه ی پیغه مبهرا نه و هه بیر ها و له انت یینه و هه یادی
بکه ره و هه که شهیتان به هوی ده نه ده نه و ختو که و هه لو یستو کرده و هی
موشریکه کانی له پیش چاویان جوان کردو له دلیان دا شیرینی کردن. وای خسته
زه یزو دلیانه و هه که نه و ان به هوی زوری ژماره یانو هه بوونی پیدا و یستی

جهنگیان، هیچ کاتی تی ناشکینو ژیر ناکهون، کهس ناتوانی بهسریان دا زال بیی، شوینکهوتوانی ریبازی شهیتانو شهیتانو فرمانبردارانی، داکوکیان لی دهکهنو یارمه تیپان دهه، نمو ترسهی ههیانبو له دوژمنی سهرسهختی خویان: که خیللی بهنی بهکر بوو رهواندیهوه و تی: من پهنادهرو یارمهتدهرتانم، ناهیلیم خیللی بهنی بهکری بهنی کهنانه لهپاشهوهرا خه نجهرتان لی بوه شیننو فرسهتتان لی یینن، نمو بوو، شهیتانی نهفرین لیکراو خوی برده سهر شیهو روخساری سوراقی کورپی مالیکی کورپی جوعشوم که سهرۆکئو ریش سپی خیللی بهرهبابی مودلیج بوو. که دهلی: ﴿إِنِّي جَارٌ لَّكُمْ﴾ واته من داکوکیکرم لیتان، ده تانپارزم، ناهیلیم تووشی زیانو دهردی سهری ببن تابو جوړه زور وادهی قهشهنگو رازوهی پیدانو ههلیخه له تاندن! وه کوو له شوینیکی ترده دهربارهی شهیتان دهرموئ: ﴿يَعِدُّهُمْ وَيُمْنِيهِمْ وَمَا يَعِدُّهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا عُرُورًا﴾ النساء/ ۱۲۰، هه موو کارنکی شهیتان ههلیخه له تاندنو له خسته بردنو بهته ماکردنو ریسوا کردنه. پیاو نمو پیاوهیه خونه خاته داوی نمو نهفرین لیکراوه، نهچئ وه کوو موشریکه کانی مه کهه شوننی بکهونو دواپی تووشی هه لډیرو ملشکاندن بی!

بهلی کافره کانی ههلیخه له تاندنو بهرهو جهنگی بهدر کیشی کردنو هینانیه گۆره پانی جهنگوه ﴿قَلَمًا تَرَاءَتْ الْفِتْنَانِ نَكْصَ عَلَى عَقِيْبِهِ﴾ کاتیک ههردوو سوپا لیک ناشکرا بوونو بهرامبر یهک راوهستان شهیتان (که له شیهوی سوراقهی کورپی مالیک دا بوو) پاشه و پاش کشایهوه و قوچاندیو ههلاتو ﴿وَقَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِّنْكُمْ﴾ و تی: من له نیهو بهریو له پیری نیهو نیو هاوکارو هاویه یمانو یارمه تیدهرتان نیم. نیتر وازی له ههلیخه له تاندنو له خسته بردنیا هیناو خوی کیشایه دواوه. واته: قیلو ته له که بازیه کهی پووچل بووه وه، کاتیک یینی فریشته دابهزینو بینسی فریشته یارمهتی موسولمانان دهه دن له سهرکهوتنی سوپای کوفر ناتومید بوو، و تی: ﴿إِنِّي أَرَىٰ مَا لَا تَرَوْنَ﴾ من شتیک ده بینم نیهو نایبینن ﴿إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ﴾ من له خودا

ده ترسم. پمروه دگار سزاو تۆلهی توندو به نیشه بۆ تاوانباران له دونیاو قیامت دا...

ترسی شهیتان لهوه بوو: که فریشته سهربازه کانی بسووتینن، نهک ترسی لهوه بی که موشریکه کان تیا بچن، چونکه فریشتمو شهیاتینی دوو شتی دژ بیه کن پیکموه کۆنابنموه، نهگهر بیهک بگیشتنایه لایهنی بههیز که فریشته کانن لایهنی زه بوونو بهتال که شهیاتینی به کانن تیدا ده چوونو ده فوتان!

ئا بهو شیوه سهربازه کانی شهیتان له سهر تاو» له گهل موشریکه کان بوون، دهنه دهنو ختوکیان ده دانو هه لیان ده خه له تاندن. فریشته کان له گهل موسولمانان بوون، دلیان قایم ده کردو پشتگیریان پی راده گیاندو وادهی یارمهتی و کۆمهکی خودایان پی ده دان.. رستهی ﴿وَاللّٰهُ شَدِيْدُ الْعِقَابِ﴾ وی ده چی لهوتی شهیتان بی، وی ده چی ناخواتنه کی به رستهی ﴿اَنْتِ اَخَافُ اللّٰهَ﴾ کۆتایی بی و رستهی دواپی وتی خودا بی.

هۆی نهوهی که شهیتان چووته شهیه و روخساری سوراقوه، بۆ ده رخنه موعجیزه یه کی گه وه بۆ پیغه مبه ر ﴿﴾ چونکه کافره قوره شیی به کان که گه رانه وه بۆ مه کهه وتیان: سوراقه سوپای تیمه ی شکانه، نهه هه وه به سوراقه گه ییشتنه وه، وتی: به خودا من ناگاداری چوونیشان نه بووم، کاتیکم زانیوه ئیه چوون بۆ شهر که هه وهی تیشکان تانم بیستوه، ئیتر نهو کاته خه له کهه بۆیان ناشکرا بوو: که نهو کابرایه سوراقه نه به وه شهیتان بووه.

نه مجار- لهو کاته دا شهیتان موشریکه کانی هه لده خه له تاندن؛ نهوانه ی به لو تبه رزی و له خۆبایی بوونه وه چووبوونه ده ره وه، نهوانه ی خه له کیان له تایینی خودا لا ده داو هه لیان ده نان بۆ چون بۆ شهر و پاشان کهوتنه چالی ریسوایی به وه ..

ناله و کاته دا دوو رووه کانه نهوانه ی دلیان زه عیفو لاواز بوو وایان گومان ده برد: که نهو کۆمه له موسولمانه ناتوانن به ره نگاری له شکری ته یاری قوره هیش ببه وه، نهوان له چاوی خۆیان وه سهیری موسولمانانیا ده کردو

تهماشای دیارده مادیه روکدهکانیان دهکردو پییان وا بوو: کهمی و بی
تفاقی موسولمانهکان هۆکاری سهد دهرسهده بۆ لهناوچوونیانو بۆخۆیان
بهدهستی خۆیان خۆیان هاویشتوته چالی نهمانهوه!! بۆیه پهرهردگار دوا
بهدوای رونکردنمهوهی ههلوئستی کردهوهی شهیتان باسی ههلوئستی
دوویرهکان دهکا: ﴿فَمَرْمُؤٍ: ﴿اِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ
غُرْ هَؤُلَاءِ دِينُهُمْ﴾ نهی پیغهمبرا نهوه پینهو یادی خۆتو بۆ
موسولمانانی بگپهروه: کاتیکی دوویرهکانو دل نهخۆشهکانو کهسانی نیمان
سستو پروا لهرزۆک. کهکهمی موسولمانانو زۆری کافرهکانیان بینسی، وتیان:
وا دیاره نهو موسولمانانه بهتایینهکیان ههخهلهتاوون بهتایینهکیان
لهخۆبایی بوون، وا دهزانن نهوان لهبر خاتری تاینهکیان یارمهتی دهدرن.
بۆیه نهوانه بهسی سهدو چهند لهسیکهو هاتوونه بهرهنگاری نزیکهی ههزار
کهسی پر چهکو تیاری قوردهش!!

بهلی نهمه راسته لهتهرازووی هیزو سهربازی دا، بهلام لهتهرازووی
پهرهردگار دا راست دهرناچۆ پشی پی نابهستری، نهوهی گرنگو حیساب
بۆ کراوه نیمانی قایمو یارمهتیدانی پهرهردگاره، وهکوو دهفرمووی: ﴿كَمْ
مِنْ فِتْنَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِتْنَةُ كَثِيرَةٍ بِإِذْنِ اللَّهِ، وَاللَّهُ مَعَ
الْحَافِظِينَ﴾ البقرة/ ۲۴۹، بۆیه لهکوژی نایهته که دا فرمووی: ﴿وَمَنْ
يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ کهسیک پشت بهخودا بیهستیو
کاری خۆی حموالهی دهسهلاتو توانای بی سنووری نهو بکا، نهوه خودای
بهسو پیوستی بهکهسی تر نیه، نهو یارمهتدهرو کۆمهگیکاریهتیو سهری
دهخا، پهرهردگار بالا دهستو خاوهن هیزو توانایمو کهس بهسهری دا زال
نابی، داناو لیژانه لهکارو کردهوهی دا، زاناو ناگاداره بهدروسهتراوانی خۆی،
ههرکهسیکی بۆی یارمهتی دهدا، بهتاییهتی که پهرهردگار دابو سوننهتی
وههیه حق بهسهر بهتال دا سهربخاو کۆمهلی کهمی خاوهن باوهر بهسهر
کۆمهلی زۆری بی باوهردا زال بکا.

تیبیلی:

المنافقون: نهوانن به ده م پروایان هیئاو به لام له دل دا کافرن.
وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ: نهوانن که شکو گومانیان هه بیو
به نه ندازه ی دوو پروه کان کافر نه بن، به لکو به هوی نه وه ی تازه موسولمان بوون
تیمانیان پتهو نه بووه و لاوازیو زه بوونیه ک له دلیان دا ماوه، له ناوی قوپاو دا
راو ده که نه و چاوه پروانی هه لو فرسه تن کی سهریکه وی نهوان یاری نهو ده بن،
گومانیان له هیئو هسه لاتی موسولمانان دا هه بوه.

به هیلاک بردنی کافره کان وه کوو به هیلاک بردنی فیرعه ون

له بهر خراپه کارییان

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا أَلَمَّتْكَ قُلُوبُكَ يَتُوبُونَ
وُجُوهَهُمْ وَأَذْبَرَهُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٥٥﴾ ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْت
أَيْدِيَكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿٥٦﴾ كَذَابٍ ءَالٍ فِرْعَوْنُ
وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ إِنَّ
اللَّهَ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٥٧﴾ ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِّعْمَةً
أَنْعَمَهَا عَلَىٰ قَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٨﴾

كَذَابٍ ءَالٍ فِرْعَوْنُ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُمْ
بِذُنُوبِهِمْ وَأَغْرَقْنَاهُ ءَالٍ فِرْعَوْنَ وَكُلَّ كَاذِبٍ ظَلِيمٍ ﴿٥٩﴾

له وه پیش بهر وه ردگار حالو چۆنیه تی موشریکه کانی روون کرده وه، که
چوونه دهر وه بۆ شهر کردن دژی موسولمانان به شتیوه یه کی له خزیایی بوونو
لوتبهرزی، شهیتان کرده وه کانی له پیش چاوان جوان کردنو هه لینان، نه وه شی

روون کرده وه: که مونافیه کان همولیان ده دا موسولمانه کان ژتوان بکه نه وه له تیکوشانو جیهاد ساردیان بکه نه وه. ته مجار لیره دا حالو چۆنیه قی مردنو له دنیا ده چوونی کافرو دورپوه کانو نهو سازارو سزایه قی له کاتی مردن دا تووشیان دئ شی ده کاته وه ده فمرموی: ﴿وَلَوْ تَرَىٰ اِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَاُذُنَاهُمْ﴾ نهی پیغه مبهری خوشه ووست ته گمر تو نهو حالو چۆنیه قی کافره کان بیینی که فریشته قی تایبته گیانیان ده کیشی، شتیکی گه وه سامناکت ده بیینی له وانه نیه بتوانی باس بکری، ناده میزاد له ناستی باسکردنی دا زمان لالو قه له م کۆلو کولن، نهو فریشتانه به قامچی و مقاشی ناسنین له ده مو چاوو پشتیان ده ده نو تییان ده سره وینو به زه برو زه ننگ گیانیان له جهسته کانیان ده ده هیننو پییان ده لئین: ﴿وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ﴾ برۆنو بجیژن سزاو نازاری ناگری دۆزه له قیامت دا، نه مه هره شهو ترساندن پیش وه ختیانه بهو سزا سامناکه که له رۆژی قیامت دا ده خرینه ناوی بزیان ناماده کراوه چاوه روانیانه.

﴿ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتْ اَيْدِيَكُمْ﴾ نهو عهزابو سزایه قی تووشتان دئ، نهو لیدانو سزادانه قی گیانکیشانتان به هۆی نهو کرده وانه تانه که کردوتان، سره نجامی خراپه کاری خۆتانه، تۆله قی کوفرو سته مکاری ژسانی دونیاتانه، به دهستی خۆتان خۆتان خستۆته ناو نهو ناگره سوتمانوه. ﴿وَاِنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ بیگومان پهروه ردگار که نهو سزایه تان ده داو تۆله تان لی ده ستینی له رۆی داد پهروه ریبه وه نه که به سته مکاری، چونکه پهروه ردگار ستم له هیچ بنده وه کی خۆی ناکا به لکوو نهو حاکمیکی دادوهی وه هایه که همرگیز ستم ناکا! رۆژی قیامت ته رازوی عه داله تکاری داد نهی وه موو خاوه مافیك مافی خۆی ده درتتی هیچ که سیک به هیچ جۆری سته می لی ناگری.

له فمرموده قی قودسی دا که نیمامی موسلیم له ته بو زه په وه ریوایته ده کا هاتوه پیغه مبهر ■ فمرمویه قی: ﴿اِنَّ اللَّهَ تَعَالٰی يَقُولُ: يَا عِبَادِيَ اِنِّيْ حَرَمْتُ الظُّلْمَ عَلٰی نَفْسِيْ وَجَعَلْتُهُ بَيْنَكُمْ مُحَرَّمًا فَلَا تَظَالُمُوْا، يَا عِبَادِيَ

إِنَّمَا هِيَ أَعْمَالُكُمْ أَحْصِيهَا لَكُمْ، فَمَنْ وَجَدَ خَيْرًا فَلْيَحْمِدِ اللَّهَ، وَمَنْ وَجَدَ غَيْرَ ذَلِكَ فَلَا يُلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ. پەروەردگار دەفرموی: ئەی بەنده کانم! ئەمن سەمم لەسەر خۆم قەدەغە کردووە، لەناو ئێوەش دا بەیاساغم داناووە، ئێو. لەناو خۆتان دا سەمم لەیە کتر مە کەن. ئەی بەنده کانم! ئەووە کردووە کانتان بۆتان دەنووسین، جا کە سێک خێری دەسکەوت با سوباسی خودا بکا، کە سێک خێرو چاکە ی لە دەست نە هات ئەو. با سەرزە نشتی خودی خۆی بکا.

ئەمجار پەروەردگار بەرامبەری پێک گرتنێک نە نجام دەداو نمونە وێنە یەک بۆ عەزایی موشریکەکان دینیتەووە دەفرموی: ﴿كَذَّابٌ آلَ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ﴾ واتە: پەروەردگار ئاوی بەو کافرە موشریکانە کرد: کە پێغەمبەری ئیسلامیان بە درۆ خستەووە برۆیان پێ نە کرد، وە کوو چۆن ئەو پێش ئاوا گەلە پێشینەکانی لەسەر هەمان هەلوێستو کردار لەناو برد، کردارو رەفتاری ئەم قورەیشییە موشریکانە وە کوو کردارو رەفتاری گەلی فیرعەونو گەلە سەمکارەکانی پێشوو وە هابە. لەبە درۆ خستەووە پێغەمبەری خودا و سەررەقی و دل رەقییان لەناستی پەیمانی پەروەردگار بە یە ئەم کافرە قورەیشییانە بە کوشتن و بە دیل گرتن و ریسوا بوون سزایان درا یەو، وە کوو چۆن فیرعەونو گەلە کە بە خنکاندن لەناویران. ئەم موشریکانە ئایاتی خودایان رەتکردەووە برۆیان پێ نە کرد، ئێتر خودا بە هۆی تاوانو سەمکارییانەو بە هیلای برێزو بە هیزو توناو دەسەلات گرتنی و لەناو برێزو بەرو دۆزخ رەوانە کران. دابو نە پێتی خودا ناگۆڕی و بۆ هەموو موشریکو بێ برۆ یە کسانە سزاو تۆڵەش لەسەر کردەووە رەفتارە.

﴿إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ بێگومان پەروەردگار بە هیزو توانا دەسەلاتە، کەس ناتوانی بەسەری دا زال ببی، کەس لە دەستی دەرنای، سزاو تۆڵە ی بە نیشە بۆ کەسانێک شیای سزایو نایەتەکانی بە درۆ بخەنەو، بۆ هەموو شتێک ماوە ئەندازە ی داناو، لە گەل وەختی هات بەسەریو. ناچی!

بوخاری و موسلیو یینو ماجه لهنه‌بو موسای نه‌شعربیه‌وه ریوایت ده‌کا: که پیغه‌مبیر ﷺ فرمویه‌تی: (ان الله ليملي للظالم حتى اذا اخذهُ لَمْ يفلته) پروه‌ردگار مؤلمتی سته‌مکار ده‌دا تا ماویه‌ک سته‌مکاری خوی ده‌کا، هتا که گرتی نیتر رزگاری نابی لده‌ستی. پروه‌ردگار هرچه‌نده به‌صبر به‌لام سزاو تۆله‌ی زۆر به‌زبره.

نه‌مجار پسر ﷺ ردگار خه‌بهر لعه‌دالته‌کاری خوی ده‌داو باسی دادپروه‌ریو پرپار دروستی خوی ده‌کا له‌وه‌دا که نازو نیعمه‌تو ریزو شکومه‌ندی بدا به‌هر که‌سیک لی ناسیتیتو تا نه‌و که‌سه بوخوی تاوانیک نه‌کا که شیایو نه‌و نیعمه‌ت لی ستاندنوه‌بی. ده‌فرموی: ﴿ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِعْمَةً أَنْعَمَهَا عَلَى قَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ﴾ نه‌و سزاو تۆله‌یه‌ی که له‌ناکامی خراپه‌کاری کافره‌کان پیدای بوو، فه‌وتاندنی کافر قوره‌یشیه‌کان به‌هوی کوفرائی نیعمه‌تی خوداو به‌درۆ خستنه‌وه‌ی پیغه‌مبیر ﷺ هه‌موو نه‌مانه له‌چوار چپوه‌ی نه‌و دابو نه‌پیتو سوننه‌ته خودایی‌یه‌ دان که حیکمه‌تو دانایی زاتی خوی داخوازی ده‌کاو هرگیز گۆرانی به‌سهر دا نایه، نه‌ویش بریتییه له‌و یاسانه گۆره‌ی خوی که نازو نیعمه‌تی خوی له‌سهر هیچ گه‌لو نه‌تمه‌ویه‌ک هه‌لنه‌گرئ هتا نه‌و گه‌لو نه‌تمه‌وه حالو وه‌زع‌ی خو‌یان نه‌گۆرن، به‌م جۆره کوفرائی نیعمه‌ته‌کانی بکه‌منو له‌خو‌یان بایی بزو شیایو نه‌وه‌بن خودا وه‌زع‌یان لی بشیوینیو نازو نیعمه‌تیان لی بگریتمه‌وه. وه‌کوو نه‌وه پروه‌ردگار نیعمه‌تی به‌سهر قوره‌یشیه‌کان دا رشت، له‌نه‌تمه‌وه ره‌گه‌زی خو‌یان پیغه‌مبهری بۆ ناردن، به‌زمانی خو‌یان نایاتی خودای بۆ ده‌خویندنه‌وه، که‌چی نه‌وان به‌درۆیان خستنه‌وه، له‌مه‌که‌که ده‌ریان کردو له‌دژی جهنگان، پروه‌ردگاریش به‌و ده‌رده‌ی بردن! نه‌وه‌ی پی کردن که پنی کردن! ونه‌ی نه‌م نایه‌ته نایه‌تیکی تره که ده‌فرموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ، وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءَ فَلَا مَرَدَّ لَهُ، وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَالٍ﴾ الرعد: ۱۱.

ثابہتہ کہ ناماڑہی تہوہی تیدایہ: کہ نازو نیعمہتی خودا بۆ گملو بۆ تاک پابہندہ بہدہبونی تہخلاقو رہوشتو کردہوہیک کہ پەسندی لای پەرورەدگار، ہمتا تہو رہوشتو کردہوانہ بمردہوام بنو تہنجامیان بدہن، تہو نازو نیعمہتانہ پایہدار دہبن! پەرورەدگار تہو ناز نیعمہتانہیان لی ناگریتہوہ بہبی تہوہی ستہمکاری بکەنو خراپہیان لی رویدا. ہمرکاتی نادہمیزادہکان حالو وەزعی خۆیان گۆریو بیرو باوہرو رہوشتی خۆیان تیک دا، تہرکی سەرشانی خۆیان تہنجام نہدا، خوداش نازو نیعمہتیان لی دہگریتہوہ، دہولہمەندیان ہزار دہبی، بہپیزو شکومەندیان بی قەدرو لاواز دہبی.

ناشکراشہ خوشبہختیو کامەرائی گەلان، ہیزو تواناو دہسەلاتیان پابہند نیہ بەدہولہمەندیو زۆری خزم کەسو کار، وەکوو کافرہکان لافیان لی دہداو پیتیان وا بوو: زۆری مالو منداڵ لەسزای خودا دہیانباریزی! وەکوو پەرورەدگار لیتیان دہگریتہوہ دہفرموی: ﴿وَقَالُوا لَنَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا وَمَا لَنَا بِمُعَذِّبِينَ﴾ ہمروہا پەرورەدگار مہرای بۆ ہیچ گملو نہتہوہیک ناکا بہہوی نہژادو رہگەزو ریزداری باوکتو باپیرہوہ. کەس بہمەلہی باوکی ناپەرتہوہ. وەکوو بہنو ئیسرائیلیہکان پیی لەخۆبایی بووونو دہیانگوت ئیمہ تہوہی پیغەمبەرائینو خوشەویستی خوداینو فەضلو ریزی ئیمہ بەسەر ہەموو گملو نہتہوہکانی دیکہوہ ہیدو پیغەمبەرایەتیو فرمانپەوایی ہەر بۆ ئیمہیدو بۆ ئیمہ پاوان کراوہ!

جا کہ سوننەتو دابو نەپرتی پەرورەدگار دہیارہی فیرعەونو گەلەکەو نہتہوہ ستەمکارہکانی پیتشو بہو شێوہ بوو کہ بەتاوانہکانیان گرتنیو لەناوی بردن، ہەمان سوننەتو دابو نەپرتیشی بۆ کافرہ قورەیشییہکان بہکار ہینا، لەجەنگی بەدردا یارمەتی پیغەمبەرو موسولمانانی داو زالی کردن بەسەر کافرہکان دا، زوربہی زۆری جەنگاوہرو پیاو ماقولو سەرائی قورەیشی بہہیلاک بردن!

﴿وَأَنَّ اللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ واتە: پەرورەدگار شنەواہی بۆ ناخاوتنی تہوانہی پیغەمبەران بەدرۆ دہخوہوہو گۆتی لیتہ جی دہلین. زاناو ناگادارہ

به‌وی ده‌یکم، سزاو پاداشیان له‌سەر کردووه‌کانیان ده‌داته‌وه، چاکه به‌چاکه
خراپه به‌خراپه.

نه‌مجار په‌روه‌ردگار که‌لامی پێشوو جه‌خت ده‌کاته‌وه زیاتر روونی
ده‌کاته‌وه جارێکی تر ده‌فه‌رموی: ﴿كَذَّابِ آلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
كَذَّبُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ، وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ وَكُلُّ
كَانُوا ظَالِمِينَ﴾ واته: وه‌کوو چۆن دابو نه‌پێتی نه‌و موشریکانه له‌باره‌ی
ئینکاریکردنی نایاتی خوداو نازو نیعمه‌ته‌کانی ده‌شو به‌پێته دابو نه‌پێتی
نه‌ته‌وه‌ی فیرعه‌ونو گه‌له سته‌مکاره پێشینه‌کان. هه‌ر به‌و جۆره دابو نه‌پێتیان
له‌باره‌ی به‌رده‌وام بوون له‌سەر به‌درۆ خستنه‌وه‌ی پێغه‌مبهرانو ره‌تکردنه‌وه‌ی
نیشانه‌ی پێغه‌مبهرایه‌تیان ده‌شو به‌پێته دابو نه‌پێتی گه‌لی فیرعه‌ونو نه‌و
نه‌ته‌وانه‌ی پێش نه‌وان، لێکچوونه‌که له‌ئێوانیان دا له‌دوو بوار دایه، یه‌که‌م
له‌بوارێ کافر یونان به‌نیشانه‌کانی په‌روه‌ردگارو ئینکاریکردنی پێغه‌مبهرایه‌تی
پێغه‌مبهران. دووهم له‌بوارێ به‌درۆ خستنه‌وه‌ی پێغه‌مبهرانو به‌رده‌وام بوونیان
له‌سەر نه‌و هه‌لۆتسته ناپه‌سنده‌یان. هه‌ریه‌کێ له‌م گه‌لو نه‌ته‌وانه به‌سزای خۆی
گه‌یشته، په‌روه‌ردگار به‌گوێره‌ی دابو سوننه‌تی خۆی هه‌ریه‌که‌یانی له‌سەر
تاوانی خۆی گرتو له‌ناوی بردن؛ برێکیان به‌گرمه‌ی هه‌ورو هه‌وره‌تریشقه،
هه‌ندێکیان به‌ره‌شه‌باو زریان، نه‌ته‌وه‌ی فیرعه‌ون به‌خنکان له‌ناو ده‌ریا
دا.....هتد، هه‌موویان سته‌مکار بوونو سته‌میان له‌خودی خۆیان کرد، که‌وا
بوو هه‌رکه‌یان شیاوی نه‌و سزاو تۆله به‌زه‌به‌ره بوون که تووشیان هات.

به‌کورتی نه‌وه‌ی می‌ژوو له‌لاپه‌ره‌کانی دا تۆماری کردووه‌و ناماژه‌ی بۆ
ده‌کا ده‌ریاره‌ی دابو نه‌پێتی گه‌لو نه‌ته‌وه‌کان له‌روی کافر یونان به‌درۆ
خستنه‌وه‌ی پێغه‌مبهرانو سته‌مکاریان له‌سەر زه‌وی، نه‌مجار سزاو تۆله‌ی
به‌زه‌به‌ری په‌روه‌ردگار بۆیان هه‌مووی به‌گوێره‌ی سوننه‌تو نه‌خشه‌ی خودایه
له‌بوونه‌وه‌دا، په‌روه‌ردگار سته‌م له‌که‌س نا‌کا: به‌م جۆره به‌بێ هۆ نیعمه‌ته‌کانی
که پێی به‌خشیون ئێیان وه‌ریگرته‌وه، یان به‌بێ هۆ تووشی ناسته‌نگو
ناخۆشیان بکا، به‌ل‌کوو سزاو تۆله‌ی بۆ نه‌وانه ئاکامو سه‌ره‌نجامیکی

سروش‌تیه بۆ کافر بوونو بهردوام بوونیان له‌سەر کوفرو به‌درۆ خستنه‌وه‌ی
فروستاده‌کانی په‌روه‌ردگارو ستم کردنیان له‌خودی خۆیان!!

واته: ئهو به‌ده‌خستو سزادرآوانه دوو تاوانی گه‌وره‌یان شه‌نجام داوه: کافر
بوون به‌هه‌بوونی خوداو تاکو ته‌نهایی زاتی پاکی، تینکاریکردنی نازو
نیعمه‌ته‌کانی.

که له‌کۆتایی ئایه‌ته‌که‌دا ده‌فرموی: ﴿وَكُلُّ كَانُوا ظَالِمِينَ﴾ ناماژیه
به‌وه که موشریکه‌کانی قوره‌یشو نه‌ته‌وه‌ی فیرعه‌ونو گه‌له‌پیشینه‌کان
هه‌موویان ستم‌میان له‌خودی خۆیان کردوه به‌کافر بوونو تاوانکردن، هه‌روه‌ها
ستم‌میان له‌که‌سانی دیکه‌ش کردوه، خودا که به‌هیلاکی به‌ردوون
له‌به‌رسته‌مکارییانو تاوانیان له‌ناوی به‌ردوونو ئهو نازو نیعمه‌ته‌ی پێی دابوون
لی‌ی ستاندنه‌وه، په‌روه‌ردگار که به‌وه مه‌رده‌ی بردن ستمی لی‌ی نه‌کردن،
به‌لکۆو بۆخۆیان ستم‌میان له‌خۆیان کرد، که‌ویان کرد خودا ئاویان لی‌ی بکا.

سزاو تۆله‌ی په‌روه‌ردگار له‌ موشریکه‌کانی قوره‌یش بریتی بوو له‌کوشتن
لی‌ی ستاندنه‌وه‌ی نازو نیعمه‌ت، به‌لام سزاو تۆله‌ی نه‌ته‌وه‌ی فیرعه‌ونو
گه‌له‌سته‌مکاره‌کانی پیشین بریتی بوو له‌سزای ریشه‌گیریکردن و ته‌واندن:
وه‌کوو خنکاندنی فیرعه‌ونو نه‌ته‌وه‌که‌ی له‌ده‌ریا دا، ناردنی ره‌شه‌باو زیران بۆ
سه‌ر گه‌لی عاد، هه‌وره‌تریشقه‌و گرمه‌و ئاله‌ی له‌نه‌نداز به‌ده‌ر بۆ سه‌ر نه‌ته‌وه‌ی
شه‌موود.

پێگومان هه‌موو ئهو کافره‌ ستم‌مکارانه‌ شیایو ئهو سزایه‌ بوون که
تووشیان بوو. په‌روه‌ردگار نازو نیعمه‌تی خۆی به‌سه‌ر دا رشتبوون، رزقو رۆژی
زۆرو زه‌به‌نده‌ی پێدا‌بوون، له‌سه‌ر زه‌وی، ته‌مه‌ی بۆیه‌ دابوونی تا به‌تاقییان
بکاته‌وه، ده‌ری بخا ناخۆ ئه‌وانه‌ سوپاسگوزار ده‌بن یان کوفرانی نیعمه‌ت
ده‌که‌من؟ به‌لام کافریونو سوپاسی خودایان نه‌کۆ، له‌خۆیان بایی بوونو
مله‌و‌رییان نواند، نازو نیعمه‌ت ته‌وانی گۆڕیو له‌جیاتی خودا په‌رستیو
سوپاسگوزاری بوونه هه‌به‌گۆ مله‌و‌رو که‌له‌ته‌رو له‌خودا یاخی بوو کافرو
تاوانکار.... پێغه‌مبه‌ران هاتنه‌ سه‌ریان، په‌یامی خودایان بۆ هێنان به‌لام ته‌وان
په‌یامی خودایان ره‌تکرده‌وه، پێغه‌مبه‌رانیان به‌درۆ خستنه‌وه‌ یاخی بوونو

پشتیان هه‌لکرد... ئیتر دابو نه‌پیتی خودایان به‌سەر دا ته‌نفیذ کرا، یاسای په‌روه‌ردگاریان به‌سەر دا نه‌نجام درا. گیرنو له‌ناویرانو ولاتو خانوو باله‌خانمو گوندو شارو تاخیان خاپوور کراو بوونه په‌ندو عیبره‌تو خراڼه زیل‌دانسی میژووه‌وه. (تاج واته: گه‌ره‌ک)

به‌لی خودا له‌ناوی بردن پاش شه‌وی نایاتی خودایان به‌درۆخسته‌وه‌و په‌یامی په‌یام‌مبهرانیان ره‌تکره‌وه، هه‌رچه‌نده شه‌وانه پیش پێراگه‌یانندو هاتنی پێغه‌مبهران بۆ ناویان کافر بوون به‌لام تا شه‌وان په‌یامی پێغه‌مبهرانیان به‌درۆ نه‌خسته‌وه خودا له‌ناوی نه‌بردن، چونکه شه‌مه دابو سوننه‌تو ره‌حمه‌تی خودایه تا پێغه‌مبهران نه‌نیریۆ بانگه‌وازی نه‌کهنو شه‌وه نه‌تسه‌وه بانگه‌ کراوه پێغه‌مبهره‌که به‌درۆ نه‌خهنه‌و خودا سزایان نادا ﴿وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا﴾ الاسراء/ ۱۵.

مامۆستا سه‌بید لێره دا هه‌فرموئ:

به‌راستی شه‌م جوژه نایه‌تانه دادپه‌روه‌ری په‌روه‌ردگار نیشان ده‌ده‌ن له‌باره‌ی مامه‌له کردنی له‌گه‌ڵ شاده‌میزادا، له‌وه‌دا که شه‌و نازو نیعه‌ته‌ی پێی ده‌وان لێیان ناسینیتسه‌وه تا شه‌وان هه‌لو‌ستی خۆیان نه‌گۆڕنو سلووکۆو حالێ خۆیان ناوه‌ژوو نه‌که‌نسه‌وه؛؛ نازو نیعه‌تیان لێ ناگرتسه‌وه هه‌تا کارێکه نه‌کهن که شیاوی شه‌و لێ وه‌رگرتنه‌وه بن. هه‌رکاتێ شه‌وان سوپاسگوزاری شه‌و نیعه‌تانه نه‌بوون که خودا پێی به‌خشییو له‌تاقیکردنه‌وه شه‌و نه‌زمونه‌که ده‌رنه‌چوون ئیتر په‌ر هه‌ردگار باره‌که‌یان لێ ده‌گۆڕیۆ وه‌زعه‌که‌یان لێ ده‌شیوینت!

له‌لایه‌کی تروه شه‌مه نیشانه‌ی شه‌وه‌یه: خودا ریزی شاده‌میزاد ده‌گریۆ نرخێ بۆ داده‌نی که قه‌ضلو گه‌وره‌یی خۆی وای کردوه‌و وا ده‌کا: که قه‌زاو قه‌ده‌ری خۆی ته‌نجام بدو جێبه‌جێی بکا له‌ریگه‌ی جبه‌و جۆلی شاده‌میزادو کرده‌وه‌کانییسه‌وه، شه‌م گۆرانه نه‌خشه بۆ کیشراوه له‌ژیانی شاده‌میزادا نا‌کامی شه‌و گۆرانه واقعی به‌بوه که له‌ناو دلی شه‌وان دا سه‌ری هه‌لداوه، سزای شه‌و مه‌به‌ستو سلووکۆو کرده‌وانه‌یه که خۆیان بۆ خۆیان هه‌ل‌بژاردوه؛؛

مامه ل کردنی موسولمانان له گه ل واده شکینان و نهوانه ی
 دیارده ی په یمان شکینیان لی دهرده کهوی
 إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الَّذِينَ كَفَرُوا فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿۵۵﴾ الَّذِينَ
 عَاهَدَتْ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ فِي كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ ﴿۵۶﴾ فَمَا
 تَقْضِيهِمْ فِي الْحَرْبِ فَشَرِدَ بِهِم مِّنْ خَلْقِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَذْكُرُونَ ﴿۵۷﴾ وَإِنَّمَا
 تَخَافْنَ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةٌ فَانْزِلْ إِلَيْهِمْ عَلَى سَوَاءٍ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِبِينَ
 ﴿۵۸﴾ وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا إِذْهُمْ لَا يُفْجِرُونَ ﴿۵۹﴾

لیرا بهولاره هم به شهی سوره تی نه انفال زور یاسای چو نه تی مامه له
 کردنی موسولمانانی له گه ل هیزه جوراو جوره کان دا له کاتی ناشتی و شهر دا
 له خو گرتووه. شیوه ی ریکه ستنه ناوخره کانی کومه لگه ی نیسلا می و
 په یوه نندیان بهر ټکخواوه دهره کییه کانه وهو تیروانی نیسلا می بۆ په یمان و
 په یوه نندی به ستنه کان له هدمو بارو د وختیک داو همدرو تیروانی بۆ په یوه نندی
 خوینو ره گهزو خاکو په یوه نندی بیرو باوهر دیاری ده کا.

کومه لټیک نه حکامو یاسا داده تی: که بر ټکیان نه حکامی هدا هتایین و
 بر ټکیشیان نه حکامی کاتینو بۆ ماو هیه ک چاره سهری روداوه کان ده که نو بۆ
 قوناغیک تابه تی و حالو وه زغیک تابه تی هاتوونو دوا یی له سوره تی
 (التوبة) دا ته عدیلاتی تابه تیان تیدا ده کری و دهنه قاعیده یاسای
 هه می شه یی و کوتایی.

بر ی لهو حوکمو یاسایانه ی هم سوره ته باسیان لیوه ده کاو ده یانچه سپینی
 به گویره ی سییاقی نایه ته کان نه مانه ن:

۱- نهوانه ی په یمان له گه ل حکومه تی نیسلا می ده به ستنو پاشان
 په یمان که یان ده شکینن، نهوانه خرابترین پیرو ی سهرزه وین... بویه پیویسته

• ده لته تى ئيسلامى ته مېييان بكا به شتو هيك كه زه بروزه نكيان بهرامبر
بنوتى و له زېدو مالو حالى خويان رايانقه نيتى و ناواريان بكاو تالو سوتى
د هريده ريان پى بچيژى، نهك هر ته مه بهلكو ته مېيى كردنه كميان ته وانه ش
بگريته وه كه نيازبان وايه په يمانه كميان هلو شيننه و يان هيرش بكنه سمر
حكومته تى ئيسلام...

۲- تهو كافره په يمان له گڼل به ستر او انه تى كه سمر كړا يه تى ئيسلامى
ترسى ته وديان لى دهكا له واده به ليني خويان په شيمان بينه وه په يمانه كميان
بشكيڼن، تهو سمر كړا يه تى ئيسلامى ده توانى په يمانه كميان بزو ته
بكا ته وه په كلاينه هلو شانده و كى رابگي نه و خوله پابه ند بوون پيښه وه
رزگار بكا. ته مجار ده توانى شريان له گڼل بكاو ته مېييان بكاو ترس بخاته
دلى ته وانه شوه كه كومه كييان پى ده كېنو پشتيان ده گرن!

نايه تى ژماره (۵۵) ﴿إِنْ شَرَّ الدَّوَابِّ﴾ نېينو عه بيان ده فرموى:
ته وانه بهنو قوره يظه بوون، په يمانى خويان شكاندو به چه كمو پيدا ويستى
جدهنگ، يارمته دوزمه كاني پيغه مبريان دا، دوايى وتيان: له بيرمان
چوپوه وه هله مان كرد. جاريكى تر په يمانيان له گڼل به سته وه هليان
وه شانده وه؛ روى خندهق دژى پيغه مبر پاليان به كافره كانده دا، كه عبي
كوپى نه شرف كه سمر وكيان بوو چوپو بزو مده كه لهوى له دژى پيغه مبر بزو
شمر كردن له گهلى بوبوه سوتند خوري قوره يښيه كان.

نايه تى ژماره (۵۹) ﴿وَأَمَّا خَالِدٌ﴾ نهبو ششېخ؛ نېينو عه بيانى
ته نصارى له نېينو شېهابى زوهر يې وه ده گپريته وه دهلى: حه زده تى جوپراييل
هاته خزمهت پيغه مبر فرموى: پرې سمر بهنو قوره يظه، خودا
زيگى داوى ته مېييان بكمى.

سه عيدي كوپى جوپير ده فرموى: ته نايه تانه د هرياره شش تاقى
جوله كه هاتوونه خوارى كه نېينو تابوت يه كيكه له وان.

موجاهيد ده فرموى: د هرياره جوله كه مه دينه هاتوونه خوارى.
سمر وكه كميان كه عبي كوپى نه شرف مله وړيكن بوو وه كوو نهبو جهل.

نه‌مجار پاش نه‌وی له‌نایه‌ته‌کانی پیش‌ودا پیرو‌ردگار وه‌صفی هه‌موو کافره‌کانی به‌سته‌مکار کردو فمرمووی: ﴿وَكُلُّ كَانُوا ظَالِمِينَ﴾ بریکسانی به‌زیده کوفرو سهره‌ق ده‌ست نیشان‌کرد. نه‌مجار پاش نه‌وی که پیرو‌ردگار حالو چۆنیه‌تی قوره‌یشییه موشریکه‌کانی رونکرده‌وه له‌باره‌ی شهرکردنیان دژی پیغه‌مبهر ﷺ له‌جهدنگی به‌دردا، باسی حالو چۆنیه‌تی کۆمه‌لێکی تر ده‌کا که دژی پیغه‌مبهر ﷺ شهریان کرد نه‌وانیش چوله‌که‌کانی ولاتی حیجازنو ده‌فمرمووی: ﴿إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الَّذِينَ كَفَرُوا فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ واته: خراپترین پیرو‌ی سهرزه‌وی له‌هوکمو یاسای خودادا نه‌و کافره خودانه‌ناسانه‌ن که په‌یمانی خۆیان شکاندوه‌و واده‌و به‌لێنی خۆیان نه‌برده سهر، نه‌وانه خراپترین دروست‌کراوی خودانو پیستهرین ئاده‌میزادن، چونکه دوو ره‌وشتیان تێدان، یه‌که‌م به‌رده‌وام بوونیان له‌سهر کوفرو بی‌دینی‌و یاخی بوون، نه‌وان به‌هیچ کلۆجیک نیمان ناهێتن.

ره‌وشتی دووه‌میان په‌یمان شکینی و پابه‌ند نه‌بوونیانه به‌واده‌و به‌لێنی خۆیانو ده‌فمرمووی: ﴿الَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ فِي كُلِّ مَوْعَةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ﴾ نه‌و خودانه‌ناسه کافره جووله‌کانه که تو نه‌ی موحه‌مه‌د! په‌یمانت لی وه‌رگرتوونو پاشانو هه‌موو جاریک په‌یمانه‌که‌یان شکاندوه‌و به‌لێنی خۆیان هه‌له‌شانه‌وه، هه‌رچه‌نده به‌جەختو سۆتند خواردن برپاری پابه‌ند بوونیان به‌و په‌یمانه دا بوو.

سهریاری نه‌و دوو ره‌وشته ره‌وشتیکی سییه‌میشیان هه‌یه: نه‌ویش نه‌ویه ته‌قوای خودا ناکهنو لی ناترسن، کۆ له‌هیچ تاوانیک ناکهنو به‌بی منه‌ت چ تاوانیکیان بوئ نه‌نجامی ده‌ده‌نو هه‌یج ترسی ناگری دۆزه‌خیان نه‌ه.

پیرو‌ردگار وه‌صفی نه‌و جووله‌کانه‌ی به‌(شر الدواب) خراپترین پیرو‌و ئاژه‌ل. کرد، بۆ نه‌وی ئاماژه‌ی بۆ که نه‌وانه گه‌یشتوونه پله‌ی ئاژه‌ل، به‌لکو له‌ئاژه‌لێش خراپتر، چونکه هه‌یج سوودیکیان نه‌ه نه‌بۆ خۆیان، نه‌بۆ غه‌یری خۆیان، وه‌کوو له‌شونیکێ تردا ده‌فمرمووی: ﴿... إِنَّهُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ، بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا﴾ الاعراف/ ۱۷۹ پاش نه‌وی پیرو‌ردگار سی ره‌وشتی

جوله‌کو کافره‌کانی دیاری کرد، نه‌وه‌ی روون کرده‌وه که نه‌وانه چهند جار په‌یمان شکینی‌یان کرده‌وه پابه‌ندی واده‌وه به‌لینی خویان نه‌بوون، نه‌مجار به‌شون نه‌وه‌دا باسی نه‌وه ده‌کا: چۆن مامه‌له‌یان له‌گه‌ل دا بکری‌و فرمووی: ﴿فَإِمَّا تَقِفْهُمْ فِي الْحَرْبِ فَشَرِّدْ بِهِمْ مِّنْ خَلْفَهُمْ﴾ نه‌ی پیغه‌مبهر! همرکاتیک له‌جنگ دا تو‌ظه‌فرت به‌وه په‌یمان شکینانه بردو به‌سریان دا زال بووی، زه‌برو زه‌نگی وایان له‌گه‌ل دا بنوینه نه‌وانه‌ی پشتگیری‌شیان لی‌کردون لی‌که به‌عرازینو په‌رت‌ه‌وازه‌ی ببن. وایان لی‌ بده نه‌وانو کومه‌کی‌کارانی‌شیانو لیت به‌رسن، وایان پیروینه نه‌وانو یارمه‌تیده‌رانیانو غه‌یری نه‌وانیش له‌دوژمنان! عمره‌بو نا عمره‌ب لیتان به‌رسن و پهنو عیبه‌رت وهریگرنو که‌سیکی تر نه‌ویری هه‌لو‌ستی تاوا بنوینی!! په‌یمان‌تان له‌گه‌ل بیه‌ستی‌و دوا‌یی بیش‌کینی!

بۆیه په‌روه‌ردگار فرمانی به‌پیغه‌مبهر کرد که زه‌بروزه‌نگی ته‌واو بنوینی له‌گه‌ل نه‌و دوژمنانه‌دا که زیاد له‌جاریک پیغه‌مبهر په‌یمانی ناشتی له‌گه‌ل به‌ستون، نه‌وان هه‌لیان وه‌شاندو‌تموه، بۆ نه‌وه‌ی له‌وه دوا به‌دروو ده‌له‌سه‌یان هه‌لنه‌خه‌له‌تی، چونکه پیغه‌مبهر ﷺ به‌سروشت میهره‌بانو ناشتی‌خواز بووه. پی‌ی وا بووه که جه‌نگ زه‌روه‌تمو همرکاتی هۆکاره‌کانی نه‌مان، ناشتی په‌سندە ﴿وَإِنْ جَنَحُوا لِلسَّلَامِ فَاجْنَحْ هَآءِ﴾ بی‌گومان نه‌و جوله‌که فیل‌بازانه وایان ده‌برده زه‌ینی پیغه‌مبهره‌وه که نه‌وان ناشتی‌خوازانو حمزبان له‌تارامی‌یه، که په‌یمان‌که‌شیان ده‌شکانه‌د عوزریان بۆ ده‌هینایه‌وه ده‌یان‌گوت نه‌مانزانی، هه‌له‌مان کرد لی‌مان ببوره، هه‌موو نه‌مانه‌شیان فیل‌و ته‌له‌که‌بازی بوو!

بۆیه په‌روه‌ردگار فرمانی پی‌ی کرد که زه‌برو زه‌نگ بنوینی‌و بیان پروینی بیانتو‌قینی، ﴿لَعَلَّكُمْ يَذْكُرُونَ﴾ به‌ل‌کوو نه‌وانه‌ی له‌پشتیان‌ه‌وه‌نو یارمه‌تیده‌ریان، به‌خویان دا بچنه‌وه‌و ترسیان لی‌ بنیشی‌و بسیر له‌په‌یمان شکینی نه‌که‌نه‌وه‌و خه‌یالی شپ‌ کردن له‌دژی پیغه‌مبهر وه‌لاتین!

بوخاری و موسلیم فرموده‌یه‌کیان ریوایه‌ت کرده‌وه، ده‌گیرنه‌وه: که پیغه‌مبهر ﷺ له‌هه‌ندی رۆژی وادا که تییان دا تووشی به‌ره‌نگاری‌کردنی

دوژمن ده بوه و و تاری ده داو ده یفرموو: (يَا أَيُّهَا النَّاسُ! لَا تَمْنُوا لِقَاءَ الْعَدُوِّ
وَسَلُّوا لِلَّهِ الْعَافِيَةَ فَإِذَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاصْبِرُوا وَاعْلَمُوا أَنَّ الْجَنَّةَ تَحْتَ ظِلِّ
السَّيْفِ) نه مجار ده یفرموو: (اللَّهُمَّ! مَنْزِلَ الْكِتَابِ وَمَجْرَى السَّحَابِ،
وَهَازِمَ الْأَحْزَابِ اهْزِمْهُمْ وَانصُرْنَا عَلَيْهِمْ) نهی خه لکینه! ناواته خوازی
بهره نگاری کردنی دوژمن مه بن. هه میشه داوا له خدا بکهن به سه لامه تی بژینو
ناشتی بهر قهرار بی، به لام که ناچار بوونو تووشتان بوو به تووشی دوژمنه وه
خوگرینو نارام بگرن، باش یزانن به ههشت به سایه ی شمشیره وه ده ست
ده که وی. نه مجار ده یفرموو: پهرو دگارا! نهی نهو که سه ی قورنانت نازل
کرده، نهی روینده ی ههروه کانو شکینمیری نه حزب، دوژمنانمان تیگ
بشکیننهو نیمه زال بکه به سهریان دا.

لیره دا ناماژه بق دووشت ده کا.

۱- شهر لای خوداو پیغه مبهری خودا خو شه ویست نیهو شتیکی ناچاریه

بق بهره نگاری به غییو عودوان په نای بق ده بری، بق بهرز کردنه وه ی رسته ی (لا
اله الا الله، محمد رسول الله) و پوچاندنه وه ی به تال نه نجام ده درئ.

۲- به کارهینانی زه برو زهنگ له گهل په یمان شکینانو شهر هه لایسینان،
بق په رتموازه کردنی نهوانه ی که پشتیوانیان، کاریکو ده بی نه نجام بلدی بق
نهوه ی په یمان شکینانو ههواخواهانیانو پشتیوانانان پهنو عیبرهت
وه ریگرنو بیر له کاری ناوه ها نه که نهوه.

پاش باسکردنی حوکمی په یمان شکینانو وه رگرتنی هه لو تست
بهرامبهریان، نه مجار حوکمی نهوانه بهیان ده کا که بتمان بهوا ده به لنینان
ناکریو ده فرموی: ﴿وَأَمَّا خِفَافٌ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةٌ فَانْبِذْ إِلَيْهِمْ عَلَى سَوَاءٍ﴾
واته: نه گهر په یمانت له گهل تاقبو گرو هیک به ستو پاشان گومانی نهوهت لی
کردن که په یمانه که بیان نابه نه سهر، واده به لینه کانیان هه لده وه شیننه وه، بهم
رهنگه نیشانه به لگهی وا هه بوون ناماژه بیان بهوه ده کردو ترسی نهوه ی لا
دروست کردن، که په یمانه که بیان نابه نه سهر، نهوه تو نهی پیغه مبهرا نهو
ریگیان لی ببه ستو پیش نهوه ی نهو خیانه ته بیان لی رو بدا، په یمانه که بیان

به سهردا رابگه یه نه: که تۆ ئیتر پابه ندی په یمانه به ستراره که نیستو به لینه که ت، هه لوه شانده توه، به شیوه یه کی ناشکراو نومایان به بی قیلو ژیر به ژیری نه مه دیان پی رابگه یه نه. حیکمه تیش له مه دا نه وه یه: که نیسلام به هیچ کلوجیک خیانت په سند ناکاو موسولمان نابی به هیچ شیوه یه ک خیانت له گه ل که س بکا. واته: نابی پیش پی راگه یاندزو هه لوه شانده وه په یمانی دابه ستره، شهریان له گه ل بکری، بۆ نه وه ی تۆشو نه وان به یه کسانى ناگاداری هه لوه شانده وه په یمانه که بنو بزائن که په یمان نه ماوه نه مجار شهر ده کری نه ویش نه گهر پیویست بوو.

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ﴾ بیگومان خودا هه رگیز خائینانی خوش ناوین، ته نانت خیانه تکردن له کافرانیش نار وهایه.

به یه قی ریوایه تی کردوه که پیغه مبر ﷺ فرمویه تی: (ثَلَاثَةٌ، الْمُسْلِمُ وَالْكَافِرُ فِيهِنَّ سَوَاءٌ: مَنْ عَاهَدْتَهُ فَوْفَ بَعْدَهُ مُسْلِمًا كَانَ أَوْ كَافِرًا، فَأَتَمَّا الْعَهْدُ لِلَّهِ، وَمَنْ كَانَتْ بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ رَجْمٌ فَصَلَّاهَا، مُسْلِمًا كَانَ أَوْ كَافِرًا وَمَنْ ائْتَمَّكَ عَلَى أَمَانَةٍ فَأَدَّاهَا إِلَيْهِ مُسْلِمًا كَانَ أَوْ كَافِرًا) سی شت موسولمانو کافر تییان دا یه کسان: که سیک په یمانت له گه ل دا به ست نه و که سه موسولمان بی یان کافر بی په یمانه که تی له گه ل دا به سهریره، چونکه په یمان هی خودایه، که سیک له نیوان تۆو نه ودا خزمایه تی هه بوو نه و که سه کافر بی یان موسولمان بی صیله ی ره حمی له گه ل دا به جی یینه، که سیک سپارده یه کی لا دانا بی و کردیتی به نه مین به سهریره نه و که سه موسولمان بی یان کافر بی سپارده کی بده ره وه.

نه مجار په ره ردگار هه ره شه له و خائینانه ده کا به سزایه ک که چاره وانیانه ده فرموی: ﴿وَلَا يَحْسِبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا﴾ با نه وانه ی کافرو بی پروان وا گومان نه به ن که له ده ست تیمه رزگاریان بووه و سهره نجامی خیانه ته که یان نایه ته و ریگیانو نیتر بۆی هه ده چزو سزاو تۆله یان لی ناسیندری! به لکو نه وانو هه موو بوونه وهر له ژیر ده سه لاتی تیمه دانو دهستی تیمه یان ده گاتی و تۆله یان لی ده ستینن. «هکو له نایه تیکی تردا ده فرموی:

﴿ اَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ اَنْ يَسْبِقُونَا، سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴾ العنكبوت/ ۴ و شهی (یحکمون) واته: یظنون: گومان ده بدن. انهم لا یعجزون ﴿ ینگومان نهوانه خدا دهسته پاچه ناکهن، له چنگی قار: تۆلهی قوتار نابن، سزاو تۆلهی کافریونیان لی ده سیندری، پیغه مبهرو موسولمانانیاں به سمر دا زال ده کریزو تۆلهی په یمان شکینی و فرتو قیلو خرابه کاریبان لی ده ستینن وه کوو له نایه تیکی تردا ده فیرموی: ﴿ لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ، وَمَا لَهُمُ النَّارُ، وَلِبَئْسَ الْمَصِيرُ ﴾ النور: ۵۷ یان ده فیرموی: ﴿ وَاعْلَمُوا اَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ، وَانَّ اللَّهَ مُخْزِي الْكَافِرِينَ ﴾ التوبة/ ۲.

نایه ته که موژده و دلنیا کردنی پیغه مبهره ﷻ بهوه که خدا زالی ده کا به سمر نهو کافرانه دا که نه زیه تیان داوه، له هه مان کات دا کافره کان هیوا پراو ده کا له وهی که به سمر موسولمانان سهرکهن..

خو ناماده کردن بو جهنگ دژی دوژمنانو دابینکردنی

پیوستیاتی جهنگ به گویره ی توانا

وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَءَاخِرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ ۚ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ﴿ ۶۰ ﴾

پاش نه وهی په وهر دگار فرمانی به پیغه مبهری خوی کرد: که په یمان شکینان په مرته وازه بکاو به زه برو زه ننگ له گه لیان دا بجوئیته وه، نه گمر ترسی هه بوو له په یمان شکینی تاقبو گرو هیک پیش نه وهی پیلانی خویان نه نجام بدن نهو په یمانه که یان به سمر دا بداته وه. نه مجار له نایه ته دا فرمانی پی ده کا: که خوی موسولمانان هه میسه خویان ناماده بکهن بو

بهره‌نگاریکردنی نمو کافرانمو پیداویستی جه‌نگ به‌گویره‌ی تواناو روژگار دابین بکمن! هه‌لبه‌ته نه‌مه‌ش کارتکی سروشتی‌یه، هرکاتی په‌یمان شکینی کراو واده‌و به‌لین هه‌لوه‌شیندرانه‌وه حالته‌ی جه‌نگ به‌ریا ■ به‌یو هه‌موو کاتی چاره‌پروانی به‌ریابوونی شهر ده‌کری، بۆسی به‌روه‌ردگار فرمانی به‌پیغه‌مبهر کرد: **﴿وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ﴾**. نه‌ی کۆمه‌لی موسولمانان! خۆتان ناماده‌و ته‌یار بکمن بۆ شهری دوژمنانو پیداویستی جه‌نگ به‌گویره‌ی تواناو بارودۆخی روژگار دابین بکمن، بۆ نه‌وه‌ی به‌ره‌نگاری دوژمن بینه‌وه، نه‌فسو مالو نامووسی خۆتان پیاریزنو نه‌هیلن دوژمن ده‌ستریژیتان بکاته‌ سهر، نه‌مه‌ش له‌دوو خال دا ره‌نگ ده‌داته‌وه.

۱- ناماده‌کردنی هیژو ده‌سه‌لات به‌گویره‌ی روژگارو شوینو پیداویستی، که‌وا بۆ نه‌وه‌ی نه‌مپۆ له‌سهر موسولمانان پیویسته‌ نه‌وه‌یه: پیشه‌سازی چه‌کسازی قیر ببن؛ توپو فروکه‌و بۆمباو زه‌مین به‌زه‌مینو ■ به‌ببه‌و که‌شتی و غه‌اصه‌و نه‌م جوړه چه‌کانه دروست بکمنو قیری به‌کاره‌ینانی ببن، هر وه‌کوو چون پیویسته‌ نمو فنونو زانستانه فیژ ببن که په‌یوه‌ندیان به‌دروست‌کردنو به‌کار هینانی نمو جوړه چه‌کانمو هی تریشه‌وه هیه.

نه‌وه‌تا پیغه‌مبهر هاوه‌لانی له‌غه‌زای خه‌یبه‌رو هی تریش دا ناله‌تی مه‌نجه‌نیقیان به‌رکا هیناوه.

نیمامی موسلیم له‌عوقبه‌ی کوری عامیره‌وه ریوایه‌ت ده‌کا: که ده‌لی: پیغه‌مبهر ■ **﴿ثُمَّ نَآيَهُ تَهُىٰ خَوْنِدَهُوهُ فَرَمَوَى: (إِلَّا إِنَّ الْقُوَّةَ الرَّمَىٰ)﴾** ناگادارین هیژو توانا بریتیه له‌و چه‌که‌ی له‌دوره‌وه شهری پۆ بکه‌ی. سنی جار نه‌م فهرمووده‌یه‌ی فهرموو. چونکه ته‌قه کردن له‌دوژمن له‌دوره‌وه به‌چه‌کیک که کوشنده‌ بۆ، کاریگهر تره له‌وه‌ی له‌گوژه‌پانی جه‌نگ دا به‌شمشیر رمبو خه‌نجه‌رو گزیالو نمو جوړه شتانه شهر له‌گه‌ل دوژمن بکری.

۲- دامه‌زراندنو دانانی سوار چاکو تیر نه‌ندازه له‌سهر سنووری ولاتو قایم کردنی به‌نده‌زو سه‌نگهر لیدانو دابین‌کردنی نامیری چاودیریو به‌رگری به‌دریژایی سنوور له‌گه‌ل دوژمن!!

بە کورتی پێویستە موسولمانان سوپایەکی بەهێزی ھەمیشەییان ھەبێ
 ھەمیشە نامادەباشی بەرگریکردن بۆ لەولات مالو دارایی پێویستی بۆ دابین
 بکریو بەگوێرە ی رۆژگار بەچەکنو نامیری شەر دەولەمەند بکری. پەرورەدگار
 لەنایەتەکە دا کە بەتایبەتی باسی ئەسپ دەکا ھەرچەندە وشە (من قوۋە)
 ئەویش دەگرتەو. بۆ زێدە ریزلینانو گرنگی بەتی، چونکە ئەو کاتە ئەسپ
 گرنگرتین نامێرو پێداویستی جەنگ بوو.

بەئێ پێویستە موسولمانان ھەمیشە لەنامادەباشی دابینو کەرەسە ی
 جەنگ دابین بکەن، بەئەوپەری ھێزو تواناو خۆیان تەیار بکەن، بۆ ئەو ی
 ھەمیشە ھێزی خوداپەرست ھێزی بالادەست بێ لەسەر زەوی، ھەموو
 ھێزەکانی تر لێ بترسێو نەوترن ھێرش بکەنە سەر ولاتی ئیسلامو ھەموو
 جیھان گەردنکەچی دەسلاتی خودابینو نەتوانن کۆسپو تەگەرە بخەنە بەردەم
 بانگەوازیکەرانو خەڵک لەموسولمان بوون ژێوان نەکەنەو، ھەرودھا کەس
 نەتوانی مافی خوداییو حاکمیت بەخۆی بداو لافی خودایەتی لێ بدا. بۆ
 ئەو ی ھەموو ئایینو پەرستشێک ھەر بۆ خودا بێو بەس.

ئەمجار نایەتەکە ھۆی خۆ نامادە کردنو خۆتەیار کردنو خۆ فێر کردنو
 ھێزو تونا دابین کردنەکە دەست نیشان دەکاو دەفرموی: ﴿تُرْهَبُونَ بِهِ عَدُوَّ
 اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَآخَرِينَ مِنْ دُونِهِمْ﴾ بۆ ئەو ی دوژمنانی خوداو دوژمنانی
 موسولمانان بترسێن، ئەو کافرانی کە دوژمنایەتییان بەناشکراو نمایانە
 وەکوو موشریکەکانی مەککە، ھەرودھا بۆ ترساندنێ ئەو دوژمنە نەینیانە ی
 کە ھاریەیمانن لەگەڵ ئەو دوژمنە ناشکرایانە دا، جا ئێمە ئەو دوژمنانە
 بناسین یان نەیانناسین. خودا بۆ خۆی دەیانناسی، چونکە زاتی پاک ی ئەو
 زاناو ناگادارە بەسەر ھەموو نەینی بەک دا

هه لبراردنی ناشتی ویه کخستنی نه ته وه وه هه لنانی موسولمانان بو
جهنگ

وَإِنْ جَنَحُوا لِلسَّلَامِ فَاجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ
هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١١﴾ وَإِنْ يُرِيدُوا أَنْ يَخْدَعُوكَ فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ
هُوَ الَّذِي آتَاكَ بِنَصْرِهِ وَبِالْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢﴾ وَالْأَلْفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْ
أَنفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مَا أَلْفَتْ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلْفَ
بَيْنَهُمْ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿١٣﴾ يَتَأْتِيهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ
اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٤﴾ يَتَأْتِيهَا النَّبِيُّ حَرِيضُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ
إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عَشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ
يَغْلِبُوا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿١٥﴾ أَلَمْ تَرَ خَفَّفَ اللَّهُ
عَنْكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا فَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ
وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ

﴿ ۱۱ ﴾

بهیوهندی نهم کۆمهله نایهته به نایهته کانی پیشموه نه وهیه: له وه پیش
بهروهردگار فرمائی به موسولمانان کرد به خوته یار کردنو ناماده باشی و
چه کساز ی بو نه وهی دوژمن لیان بترسی و زات نه کا هیرشیان بکاته سمری،
یان کۆسپو ته گهره بخته بهردهم بلاویونه وهی نایین. نه مجار لیله دا فرمان
ده کا به ناشتی به لام ناشتی به ک که له سمر بنه مای ریزو پیاره تی چه سپایی،
عیززه تو کرامه تی تیدا بی، هرکاتی ترسو خۆفه که هه بوو له دلی دوژمنان

داو مه‌یلی ناشتیان کرد، بریاری تایین نه‌ویه: ناشتی قبول بکمنو پابه‌ندبن پییه‌وه، چونکه جه‌نگ خۆی له‌خۆی دا بۆ به‌رپرچدانه‌وه‌ی ده‌ستدرژییه‌و بۆ چه‌سپاندنی نازادییه‌و بۆ رِگه‌ ناچووخ کردنی بلاوکردنه‌وه‌ی تایینه، بۆ مه‌نع کردنو به‌ره‌نگاریکردنی سته‌مو بوغرابوونه، زه‌روره‌تیش به‌نه‌ندازه‌ی پتووست لی‌ی وهرده‌گیری‌و به‌گوێه‌ی ناتاج په‌نای بۆ ده‌بری، هه‌تا حاله‌تی ناشتیو ناشته‌وایی بگونجی حاله‌تی شهر ره‌چاو ناگری.

که‌وابوو پاش خۆنامه‌ده‌کردنو دابین کردنی سامیرو پیداووستی جه‌نگنو ناماده‌ باشی ته‌واو بۆ جه‌نگنو جیهاد، نه‌گه‌ر دوژمن داوای ناشتی کردو حاله‌تی ناشتی به‌سه‌ر شهر جه‌نگ دا هه‌لبژارد، نه‌وه‌ هوکمو پرپار نه‌ویه قبولی حاله‌تی ناشتی بگری‌و رابه‌رو پیشه‌وای موسولمانان چۆنی به‌لاوه‌ باش بوو له‌چ شتیکندا به‌رژه‌وه‌ندی موسولمانانی تیدا به‌دی کرد، نه‌وه‌ ره‌چاو ده‌کا، ناشکراشه‌ که‌ رابه‌رو پیشه‌وا نه‌و پرپاره‌ له‌سه‌ر ناکامی راویژ (شوری‌ی) موسولمانان وهرده‌گری.

﴿وَإِنْ جَنَحُوا لِلسَّلْمِ فَاجْنَحْهَا﴾ نه‌گه‌ر دوژمن له‌حاله‌تی جه‌نگه‌وه مه‌یلیان بۆ ناشتی کردو داوای ناشتیان کرد، نه‌وه‌ تۆش نه‌ی پیغه‌مه‌را مه‌یل بۆ لای ناشتی بکمو ناشته‌وایی په‌سند بکمو پابه‌ندی حاله‌تی ناشتی‌یه‌! چونکه جه‌نگ خۆی له‌خۆی دا مه‌به‌ستی سه‌ره‌کی نیه، تۆ شایان تری به‌پابه‌ند بوون به‌ناشته‌وایی و ناشتی‌خوازییه‌وه. تۆ که‌ په‌نا بۆ شهر ده‌به‌ی، بۆ به‌رگریکردنه له‌نایینه‌و بۆ رِگه‌ خۆشکردنی بلاووبوونه‌وه‌ی تایینه، بۆ لابرندی کۆسپو ته‌گه‌ره‌یه‌ له‌سه‌ر رِیازی تایین. که‌وابی هه‌رکاتی دوژمنان ده‌ستی ناشتیان درژ کرد، نه‌تۆش ناشتیان لی‌ وهریگه‌وه‌ لی‌یان قبول بکمو په‌یمانی ناشتیان له‌گه‌ل دابه‌سته‌و ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ پشتت به‌خودا ببه‌سته‌و کاری خۆت به‌خودا بسپیره، له‌مه‌کرو پیلانه‌کانیان مه‌ترسه، خودا پشتیوانته‌و له‌پیلانی نه‌وان ده‌تپارژی ﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ بیگومان خودا شنه‌وايه‌ به‌و راویژو گفتو گۆیانه‌ی له‌ناو خۆیاندا نه‌نجامی ده‌ده‌ن، زاناو ناگاداره‌ به‌و

بیلازو نه‌خشه جؤراو جؤرانه: که دژی تیوه دایده‌رئزن. خودا هیچی لی گوم نابی.

﴿وَإِنْ يَرِيدُوا أَنْ يَخْدَعُوكَ فَإِنْ حَسِبَكَ اللَّهُ، هُوَ الَّذِي أَيْدِكَ بِنَصْرِهِ وَبِالْمُؤْمِنِينَ﴾ نه‌گمر بیان‌هوی له‌ریگه‌ی بانگه‌وازی بؤ ناشتی‌یه‌وه قیلتان لی بکمنو خویان به‌هیژ بکمنو خویان ناماده‌وه تیار بکمن بؤ لی‌دانتان نه‌وه تۆ نه‌ی پیغه‌مبهر! خودات به‌سه‌وه چاودیرت ده‌کا‌و یارمه‌تیت ده‌داو زالت ده‌کا به‌سریان دا، همر خودا بوو که له‌وه‌پیش یارمه‌تی دای و هۆکاری مادی و معنه‌وی بؤ خولقاندی بؤ نه‌وه‌ی دلی موسولمانان به‌کۆچکارو یاریده‌ده‌ران‌ه‌وه دلیان قایم بی‌ویه‌ک بگرنو له‌ژیر نالای نیسلام داو له‌ژیر فرمانده‌یی تۆدا جیهاد بکمن!

نه‌مه به‌لگه‌یه‌کی ناشکرایه له‌سهر نه‌وه: که پئویسته موسولمان ناشتی به‌سهر به‌جنگ دا هه‌لبژیری و ناچار نه‌بی په‌نا بؤ شهر نه‌با، چونکه نایینی نیسلام نایینی ره‌هنومایی خوشه‌ویستی و ناشته‌وایی‌یه، ریگه نادا شهر به‌ریا بی مه‌گمر بارو دۆختیک بیتته کایه‌وه موسولمانان ناچاری شهر بکا! همر بۆیه‌ش سالی خودیبییه: که موشریکه‌کان داوای موصاله‌ه‌وه ناشتیان کردو وتیان: با بؤ ماوه‌ی نۆ سال په‌یمانی ناشتی به‌ستین ههرچه‌نده زۆر مخرجی وا له‌په‌یمان‌ه‌که دا هه‌بوون که له‌به‌رژه‌وه‌ندی موسولمانه‌کان نه‌بوو، پیغه‌مبهر ﷺ رازی بوو ناشتی‌یه‌که‌ی قبول بوو.

که له‌نایه‌تی پیشوو دا فهرمووی ﴿هُوَ الَّذِي أَيْدِكَ بِنَصْرِهِ وَبِالْمُؤْمِنِينَ﴾ واته: گوئی به‌بیلازو فرتو قیلتان مه‌ده چونکه آیارمه‌تی تۆی دا به‌وه که هۆکاری مادی و معنه‌وی بؤ ره‌خساندی به‌دوو شیوه کۆمه‌کی پی کردی، شیوه‌یه‌کیان بریتی بوو له‌کۆمه‌کی خودایی راسته‌و خۆ به‌بی. هۆکاری مادی، شیوه‌یه‌کیشیان بریتی بوو له‌ده‌سته‌به‌ر کردنی هۆکاری مادی که یه‌که‌گرنتی موهاجرینو نه‌نصار بوو بؤ پشتگیری کردنی په‌یامه‌که‌ت.

نه‌مجار له‌نایه‌تی دووایی دا چۆنیه‌تی نه‌و پشتگیری به‌دیاری ده‌کا که بریتی بوو له‌یه‌که‌گرنتی موسولمانانو ریک‌خستنی ریزه‌کانیازو ده‌فهرمووی:

﴿وَأَلْفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ﴾ پوره‌ردگار موسولمانه‌کانی له‌سەر خوشه‌ویستی کۆکرده‌وه هه‌موویانی کردنه کۆمه‌لێکی یه‌ک ریزو یه‌ک هه‌لو‌تستو یه‌ک تامانج، هه‌موویان تێکرا هاریکاری یه‌کتر بوون بۆ یارمه‌تیدانی په‌یامی تۆ بۆ بلاو‌کردنه‌وه‌ی نایینی تۆ، له‌کاتی‌ک ئه‌وان پێش هاتنی په‌یامی تۆ یه‌کتریان ده‌دزا، دژایه‌تییان له‌تێو دا بوو، هه‌میشه‌ کێشه‌و دووبه‌ره‌کی‌و شه‌په‌و هه‌ریان بوو، به‌خوێنی سه‌ری یه‌کتری تینوو بوون، شه‌ری درژخایه‌نیان له‌ناو خۆیان دا کردوه. به‌نموونه‌ شه‌ری چه‌ند ساله‌ی ئێوان هۆزی ته‌وسو هۆزی خه‌زه‌رج. پاشان خودای میهره‌بان به‌هۆی نووری ئیمان و باوه‌ره‌وه‌ ته‌و دووبه‌ره‌کی‌و دژایه‌تی‌ه‌ی له‌تێو دا هه‌ل‌گرتو کردنی به‌برای گیانی به‌گیانی یه‌کتری وه‌ک‌رو له‌نایه‌تی‌کی تر دا ده‌فرموی: ﴿وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءَ فَأَلْفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَاصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا، وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا﴾ آل عمران/ ۱۰۳.

پوره‌ردگار به‌فەضلو گه‌وره‌یی خۆی ته‌و خه‌ل‌که‌ی وا لی کرد له‌ده‌ورت کۆبینه‌وه، گیانو مالی خۆیان له‌پێناو بانگه‌وازی‌یه‌که‌ت دا به‌خت بکه‌ن، بینه‌ نمونه‌ی فیداکاری و لێبوردوویی و گیانبازی! خو ﴿لَوْ أَنْفَقْتَ مِثْلَ الْأَرْضِ جَمِيعًا مَا أَلْفَتْ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ﴾ نه‌گه‌ر تۆ هه‌رچی مال و سامانی له‌زه‌وی دا هه‌یه هه‌مووت بیه‌خشیایه‌ نه‌ته‌ده‌توانی به‌و شێوه‌ دلێان یه‌ک‌خه‌ی و ناوتیه‌ی یه‌ک‌تری ببزو ناوا یه‌که‌ده‌وه یه‌که‌ه‌لو‌تستو یه‌که‌نا مانج بن ﴿وَلَكِنْ اللَّهُ أَلْفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ﴾ به‌ل‌کو پوره‌ردگار به‌هۆی نيعمه‌تی ئیمان‌ه‌وه، به‌هۆی کۆکرده‌وه‌یان له‌سەر رێبازی راست و هیدایه‌ت به‌قودرته‌و تواناو دانایی خۆی کردنی به‌یه‌که‌نه‌ته‌وه‌و یه‌کیه‌تی و برایه‌تی و ته‌بایی و خوشه‌ویستی خسته‌ ئێوانیان‌ه‌وه‌ کردنی به‌نموونه‌ی هه‌ره‌به‌رزی برایه‌تی و خوشه‌ویستی و کۆمه‌ل‌گایه‌کی لی دروست کردن می‌ژوو به‌خۆیه‌وه نه‌دی‌بوو، بۆ هه‌تا هه‌تایی می‌ژوو شانازیان پێوه‌ ده‌کا. ﴿إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ بێ‌گومان خودای بالا ده‌ست به‌هێزو تواناو ده‌سه‌لاته، ده‌توانی هه‌رچی بیه‌وی ته‌نجامی بدا، داناو لێزانه، هه‌رچی ده‌یکا به‌سنده‌و ره‌خنه‌ی لی ناگیرێ..

نه مجار دواي نهوئی وادهی بپیغهمبیری خوی دا بوهی که له کاتی قیل لی کردنو پیلان گیرانی کافره کاندا یارمه تی ددها، وادهی یارمه تیدانی هه میسه بی و سهر خستنی دونیاو قیامه تی پی داو فهرمووی: ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ نهی پیغهمبیری خۆشه ووست! یارمه تیدانی پهروه ردگار بهسته بۆ خۆتو نهوانه ی شوینت که وتوون، خودا یارمه تدهرو پشتیوانته بۆ هه موو کاتو شوینتیک، زالت ده کا به سهر دوژمنانتدا، هه رچه ندیک دوژمن زۆرو موسولمانان که م بن، خودا ئیوه سهرده خاو دوارۆژ هه ر بۆ خودا په رستانه، نه گهر وشه ی (هن) عهطف بی بۆ سهر وشه ی (الله) نهو کاته مانای نایه ته که به م جوړه ده بی:

نهی پیغهمبیر! نه تو خودات به سه نهو له سهرده تاوه راسته وخۆ یارمه تی دایو سهر که وتووی کردی. ههروه ها یارمه تی دای بهو کۆمه له موسولمانه ی که په ایمانی خۆیان له گه ل پهروه ردگار دا به راستی به ده سهر و پابه ندی به لینی خۆیان بوون. نهو تا: پهروه ردگار هیزیک یه کگرتووی لی پیسک هینان، پاش نهوئی دلیان له وه پش په رته وازه بوو دژایه تییان ناشکراو نمایان بوو، هه میسه له ناو خۆیان شهرو هه رایان بوو، کیشهو دویره کیو هیرشو خۆین رشتن له ناویان دا په ره ی ساندبوو، جا مه به ست هۆزی نهوسو خه زه ر ه بی که له پش نیسلام دا دوژمنایه تی و خۆین رشتن له ناو دا بوو، یان مه به ست کۆچکهران بن که له پش نیسلام نهوانیش حالیان له حالئ نهوسو خه زه ر ه ج باشتر نه بوو. یان مه به ست هه موویان بن. هه موویان گونجاوه.

جا هه رچه نده خودا وادهی پالپشتی و یارمه تیدانی داوه بپیغهمبیرو موسولمانان، به لام نه مه نهو ناگه یه نی که موسولمانان پالی لی بده نهوه و نامیرو پیداوستی جهنگو بهرگری سوپای پیوست پاشگۆی بخه نو بینه (کا که هه مه ی په نا به خوا!!!) واز له هه موو نامیرو هۆکارکی مادی پیوستی جهنگو بهرگری بهینن، بۆیه پهروه ردگار دوا به دواي وادهی سهر که وتزو پشتگیری ده فهرمووی: ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ﴾ نهی پیغهمبیر موسولمانان هه لئی بۆ جهنگانو دایینکردنی نامیری جهنگ به هه موو شیوه کانیهوه، وایان لی بکه هه میسه سوور بن له سهر خه باتو

تیکوشانو بهر خودانو بهر گری له نیشتمانو نایینو مالو سامان، واته: ده بی موسولمانان بۆ خویان نهویمیری تواناو هیزی خویان بخه نه کار بۆ ریکخستنی سویاو چه کدار کردنی و ناماده کردنی بۆ جهنگ، نه مجار پشت به خودا بیهستزو داوای سهرکهوتزو سهر فرازی له خودا بکهن. **﴿اِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عِشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتٍ وَاِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ يَغْلِبُوا اَلْفًا مِنَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا﴾** نه گهر بیست جهنگاوهری موسولمانی خاوهن صهبرو خورگرتووشیان بوو به تشویبی دوو صده شپهری کافر ده بی خویان رابگرنو جیهاد بکهن تا به سهریاندا زال ده بن.

واته: نه گهر بیست موسولمانی خاوهن صهبر هه بیون به هوی لیژانیو تیمانو خور اگریانو» سهرکهوتوو ده بن به سهر دوو صده کافری وادا که نهو رهوشتانهیان تیدابن. نه گهر له تیه» سهده کهس هه بی به سهر ههزار کافردا زال ده بن. بۆیه دوا به دوا ی نهو فهرمو ی: **﴿ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُوْنَ﴾** واته: هوی تیشکانی کافره کان نهو یه: نهوان نهتوه یه کی نهفامن وه کوو تیه له هیکمه تی جهنگ نازان. نهوان که شپهر ده کهن ته نیا مه به ستیان سهرکهوتزو داگیر کردنه، تیه ده جهنگن بۆ بهرز کردنه وهی رسته ی (لا اله الا الله محمد

رسول الله) بۆ راست کردنه وهی بیرو باوهر، بۆ خویاکر دهنوه له به پهرستی و خۆتارایش دان به رهوشتی بهرزو ئیظهاری به ندایه تی کردن بۆ خوداو نه نجامدانی نۆتزو زه کات دانو فهرمان به چاکو نه هی له خراپه. وه کوو له نایه تیکی تر دا ده فهرمو ی: **﴿الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا يُقَاتِلُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ، وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا يُقَاتِلُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ الطَّاغُوْتِ﴾** النساء/ ۷۶ یان ده فهرمو ی: **﴿الَّذِيْنَ اِنْ مَكَنَاهُمْ فِي الْاَرْضِ اَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوْا الزَّكَاةَ﴾** الحج/ ۴۱.

نه مجار نهوان بهرویان بهزیندو بوونه نیه به ته مای پاداش و تۆله نین، به لام تیه وهی موسولمان که ده جهنگین به ته مای یه کی نک له دوو ده سته کو تی باش یان سهرکهوتزو ده سکهوتی جهنگ، یان شهید بوونو به مرز گه یشتن به چوونه ناو به ههشتو ژیا نی به خته وهی ههتا ههتایی.

نایه‌ته‌که واده‌و مژده‌ی پمروه‌ردگاری تیدایه بۆ موسولمانان، بموه نه‌گمر موسولمانان خۆپا‌گرین به‌سهر ده‌هینده‌ی خۆیان دا له‌کافره‌کان زال ده‌بن. نه‌وه‌شی تیدایه که موسولمانان ده‌زائن بۆچی ۱۱ جه‌نگزو له‌پینا ۱۱ چی دا خه‌بات ده‌کهن، بۆ ره‌زامه‌ندی خودا کاروباری خۆیان نه‌نجام ده‌دن، هه‌میشه له‌کافران شاره‌زاترن به‌هه‌موو نه‌و شتانه‌ی: که گونجاون بۆ ژبانی ئاده‌میزادو پیشکه‌وتنی گه‌لو ولاتیان تیدایه، به‌لام کافرو جوله‌که‌سو نه‌صارا گه‌لو نه‌توه‌یه‌کی مادیو به‌رچا ته‌نگن، مه‌به‌ستیان له‌شه‌ر جه‌نگ چوساندنه‌وه‌ی گه‌لو نه‌توه‌کانی تره‌.

فرمان به‌خۆپا‌گریو جه‌نگانی موسولمانیک به‌رامبه‌ر ده‌که‌سی کافر، له‌سه‌ره‌تای رویه‌روبوونه‌وه‌ی موسولمانان به‌رامبه‌ر کافران بووه، کاتیکی بووه موسولمانان کهم بوون، نه‌و کاته داوایان لی کراوه که پله‌ی هه‌ره به‌رزی خۆپا‌گریو جه‌زمو عه‌زیمه‌ت به‌ده‌ست بینن. به‌لام پاشان که موسولمانان زۆر بوون ده‌سه‌لاتیان په‌یدا کرد نه‌مه‌یان بۆ سه‌نگو سووک کراو نه‌و ته‌رکه گرانه‌یان له‌سه‌ر شان سووک بوو، ده‌فرموی: ﴿الْآن خَفِيفَ اللَّهُ عَنكُمْ، وَعَلِمَ أَنَّكُمْ ضَعْفًا، فَإِنْ يَكُفُّ مِنْكُمْ مَائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ، وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾. واته: نه‌ی کۆمه‌لی موسولمان! له‌کاتیکیا له‌سه‌ر ئیوه پتویست بوو که له‌حالی به‌هیزیو قوه‌ت دا به‌رنگاری چه‌ند هینده‌ی خۆتان بینوه‌و خۆتان رابگرنو بجه‌نگن، نه‌وه‌تان له‌سه‌ر شان گران بوو، نه‌و پمروه‌ردگار نه‌وه‌ی بۆ کهم کردنه‌وه‌و روخه‌ستی پیدان: که له‌حاله‌تی غه‌یری به‌هیزی دا به‌رامبه‌ر دوو هینده‌ی خۆتان خۆپا‌گرین.

نیماسی بوخاری له‌تبینو عه‌بیاسه‌وه ریاوایه‌ت ده‌کا: ده‌فرموی: کاتیکی ﴿إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عِشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ﴾ هاته خواری، نه‌م ته‌رکه له‌سه‌ر شانی موسولمانه‌کان قورس بوو، که له‌سه‌ریان پتویست ۲۰ هه‌ریه‌که‌یان له‌به‌رامبه‌ر ده‌ کهس دا خۆپا‌گریو هه‌لنه‌یی. نیه‌ر بۆیان کهم کرایه‌وه‌و له‌سه‌ریان پتویست کرا که له‌به‌رامبه‌ر دوو هینده‌ی خۆیان دا خۆیگرنو به‌س،

چونکه خودا دەزانێ كه موسولمانەكان لەناكامی جیهاد و تێكۆشانو كار كردن دا تووشی زەببونی و لاوازی بوون، حالیان گەشتۆتە ئەندازەیهك داخوازی سووك كردنی ئەو نەركەیه، بەتایبەتی دوا ئەوەی هەبێتی ئیسلام لەدلو دەروونی كافرهكان دا چەسپاو جیگیر بوو. بۆیه پەرەردگار فەرمووی: ئەگەر لەئێوە سەد جەنگاوەری خۆراگر هەبوو، بەسەر دوو سەد شەركەری كافردا زال دەبن. ئەگەر لەئێوە هەزار جەنگاوەری خۆراگر هەبوو بەسەر دوو هەزار كافری شەركەردا زال دەبن، ئەمەش بەئیرادەو ئیززو رەزامەندی خودا دێتە كایە، پەرەردگار هەمیشە یارمەتیدەری خۆراگری خواوەن صەبرو ئارامەكانەو پالەشتیان دەكا.

لەهەردوو حالەكە دا پێویستە موسولمانان بەرەنگاری كۆمەڵی زیاتر لەخۆیان بكەن، دوژمنیان هەرچەندە لەخۆیان زیاتر بێ دەبی لەگەڵی دا بچەنگزو رێگای هەلاتن رەچاو نەكەن. چونكه لەشەر بەرەنگاری دا، گرنگ زۆری نیە، بەلكو گرنگ هەبوونی هیزی گیانی خۆراگری پتەوی بیرو باوەرە، ئەمەش شتیکی ناشكراو نومایانە لەهەموو رۆژگارو سەردەمیك داو لەهەموو شەرو جەنگیك دا، چەند جار كۆمەڵی كەمو بپوا پتەو، بەئیززو یارمەتیدانی خودا بەسەر كۆمەڵی زۆری بپوا لاواز دا زال بوون لەشەرو بەرەنگاری دا زۆری ژمارە گرنگ نیە، ئەوەی گرنگە بریتییە لەرێكخستنی ریزەكانی سوپا و ئەندازەي صەبرو خۆراگریانو نازایەتی و ورە بەرز و پتەوی ئیمان و شوێنكەوتنی فرمانی پەرەردگاریانو پابەند بوون بەپیلانو نەخشەي سەركردهكەیان.

كه لەكۆتایی نایەتەكەدا دەفەرمووی: ﴿وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ هەرەشە كردنە لەموسولمانان كه نابێ بۆ سەرکەوتن بەسەر دوژمن دا بەتەنها پشت بەئیمان ببەستن و بەس، بەلكو پێویستە وێرای هەبوونی ئیمان لەدلیان دا رەوشتی تریشیان تێدا بن كه هەرە گرنگی ئەو رەوشتانە صەبرو خۆراگرییە، خۆتامادەكردنی مادی و مەعنەوییە بۆ بەرەنگار بوونەوه، هەروەها بەدەست هێنانی زانیاری تەواو بەچۆنێتی شەرو بەكارهێنانی چەكنو دارشتنی پیلانو

تہ نجام دانی نہ خشہ دارِ یژراوہ کمر وئی ناکام و سمرنجامی شہرو مہ بہست
لہ نہ نجامدانی جہنگ!!

بیگومان لہ قورنان دا چند جارِک فرمان بہ موسولمانان (تاکو
کومہ لیان) کراوہ کہ خوراکرینو صہرو نارامیان ہبی وہ کوو دہ فرموی:
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا﴾ (انفال/۴۵)، یان
دہ فرموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ يَحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ﴾ سبیلہ صفا کانہم
بنیان مرصوص ﴿الصف/۴﴾ یان دہ فرموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ (آل
عمران/۲۰۰)، ﴿وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ، وَاصْبِرُوا، إِنَّ
اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ (انفال/۴۶).

مہرجی بہ دلیل کردنو فیدیہ لی وەرگرتنیانو سوود لی

وہرگرتنیان

مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكُونَ لَهُ أَسْرَىٰ حَتَّىٰ يُثْخِنَ فِي الْأَرْضِ ۚ تُرِيدُونَ عَرَضَ
الدُّنْيَا وَاللَّهُ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ۚ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٧٧﴾ لَوْلَا يَكْتَسِبُ مِنَ
اللَّهِ سَبَقٌ لِّمَنُكُم فِيمَا أَخَذْتُم عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٧٨﴾ فَكُلُوا مِنَّمَا غَنِمْتُمْ
حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٧٩﴾ يَتَأْتِيهَا النَّبِيُّ
قُلُوبًا لِّمَن فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَمْرِ ۚ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ قُلُوبَكُمْ خَيْرًا
يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِّمَّا أَخَذَ مِنْكُمْ وَيَغْفِرَ لَكُمْ ۚ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٨٠﴾
وَإِنْ يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِن قَبْلُ فَأَمْكَنَ مِنْهُمْ ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
حَكِيمٌ ﴿٨١﴾

نه مجار له‌بابه‌تی فرمان به‌هه‌لانی موسولمانان بۆ جه‌نگو فیداکاری و خۆبه‌ختکردن، سیاقه‌که ده‌گۆزیتسه‌وه بۆ رونکردنه‌وه‌ی حوكمی نه‌و قوره‌شییانه‌ی که له‌جه‌نگی به‌دردا به‌دیل گیرا بوونو که‌وتبوونه ژیر ده‌ستی موسولمانه‌کانه‌وه چۆنیه‌تی ره‌فتار کردنی پیغه‌مبهر هاه‌ولانی له‌گه‌لیان دا. پاشان دیته سه‌ریاسی نه‌و دیلانوه هه‌لنایان بۆ نیمانه‌ینانو قهره‌بوو کردنه‌وه‌ی نه‌و به‌هرانه‌ی که له‌وه‌پیش له‌کیسیان چوه‌و نه‌و زیانه‌ی پێیان گه‌یشته‌وه.

نیامی نه‌حمده‌و هی تریش له‌نه‌سه‌وه ریوایه‌تیان کردوه: «فه‌رموی: رۆژی به‌در پیغه‌مبهر ﷺ له‌باره‌ی دیله‌کانه‌وه راوێژی به‌هاوه‌لانی کردو فه‌رموی: نه‌و په‌روه‌ردگار ئیوه‌ی به‌سه‌ر نه‌وان دا زال کردوه و نه‌م دیلانه‌ی خستۆته ژیر ده‌ستی ئیوه‌و، چییان لی بکه‌ین! حه‌زه‌تی عومه‌ر فه‌رموی: نه‌ی پیغه‌مبهری خودا! له‌گه‌ردنیان ده‌ده‌و ده‌یانکوژین، پیغه‌مبهر ﷺ رووی لی وه‌رگیراو، حه‌زه‌تی نه‌بویه‌که هه‌ستاو فه‌رموی: من وای به‌باش ده‌زانم فیدیه‌یان لی وه‌رگیرسو نازادیان بکه‌ین، ئیتر پیغه‌مبهر ﷺ فیدیه‌ی لی وه‌رگرتو نازادی کردن ئیتر په‌روه‌ردگار نایه‌تی ﴿لَوْلَا كِتَابٌ مِّنَ اللَّهِ سَبَقَ...﴾ی ناره‌ خوارێ.

نیامی نه‌حمده‌و تیرمیذی و حاکیم له‌ئینبو مه‌سه‌وده‌و ریوایه‌ت ده‌که‌ن: که فه‌رمویه‌تی: رۆژی به‌در دیله‌کانیان هێنان، پیغه‌مبهر ﷺ به‌هاوه‌لانی فه‌رمو: راتان چیه‌ ده‌باره‌ی نه‌م دیلانه‌؟ حه‌زه‌تی عومه‌ر حه‌زه‌تی نه‌بویه‌که رای خۆیان ده‌رپی و پیغه‌مبهر به‌گۆیره‌ی رای حه‌زه‌تی نه‌بویه‌که ره‌فتاری له‌گه‌ل کردن! قورئان نازل بوو پشتگیری رای عومه‌ری کره ﴿مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكُونَ لَهُ أَسْرَى...﴾.

ئینبولموندیر له‌نافیه‌سه‌وه له‌ئینبو عومه‌ره‌وه، ده‌گیریتسه‌وه ده‌فه‌رموی: هاه‌ولان ده‌باره‌ی دیله‌کانی به‌در مقومقویان تی که‌وت. پیغه‌مبهر ﷺ راوێژی به‌حه‌زه‌تی نه‌بویه‌که حه‌زه‌تی عومه‌ر کرد، نه‌بویه‌که فه‌رموی فیدیه‌یان لی وه‌رگیره، عومه‌ر فه‌رموی: بیانکوژه یه‌کیکیش وتی! نه‌وانه وسته‌ویانه پیغه‌مبهر بکوژنو نیسلام له‌ناوهرن، که‌چی نه‌بویه‌که ده‌لی فیدیه‌یان لی

وهرگره یه کیکی تریش وتی: نه گمر له‌ناو نهو دیلاندها باوکی عوممر یان برای عوممر یان تیدا بوايه داوای کوشتنی دیله‌کانی نه‌ده کرد؟!!

نیتر پیغه‌مبسر ﷺ رای حمزره‌تی نه‌بویه‌کری په‌سند کردو فیدیه‌ی لی وهرگرتن. نه‌وبوو نایه‌تی ﴿لَوْلَا كِتَابٌ مِنَ اللَّهِ سَبَقَ لَمُسَّكُمْ فِيمَا أَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ هاته‌ خوار، پیغه‌مبسر ﷺ فرمویی: خمریک بوو له‌په‌پره‌و نه‌کردنی رای کوری خه‌ططاب عمزایکی سامناک بمانگریتسه‌و، خو نه‌گمر نه‌و سزایه بهاتایه جگه له‌عوممر که‌سی تر رزگاری نه‌ده‌بوو.

نهم ریوایه‌تانه تی‌کرا نه‌و ده‌گه‌ینن که پیغه‌مبسر ﷺ رای حمزره‌تی نه‌بویه‌کری په‌سند کرده‌و فیدیه‌ی له‌دیله‌کان وهرگرت، نایه‌ته‌که به‌و هویه‌و نازل بوو. ریوایه‌تیش هدی‌ه تیرمیذی له‌نه‌بوهوره‌پره‌و ریوایه‌ت ده‌کا، نه‌و ده‌گه‌ینن که نایه‌ته‌که به‌هوی نه‌ووه نازل بوو بی که موسولمانه‌کان ده‌سکومتی غزای به‌دریان وهرگرت پیش نه‌وی بزیان حلال بکری.

ماموستا سه‌یید لهم باره‌و ریوایه‌تی زۆری هی‌ناون، یه‌کی لهم ریوایه‌تانه نه‌ویه: ده‌لی: نه‌عمه‌ش له‌عوممری کوری موپره‌و نه‌ویش له‌نه‌بو عوبه‌یده‌و نه‌ویش له‌عه‌بدوللایو ده‌گپرتسه‌و ده‌لی: زۆری به‌در پیغه‌مبسر ﷺ روی کرده هاولانیو فرمویی له‌بارهی دیله‌کانسه‌و چی ده‌لینزو راتان چیه؟ نه‌بویه‌کری فرمویی: نه‌ی پیغه‌مبسر خودا! نه‌وانه نه‌سه‌و خزمو که‌سوکاری خو‌تن، بیانیه‌یله‌و مؤله‌تیا‌ن بده‌و داوای توبه‌یان لی بکه، به‌لکو توبه‌ بکه‌نو خودا توبه‌که‌یان لی وهرگرئی.. عوممر فرمویی: نه‌ی پیغه‌مبسر خودا! نه‌وانه به‌دریان خسته‌یوه، دریان کردی، بیانیه‌نه پیشه‌وه له‌ملیان بده... عه‌بدوللای کوری ره‌واحه وتی: نه‌ی پیغه‌مبسر خودا! شیوو دۆلکی وا دیاری بکه که دارو لپه‌واری زور بی، بیانخمره دۆله‌که‌وه ناگریان تی بمرده.. پیغه‌مبسر ﷺ بی ده‌نگ بوو، هیچ وه‌لامی نه‌دایه‌وه، دوا‌یی هه‌ستار چووه ژوره‌که‌ی.. نه‌مجار خه‌لکه‌که که‌وتنه مقوم‌قوو هه‌ندیکیان وتیان: وا باشه به‌گوئی حمزره‌تی نه‌بو به‌کر بکه‌ین، هه‌ندیکیان وتیان: حق وایه به‌قسه‌ی عوممر بکه‌ین، هه‌ندیکی تریان وتیان: وا باشه به‌قسه‌ی عه‌بدوللای کوری ره‌واحه بکه‌ین، نه‌مجار پیغه‌مبسر ﷺ هاته‌وه بو نایانز فرمویی:

په‌روه‌ردگار دلی هندی کهس شه‌ونده نهم ده‌کا تاوای لی دی له‌شیرو ماست نهم تر ده‌بی. هه‌روه‌ها خودا دلی هندی که‌شیش وا ره‌ق ده‌کا له‌بهرد ره‌قتر ده‌بی، وینه‌ی تو‌ته‌ی نه‌بو به‌کر وه‌کوو وینه‌ی تیس‌براهیم وایه الصلوة که فرمویه‌تی ﴿فَمِنْ تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي، وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ ابراهیم ۳۶ هه‌روه‌ها وینه‌ی تو‌ته‌ی نه‌بو به‌کر وه‌کوو حه‌زره‌تی عیسا وایه که فرموی: ﴿إِنْ تَعَذَّبْتَهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ المائدة ۱۱۸.

وینه‌ی تو‌ش ته‌ی عومهر وه‌کوو وینه‌ی موسا وه‌هایه: که فرموی: ﴿رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَى أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ عَلَى قُلُوبِهِمْ﴾ یونس ۸۸ هه‌روه‌ها وه‌کوو وینه‌ی نوح وایه که فرموی: ﴿رَبِّ لَا تَذَرْ عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا﴾ نوح ۲۶ نه‌مجار پیغه‌مبهر عليه السلام فرموی: نه‌م‌و ئیوه ژیر ده‌ستن، کهس له‌ئیوه رزگاری نابی، مه‌گهر به‌فیدیو خۆ‌کرینه‌و یان له‌ملتان ده‌دری. ئیبنو مه‌سه‌عود ده‌فرموی: ئیتر په‌روه‌ردگار شه‌م نایه‌ته‌ی ناره‌ خواری. که ده‌فرموی: ﴿مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكُونَ لَهُ أَسْرَى حَتَّى يَتَّخِذَ فِي الْأَرْضِ﴾

ریوایه‌تیکی تر هیده موسلیو نه‌حمه‌د له‌عیکریمه‌ی کوپی عه‌مه‌اره، شه‌یش له‌ئیبنو عه‌بباسه‌و ریوایه‌تی کره‌ه‌و که وه‌صفی پیغه‌مبهره‌ هاوه‌له‌که‌ی: حه‌زره‌تی نه‌بو به‌کر ده‌کا دوا‌ی هاته‌نه‌ خواره‌وه‌ی نایه‌ته‌که‌ه‌و. ریوایه‌ته‌که‌ شه‌و ده‌گه‌یه‌نی که شه‌وانه‌ی فیدیو وه‌رگرتنیان په‌سند کرده‌ کۆمه‌لیکی زۆرن. ئیبنو عه‌بباس ده‌فرموی: حه‌زره‌تی عومهر بۆی گێرا‌مه‌وه‌ فرموی: که جه‌نگی به‌در په‌ریا بوو موشریکه‌کان شکان، حه‌فتا پی‌او‌ی جه‌نگاوه‌ریان لی کوژرا، حه‌فتا شه‌ر که‌ریشیان لی به‌دیل گه‌یرا، پیغه‌مبهر عليه السلام راو‌ئۆی به‌نه‌بو به‌کرو عومهره‌ عه‌لی کرد، نه‌بویه‌کر وتی: نه‌ی پیغه‌مبهر شه‌وانه‌ خرم که‌سوکارن، من یتیم وایه‌ فیدی‌ه‌یان لی وه‌ریگری باشتره‌، شه‌وه‌ی لی‌یان وه‌رده‌گیری ده‌بیته‌ هۆی هی‌زو توانا بو ئیمه‌ دژی کافره‌کان، و‌یرای شه‌وه‌ش هی‌وای شه‌وه‌یان لی ده‌کری خودا هیده‌یه‌تیان بداو موسولمان ببن، بینه‌

یارمه تیده ری نیمه، پیغه مبهر ۱ فدرمووی نهی کوری خه تباب! تو چی ده لئی؟

حزره تی عومر ده فدرمووی: وتم: سویند بی من رای نه بو به کرم نیهو پهنندی ناکم، وه لئی نه گمر ریگم ده دهی فلان خزمی عومره خوم له گمردنی ده ده، ریگه بده با عدلی له گمردنی عقیل بدا، ریگه بده حمزه له ملی فلانکسی خزمی بدا، تا خودا ناشکرای بکا که نیمه هیچ خوشهویستیه کی موشریکه کانمان له دروون دا نیه، نهوانه گموره و ملهپرو سمرانی قوره یشن.. به لام پیغه مبهر ۲ رایه کهی نه بو به کری به دل بوو، رای عومری په سند نه کردو فیدیهی له دیله کان وهرگرت.

حزره تی عومر ده لئی: بو سیدینی که چوم بو خزمت پیغه مبهر ۳ بینیم تشریفی له گملا نه بو به کردا دانیشتبوو همدوکیان ده گریان، وتم نهی پیغه مبهری خودا! پیتم بفدرموو: چی نیسه ده گریه تی با بزانم منیش هاویه شیتان ده کهم له گریاندا.. پیغه مبهر ۴ فدرمووی: بو نهوه ده گرم که هاوه لانت رای نهویه یان بو دام که فیدیه له دیله کان وهریگرم، پیگومان عذابیکم پیشان درا لهو داره نزیکه لیم نزیکتر بوو، پهروردگار نایه تی ﴿مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكُونَ لَهُ أَسْرَى حَتَّى يُفْجِنَ فِي الْأَرْضِ﴾ تاده گاته ﴿لَوْلَا كِتَابٌ مِنَ اللَّهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِيمَا أَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ ۱ هله به ته نهم ریوایه ته له همدوو ریوایه ته کان گشتی تره و راست تره و له پیش تره بو به لگه پی هینانهوه.

به کورتی: ده بوایه دیله کان بکوژرانایه، نهوه په سند بوو، وهرگرتنی فیدیه لییان به نیجه تهادی پیغه مبهر بوو ۵ همدوو نیجه تهادیکیش وی ده چی هله بی وی ده چی راست بی، به لام نیجه تهادی پیغه مبهر ۶ که هله تی تیکموت ده بی راست بکریته وه. ۱ نیت نهم نایه تانه نازل بوون که ده فدرمووی: ﴿مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكُونَ لَهُ أَسْرَى حَتَّى يُفْجِنَ فِي الْأَرْضِ﴾ دروست نیهو ناگونجی و ره و نه بو هیچ پیغه مبهر تک له پیغه مبهران: که دیلی هه بن گلیان

۱ تفسیری مونیر ج ۱۰/ ۷۰-۷۱

بداته وه به ندیان بکا، یان فیدییه یان لی وهریگری، یان به منته تو پیاوه تی
 به ره لایان بکا. مدگر پاش نه وه ی به ته وای بالا ده ست ده بی تو دوژمنان
 ده شکینتی، دوژمنانی له خوین دا ده گهوزینتی و زوریان لی ده کوژی و ئیتر
 توانای شهر کردیان نامینتی، بالا ده ستی و سهر کهوتن ب تو موعه سکری
 ئیسلامی و موسولمانان بهر قهرار ده بی، ترسو خوف ده چیتسه دلی کافران وه
 که سیان زات نه کا جارتیکی تر هیرش ب تو سهر موسولمانان بکا، ههروه ها ب تو
 نه وه ی هیچ کامیک لهو دیلانه ههولتی زه عیف بوونی موسولمانان نه داو نه چی
 جاسووسیان به سهر وه بکا، که به ره لا کراو گهراپه وه ب تو ولاتی خوئی زانیاری
 ده رباره ی هیژو توانای موسولمانان بگیده نی به هیزی کافران.

به لام ئیوه نه ی موسولمانان! له جەنگی به در دا په لەتان کرد: که
 دیله کاتتان گرتن خیرا فیدییه تان لی وهرگرتن ﴿تُرِبِدُونَ عَرْضَ الدُّنْيَا وَاللَّهُ
 يُرِيدُ الْآخِرَةَ﴾ ئیوه به م فیدییه وهرگرتنه ده تانه وی کالای دنیای فانیتان
 چنگ بکه وی، بهر وهر دگاریش ده یه وی ئیوه پاداشی قیامه تان ده سکوه وی و
 پلهو پایه ی به ههشت ب تو خوتان په زمه نده بکمن، خودا ده یه وی وشه ی حق
 سهر بکه وی و ئیوه به شتی مادی پووچه وه هه له وگیرنه بن، هوکو یاسایه کتان ب تو
 داد ده پژی: که بیته هوی چوونه ناو به ههشتو سهر فرازی دنیای قیامه تان،
 نه مهش له ریگی خوین رشتنی دوژمنانو سهر خستنی وشه ی حق
 چه سپاندنی عه داله تر یاسای گونجاو ب تو ناده میزادو عیززه ت پهیدا کردن ب تو
 نایین و قه لاچو کردنی دوژمنان ده سته بهر ده بی.

﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ بهر وهر دگار به هیز ده سه لاتو خوشه ویستانی
 خوئی زال ده کا به سهر دوژمنان دا لیان بکوژنو لیان به دیل بگرن، داناو
 حه کیمه له فهرمانو کرداره کانی دا، ب تو هه موو شتییک یاسای مونا سیبو
 هوکسی گونجاو ده رده کا، بقیه له کاتییک دا که هیز ده سه لات ب تو
 موشریکه کانه توان بالا ده ستن جلهو گیری له موسولمانان ده کا که نابی
 فیدییه له دیل وهریگرنو ده بی خوین بریژنو زه بری کاریگرو جهر گبر له دوژمن
 به دن، به مهش عیززه ت و سهر بهرزی و شان و شهوکه تو سامو هه بیته ب تو

موسولمانان ده سته بهر ده بيو دوزمن لييان ده ترسي وه كوو له شوننيكي تردا ده فمر موي: ﴿وَاللّٰهُ الْعَزِزُّ الْرَّسُوْلُ﴾ وَلِلْمُؤْمِنِيْنَ ﴿الْمَنَافِقُوْنَ﴾ ۸.

﴿وَلَوْلَا كِتَابٌ مِّنَ اللَّهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِيمَا أَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ خو
نه گهر پمروه ردگار لموه پيش له له و حولمه حفظ دا برياري نموهی نه دايه که
ليښور دنی هيمه بڼ که سيک نيجه تهاد بکاو به هله بچي، نه گهر حوکمی
ليخو شېوونی له وانه دهر نه کړايه، نموه به هوی نموه فيديهی که به په له
له ديله کانتان وهر گرت، سزايه کی گمروه به نيشتان تووش ده بوو، چونکه
نموانه ی نيجه تهاديان کردو تي فکرين وایان به په سه ند زانی که بيان هيلنه وه
نه یان کوژن، پيان وا بوو: هيسته نه وایان له وانه په بيته هوی نيسلام بوونیانو
توبه کړنایان، فيديه لی وهر گرت نيشيان ده بيته هوکاري به هيز بوونیان بڼ
تيکوشانو جهاد لمرنگی خودا، نموه یان له بير چوبوو که کوشتنی ديله کان
شکومهندي بڼ موسولمانان ده سته بر ده کار سامو هيمه تيان ده خاته دلی
کافره کانه وه. هندیک لمرافه کمرانی قورثان ده لين: نموه برياره ی پمروه ردگار
له له و حولمه حفظ دا نوو سيويه تی وچه سپاره بریتيه له وه که نه هلی به در سزا
نه دا، نموان خودا لپيان خو ش بووه، یان بريارو حوکمه که ی نموده: که هيچ
نموده په ک سزا نه دا مه گهر پاش پی راگياندنو جدخت له سر کړنه وه، ده ی
خو نه صاحبی به در لموه پيش نموه یان پی رانه گه ندرا بوو که فيديه له ديل
وهر نه گرن که وایي نه مان بهر نموه حوکمه ده که ونو سزا نادرين..

يان تهنها تاواني نهوان نهوه بووۍ که پهلريان کرد يو وهرگرتنی دهسکهوتی جدهنگو هیشتا بویان حهلال نهکرا بوو. که نهوه بهولاره خودا بویان حهلال دهکا. واته: نهگړ نهه حوکمه نیلاهییه پیش وهخته نهویایه که خودا بریویه تیهوۍ دهریاره ی نیوه ی موسو لمان، لهسر نهو فیدیه وهرگرتنه سزایه کی سامناکتان تووش ده بوو، ته مهش نیشانه ی نهو هیه: که کاره کیان زور سامناکو خه تدرناک بووه.

ته مجار دواي ته‌وهی که خودا ره خندی له موسولمانان گرت له‌سهر فیدیه
وهرگرتن له‌دیله‌کان، به‌فصلو مینه‌تی خوئی، بریاری بۆ حه‌لابوونیان بۆ
ده‌داو بۆیان ده‌خاته چوارچۆه‌ی ده‌سکه‌وتی شهر. به‌و غه‌نیمه‌ته حلیبسی ده‌کا

که له سهره‌تای سوره‌ته‌که دا بۆی حه‌لال کردبوون. شه‌وه‌شمان له‌یاد نه‌چی
 هه‌سکه‌وتی جەنگ بۆ نه‌ته‌وه‌ی هیچ پیغه‌مبه‌ری‌ک حه‌لال نه‌بوه. غه‌نیمه‌تی
 جەنگ ته‌نها بۆ نه‌ته‌وه‌ی نیسلا م حه‌لال بووه‌و شتی‌که تایبه‌تی نه‌ته‌وه‌ی
 پیغه‌مبه‌ری نیسلا م بووه... ده‌فرموی: ﴿فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا﴾
 ته‌ی کۆمه‌لی موسو‌لمانان ده‌سته‌که‌وتی جه‌نگتان بۆ حه‌لال کرا، وه‌رگرته‌ی
 فیدیه‌شتان بۆ ره‌وایه‌و وه‌کوو ده‌سته‌که‌وتی جه‌نگ وایه. که‌وابی له‌و فیدیه‌ی
 وه‌رتان گرتوه بخۆزو به‌کاری بێن له‌حالێک دا که بۆتان ره‌وایه، مالتیکی
 پاکو خاوتنمو له‌زاتی خۆی دا حه‌رام نیه، هاوکات له‌گه‌ل خواردن به‌کار
 هێنانی فیدیه، ته‌قوای خودا بکه‌نو له‌ناگری دۆزه‌خ به‌رسێن، له‌هه‌موو
 کارواری‌کتان دا لایه‌نی خودا پاشگوێ مه‌خه‌ن، ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾
 بێگومان په‌روه‌ردگار لی‌خۆشبوونی لی‌بورده‌ی زۆرو فراوانه‌ بۆ شه‌و که‌سانه‌ی
 ده‌یان‌ه‌وی ره‌حه‌ته‌و لی‌خۆشبوونی بیان‌گرته‌وه‌ واته: ده‌بی ته‌وازی‌ک
 له‌هه‌ستی خۆیان دا به‌رامبه‌ر خودا بێننه‌ کایه‌وه؛ به‌جۆری‌ک به‌ره‌حه‌تی خودا
 بۆخرا نه‌بنو ته‌قوای خودایان له‌یاد نه‌چی.

له‌خودا به‌رسن سه‌ری‌چی فرمانه‌کانی مه‌که‌ن، شتی‌ک که سه‌ری‌چی
 نه‌هی و فرمانی خودای تێدا بی توخنی مه‌که‌ن، له‌وه‌داش تاوان نه‌ه‌جام
 مه‌ده‌ن، خودا له‌و تاوانه‌ی که فیدیه وه‌رگرته‌تانه‌ خۆش ده‌بی، به‌ره‌حه‌و
 به‌به‌زه‌یه‌ پێتان به‌وه‌ی که فیدیه وه‌رگرته‌ی بۆ حه‌لال کردن. به‌شی‌کیش
 له‌ره‌حه‌تی خودا بۆ به‌نده‌کانی شه‌وه‌یه: که تۆیه‌یان لی وهرده‌گری له‌تاوانیان
 خۆش ده‌بی.

نه‌مجار په‌روه‌ردگار ده‌ستی‌کی ره‌حه‌ته‌ به‌سه‌ر دلی دیله‌کان دا دێنی‌و
 هیواو تاوانیان تێدا دروست ده‌کا، ده‌رگای خێرو نه‌مه‌لیان بۆ ده‌کاته‌وه،
 رونا‌کایی و نور ده‌خاته‌ ناو دلیانه‌وه، پابه‌ندیان ده‌کا به‌دوا رۆژی‌کی وا
 له‌رابور دیان باشت‌ر بی، به‌ته‌مای ژیا‌نی‌کیان ده‌کا له‌هی پێش‌ویان کامه‌رانی
 تر بی، مالو سامانو که‌سه‌بو کاری‌کیان بۆ ده‌ست نیشان ده‌کا زۆر باشت‌ره‌ له‌و
 مالو سامانه‌ی له‌کیسیان چووه‌و لی‌یان وه‌رگیراوه، دواي شه‌وانه‌ هه‌موو،
 نه‌مجار به‌ته‌مای لی‌خۆشبوونی ره‌حه‌تی بی پایانی خودایان ده‌کا و

ده فرموی: ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَنْ فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَمْوَالِ إِنِّي عَلِمْتُ إِنَّ اللَّهَ يُرِيدُ قُلُوبَكُمْ خَيْرًا يُوْتِكُمْ خَيْرًا مِّمَّا أَخَذَ مِنْكُمْ﴾ نهی پیغه مبر! بمو ناده میزاده موشریکانه بلی: که به دیلی کهوتونه دهست نیهو فیدیه تان لی وهرگرتوون، پییان بلی: نهگمر له دلتان دا خیریکی تیدا بیو زانیاری خودا پییهوه پهیهوهست بیو نیهو نیستان یان له داهاتوودا نیمانو نیخلاصو مه بهستو نیازتان پاک بیو سوورین له سر تا عهتی خوداو شوینکهوتنی پیغه مبر له هه موو کرده وهیه کتان دا، تویه بکمن له کوفرو بییدینی رابوردووتانو واز له هه موو تاوانیکه بینن، عزمستان جهزم بی له سربار مه تیدانی پیغه مبرو پهیامه که یو به خه یالیش درایه تی نه کمن، نهوه دلنیا بن پهره ردگار زورتو باشترتان له وهی لیتان وهرگیراوه ده داتهوه، زهره رو زبانی پیشووتان بۆ قهره بوو ده کاتهوه. سرباری نهوه ش ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ له تاوانی شیرکو بییدینیتان خوش ده بی، پهره ردگار خوشبوو لیوردووه بۆ نهو که سانهی تویه له تاوان ده کمن، بمره حمو به بهزه بی به بۆ خودا پرستان به چاودیری خویو توفیقو ره هنومایی کردنی کومه گی یان پی ده کا!

نیبنو عه بیاس ده فرموی: نهو دیلانهی نه م نایه ته باسیان لیوه ده کا عه بیاسو هاوه لانی بوون، به پیغه مبریان گوت: نیمانمان به پهیامه کهت هینا. شایه تی ده دین تو پیغه مبری خودای، بانگموازی نه توه کهش بۆ نه م راستیه ده کهین، نیتر نه م نایه ته نازل بوو!

به لی تایینی نیسلام که ریگا ده دا دیل لای موسولمانان بمینیتسهوه بۆ نهوه ریگا ده دا تا له دلیان دا خیرو هیواو ناواتی خوشبهختی برسیکینیو مشستو مالی دلو دهروونیان بکا، دهرگای خیرو ته مملو گه شبینیو راستالییان لی بکاتهوه بۆ نهوه دیل لای خوی گل ده داتهوه، که نامیری نیستقبالو وهرگرتزو وه لامدانهوهی هیدایه تیان تیدا بوروژنی، نه که بۆ نهوه تو لیدیان لی بکاتهوه، یان بۆ نهوهی بیانچه وسینیتسهوه نیستیغالیان بکا، وه کوو له جهنگو هیرشه کانی فارسو رومانو گهلو نه توه کانی تر دا باویو.

نیمامی زوهری له کومه لیکهوه ریوایهت ده کا، ده لی: قوره ش ناردیان بۆ کپینهوهی دیله کانیان، همر هۆزه و فیدیهی دیله کانی خوی دا.

عده‌بباس وتی: نهی پیغه‌مبیری خودا! من موسولمان بووم، پیغه‌مبیر ﷺ فرمووی ده‌زانه‌و ناگام له‌موسولمان بوونه‌ک‌ت هدی، نه‌گ‌ر وا بیّ وه‌کوو ده‌لیّ نه‌و خودا پاداشت ده‌داته‌و، به‌لام دیمه‌نی رواله‌تیت نه‌و ده‌گ‌یه‌نی که تو دژی نیمه‌هاتووی بۆ جه‌نگ، ده‌بیّ فیدیه‌ی خۆتو دوو برازا‌کانت: (نه‌وفلی کسوری حاریشی کوری عبدولموطه‌لیب، عه‌قیلی کوری عه‌ته‌به‌ی کوری عه‌مر؛ برای به‌نیل‌حاریشی کوری فیهریش بده‌ی).

عده‌بباس وتی: ناتوانم نیمه‌ نه‌و هه‌م‌که ماله‌ بده‌م نه‌ی پیغه‌مبیری خودا. پیغه‌مبیر ﷺ فرمووی: نه‌ی نه‌و ماله‌ له‌کوویه‌ که ژیر خا‌کت کردو به‌نومولفه‌ضلت گوت: نه‌گ‌ر له‌م سه‌فره‌ نه‌هاته‌وه، نه‌و نه‌م ماله‌ی ژیر خا‌کم کرد بۆ خۆتو فمضلو عبدوللاو قو‌ته‌م بیّ؟ عده‌بباس که نه‌مه‌ی بیست وتی: نه‌ی پیغه‌مبیری خودا! به‌راستی تو ره‌وانه‌ک‌راوی خودای ده‌زانه‌م تو پیغه‌مبیری، به‌راستی، نه‌مه‌ شتیک بوو جگه‌ له‌خۆم نومولفه‌ضل که‌سی تر نا‌گای لی نه‌بو، ده‌ی حیسابم بۆ بکه‌ن له‌و ماله‌ی پیغه‌م‌و گ‌یراوه‌ بیست تۆقیه‌ زیری بۆ خۆتان به‌رن! پیغه‌مبیر ﷺ فرمووی نا نه‌و ماله‌ ه‌سکه‌وتی جه‌نگ‌و به‌غه‌نیمه‌ت حسینه‌ نه‌و هی خۆمانه‌. نیت‌ر عده‌بباس بیست تۆقیه‌ زیوی بۆ برازا‌که‌ی و هاو‌به‌یمانه‌که‌ی دا به‌م هۆیه‌و نه‌م نایه‌ته ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّمَن فِي آيْدِيكُمْ مِنَ الْأَسْوَی.....﴾ هاته‌ خواری.

جا عده‌بباس ده‌ی‌گوت: پاشان خودا که‌لینی بۆ پرکرده‌وه زۆر به‌شی باشت‌ری له‌وه‌ی لیم وهر‌گ‌یرابوو پیّ دام، بووم به‌خواه‌نی بیست کۆیله‌، هه‌موویان بازرگان‌ییان به‌مالو سامانیکی زۆر بۆ ده‌کردم، هیوای لی‌خۆش‌بوونی په‌روه‌رد‌گاریشم ه‌دی.

نه‌بو ششه‌یح واته‌ نینو ح‌دییان له‌تیب‌نو عده‌باس‌ه‌و ره‌ی‌ایه‌ت ده‌کا ده‌فرمووی: عده‌باس‌و هاو‌له‌ک‌انی به‌پیغه‌مبیران گوت: تیمانمان هینا به‌و په‌یام‌ی بۆت هینا‌وین، شایه‌تی ده‌ه‌ین که تو پیغه‌مبیری خودای نیت‌ر نایه‌تی: ﴿إِنَّ يَعْلَمُ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا.....﴾ الایه‌ هاته‌ خواری.

﴿وَأَنْ يَرِيدُوا خِيَانَتَكَ﴾ نهی پیغمبر می‌خوشت! نه‌گرم نه‌و
 دیلان به‌ته‌ما نه‌و بن که خیانتت لی بکنم لهم روه‌و به‌روآلت موسولمان
 بنز لافی ناشتی و ناشته‌وایی لی بدهن، پاشان په‌یمان شکینی بکنو واده
 به‌خیلاف ده‌ریجن، نه‌و لییان مه‌ترسو چ بایه‌خیکیان نیو چییان پی‌ناکری و
 به‌مراد ناگمن.. وه‌کوو له‌وه‌پیش ناواتیان به‌دی نه‌هاتوه. نه‌و تا ﴿فَقَدْ خَانُوا
 اللَّهَ مِنْ قَبْلُ﴾ پیگومان نه‌وان له‌پیش رودای جه‌نگی به‌دردا خیانه‌تیا
 له‌خودا کردوه به‌وه که کافر بوونو په‌یمانی روژی ﴿قَالُوا بَلَى﴾ یان
 شکاندوه؟! وه‌کوو له‌نایه‌تیکي تردا ناماژه به‌ته‌مه ده‌کاو ده‌فرموی:
 ﴿أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ؟ قَالُوا: بَلَى﴾ الاعراف/۱۷۲.

به‌لگی جوړو جوړی له‌بوونه‌وردا نشان دان، عقل و هوشی پیداون بو
 نه‌وی به‌کاریان بینو دان به‌تاکنو ته‌نهایی خودا دا بنین. به‌لام نه‌وان پاشگمز
 بوونه‌و په‌یمانیان شکاند؟ ﴿فَأُتُكِّنْ مِنْهُمْ﴾ په‌روردگار له‌سپری به‌دردا
 تیوه‌ی به‌سپریان زال کردو بوو ده‌رده‌ی بردن که دیتان، خو نه‌گرم سرله‌نوی
 رو له‌خیانه‌تکاری بکنه‌و به‌ته‌ما بن قیلت لی بکنم نه‌و خودا تو به‌سر
 نه‌وان زال ده‌کاته‌و و تیکیان ده‌شکینی! ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ په‌روردگار
 ناگاداری نیازو مه‌به‌ستی نه‌وانه‌یو داناو لیزانه له‌دانانی پیلانو نه‌خشه‌ی داو
 خاوه‌ن ده‌سه‌لاته له‌ته‌نجامدانی هم‌وو کاریکی دا، موسولمانان به‌سر
 کافران دا سرده‌خا! ته‌مه‌ش دل‌دانه‌وی پیغمبر می‌تیدایه‌و موژده‌ی
 سرکه‌وتیا پی‌ده‌او هر په‌شه‌ی تیشکان له‌کافره‌کان ده‌کا، ناشکراشه
 په‌روردگار به‌سر هم‌وو شتیک له‌بوونه‌وردا ناگاداره‌و ده‌سه‌لاتی ره‌های
 هیه‌یو ته‌نجامدانی هر کاریکی بی‌هوی بی‌کا، ماموستا سید
 له‌قورطوبییه‌و نه‌ویش له‌نبینولعه‌رییه‌و ده‌گیرته‌وه ده‌فرموی: کاتیک
 موشریکه‌کان نه‌و هم‌وو دیله‌یان لی گیران، هندی له‌دیل‌کان به‌ده‌م
 موسولمان بوون، له‌ناخه‌و تیمانیان نه‌هینا بوو، به‌ته‌وای داتیان به‌تایین دا
 نه‌نابوو، ده‌یان‌ه‌یست له‌موسولمانه‌کان نزیک ببته‌وه له‌کافره‌کانیش دوور
 نه‌که‌ونه‌وه، واته زه‌مانه‌سازیاان ده‌کرد.

لہم روہوہ زانایانی نیسسلام دہلین: نگہر کافر بہدلو بہدہم دانسی
بہتیسلاام دا ناو موسولمان بوو، بہلام بہکردہوہ نہیچہسپاندو عہزیمہتی
بہردہوام نہبوو تییدا بہموسولمان حسیب ناکری، نگہر نہم ہہلوستہ
لہموسولمانیکموہ سہری ہہلدا تموہ دہبیتہ کافر. مہگہر بہہوی وہسوہسہو
ختوکموہ بسی ناتوانی بہرہنگاری بکاو ناتوانی لہخوی دووربخاتمہوہ، نہو
حالمہ خودا چاویوشی لی کردوہو بہہہلوستہی حلیب نہکردوہ.

پولین کردنی موسولمانی سہردہمی پیغہمبہر ﷺ لہروانگہی
نیمانہینانو کوجکردنہوہ

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوَوْا وَنَصَرُوا أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَالَّذِينَ
آمَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا مَا لَكُمْ مِنْ شَيْءٍ حَتَّى يُهَاجِرُوا
وَإِنْ أَسْتَنْصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمْ النَّصْرُ إِلَّا عَلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ
وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ وَاللَّهُ يَمَّا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٧٢﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ إِلَّا تَفْعَلُوا تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ ﴿٧٣﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوَوْا
وَنَصَرُوا أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٧٤﴾
وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدُ وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا مَعَكُمْ فَأُولَئِكَ مِنْكُمْ
وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَى بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمٌ ﴿٧٥﴾

پاش ئەوھى پەرھەردگار ياساى جەنگو ناشتى لەگەڵ كافران دا بۆ موسولمانان روونكردهوه، ھوكمى چۆنيەتى مامەلە كردنى لەگەڵ ديلەكانى جەنگ دا ديارى كرد، ئەمجار چۆنيەتى پەيوەندى كۆمەلگای موسولمان ديارى دەكاو چۆنيەتى پەيوەنديیهكانى نتيوان موسولمانانو كۆمەلگاكاني تر دەست نیشان دەكا، ھوكمى ريكو پيكت بۆ ئەم پەيوەندييانە دەردەكا، تيعر لەروانگەى ئەم پەيوەندييانەوه چۆنيەتى كۆمەلگای موسولمان تێدەگەين، بۆ مان دەردەكەوى ئەو بنەمايانەى كە ئەو كۆمەلگايە پەپرەوى دەكا چۆنرە چين!

■ ئەزانين پەيوەندييهكە پەيوەندى خوێنرە گوشت نيە، پەيوەندى خاكەر رەگەز نيە، پەيوەندى ميژوو زوبانو نابورى نيە، بەلكو پەيوەندى بېرو باوەرە، پەيوەندى قاعيدەو قيادەيە لەسەر بنەماى نايينو خزەخت كردنيان لەپيتاوى داو ئەندازەى دلسۆزىو فيداكارينان بۆ ئەم پەيامو نايينە، لەژێر روشنايى نايين دا ئەندازەى موسولمانان پۆلين دەكاو دەفەرموى: ﴿إِنَّ الدِّينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَالَّذِينَ آمَنُوا وَنَصَرُوا أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ، وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَهَاجَرُوا مَا لَكُمْ مِنْ وَلَايَتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ حَتَّى يُهَاجَرُوا﴾ نايەتەكە موسولمانان دەكا بەچوار كۆمەلەو گرۆھو تاقم.

١- ئەو موسولمانانەى پيش جەنگى بەدر كۆچيان كردووە. واتە: كۆچكرنەكەيان پيش پەيمانى ناشتى ھودەيبىيە بوو.

٢- ئەنصارەكان: دانىشتوانى شارى مەدينە كە موسولمان بوونو كۆچكارە موسولمانەكانيان لەخۆگرتو ھەواندياننەو.

٣- ئەو موسولمانانەى كە كۆچيان نەكردو لەولاتى كوفردا مانەو.

٤- ئەو موسولمانانەى پاش پەيمانى ھودەيبىيە كۆچيان كردو.

تاقمى يەكەم ئەو موسولمانانە كە لەسەرتاى نايەتەكەوہ باس كراونو رەوشتەكانيان ديارى كراو، بە ﴿إِنَّ الدِّينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ پيناسە كراون،

واتہ: ئەوانەى برۆایان بەخوداو بەپیغەمبەرى خودا هیناوه، دەستەى یەكەمى كۆچكارانن، لەپیش جەنگى بەدردا تا پەیمانى ناشتى حودەیبییه سالى شەشەمى كۆچى كۆچیان كرده، ئەو تاقمە موسولمانانن زێدو نیشتمانى خۆیان بەجى هیشتو وازیان لەمالو دارایی خۆیان هیناوهاتن بۆ یارمەتى نایینی خوداو بلاوکردنەوهى بیرو باورى نیسلامى. خۆیانو مالو سامانیان لەپیناوه نایینی خودادا بەخت كرد، ئەم تاقمە بەشەواوى لیبرانو ئەوپەرى فیداكاریو تێكۆشانیان ئەنجام دا، ئەمانە لای خوداو لەتەرازوى خودادا هەستەیهكى كاملو رێزدان، خواوەنى فەضلو فیداكارین لەرێگای نیسلام دا، پەرورەگار بەخواوەن نیمانو پڕاوتەو ناماژەى بۆ كردوون، بەوه وەصفى كردوون كە برۆایان بەهەموو پەیمانى پیغەمبەر ﷺ هەیه. هەروا وەصفى بەوه كردوون كە لەپیناوه نایینی خودادا نیشتمانى خۆیان بەجى هیشتووه وازیان لەمالو سامانى خۆیان هیناوه، لەبەر خاترى نایینی نیسلام كۆچیان كرده بۆ رەزامەندى خوداو یارمەتیدانى پیغەمبەر ﷺ بوونە ئاواره و لاتیان جى هیشتووه، هەروەها وەصفى بەوه كردوون كە لەرێگای خودادا گیانو مالى خۆیان بەخت كرده و جیهادیان كردهوه.

جیهاد بەمال: بریتییه لەمالبەخشین لەبۆارى هاریكاریکردنى موسولماناندا، مال پێدانیان بۆ كۆچكردن و بەرگری كردن لەنایینی خودا، وەكوو ئەوه كە مالو سامانى خۆیان خەرج كرده بۆ پێداویستی جەنگو پێداویستی موسولمانان، ئەمە جگە لەو گیانفیدیو دل فراوانییەى نواندیان كە مالو سامانى خۆیان لەمەكە جى هیشتو وازیان لەهەموو بەرژەوهندییهكى دونیایى خۆیان هینا!

جیهاد بەنەفس: بریتییه لەجەنگان دژی دوژمنانو خۆبەزێزانین بەسەریان داو بایەخ پى ئەدانیان، هەروا ئەو نارهەتیهى كە پێش ئیزن بەجەنگان لەگەڵ كافران دا تووشیان هاتووه، هەروەها خۆراگرییان لەسەر ئەزەت و ناپەهەت و گێرو گرتى جۆراو جۆر كە بەردەوام تووشى موسولمانان دەبێ لەپیناوه نایینهكەیان دا.

پیش خستنی جیهاد به مال له‌سەر جیهاد به‌نەفس لەم روەوایە: که جیهاد به‌مالو سامان به‌خشین پتر پێداویستی موسوڵمانان دابین دەکا. جیهاد به‌نەفس به‌بێ جیهاد به‌مال دەستەبەر نابێ و نایەتە ئەنجام، چونکە جەنگ پێویستی بەنامێری جوړاو جوړ هەیە ئەویش به‌مالو سامان دابین دەکری کەسێک به‌بێ دایینکردنی نامێری جەنگ بچیتە به‌ره‌نگاری دوژمن خۆبه‌فیرو دانەو خۆخستنه‌ ناو تالوکه‌وایە.

به‌گورتی په‌روه‌ردگار ■ ه‌ستە یه‌که‌می کۆچکارانی به‌چوار ره‌وشت پێناسه‌ کردوه: یه‌که‌م نیمان به‌خوداو به‌فریشتەو به‌نامە ئاسمانی به‌کانو پێغه‌مبهرانو روژی دوا. دوهم: کۆچکردن له‌پێناو نایین دا. سێه‌م: جیهادو تیکوشان به‌مالو به‌گیان دژی دوژمنان. چواره‌م: ده‌ست پیش‌خه‌ریو ره‌چه‌شکاندن بۆ ئەم کردارو ه‌لۆستانه‌.

تاقی دوهم: ئەوانەن که به ﴿وَالَّذِينَ آوَوْا وَنَصَرُوا﴾ پێناسه‌ کران. واته: ئەو یارمه‌تیده‌رانە‌ی که دانه‌ی پێغه‌مبهران داو کۆچکارانیان ه‌وانده‌وه‌و له‌ خۆیان گرتو له‌ مالی خۆیاندا کردیان به‌ به‌شه‌ برا، مه‌دینه‌ بوو به‌ پایته‌ختی ده‌وله‌تی ئیسلامو بلاوونه‌وی بانگه‌وازی نایینی ئیسلام به‌ هه‌موو کونو قوژینی سه‌ر زه‌وی‌دا، بوو به‌ په‌ناو په‌ناگای کۆچکارانو قه‌لای مه‌حه‌که‌می موسوڵمانان. ئەو یاریده‌ده‌رانە له‌ پێناو نایینی خودادا کۆچکارانیان کردن به‌ به‌شه‌ براو هاویه‌شی مالو سامانیان، کام شتی چاکو به‌ نرخه‌ نه‌ویان دا به‌ برا کۆچکه‌ره‌کانیانو نمونه‌ی هه‌ره‌ به‌رزى دل فراوانیو خۆنه‌ویستی بسون. ئەمانه‌ش له‌ریزو فەضل و شکۆمەندی دا به‌پله‌ی دوهم دیزو ده‌سته‌ی دوهم.

﴿أُولَٰئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾ ئەوانه: هه‌ندێکیان یارمه‌تیده‌رو هه‌م ناهه‌نگی هه‌ندێکی تریان، دۆستو پشتو په‌نای یه‌که‌ترین بۆ پشتگیری کردنی هه‌قو بلاوکرده‌وی نایین، هه‌ریه‌که‌یان له‌باتی نه‌ویتریان کاری یه‌که‌تری ئەنجام ده‌ده‌ن، به‌جوړێک هه‌ریه‌که‌یان ده‌لێی کار بۆ خودی خۆی ده‌کا. هه‌ریه‌که‌یان بۆ نه‌ویتریان له‌هه‌موو که‌سی تر شیاوتره‌. چونکە مافو به‌ره‌وه‌ندیان هاویه‌شه‌، بۆیه‌ پێغه‌مبەر ﷺ باریه‌تی له‌نیوان کۆچکارانو

یارمہ تیدہ ران دا چہ سپاند، لہ تیوان ہر کۆچکر یکو یارمہ تیدہ ریک دا
برایہ تی دامہ زرانہ، بہ جۆریک کہ لہ پیش خزمایہ تی دا میراتیان لہیہ کتری
دہ گرت، نهم دابو نہ پرتہ بہر دہ وام بوو، ہتا کۆچکاران بہ ہوی بازر گانی
شتی ترہوہ دہ ولہ مہند بوونو بوژانہوہ، نہ مجار پەرہ دگار نهم یاسایہ
ہلہ لہ شانہوہ، لہ صہ حیجی بوخاری دا فرمودہ یہک ہدیہ تیبنو عہ بیاس
ریوایہ تی کردوہ، نهم راستیہ دہ سہ لمینی.

نیمامی نہ حمہد لہ جہیری کوری عہدوللای بہ جہلی یہوہ فرمودہ یہ کی
ریوایہ ت کردوہ دہ لی: پیغہ مہر ﷺ فرمودیہ تی (کۆچکارو یاریدہ دہ ران
ہندیکیان دۆستو یارمہ تیدہ ری یہ کترین. نازادانی قورہیشو نازادانی
ثہ قیف پرتیکیان ولہ و دۆستو سہر پریشتیاری یہ کترینو تا رۆژی قیامت
نهم ہاریکاریو ہم ناہنگیہ بہر قہرارو بہر دہ وامہ.) ولہ نهم فرمودہ یہ:
تہنہا نہ حمہد ریوایہ تی کردوہ...

لہ سہرہ تای دامہ زرانہ دی دہ ولہ تی نیسلام لہ مہدینہ دا ہوی میراتگرتن
لہ تیوان موہاجرینو نہ نصار دا موسولمانیہ تی و کۆچکردن بوو، نہک
خزمایہ تی و شتی تر. موسولمان کہ لہ دہرہ وہی مہدینہ بویہ میراتی
لہ موسولمانی ناو مہدینہ نہ دہ گرت، مہگہر نہو موسولمانہ کۆچی بکر دایہ بق
مہدینہو پیوہندی برایہ تی لہ گہل موسولمانہ دانیش توہ کہی مہدینہ
بہ ستایہ، نہو کاتہ میراتیان لہیہ کتر دہ گرت.

نابہو جۆرہ پیوہندی تیوان موہاجرینو نہ نصارو برایہ تییان ہہموو
بواریکی گشتی دا یہ کی گرتہوہ لہ ہہموو پیوہندی بہر ژوہندیہک دا براو
خوینگرو میراتگری یہ کتری بوون.

قورثانی پیروز زور وہ صغو پیداہلدانی کۆچکارانو یاریدہ رانی نہ انجام
داوہ، لہ زور نایہ ت دا نہو ہاریکاریو ہم ناہنگیہ ی تیوانیانی بہ شیوہی
مہدح نامیز ہینارہ. وہ کوو دہ فرمودی: ﴿وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ مِنَ
الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ
وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ التوبہ/۱۰۰،
﴿لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي

سَاعَةَ الْعُسْرَةِ ﴿التوبة/ ۱۱۷﴾، ﴿لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا، وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾، ﴿أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ﴾، وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا، وَيُؤْثِرُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ، وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ ﴿الحشر/ ۸-۹﴾.

وه کوو دیاره نایه ته کان، کوچکارانیان پیئش یارمه تیده رهان خستوه، نهمه ش نهوه ده گه یه نی که کوچکاران ریزدار ترن، زانایانیش وه کوو نیبنو که شیر ده لی: کوپایان له سمر نهم زیده ریزه ی کوچکاران هیده، چ خیلایکیان له م باره وه لیوه نه بیستراوه؛

تاقمی سییه م: نهو موسولمانانه بوون که نیمانیان هیئابوو، به لام کوچیان نه کردبوو، به بیرو باوه چوویوونه ریزی موسولمانانه، به لام هیشتا پیوه ندییان به کومه لگای موسولمانانه نه کردبوو، کوچیان نه کردبوو بز وه لاتی نیسلاو نه هاتبوونه ژیر سایه ی نهو حکومه ته نیسلا می یه ی که شریعه تی خودا تی یدا بهر قمراره و سرکردایه تی نیسلا می کاروباری هه لده سوپنی، هیشتا پیوه ندییان نه کردوه بهو کومه له موسولمانه ی که بوونه خاوه ن ولاتیکی وا شریعه تی خودای تییدا حاکم کار پییکراوه، نهم تاقمه پروه ردگار بهم شیوه باسیان ده کاو ده فرموی: ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا، مَالَكُمُ مِنْ شَيْءٍ حَتَّىٰ يُهَاجِرُوا﴾ نهوانه ی پروایان به پیه یامی پیغه مبره کردوه، به لام له مه که وه بز مه دینه کوچیان نه کردوه، له خاکی کوفردا مانوه و له ژیر ده سه لاتی موشریکه کان دان، واته: له (دار الحرب) دا ماون، نهوانه هیچ وه لایه تیکی یارمه تیدانو هاریکاری موسولمانانی (دار الاسلام) یان بز ناچه سپی، نهوانه به نه ندای کومه لگای نیسلا می حسیب ناکرتن، چونکه نهوانه به فیعلی به شییک نین له کومه لگای نیسلا می و به ته وای گهر دنکه چی سرکردایه تی نیسلا می نین. به لام نه گهر موسولمانیک له لایمن هیزی کوفره وه ده ستگیر کرا له وه لاتی نیسلا م دور خرایه وه، نهوه نهو دیله موسولمانه حوکی موسولمانانی دانیش تووی (دار الاسلام) ی هیده.

﴿وَإِنْ اسْتَنْصَرُواكُم فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمُ النَّصْرُ﴾ ته گهر داوای یارمه تیپان له تیوه کرد دژی تهوانه ی ■ هیا نچه وسیننه وه له سر تایین، نه وه پیوسته کومه کیان بی بکه ند به هانایانه وه بچن. ﴿إِلَّا عَلَى قَوْمٍ يَبِينُكُمْ وَيُنْهَاهُمْ مِّثْلَ﴾ مه گهر داوا کردنی یارمه تیو کومه کی به کیان له دژی گهلو نه ته وه یه کن بی که له تیوان تیوه و تهو گهلو نه ته وه دا عه هلو په یمان هه بیو تهوان پابه ندی په یمان هه کیان بن، نه وه تیوه به هانایانه وه مه چنو وه لامیان مه ده نه وه، ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْلَمُونَ بَصِيرٌ﴾ په روه ردگار ناگادارو بینایه بهو کردارانه ی دیان که نو بهو هه لوستانه ی ده یان نوینن، هیچی لی گوم نابی، وریابن سنوره کانی مه شکینن، بو ته وه ی نه که ونه بهر سزاو توله ی سامناکی. ههر کره وه یه کی ده یکن خودا چاوی لی به، سهرو بنی ده زانی، سه ره تاو نا کامی لانوما یانه، هژکارو سه ره نجامی هه موو کرده وه یه کی لا ناشکرایه.

به کورتی ته گهر له غهیری (دار الاسلام) دا موسولمانان له سر تایین ده چه وسینراننه وه داوای کومه کیان له موسولمانانی (دار الاسلام) کرد ده بی موسولمانان به هانایانه وه بچن به مخرجی به هانا چو نه کیان نه ییته هژی هه لوه شانده نه وه ی عه هلو په یمان له گهل لایه تیکی تر ته گهر یارمه تیدانه که ده بو هژی هه لوه شانده نه وه ی په یمانی تیوان تیوه و موعه سکری دوزمن نه وه نابی تیوه یارمه تی موسولمانه چه وسینلراوه کان بدهن، ته نانه ت ته گهر تهو موعه سکهر ■ ده سندرژیکاریش بیو سته م لهو تاکه تاکه موسولمانانه بکاو له سر تایینو بیرو باوه پ بیان چه وسینیتنه وه ههر نابی تیوه به هانایانه وه بچنو په یمان هه کی تیوان خو تازو تهو موعه سکهر ■ هه لوه شیننه وه... چونکه نیسلام ریگه نادا غه درو خیانه ت بکریو په یمان هه لوه شیندریتنه وه، به راستی نه مه نایا بترین پابه ند بوونی موسولمانانه به واده و په یمانی خو یانه وه، باشترین به لگه یه له سر نه وه که موسولمانان چند گرنگی به عه هلو په یمان ده ده نو چند به پمروشن بو پاریزگاری کردنی په یمان واده و به لینی خو یان..

تهم تاقمه ییک هاتبوو لهو تاکه تاکه موسولمانانه ی له مه که که دا مابونه وه، یان له خپله عمره به کانی ده ورو بهری مه دینه دا بوون، به بیرو باوه پ

موسولمان بوویون به‌لام په‌یوه‌ندیان به‌کۆمه‌لگای موسولمانانه‌وه نه‌کردبوو، به‌ته‌واوی گمردنکه‌چی نه‌و سهرکردایه‌تیه نیسلا مییه‌ی پیغه‌مبهر نه‌بوویون.

﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾ نه‌وانه‌ی کافرو خوا نه‌ناسن، بریکیان هاریکارو هم‌ناهه‌نگی یه‌کترین، له‌سهر بیرو باوه‌ری به‌تال کۆمه‌کی به‌یه‌کتر ده‌کهن، له‌دژی تیوه‌ی موسولمان پشتی یه‌کتری ده‌گرن، تیوه‌ دوستایه‌تی و هم‌ناهه‌نگیان مه‌کهن، ﴿إِلَّا تَفْعَلُوهُ﴾ نه‌گمر تیوه‌ نه‌م فرمانانه‌ جی‌یه‌جی نه‌کهن، له‌ناو خۆتان دا هم‌ناهه‌نگ نه‌بن، یارمه‌تی یه‌کتر نه‌دن، ههره‌ها په‌یوه‌ندی خۆتان له‌گهل کافران دا نه‌بچرینن، پابه‌ندی واده‌ به‌لینی خۆتان نه‌بن، ﴿تَكُنْ فِتْنَةً فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ﴾ فیتنه‌و ناشووب له‌نیو خۆتان دا به‌ریا ده‌بی، دابو نه‌رتی جاهیلییه‌ت به‌سهر یاسای نیسلام دا زال ده‌بی، سهرزه‌وی ده‌بیته‌ فیتنه‌و ناشووب، جاهیلییه‌تو نه‌قامی به‌سهر نیسلام دا بوغرا ده‌بی، به‌ندایه‌تی کردن بۆ مله‌وران به‌سهر به‌ندایه‌تی کردن بۆ خودا زال ده‌بی. بیرو باوه‌ری نایینی حق‌لاواز ده‌بی، کوفرو بی‌دینی پهره‌ ده‌ستینن، خوینرشتن په‌یدا ده‌بی و فیتنه‌ هه‌موو شتی‌ک ده‌گریته‌وه، حه‌قو ناحق تیکه‌لاو ده‌بن، موسولمانو کافر تیکه‌لاو ده‌بنو لیک جیا ناکرینه‌وه، به‌مه‌ش زیده‌ فسادو ناشووب له‌تایینو دنیا‌دا به‌رهم‌رار ده‌بی.

به‌راستی نه‌مه‌ ههره‌شه‌یه‌کی گه‌لی مه‌زنه‌و تا بل‌ی سامناکه، نه‌وه‌ی لی وهرده‌گیری که نه‌و موسولمانانه‌ی که‌سایه‌تی و بونی خۆیان له‌سهر بنه‌مای هم‌ناهه‌نگی و هه‌لا ده‌رپین بۆ سهرکردایه‌تی نیسلام رانه‌گه‌یه‌نن تاوانیارنو به‌رپرسیارن له‌به‌رامبهر خوداو تایین دا، جگه‌ له‌وه‌ی که له‌ژیانی خۆیان دا زهره‌رمه‌ند ده‌بن، تاوانی نه‌و فیتنه‌و فساد هه‌شتی‌یه‌شیان ده‌که‌ویته‌ نه‌ستو!! نه‌مه‌ش به‌لگه‌یه‌کی به‌هه‌یزه له‌سهر نه‌وه: که نایینی نیسلام چه‌ند به‌ته‌نگه‌ویه بۆ پارێزگاری کردنی که‌سایه‌تی موسولمانو سهریه‌خۆیی و نازادی له‌نیشتمانی خۆی دا، چه‌نده مه‌به‌ستیه‌تی که موسولمانان له‌(دار الکفر) دا نه‌می‌ننه‌وه.

نیبنو جمریر فرموده ده کی پیغه مبری ریوایت کردوه ده لی: پیغه مبر فرموده تی: (أَنَا بَرِّئٌ مِنْ كُلِّ مُسْلِمٍ بَيْنَ ظَهْرَانِي الْإِشْرَاقِ) نه من بمریم له همر موسولمانیک که له ژیر سایه ی موشریکان دا ژیان به سمر ده با، پاشان فرمودی: (لا یتراءى ناراهما) باوهنده لیک دوورین چاوین له تاگری یه کتر نه بی.

نه مجار سیاقی قورئان جاریکی تر ده گه پته وه بو نه وه ی نه وه بچه سپینی که بیرو باوه ری حقو راست لهو موسولمانانه دا رهنگ ده داته وه که نه م نایه ته پیناسه یان ده کاو موهاجرینو نه نصار ده گرتنه وه ده فرمودی: ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ نهو موسولمانانه ی تیمانیان به په یامی نیسلام هیناوه له پیناوا نایینی حق دا کوچیان کردوه وازیان له مالو سامانو زیدی خویان هیناوه، تیکو شاونو به مالو گیانی خویان له پیناوا بیرو باوه ریان جیهادیان کردوه جهنگاون، هروه ها ﴿وَالَّذِينَ آوَوْا وَنَصَرُوا﴾ نهو موسولمانانه ی کوچکارانیان له خوگرتنو هواندنیاننه وه یارمه تی نایینی حقیان داو وشدی (لا اله الا الله محمد رسول الله) یان به مرز کرده وه ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا﴾ نهوانه بیرو باوه ریان پته و توکمه و ته و اووه موسولمانی ساغو راستالن.. ﴿لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ نهوانه خودا پاداشتیان ده داته وه به لیخو شبونو چاویشی له تاوانه کانیان نه گهر تاوانیان هبی، هروه ها پاداشیان ده داته وه به رزقو بژنوی پاکو خاوتنی به ههشت که زرو پاکو به رده و او نه پراوه یه... نه م سی تاقمه پیشه نگو سمرده ستو نریک به رده حمتو به خششی یه زدانزو به خته وه ری دونیاو قیامه تن.

تاقمی چواره م نهو موسولمانانه که دوا ی په یمانی ناشتی خوده بیبیه کوچیان کردوه قورئان به م نایه ته ناماژهیان بو ده کاو ده فرمودی: ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدِ وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا مَعَكُمْ فَأُولَٰئِكَ مِنْكُمْ﴾ نهو موسولمانانه ی تیمانه یانزو کوچکردنیان دواکهوت، دوا نه وه ی موسولمانان سمرکه و تنو شه و که تیان په یدا کره نه مجار نه م تاقمه کوچیان کرد بو مه دینه و

له گهل کۆچکارانو یاریده ده ران تیکۆشانو جهادیان کرد، نهوانه له پیری ئیوه، نهی کۆمه لی موهاجیرو نه نصار! وه لایه تو مافو کۆمه گی و هم ناههنگیتان به سدریه کتره وه ههیهو به شیکن له ئیوه. نهوان له تهک ئیوه دا پاداشی باشو سهره نجامی به خته وه رییان ههیهو شوینکه وتوی پیشینه کانیان. وه کوو له شوینیکی تر دا ده فرموی: ﴿وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ...﴾ الآية ﴿الحشر/۱۰﴾.

پنجه مبه ریش له فرموده ده که دا که موته نهقی موسیلو بوخارییهو موته واتره فرمویه تی: (الْمُرَا مَع مَنْ أَحَبَّ) ناده میزاد له گهل نهو که سه دا حشر ده کری که خوشی دهی.. له فرموده ده کی تر دا که طه بهرانی ریوایه تی کردوه پنجه مبه ر: ﴿فَرَمَوِيَهْ﴾ فرمویه تی: (مَنْ أَحَبَّ قَوْمًا فَهُوَ مِنْهُمْ) که سیک نهته وه ده کی خوش و سست نهوه له پیری نهوانه، له ریوایه تی کی تر دا هاتوه: که خودا حشری نهو که سه له گهل نهو نهته وه ده کا.

که ده فرموی: ﴿فَاُولَٰئِكَ مِنْكُمْ﴾ ناماژیه بو نهوه که پیشینه کان زنده ریزو سکۆمه ندییان ههیه...

نه مجار پهروه ردگار دوی باسکردنی وه لایه تی ئیمانو ههجره ت باسی وه لایه تی ره جو خزمایه تی ده کاو ده فرموی: ﴿وَاُولَٰئِكَ مِنَ الْاَرْحَامِ بَعْضُهُمْ اَوْلٰی بِبَعْضٍ فِيْ كِتَابِ اللّٰهِ﴾ نهوانی په یوه ندی خزمایه تییان ههیهو خو ئن وه چه له کیان یه که، بازکیان نزیک ترن له بازکیانه وه، نهوانه و ئرای وه لایه تی ئیمانو کۆچکردن وه لایه تی خزمایه تییان ههیه، کهوا بوو: هه ندیکیان له پیشترن بو هه ندیکیان له باره ی خوشه و سستی و پشتگیری و هم ناههنگی و میرات لیک گرتن، بیگومان پهروه ردگار نه م یاساو حوکه می له قورئان دا شی کردۆته وه نهو دابو نه رپته ی کردوه به حوکه و فرمانی کردوه به نه ده کانی پابه ندی بن. نه نه جامدانی صیله ی ره حمی له سهر پتویست کردوون.

په یوه ندی خزمایه تی له پتوه ندی ئایینو کۆچکردن به هیژ تره، واته: خزمی موسو لمان له پیشتره بو خزمی موسو لمانی له موسو لمانی کی تر که خزمی نه بی، کهوابی نایه ته که ته خصیصی حوکه می پیشه وه ده کا.. به لام خزمی کافر

وانیه، چونکه کوفر په یوه نندیه کې پچرانده و لیر دا خزمایه تیه که چ ده ورکې نیه.

نه مجار پوره دگار نایه ته که به و کتایې ده هیڅی که ده فرموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ خدا ناگاداری هم موو شتی که، زانیاری یه زدان هم موو شتی که ده گرتی موو، ده زانی لیه برده وندی دینو دنیاتان دایه. زانیاری به که هم موو نهو شریعتو یاسایانه ده گرتی موو که له سورته دا بوی داناون. وه کوو یاسای شپرو ناشتی و ده سته کوو تی جدهنگو مامه له کردن له گمل دیلو چونی ته واده و پیمان و پابند بوون پییانه موو. هروا دوستایه تی و وه لایه ت له تیوان موسولمانانو کاریگری صیله ی ره جو میرات لیک گرتن. تاماژهی نهو ده شی تی دایه که هم موو نهو هوکو یاسایانه ی له سورته دان هم موویان مو حکه مو توکمه نو هلو ه شانده و یان نیه، هم موو هوکمه گان، دانایی و کارامایی یان تی دایه، هیچ هوکمی کی پییوه نیه و ده قانی و راستو ره وانن و ده کوو له شونیکې تر دا ده فرموی: ﴿وَلَقَدْ جَنَّا هُمْ بِكِتَابٍ فَصَلَّنَا هُ عَلَى عِلْمٍ﴾ الاعراف/۵۲.

لیره دا کورته باسی کی پیوست هیه، نهویش نهو یه: نیب نو عه بیاسو مواهیدو عی کریمو ده س نو قه تاد و هی تریش پییان وایه: نایه تی ﴿وَأُولُوا الْأَرْحَامِ.....الْآيَةِ﴾ میرات گرتی به هو ی سویند بوی یه کتری خواردنو برایه تی گرتن که له سره تای نیسلام هو ی میرات لیک گرتن بوون، هلو ه شانده و نهو، فرموده یه کی صه حیو موته واته ریش پشتگیری نه م رایه یان ده کا. که پیغه مبر ﴿إِنَّ اللَّهَ قَدْ آعْطَى كُلَّ ذِي حَقٍّ حَقَّهُ، فَلَا وَصِيَّةَ لِرِثٍ﴾ بیگومان پوره دگار بوی هم موو خاوه ن مافی مافی خوی داوه تی، نیتر و ده صیه تکردن بوی میرات گرتی نیه. چونکه هم موو میرات گرتی که خودا به شی خوی بوی دیاری کرده .. که وایی میرات گرتی له و پش که به هو ی یارم ته ی و هم ناههنگی و کوچ کردن ده چه سپا، هلو ه شایه و نهو نه سخ بووه و. میرات گرتن به خزمایه تی نه بی به شتی تر نابی، تنها هوکاریک بوی میرات گرتن خرمایه تیه. که ده فرموی: ﴿فِي كِتَابِ اللَّهِ﴾ مبه سته نهو به شه میراته

باسکراواندن که له‌سورده‌تی (الغصاء) دانو به‌نایه‌تی میرات ده‌ناسرین. شافیعیه‌کان نهم رایه‌یان به‌لاوه په‌سه‌نده ... ده‌ویلش‌رحام که‌لای زانایانی شرع بریتین: له‌خالو خوشکی دایک‌نو خوشکی باوک‌نو مندالی کچو مندالی خوشک‌نو نهم جور. خزمانه به‌شه میراتیان نیه. خزمی نزیک (عصبات) هه‌ندیکیان شیاو ترن به‌هه‌ندیکیان بۆ میرات لیک گرتن، چونکه خاوه‌ن به‌شه میراتبه‌ره‌کان دیاری کراون... هه‌نه‌فییه‌کان ده‌لین: به‌ده‌قی نایه‌ته‌که میراته‌که میرات بۆ ده‌ویلش‌رحام هه‌یه‌و چه‌سپاوه، نه‌مه‌ش کاتیک ده‌بی که هیچ کامیک له‌خزمی نزیک (عصبات) نه‌بن.

هواندی که ده‌لین: نایه‌تی ﴿وَأُولُوا الْأَرْحَامِ...﴾ نه‌سخی حوکمی پیشوو ناکاته‌وه راقه‌ی وه‌لایه‌ت وا راقه ده‌کن که به‌مانا یارمه‌تیدان و خوشه‌ویستی و ریز لی گرتن بی. نه‌و کاته نایه‌تی یه‌که‌م بۆ رونکردنه‌وه‌ی نه‌ویه: که په‌یه‌ه‌ندی ئیسلام به‌هیزتر له‌په‌یه‌ه‌ندی خزمایه‌تی، نایه‌تی دووهم بۆ رونکردنه‌وه‌ی پله‌و پایه‌ی نه‌و موسولمانه‌ کۆچک‌رو یارمه‌تیده‌رانه‌یه‌و ناماژه‌یه که نه‌وان به‌راستی موسولمانو خوداپه‌رستن. نایه‌تی سییه‌م بۆ رونکردنه‌وه‌ی نه‌ویه: که نه‌وانی له‌نیمانه‌پنانو کۆچکردن دا دواکه‌وتوون، حوکمی موسولمانه‌ پیشینه‌کانیان هه‌یه‌و هه‌م ناهه‌نگی به‌هۆی خزمایه‌تییه‌وه پیویسته.

مه‌به‌ستیش به‌نایه‌تی ﴿وَأُولُوا الْأَرْحَامِ...﴾ نه‌ویه: که وه‌لایه‌تی میرات‌گرتن ته‌نها به‌خزمایه‌تی ده‌بی، مه‌گه‌ر به‌لگه‌یه‌ک ده‌ست که‌وی ته‌خصیص بگه‌یه‌نی نه‌و کاته مه‌به‌ست به‌م که‌لامه لابردنی بیرو بۆچوونیکه که بگوتری: وه‌لایه‌ت وی ده‌چی وه‌لایه‌تی میرات بی، ئیتر به‌م نایه‌ته نه‌و بۆچوونه‌ی ره‌وانده‌وه.

نایه‌ته‌کان نهم حوکم به‌هه‌رانه‌یان لی وهرده‌گیرن:

۱- په‌یه‌ه‌ندی یارمه‌تی و هاریکاری و هه‌م ناهه‌نگی ئیوان موسولمانانی (دار الاسلام) چه‌سپاوه. کۆچکاره سه‌ره‌تایی‌یه‌که‌کان ریزدارترن له‌کۆچکارانی دوا‌یی. کۆچکاران له‌یارمه‌تیده‌ران زیاتر ریزدارترن، نه‌وانی دواکه‌وتوون له‌نیمانه‌پنانو کۆچکردن حوکمی پیشینه‌کانیان هه‌یه.

۲- چه سپاندنی پیهوہندی یارمہتی و ہم تاهہنگی لہنیوان موسولمانانی (دار الاسلام) و (دار الحرب) دا، لہکاتییک دا کہ تہو موسولمانانہی (دار الحرب) لہلایہن کافرہکانہوہ تہزیت بدرینو بچوسیندرینہوہ، مہگمر لہنیوان موسولمانانو تہو لایہنہ کافرہ دا پہیمانو بہلیننی ناشتہوایی ہہبی؛ تہو کاتہ نابی موسولمانان عہدو پہیمانی خویان پیشیل بکہنو یارمہتی موسولمانانی (دار الحرب) بدن، مہگمر کافرہکان شہری قہلاچو کردنو بنبرکردن دژی موسولمانانہکانی ناوخویان رابگہنن!!

۳- پابه‌ندبوون به‌په‌یمان و به‌لێنو ناشتموایی پیروزی و نابێ‌لی‌ی پاشگەز
بینە و تەنەت تەگەر زیانی بۆ به‌رژ و هەندی هەندی موسوڵمانیش هەبێ.

۴- کافره کان هندیکیان یارمه تیده ره ههه نا هههنگی په کترن.

۵- نه گهر نیمه‌ی موسولمان له‌ناو خۆمان دا یارمه‌تید هرو هاریکاری یه کتر نه‌بیزو دوستایه‌تی موعه‌سکری کو فر بکښ، توشی بی هیژیو تیشکان ده‌بیز.

۶- هر شریعت و یاسایه که خدا دایناوه بۆ بمرژوهندی دینو دنیای موسولمانانه لمرانیارییه کی بمر فراواندوه ههلقولاره.

دانه ۷- میراتی زه ویلنهرام (نهو خزمانه‌ی قورن دابه‌شی دیاریکرایان بۆ
 (گراوه)) شتیکی چه سپاو و قورن دهیگه‌یه‌نی، حه‌نه‌فیه‌کانو حه‌نه‌لییه‌کان
 رایان له‌سهرداوه، ده‌لین: زه ویلنهرام دوو هۆکاری میراتگرتنیان تییدا
 کۆیونه‌وه: خزمانه‌تی، نیسلام. که‌وابی نه‌وان له‌پیش ترن بۆ وهرگرتنی میرات
 له‌و که‌سانه‌ی یه‌ک هۆکاریان تییدا به‌ که‌ نیسلامه‌تیبه‌.

مالیکیه کازو شافیعییه کان ده لَین: ئهو ذه وینئر حامانهی به شه میراتیان بز دیاری نه کراو. میرات نابهن، ئهو کاته میراته که ده گهر پندر تتهوه بز (بیست المال)؛ خه زینهی حکومه ت. چونکه پهروه رگار له نایه تی میرات دا به شی میراتگرانی دیاری کرده، چ خاوهن به شی دیاری کراوین، (اصحاب

الفروض) یان عەصەبەبن، بەلام بۆ دەوڵەتەرحام هیچی دیاری نەکردووە،
 نەگەر بەشیان هەبوا، خودا لەقورئان دا روونی دەکردووە، ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ
 نَسِيًّا﴾ مەریم/ ۶۴، تیرمیزیو هی تیش ریوایەتیان کردووە کە پیغەمبەر
 فرموویەتی: (إِنَّ اللَّهَ أَعْطَىٰ لِكُلِّ ذِي حَقٍّ حَقَّهُ) بێگومان پەرەدگار بۆ
 هەموو خاوەن مافیک مافی خۆی داوەتی.

دەریارە ی نایەتی ﴿أُولُوا الْأَرْحَامِ﴾ ییش دەلێن: نایەتە کە موجدو
 جامیعە نایاتی میرات شیکەرەو، هەموو کاتیکیش نایەتی شیکەرەو
 (مفسر) ییش دەخری!!

ئەبو داود فرمووە یەك لەمەراسیل دا ریوایەت دەکا دەلی: پرسیار
 لەپیغەمبەر کرا دەریارە ی میراتی خوشکی باوکی خوشکی دایک لەو دەلام
 دا فرمووی: (أَخْبَرَنِي جَبْرِيلُ أَنَّ لَاشِي لَهَا) جویرائیل خەبەری دامی کە
 هیچیان ناکووی.

بە یارەتەتی خودا ئەمڕۆ ۱۹۹۸/۵/۲۷ لەپاکنوووس نەم سوورەتە

بۆسەو بەسەش کۆتایی سوورەتی نەنقال هات.

خودا یارەتیمان بدا بۆ تەواو کردنی سوورەتەکانی تیش.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سوورتهى (التوبه)

نهم سوورته چمند ناويكى هيمه: براءه، التوبه، المقشقه، المبعثر، المشردة، المخزية، الفاضحة، المثيرة، الحافرة، المنكلة، المدممة، سورة العذاب... بؤ همر ناويكىش ودهجه تهسيمه مونسه بهييك هيمه له تهفسيره كان دا باس كراوه.

نهم سوورته مه ده نييه، واته: له مه دينه هاتوته خوارى، لهو سوورته تانيه كه له دوا دواى قورنان دا هاتونه خوارى، نه گمر دوا سوورته نه بى له دوا سوورته كانه، بويه چمند حوكمو ياسايه كى توكمو هه لنه وشاوه د رياره پيه وندي نيوان نه ته وهى موسولمانانو نه ته وهى كاني ديكه له خوگرتوون، همر وه كوو چون پوليئن كردنى كومه لكاي موسولمانانى له خوگرتوه، هه موو چين توئيكي كومه لكاي نيسلامى ده ست نيشان كردوه، بهوردى ويندى هه موو چين و توئيكي كيشاوه.

نه گمر بهوردى مه موضوعيانه، به ده قى نايه ته كان دا بچينه وه، بگمري ينه وه بؤ تهو ريوايه ته جوراو جورانه د رياره نهم سوورته گيردرا ونه وه باسى هوى هاتنه خواره وهى نايه ته كانيان له خوگرتوه، همر ها بهرودا وه كاني سيره پيغه مبر دا بچينه وه، لهم باره وه شنو كه ويك بكهين، بؤ مان دهرده كه ويى كه نهم سوورته به تيكر سالى نويه مى كؤچى هاتوته خوارى... به لام بهيه كجار نه هاتوته خوارى.. جا همر چنده نيمه ناتوانين بهوردى تهو كاته ندى سالى نويه مى كؤچى كه برگه برگه نايه ته كاني نهم سوورته تيدا هاتوته خوارى ده ست نيشان بكهين، به لام ده توانين دان به وه دا بنيين كه نهم سوورته به سى قؤناغ هاتوته خوارى... قؤناغى يه كه م پيش غمزاي ته بوكت مانگى ره جه بى سالى نويه مى كؤچى بوو، قؤناغى دووهم له كاتى خوئاماده كردن بؤ نهم جهنگو پاشان له ناوهراستى شه پر كه دا بووه، قؤناغى سييم پاش گمرا نه وه له غمزا كه بووه..

پیشینه‌ی سوره‌ته که ش له‌نایه‌تی یه‌که‌مه‌وه تا کۆتایی نایه‌تی (۲۸) ی،
ئه‌وه له‌ناخرو توخری سالی نۆبم دا پیش وهرزی هه‌جکردن له‌مانگی
نیلقه‌عیده یان ذیلحیجه دا هاتوونه خواری^۱

سهره‌تای ئهم سوره‌ته له‌دوای رزگار کردنی مه‌که هاته خواری،
پیغه‌مبەر ﷺ عه‌لی کورپی ئه‌بو تالیبی نارد بۆ ئه‌وه‌ی له‌وه‌ری هه‌ج دا
به‌سهر موسولمانان دا بیخوینیته‌وه^۲ رابهری پیشه‌وای هه‌ج له‌و ساله‌ دا
هه‌زهرتی ئه‌بو به‌کر بوو ﷺ.

نایه‌ته‌کانی ئهم سوره‌ته (۱۲۹) نایه‌تن به‌وشه‌ی ﴿بِرَاءَةٌ مِنْ اللَّهِ﴾
ده‌ستی پی کراوه بۆیه ناوئراوه (براءة) ئه‌مجار دوا به‌دوای ئه‌وه باسی
(اشهر الحرام) و په‌یمانی موشریکه‌کانو پیوستی پابه‌ند بوون به‌و
په‌یامانه‌وه ده‌کا به‌مه‌رجی په‌یمان له‌گه‌ل به‌ستراوان هه‌لینه‌وه‌شیننه‌وه،
که‌سیک په‌یمان بشکینێ پیوسته‌ شه‌ری له‌گه‌ل بکری.

ئه‌مجار ئه‌وه روون ده‌کاته‌وه: که کاکله‌ی نزیکبوونه‌وه له‌خودا بریتی‌یه
له‌بروا بوون به‌و زاته، ئه‌وه‌شی تێدایه که ئیمانی هیچ که‌سیک ته‌واو نابێ تا
خودا پیغه‌مبهری خودای له‌هه‌موو شتی که خوشتر نه‌وێن، په‌روه‌ردگار
ئه‌وه‌شی راگه‌یاند: که به‌خۆنازینو پشت به‌ستن به‌هه‌یزو توانا سه‌رکه‌وتن دوا
ده‌خا، ناماژه‌شی به‌حالی موسولمانان کرد له‌غه‌زای حونه‌ین دا، هه‌ر له‌م
سوره‌ته دا چوونه ناو مائی (کابه) له‌موشریکه‌کان قه‌ده‌غه کرا چونکه پیسن.
هه‌ر له‌م سوره‌ته دا په‌روه‌ره‌گار جه‌ختی له‌سهر جه‌نگان له‌گه‌ل یه‌هوودو
نه‌صارا کردو له‌سهر موسولمانانی به‌پیوست دانا که جیهادیان له‌گه‌ل دا بکه‌ن
هه‌تا به‌زه‌لیلی سه‌رانه ده‌ده‌نو ملیان بۆ یاسای ئیسلام شۆر ده‌که‌ن، هه‌ر له‌م
سوره‌ته دا ئه‌و مانگانه‌ی شه‌ریان تێدا یاساغه دیاری کراون. فه‌رمایشی
تێدایه بۆ موسولمانان که ناماده‌باشی جه‌نگان بن دژی کافرانو به‌بی

(۱) ظلال القرآن ج ۳/ ۸۱-۸۲

(۲) التفسیر القتطف (ص ۳۱۶). ته‌فسیری مه‌نار ج ۱۰/ ۱۴۷ ده‌لی بۆ ئه‌وه‌ی
به‌سهر موشریکه‌کانی دا بخوینیته‌وه.

دواکهوتن بهپیر بانگهوازی چون بۆ غەزا بچن، ئەمجار ئاماژە بەئەوانە دەکا
 که لەچون بۆ غەزا دواکهوتووێ خۆیان دوا خست، هەروا ئەوانەیی که لەبەر
 کەم ئەندامی و عەووق نەیانئوانیوه ئامادەیی جەنگک بن. هەروەها باسی
 چۆنیەتی ئەو دوو رووانە دەکا که هەرکاتێ بانگهوازی بکرایە بۆ غەزا، ئەوان
 دەبوونە کۆسپو تەگەرەو دەیانەویست موسوڵمانان سارد بکەنەوه. ئەمجار
 پەرەردگار باسی دوو پروووەکانو هەلۆتستان بەرامبەر موسوڵمانان لەشەر و
 ناشتی دا، دەکا.

هەر لەم سورەتەدا فەرمانی ئاشکراو روون دەریارەیی سزای دوو پرووی
 دیاری کراوە که بریتییه لەوێ بەهیچ شتێوەیەکی پیغەمبەر ﷺ نۆزبان لەسەر
 نەکاو وەکوو موسوڵمانان مامەڵەیان لەگەڵ نەکا.

ئەمجار باسی ئەو بیانوانە دەکا که دەبنە عوزری رەوا بۆ دواکهوتن
 لەغەزا، هەروەها حالو چۆنیەتی ئەو عەرەبانەیی دوو روبرو مەدینه دەکا که
 هاتوونە ژێر سایەی ئیسلامەوه، یان گەردنکەچی خۆیان بۆ حوکمی ئیسلام
 راگەیاند...

ئەمجار باسی مزگەوتی (ھەزار) دەکا، ئەو مزگەوتەیی که دوو پروووەکان
 بنیاتیان نابوو بۆ ئەوێ موسوڵمانان روونەکەنە ئەو مزگەوتەیی پیغەمبەر ﷺ
 بنیاتی نابوو، ئەمجار باسی ئەو موسوڵمانانە دەکا که لەئیمامزو بیرو باوەڕیان
 دا راستگۆو موخلیصن، هەروا باسی تۆبە کردنی ئەوانە دەکا: که لەچون بۆ
 غەزا دواکهوتبوون خودا تۆبەکەیی لی وەرگرتن، ئەمجار بەگشتی باسی
 موسوڵمانان دەکا که چون پیشوازی هاتنە خواوەوهی قورئان دەکەن. کۆتایی
 سورەتەکەش بەو دینی که پەرەردگار حەزەرەتی موحەممەدی بۆ
 پیغەمبەراییەتی هەڵبژاردووە پیغەمبەر ئادەمیزادیکی دڵسۆزو بەرەحمو
 بەزەیییە، ھەرگیز نایەوێ شوێنکەوتوانی ئەزەت بەدا، پێویستە موسوڵمانان
 بەدلو گیان شوێنی بکەون. خۆ ئەگەر شوێنیشی نەکەون، ئەو خودای بەسەر
 حەوتجەیی بەکەسی تر نیە..

بەکورتی ئەم سورەتە سورەتێکی حاسیمو یەکا لاکەرەوه بوو بۆ هەلۆتستی
 موسوڵمانان لەگەڵ ناموسوڵمانان دا، بەلکو خەتەرترین سوورەت بوو که

سویای ژیمنانی کۆ کرد هه‌و ناماده‌ی کر. بۆ جه‌نگی یه‌کالا کهره‌و هه‌و کۆتایی له‌تیوان موسولمانانو ناموسولمانان دا، نه‌هه‌بوو: له‌ناوه‌و ریشه‌کیشی دووپه‌کانی کردو فرتو قیلی جوله‌که‌کانی له‌ناو برد، له‌ده‌ره‌و هه‌ی حکومه‌تی ئیسلامیش دا به‌ره‌نگاری سویای مله‌پوری رۆم بوونه‌و هه‌و له‌جه‌نگی ته‌بووک دا زنده‌قی بردو هه‌موو جه‌و جۆلێکی گومان لێکراوی رۆمه‌کانی سه‌رکوت کرد. ته‌ماعی له‌ناو بردنی ئیسلامو موسولمانانیان له‌دل ده‌رهاویشتن!

ئه‌م یه‌کالا کردنه‌و نه‌هه‌بمانی نه‌و نه‌خشه‌ کیشراوه‌ خودا کرده، کاریگریه‌کی گرنگی هه‌بوو له‌ناوه‌و هه‌و ده‌ره‌و هه‌ی حکومه‌تی ئیسلامی دا نارامی به‌ولات به‌خشی و ده‌زگای ده‌وله‌تی ئیسلامی چه‌سپاند، ته‌نانه‌ت دوا‌ی له‌دوینا ده‌رچوونی پیغه‌مبهریش ﷺ سامو هه‌بیه‌تو شکۆمه‌ندی نه‌و حکومه‌ته‌ هه‌ر به‌رد هه‌ام بوو!

تیشکێک بۆ سه‌ر په‌یمانێ ناستنی هه‌ده‌یه‌یه‌

پیغه‌مبهر ﷺ سالی شه‌شه‌می کۆچی په‌یمانی ناستینه‌مه‌ی هه‌ده‌یه‌یه‌ی له‌گه‌ڵ موشریکه‌کان دا به‌ستو شه‌ریان وه‌ستاند، له‌سه‌ر به‌ر قه‌رار بوونی ناشتی و نارامی بۆ ماوه‌ی (ده‌) سال له‌سه‌ر چه‌ند مه‌رجێک په‌یمانو به‌لگه‌نامه‌ی مۆر کرد، پاشان قوره‌یشیه‌ موشریکه‌کان به‌کۆمه‌کی هۆزی به‌نی به‌کری هاو په‌یمانو سوێند خۆریان، په‌یماننامه‌کیان هه‌لو هه‌شاند هه‌و، هاتن یارمه‌تی هۆزی به‌نی به‌کریان دا دژی هۆزی خوزاعه‌ که‌ هاو په‌یمانی پیغه‌مبهر بوون، نیتر عه‌مری کۆری سالمی خوزاعی به‌سه‌رۆکایه‌تی وه‌فدێک هاته‌ خۆمه‌ت پیغه‌مبهر ﷺ داوای یارمه‌تی و کۆمه‌کی لی کرد، پیغه‌مبهر ﷺ کۆمه‌کی پێ کردو فهرمووی: (نَصْرَتُ يٰ اَعْمُرُو بِنُ سَالِمٍ، لَانْصُرَتْ اِنْ لَمْ اَنْصُرْ بَنِي كَعْبٍ) نه‌ی عه‌مری کۆری سالم کۆمه‌گیتان پێ ده‌که‌م، یارمه‌تدراو نه‌بم که‌ یارمه‌تی هۆزی به‌نی که‌عب نه‌ده‌م. نیتر سه‌ر له‌نوێ حاله‌تی شه‌ر له‌تیوان قوره‌یشو موسولمانان په‌یدا بوه‌وه.

نیتر پیغه‌مبهر ﷺ فهرمانی به‌موسولمانان کرد: که‌ خۆ ناماده‌ بکه‌ن بۆ جه‌نگ، سویای موسولمانانی به‌ره‌و مه‌که‌که‌ بردو سالی هه‌شته‌می کۆچی شاری مه‌که‌که‌ی نازاد کرد.

کاتیڭ هه‌والی نازاد کردنی مه‌ککه گه‌یشته خه‌لکه‌که‌ی هۆزی هه‌وازی، مالیکی کۆری عه‌وفی (العصمری) سه‌ره‌ک هۆزیان، خه‌لکه‌که‌ی کۆکرده‌وه بۆ شه‌رکردن دژی موسو‌لمانانو نه‌وه بوو: له‌مانگی شه‌ه‌والی سالی هه‌شته‌می کۆچی غه‌زای حونه‌ین به‌ریابوو، پاشان پیغه‌مبه‌ر ﷺ بیست: نه‌وه‌نده رۆژه ده‌وری شاری طائیفی دا، شه‌ریکی دژواری له‌گه‌ل کردنو زۆری تیرو مه‌نجه‌نیق پیوه‌نان. پاشان له‌مانگی ره‌جه‌بی سالی نۆیه‌می کۆچی پیغه‌مبه‌ر ﷺ چوو بۆ غه‌زای ته‌بووک که دوا غه‌زای پیغه‌مبه‌ر ﷺ بوو، له‌وی دا زۆریه‌ی سوره‌تی به‌رانه هاته خواری.

جا که پیغه‌مبه‌ر ﷺ له‌غه‌زای ته‌بووک گه‌رایه‌وه، خه‌یالی هه‌جکردنی بوو، به‌لام چونکه نه‌و ساله موشریکه‌کان له‌سه‌ر دابو نه‌یتی خویان ناماده‌ی هه‌ج ده‌بوونو به‌رووتی ته‌وافیان ده‌کرد، پیغه‌مبه‌ر ﷺ پێی ناخۆش بوو تیکه‌لاوییان بکا، ئیتر حمزه‌تی نه‌بو به‌کری کرده فه‌رمانه‌ی هه‌ج نه‌و ساله نه‌وی نارد بۆ نه‌وه‌ی شیوه‌ی نه‌نجامدانی کاروباری هه‌ج قیری خه‌لکه‌که‌ بکاو به‌موشریکه‌کانیش رابه‌گه‌یه‌نی که ئیتر سالیکی تر نابێ ناماده‌ی هه‌ج به‌بنو بانگه‌وازی ﴿براءة من الله ورسوله﴾ به‌ناو خه‌لک دا هه‌لده‌ن...

هه‌ر که حمزه‌تی نه‌بو به‌کر به‌ری کهوت به‌شۆن نه‌ودا حمزه‌تی عه‌لی نارد بۆ نه‌وه‌ی بیته‌ راگه‌یه‌نه‌رو له‌باتی پیغه‌مبه‌ر ﷺ له‌کۆر کۆبوونه‌کان دا پیشه‌تای سوره‌تی (براءة) بۆ خه‌لکه‌که به‌خۆنیته‌وه.

ئیتر حمزه‌تی عه‌لی سواری وشتری (العضبَاء) بوو که خوشتری پیغه‌مبه‌ر ﷺ بوو. له‌ذیل حوله‌یفه دا گه‌ییشه حمزه‌تی نه‌بو به‌کر. نه‌بو به‌کر له‌کاروباری هه‌ج دا پیشه‌وايه‌تی کرد. له‌رۆژی جه‌ژنی قوربانی سالی نۆیه‌م له‌مينا دا حمزه‌تی (عه‌لی) ایش پیشه‌تای سوره‌تی به‌رانه‌ی به‌سه‌ر خه‌لکه‌که دا خۆنیده‌وه...

ئیمامی بوخاری ریوايه‌تی کردوه ده‌لی: پیغه‌مبه‌ر ﷺ سالی نۆیه‌می کۆچی عه‌لی نارد، نیزی دا که رۆژی جه‌ژنی قوربان له‌مينا دا سه‌ره‌تای سوره‌تی (براءة) به‌سه‌ر خه‌لک دا به‌خۆنیته‌وه، هه‌روه‌ها سالیکی تر نابێ

موشریکه‌کان حەج بکەن، نابێ ئیتر کەس بەرووتی بەدەوری کابە دا
بسووریتەوه.

ئەحمەد و تیرمیزی و نەسائی لەزەیدی کۆری یوشە یغ (پیاویکی هەمەدانی
بوو) دەڵێ پرسایریان لەعەلی کرد، ئەو سالا بە چ کاریک رهوانه کرای و بۆچی
هه‌بوو ئەبو بەکر دا رویشتی؟؟ مەبەستی ئەو روژه بوو کە پیغه مەبەر ﷺ لەگەڵ
ئەبو بەکر دا ناردی بۆ حەج. لەو ئەلام دا حەزەرەتی عەلی وتی: (بۆ راگەیانندی
چوار شت: کەسیک موسولمان نەبێ ناچیتە بەهەشتەوه، لەمە بەولاولە کەس
بەرووتو قووتی طەوافی کەعبە نەکا، هەرکەسیک لەگەڵ پیغه مەبەر دا عەه‌دو
پەیمانی هەبوو پەیمانی کەمی تا کاتی دیاریکراوه، لەدوای ئەمەسالا ئیتر
موشریکه‌کان حەجی کەعبە ناکەن...)

برێ لەشیعه ئەم مەسەلەیان گەوره کردوه و کردوانە بەزێده ریزوفەضل
بۆ عەلی بەسەر ئەبو بەکر داو ژۆر پیاویەتی بێ بناغەز پڕو پاگەندە نامیزیان
پێوه ناوه و دەیکەنە بەلگە کە حەزەرەتی عەلی لەحەزەرەتی ئەبو بەکر ریزدار
تره و ئەو ئەبو بەکر شیاو تره بۆ ئەوهی دواي کۆچی پیغه مەبەر ﷺ بپیتە جێ
نشین. پێیان وایه: پیغه مەبەر ﷺ حەزەرەتی ئەبو بەکرێ کەنارگیر کردوه
لەگەیانندی سوورەتی (براءة) بەخەڵکەکو بەفرمانی جویرائیل عەلی داناوه.
خاوەنی تەفسیری مەنار رەدی ئەم شوپەهو بۆچوونه هەلانی شیعە
بەشیوەیه‌کی زانستانه داوه‌تەوه و بۆری داوێ لەبەر دورو درێژی بەپێویستم
نەزانی رایگۆزی ئێرە بکەم. کەسیک مەبەستیه‌تی با بگەڕیتەوه بۆ
تەفسیری ناویراوج ١٠/١٦١-١٦٤ لەوی بێخۆنیتەوه.

سوورەتی (براءة) بۆچی لەسەرەتاوه (بسم الله الرحمن الرحيم) ی بۆ
نەنووسراوه؟؟

ئێبێ عەبباس دەفرموی: پرسایرم لەحەزەرەتی عەلی کرد ﷺ وتم: بۆچی
لەسەرەتای (براءة) دا (بسم الله الرحمن الرحيم) نەنووسراوه؟

وتی: چونکه (بسم الله الرحمن الرحيم) بۆ نارامی و ناسایشه، سوره‌تی (براءة) هاتۆته خواری بۆ ئیعلانکردنی شهرو کۆتایی هینانی په‌یمانی ناگر به‌ستو نارامی و ناسایشی تیدا نیه.

سوفیانی کوری عویینه ده‌لی بۆیه له‌سهره‌تای ئەم سوره‌ته دا (بسم الله الرحمن الرحيم) نه‌نووسراوه، چونکه بیسمیلا ره‌حه‌تو به‌زه‌یی تیدا یه، نارامی و نه‌مینی ده‌گه‌یه‌نی، ئەم سوره‌ته بۆ لیدانی دووروه‌کان به‌شمشیر هاتۆته خواری ناسایشو نارامی بۆ دووروه‌کان نه‌هیشت.

نیامی قورطبی ده‌لی: قسه‌ی راستو وی چوو نه‌ویه: که بۆیه بیسمیلا نه‌نووسراوه، چونکه جویرانیل بۆ ئەم سوره‌ته بیسمیلا نه‌هیناوه، هاوه‌لانی پیغه‌مبهریش له‌ناو موصحفی نیام دا نه‌یان نووسییه‌وه و چاریان له‌شیوه نووسینه‌وه‌ی نیامی عوسمان کرد.

هه‌ناسه‌ به‌ په‌یه‌ندی سوره‌تی (براءة) به‌سوره‌تی (الانفال) هه

لیکچوونو په‌یه‌ندییه‌کی ته‌واو هیه له‌نیوان سوره‌تی (الانفال) و سوره‌تی (براءة). له‌باره‌ی دانانی بنه‌ما سه‌ره‌کییه‌کانی په‌یه‌ندی نیوده‌وه‌له‌تییه‌وه، له‌باره‌ی چۆنییه‌تی سیاسه‌تی ده‌ره‌وه و ناوخۆی عاله‌می ئیسلامی یه‌وه، سوره‌تی (براءة) وه‌کوو ته‌واو که‌رو شیکره‌وه‌ی سوره‌تی نه‌نفال وایه. نه‌میش وه‌کوو سوره‌تی نه‌نفال ته‌حه‌کامی کاتی شه‌رو کاتی ناشتی و چۆنییه‌تی هه‌لسوکه‌وتی موسوڵمانانو کافرو دووروه‌کانی له‌خۆگرتوه، یاسای په‌یمان به‌سترو په‌یمان مۆرکردنی تیدا یه.

به‌لام نه‌هه‌نده هیه له‌سوره‌تی نه‌نفال دا باسی پابه‌ند بوون به‌په‌یمانو به‌لێنو ناشتینه‌مه‌ی نیوان موسوڵمانانو ناموسوڵمانان کراوه و به‌پیرۆز دانراوه، به‌لام له‌سوره‌تی (براءة) دا کۆتایی هینان به‌و په‌یمانو ناشتینه‌مانه هینراوه. له‌هه‌ردوو سوره‌ته‌کان دا باسی قه‌ده‌غه کردنی موشریکه‌کان له‌کابه کراوه و جه‌خت له‌سه‌ر نه‌وه کراوه‌ته‌وه که نه‌هیللری توخن مالی خودا بکه‌ون.

له‌هردوکیان دا هه‌لانی موسولمانان هه‌یه بۆ مالبه‌خشین له‌ریگه‌ی خودادا، هه‌روا به‌دورو درێژی باسی جه‌نگان له‌گه‌ڵ موشریکو خاوه‌ن نامه‌کان کراوه‌ حالو چۆنیه‌تی دوورووه‌کانیش روون کراوه‌ته‌وه‌!

وێرای ئه‌وه‌ی که لێکچوونی بنه‌ره‌تی له‌نیوان هه‌ردوو سووره‌ته‌که‌ دا هه‌یه‌و پێیان ده‌گوترێ: هاوجووتو هه‌ردووکیان ده‌ریاره‌ی جه‌نگ هاتوونه‌ خواری! وه‌لی قسه‌ی راست ئه‌وه‌یه: که هه‌ریه‌که‌یان بۆ خۆی سووره‌تیکی سه‌ریه‌خۆیه‌و (براعة) به‌شی‌ک نه‌یه‌ له‌سووره‌تی نه‌نقال. چونکه‌ سووره‌تی (براعة) وه‌کوو ناماژهمان پێ کره‌ ئه‌و هه‌مکه‌ ناوه‌ی هه‌نو له‌سووره‌تی نه‌نقال جیا کراوه‌ته‌وه‌و به‌م شیوه‌ سووره‌تو نایه‌ته‌کانی رێک خراون، موسولمانان چین له‌دوای چین ئه‌م لێک جیاکردنه‌وه‌و ناوان خستنه‌ نێوان سووره‌تی نه‌نقالو (براعة)یان به‌یه‌که‌تری سپاردوه‌، هه‌ر له‌سه‌رده‌می هه‌زره‌تی عوسمانه‌وه‌ هه‌تاکو ئێستا ناوا چه‌سپاوه‌.

ئیمامی عوسمان رضی الله عنه فهرموویه‌تی: پێغه‌مبه‌ر صلی الله علیه و آله گێانی پاکێ ئه‌سپارد، ئه‌وه‌ی بۆ روون نه‌کردینه‌وه‌: که سووره‌تی (براعة) به‌شی‌ک بێ له‌سووره‌تی نه‌نقال. ئه‌م قسه‌یه‌ی ئیمامی عوسمان به‌لگه‌یه‌ له‌سه‌ر ئه‌وه‌ که هه‌موو سووره‌ته‌کانی قورئان به‌رێنومایی پێغه‌مبه‌ر صلی الله علیه و آله رێک خراون. (براعة) که به‌ته‌نیا وه‌پال سووره‌تی نه‌نقال دراوه‌ به‌رێنومویی پێغه‌مبه‌ر صلی الله علیه و آله نه‌بوه‌. به‌لکوو پێش ئه‌وه‌ی ئه‌م مه‌سه‌له‌یه‌ روون بکاته‌وه‌ له‌دوینا ده‌رچووه‌. له‌سه‌رده‌می پێغه‌مبه‌ر دا به‌م سووره‌ته‌ ده‌گوتره‌ هاوجووت (قویفتان) له‌به‌ر ئه‌مه‌ ده‌بی بخه‌ژنه‌ پال به‌که‌تری، چونکه‌ پێغه‌مبه‌ر صلی الله علیه و آله هێشتا له‌ژیان دا بووه‌ که ئه‌م نازناوه‌یان بۆ به‌کار هاتووه‌.

تیرمیذی له‌ئیه‌بنو عه‌بباسه‌وه‌ ده‌گێڕێته‌وه‌ ده‌لێ: ئیه‌بنو عه‌بباس ده‌فهرموی: به‌هه‌زره‌تی عوسمانی کوپی عه‌فقا ئه‌م گوت: ئه‌ری ئه‌وه‌ چی پالێ به‌ئیه‌وه‌نا، سووره‌تی نه‌نقال که (میه‌ئین) نه‌یه: نایه‌ته‌کانی ناگه‌نه‌ سه‌د نایه‌تو سووره‌تی (براعة) که میه‌ئینه‌ نایه‌ته‌کانی له‌سه‌ر نایه‌ت زیاترن، خستووتانه‌ پال یه‌که‌تره‌وه‌و بیسمیلاتان له‌ناواندا نه‌نووسیونو له‌پێری سووره‌ته‌ درێژه‌کان دا داتان ناون؟ چ هۆکارێک هه‌یه‌ بۆ ئه‌م کاره‌تان؟ ئیمامی عوسمان فهرموی:

پیغمبر ﷺ روژ لہدوای روژ قورنانی بو دہاتہ خواری، جا کہ شتیکی بو
سر نازل دہبوو بانگی ہندی لموانہی دہکرد: کہ قورنانیان دہنوسییہوہ؛
دہیفرموو: ہم نایہتہ بخنہ فلانہ سورہتہوہو لہفلان جیگا دا داینین.
سورہتی نہنقال لہو سورہتہ تانہ بوو: کہ لہسورہتای سردہمی مہدینہ دا
ہاتوتہ خواری، سورہت (براعۃ) ش لہو سورہتانیہ کہ دوا دوا ہاتنہ
خوارہوی قورنان دا ہاتوتہ خواری، ناوہرؤکی ہردو سورہتہ کہ لہیہ کتر
دہچن، ترسام: کہ (براعۃ) بہشیک بی لہنہنقال، پیغمبر ﷺ لہدوایا
دہرچوہ، لہوی بو روون نہ کردینہوہ کہ نایا یہک سورہتن یان دوو
سورہتن، لہبر لہوہ خستمہ پنا یہ کتریہوہو لہنئیوانیان دا (بسم الله الرحمن
الرحیم) م نہنوسو بہتاقمی سورہتہ درؤہکان حلیم کردن.

ہہ لوہ شانڈنہوہی پدیمانی موشریکہ کانو راگہ یاندنی شہر

دزیان

بَرَاءَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِّنَ
الْمُشْرِكِينَ ۖ فَسِيحُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ
غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَأَنَّ اللَّهَ مُخْزِي الْكَافِرِينَ ۚ (۲) وَأَذِّنْ مِّنَ
اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِّنَ
الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ فَإِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا
أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ (۳)

إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوا شَيْئًا وَلَمْ يُظَاهِرُوا
عَلَيْكُمْ أَحَدًا فَأَتِمُوا إِلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ إِلَىٰ مُدَّتِهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ

وہ کوو ناماژە پسی کرا، پەیمانئیکی گشتی و ھەمەجۆر لەنتیوان
پێغەمبەردا ﷺ لەلایە کەووە و موشریکەکانی مەککە و ھی تریش مۆرکراو؛ کە
ھیچ لایەکیان کەس لە مەککە نەگەڕێنیتەو، کەس لە مانگەکانی (حەرام) دا
گێچەل بە کەس نەکا، ھەر نەم جۆرە عەھدو پەیمانە لەنتیوان پێغەمبەر ﷺ
ھەندێ خێلە عەرەبی تر بۆ ماوہیەکی دیاریکراو بەستراو، زۆریە زۆری
موشریکەکان پابەندی پەیمانی خۆیان نەبوون، پەیمانەکیان شکاند، نیتەر
سوورەتی (براءة) نازل بوو.

وہ کوو زانیشتان ئایەتە پێشینەکانی سوورەتی (براءة) سالی ئۆیەمی
کۆچی دەریارە و موشریکەکانی مەککە نازل بوون، نەمەش پاش ئەوێ کە
پێغەمبەر ﷺ سالی شەشەمی کۆچی پەیمانی ناشتی لەگەڵ دا بەستبوون.
ھەموویان پەیمانی خۆیان ھەلۆ شاندەو جگە لە خێلی خەمرەو خێلی
کەنە..

نیتەر پەرورەدگار فەرمانی بە موسولمانان کرد: کە پابەندی پەیمانی
بەستراو لەگەڵ موشریکەکان نەبن و مۆلتەتی چوار مانگیان بەدەن، کە ئەو
ماوہ تێپەری کرد شەریان لەگەڵ بکەن.

مەبەست بە پەیمانەکان ئەو پەیمانەن کە کاتو سنووری دیاریکراویان
نە، جا کە سێک پەیمانئیکی دیاریکراوی ھەبوو ماوہ کەمی کەمتر لە (۴)
مانگ بوو مۆلتەتی چوار مانگی دەدری، ئەوانەش کە پەیمانەکیان زیاد
لە چوار مانگەو ماوہ کەمی دیاری کراو ئەو ماوہ کەمی بۆ ئەواو دەکری. چونکە
پەرورەدگار دەفرموی: ﴿فَأَتِمُوا عَهْدَهُمْ إِلَىٰ مُدَّتِهِمْ﴾ (براءة/ ۴). کولەبی
دەفرموی: ماوہی چوار مانگ بۆ ئەو کەسانە بوو؛ کە لەنتیوان ئەوانە

پێغه‌مبەردا ﷺ پەیمانی کە مەتر لە چوار مانگ هەبوو بۆ. ئەوانەش کە پەیمانیان زیاد لە چوار مانگ بوو بۆ، ئەوە خودا فرمانی پێ کردوون کە ماوە کە تەواو بکەن.

تێستاش دەست دەکەین بەرافە کردنی نایه‌ته‌کان:

﴿بَرَاءَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ واتە:

خودا و پێغه‌مبەری خودا بەرین لە موشریکەکان، ئەوانە پەیمانتان لە گەڵ دا بەستبوونو پابەندی نەبوونو هەلیان وەشاندۆتەو. دەستبەرداری و رزگاری پابەند نەبوونی خودا و پێغه‌مبەری خودا بگەیه‌ندری بۆ موشریکەکانی پەیمانتان لە گەڵ بەستوون. دەستبەردار بوونە کە پال خودا و پێغه‌مبەر دراو، چونکە دەستوور و شەریعەتێکی تازە یە لە خوداوە بۆ موسولمانانو فرمانی بە پێغه‌مبەر کردووە کە جێ یە جێی بکا و پێیەو پابەند بۆ پێیان رابگەیه‌نی، ناماژە ی ئەوەشی تێدا یە: کە دەستبەردار بوونو بەرێتە کە شتێکی گرنگو دە بۆ زۆر گرنگی پێی بلری. پەیمان بەستنه‌ کە پال موسولمانانەکان دراو: دە فرموی: ﴿عَاهَدْتُمْ﴾ چونکە موسولمانانەکان، کە چۆن یه‌تی پەیمانە کە جێ یە جێ دە کەن، ئەوانن تەن فیزی خالەکانی پەیمانەکان دە کەن، ئە گینا پێغه‌مبەر ﷺ پەیمانە کە ی بەستووە لەم روو» کە رابەرو سەر کردە ی موسولمانانەکان!!

پێچرانی پە یه‌ندی هەلگرتنی بارودۆخی ناسته‌وایی و نەمانی حالەتی ناسایش بگەیه‌ندری بە موشریکە پەیمان لە گەڵ بەستراوەکان، کە دانیشتوانی مە ککو هۆزی خوزاعو هۆزی مودلەجو هەموو ئەوانە ی کە پەیمانیان لە گەڵ بەستراوە، واتە: خودا و پێغه‌مبەری خودا دەستبەرداری ئەو پەیمانانە بوون کە لە گەڵ موشریکەکان بەستراوە. پەیمانەکانیان بەسەردا دە درێتەو، چونکە جەگە لە هۆزی بەنوخسە مرەو هۆزی کەنانە ئەوانی دی پەیمانەکانیان هەلەو شاندۆتەو: ﴿فَسِيحُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ﴾ ئە ی موسولمانینە! بە موشریکەکان بلین: ئێو لە یه‌ کەم رۆژی ئیعلانی بەرێتەو بۆ ماوە ی چوار مانگ دلتیاو بۆ خەم بن، بۆ کوێ دە چن بچزو چی دە کەن بیکەن» کەس چی

به سمر تانوه نیهو له هیج مه ترسن! دواي چوار مانگه که نیتر پدیمان هه لوه شاته وه ناشتی نه ماوه.

نهو ماوه یه یه بویه بۆ دیاری کردن تا بیریک له داهاتوی خویان بکه نهوه. یان نیمانه یان هه لیزترین، یان خویان ناماده بکمن بۆ شهرو ماوه ی خۆ ناماده کردنیان بۆ شهرو هه بی نه گهر سوور بوون له سهر مانده یان به کافری. نه مهش نه وپری بی باکی و ته ساموحي نایینی نیسلام ده گه یه نی و نیشانه ی نهویه: که نیسلام نایینیکی زۆر گونجاوو له خۆرا دیوه، ههروه ها بۆ نهوه ی موسولمانان تو مه تیان نه کرین بهوه: که به غافلگیری له نکاو شهرو له گه ل دوژمنانیان بریا ده کمن.

نیمامی سیوطی ده لئ: چوار مانگه کان (شه ووالو نولقه عیده و نولحیجه و موحرره م) ان چونکه نیمامی زوهری گوتویه تی سوورده تی (براعة) له مانگی شه ووال دا نازل بووه.

زومه خشهری و رازی و قورطوسی و نیبنو که شیر ده لئین: چوار مانگه کان مانگه یاسا غکراوه کانن، که بریتین: له بیست رۆژی مانگی نولحیجه و هه موو مانگی موحرره و مانگی صه فهرو مانگی ره بیعولنه وه لو (ده) رۆژی مانگی ره بیعولنا خره. جا بهو پییه ی که نیمامی عه لی پیشه تای سوورده تی (براعة) ی له رۆژی جه ننی قوربان دا له مینا به سهر خه لکه که دا خوینده وه، نه م رایه ی دووم راسترو وچوو تره، لهو رۆژه وه که رۆژی ده یه می نولحیجه بووه ماوه که ده ست پی ده کا.

هیکه مه تی نهو که پیغه مبهرو خویندنه وه ی سوورده تی (براعة) ی به سهر موسولمانه کان دا به نیمامی عه لی سپاردو نهوی نارد نهو به رانه ته رابگه یه نی، چونکه به راته که هه لوه شانده نه وه ی نهو پدیمانانه ی له خۆ گرتوه: که پیغه مبهرو له گه ل موشریکه کان دا به سستبوونی، دابو نه ریتی عه ره به کانیش وا بوو: که هه لوه شانده نه وه ی پدیمان له لایهن نهو که سه وه ده بی که پدیمانه که ی به ستوه، ده بی نهو که سه هه لیوه شینیته وه که پدیمانه که ی موړ کردوه، یان که سییک بی له بنه ماله و خزمی پدیمان به ستوه که، جا پیغه مبهرو ویستی که له م باره وه قسه ی کافره کان به بری و نه م رینگه یه شیان

لی بگری، بڑیہ عدلی کوری تہو طالیبی نارد (کہ ناموزای بوو) تہو پدیمانہ کان ہلہو شینیتہوہو بہرانتہ کہ رابگیہ نیو بؤ تہوہی کہس قسہی نہ مینئی!

ثاہیہ کہ تہوہی لہ خو گرتوہ: کہ دروستہ موسولمانان پدیمانی نیوان خویانو موشریکہ کان ہلہو شیننہوہ، تہمہش لہ دوو حالت دا: یہ کہم: ماوہی پدیمانہ کہ تہو او بی، تہو کاتہی ماوہی پدیمان کۆتایی ہات موسولمانان حالتی جہنگ رادہ گیہنن.

دوہم: لہ حالتیک دا کہ کافرہ کان پدیمانہ کہ بشکینن، یان ترسی تہوہ ہدیہ خیانت لہ پدیمانہ کہ بکمن. تہوہ لہم دوو حالتہ دا پدیمانہ کیان بہ سردا دہ دینہوہو دہ توانین، حالتی ناشتو تارامی کۆتا پی بہینینو حالتی شہر جار بدہین.

کہ دہ فرموی: ﴿وَأَعْلَمُوا أَنكُمْ غَيْرُ مَعْجُزِي اللَّهِ﴾ واتہ: باش بزائنو دنیابن کہ تیوہ لہ ہر شوئیک بن لہ چنگی سزای خودا رزگارتان نابی، ناتوان خودا دامار بکمن، تہ گہر لہ سر حالتی موشریکی خۆتان بمیننہوہ نہ ہلہ لاتن نہ خو قایم کردن رزگارتان ناکمن، تہ نانت نہ گہر بؤ ماوہیہ کیش مؤلہ تان بدا تہوہ پاشگویتان ناخا.

﴿وَأَنَّ اللَّهَ مُخْزِي الْكَافِرِينَ﴾ ہروہا باش بزائن: کہ پسرورہ دگار موشریکو کافرہ کان ریسوا دہ کا، لہ دونیادا بہ تیشکانو کوشتنو لہ قیامت دا بہ سزای دۆزخ. وہ کوو لہ نایہ تیکی تردا دہ ربارہی موشریکہ کانی مہ کہوہاوونہ کانیان دہ فرموی: ﴿كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ، فَأَتَاهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ، فَادَّاهُمُ اللَّهُ الْخِزْيَ فِي الدُّنْيَا، وَلِلْعَذَابِ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ الزمر/ ۲۵-۲۶، بہ لی تہم بہرانتہ، جار داتیکی گرنگو کاریگرو گشتی بوو، راگیہ اندتیک یہ کالاکرہوہ بوو بہو نوسلوویہ بہرہ راگیہ نلرا، خالہ سہرہ کیہ کانی نیوان موسولمانانو موشریکہ کانی لہو روژگار دا لہ خو گرتوہ، چونکہ پدیمانی تامارہ بؤ کراو لہ نیوان پیغہ مہرو موشریکہ کانی تیوہ دورگہی عمرہب دا بہ سترابوو، جاردانی بہرانتہی خوداو پیغہ مہری خودا لہو پدیمانہ، ہلہو تستی ہہموو موسولمانتیک دیاری دہ کاو

کاریگرییه‌کی ته‌واو له‌دلی موسولمانان دا په‌یدا ده‌کاو هیچ دوو دلی و نه‌م
لاو ته‌ولا ناهیلێته‌وه.

نه‌مجار دوا‌ی نه‌م جاردا‌نه گشتی‌یه، شیکردنه‌وو رونکردنه‌وه ده‌هینی‌و
■ هه‌رموی: ﴿فَسِيحُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ.....الآيَةَ﴾ بۆ ماوه‌ی چوار
مانگ مۆله‌تتان بێ، گه‌شتو گوزارو هاتوچۆ بکهن، بازرگانی خۆتان نه‌نجام
بدن، کالای خۆتان بێنن و به‌رن، ده‌فترو حیساباتی خۆتان تا‌وو تو‌ی بکهن،
کاروباری خۆتان ره‌دام بێنن، هیچ ترستان نه‌بێ، که‌س چی به‌سه‌رتانه‌وه نه‌بێ،
به‌ئارامی و دل‌نیایی ماوه‌ی دیاریکراو به‌سه‌ر به‌رن، ته‌نانه‌ت نه‌وانه‌ی: که
په‌یمانیشیان شکاندو پێیان وابوو: پیغه‌مبه‌رو موسولمانه‌کان له‌غه‌زای
ته‌بووک ناگه‌رێنه‌وه و رۆمه‌کان به‌دیل ده‌یانگرن، هه‌روه‌کوو ترسنووکتو
دوو‌رووه‌کانی ناو شاری مه‌دینه‌ش وایان گومان بردبوو.

به‌دلی نه‌م جاردا‌نه له‌کاتی‌ک دا بوو ئاده‌میزاد یاساو قانونی نه‌ده‌زانی،
که‌س گو‌ی نه‌ده‌دایه واده‌و به‌لێن، هه‌رکه‌سی هه‌لی بۆ هه‌لبکه‌وتایه‌و فرسه‌تی
پێنایه ده‌ستی خۆی ده‌وه‌شاند، ئاله‌و کاته‌داو له‌و بارودۆخه‌ دا ئیسلام نه‌م
جاره‌ ده‌داو نه‌م به‌راته‌ته راده‌گه‌یه‌نی، نه‌م دابو نه‌رێته دینێته‌ گۆرێ، چونکه
ئیسلام مه‌نه‌جی په‌روه‌رگاره‌ هه‌ر له‌سه‌ره‌تاوه‌ بێ عه‌یبو که‌م کو‌ریه‌،
پێویست نا‌کا زه‌مانه‌و رۆژگار گه‌شه‌ی پێ بکا، به‌لکو ئیسلام بۆ خۆی گه‌شه
به‌ئاده‌میزاد ده‌کاو پێشی ده‌خا و فیری شاره‌ستانی ده‌کا به‌لام له‌چوار چێوه‌و
سنووری شه‌ریعه‌تو یاسای خۆی دا

جا له‌گه‌ڵ نه‌و مۆله‌ته‌ی ده‌یدا به‌موشریکه‌کان، راستی‌یه‌کی تریان ده‌خاته
به‌رچاو که‌ دل‌یان وه‌له‌رز دینی‌و له‌ناخه‌وه ده‌یانهدژینی، سه‌ره‌نجیان راده‌کێشی
بۆ راستی‌یه‌کی تر بۆ نه‌وه‌ی چاوو دل‌یان بکه‌نه‌وه و هه‌شۆ خۆ بێنه‌وه و بزائن:
که‌ نه‌وان به‌گه‌شتو گوزاری ماوه‌ی مۆله‌ت پێدا‌ریان ناتوانن له‌چنگی قاری
خودا ده‌ریجنو رزگاریان بێ، له‌و نا‌کام سه‌ره‌نجامه‌ی خودا بۆی دانا‌وو
برپاری داوه قوتاریان نابێ و بۆی ده‌رناچن ﴿وَاعْلَمُوا أَنكُم غَيْرُ مُعْجِزِي
اللَّهِ، وَأَنَّ اللَّهَ يُخْزِي الْكَافِرِينَ﴾ قور به‌سه‌ریان بۆ کو‌ی ده‌رده‌چنو بۆ لای
کێ هه‌لدین؟ چۆن ده‌توانن خودا ده‌سته‌پاچه بکهن و چنگی قارو غه‌زه‌بی

نەیانگاتی؟ ئەوان هەموویان لەژێر چنگی دەسلاتی یەزدان دان، بەلکوو هەموو زەوی، هەموو بوونەوەر لە دەستی قودرەتی خودا دایە، ئەویش بپاری داوە و مەزەندەیی کردو. **»** کە کافران ریسوا بکاو کەسیش ناتوانی لەبەردەم بپارو ویستی خودادا ببێتە لەمبەر و کۆسپو تەگەرە. کئی دەتوانی قەضاو قەدەری خودا رەت بکاتمەوە؟!

دوای ئەوە، ئەو وادەیه **»** هەستنیشان دەکا: کە جاپردانو راگیانندنە کەمی تێدا نەنجام دەدری و بە موشریکەکان رادەگەینێ و ماوە کە دیاری دەکری، دەترسێندرێ و ناگادار دەکرێنمەوە.

دوای ئەوەی پەرورەدگار نیعلانی بەرانیستی خۆی لە موشریکەکان کرد، نەمجار فەرمانی کرد بە راگیاندنی نەم بەرانیستە بۆ هەموو نادەمیزادەکان بە گشتی و دەفرموی: **﴿وَأَذَانٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ: أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ﴾** نەمە جاپردانو راگیانندنە لەخوداو پیغەمبەری خوداو بەبەرانیستە و دەستبەردار بوونیان لەپەیمان و بە ئینی موشریکەکان، بۆ ئەوەی بگاتە هەموو نادەمیزادان بە گشتی لەروژی حەجی گەرەدا: کە روژی جەژنی قوربانە؛ ئەو روژی کە نەمرکەکانی حەجی تێدا تەواو دەکری، گەرەترین روژی نەنجامدانی کاریاری حەجە، ئەو روژەیه کە حاجیه‌کان لەمێنا دا کۆدەبنەو بۆ تەواو کردنی کارەکانی حەج. ^(۳) کەوابی

^۳ بەگوێزەری ریوایەتیکی ئیبنو عەبباس و بەمەزەندەیی ریوایەتی ئیبنو مەسعود و ئیبنو ئەبی ئەوفا و موغیرەیی کوپی شوعبە و بەگوێزەری رێبازی ئیمامی مالیک روژی حەجی گەرە روژی جەژنی قوربانە، چونکە لەروژی جەژنی قوربان دا هەموو کاروباری حەج تەواو دەبن: راوەستانی عەرەفە لە شەو کەیدا بەرەمی و سەرپرین قوربانی و ئیحرام شکاندن و طەوافی کەعبە لەبەیانینی کەمی دا نەنجام دەدرێن.

بەرای عومەر و عوسمان و ریوایەتیکی ئیبنو عەبباس و رای طاووس و موحامید و بەگوێزەری مەزەبەیی ئەبو حەنیفە و مەزەبەیی شافعی روژی حەجی گەرە روژی عەرەفەیه، چونکە مەخرەمە فەرموودەیه کە ریوایەت دەکا دەلی: پیغەمبەر ﷺ فەرموویەتی: (يوم الحج الأكبر يوم عرفة) روژی تەفسیری رهوان (۴.۸)

جاری دازو بمراته ته که دووباره کردنه و بیان تیدا نیه، چونکه بمراته تی به کمه تایبته به پهمان له گمل به ستراره کانو پهمان شکینه کان، راگیانندی بمراته له جاری دووهم دا گشتی بهو بۆ هه موو ناده میزادانه به پهمان له گمل به سراو پهمان له گمل نه به سترایانه وه، نهوانی پهمانیان شکانه وه نهوانی پابهندی بوون.

جا له گمل راگیانندی بمراته تو جاریان بوانگ هه لدانه دا، هه لدان بۆ هیدایه تو ترساندن له گومرایی ده خاته روو ده فرموی: ﴿فَإِنْ تَبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ﴾ بهو کافرو موشریکانه بلین: نه گهر تویه بکمن واز له هه لدانان بۆ خودا بینن، نه وه بۆ ئیوه باشعرو به سوود تره، له دونیاو قیامهت دا سوورده مند ده بن، ﴿وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ﴾ نه گهر تویه نه کمنو نه گهرینه وه بۆ لای خودا، پشت له نیمانه پیمان هه لکمن، رو له نایینی ئیسلام وه رگین، له سهر کوفرو بیدینی خووتان بهرد وهام بن، نه وه ﴿فَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ﴾ باش بزائن ئیوه خودا ده سته وه سان ناکمن، سزاو عوزایی بۆ ئیوه دیو له چنگی قارو غه زه بی رزگارتان نابۆ، چونکه نه وه ده سه لاتی به سهر هه موو شتی که دا بالایه، هیچی لی یاخی نابۆ، عه زابو سزای سامناکی به سهر ئیوه دا ده داو ناتوانن هیچی بهرامهر بکمن، واده وه به لینی خوی بۆ پیغه مبه رانی به وه که به سهر ناحه زانیان دا سهریان ده خا دینیته جوو کومه کیتان پی ده کا. ﴿وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ نه ی پیغه مبه ر! موژده بهو که سانه بده که تینکاری پیغه مبه رایه تیه که ت ده که نهو بهروا به خوداو به فریشته ی خودا ناهینن به سزایه کی به ئیشرو کوشنده له قیامهت دا، هه لبه ته به کاره پینانی موژده له شوینی هه ر شهو ترساندن نوسلو بیکی گالته نامیزو لاقرتی پیکردنه بۆ زیده سوکایه تی پیکردن بهو موشریکه مله ورانه. نه م به رغیبه و به ره یبه له م شوینه دا ناماژه بیان تیدایه بۆ چۆنیه تی سروشتی مه نه هجی ئیسلامی، نه وه ده گه یه نی که ریبازی ئیسلام پیش هه موو شتی که ریبازی هیدایه تو رزگار کردنه، نه وه تا مۆله تی موشریکه کان ده دا نه که له بهر

حه جی مه زن روژی عاره فه یه.

نہوہ نایہوی غافلگیریان بکاو لہنکاو پہلاماریان بدا۔ بہلکو مؤلہتیاں دہدا
 بۆ تیفکرینو ورد بوونہوہ لہداهاتووی خویان، بۆ نہوی ریگای گونجاوو لہبار
 ہہلبڑترین؛ ہہلیان دہنی بۆ توبہ کردن لہشیرکتو بیڈینی، بۆ گہرانہوہ بۆ لای
 خودا، لہپشت ہہلکردنو رو وەرگیران لہتایین دہیانترسینی، ہہرہشہیان لی
 دہکا بہسزای بہنیشرو سامناک لہقیامت دا، نہمہش زیاد لہریسواکردنیاں
 لہدونیا دا! بۆ نہوی دلایان وەرگز بیینی و ہہستو ہوشیان راتلہقتینی، بہلکو
 نہو تہپو تۆزہی سروشستی داپۆشیون بتہ کیندری و نیگا بیسنو بہپیریہوہ
 بین۔

نہمجار پەرورہدگار تاقمیک چہرت دہکاو لہوانہیان ہہلدہاوپری: کہ
 مؤلہتی چوار مانگہ کہ۔ ہیانگریتہوہ، نہو تاقمہش کہساتیکن کہ
 پہیمانہکیان سنووردارو دیاری کراوہو۔ ﴿فَرَمَوِی: ﴿إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ
 الْمُشْرِكِينَ لَمْ يَنْقُصُوا شَيْئًا، وَلَمْ يُظَاهَرُوا عَلَيْكُمْ﴾ واتہ: ہہوالی
 ہہلوہشالندہوہی پہیمان ہہموو موشریکہکان دہگریتہوہ جگہ لہوانہی
 پہیمانتان لہگل بہستوونو پابہندی پہیمانہ کہ بوونو ہیچ خالیکی
 پہیمانہکیان پیشیل نہ کردوہ، یارمہتی ہیچ دوژمنیکیان دژی موسولمانان
 نہداوہ، وہکوو خیلی بہنو ضہمرہو خیلی بہنو کینانہ، کہ پابہندی
 پہیمانہکی خویان بوون۔ نہوانہ ﴿فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا، فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ الْإِنسَانَ﴾
 پابہندی پہیمانہکیان بنو تاکاتی دیاریکراو تہواو بوونی پہیمانہکیان
 لہگہلیان دا ہہلکمن، بہمہرجی نہو پہیمان لہگل بہسراوانہ پہیمانہکیان
 نہشکینن، نہچن کۆمہکی دوژمنی موسولمانان بکمن، نہوانہ وہفا بہعہدو
 ذیمہیان دہکری، تہمجار پەرورہدگار جہختی لہسہر پیوستی وہفا بہپہیمان
 کردوہ، فرموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ﴾ بیگومان پەرورہدگار نہوانہی
 خوش دہوین کہ وہفا بہعہدو پہیمانی خویان دہکمن۔

نیبنولقہییمی جہوزی دہلی: نہوانہی خودا ئیستثنای کردنو فرمانی
 کرد بہموسولمانان کہ وہفا بہپہیمانہکیان بکمن تا ماوہکیان تہواو دہبی،
 پیش تہواو بوونی ماوہی پہیمانہکیان موسولمان بوون، بہلکو نہوانہی

پہریمانہ کہ شیان ہلہوہ شانبدیوہوہو خہلکانی تریش لہوانہی کہ مؤلہتی چوار مانگہ دران لہجیاتی تہوی تہو ماوہیہ گہشتو گوزار بکمن ہاتنہ ژیر تالای نیسلامہوہو موسولمان بوون۔

بیگو مان پەرہردگار - کہ بہدہستی قودرہتی خوی نہخشہی تہم بانگہوازیبہی کیشابوو- دہیزانی کہ کاتی وشاندنی تہم گورزہ کاریگہرہ ہاتوہ کہ ناراستہی بن چنگی کژمہلی موشریکہکان بکری، دہیزانی کہ بارودوخ لہبارہو زہمینہ خوشو سازہ بژ جاردانی تہم ہموالہ گرنگہ، دہیزانی کہ بہگویرہی واقعی کارو روالہتی رۆژگارو بہگویرہی قہزاو قہدہری شیردراوہی خودا کاتی راگہیاندنی تہم ہموالہ یہکالا کہرہوہ بی باکانہ ہاتوہ، وختی تہوہ ہاتوہ پیښگاہیکی تہمینو خاویزو توکمہ بژ دہولہتی نیسلام دابمہزینتیو تیوہ دورگہی عہرب لہناموسولمانان خاویز بکریتہوہو بکریتہ ناوہندی پلہاویشتنو جہو جۆلی سویای نیسلام لہویوہ مہفرہزوہ لہشکرو سویاکان بہم لاو بہو لادا بنیردینو ناراستہ بکریں۔

پیویستبوونی شہرکردن دژی موشریکہکانی عہرب

لہہرکویہک بن

فَإِذَا أَنْسَلَخَ الْأَشْهُرَ الْحُرْمَ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ
وَخُذُوهُمْ وَأَخْصِرُوهُمْ وَأَقْبِضُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصِدٍ فَيَأْتُوا أَقَامُوا
الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥﴾

تہم نایہتہ لقو پژی نایہتی پیشوہ۔ لہوہ پییش پەرہردگار جاری بہرائہتی خوی پیغہمبہرہکی لہپہیمانی موشریکہکان راگہیاند، مؤلہتی چوار مانگی پیدان، تہمجار لیترہدا باسی تہوہ دہکا: کہ چ پیویستہ موسولمانان بیکن دواي تہواو بوونی ماوہی مؤلہتہک۔ ہفرموی: ﴿فَإِذَا أَنْسَلَخَ الْأَشْهُرَ الْحُرْمَ﴾ تہم نایہتہ بہنایہتی شمشیر بہناویانگہ، واتہ: ہر کاتی مانگہ ریزدارہکان تہواو بوون، تہو مانگانہی شہریان تیدا یاساغ کراوہ

بەرى بون، كە بەلای زورىە موفەسىرە كانەو لەرۆژى جەژنى قورىانەو دەست پى دەكا تا دەگاتە رۆژى دەيهەمى رەببەولناخىر، ئەوە چى بەرژەوەندى تەدايه لەم شتانهى دوايى ئەوەيان لەگەڵ دا بكن:

۱- ﴿فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ﴾ موشرىكو كافره كان بكوژن لەهەر شوێنىك بەردەستتان كەوتن: لەناو بەستى كەعبە دابن يان لەدەرەوەى حەرم بن، چۆنتان فرسەت لى هێنان بەسەريانەو مەچنو كۆيان لى مەكن.

۲- ﴿وَخُذُواهُمْ﴾ يان ئەگەر ويستان بەدیل بيانگرن بۆ ئەوەى دوايى يان بيانگوژن يان بەفیدیە بەرەلایان بكن، يان بەمنەتو پيساوەتى مەرەخەسيان بكن.

۳- ﴿وَاحْضَرُواهُمْ﴾ يان لەناو قەلاو بالەخانەى خۆيان دا دەورەيان بگرنو تا موسولمان نەبن مەهێلن دەرچن، هەتا گەردنكەچو سەر شوپ نەبنو چييان پى دەلێن ئەنجامى نەدەن گەمارۆ دانەكەيان لەسەر هەلمەگرن. مەگەر تيزنيان بەدەن بەنامازو زامان بێنە ژێر سایەى تێووە.

۴- ﴿وَاقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ﴾ يان لەهەموو سەنگەرو بەندەنىك بۆيان دانیشنو چاودێريان بكنو بياخەنە ژێر چاوەدێرى موراقەبەو، هەتا ناچاريان دەكەن نيمان بهێنن، هەتا دلو دەروونيان پى بكن لەترسو لەرزو زەندەقيان بچىو نوێرن بەرەره كانيان بكن.

ئاپەتەكە بەروونى فەرمان دەكا بەموسولمانان: كە لەپاش تێپەريوونى چوار مانگ دەست لەموشرىكەكان نەپارتزن، لەهەر شوێنىك بەرەليان كەوتن بەقوتريان نەدەن، يان بەدیلیان بگرن، يان دەوريان بگرنو نەهێلن كەسيان دەرچى، جگە لەوانەى كە فەرمان بەموسولمانەكان كراو كە تا تەواو بوونى ماوەى پەيمانەكەيان ههچيان لەگەڵ نەكن.

چونكە ئەو موشرىكانە ناگادار كراونەو، ترسیندراون، هەرەشەيان لى كراو، بۆ كاتیكى دیارىكراویش مۆلەتيان دراو، كەوابى ئەوان بەغەدرو خیانەت ناكوژرێن، بەغافلگیری پەلامار نادرین. پەيمانیان بەناشكرا بۆ فری

دراوه تهموه هه لوه شیندراوه تهموه پیش وهخت ده زانن چی چاوه پروانیان ده کا!
به لام نه مه هه لمه تی قه لاجۆ کردنو له ناو بردن نه بوو به لکوه هه لمه تی
ترساندنو هه لنان بوو بۆ موسولمان بوون. ﴿فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا
الزَّكَاةَ فَخَلَوْا سَبِيلَهُمْ﴾ نه گهر توبه یان له کوفرو هاوه لدانان کردو هاتنه ژیر
نالای نیسلامه وه موسولمانبوونی خۆیان راگهیاندو نه که کانی نیسلامیان
جی به جی کردن؛ نوژه کانیان بهر یکتو پیکی نه نجامدانو زه کاتی مالو
سامانی خۆیان ده رکرد. نهوه ریگهیان بۆ تاجووغ بکهو وازیان لی بینن با
نیتر کارو باری خۆیان نه نجام بدهن ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ یزانن، که
خودا لیخۆشبوو لیبورده بۆ نهوه که سانه ی داوای لیخۆشبوونی لی ده کهن،
به ره همو به زه ییه به وانه ی توبه ده کهنو ده گهرینه وه بۆ لای.

خۆینه ری هیژا! سهیری مهنه جی نیسلام بکه، چهند مهنه جیکی
ناشتیخوازو پیروژه، بیستو دوو سال تپه پریوه، پیغه مبهرد ﴿بَانَگه وازیان
ده کاو هه لۆیان له گهل ده دا، بیستو دوو ساله نهوه موشریکو کافره مله وپانه
ته زیه تی موسولمانان ده ده نو به ره نگاری خۆیانو تاینیان ده کهن، به هه موو
جوړیک هه لۆی له ناو بردنو قه لاجۆ کردنیان ده ده ن، که چی سهیری سه ماحه تی
نیسلامو هه لگرانی بکه، پاش نهوه میژووه دورو درێژه، له گهل نهوه هه موو
ته زیه تدانو ته نگ پی هه لچنینو دوژمنایه تی کردنه یان بۆ تایینو رپه وانی،
پهروه ردگار فرمان به پیغه مبهرد موسولمانان ده کا که باوه شیان بۆ بکه نه وه،
فرمان ده کا بهو موسولمانانه ی که ته زیه تداون، ده ربه ده رکراون شهریان
له گهل کراوه، مالو سامانیان داگیر کراوه؛ فرمانیان پی ده کا: که واز
له موشریکه کان بینن به مهرجیک بگهرینه وه بۆ لای خوداو توبه بکهن،
موسولمان بنو پابه ندی شه عاثیره کان بنو گهردنکه چی خۆیان بۆ تایین
رابگهیهنو نه که کانی نه نجام بدهن! چونکه خودا توبه ی توبه کار رهت
ناکاته وه، چه ندیک تاوانی گهروه ی کردبوو دوژمنیکی سه رسهخت بوو بی که
توبه ی کرد توبه ی وهرده گیری و ده بیته نه ندامیکی کۆمه لی موسولمانان!

تیبینی:

نایه ته که نهم حوکمانی لی وهرده گیرین:

۱- شهر کردن له دژی عمره به موشریکه کان هه تا نیمان دینن، چونکه نهوان سهرانه یان لی وهرنا گیرئی: یان ده بی بکوژرین یان موسولمان بن.

۲- نوژ کردن زه کاتدان نیشانه ی موسولمانبوونه، ههر که سی پابه ندیان بوو خوینو مالی پاریزراوه و مافی موسولمانانی ده دریتی مه گهر تاوائیکی تر بکا که شیاوی تۆله لی ستاندن بی؛ بهم جوړه به ناره وا ناده میزادیکی بی تاوان بکوژئی، یان ژنی هینا بیو زینا بکا، یان دوا ی موسولمانبوون هه لیکه پتهوه: بوخاری و موسلیبو هی تریش فرموده یه کیان گیراوه تهوه له تیبینو مه سعود و هی تریشهوه که پیغه مبر ﷺ فرموده تی: (لَا يَحِلُّ دَمُ امْرِئٍ مُسْلِمٍ إِلَّا بِأَحَدٍ ثَلَاثٍ: كُفْرٍ بَعْدَ إِيْمَانٍ، أَوْ زَنَى بَعْدَ إِحْصَانٍ، أَوْ قَتَلَ نَفْسٍ بِغَيْرِ نَفْسٍ).

شه یخان: موسلیبو بوخاری فرموده یه کیان له تیبینو عومره و له پیغه مبر هه گیراوه تهوه که فرموده تی - فرموده که ش موته واته ره - (أَمَرْتُ أَنْ أَقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَشْهَدُوا أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ، وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ، فَإِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ، عَصِمُوا مِنِّي دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ إِلَّا بِحَقِّ الْإِسْلَامِ، وَحَسَابُهُمْ عَلَى اللَّهِ). مه به ستیش بهوشه ی (الناس) لی ره دا به کوپای زانایان عمره به موشریکه کان.

به مبرج گرتنی نهم سی شته: (شایه تومان، نوژ کردن، زه کاتدان) له ره و ده یه: کهوتنی شایه تومان به لگه یه له سر نهوه: که نهو که سه وازی له به ندایه تیکردنی غیری خودا هیناوه به گویره ی ناموژگاری پیغه مبر ﷺ هه لسو کهوت ده کا. نه نجامدانی نوژ روژی پینج جار نیشانه ی نهوه یه: که چووه ته ریزی موسولمانانه و بهو ته نه دما میکی نهوان، زه کاتدانیشی نیشانه ی نهوه یه: که ریزی یاسای نیسلام ده گریو پابه ندی قانونی نابووری کومه لایه تی نیسلامه.

۳- نیمای شافعی لهم نایهته نهوهی وهگر توهه: که کهسیک نوژ نهکا دهکوژری؛ چونکه خودا لههه موو حالیک دا خوینی کافره کانی بهحه لال داناوه، پاشان بهوه دی هاتنی سی مهرج (توبه-نوژ-زه کاتدان) خوینه کهایانی حرام کرده، هدرکاتی نهم مهرجه نه هاتنه دی پیوسته بچینه وه سدر نهو حالته که خوینه کهایان حلاله. جه صصاص که خوی حنه فی مهره به، دهلی: مه بهست به ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ﴾ پروا به پیوسته بونیانه نهک کردنیان!

۴- هه زه تهی نه بو به کره ده ربارهی نهوانه ی زه کاتیان نه داو هه لگه پانه وه، فدرمووی: (لا أفرق بین ما جمع الله) نه من جوداوازی ناخه مه نیوان نهو دوو شته ی خودا کوی کردو نه وه، نه مجار وتی: (لأقاتلن من فرق بین الصلاة والزكاة؛ فان الزكاة حق المال) سویند بی شهر له گهل هدر کهسیک ده کهم جوداوازی بخاته نیوان نوژو زه کات، چونکه زه کات مافیکه له سدر مالو دارایی.. چا دواپی نیبو عه بیاس ده فدرموو: خودا ره حم به نه بو به کر بکا چهند له شهرع تیگه ییشتو بو!

زانایان کزپایان ههیه له سدر نهوه کهسیک واز له نوژو رزوو زه کاتو فدرزه کانی تر پیئو پیی وا بی واجب نین پیی کافر ده بی. کهسیک واز له نه نجامدانی سوننهت پیئو نهیکا به بی بایه خیان بزانی پیی فاسق ده بی. کهسیک له بهر ته مبهلی نوژ نهکا، واته بهروای وا بی که فدرزه به لام ته مبهل بی نه توانی بیانکا. مالیکو شافعی پییان وایه: کهسیک بهروای به خودا بیو پیغه مبهرا به راست بزانی نوژ نهکا ده بی بکوژری.

نه بو حه نیفه ده لی: بهند ده کری، لی ده دری، ناکوژری، چونکه به خودا ناسینه که ی له پیی موشریکان ده چوه، له سدر نوژو کردنو زه کات نه دانی بهند ده کری لی ده دری. کهسیک نوژ بکاو زه کات نه دا، ده بی بهند بکری.

۶- که ده فدرموو: ﴿فَاَقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ﴾ فدرمانه که گشتی یو هه موو موشریکو کافریک ده گریته وه. به لام فدرمووده ی پیغه مبهرا نهم حوکه گشتی یه ی تایبته کرده، نافرته و مندالو ره به نه دیرنشینه کانی لهم حوکه چهرت کرده، کهوا بو مه بهست به نایه ته که: نهو موشریکانه بکوژن که

شهرتان له دژ ده کمن، موشریکاتی عمره ب یان ده بی موسولمان بن یان ده کوژرین. خاوه نامه کان سهریشک ده کرین له نیوان سی شت دا یان موسولمانبون، یان سهرانه دان، یان کوشتن.

حه دیته کدی بورهیده: که موسلیم ریوایه تی کردوه، ده لسی: پیغه مبرکه فمرموویه تی: که توشی موشریکه کان بوون، بانگه وازیان بکمن ب موسولمان بوون، نه گمر موسولمان نه بوون داوای سهرانه یان لی بکمن، نه گمر دایان لی یان وهریگرنو وازیان لی بینسن.. نه فمرمووده همرچهند گشتی یهو هه موو موشریکان ده گیریتوه به لام له روانگهی نه نایه تی لییره وه عمره به موشریکه کان له حوکمه وده درناون.

په نا دان ره وایه

وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّى يَسْمَعَ كَلِمَ اللَّهِ ثُمَّ ابْلِغْهُ مَأْمَتَهُ وَذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

له نایه تی پیشوو دا په روه ردگار پاش مؤله تی چوار مانگه که، جهنگانو شهرکردنی دژی موشریکه کان به واجب دانا، وه کوو رافه کراوشی کرایه وه. نه مجار لییره دا نه وه روون ده کاتوه که تهنگ پی هه لچنینو زور لیکردن لی یان بۆ نه وه یی موسولمان بن یان بکوژرین، نه وه ناگه یه نی که زه مینه خوش نه کری بۆ موشریکه کانو نه هیلدری گویان له قورنانو به لگه کانی تیمان بی. به لکو نه گمر یه کی که له موشریکه کان داوای به لگه و نیشانه ی کرد، یان هات گوئی له قورنان بی، نه وه پیویسته ریگای پی بدری و هکاری بۆ بره خسیندر، نابی بکوژری، پاش گوئیگرتن به لگه بیستن ده بی بگه یه ندریتوه شوینی خوی له کاتی هاتن بۆ ولاتی موسولمانانو له کاتی مانه وه یو له کاتی گهرانه وه ی دا نابی هیچ ترسو بیمیکی هه بی.

جا همرچهند نایه تی پیشوو؛ که به نایه تی شمشیر به ناویانگه زور کاریگری هه بوو له سهر موشریکه عمره به کانو نایه تیکی یه کالا کهره وه بوو:

بہ لّام ناشکراو نمایانہ کہ نیسلام نایینی ہدایہ تہ، نہک نایینی قہ لّاجو
 کردن، چونکہ نیسلام سوورہ لہ سہر بلاوکردنہوہی بانگہوازی خوئی لہریگہی
 ہوکاری ناشتی یہوہو بہ ہوئی بہ لگہو نشانہو قہناعہتی ۛ ہروونی یہوہو۔ بّو
 نہوہی بیسہ لمینّی کہ مہبہستی لہ جیہاد خوینرشتن نیہ، بہ لکو نہوہی لای
 نیسلام گرنگہ نہوہیہ تیمان بجیتہ ناو دلانہوہ، خہ لکی واز لہ سہر بیچیو
 یاخی بوون بینن، نایین قبول بکہنو دان بہ تاکو تہنہایی خودادا بنین۔
 سہرباری نہمانہ ہہموو، بّو ریزنان لہ ہوکارہ کانی دانانی جیہادو بّو جہخت
 کردنہوہی سوور بوونی نیسلام لہ سہر ناشتی و ناشتہوایی، پہروہردگار
 رینمویی موسولمانان دہکا: کہ پیوستہ ہر موشریکیک داوای حوانہوہی
 کردو ویستی لہناو موسولمانان دا ماوہیک بمینیتہوہ، دہبی پہنای پی
 بدریو بحدوندریتہوہ، نہوہتا قورٹان دہفرموی: ﴿وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ
 اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ﴾ نہگہر کابرایک لہ موشریکہ کان پاش ہلہوہ شانہوہی
 پہیمانو تیپہریوونی چوار مانگہ کہ ہاتہ لای نیوہو پہنای بّو ہینان ویستی
 گوئی لہنایہ تہ کانی قورٹان بی، لہ پوختہی نیسلام حالی بیی، بہ لگہو دہلیل
 بیستی، نہوہ پہنای بدہ، پاریزگاری بکہ، ہوکاری بیستی قورٹانی بّو ناسان
 بکہ، با بہ دل گوئی لہ قورٹان بی، نہ سیحہتو ناموزگاری بیستی۔ ﴿ثُمَّ اَبْلَغَهُ
 مَأْمَنَةً﴾ ہرکاتی ویستی بگہریتہوہ بّو ولاتی خوئی، پیوستہ پاریزگاری بّو
 دابین بکری تا دہگاتہوہ ولاتی خوئی، پاشان نہگہر ویستت شہریان لہ گہل
 بکہی بہبی غہدرو خیانت دہتوانی شہریان لہ گہل بکہی۔

ہوکی تہم نایہ تہ ہر دہوامو چہ سپاوہو نہ سراوہ تہوہ۔ حہسہن دہفرموی:

تہم نایہ تہ موحکہ مہو ہوکہہ کی تا روژی قیامت ہر دہوامہ۔

سہ عیدی کوری جوہیر دہلی: پیاونکی موشریک ہاتہ خزمہت تیمامی

عہلی علی و علی: نہگہر یہ کیک لہ تیمہ پاش تہوا بوونی ماوہی مؤلت

کراگیہ نہراوہ، بیتہ لای موہمہد بّو نہوہی گوئی لہ قورٹان بی، یان

کارنکی تری ہہبی، نایا دہ کوژی؟

عہلی فہرمووی: نا، چونکہ پمروہردگار دہ فہرمووی: ﴿وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ﴾ تیمامی سوودی ضہ حاک دہ فہرموون: نہم نایہ تہ حوکمہ کہی سراوہ تہوہ بہ نایہ تی ﴿فَأَقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ﴾ نہسخ بووہ تہوہ. تیمامی قورطویی رہ دیان دہ داتہوہ دہ فہرمووی: رای پہ سند تہوہ یہ. نایہ تہ کہ موحکہ مہو حوکمہ کہی بہرہ وامہ. فہرمایشہ کہی تیمامی عہلی لہریوایہ تہ کہی سہ عیدی کوری جوہیردا باشترین بہ لگہ یہ.

نہ مجار فہرمووی: ﴿ذَلِكَ﴾ تہو تہ ساموحو لیبورہ یسیو ناشتیخوازی یہی نیسلام کہ لہ پہ نادانو حہوانہوہی تہو موشریکانہ دا خوی دہ نوینیو لہ پاریزگای، گہراندنہوہیان بۆ وہ لاتی خویان دا رہنگ دہ داتہوہ ﴿بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بہ ہوی تہوہوہیہ: کہ تہو موشریکانہ تاقہو گرؤہیتی نہ قامو تینہ گہیشتون، ناگایان لہ حہقیقتہی نیسلام نیہو، نازانن پوختہو کا کلمہی تہو نایینہ چیہو چی نیہ، ناوہ میزادیش دژایہ تی تہو شتہ دہ کا: کہ نایزانی، کہوابو پیوستہ تہمانیان بدری بۆ تہوہی کہ لامی خودا بییسزو لہ حق حالی بن.

ہم لہم روانگہوہ بوو: کہ پیغہ مبہر ﷺ دلیایی دہ دا بہ ہمہر کافرئیک بہاتایہ بۆ فیربوونو تیکہیشتن، یان راسپاردہو نامہی بہینایہ، وہ کوو رۆژی خودہ بیبیہ کۆمہ لئیک لہ فروستادہ کانی قورہیش ہاتنہ خزمہ تی عورہی کوری مہسعودو میکرہزی کوری حہفصو سوہیلی کوری عہ مروہی تریشیان تیدا بوون، تہمانہ یہ کہ یہ کہ لہ نتیوان پیغہ مبہر موشریکہ کان دا ہاتوچویان دہ کردہ بۆ صولحو ریک کہوتن، نیتہر تہمانہ تہوہندہ رہوشتی ہمرزو جوانیان لہ پیغہ مبہر ﷺ بینی سہریان سوپما، بہ جوړئیک کہ تہو رہوشتو ہہلسو کہوتہ جوانانہیان لہ ہیچ پاشاو مہلیکٹو سہرکردہ یہ ک نہ بینییو، تہمانہ کہ دہ گہراندہو بۆ ناو ہوزدہ کانیان باسی تہو تہ خلاقو رہوشتانہیان دہ کرد کہ لہ پیغہ مبہریان دہ بینسی! تہمہش گہورہ ترین ہۆکاریوون بۆ موسولمانبوونی زوریہیان.

تهنانت که دوو فروستادهی موسهیلیمهی درۆزن هاتنه خزمهت پیغه ممبر لی پرسین نایا ئیوه شایه دی ده دن که موسهیلیمه پیغه ممبری خودایه؟ وتیان: به لی، پیغه ممبر فرموی: (وَاللّٰهُ لَوْلَا اَنْ الرّٰسُلُ لَا تَقْتُلُ، لَضَرَبْتُ اَعْنَاهُكُمَا) سویندم به خودا نه گمر له بمر نهو نه بویه که فروستاده ناکوژرتین، له مللم ده دان. نم فرموده یه نه حمده و نه بو داوود له نه عیمی کوری مه سعوده وه ریوایه تیان کردوه.

نم ریوایه تهو وینه کانی به ناشکرا نهو ده گیه نن: که ئیسلام ده یه وی هه موو ناده میزادیک ریگهی هیدایهت بگریو گهرانه وی بو لای خودا بی، نهو موشریکانهی داوای په ناو شوینی حموانه وه ده که نو ده یانه وی بو ماوه یه که له ولاتی موسولمانان دا بمیننه وه پیویسته په نایان بدریو پاریزگاریشیان بکری، چونکه لهم حالته دا ترسی نهو یان لی ناکری زیان به موسولمانان بگیه نن. که وابوو چ خراپیه کی تیدا نیه که هه لیکیان بو بره خستندری گویان له قورئان بی و فیری ثابین ببن، به لکو دلو ده روونیان نهم بیو به ویستی خویان موسولمان ببن. بیگومان ئایینی ئیسلام مه نه جی هیدایهتو به خته وه ریبه، مه نه جی ریشه کیش کردنو له ناو بردن نیه.

نهوانه ی باسی جیهاد ده که ن له ئیسلام داو وای ده خه ننم که به زوره ملی ده یه وی خوی به پیینی و خه لکی بخاته ژیر رکیفی خویه وه! نهوانه ش که نم تاوانبار کردنه یان به دل نیه، هه ول ده دن دا کوکی له نایین بکه ن ده لئین: ئیسلام که په نا بو جهنگ ده باو شهر راده گیه نی ته نیا بو بهرگریکردن له ولاتو سنووری خوی په نا بو شهر ده با! نه مانه هه ردوو لایان له نایین حالی نه بوونو پیویسته وردترو رونتر بیر بکه نه وه و له ته و جیهاته کانی قورئان تیبفکرنو گوچی که و دلی خویانی بو بکه نه وه! بیگومان ئایینی ئیسلام جاردانو راگه یاندنه بو نهوانه ی له نایین حالی نه بوونو نازانن چیه و چونه، په ناو هه شارگیه بو که سانیک په نای بو بهر، تهنانت بو نهوانه ش که دوژمنی سه رسه ختی نهو ئایینه بوونو لی چونه سه نگره وه و له دژی شمشیریان له کالان کیشاوه و بهرامبری وه ستاونو هه ولی له ناو چوونو ریشه کیش کردنیان داوه!

نیسلام که فرمان به موسولمانان ده کا به شمیر جیهاد بکن، بۆ تهوهی
 تهو کۆسپو تهگهره مادیو مهعنهویانه وردو خاش بکا که دهبنه له مپهر
 لهنیوان ناده میزاده کانو بیستنی که لامی خودادا، دهبنه پهره و بهریه ست
 لهنیوان تهوانو زانیاری بهو پیامه ی خودا ناردویهتیه خواری، لهنیوان تهوان
 روناکی هیدایهت، لهنیوان تهوانو رزگار یونیان لهبندایهتی کردن بۆ
 بهندهیهکی وهکوو خۆیان؛ جیهاد بهشمشیر بهره و دهزانی بۆ رزگار
 کردنی ناده میزاده کان له کۆیلایهتی و بهندایهتی کردنو ره ها کردنیان بۆ ژیر
 سایه ی خودا پهرستی. جا هر کاتی تهو کۆسپو بهریه ستانه ی تیکشانندو
 رایمالین، نیت ناده میزاده کان به دلتیایی و نازادیهوه، با لهسر بیرو باوهری
 خوشیان بن له سایه ی دا دهه سینوه، فیری نایینیان ده کا نایانترستی،
 په نایان ده دا نایانکوژی، په نایان ده دا بۆ تهوه ی گۆیان له که لامی خودا بی
 قیری تهعلیماتی نایین بن، جا تهوانه موسولمان بن یان به کافری بهیننوه،
 که ماوه ی په نادانه که تهواو بوو بهرکئو پیکی، له ژیر پارێزگاری پارێزهرانی
 موسولمانان دا ده گهریندرینهوه بۆ تهو شوینه ی لیوه ی هاتوونو به شوینی
 دلتیابوونی خۆیانی ده زانن.

تهه مپۆ لهسر زهوی دا چهنده ها نیتظامو یاساو دابو نه پرتی دانراوی
 ناده میزاد همن، بهسه دان پارتو گروهو ریکخراوو حکومهتو فرمانه و
 همن، کی ده توانی له ژیر سایه ی یه کی که لهم خۆسه پینهرانه دا بههویتتهوه
 دژی بی؟ تو که دژی رژیمی که بوو له بهره ستیشیا بی کوا له ژانی خۆتو
 مالو مندالو خزمو که سرو کارت نه مینی؟ کوا مالو نامووسو موقده ساتت
 پارێزراوه؟ دهی بۆ خۆت ورد بهره وه قیریو ژیر به، پروانه، ته مجار
 بهراوردیکی بهوژدانانه بکه لهنیوان یاسای نیسلامو هه ریاسایه کی تری
 دانراوی ناده میزاد که به پیشکومتوو مرۆف دوست حلیب ده کری بۆ خۆت
 حوکم دهو برپار ده که بهلام بهوژدانانه !!!

ھوکارہکانی دہستہردار بوون لہ پہ ایمانی موشریکہکانو شہر
کردنیان لہ دژیان

كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ
عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَمَا اسْتَقْدَمُوا لَكُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ بَحِيبٌ
الْمُتَّقِينَ ﴿٧﴾ كَيْفَ وَإِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ إِلَّا وَلَا ذِمَّةً
يُرْسِلُونَكُمْ يَأْفِكُونَهُمْ وَيَأْبَى قُلُوبُهُمْ وَأَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٨﴾ أَشْتَرُوا
بِقَائِدِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ
﴿٩﴾ لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلَّا وَلَا ذِمَّةً وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ ﴿١٠﴾

پاش باسکردنی دہسبردار بوونی خوداو پیغہمبیری خودا لہ ایمانی
موشریکہکانو نیعلانی شہری کرد دژیان، نہمجار ھوی نسو بدرائہتو
دہستہریوونہ روون دہکاتمہو، ھوی مؤلہتی چوار مانگہ بۆ ھندیکیانو تہواو
بوونی ماوہی پہ ایمان بۆ بریکیانو نہمجار شہر کردن لہ گہلیان بہ ھہموو
جوریک، دہست نیشان دہکار دہفرموی: ﴿كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ
عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ﴾؟ چوں پہ ایمانی ریزی گیراو لای خوداو پیغہمبیری
خودا دہبی بۆ نسو موشریکانہی پہ ایمانیان پیشیل کردوہ؟ نہم رستہ پرسیار
نامیزہ مانای تینکارو پی رازی نہبوونی خودای لہ خوگر تہوہ، واتہ: بہ ھہو
پہ ایمانی نسو کافرو موشریکانہ برپوا مہکمنو بایہ خیان پی مہدہن تہوانہ
شیاو ی تہوہ نین پہ ایمانیان لہ گہل دا ببہستریو پیرہی پی بدری، تہوانہ
لہ راستی دا دوژمنن دلرہشن، نیازی غہدرو خیانتیان ھدیہ، ھاوہل بۆ خودا
دادہ نین، برپویان بہ خوداو پیغہمبیری خودا نیہو محالہ تہوانہ خواہنی وادہو
بہ لینی خویان بزو بہ تہما پیاوہتیو پہ ایماندروستی تہوان مہبن.

ته مچار هندیك هوزو خیلای عمره بی لهو حوكمه وه لاناو فمرمووی:
 ﴿إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ واته: جگه لهو خیلای عمره باندهی
 که له لای که عبه واته: له ناخی حرم دا په یمانتان له گمل به ستونزو پابه ندی
 په یمانی به لینی خویان بوون نهوانه حوكمه که یان به م جوړه یه: ﴿فَمَا اسْتَقَامُوا
 لَكُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ﴾ هتا نهوان پابه ندی واده و په یمانی خویان بن، تیوه ش
 پابه ندی په یمانه که ببزو په یمانشکینی مه کم، ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ﴾
 بیگومان په وړه گار هه مو شو موسولماناندهی خوش ده وین که وه فا
 به په یمانو به لینی خویان ده که نو گمردن که چی فرمانی خودان، خویان
 له غه درو خیانه تکاری ده پارزن.

﴿كَيْفَ﴾ چون عه هلو په یمان بو شو موشریکه په یمانشکینانه ده بی؛
 که ی نهوان شیاوی نهون که په یمانی ریزدارو وه فا پیکراویان لای خوداو
 پیغه مبر ه بی؟ وه ل حال خودا بو خوی ده زانی و ناگداره که نهوانه هه میسه
 بو تیوه له که مین دانو ﴿وَأَنْ يَّظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَقْبَلُوا فِيكُمْ إِلَّا وَلَا ذِمَّة﴾
 ته گم فرستیان ده سکه و بو به سمرتان دا زال ببزو بزانی: که ده تانویرنی، نهوه
 بیگومان هیچ موراعاتی سویندو په یمانو خرما یه تی و سویند خوری ناکمن!!
 نه مه هه لانی موسولمانان به بو نهوه ی سوورین له سر
 دوژمنایه تیکردنیانو ده ستمبر داربوون له په یمانو به لینیانو جه خت کردنه وه یه
 له سر نهوه که نهوان شیاوی نهوه نین تیوه دریوه به په یمان به ستن له گه لیان
 بدهن، چونکه نهوان هاو ل داده تین بو خوداو پروایان به په یامی پیغه مبر نیه،
 ته گم ده سه لاتیان به سر موسولمانان دا ه بی، هه موانیان قه لاچو ده که نو
 هیچ شتیکیان له بهر چاو نیه.

بری له دیارده ی دل پیسنو کینه له دلایان نهوه یه ﴿يُرْضَوْنَكُمْ
 بِأَفْوَاهِهِمْ﴾ قیل بازو دووړوون به زویان قسه ی شیرین ده لین: دلایان پره له کینه و
 دوژمنایه تی و ه سوودی. نهوانه به دهم قسه ی خوشو دوستانه تان بو ده کم
 ﴿وَتَأْتِي قُلُوبُهُمْ﴾ دلایان بهو قساندهی خویان ده یان کم رازی نیه!!
 ﴿وَأَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ﴾ زوریه یان له ربازی حقه لایان داوه و په یمانشکین.

وہ کوو لہ نایہ تی کی تردا دہ فرموی: ﴿ یقولون بالسنتہم مالیس فی قلوبہم ﴾ الفتح / ۱۱.

نہ مجار پھر وہ گار دوو ہۆکاری تر بۆ دہ ستبردار بوونی خوداو پیغہ مبر لہ پیمانی موشریکہ کان دہ ست نیشان دہ کاو دہ فرموی:
 ۱- ﴿ اِشْرَوْا بِآیَاتِ اللّٰهِ ثَمَّناً قَلِيلاً فَاَصْدَوْا عَنْ سَبِيلِهِ ﴾ نہوانہ لہ جیاتی پابہند بوون بہ نایہ تی خوداو پھیرہو کردنی پھیامی نیسلاہو شوینکہوتنی پیغہ مبر کہ دہ بنہ ہۆی شارہ زابوون بۆ حقو خیرو بہ ختموہری ہمدوو دونیا. نہوانہ لہ جیاتی ہہ لہ بۆاردنی ریبازی نیسلاہو خودا پبرستی، شوینکہوتنی ہماو ہموہسی خویان ہہ لہ بۆاردوہ، خویان بہ دونیاوہ ہہ لوگیر کردوہ، خیریکی دونیا خواردن بہ شیوہیہ کی ناپہوا، نیتر سدرباری خویان خہ لکی تریش لہ ریگا لادہ دنو ناهیلن بچنہ ژیر نالای نیسلاہوہ، بۆ خویان موسولمان نابزو ناهیلن خہ لکانی تریش موسولمان بن، ﴿ اَللّٰهُمَّ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾ بیگومان نہو کارہی نہوان دہ یکہن زۆر خراپہ خراپ کردار کی کرداری نہوان. نہوہی نہوان بۆ خویانیان ہہ لہ بۆاردوہو پیی رازی بوون تا بلئی شتیکی ناشرینو قیزوہنہ.

۲- ﴿ لَا يُؤْقِبُونَ فِي مُؤْمِنٍ اِلَّا وَلَا ذِمَّةً ﴾ نہوانہ لہ بمر نہوہی کافرو خدا نہناسن دہ ربارہی ہیچ موسولمانیک کہ دہ سہ لاتیان بہ سہری دا بشکی، موراعاتی ہیچ سویندو پھیمانو خزمایہ تیہ ک ناکہن ﴿ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ ﴾ نہوانہ دہ ستریزیکمرنو نہو پیری ستمہ مکاریو شہر خوازیان پھیرہو کردوہ جگہ لہ شمشیر لہ ہیچی تر حالی نابن، نہوانہ بہ زۆر نہبی چارہ یان ناکری، نہوانہ ہمرگیز پابہندی پھیمانو بہ لینیان نابن، زمانی حیوارو وتو ویزنازانن بہ کوردی وہ کوو ماری شیخ ہوممر وان دہ بی بہ دار شہرعیان بکری! نہوہتا قورٹان دوو رہوشتی وہ پال داوون، یہ کمہ فرموی: ﴿ وَاَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ ﴾ دووہم فرموی: ﴿ هُمُ الْمُعْتَدُونَ ﴾. دہی باشہ کہ سانیٹ نہو رہوشتانہ یان ہہ بن چۆن ریزی پھیمانو بہ لنین دہ گرن؟؟

تییینی:

باوا نہ زاندری کمرہستی ﴿لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلَّا وَلَا ذِمَّةً﴾ له
 نایہتی دہمدا دوو بارہ بوونہوہی رستی ﴿لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلَّا وَلَا
 ذِمَّةً﴾ ی نایہتی ہشتہمد چونکہ له جاری یدکم واتہ له نایہتی ہشتہمد
 مہبہست موشریکہکانہ۔ له نایہتی دہمدا مہبہست جولہکہکانہ، چونکہ
 ۱۱ دربارہیان دہفرموی: ﴿اشْرَوْا بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ نہمہش بز
 جولہکہکان گونجاوہ، نہگمر له جاری دووہمیشدا ہر مہبہست
 موشریکہکان بی نہو کاتہ دہوو بہ تیکرارو دووبارہ بوونہوہ۔

سدرہنجامی موشریکہکان یان توبہکردنو موسولمانبوونہ یان

شہرو کوشتنہ

فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوْا الزَّكَاةَ فَإِخْوَانُكُمْ فِي
 الدِّينِ وَتَقْصِلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿۱۲﴾ وَإِنْ تَكْثُرُوا
 أَتَمَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعْنُوا فِي دِينِكُمْ فَقَتِلُوا أَيْمَةَ الْكُفْرِ
 إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُونَ ﴿۱۳﴾

لہوہپیش پمروہردگار حالو چونیہتی موشریکہکانی دیاری کرد بہوہ کہ
 دہربارہی موسولمانان ہیچ سوئندو پیمانیان لہبر چاو نیہ، پیمانشکینن،
 دلرہشو خائینو سنور شکینن، نہمجار پاش سہلماندنی دوژمنایہتییان بز
 نیسلام نہوہ رادہگہیہنی کہ نہوان دوو ریگیان لہپیشہ یان توبہ کردنو
 موسولمانبوون یان شہر کردن لہدژیانو کوشتینان، واتہ: لہم نایہتانہدا
 رینمووی موسولمانان دہکا کہ چوں ہلسو کہوت بکہن لہگمل موشریکہکان
 دا پاش نہوہی تیعلانی دوژمنایہتی خویان دژی موسولمانان راگہیاند
 دہفرموی: ﴿فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوْا الزَّكَاةَ﴾ نہگمر توبہیہکی
 راستو دروستیان کردو وازیان لہکوفرو پیمانشکیننو ہلخلہتاندنو

گومراکردنی کهسانی دیکه هیئا له‌هاوه‌لدانان بق خودام په‌شیمان بوونمده، پروایان به‌تاکو ته‌نیایی خودا هیئا، نوژده‌کانیان به‌ریکئو پیکی ته‌نجام دان، زه‌کاتی مالو سامانی خویان ده‌رکرد که ده‌بیته نیشانه‌ی ته‌کافولی کومه‌لایه‌تی له‌ناو موسولمانان دا، نه‌گمر نه‌مانه‌یان به‌ریکئو پیکی ته‌نجام دان، نموده‌ئو کاته، ﴿فَاِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ﴾ نموان برای تاینیتانن، چی مافیک بق نیه هبئی بق وانیش هیه. چ شرکیک له‌سمر نیه بئی له‌سمر نموانیش ده‌بئی. که ده‌فهرموی: ﴿فَاِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ﴾ به‌لگه‌کی به‌هیزه که برایدی تاینی زور له‌برایدی ره‌گمر پیروزترو کاریگرترو، دیاره‌ئو هاوه‌لناوه‌یان به‌هوی نمو سی شتوده ده‌ست هیئاوه، که له‌پیشمده باسکرانو بریتی بوون له‌توبه کردن له‌کوفرو په‌یمان‌شکینی و گه‌رانمده بق لای خودا؛ نوژو کردنو زه‌کات دان.

﴿وَفَصِّلِ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ نیه به‌لگو نیشانه ده‌خینه رو، شیپان ده‌که‌نمده بق سه‌لماندنی بوونی تاکو ته‌نیایی خومان بق گروهو تاقم که‌ساتیک داناو زانابن، له‌به‌لگو نیشانه تیگن و وردبنمده...

نم رستمیه تیه‌لکیشو تیخزیندراوه به‌مه‌به‌ستی هه‌لنانی موسولمانان که جوان له‌حوکه شیکراوه‌کان ورد ببنمده، پاش نه‌حکامی په‌یمان و په‌یمان له‌گل به‌سراوان بزانو پارزگاری بکن.

﴿وَإِنْ نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ﴾ نه‌گمر په‌یمان خویان هه‌لو هاندوده و پابه‌ندی واده و به‌لینی خویان نه‌بوون، تانه‌یان له‌تاینه‌که‌تان دا. ره‌خنه‌یان له‌قورزانو پیغه‌مبهر گرت، گالتو لاقرتیپان به‌موسولمانان کرد، وه‌کوو نموده‌ی شاعیره‌کانیان ده‌پانکردو به‌شیعر هه‌جوی پیغه‌مبهر موسولمانان ده‌کرد، سمرۆکه‌کانیان تانم و تشریان له‌پیغه‌مبهر قورزان دده‌دا، نموده‌ مانای نموده‌یه: نموانه پیشه‌واو رابری کوفرنو سمرۆکئو فهرانده‌ی موشریکانن ﴿فَقَاتِلُوا أُمَّةَ الْكَفْرِ﴾ شریکی دژوار دژی سمرانی کوفر ته‌نجام بدن، به‌همو جوړیک دژیان بجه‌نگن ﴿إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ لَهُمْ﴾ نموانه په‌یمان و سوتندیان بئی بایه‌خه، واده و به‌لینیان نیه، واته: چونکه نموانه

وه‌فایان به‌عه‌هلو په‌یمانی خو‌یان نه‌کردوه، وه‌کوو شه‌وا وایه: که همر په‌یمانیان نه‌بی!! بویه ناوا (نه‌فی) په‌یمانی لی کردن!! شه‌ریان له‌گه‌ل بکمن ﴿لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُونَ﴾ بۆ شه‌وی واز له‌کوفرو بی‌دینی خو‌یان بینن، چیدیکه نه‌زیه‌تی موسولمانان نه‌ده‌ن.

نه‌مه به‌لگه‌یه‌کی به‌هیزه له‌سهر شه‌وه: که همر کات‌ی (ذمه‌ی) په‌ناپندراو تانه‌و ته‌شه‌ری له‌نیسلام دان، ده‌بیته هۆکاری هه‌لوه‌شاندنه‌وی په‌یمانه‌که‌ی. هه‌روه‌ها شه‌وه‌ش ده‌گه‌یه‌نی، که جه‌نگان دژی کوفر ناب‌ی له‌به‌رژه‌وه‌ندی دونیایی بی، بۆ مه‌به‌ستی ده‌ستکوتو خو‌ رانواندنو حمزی داگیر کردنو تۆله‌ستانده‌وه بی! به‌لکو ده‌بی بۆ ره‌خساندن هه‌لو مه‌رجی جیگیر کردنی نیسلام بی، بۆ زه‌مینه خو‌شکردنی بانگه‌وازی نیسلامی بی.

بیگومان نه‌م ده‌قانه بۆ چاره‌سه‌ری ره‌نگداننه‌وی شه‌و واقیعه بوو: که له‌نیوه دورگه‌ی عه‌ره‌بی دا بابوو، بۆ چاره‌سه‌ری حالته‌ی نیوان موعه‌سکه‌ری نیسلامی و موعه‌سکه‌ری موشریکه‌کان بو، هیچ گومانی تیدا نیه که هوکمی نه‌م نایه‌تانه ده‌ریاره‌ی شه‌و واقیعه‌یه‌و مه‌به‌ست به‌موشریکه‌کان عه‌ره‌به موشریکه‌کانی نیوه دورگه‌ی عه‌ره‌بین. به‌لام له‌راستی دا نه‌مه هه‌لو‌ستیتکی هه‌میشه‌یی و گشتی موشریکه‌کانو خاوه‌ن نامه‌کان بووه به‌رامبه‌ر نیسلام، با جار‌ی هه‌لو‌ستیتکی خاوه‌ن نامه‌کان واز لی بینن بۆ شوینی خو‌ی له‌ویدا تیشک ده‌خه‌ینه سه‌ری. هه‌لو‌ستیتکی موشریکه‌کان به‌در‌یوایی رۆژگار هه‌لو‌ستیتکی دوژمنکاری و مله‌پوری بووه به‌رامبه‌ر خودا په‌رستان.

جا که ئیمه پیمان وا بی: که نیسلام به‌پیغه‌مبه‌رایه‌تی هه‌زه‌تی موحه‌مه‌د ده‌ستی پی نه‌کردوه به‌لکوو دوا قۆناعی نیسلامو به‌و پیغه‌مبه‌رایه‌تییه کۆتایی به‌و نایینه هینراوه هه‌لو‌ستیتکی موشریکه‌کان به‌رامبه‌ر هه‌موو پیغه‌مبه‌ریک‌و هه‌موو پیغه‌مبه‌رایه‌تیه‌ک له‌میژوو دا، ره‌نگداننه‌وی هه‌لو‌ستیتکی شیرک بووه به‌رامبه‌ر نایینی خودا. شه‌وه گۆپه‌پانی شه‌ری نیوان نیسلامو کوفر فراوانتر ده‌بی، همر له‌به‌ره به‌یانی میژوووه ده‌بیته شه‌ری نیوان هه‌قو به‌تال، شه‌ری نیوان کوفرو خودا په‌رستی...!

سدر بکهو پروانه موشریکه‌کانی میژوو چ هه‌لۆستیکیان نواند بهرامبر
حه‌زهره‌تی نوح، هه‌زهره‌تی هوود، هه‌زهره‌تی صالح، هه‌زهره‌تی نیسبراهیمو
شوعه‌یبو موساو عیسا؟! (علیهم السلام)، بیگومان میژوو شایه‌د، نهو
موشریکه‌نه هیچ پیاوه‌تی واده‌و په‌یمانیکیان به‌رچاو نه‌گرتوون، هه‌ر که
هه‌لیان بۆ هه‌لکه‌وتوو زۆر بی ره‌حمانه ده‌ستیان له‌خوداپەرستان وه‌شاندوه!!

پروانه ته‌تبه‌ر موشریکه‌کان چیان به‌سهر عاله‌می نیسلامی هینا له‌کاتی
هیرشی قه‌لاجۆکاری مه‌غۆلو ته‌تار، هه‌روا به‌و جۆره‌و له‌هه‌موو سهرده‌و
روژگارو ناوچه‌و ولایتیک دا، بزانه موشریکو خودانه‌ناس چییان به‌سهر
موسولمانان هیناوه؛ چۆن له‌هه‌موو لایه‌که‌و گه‌مارۆیان داوێو په‌لاماریان
ده‌ده‌نو هه‌لۆی قه‌لاجۆ کردنو له‌ناویردنیا ده‌ده‌ن؟! سوپحانه‌للا هه‌ر ده‌لۆی
نهم ده‌قه‌ قورئانیه، نه‌مپۆ هاتۆته‌ خوارۆ، به‌لکه‌و ده‌لۆی هه‌موو روژیک
هاتنه‌ خواره‌وه‌که‌ی دووباره‌ بۆته‌وه، چونکه‌ ناوینه‌ی بالا نومایه‌ بۆ هه‌موو
کاتو سهرده‌می، بۆ هه‌موو کۆزو قوژینیکی عاله‌می نیسلامی و
هه‌لۆستی کافران بهرامبر موسولمانان.

نه‌گه‌ر لاپه‌ره‌کانی میژوو هه‌لبه‌ینه‌وه، روداو‌ه‌کانی عاله‌می نیسلامی
بخوینینه‌وه، مرقایه‌تیمان پیش چاو ده‌که‌وی، چونکه‌ به‌ده‌ست خۆت نیه
تفو له‌عه‌ته‌تی نهو میژوو تاریکو ره‌شه‌ ده‌که‌ی!! نه‌وه‌تا کاتیکی بته‌په‌رسته
ته‌تاره‌کان هیرشیان هینایه‌ سهر عاله‌می نیسلامی و به‌ره‌و به‌غدا راجمین،
هه‌رچی هاته‌ سهر ریگیان له‌شارو گوندو کۆمه‌لگا خاپوریان کرد.
دانیشتوانیان قه‌لاجۆ کردن، کاتیکی گه‌یشتنه‌ به‌غداو سالی ۶۵۶هـ
ده‌ستیان به‌سهردا گرت، نهو هه‌موو کاره‌ساته‌ خویناوی‌یه‌یان تیدا نه‌نجام دا
که‌ گێپانه‌وه‌ی هه‌ندیکێ مووی خوینه‌رو بیسه‌ر گرژ ده‌کاو موچورکه‌
به‌جسته‌دا ده‌هینی! گێپانه‌وه‌ی هه‌موویشی له‌توانای ئاده‌میزادا نیه.

نه‌وه‌بوو: نهو خودا نه‌ناسانه‌ گه‌مارۆی به‌غدایان دا هه‌رچی به‌رده‌ستیان
که‌وت له‌ژنو پیاوو مندالۆ پیرو جوان کوشت بریان کردنو بی ره‌حمانه
شمشیریان لی وه‌کار خستو له‌ناویان بردن! خه‌لکیکی زۆر له‌ترسان خۆیان
خسته‌ ناو بیرو زیرابو قامیشه‌لانو په‌نا پاساره‌وه، چه‌ند روژیک به‌برسی و

تینوه تسیو ترسو لمرزه وه خویان هشاردا، له لایه کی تره وه چه ندان تاقبو.
 گروهو کومهل خویان ده خزانده باله خانمو تهویلوه ژیرخانوه خانووی قایبو
 پته وه ده رگایان له سمر خویان گال ده دا، ته تهره خوانه ناسه کان ده رگایان
 ده شکاندو ناگریان بمرده دایه نمو مالو خانانده کی که نمو خهلکه خویان تیدا
 هشار دابوو، ههلمه تیان بو ده بردزو نمو انیش هه لده هاتنه سمریانو هه وئی
 خوده ربازکردنی گیانی خویان ده دا، به لام ده وره یان ده گیراو له سمربانه کان
 ده یان کوشتنو خوینیان به چوراوگه ده هاته خواری بو کولانه کانو لافاوی خوین
 هه لده ستا، هه روا خهلکیان له ناو مزگموتو خانه قاو خویندننگاگان دا نابلوکه
 ده داو بهو پهری بی ره حمیو دروندانه ده یان کوشتنو جهسته ی بی گیانیان
 له گزیری هه کهوت، کهس رزگاری نه ده بوو له چنگیان، جگه له جوله کهو
 مه سیحی به کانو نمو که سانه ی پهنایان بهوان بردبوو، یان خویان خستبوو مالی
 نیبنولعه لقمه می رافیضی یهوه. کومه لیکیش له بازارگانه کان به پاره یه کی زور
 نه مانیان وهرگر تبوو خویانو مالو مندالیان پاریزراو بوون. شاری به غذا که
 له وه پیش پایته ختی عاله می نیسلامی بوو، نمونه ی ژیارو شاره ستانی بوو،
 مه لبه ندی روشنبیری زانستو زانیاری بوو، بووه کاوله ناشو ویرانه شارو
 ناداری به سمر پاداریه وه نه ماو تاکه تاکه نه بی کهسی تیدا نه ده بینرا، نه ویش
 له ژیر بالی ره شی ترسو توقاندنو برسیایه تیو نا تارامی دا!

میژوو نووسان ده رباره ی کوژراوانی نمو روداو ره رای جیا جیا یان هه یه:
 هه ندیک ده لئین: هه شت صه ده هزار کهس کوژراوه، هه ندی ده لئین: ژماره ی
 کوژراو گه یه وه یه که ملیون، هه ندیکیش ده لئین: ژماره ی کوژراو دوو ملیون
 کهس بووه.

نمو خودانه ناسانه له کۆتایی مانگی موحهره می سالی (۶۵۶هـ) چونه
 ناو به غذاوه بو ماوه ی چل روژ قه تلو عامی نمو خهلکه موسولمانه بی
 ده سه لاتانه یان کرد.. خه لیفه موسسته عصیم روژی چوار شه ممه ی چواره ی
 مانگی صه فخر کوژرا، ته مهنی نمو کاته (۴۶) سالو (۴) مانگ بوو، ماوه ی
 خه لافته ی (۱۵) سالو هه شت مانگو چهند روژیک بوو. هه ره له گهل کوژرانسی
 خوی دا نه بولعه باسی کوری که ناوی نه حمه د بوو، ته مهنی گه یشتبوو (۲۵)

سال کوڑرا، پاشان کوپی ناوہ نجی کہ ناوی نہ بولفہ ضل (عبدالرحمن) بوو
تہ مہنی (۲۳) سال بوو کوڑرا، کوپہ پچکولہی کہ ناوی (مبارہ ک) بوو
لہ گہل سی خوشکی دا فاطمہ و خدیجہ و مدیرم بہ دلی گیران!!

ماموستای (دار الخلافۃ) شیخ محی الدین یوسف کوپی شیخ
نہ بولفہ راج نیبنولجہ وزی کہ زور دژی نیبنولعہ لقمہ می و وہ زیرسو کوڑرا،
ہمسی کوپہ کانیشی (عبدا لله، عبدالرحمن، عبدالکریم) لہ گہل پیاو ماقولو
بہریرسانی دامو دہ زگای خہلافہت کوڑران کومہ لکی زور لہ پیشہ رایانی
نہ ہلی سونہ، یہ کہ بہ دوای یہ کہ دا کوڑران، پیای وا ہہ بوو: لہ بنہ مالہی
عہ باسیان بانگہ دہ کرایہ دہرہ وہ بہ خوی مالو مندالیہ وہ دہرا بڑ گورستانی
(الخلال) و لہوی وہ کوو مہرو بزن سہرہ ہرانو ہندی کچو کہ نیزہ کی
جوانیشیان لی ہلہ ہزاردن بڑ خویان دہ بردن!

ہم لہو روداوانہ دا ماموستای پایہ ہمز کہ ماموستا و راوڑکاری
خلیفہ بوو شیخ صدرالذہین علی کہ بہ نیبنو (النیار) ناویانگی دہر کردبوو،
کوڑرا، زوری تر لہ خہ تیہو پیش نوڑ خویان و قورن خویان و قوتابی و
ماموستا کوڑران، مزگوتہ کانو خویاندنگاگان لہ خویاندن تیان دا وہستان، بڑ
ماوہی چہند مانگیک چومعہ و جہماعہت نہ کران. کتیبخانہ کانیان
سوتیندران و تہفوتونا کران یان دہم ناوی دیجلہ دران. کہ ماوہی دیاریکرا و
تہوا و بوو، چل شو بہ سہر نہو کوشتن و برینہ دا تیہری، بہ غداد بہ تہواوی
تیہک روخابوو، تاق تاق نہ ہواہ کہس نہ ماہوو، کوڑرا و لہ سہر جادہ و کولان
سوارہ ک کرابوونو وہ کوو لیہ وار بہ سہرہ ک دا کہ لہ کہ بووسون، بارانیان لی
باری بوو شیوہ و روخساریان بہ تہواوی گورابوو، بڑ گہنیان کردبوو، ناوہ ہواوی
بہ غدایان گورپی بوو، بوو بہ ہوی کہوتنہ وہی تاعوونیتی کوشندہ و کاری
لہ ناوہ ہواوی ولاتی شامیش کرد، خہ لکیکی زور بہ ہوی نہو تاعوونو
کولیرہ و لہ ناوہ چون، گرانی و داہاتو بوو بہ قات و قری سہریاری نہو کوشتن و
برینہ تاعوونو کولیرہ و برسیاہ تی و چہند نہ خوشی تری کوشندہ پیدا بوو!!

تہ مجار پاش تیہری بوونی نہو چل رور شوہ بہ دوشوومہ، سانگی
ناشتی و عہفو لیبوردن ہلدر، جاپی تہمز و ناسایش بہ گوچکہی خہ لکی دا

درا! نہوانہی خویان شاردبوہو بہزیندو مابوونہوہ لہ کونو کہلہبہرو ژیر
زہمینو ژیراب ہاتنہ دہری، ہہموویان دہتگوت: مردووی گورستانو
ہاترونہوہ، زور کہس خزم کہسو کاری یہکتریان نہدہناسیہوہ، بارک مندالی
جگہرگوشہی خوی لی نہبان بوو، برا برای خوی لی گورابوو، نہوانیش تاعون
پتیان گہیشتو تیکیموہ پتچانو چونہ ریزی کورراوانو مردوانی پتشیو!

خوینہری ہیژا! نہمہ وینہیہکی واقعی میژوہ، چوینہتی ہہلسو کہوتی
موشریکہ کانمان نیشان دہدا کاتیک بہسر موسولمانہکان دا زال بوون، نہوہ
بوو: ہیچ پہیمانو پیاوہتیو مرؤقایہتیاں لہبہرچاو نہگرتو بہو شیوہ
درونہییو بی رہحمیہ لہگمل موسولمانان دا جولانہوہ!! نایا نہم روداوہ
میژوویو کونہ، تاقانہی میژوو بووہو تایبہتی تہتہرہ بتپہرستہکان بووہ؟
نیتہر دوویارہ نہبوتہوہ؟!

نہخہیر! نہو روداوو قہتلو عامہی دانیشتوانی بہغدا، تاقہ رودای
میژوو نیہ. نمونہی نہو کورکوزیہ، زور جاری تر دوویارہو سی بارہ بوتہوہ،
نہوہی بتپہرستو گاپہرستہ ہیندیہکان لہکاتی جیابوونہوہی پاکستان
لہہیندستان دژی موسولمانان نہنجامیان دا چی کہمتر نہبوو لہکورکوزیہ
سامناکہکی تہتہرو مہغولہکان! بہلی ہشت ملیون موسولمان لہہیندستان
لہترسی گیانی خویان نہوانہی بہچاوی خویان چہند پہلاماری بی رہجمانہی
گاپہرستہکانیان بینیبوو، ویستیان گیانی خویان رزگار بکہنو برپاری
کچکردنیاں دا، لہو ہشت ملیون موسولمانہ تہنہا سی ملیونیان گہیشتنہ
پاکستان پینچ ملیونہکہی تریان لہریگا دا لہناویران، چہتہو عہصابہ
ہیندیہکان کہ ہہموویان سر بہکاریہدہستہ گاورہکانی حکومہتی
ہیندوستان بوون لہریگہو باندا کہوکوزی بڑیان دادہنیشتنو وکوو کارو ہرخ
سریان دہبرینو لاشہکانیان بہجی دہہیشتنو دہبونہ خوراکی درندہو جرو
جانہوہر، نہمہش پاش نہوہی کہ بہکورراوی تہتکیشیان دہکردن!

رودای سامناکترو خویناوی تر نہوہبوو کہ تووشی سہرنشینہکانی
شہمہندہفہر بوو! نہوہبوو: ریککہوتننامہ مژکرا لہسر نہوہ ہر
موچہخوریکی موسولمان دہیہوی لہفہرمانگہکانی ہیندستانہوہ کوچ بکا بو

پاکستان نازاده په‌نجا هزار موچه‌خۆر کۆبوونه‌وه و به‌شه‌مهنده‌فر و یستیان له‌هیندستانه‌و. بینه پاکستان، له‌ریگا چه‌ته‌و ریگره هیندییه‌کان نه‌و شه‌مهنده‌فره‌یان له‌توتیلتی‌کدا که ناوی (ممر خیی) بوو جه‌وق کردو ده‌ستیان کرد به‌کوشتن و پرینیان کاتی‌ک شه‌مهنده‌فر له‌و سه‌ره‌وه ده‌رجوو سه‌رنشینه‌کانی بوبونه‌ گوشتی هه‌نجنه‌راوو هه‌ربه‌نجا هزاره‌که‌گیانیان سپاردبوو! فه‌رموده‌ی په‌روه‌دگار زۆر راستو دروسته که ده‌فه‌رموی: ﴿کَيْفَ وَإِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ إِلَّا وَاذِمَةً﴾.

به‌لّی تا ئیستاش نه‌م جوړه کۆکوژی و مرۆف له‌ناو بردنه به‌رده‌واه‌ه‌و لیره‌و له‌وی دووباره ده‌بنه‌وه.

ده‌زانی به‌چه‌ته‌ته‌ره شیوعیه‌کانی چین و روسیا چییان به‌سه‌ر موسولمانانی نه‌و ولاتانه هیناوه؟ به‌لّی نه‌و ناشتی‌خوازه مرۆف دۆستانه له‌ماوه‌ی چاره‌که سه‌ده‌یه‌ک دا بیستو شه‌ش ملیون موسولمانیان له‌ناویرد!! واته له‌هه‌ر سالتی‌ک دا زیاد له‌یه‌ک ملیون زیاتریان کوشتو به‌کردوه؟! هه‌روا په‌لاماردانو عه‌مه‌لیاتی قه‌لاچۆکردنی موسولمانان درێژه‌ی هه‌یه‌و په‌ره‌ی پێ ده‌دری!!

نه‌مه‌ جگه له‌و هۆکارانه‌ی «یانگره‌به‌ر بۆ نه‌زیه‌تدانی موسولمانانو سوکایه‌تی پێ کردن و نه‌مه‌جار له‌ناویردنیان که به‌راستی پێست گرژ ده‌کاو موچه‌که ده‌خاته ناو جه‌سته‌وه، نه‌وه‌تا بۆ نمونه له‌شه‌سته‌کانی نه‌م چه‌رخه‌دا له‌ولاتی چین له‌هه‌رمی تورکستانی موسولمانی دا کاری و نامرۆخانه نه‌ه‌جام ده‌راوه‌ رووی ته‌ته‌ر» موشری‌که‌کان سه‌پی ده‌کاته‌وه. نه‌وه‌ بوو رابه‌رنکی موسولمانیان هینا، له‌سه‌ر ریگه‌یه‌کی گشتی دا چالیکیان بۆ هه‌لکه‌ندو خستیانه ناوی، نه‌مه‌جار به‌زۆرو بۆ زیده‌ نازاردانی موسولمانان زه‌ختیان لی کردن که هه‌ر که‌سه‌ پیسایی خۆی بینی له‌ناو چاله‌که‌ دا به‌سه‌ری نه‌و رابه‌ر» موسولمانه‌ی دا بکا، سێ رۆژ نه‌م عه‌مه‌لییه‌ته‌ مرۆخانه‌یه؟! به‌رده‌وام بوو، تا کابرای رابه‌رو پێشه‌وا‌ی موسولمانان له‌ناو چاله‌که‌دا گیانی نه‌سپارد!!

هه‌مان هه‌لسو که‌وتی نه‌و خودا نه‌ناسانه یوغوسلافیای شیوعی ده‌رحه‌ق به‌موسولمانانی نه‌و ولاته کردیان نه‌مانیش له‌وه‌تای شیوعی که‌وتۆته‌ وه‌لاتی

یەغسلافیاو لەدوای جەنگی دوو می جیهانی، بەمەلایین لەموسولمانانیان قەلاچۆ کردووە بەو پەڕی درەندەیی و بێ بەزەییانە لەناویان بردوون، هەتا ئیستاش عەمەلیاتی قەلاچۆکردن و سزادان و چەسەندنەو بەردەوامە، کە هەر نمونەی سامناکی ئەوەبوو کە هاتن موسولمانانیان گرتن بەپیاو و ژنو گەرەو پچکۆلەو خستیانە ناو مەکینە کۆشت هەنجنەو (ئەو مەکینە کۆشتی بەلویف دروست دەکا) لەماوەیەکی قیاسی دا دەبوونە هەویرکی کۆشتو خۆین و ئیستاق.

ئەو ی لەیو غسلافیای شیوعی دا دژی موسولمانان ئەنجام دەدری ئیستا لەهەموو ولاتانی شیوعی دا پەپەرەو دەکری! بەراستی قورئان راستە کە دەفەرموی: ﴿كَيْفَ وَإِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَقْبَلُوا فِيكُمْ إِلَّا وَلَا ذِمَّةً﴾.^١ ئەو ی بەسەر گەلی کوردی موسولمانیش هات لەم جۆرە قەتل و عامە دروندانێە چی کەمتر نەبوو لەو روداوە خۆیناویانە باسەمان کردن، خواوەنی توحفە ی موزەفەر ییە لەج ١٤٧/١ دا لەباسی ئەو کۆشتو کۆشتارە ی لەولاتی موکریان دا کراوە دەلی: (١) یەکیەک لەکارەساتە دلتەزینەکانی میژووی کوردستان پاش موکری قرانە کە ی شاعەببەسی سەفەوی، کارەساتی قەتل و عام کردنی عەشیرەتی مەنگور^٢ لەمەراغە، کە بەداخووە میژوو نووسانی خۆمانو بیگانه شتیکی ئەوتۆیان لەسەر نەنووسیوە.

کارەساتی کیمابارانی هەلەبجە ی شەهید کە لە ٣/١٧ سالی ١٩٨٨ دا ئەنجام دراو زیاد لەپانزە هەزار کوردی موسولمانی بریندار و کوژراو لی کەوتەو، هەروا عەمەلیاتی ئەنفالی گەرمیان و بادینان کە زیاد لە ١٨٢ هەزار کوردی موسولمانی تیدا بێ سەرو شوین کراو بەتەپەری دروندەیی و نامرۆقانە ئەو حەمکە ژنو پیاو مندالو گەنجو پیرە، لەناویرانو کەسوکاریان نازانن گۆرەکانیشیان لەکوێیە، لەپیش ئەو دوو کارەساتە دلتەزینەش دا هەشت هەزار پیاو بارزانی لەدەورو پەری هەولێر لەناو مالو خیزانی خۆیان دەرەیتزانو بەرەو توونی مەرگ راپێچ کرانو تا ئیستاش کەس نازانی لەکوێ

^١ بۆ ئەم نووسینە سەیری (فی ظلال القرآن ج ٤/ ١٥٠-١٥٤) بکە.

چۆن قەلاچۆکران!!؟ ئەوەی لەدوا سألەکانی (۱۹۹۱ عزاو) لەبۆسنەو
 ھەرزەگۆشینەو ئەلبانیو زوریە و لاتنی یەغسلافیای کۆن دژی موسوڵمانانی
 ئەو ناوچانە ئەنجام درا مەجورکە بەپێستی مەرۆف دا دینی و مەرۆفایەتی تێدا
 شەرمەزارەو پەلەییەکی رەشە بەناوچاوانی میژوووە، ئەوەی سەرپەکانی
 سربوستان بەسەر موسوڵمانانی ئەو ولاتیان ھینا نایەتە گۆفتارو قەلەم تێدا
 کۆلو زمان دەربارەیی لالە. لەپیش چاوی ھەموو جیھان ئاوا بەدەردەیی ئەو
 ھەموو موسوڵمانە قەلاچۆکران!! بەراستی ئەو وشە زەرەقو بەرەق نامیزانەو
 ئەو شیعارە زلو زەبەلاحانەیی کە جیھانی کوفر وەکوو دەری مۆرفین
 لەجەستەیی کۆمەڵی ئادەمیزادی دەداو خەلکی ساویلکەیی پێ دەخەلەتێن
 ھەر قەسەیدەو قەسەش کورە و تەنی ناچیتە ناو گیرفانەو. ئازادی دیموکراتی و
 مافی مەرۆکو یەکسانی..... ھتەد وەکوو بآئندەیی عەنقا وەھانو ئیسمی بی
 موسەمان.

ھەڵمانی موسوڵمانان بۆ جەنگان دژی مۆشریکە

پەیمانەشکێنەکان

أَلَا تَقْتُلُونَ قَوْمًا نَّكَثُوا أَيْمَانَهُمْ وَهَمُّوا بِإِخْرَاجِ الرَّسُولِ وَهُمْ

بَدَّءُواكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ أَتَخْشَوْنَهُمْ فَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

﴿١٣﴾ قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْرِجُهُمْ وَيَنْصُرْكُمْ

عَلَيْهِمْ وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ ﴿١٤﴾ وَيُذْهِبْ

غَيْظَ قُلُوبِهِمْ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٥﴾

دەربارەیی ھۆی ھاتنە خوارەوێ نایەتی ژمارە (۱۴) ئەبو شەھیح:
 نەبێو ھەییانی ئەلئەنصاری لەقەتادەو رەوایەتی کردووە: دەلی: بۆیگێراپنەو
 کە ئەم نایەتە دەربارەیی ھۆزی خوزاعە ھاتووە خواری کاتییک کە لەمەکە

چون بہ گڑھوڑی بہنی بہ کرداو شہریان لہ گمل کردن. ہر تہو ششہیخ لہ عیکریمہ ریوایت دہ کا دہ لئی: تہم نایہ تہ لہ شانی خوزاعہ دا ہاتوتہ خواری. لہ تیمامی (السدی) یشوہ ریوایت دہ کا: دہ لئی: (وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ) تہو قومہ موسولمانہ مہ بہ ست ھوڑی خوزاعیہ کہ ھاوہ یمانی پیغہ مبر ۷۷۷ بوون، تا دلیان تہ سکنی بی لہ ھوڑی بہنی بہ کر.

پہ یوہندی تہم کومہ لہ نایہ تہ بہ ہی پیشوہ تہوہیہ: کہ لہ پیشوہ فرموی: ﴿قَاتِلُوا أُمَّةَ الْكَفْرِ﴾. تہ مجار بہ شوین تہو فرمانہ دا تہو ھویانہ باس دہ کا کہ دہ بنہ ھوکاری شہرہ کہ. کہ بریتہ: لہ پہ یمانشکینی و دستریژیکردنیانہ بۆ سہر موسولمانانو جاردانی شہر دژی خوداپہرستانو ھولدان بۆ دہرکردنی پیغہ مبر لہ ولاتی خوئی. مہ بہ ستی شہر کردن دژی موشریکہ کان بۆ تہوہیہ: کہ نیوہ دورگہی عمرہ بی لہ موشریکو بتپہرستہ کان خاوین بکرتہوہ... دہ فرموی: ﴿أَلَا تَقْتُلُونَ قَوْمًا نَّكَثُوا أَيْمَانَهُمْ﴾ تہری موسولمانینہ! تہوہ بۆچی بہ پلہ خوتان کوناکہ تہوہ دہ ست ناکن بہ شہر دژی تہو نہ تہوہو ھوڑو خیلانہی کہ موشریکو خودانہ ناسن چہند جار پہ یمانشکینیان کردوہ، تہو وادہو بہ لینانہی بہ تیوہیان دابوو پابہندی نہ بوون وہ فایان پی نہ کردن، ہر ھیلیان بۆ ھلکہوتبی دہستی خویان وہ شانندوہ. تہمہ ھلنانی موسولمانانہ بۆ جہنگان دژی موشریکہ پہ یمانشکینہ کان، تہوہش لہ بر سی ھوئی سہرہ کی.

۱- ﴿نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ﴾ تہو پہ یمانانہی بہ سویند جہختیان لہ سہر کردبوونہوہ ھیلیان وہ شانندوہوہ، پیشیلیان کردن. نیبنو عہباسو سوودیو کولہ بی فرمویانہ تہم نایہ تہ دہریارہی کافرہ کانی مہ کہکہ ہاتوتہ خواری کہ پاش ناشتینامہی (خودہیبیہ) پہ یمانی خویان شکاند، یارمہتی ھوڑی بہنی بہ کریان دا دژی ھوڑی خوزاعہ کہ ھاوہ یمانی پیغہ مبر بوون تہ مہش ناماژہی تہوہی تیدایہ، کہ جہنگان دژی پہ یمانشکینان زور لہ پیشترہ لہ جہنگان دژی کافری دی، بۆ تہوہی بیٹہ پہندو عیبرہت، کہس نہویری پہ یمانشکینی بکا.

نہم پیمانہ شکنی یہی موشریکہ کان، وہ کوو ناماڑہی بۆ کرا شکاندنی
پہیمانی خود ہی بیہ بو، نہوہ بوو: قورہیشیہ کان یارمہتی ہاویہ پیمانہ کانی
خویان: کہ ہۆزی بہنی بہکر بوو دا لہدڑی ہۆزی خوزاعہ کہ ہاویہ پیمانی
پیغہ مبر ۷۷ بون، کہ بہ گویرہی پہیمانی خود ہی بیہ نہوہ بوو نہوہ بکمن.

۲- ﴿وَهُمْ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَوْمَ هَبْطَ الْجَانِّ الْأَسْوَفُ خَاَصِفًا أَمْصَاتِهِ لَخَسَفَ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْدُسًا يَسُومُ السُّجُودَ﴾
پیغہ مبریان داوہ، وستیویانہ لہمہ کہہ دہری بکمن، یان بہندی بکمنو
بیخندہ شونیکمہوہ کہس نہ بیہنی، یان بہدہستی کومہ لیک پیاو کوڑ لہناوی
بہرن، بہم جۆرہ پیلانیان داپشت، کہ لہہر ہۆزہو یہ کیٹک ترخان بکمن
شہونک لہنہ غافل ہلکوتنہ سہریو بیکوژن بۆ نہوہ کہس نہزانی بکوڑی
راستہ قینہ کی یہو خونہ کھی بہ فیرو پروا وہ کوو لہ شونیک کی تردا ناماڑہی پی
دہ کاو دہ فرموی: ﴿وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ
الْمَاكِرِينَ﴾ الانفال / ۳۰، یان دہ فرموی: ﴿يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيتَاكُمْ
أَنْ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ﴾ الممتحنہ / ۱، یان دہ فرموی: ﴿وَإِنْ كَادُوا
لَيَسْتَغْفِرُونَكَ مِنَ الْأَرْضِ لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا﴾ الاسراء / ۷۶.

۳- ﴿وَهُمْ يَدْعُونَكَ يَوْمَ هَبْطَ الْجَانِّ الْأَسْوَفُ خَاَصِفًا أَمْصَاتِهِ لَخَسَفَ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْدُسًا يَسُومُ السُّجُودَ﴾
ہلگیر ساند، نہوہ بوو لہ جہنگی بہدردا پاش نہوہی دلیا بون کہ کاروانہ کہ
رزگاری بووہ، وتیان: نہ خیر تیمہ ناگہری نہوہ ہمتا موحمہدو ہاوہ لانی
بنہر نہ کھین. ہروہا لہ جہنگی نوحودو جہنگی خندہ قو شوننی تریش دا
چند جار نہم ہلوتستہی خویان دو بارہ کردو نہوہ.

نہم جار پاش نہوہی پیروہردگار سی ہۆکاری سہرہ کی باسکردن کہ
داخوازی نہوہن موسولمانان چاو نہ ترسانہ پیرہو گۆرہ پانی جہنگ دڑی
موشریکہ کان پروتہ پیشموہ. دہ فرموی: ﴿اتَّخِشُوا لَهُمْ﴾ تایا نیوہ لیان
دہ ترسو ناویرن لہ گہ لیان دا بجہنگن؟ جا خو نہ گہر ہۆی شہر نہ کردنتان
لہ گہ لیان ترسانی نیوہ بی لیان، نہوہ ﴿فَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ
مُؤْمِنِينَ﴾ خوا شیاوترہ بۆ نہوہی لی بترسن، نہ گہر نیوہ بہ راستی تیمانتان

هەبێ، چونکە موسوڵمانی راستو بپوا پتەو، لەخودا نەبێ لەکەسی تر ناترسی. کەسێک نێمانی ساغی هەبێ دەزانێ کە دەسلاتی هەموو شتێک بەویستی خودایە، جەمسەری هەموو بونەور هەلسوێانی بەدەستی قودرەتی زاتی بێچوونە، تەنانت ئەگەر بەگوێزە ی دابو نەپێتی خودا لەبونەوردا لەغەیری خوداش بترسێ، ئەوە نابێ تەرجیحی ترسان لەغەیری خودا بەسەر ترسان لەخودا دا بدا! بەمجۆر ترسان لەغەیری خودا وای لی بکا لەخودا یاخی بێو سەرپێچی فرمانەکانی بکا، بەلکوو دەبێ هەموو کاتی ترسانی لەخودا لەهەموو کەسێکی تر زیاتر بێ، بەلکو نابێ جگە لەخودا لەکەسی تر بترسێ!!

ئەگەر کەسێک پرسیار بکا بڵێ: هێنانی رستەیی ﴿اتَّخَشَوْنَهُمْ؟﴾ بەشیوەی ئیستیفهامی ئینکاری لەموسوڵمانەکان، شتێکی نەگونجاو، مەگەر بڵێین: خودا بۆ خۆی زانیوەتی کە موسوڵمانەکان دەیانەوی شەر لەگەڵ کافرەکان نەکەن و لێیان هەترسن؟! ئەمەش عەقل نایگرێ، بەتایبەتی لەو سەرو بەندەدا کە ئەم نایەتانهی تێدا هاتونە خواری، کە رێکەوتی سەردەمی دواي رزگار کردنی مەککە دەکا، ئەو رۆژگاری قەلای شیرکتو کوفر بەتەواوی تێک روخێنرا بوو، خۆ موسوڵمانەکان لەکاتیەک دا خۆیان بێ هیژو دوژمنانیان بەهێز بوو بەو پەڕی فیداکاریو گیانبازییەوه دژی موشریکەکان دەجەنگان، هیچ ترسو خۆپاشدانو خۆشاردنەوه یەکیان لەچوون بۆ جەنگ نەبوه، ئەدی چۆن دواي ئەوهی بەهێز بوونو مەککەیان ئازاد کردو موشریکەکان بێ هیژو پەرتەوازه بوونو شکۆمەندییان ئەما، لێیان هەترسن؟! کەوابێ دەبێ بڵێین: پەروەردگار دواي هێنانی ئەو سێ ھۆکارە گەرنگە ھەریەکیکیان بەتەنیا دەبێتە مایەیی پێوستبوونی جەنگان لەدژی موشریکەکان، روی خیطاب دەکاتە موسوڵمانەکانو پێشان دەفەرموێ: موسوڵمانینە! دواي دەستەبەر بوونی ئەم بەلگە بەهێزانو هاتنە دی ئەم سێ ھۆکارە سەرەکییانە، هیچ شتێک نیە ئێوە لەشەر کردن لەگەڵیان بگێڕیتەوه جگە لەترسان لێیانو نەوێران بۆ جەنگان دژیان!! دەی ئەگەر ھۆی شەر نەکردنتان دژیان، ترسان لێیانە، ئەوە خودا شیواو ترە بەتەو لی ترسانەو حەق

وایه لهو بترسن! ته‌گهر ئیوه پرواتان پته‌وه و دلنیاں لهراستو دروستی نایین ده‌بی همر له‌خودا بترسنو به‌س! همر نهو شیایوی لی ترسانو ته‌قوا بو کردنه، خو ئیوه به‌چایو خوتان بینیتان چون خودا یارمه‌تی دان، له‌چهند شه‌رو جه‌نگ دا کۆمه‌کی پی کردن، له‌کاتی‌ک دا ئیوه بی هی‌زو که‌مده‌ست بوون دۆژمنه‌کاتان زۆرو به‌هیز بوون.

نهم نایه‌ته ناماژێ نه‌وه‌ی تیدایه که موسولمانی راستو پروا پته‌وه ده‌بی له‌هه‌موو که‌س نازاترو دل‌تر بی، نابێ جگه له‌خودا له‌که‌سی تر بترسی!

نه‌مجار پاش ناراسته‌کردن هینانی نهم به‌لگانه له‌سه‌ر پیوستبوونی شه‌ر کردن دژی موشریکه‌کانو پوچه‌ل‌کردنه‌وه‌ی همر کۆسپو ته‌گهره‌یه‌ک که بۆنی نه‌وه‌ی لی بی له‌گه‌لیان نه‌جه‌نگین، فەرمانیکی بی پی‌چو په‌نا ناراسته‌ی موسولمانان ده‌کاو ده‌فرموی: ﴿قَاتِلُوهُمْ﴾ نه‌ی موسولمانینه! ده‌ست بکه‌ن به‌شه‌ر دژی نه‌و کافرا‌نه، له‌گه‌لیان به‌جه‌نگین، هه‌ل له‌کیس خوتان مه‌ده‌ن، ئیوه ته‌گهر شه‌ریان له‌گه‌ل بکه‌نو دژیان به‌جه‌نگین ﴿يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ بِأَيِّدِيكُمْ﴾ خودا به‌ده‌ستی ئیوه سزایان ده‌دا، ﴿وَيُخْزِيهِمْ﴾ ریسوایان ده‌کا به‌هۆی کوشتنو به‌دیل گرتنیانو تیشکاندنیا‌ن، ﴿وَيَنْصُرْكُمْ عَلَيْهِمْ﴾ ئیوه‌ی خاوه‌ن باوه‌ر زال ده‌کا به‌سه‌ر نه‌و موشریکانه‌ دا ﴿وَيُشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ﴾ داخی دلی خیل و هۆزکی موسولمان سارپژ ده‌پکا؛ که بریتی بوون له‌هۆزی خوزاعه؛ که هاو‌په‌یمانی پی‌غه‌مبهر بوون، زۆریان خه‌فته‌و زو‌خوا له‌موشریکه‌کانی مه‌که‌ خواردبوو، گه‌لی نازارو ته‌شکه‌نجه‌یان لی بینیبوون.

﴿وَيُلْهَبْ غَيْظَ قُلُوبِهِمْ﴾ موحاهید ده‌فرموی: خه‌مو خه‌فته‌ی دلی نه‌و موسولمانانه لابهری که له‌موشریکه‌کانه‌وه پی‌یان گه‌یشتبوو، غه‌دریان لی ده‌کردن، خیانه‌تیا‌ن ده‌رحه‌ق ته‌نجام ده‌دان، نازاریان ده‌دان، یان کینه‌و جه‌خاری دلتان لابهری، نه‌و داخو که‌سه‌ره‌ی ناو دلتان که به‌هۆی خراپه‌کاری موشریکه‌کان په‌یدا بویو سارپژ بکا، خوشی و گه‌شه بکه‌وته ناو ده‌رووتانه‌وه. تیبنو عه‌بیاس ده‌فرموی: نه‌و قه‌ومه‌ چهند که‌ساتیکی په‌مه‌نی بوون، هاتنه مه‌که‌و موسولمان بوون، له‌لایه‌ن دانیشتوانی مه‌که‌وه نازارو

نه‌شکه نه‌جیه‌کی زۆر دران، خه‌به‌ریان بۆ پیغه‌مبهر ﷺ نارد شوای حالی
 خویان کرد، پیغه‌مبهر ﷺ فرمووی: مزگینی بی نه‌ونده‌تان نه‌ماوه رزگارین،
 نه‌مجار ده‌فرمووی: ﴿وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ﴾ نه‌مه رسته‌یه‌کی
 سه‌ریه‌خۆیه‌و عه‌طف نیه، واته که‌سانیک که بیسه‌وی هیدایه‌تیاں ب‌داو
 رینه‌مویییاں بکا بۆ تیمان هی‌نان، به‌م ره‌نگه‌ بیری له‌دانیشه‌توانی مه‌که‌که تۆیه
 بکه‌نو واز له‌کوفرو بی‌دینی بینن، بیگومان سه‌رکه‌وتنی موسولمانان و له‌بیری
 موشریکو کافر ده‌کا که تیمان به‌ینن، چاوی دلیان بکرته‌وه به‌تایبه‌تی که
 ده‌بینن موسولمانان به‌هۆی کۆمه‌کی خوداوه سه‌رکه‌وتن به‌ده‌ست دینن،
 هه‌ست ده‌که‌ن که هی‌زیک جیا له‌هی‌زی ئاده‌میزاد پشتگیریان ده‌کا. به‌ناشکرا
 دیارده‌ی تیمانو باوه‌پ له‌هه‌لۆیستیان دا به‌ده‌ر ده‌که‌وی، بیگومان نه‌مه
 به‌فیعلی روی دا؛ نه‌وه بوو: کۆمه‌لێک له‌موشریکه‌کانی مه‌که‌که موسولمان
 بوونو دوا‌یی خزمه‌تی نی‌سلامیشیان کرد، وه‌کوو نه‌بو سوفیان، عی‌کریمه‌ی
 کو‌پی نه‌بو جه‌هل، سوله‌یمی کو‌پی نه‌بو عه‌مر. به‌مه‌ش موسولمانه
 تیکۆشه‌ره‌کان پاداشتی جیه‌ادو ماندو‌بوونی خویان ده‌ست که‌وتو نایینی
 نی‌سلامیش به‌موسولمانبوونی نه‌مانه هی‌زو توانای زیادی کردو جه‌ماوه‌ری زۆر
 بوو. ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ خودا زانا‌یه‌و ده‌زان‌ی چی بۆ به‌رژه‌وه‌ندی
 به‌نده‌کانی به‌سووده، ده‌زان‌ی سه‌ره‌نجامی کاره‌کان به‌چی ده‌گاوه سه‌ره‌تا
 شارده‌راوه‌کان چیا‌ن لی وه‌دی دی. لیزانو دانا‌یه، نه‌خشه بۆ ناکامی کردارو
 جه‌و جۆله‌کانی ده‌کی‌شی و له‌هه‌موو کردارو گو‌فتاریکی دا هه‌کی‌و لیزانه، هیچ
 کارو کرداریکی بی‌هوه نیه، چی بو‌ی ده‌یکاو چ برپاریکی مه‌به‌ست بی ده‌یدا،
 دادپه‌روه‌رو هه‌رگیز سه‌تم ناکا، هه‌ر شتیک حیکمه‌ت داخوا‌زی نه‌بی نایکا،
 پاداشو سزای هه‌موو ئاده‌میزادیک له‌سه‌ر کرده‌وه‌کانی ده‌داته‌وه، چاکه
 به‌چاکه‌و خراپه به‌خراپه.

به‌تاقیردنه‌وهو له‌بۆته‌دانی موسولمانان و پا‌ک‌کردنه‌وه‌یان

له‌بی‌گانه‌و چ‌ل‌ک‌او‌خۆر

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَلَمْ يَتَّخِذُوا
مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِجَنَّةٍ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

نایه‌ته‌کانی پێشوو هه‌لنانی موسولمانانیا تیدا بوو بۆ جیهاد و جه‌نگان
دژی نه‌و موشریکانه‌ی په‌یمانی خۆیان شکاند، نه‌م نایه‌ته‌ی ئیره‌ش
هه‌لناتیکی تره‌ بۆ نه‌وه‌ی موسولمانان خۆیان له‌بۆته‌ بده‌نو و موحاهیدی
دلسۆزو خائین لیک جیا‌ب‌که‌نه‌وه‌.

به‌لێ ده‌بوو موسولمانان به‌گشتی دژی هه‌موو موشریکه‌کان جیهاد
بکه‌ن، ده‌بوو هه‌موو په‌یمانه‌کانیان به‌سه‌ردا بده‌نه‌وه‌، موسولمانان هه‌موو،
به‌لێ ده‌بی هه‌موویان له‌به‌رامبه‌ر موشریکو خودانه‌ناسان دا یه‌ک‌پ‌یز بوه‌ستن،
ده‌بوو پا‌کو پیس لیک هه‌له‌او‌پێرن، رازو نیاز ده‌ریکه‌ون، په‌رده‌له‌سه‌ر خائینان
وه‌لا به‌نرێ، نه‌وانه‌ ده‌ریکه‌ون که‌ موسولمانی راستان نین، په‌رده‌ له‌سه‌ر
پروییانوویان هه‌لبه‌ریتسه‌وه‌؛ نه‌و پروییانوانه‌ی برێک به‌ناو موسولمان
ده‌یا نه‌خستنه‌و بۆ په‌یوه‌ندی کردن له‌گه‌ڵ موشریکه‌کان، نه‌وانه‌ ده‌ریکه‌ون که‌
دۆستایه‌تی موشریکه‌کان ده‌که‌ن به‌بیانووی خزمایه‌تی یان به‌رژه‌وه‌ندی تر.
ئیت‌ر باوی نه‌وه‌ نه‌ما چیدی چاوپۆشی له‌و جاشانه‌ بکری که‌ ده‌سکیسی دۆژمن
بوونو نه‌لقه‌ له‌گوێی موشریکه‌کان بوون، ده‌بوو چاری لیک جیا‌بوونه‌وه‌و لیک
داب‌ران له‌تیوان کوفرو ئیسلام دا هه‌لبه‌ریت، بۆ نه‌وه‌ی نیازی شێردراوه‌ی ناو
دلی دل کرمییان ده‌ریکه‌وی. نه‌وانه‌ ده‌ریکه‌ون که‌ مه‌صله‌حه‌ت‌په‌رست‌و
په‌یوه‌ندی خۆیان له‌گه‌ڵ کافره‌کان بۆ به‌رژه‌وه‌ندی تایبه‌تی دونیایی و مشه‌خۆری
په‌ره‌ پێ ده‌ده‌ن. جا بۆ رێگه‌گرتن له‌م جو‌ره‌ که‌سانه‌ ده‌فه‌رموی: ﴿أَمْ حَسِبْتُمْ

ان تتر کوا؟ ﴿۱﴾ واتہ: نہری موسولمانینہ! نہوہ بؤچی شہر لہ گہل نہو
موشریکانہ ناکہن کہ پدیمانیاں شکاندو دہستدرژیان کردہ سہرتانو پابہندی
وادہو بہلینی خویان نہبوون، بؤچی پیتان وایہ نہی موسولمانینہ! کہ نیتوہ
ہر ناوا وازتان لی بیندریو پاشگوی بخرنو ہیچ تاقیکردنہوہو بؤتہدانو
نہزمونیکتان لہ گہل دا نہنجام نہدری؟ دہلی بہتہمانین کہ لہریگہی
جیہادو تیکوشانہوہ بہتاقی بکرنہوہ، کہ لہراستی دا جیہادو جہنگان دژی
موشریکہکان باشترین تاقیگہو بؤتہیہ بؤ لیک جیاکردنہوی راستو درو، بؤ
ہرخستنی موسولمانی راستالو دوروی بہناو موسولمان، بہ جیہاد
دہردہ کہوی کی مواہیدو مال بہخشو گیان لہسہر مستہ.

ثایا بہخدیالی خوتان ناوا پاشگوی دہخرینو فہرمانتان پی ناکری
بہجیہاد کردن؟ ﴿۲﴾ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ ﴿۲﴾ واتہ: وہ لہال
لہتیو شتیکی وای نہخستوتہ رو کہ مواہیدی راستو دلسوز لہچہ کداری
دوروو دہروون نہخوش جیا بکاتہوہ، کہ ہیشتا خودا لہتیو کومہلیکی
نہہیناوتہ سہرمہسہرحی ژیان کہ جیہاد دہکمنو بہخہلکی نہناساندون؟
ہیشتا جیہادکمر تیکوشہری دلسوز لہتیو پیدانہبوہ، ﴿۳﴾ وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِنْ
دُونِ اللَّهِ وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِجَنَّةٍ ﴿۳﴾ ہرودہا جگہ لہخوداو

۱ ماموستا مہلا عہدولکھریم لہتہفسیری نہم ثایہتہدا دہفہرموی: واتہ:
ثایا نیتوہ گومانتان وایہ ہمروا بہرہلا بکرن، وہ داوای جیہادو زحمہت
کیشتانتان لی نہکری؟ وہ ہیشتا نیتوہ لہریگہی خودادا کاریکی واتان
نہکردبی خودا پیلی خوش بیو جیہادیکتان نہکردبی لہسہر
بہر زکردنہوی کہلیمہی حہق داو عیلمی خودا تہعہللوکی نہبہستبی
بہکردوہیہکی وہاوہ شیاوی تہقدیر بی؟ بہو کہسانہو کہ نہوہندہ
موخلیصنو ساغن لہخزمہتی دونیا کہ غہیری خوداو پیغہمہری خوداو
موسولمانہکان کہسی نہکردبی بہمہحرہمی نہسراری خوی بؤ نہوہ کہ
باسی حالی موسولمانہکانی بگہیہنی پییان، وہ لہنہسراری ناو نیسلام
ناگادار بن، وہ بزائن کہ خودا ناگادارہ لہسہر نہوہی نہیکہن. تہفسیری
نامی ج ۱۸/۴.

پیغه مبهری خوداو موسولمانان که سی تریان نه گرتووه به دۆست، نه بوونه چلکاوخوری موشریکه کانو ناچن هه والو نهی نی موسولمانان بگه یه نن به کافره کان، به لکو نهوان به ناشکراو به نهی نی بۆ خوداو پیغه مبهری خودا ده چارین، خویان جیا ده که نه وه لهو دوورپووه به ناو موسولمانانه: که هه می شه هه ولی نه وه یانه سیاسه تو نهی نی موسولمانان یزانو بیگه یه ننه کافره کان ﴿وَاللّٰهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ خودا هه موو کاتی ناگادارو زانیه به کردارو گوشتارتانو سزاو پاداشتان ده اته وه. پیوسته نه وه یزانین که مدهست به ﴿وَلَمَّا يَعْلَمِ اللّٰهُ﴾ نه وه نیه نه فی زانیاری خودا بکه ین، نه چین وه کوو هیشامی کوپی عه بدولحه کهم بلین: خودا تاشته که نه یه ته باز نه ی بوونه وه نایزانو وه کوو نهو ظاهیری نایه ته که وه ریگرین..

به لکوو مدهست له نایه ته که نه فی کردنی زانیاریه که له واقعی دا وجودی هیه به لام هیشتا نه هینراوه ته سر گۆره پانی ژبانی ناده میزادو خودا بۆی رانه نواندون بۆ نه وه ی بیته به لگه له سهریان له روژی قیامت دا، نمونه ی نه م نایه ته ده رباره ی له بوته دانی موسولمانان نایه تیکی تره که ده فرموی: ﴿اَلَمْ اَحْسِبِ النَّاسَ اَنْ يُّتْرَكُوْا اَنْ يَقُولُوْا: اٰمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُوْنَ. وَلَقَدْ فْتَنَّا الَّذِیْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ، فَلْيَعْلَمَنَّ اللّٰهُ الَّذِیْنَ صَدَقُوْا، وَلْيَعْلَمَنَّ الْكَٰذِبِیْنَ﴾ العنکبوت/ ۱-۳، هه ره له م باره وه نایه تیکی تر هیه ده فرموی: ﴿يٰۤاَيُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا، لَا تَتَّخِذُوْا بَطٰنَةً مِنْ دُوْنِكُمْ، لَا يٰۤاَلُوْنَكُمْ خَبٰۤیۡلًا، وَدُوّٰ مَا عَنِتُّمْ، قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ اَقْوَامِهِمْ، وَمَا تَخْفٰی صُدْرُهُمْ اَكْبَرُ﴾ آل عمران/ ۱۱۸.

به کورتی و پوختی پهروه رگه که له وه پیش جیهادی بۆ موسولمانان دانا، لیوه دا دی هیکه مه ته که ی رون ده کاته وه: که بریتییه له تاقیکردنه وه ی بهنده کانی، بۆ نه وه ی ده ری بخا کۆ به گویره ی فرمانه کانی هه لسو کهوت ده کاو کۆ سه ریچی فرمانه کانی ده کا، نه گینا پهروه رگه که له وه پیشو نیستاو له مه وداش زاناو ناگاداره به وه ی بووه ده بی...

ثاوه دانکردنه وه و تازه کردنه وه ی مزگه وته کان
 مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا مَسْجِدَ اللَّهِ شَاهِدِينَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ
 بِالْكُفْرِ أُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ وَفِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿١٧﴾
 إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسْجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ
 وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ فَعَسَىٰ أُولَئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ
 الْمُهْتَدِينَ ﴿١٨﴾

نیبنو نه بی حاتم له نیبنو عه بیاسوه ده رباری هژی هاتنه خواره وه ی
 نه م نایه ته وای ته خریر کرده، ده لی: که رژی به در عه بیاس به دیلی گیرا،
 خوی هه لئایه وه گوتی: جا نه گمر نیوه ده ست پیش خهریتان کرده و پیش نیمه
 موسولمان بوونو کۆچتان کرده و جیهادتان کرده، نه وه بیگومان نیمه
 که عبه مان ثاوه دان کردۆتیه، ئاومان داوه به حاجیان، به مالی خۆمان دیلمان
 کرپوه ته وه نازادمان کرده، نیتر په روه ره گار نه م نایه ته ی ناره خوار ی
 فرموی: ﴿مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا مَسْجِدَ اللَّهِ...﴾

له ریوایه تیکی تر دا هاتوه: ده لی: رژی به در کۆچکارانو یار مه تیده ران
 روویان کرده دیلی قوره یشو تانه و ته شریان لیدان که موشریکو بی باوه رن،
 عه لی کور ی نه بو تالیب به توندی لۆمه ی عه بیاسی کرد: که دژی پیغه مبر
 جهنگاوه، صیله ی ره حمی پچراندوه. نه ویش وتی: نیوه خراپه کانمان به رودا
 ده ده نه وه، باسی کاره باشه کانمان ناکمن، نیمامی عه لی فرموی: جا بو
 نیوه کاری باشتان هیه؟ نیتر دیله کان ده میان کرایه وه ووتیان به لی: نیمه
 له نیوه پاداشمان گه وره تره، نیمه که عبه: که مالی خودایه ثاوه دانمان
 کردۆتیه، پاسه وانیمان کرده، ده رکه وانو مجه وری بووین، ئاومان داوه

به حاجیان، دلی ههژارمان بهپاره‌ی خۆمان نازاد کردوه، نیتتر نهم نایه‌ته هاته خواری که رهندانه‌وه‌ی قسه‌کانی عه‌بباسو نه‌وانی تری تیدایه.

په‌یوه‌ندی نهم نایه‌تانه‌ش به‌نایه‌ته‌کانی پیشه‌وه نه‌وه‌یه: دوا‌ی نه‌وه‌ی یه‌زدان له‌سه‌ره‌تای سورته‌که دا به‌راته‌تی خۆی پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی راگه‌یاندو جوړه‌ها فمضیحه‌تو خراپه‌کارییه‌کانیانی باسکردن، کافره‌کان ناره‌زایی خۆیان ده‌ری‌و وتیان: نهم به‌راته‌تو ده‌سبه‌ردار بوونه ره‌وا نیه، نیتمه شیایو نهم سوکایه‌تی پیکردنه نین، چونکه نیتمه ره‌وشتی جوانمان تیدانو پیاوه‌تیمان زۆره، نمونه‌یه‌که له‌ره‌وشتی جوانمیرانه‌مان نه‌وه‌یه: که‌عبه‌مان ناوه‌دانکردۆته‌وه‌و چاودۆیری ده‌که‌ین. نیتتر به‌م نایه‌تانه په‌روه‌ردگار ره‌دی دانه‌وه..

له‌لایه‌کی تره‌وه گونجاوبوو که پاش به‌سهردا دانه‌وه‌ی په‌یمان‌که بۆ کافره‌کانو جازی لیک داپرانو ده‌ستبه‌ردار بوونیان، تیعلانی نه‌وه بکری که نابیی له‌که‌عبه‌دا به‌پهرستی بکری، مافی نه‌وه‌یان نه‌دریتی: که چی‌دی موشریکه‌کان چاودۆیری مالی خودا بکه‌نو خۆیانی پتوه هه‌لبکیشن!!
ده‌فهرموئ: ﴿مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمرُوا مَسَاجِدَ اللَّهِ﴾ نابییو ناگونجیو ره‌وا نیه بۆ نه‌وانی به‌پهرستنو هاوه‌ل بۆ خودا به‌ره‌وا ده‌زانن، مزگه‌وته‌کانی خودا - که که‌عبه یه‌کیکیانه - ناوه‌دان بکه‌نه‌وه، نابیی ریگه‌یان پی بدری عیباده‌تی پوجی خۆیانی تیدا نه‌نجام بدن، مافی نه‌وه‌یان نیه سه‌روکاری که‌عبه بکه‌نو مجبورو ده‌رکه‌وانو ناوه‌ده‌ری بن، نابیی بۆ حه‌جرو عه‌مه‌ره‌ش بچه‌ ناوی ته‌وافی بکه‌ن، چونکه نه‌وان ﴿شَاهِدِينَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ بِالْكَفْرِ﴾ بۆ خۆیان شایه‌دی کافریتی خۆیان ده‌ده‌ن: به‌م جوړه بت ده‌پهرستن، به‌روتو قوتی ته‌وافی که‌عبه ده‌که‌ن، هه‌ر که سوپریک به‌ده‌وری که‌عبه‌دا ده‌ده‌ن سوژده بۆ به‌ته‌کانیان ده‌به‌ن.

نه‌وان به‌گوفتارو کردار موشریکئو کافرن، نه‌وه‌بوو: به‌گوفتار ده‌یانگوت (لَبَيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ، إِلَّا شَرِيكَ هُوَ لَكَ تَمْلِكُهُ وَمَا مَلِكُ) نه‌مه به‌گوفتار شایه‌تیدانه له‌سه‌ر خۆیان به‌کوفر، به‌کر هه‌ش نه‌وه‌بوو: بتیان ده‌پهرست.

لہراستی دا تہوان بہم گوفتارو کردارانہیان دوو شتی دژ بدیہکیان لہخودا
کژکردبہوہ، دوو شتی لہگئل یدک نہگونجاویان خستبہوہ تہک یدکترہوہ: کہ
عہقل نہیدہگرت، ناوہدانکردنہوی کہعبہوہ پروا نہبوون پی؟

﴿أُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ، وَفِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ﴾ تہو خودانہناسہ
ہاویہشپہیداکمرانہ، بہہوی شیرکتو کوفرہکیانہوہ: کردہوہکانیان پووج
کراوہتہوہ، رژی قیامت چ سوودو قازانجی لی نابینن، تہوان لہناو دوزہخ
بژ ہتا ہتایہ دہمیتنہوہ، کردارو ہلوتستیان ہیندہ ناجونمیرانہیہ،
تاوانہکیان ہیندہ گہورہ بہسامہ سزای دادوہرانہ بزیان تہویہ لہناو ناگری
دوزہخ دا بمیتنہوہ لی دہرنہچن. نمونہی تہم نایہتہ لہبارہی سوود
وہرگرتن لہکردہوہ تہم نایہتانہن ﴿وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبَطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا
يَعْلَمُونَ﴾ الانعام/۸۸، یان ﴿وَقَدَّمْنَا إِلَىٰ مَاعِیلُوا مِنْ عَمَلٍ، فَجَعَلْنَاهُ
هَبَاءً مَّنْثُورًا﴾ الفرقان/۲۳، یان ﴿وَلَقَدْ أَوْحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَىٰ الَّذِينَ مِنْ
قَبْلِكَ: لَنْ أَشْرَكَتَ لِيَحْبِطَنَّ عَمَلُكَ، وَلَتَكُونَنَّ مِنَ
الْخَاسِرِينَ﴾ الزمر/۶۵، جا کہ نہفی تہہلیبہتی ناوہدانکردنہوہ
سرپرشتیکردنی مزگوتہکانی خودای لہموشریکہکان کردو تہو مافہی پی
رہوا نہبینن؛ لہم نایہتہی دواپی دا تہو مافہ بژ بندہ خوداپرستہکان دہست
نیشان دہکاو دہفرموی: ﴿إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ﴾ نہوہکوو شیای ناوہدانکردنہوہ سرپرشتیکردنی مزگوتہکانن
تیللا کہسانیک کہ پروایان بہتاکتو تہنہایی خودا بی، پروایان بہزیندو
بوونہوہ ہاتنی رژی قیامت ہبی، کہسیک چاودپریکردنی کابہو مالی
خودایہ کہ پروای تہواوی بہتاکتو تہنہایی خودا بی، تیمانی بہرژی قیامت
ہبی، ﴿وَأَقَامَ الصَّلَاةَ﴾ نویژہکانی بہریکتو پیکی تہنجام بدا، ﴿وَأَتَى
الزَّكَاةَ﴾ زہکاتی مالو سامانی بہگویرہی شہری خودا دہریکا پیدا بہو
کہسانہی کہ شیای زہکات پیدانن.

﴿وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ﴾ جگہ لہخودا لہکسی تر نہترسی، ہیچ
مہخلوقاتیک گیانلہبہر بی، یان بی گیان بی بہ خودا نہزانی بہندایہتی بژ

نه‌کاو لی نه‌ترسی، چونکه له راستی‌دا جگه له خودا کهس زیانو قازانجی به ده‌ست نیه، همر سوودو قازانجیک خودا مه‌یلی لی نه‌بی ناگا..

ده‌قه‌که باسی برپا به پیغه‌مبهری نه‌کر. چونکه برپا به پیغه‌مبهری پیغه‌مبهرایه‌تی ده‌که‌وێته جوار چێوه‌ی نه‌نجامدانی نوێزو زه‌کاتدانه‌وه، نوێژ کردنو زه‌کاتدان له‌که‌ستیک وهرده‌گیری که برپای به پیغه‌مبهر هه‌بی. ﴿فَعَسَىٰ أَوْلَتْكَ أَنَّ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ﴾ نه‌مجار نه‌وانه‌ی که نه‌و ره‌وشتانه‌یان تێدانو خواوه‌نی نه‌و کاره په‌سەنداندن نه‌وانه له‌پێری هیدایه‌تدراوه‌کانن، رێنموونیان وهرگرتوه، رێبازی خودایان گرتۆته به‌رو، شیاری پاداشی باشو به‌هه‌شتن، کردوه‌کانیان به‌فیرۆ ناپوا، همر نه‌وانه له‌پێری هیدایه‌تدراوانن؛ نه‌که نه‌وانه‌ی موشریکو گومران، هاوه‌ل بو خودا داد نه‌ئێزو برپایان به‌په‌یامی پیغه‌مبهر نه‌ سوجده بو طاغوتو بتو سه‌نه‌م ده‌بنو نه‌مجار برپی خزمه‌ت پیشکه‌شی مه‌سجیدو لحرام ده‌که‌نو خۆیان به‌خواه‌نو سه‌رپه‌رشتیاری ده‌زانن!

وشه‌ی (لعل) و (عسی) و نه‌م جوړه وشانه که له‌خوداوه صادر بوون نابێ له‌سه‌ر مانای خۆیان مانا بکړن، چونکه (عسی) بریتیه له‌گومان بردن به‌په‌یدا‌بوونی شتیک که هۆکاره‌کانی هاتنه‌ دی. ده‌ی بو خودا ناگونجی گومان به‌کار به‌یتری، چونکه هه‌موو شتیک لای خودا نومايانه، هیچ شتیک لای نادیار نه‌و حه‌قیقه‌تی هه‌موو شتیک به‌ته‌وپه‌ری زانینه‌وه ده‌زانس! که‌وابوو: نه‌م جوړه وشانه له‌لایه‌ن خوداوه بو شتی قه‌تعی به‌کار ده‌هیندرن گومانو دوودلی و هیوایان تێدا نیه!

ده‌ی بو په‌روه‌ردگار وشه‌ی (عسی) به‌کار هی‌نا؟ له‌وه‌لام دا ده‌لێن: بو نه‌وه‌ی ناماژه‌ی نه‌وه‌ی تێدا بی که کافره‌کان هیوا برپا بن له‌سوود بینین له‌کرده‌وه‌کانیان، به‌هیوای نه‌وه نه‌بن روژی قیله‌ت سوود له‌کرده‌وه‌کانیان ببینن، چونکه له‌کاتیک دا پاداشی موسولمانان له‌سه‌ر کر. وه‌کانیان له‌بابی خۆف و ره‌جادا بی، ده‌بی کافره‌کان به‌ج عه‌قل و هۆشیکه‌وه به‌ته‌ما نه‌وبن: که سوود له‌کرده‌وه‌کانیان ببینن، چۆن خۆیان به‌هیدایه‌تدراو ده‌زاننو دل‌نیان له‌وه‌ی که روژی قیامه‌ت به‌مراد ده‌گن!

پیغمبر ﷺ لهچند فرموده یهك دا جهخت لهسهر نهوه دهكاتمه كه دهبی سهریریشتیكارانی مزگهوتو تاوهندانكهرهوانی مالی خودا شه كهسانهبن كه نهو پینج رهوشتانهیان تیدابن كه نایهتهكه باسی كردن. نهوه تا: شه یخانوَ تیرمیزی فرمودیهك له نیمامی عوسمانهوه ریوایهت دهكهن دهفرموی: له پیغمبر ﷺ ژنهور دهفرموی: (مَنْ بَنَى لِلَّهِ مَسْجِدًا يَبْتَغِي بِهِ وَجْهَ اللَّهِ بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ) كهسیك لهبر رهزامهندی خودا مزگهوتیك دروست بكا، بهم كارهی مهبهستی رهزامهندی خودا بی، پدروهردگار لهبههشت دا خانویکی بز بنیات دهئی.

همروه نیمامی نهحمده لهتنبو عهبیاسهوه فرموده یهك بهمرفوعی ریوایهت دهكاو دهفرموی: (مَنْ بَنَى لِلَّهِ مَسْجِدًا وَلَوْ كَمِضْحَصِ قِطَاعٍ لِبَيْضِهَا، بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ) كهسیك لهبر رهزامهندی خودا مزگهوتیك بنیات بنی، دهستی لهبنیات نانی مالی خودادا ههبی بابنه ندازهی شونی هیلکهی مراوییهکیش بی، خودا لهبههشت دا خانویکی بز بنیات دهئی. فرموده یهکی تر ههیه، حاریشی کوری نهبو نوسامو نهبو ششهیخ بهسهندهیکی لاواز لهنهسهوه ریوایهتیان کردوه. دهفرموی: (مَنْ أَسْرَجَ فِي مَسْجِدٍ سِرَاجًا، لَمْ تَزَلِ الْمَلَائِكَةُ وَحَمَلَةُ الْعَرْشِ تَسْتَغْفِرُونَ لَهُ، مَا دَامَ فِي الْمَسْجِدِ ضَوْءٌ مِنْ ذَلِكَ السِّرَاجِ) كهسیك چرایهك لهمزگهوتیك ههلبكا، روناکاییهك بخاته مزگهوتیکهوه تا روناکایی نهو چرایه لهو مزگهوته دا ههبی فریشتهو ههلگرانی عدرش داوای لیخوشبوون بز نهو کابرایه دهكهن...!! نهمه لهبارهی تاوه دانکردنهوهی ماددیهسهوه. لهبارهی تاوه دانکردنهوهی مهنهوهیسهوه فرموده ی پیغمبر ﷺ زورو زبهندهن: نهوه تا: شه یخانوَ هی تریش لهنهسهی کوری مالیکهوه ریوایهتیان کردوه دهفرموی: پیغمبر ﷺ فرموی: (إِنَّمَا عُمَارُ الْمَسَاجِدِ هُمْ أَهْلُ اللَّهِ) همر خوداپهرستانوَ خوشهویستانی خودا مزگهوتهکان بهخوداناسی تییان دا تاوهدان دهکه نهوه.

نیمامی نه حمده دو تیر میذی و تیبینو ماجهو حاکمو تیبینو مهرد وه یهی له نه بو سه عیدی خود ریبه وه ریوایت ده کهن که پیغه مبره ﴿ فَرْمُوْیَه تِی (اِذَا رَاَیْتُمْ الرَّجُلَ یَعْتَادُ الْمَسَاجِدَ، فَاشْهَدُوْا لَهُ بِالْاِیْمَانِ) همرکاتی دیتان پیاو خوی به مزگه و ته وه گرتو وه هامو شوی مزگه وت ده کا نه وه شایه تی بو بده ن که خاوه نی بروایه و نیمانداره نه مجار نایه تی ﴿ اِنَّمَا یَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللّٰهِ مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْیَوْمِ الْاٰخِرِ ﴾ ی خوینده وه ...

طه برانی له موعجه مولکه بیر دا له تیبینو مه سعوود وه ریوایت ده کا ده لی: پهرو ره گار ده فرموی: (اِنَّ بَیُوْتِیْ فِی الْاَرْضِ الْمَسَاجِدِ، وَاِنَّ زُوَّارِیْ فِیْهَا عُمَارُهَا، فَطُوبٰی لِعَبْدٍ تَطَهَّرَ فِیْ بَیْتِهِ، ثُمَّ زَارَنِیْ فِیْ بَیْتِیْ، فَحَقُّ عَلٰی الْمَرْوْرِ اَنْ یُّکْرِمَ زَائِرَهٗ) نهم حدهیته همرچهند زه عیفه، به لام وه کوو گوتراوه: حدهیثی زه عیف له فضائیلی نه عمل دا کاری پی ده کری.

هر طه برانی له موعجه مولکه بیر دا فرموده یه کی تری زه عیف له تیبینو مه سعوود وه ریوایت ده کا، ده لی: (له ناخرزه مان دا کومه لیک له تومته تی من دینه ناو مزگه و ته کا نو به دوره تییان دا داده نیشن، باسو گو فتو گو زیان همر باسی دونیا یه، باسی خوشه ویستی دونیا یه، له ته کیان دامه نیشن، خودا نیشی به وان نیه و کرده وه کانی نهوانی ناوی). له ریوایه تی کی تردا هاتوه: ناخاوتن له مزگه وت دا چاکه ده خواو له ناوی ده با وه کوو چو ن ناژهل پو شو په لاش ده خوا.

پیویسته ناماژه به نه وه ش بکهین که دروسته کافرو خوانه ناس به کار بهیندرنن بو دروستکردنی مزگه وت، دروسته کاری بینا کردنو نه ققاری و سپیکاری و دامه زانندی نامیری کاره بایی و نهم جوړه شتانه بهوان نه نجام بلری.

ته وه ی که دروست نیه به کافر بسپتردری نهو شتانه ن که په یوه ندییان به سه پرده شتی کردنو هه لسورانی کاروباری نیداری نایینی مزگه و ته رایه کی زه عیفیش هه یه ده لی: کافر به هیچ جوړی و به همر مه به ستیک بی نابی توخنی مزگه وت بکهوی!؟.

گه‌وره‌یی نیمان به‌خوداو به‌روژی قیامه‌تو گه‌وره‌یی جیهاد

له‌پیناو نایینی خودادا

﴿ أَجْعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ عَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَجَاهِدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ ﴾ (۱۶) الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ
اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَعْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ
﴿ ۱۷ ﴾ يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَّاتٍ لَهُمْ فِيهَا
نَعِيمٌ مُّقِيمٌ ﴿ ۱۸ ﴾ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿ ۱۹ ﴾

هژی هاتنه خواره‌دهی نایه‌تی (۱۹) وه‌کوو موسلیبو نیبنو حیبانو نه‌بو
داود له‌نوعمانی کوپی به‌شیره‌وه ریوایه‌تیاں کرده؛ نه‌ویه: نوعمان ده‌لی؛ من
له‌گدل چند ه‌اوه‌لیک لای مینبیری پیغه‌مبیر ■ وه‌ستابوین، پیانوکیان
وتی: تیر من پاش نه‌وهی نیمانم هیناوه جگه له‌ناودان به‌حاجییاں هیچ
کاریکی تر ناکم، یه‌کیکی تریان وتی: به‌لکوو ناوه‌دانکردنه‌وه که‌عبه خیر
تره، یه‌کیکی تریان وتی: نه‌خیر، به‌لکو جیهاد له‌پیناو نایینی خودادا له‌و
کارانه خیرتره که تیره ناوتان هینان، حذرده‌تی عومر لییان تووپه بوو،
فهرمووی: لای مینبیری پیغه‌مبیر ■ ده‌نگتان به‌رز مه‌که‌نه‌وه، نه‌و روزه
روژی هینی بوو. جا وتی: که نویژی جومعه‌م کرد ده‌چمه خرمه‌تی پیغه‌مبیر
﴿ ۱۶ ﴾ ده‌باره‌ی تم کیشه‌یه‌ی تیره پرسیاری لی ده‌که‌م. تیر به‌روردگار نایه‌تی
﴿ أَجْعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ ﴾ تا ده‌گاته ﴿ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴾ ی
نارده خوار.

فہریابی لہ تیبنو سیرینہوہ ریوایت دہکا، دہلی: عدلی کوری نہبو
طالیب ہاتہ مککہ بہ عہ بیاسی گوت: نہی مامی خوم! نہری بوجی کوچ
ناکھی؟ بؤ پیوہندی بہ پیغہ مبہرہوہ ناکھی؟ عہ بیاس وتی: من کہ عہہ
ناوہ دان دہ کہ مہوہ، پارزگاری مائی خودا دہ کہم، مجپوری کہ عہہ دہ کہم.
نیتہر پمروہ ردگار نایہتی ﴿أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ﴾ کی ناردہ خواری.

عہ بدورہ ززاق لہ شعیبی بہو، نیبنو جریری طہ بیری لہ کہ عہبی
قورہ ظلیہوہ ریوایتیان کردوہ: دہ لین: طہ لحدی کوری شہیدو عہ بیاسو
عدلی کوری نہبو طالیب ہمریہ کیان خوی ہلدہ نایہوہو باسی شکومہندی
خوی دہ کرد، طہ لحد وتی: من خاوہنی کہ عہہو کلیل بہدہستی ہم خانوہ
رئزدارہم، عہ بیاس وتی: من ناودیری حاجیانہو نمو ٹرکہ پیروزہم
لہ نہ ستودایہ. عدلی وتی: من لہ پیش ہموو کہس دا نوپڑم بہرہو قبیلہ
کردوہو من جیہادم کردوہ. نیتہر پمروہ ردگار نایہتی: ﴿أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ
الْحَاجِّ﴾ ناردہ خواری. ہم نایہتہ پیوہندی بہ نایہتہ کانی پیشوہوہ ہدیہ، ہم
روہو ﴿تَمَوَّكُمُو شَيْكَمُوهِيہ بؤ نایہتی پیشو: نہوہ تا لہ نایہتی پیشوودا
نہوہی روون کردوہ: کہ ناوہ دان کرد نہوہی کہ عہہ پہ سندہ نہ گہر خاوہن باوہر
بیکا، نمو ٹرکہ ٹمرکی موسولمانانہ، نہ ک ہی موشریکان. نہ مجار ہم
نایہتہ دا نہوہ روون دہ کاتہوہ: کہ نیمانو جیہاد زور باشرن لہو کردہ وانہی
کہ موشریکہ کان خویان پتوہ ہلدہ ناو شانازیان پتوہ دہ کرد، کہ بریتی بوون
لہ ناوہ دان کرد نہوہی کہ عہہو ناودان بہ حاجیان.

دہ فرموی: ﴿أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ
آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَجَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ نایہتہ کہ، یان خطابہ
لہ گہل موسولمانان، یان خطابہ لہ گہل موشریکہ کان؛ بہ گوڑہی ریوایتی
نوعمانی کوری بہ شیر خطابہ کہ رو لہ موسولمانانہ کان دہکا. بہ گوڑہی
سییاقی نایہتہ کہش خطابہ کہ بؤ موشریکہ کانہ... نہوہی کہ مہبہستہ
نہوہیہ: نایہتہ کہ رہنگدانہوی خوہلن نہوہی دوو لایہنہ: لایہنی موسولمانانو
لایہنی کافرہ کان. چونکہ وہ کوو لہوہ پیش لہ ہوکاری ہاتنہ خوارہوہی

نایەتەکان دا یاسمان کرد؛ عەبیاس کە ئەوسا کافریو خۆی هەڵدەنایەوهو شکۆمەندییەکانی خۆی باس دەکردن کە ئاوەدانکردنەوهی کەعبەو ئاو دابەشکردن بوو بەسەر حاجیان دا.. وەکوو نەحوی دەلێن: (کەلام لەحەذقی موصافه) (السِّيَاقَة) موصافو نیلەبھییه، موصافه کە حەذف کراوه کە وشە (اهل) ه. واتە: ئایا ئێوە ئەوانە ئاو دابەش دەکەن بەسەر حاجیان داو کەعبە ئاوەدان دەکەنوه وەکوو ئەوانەیان حلیب دەکەن کە برۆیان بەخودا هێناوه، برۆیان بەهاتنی رۆژی قیامت هەیهو لەپێناو ئایینی خودادا جیهادو تیکۆشان دەکەن؟ ئایا ئەم دوو تاقمە لەفەضل و رێزدا چون یەکن؟ یێگومان ئاودان بەحاجیانو ئاوەدانکردنەوهی کەعبە هەرچەندە کاری پەسەندن بەلام خاوەنی ئەم ئیشانە لەپەلو پایەو بەرزێ دا لای خودا ناچنە ریزی ئەهلی تیمانەوه.

بەگورتی نابێ ئەو موشریکانە ئاو بەسەر حاجیان دا دابەش دەکەن بیانەنە ریزی موسوڵمانانی یەکتاپەرستو خاوەن برۆا بەهاتنی رۆژی قیامتو موحاهیدو تیکۆشەر لەپێناو ئایین دا، ئەو دوو تاقمە یەکسان نین. چونکە ﴿لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ﴾ ئەوانە لای خودا وەکوو یەکن نینو لەیەکن ناست دا نین. نە لەرهوشتو نە لەکردهو دا نە لەدویناو نە لەقیامت دا هاوتا نین. ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ پەرورەدگار گەلو نەتەوهیەکن هیدایەت نادا: کە بەردەوام بن لەسەر ستم کردن لەخۆیان بەم جوۆرە درێژە بەگوفری خۆیان بەدەزو ستم لەغەیری خوشیان دەکەن.

نایەتەکە جەخت لەسەر ئەوه دەکا کە نابێ بەهیچ جوۆرێک موشریکو کردەوه پووجەلەکانیان بخۆنە تەسای تەرازوی موسوڵمانانو کردارە پەسەندەکانیان. تەنانت بەیەکسانی تەماشاکردنیان ستمەوهو بەستم حلیب دەکری.

تیمان بەخوداو بەرۆژی قیامتو جیهادو تیکۆشان بەگیانو مال لەپێناو ئایین دا زۆر باشتر و گەورەترە لەئاودان بەحاجیانو مەجتووری کردنی کابە! بەلکو جوداوازی ئەم دوو جوۆرە کردارە هەر نایەتە ژمارو بەرامبەری ناکرێن!! ئەمجار پەرورەدگار پەلو پایە ئێوان موسوڵمانانیش دیاری دەکاو

د فہر موی: ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ نہوانہی بروای تہواویان بہ تاکو تہنہایی خودا
 ہدیہ ﴿وہاجروا﴾ لہر خاتری رزامہندی خودا لہولاتی کوفرہوہ کوجیان
 کردوہ بۆ ولاتی نیمانو نیسلام ﴿وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ
 وَأَنْفُسِهِمْ﴾ لہیناوی نایینی خودادا جیہادیان کردوہو تیکوشاون، گیانو مالی
 خویان بہخت کردوہ، تالو سویریان چہشتوہ، جوڑہا تہنگو چہلہسو
 دہردی سہریان توش ہاتوہ، بیگومان نہوانہ ﴿أَعْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ﴾
 پلہو پایہیان زور گہورہ ترہ لہو موشریکانہی نہرکی ناو دابہ شکردنیان
 لہنہ ستو گرتوہ، مجبوری کہعہ دہکمنو روخاوی چاک دہکندوہ جوداوازی
 نیوانیان عاسمانو ریسمانہ. ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ﴾ نہوانہ، ہر نہوانہ
 بہمرز دہگمنو بہبہختوہر حلیب دہکرن. ہر نہو موسولمانہ کزچکارہ
 تیکوشہرانہ بہفضلو کمرہمی خودا بہختوہر «ہینو بہمرز دہگمنو یاداشی
 کردوہی باشیان وہردہ گرنہوہ. نہم بہختوہری بہمرز گہیشتنہ نہوہیہ: کہ
 ﴿يُشْرِهِمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَاتٍ هُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ﴾
 پورہرد گاریان مزگینی بہختوہریان دہداتی بہوہی کہ لہر حمہتی خوی
 دہبارینی بہسہریان دا، ہہموانیان دہخاتہ ژیر نہور حمہتہ بی پایانہوہ،
 سہریاری نہوہ رزامہندی خوی دہکاتہ سیبہری کامہرائیو دایاندہ پوشتی،
 نہمہش گہورہترینو نایاہترین خہلاتہ بۆیان، لہروژی قیامت دا دہیانخاتہ
 نیو باغو باغاتی بہہشتی جوانو رازوہی کہ بۆ نہوانی تہرخان کردوہ، لہو
 بہہشتہ دا نازو نیعمہتی بہردہوامو نہبراوہ ہدیہو پەکیان لہہیچ ناکہویو
 چیان بوی بۆیان دابین کراوہو نامادہیہ، بۆ ہمتا ہتایہو بی براندہوہ
 کوتایی ہاتن لہم نازو نیعمہتہدا دہگوزہرینن! وہکوو لہنایہ تیکو تردا
 د فہر موی: ﴿وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
 الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا، وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ، وَرِضْوَانٌ مِنَ
 اللَّهِ أَكْبَرُ، ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ التوبہ/۷۲.

ہمردو پیری فہرموودہ موسلیہو بوخاری، ہمردہا تیرمیذیو نہسانی
 لہنہبو سہعیدی خودریہوہ فہرموودہیہ ک دہگیرنہوہ کہ دہلی: پیغہمبہر

فەرمووی: پەرورەدگار روی رەحمەتی دەکاتە بەهەشتییەکان و پێیان دەفەرموێ: ئەو دانیشتوانی بەهەشت! هەموویان بەبەلێ بەلێ وەلام دەدەنەو، ئەمجار دەفەرموێ: ئایا رازین بەپاداشتی خۆتان؟ هەموویان بەیەک دەڵێن: خودایە! بۆ رازی نین؟ لەچیمان کەمە؟ شتیکت پێ بەخشیوین نەدراو بەکەس! ئەمجار پەرورەدگار دەفەرموێ: ئەمن شتیکتان پێ دەبەخشم زۆر لەو نازو نێعمەتە پێتان دراو گەورەتر بێ، هەموویان دەڵێن: پەرورەدگار! دەبێ شتیکت لەم نازو نێعمەتە گەورەتر بێ؟ دەفەرموێ: رەزامەندی خۆمتان بەسەردا دەدەم و ئێتر لەئێستا بەولایە قەت لێتان ناپازی نابم.

نایەتە کە بەناشکرا ئەو دەسەلمینی کە جیهاد و تیکۆشان وێرای ئیمانی پتەو لەلای خودا لەهەموو کردەوێک گەورەترە و هیچ کردار و گۆفتاریک نایگات، چونکە جیهاد بریتییه لەگیازو مالبەخت کردن لەپێناو بەرز کردنەوی و شەهیدی (لا اله الا الله) و بلاوکردنەوی ئایینی ئیسلام!

پێویستە ئەوێش بزانی کە شەهیدی (أعظم) لەنایەتە کە دا کە لەسەر شێوەی (اسم التفضیل) هاتوو مانای زێدەیی ناگێدێ، چونکە نایەتە کە مانای ئەوێ نیه کە کافرەکان پلەو پایەکیان هەیە لەخوار پلەو پایەیی موسوڵمانە موحاهیدەکانەوێ. بەلکو پلەو پایەیی موسوڵمانەکان رەها و موحەققە، کافرەکان کردەوێکانیان پوچ و بێ سوو دە، ئەوان لەدۆزەخ دا و ئەوان لەبەهەشت دا، کەوابێ هیچ موفاضە لەو زێدەییە کە لەئێوان کافرەکان و موسوڵمانەکان دا نییه چونکە ئەوان لەو پەڕی بەدبەختی و چارە رەشی دان ئەمان لەو پەڕی خوشی و کامەرائی دان.

وازهێنان لەدووستایەتیکردنی باوک و برا و خاوەن خێزانی کافرو
 هەلبژاردنی ئیمان و جیهاد بەسەر هەشت شت دا
 يَتَّيِبُهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ إِنِ اسْتَحَبُّوا
 الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣﴾ قُلْ
 إِن كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ
 اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِينُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ
 مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرٍ
 وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٤﴾

هۆی هاتنه خوارهوهی نایەتی ژماره (٢٣). لەم بارهوه کولەبی ده‌لێ:
 کاتی‌که پێغه‌مبەر فرمانی پێ کرا به‌کوچ له‌مه‌که‌وه بۆ مه‌دینه‌پیاوی وا
 هه‌بوو: به‌باوک و برا و خێزانی خۆی راده‌گه‌يانده: که فرمانی کوچکردنیان پێ
 کراوه ده‌بێ مه‌که‌که به‌جێ بێڵن، جا هی وایان تێدا بوو به‌بێ چه‌ندو چه‌رون
 ملی رینگای ده‌گرت به‌رو کوچی ده‌کرد، هی واشیان هه‌بوو: به‌مالو مندالو
 خزمو که‌سوکاری راده‌گه‌ياندن ئیتر خێزانی، کوپی، کچی، خزمو که‌سوکاری
 داو‌نیان ده‌گرتو پێیان ده‌گوت: بۆخاتری خودا! چۆن ئیمه به‌جێ دێلێ؟ دای
 دێ واز له‌مالو مندالت بێنی؟ بۆ کێیان جێ دێلو به‌کێیان ده‌سپێری؟ ئیتر
 نه‌ویش دلی نهم ده‌بوو: وازی له‌کوچ ده‌هێناو له‌گه‌لیان ده‌مایه‌وه. نهم نایه‌ته
 هاته خوارێ سه‌رکۆنه‌ی ئهو جو‌ره که‌سانه ده‌کاوه‌فرموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
 آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ...الآيَةَ﴾

ده یاره یی نه واندهش که له مه که مابو نه وه و کۆچیان نه کرد بو نایه تی
 ﴿قُلْ: إِنِ آبَاءُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ﴾ تا ده گاته ﴿فَتَرْبُصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ﴾ که مه به ست رزگار کردنی مه که مه. هاته خواری.

فهریابی له تیبینو سیرینه وه نه ویش له عه لی کوپی نه بو تالبه وه ریوایه ت
 ده کا: ده فهرموئ: به چهند که سیکم وت: نه ری بۆ کۆچ ناکهن؟ بۆچی په یوه ندی
 به پیغه مبه ره وه ﷺ ناکهن؟؟ له وه لام دا وتیان: له گهل که سوکارمان
 ده مینینه وه، له ناو هۆزو مالی خۆمان دا داده نیشین، نیت نایه تی ﴿قُلْ: إِنِ
 كَانَ آبَاؤُكُمْ...الآیة﴾ هاته خواری.

په یوه ندی نه م کۆمه له نایه ته به هی پیشه وه نه وه یه: که سییاقی نایه ته که
 به رد وه امه له رو تکرده وه ی ههستی موسولمانه کان له هه موو جوړه
 په یوه ندی یه ک جگه له په یوه ندی له گهل خودا، هه موو په یوه ندی یه ک له دلی
 کۆمه لی موسولمانان داده رپنئو مشته مالی ده کا بۆ په یوه ندی کردن به خوداو
 به دینی خوداو. بانگه وازی ناده میزاد ده کا که واز له هه رچی په یوه ندی
 په رژه وه ندی خزمایه تی و له زه ته و خوشی هه یه به یینن، هه موو نه مانه وه لا
 بنرئو له شوینی دا په یوه ندی له گهل خوداو نایینی خودا دا به سترئ. هه موو
 خوشی و به رژه وه ندی و په یوه ندی و خزمایه تی بخاته لایه کی ترازو وه،
 خوشه ویستی خوداو پیغه مبه ری خوداو جهاد له پینا و نایین دا بخاته لایه کی
 تروه، نه مجار موسولمانان سه رپشک بکا. لایه کیان هه لپژرن!

به کورتی نایینی نیسلام هاتوه مه فهوومه کان بگۆرئ، هاتوه نه و
 راستیه به چه سپینئ که په یوه ندی نایین به هیزترو له پیشترو به رزتره
 له په یوه ندی ره گهزو زمانو خزمایه تی، هاتو جهخت له سه ره راستیه بکا:
 که به رو بوومی جهاد کاتیک ده سه به ره ده بی، که واز له خوشه ویستی و
 دۆستایه تی موشریکه کان بینئ، به ندایه تی کردن بۆ خوداو شوئنه که وتنی
 پیغه مبه ره ﷺ به سه ره موو شتیکی ژیان دا هه لپژرئو له ناخه وه ناوتنه یان
 بی!! بۆیه به و جوړه و بۆ نه م مه به سه ته پیروژه رووی خیطاب ده کاته
 موسولمانانو ده فهرموئ: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ

واخوانکم اولیاء ﴿﴾ ندی نمو که سانه ی پرواتان به تا کتو ته نهایی خودا هدیو
 نیماتان به پیغه مبر هیناوه، نه چن باو کتو براو خزمی موشریکتان بکه نه
 لپیرسراوی خۆتانو پابه ندی فرمانو ناموژگاریان ببزو له شهردا یارمه تییان
 بدهن، بۆ خاتری نموان کۆمه گی به کافره کان بکهن، به سمر نهیینی موسولمانان
 دا ناگاداریان بکهن، نابیی له خزمو که سوکارو بنه مالمو خاوو خیزانتان
 که سانیک که کافرو خودا نه ناسن بیانکهنه دوستو سرپرشتیاری خۆتانو
 بهرزه وه ندی نموان پیش بهرزه وه ندی موسولمانان بخهن. ﴿إِنْ اسْتَجَبُوا
 الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ﴾ نه گمر نموان کوفریان ههلبژاردو شیرکیان به باشت زانی
 له نیسلاو له سیر کوفرو بی دینی خویان بهرزه وهام بوون. ﴿وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ
 فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ که سیک له نیوه کۆمه گی له کافران داوا بکاو
 پشتیان بی بیهستی، نموه نموانه لهو گرزه هانن که له پژیازی راست لایان
 داوه.

ئىبنو عەبباس دەڧرەمۇي: ئەوانە موشرىكن ۋە كور ئەوان، چۈنكى بىر موشرىكە كان رازى بوون، رازى بوون بە كور؛ كور ۋە كور چۈن رازى بوون بەڧىسق؛ ڧىسقه...!

نموده ایم نادمه نایده نایه نایه نایه که ده فرمودی: ﴿إِنَّمَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ
عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ، وَأَخْرَجُوكُم مِّن دِيَارِكُمْ، وَظَاهَرُوا
عَلَىٰ إِخْرَاجِكُمْ أَن تَوَلَّوْهُمْ، وَمَن يَتَوَلَّهُمْ فَاُولَٰئِكَ
هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ الممتحنة/۹.

نه مجار پسر و ردگار روی خیطابی ده کاته پیغه مبرو ده فرمون:
﴿قُلْ﴾ نهی موحه مه! پییان بلی: ﴿إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ﴾ نه گبر باو کمر
باییرتان ﴿وَأَبْنَاؤُكُمْ﴾ کوپر کچو نه ته وه تان ﴿وَإِخْوَانُكُمْ﴾ براو ناموزار
مامو خالتان ﴿وَأَزْوَاجُكُمْ﴾ خیزانو هاوسرتان ﴿وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا﴾
مالو سامانیک که کوتان کردو ته وه ﴿وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا﴾
بازرگانی و مامه له کردنتان که ترسی بازار و هستانو نرخ شکانی کالاکتتان
هیه، ﴿وَمَسَاكِينَ تَرْضَوْنَهَا﴾ خانوو باله خانه کانتان که تیپیان دا

ده حویندهو نیستراحتیان تیدا ده کمن. پییان بلئی نه گمر نه هشت
 شتانه تان ﴿اَحَبَّ اِلَيْكُمْ مِنَ اللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ﴾ له خوداو
 پیغه مبهری خوداو جهاد له پیناو نایین دا خوشتر ده وی، به جوریک نهو
 خوشهویستییه بیته کوسپو ته گمره له بمردهم یارمه تیدانی پیغه مبهر، نهو
 ﴿فَتَرَبَّصُوا حَتّٰی يَأْتِيَ اللّٰهُ بِاَمْرٍ﴾ چاوه پوان بن تا نهوکاتهی خودا پرپاری
 خوی دهر بارهی تپوه دهرده کاو سزای بی نامانی خوی ده نیری بوتازو نهوکاته
 رزگارتان نابئی، ﴿وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ خودا هرگیز هیدایه تی
 گملو گروی سنور بهرین ناداو، هر که کاتی سزادانتان هات به قوتارتان نادا.
 نه ده ستمبردار بوونو داپرانه له کوفر گروهی موشریکان، هر ترکی
 تاکه ی کومهل نیو بهس! به لککو ترکی هرده له پیشی کومهل
 موسولمانانیشه، ترکی ده ولتهی نیسلامیشه، دروست نیو نابئی هیچ
 نیعتباریک بز هیچ جوړه پدیو ندیو بهرزه وندییه ک بکری له سر حیسابی
 بنه ماکانی عقیده داخواریسه کانی بیروباوهرو پیوستیاتی جهاد!! ده بی
 هه موو پدیو ندیو بهرزه وندییه ک له چوار چپوهی نیسلام دا حیسابی بز
 بکریو به پیوهری نهو پیوهری! هه موو شتییک ده بی لروانگی نیسلامهوه
 سهری بکریو به ترازوی نهو بکیشری!

تیلینی:

نایه ته که ده فرموی: ﴿لَا تَتَّخِذُوا اَبَاءَكُمْ....﴾ واپی ده چی
 خیطاب بی بز هه موو موسولمانان، حوکه که شی بمرده وامه تا روژی
 قیامتو جهخت له سر نهو ده کاتهوه که ده بی موسولمانو کافر لیک
 جیابزو نابئی موسولمانان گوی بیسی فرمانی کافران بن.
 که له نایه ته که ی ترده ده فرموی: ﴿قُلْ: اِنْ كَانَ اَبَاءُكُمْ....﴾ جهخت
 له سر نهو ده کا که خوشویستنی خوداو پیغه مبهر شتیکی پیوسته
 کورای موسولمانانی له سر چه سپاوه، خوشهویستنی خوداو پیغه مبهر بریتییه
 له فرمانبهرداری فرمانه کانیانو شوینکه وتنی په یامی نیسلام. چونکه

لەشونێکی تردا دەفرموی: ﴿قُلْ: إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ، فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ﴾ آل عمران/ ۳۱.

پێغه مبه‌ر ﷺ له‌فرموده‌یه‌ك دا فرمویه‌تی: (لَا يَطْعَمُ أَحَدُكُمْ طَعْمَ الْإِيمَانِ حَتَّى يُحِبَّ فِي اللَّهِ، وَيُبْغِضَ فِي اللَّهِ، حَتَّى يُحِبَّ فِي اللَّهِ أَبْعَدَ النَّاسِ، وَيُبْغِضَ فِي اللَّهِ أَقْرَبَ النَّاسِ إِلَيْهِ) واته: هه‌ج كه‌س له‌ئێوه تاسی ئیمان ناکا هه‌تا وای لی نه‌یه ته‌نها له‌به‌رخاتری خودا خه‌لكی خۆش بدی، له‌به‌ر خاتری خودا خه‌لكی ناخۆش بوی. دوورترین ئاده‌میزادی له‌به‌ر خودا خۆش بوی، نزیکترین خزمی خۆی له‌به‌ر خاتری خودا بدزی..

په‌روه‌ردگار له‌چه‌ند هه‌ل و مه‌رجێك داو له‌چه‌ندان شوێن دا

كو‌مه‌گی به‌موسولمانان كردوه

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ

فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُم

مُذَبِّرِينَ ﴿٧٥﴾ ثُمَّ أَخَذَلَّ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ

وَأَخَذَلْ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ

﴿٧٦﴾ ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٧٧﴾

ده‌باره‌ی هۆی هاتنه‌ خواره‌وه‌ی نایه‌تی ﴿وَيَوْمَ حُنَيْنٍ...﴾ به‌یهه‌نی له‌(الدلائل) دا ریه‌یه‌تی کردوه ده‌لی: رۆژی حونه‌ین پیاویك وتی: شه‌پرو له‌به‌ر كه‌می تیناشكیین، ژماره‌ی جه‌نگاوه‌رانی موسولمان (۱۲) دواژه‌ هه‌زار بوو. پێغه مبه‌ر ﷺ نهم به‌خۆنازینه‌ی پێ ناخۆشبوو، نیتر نهم نایه‌نه‌ هاته‌ خوارێ. ﴿وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ...﴾ (الآیه).

لهرووی په یوه ندى نیوان هم نایه تهو نایه تی پیشو ده گوتری: له نایه تی پیشو دا پروه ردگار باسی نهو هی فرموو: که پیوسته موسولمانان له پیناو بهر ژوه ندى نایین دا ه ستمبرداری باوکتو براو خرمو که سوکاری موشریکیان یین، له هه مان کات دا خودا بخوی دهیزانی که هم کاره له سمر شانی موسولمانان گرانه، نه مجار لیره دا نهو هیان بخوون ده کاتهو: که هه مرکه سیکن له پیناو نایین دا واز له بهر ژوه ندى دنیایی بیی. خودا وپرای به هره مهندي قیامت مبهستی دنیاشی بخو فرام ده دینی، بخو نه مش نمونه یه کیان بخو دینیته و: که رژی حونه یین جده گاه و رانی موسولمانان زور بوون، به هیزو ته یار بوون، که چی که به زوری ته یاری خو یان نازین تیشکان، پاشان له کاتی تیشکانو هله اتن دا که له خودا پارانه و هه انایان بخو پروه ردگار برد، خودا به هیزی کردنو گروتینی پیدان به جوریک توانییان سو پای کوفر بشکینن. نه مش نهو ده گیه نی که ناده میزاد هه کاتی پشی له نایین کردو روی کرده دنیا، دینو دنیای له دست ده چن. هه کاتی به نده تی تهوای بخو خودا نه جام دا، لایه نی نایینی هه لبارد؛ خودا شکومه ندی هه ردو جیهانی پی به خشیو به جوانترین شیوه به خته وری دنیای قیامه تی ده کا. نه مش وه کوو دلده ویه ک و بوو بخو نه وانه ی له پیناو نایین دا ده ستمبرداری خرمو که سوکاری موشریکیان بوون، له هه مان کات دا تیگیان دنى موسولمانانه بخو نهو هی هه میشه نهو هیان له یادی پی که کومه گی پروه ردگار به هیزی مهنه وى ده بی، نه ک به زوری ژماره.

موجاهید له م باره وه ده فرمو ی: هم نایه ته یه کم نایه تی که له سورته تی (براءة) هاتوته خواری، پروه ردگار له م نایه ته دا فاضلو ره حمه تی خو ی به سمر موسولمانان دا یاده خاته و، چاکمو یارمه تیدانی هه مه جورو هه میشه یی خو ی بخو موسولمانان باس ده کا، چنده جار کومه گی پی کردونو له جده نگ دا زالی کردون به سمر دوژمنان دا، نهو هیان یاد ده خاته و: که نهو شکومه ندی سروه ریانه ی به ده ستیان هیان هه مو یان یارمه تی خودایى بووه نه ک به هوی زوری ژماره و پرچه کی خو یان بووه. سهرنجی موسولمانان بخو نهو راد کیشی که یارمه تی له خودا ویه، ژماره ی زورو که م چ رولیکى نیه،

نمودتا رژی جہنگی حونہین موسولمانان نمودندہ ژمارہو نہسبابی شہریان کۆک بوو بۆ خویان بہخویان دہنازین خویان لہخو گۆرا بوو، کہچی زۆری ژمارہو چہکسازو تہیارییان دادی نہدانو تیشکانو ہللاتن، کہمیکیان نابیی ہہموویان ہلہاتزو دہوری پیغہمبہریان چۆل کرد، نہمجار پەرورہ نگار سہرلہنوی یارمہتی خوی بۆ ناردنو پیغہمبہرو موسولمانانی سہرختن، بۆ نمود تییان بگہیہنئی کہ یارمہتی ہر لہلایدن خوداوہ دی، بہکۆمہگی زاتی بیچوونی دہبی، کہمو زۆری سوپا چ رۆلکی نیہ ﴿فَکُم مِّنْ فِتْنَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِتْنَةٌ کَثِيرًا بِاِذْنِ اللّٰهِ. وَاللّٰهُ مَعَ الصّٰبِرِینَ﴾.

پیداچوونہویہک بہجہنگی حونہین دا:

ماموستا سہید لیردہ ہہرموی: پەرہرگار لہچہند شوینیک دا کۆمہگی بہموسولمانان کردبوو؛ ہیشتا سیبہرو تارمایی نمود یارمہتیدانہ لہبیرہوریان دا مابوو، بۆہ ہر پیوستی بہناماژہ پیکردنیکسی سہریبی ہہبوو، بہلام جہنگی حونہین نمودبوو دوی رزگار کردنی مہککہ لہمانئی شہروالی سالی ہشتہمی کوچی دا روی دا. نمود بوو دوی تہواو بوونی تازاد کردنی مہککہ، کارویاری شار ناسایی بووہو، زوریہی دانیشتوانی نیمانیان ہینا، پیغہمبہر ہہموویانی عفو کرد، نا لہم سہروہندہدا ہہوال بہپیغہمبہر گہیشت: کہ ہۆزی ہہوازین خویان کۆکردۆتہو بۆ نمودی شہر لہگہل موسولمانان بکمن، سہرۆکہکیان مالیکی کوری عوفی (الغضری)و ہۆزی تہقیف تیکرا لہتہکیا خیلی بہنو جہشہو بہنو سہعدی بہنی بہکرو خیلی تہوزاع لہبونو ہلال، چہند کہسیک لہبہرہی عہمری کوری عامرو عوفی کوری عامر- تہمانہ ہہموویان کۆبونہوہو پہیمانیان بہستوہو مندالو ژنیشیان لہگہل خویان ہیناوه، مہرو بزنو رہشہولانچو حوشتہکانیشیان ہیناوه. پیغہمبہر ہہر بہو سوپایہی کہ بۆ رزگار کردنی مہککہ ہینابووی کہ لہدہہزار کہس ییک ہاتبو لہموہاجیدو تہنصارو خیلہ عہرہبہکانی تر، نمودہی دانیشتووی مہککہ بونو موسولمان بورن پیغہمبہر عفووی کردن تہوانیشی رہگہل کہوتن کہ دووہزار کہس بوون. پیغہمبہر تہم سوپا دوانزہ ہہزار جہنگاوہرہی سہرو دوزمن برد،

لہدو لیکتی تیوان مہککو طانیف کہ ناوی حونہین بوو روہروی یہکتر
 بوونہوہو لہو دؤلہدا جہنگہ کہ بہریابوو، لہبہرہ بہیان دا شہر دامہزرا،
 موسولمانہکان دابہزینہ ناو شیوہ کموہ، جہنگاوہرانی ہموازین بؤسہیان بؤ
 موسولمانہکان دانابوو، کہ موسولمانہکان روویان لہشیوہ کہ کرد کاتیکیان
 زانی شہر کمرہ ہموازینہکان لیتیان راسانو شمشیریان لی راستو چہپ کردنو
 بہر رتؤنہی گوللہو تیرہ بارانیان کردنو بہفہرمانی مہلیکہ کیان بہیکہ گور
 ہلہمتیان بؤ بردنو ہیرشیان کردہ سہریان، ہر زوو لہشکری موسولمانہکان
 شکار ہلہاتن، پیغہ مہبر ﷺ خوی گرتو مایہوہ، تہشریفی نمو رؤژہ سواری
 ہیستہرہ بدلہ کہ کھی بوو، ہلہمتی دہبرہ سہر دوژمن عہباس ناوہنگی لای
 راستی گرتبوو تہبو سوفیانی کوپی تہلحاریشی کوپی عبدولموطہ لیب
 ناوہنگی لای چہپی گرتبوو خویان پیوہ ہلہواسیبوو بؤ تہوہی زؤر بہگورچی
 نہروا، پیغہ مہبر ﷺ ناوہنگی لی دہدار موسولمانانی بانگ دہکردو
 دہیفہرموو (إِلَيَّ عِبَادَ اللَّهِ، إِلَيَّ أَنَا رَسُولُ اللَّهِ) تہی بندہکانی خودا وہرن بؤ
 لای من دوم کہون، وہرن بؤ لای من من پیغہ مہبرم۔ ہر لہو حالہ دا
 دہیفہرموو: (أَنَا النَّبِيُّ لَا كَذِبَ، أَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ) تہمن پیغہ مہبرم دروی
 تیدا نیہ، من لہتہوہی عہدوموطہ لیبم۔ نزیکہی (۱۰۰) کس لہہاوہلانی
 لہخرمہتیدا مابوونہوہو ہلہنہ ہاتبوون۔ ہہندیک دہلین: ہشتا کس بوون،
 لہمانہ حہزہتی تہبو بہکرو عومہر، نیمامی عہباسو عہلیو تہلفہضل
 نیبنو عہباس، تہبوسوفیانی کوپی تہلحاریشو تہیمہنی کوپی توسامہی
 کوپی زہیدو ہی تریش بوون۔ خودا لہہموویان رازی بی، تہمجار
 پیغہ مہبر ﷺ فرمانی بہعہباسی مامی کرد: کہ دہنگی بہرزو گہورہ بوو
 بہہموو ہیژی خوی بانگی ہاوہلانی دہکردو دہیفہرموو (يَا أَصْحَابَ
 الشَّجَرَةِ) مہبہستی تہوانہ بوو: کہ لہزیر درہختہ کہ دا بہیعہتیاں بہپیغہ مہبر
 کردو پہیمانیاں دایہ کہ لہشہردا خوگر بزو ہلہندیہن، جاری وا بوو بانگی
 دہکردن (يَا أَصْحَابَ الشَّجَرَةِ) جاری واش دہبسو دہیگوت: (يَا أَصْحَابَ
 الْبَيْتَةِ) نیتہر ہاوہلان لہم لاو لہولا وہلامیان داوہ (يَا بَيْتِكَ، يَا بَيْتِكَ) بدلہ

بدلی له خزمه تداينو وا هاتین، خەڵکە کە بۆ لای پیغه مېسەر ﷺ گەڕانەوە، تەنانهت پیاوی وایان هەبوو نە گەر «شترە کەمی بە دەستەو» نە هاتایە ملی رێگای نە گرتایە، زۆریە کەمی لە بێر دە کردو دادە بەزیو بە پییانو بە هەڵە داوانو را کردن دە هات بۆ لای پیغه مېسەر و شتری بەرە لا دە کرد. کە کۆمەڵیک ئەم هاو لەنە ناوا لە دەوری پیغه مېسەر ﷺ کۆیوونەو فەرمانی پێکردن ئە هێرشیکێ لە نکاوو کتوپر بەرنە سەر دوژمنو بە یە ک گۆر پەلاماریان بدەن... کە هاو لەن بە فەرمانی پیغه مېسەر هێرشیان بردو هەلیان کوتایە سەریان موشریکەکان دە سەبەجی شکانو قوچاندیان، موسوڵمانان بە دوویانەو لێیان دە کوشتن، بە دیلیان دە گرتن، هەمی بگرو بەر دە بوو، هێشتا هەموو هاو لەن هەڵهاتو نە گەر ابوونەو بۆ لای پیغه مېسەر ﷺ کە ئەم تاقە موسوڵمانە هێرشبەرە کۆمەڵیکێ زۆریان لە موشریکەکان بە دیل گرتبوو هێنا بویانە خزمەت پیغه مېسەر ﷺ.

ئەمە یە کەم جەنگ بوو کە موسوڵمانان دوزادە هەزار جەنگاوەریان بۆ کۆبێستەو، بە جۆریک کە سەریان لە زۆری خۆیان سوور بێنێو بە خەمیاڵی خۆیان تیشکان نابینن، بێ ناگابوون لە هۆکاری سەرکەوتنی لەو پێشیان. ئەو بوو لە سەرەتادا خودا تالای تیشکانو هەڵهاتنی پێ چەشتن، پاشان بەو بێرە کە هەمی هاو لەن کە لە خزمەت پیغه مېسەر ﷺ ما بوونەو و خۆیان راگرتبوو سەرکەوتنی پێ بەخشین.

جا بۆ رانواندنی ئەم روداو و چەسپاندنی لە میژوو دا بۆ پەندو عیبرەت لی وەرگرتن پەرور دگەر روی خیطاب دە کاتە موسوڵمانانو دە فەرموێ: ﴿لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ﴾ ئەمی موسوڵمانینە! بێگومان پەرور دگەر د ئاز لە زۆر شەرو جەنگ دا ئێوەی سەر خستوو بە سەر دوژمنە کانتان دا، لە زۆر شوێنو شەڕگەمی وە کوو بە درو حودە بێبێو مە ککوو شەری بە نو قوریطە و بەنو نەضیر دا خودا یار مەتی ئێوەی داو، بە هۆی بە هیزی بیروباوەرتانو صەبر و خۆرا گرتان.. وە کوو لە شوێنیکێ تردا دە فەرموێ: ﴿وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ﴾ آل عمران/ ١٢٣. چونکە پشتتان بە خودا بەستبوو بیرواتان وا بوو: یار مەتی هەر لە خوداو هیە. کە دە فەرموێ: ﴿فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ﴾

مهبهستی نهو غه زایانهیه که پیغه ممبر ﷺ نه نجامی دان ده لّین: ژماره یان گه یشتوته ههشتا شهرکه، جا یان سرکهوتنی تهواو له هه موو رویکه وه که زوریه یان وا بوون، یان سرکهوتن له باره ی پمرو ده و راهیتان وه کوو له جهنگی ئوحوود دا که هه چهند له روی سهریازییه وه تیشکان بهلام له روی پمرو ده هییه وه ده رسیکی به سوود قیر بوون.

هه ندیکی تر پییان وایه: شوینو شهرکه کان که متر له ههشتا شوین بوون، نه بو یه علا له جابیره وه ریوایه تی کردوه ده فرموی: ژماره ی غه زاکانی پیغه ممبر ﷺ بیستو یه ک غهزا بووه، ته شریفی خزی له ههشتیان دا ناماده بووه و شهر ی کردوه که نه مانهن ((به دره ئوحوود، نه حزاب، موصطه لهق، خه بیهر، مهگکه، حونهین، طائیض)) مفره زه وه دهسته جیهاد کاره کانی که ناردوونی سی مفره زه بوون.

﴿وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ﴾ له روژی حونهینیش دا هه کۆمهگی پی کردنو یارمهتیدان. له کاتی که دا زۆری ته یاریتان سهر سوپمانی به سهر هیتانو هه لیخه له تاندنو له خوتان بایی بوون و تان نه مرو تی ناشکیین، نیتر پمرو ده رگار له سهره تاوه خوتانی به خوتان سپارد، ﴿فَلَمْ تَغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا﴾ زۆریتان چ سوودیکی پی نه گه یاندن، دوژمن به سهرتان دا زال بوو، ﴿وَضَاقَتْ عَلَيْكُمْ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ﴾ له ترسانو له په شوکاویتان (کونه مشکتان لی بوونه قه یصری) سهر زه وی پازو پۆرتان لی وه تنگ هاتبوو، رگای ده سترک د نه وه و شهر کردن یان خوقوتار کردنی به شرفانه تان نه دوزییه وه، رگای چاره تان نه ما جگه له هه لاتن ﴿ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَ﴾ نیتر به تیشکاوی هه لاتنو قوچاندتانو پیغه ممبرتان له گۆره پانی شهر دا له گه کۆمه لّیکی کهم له هاوه لان دا به جی هیشت. ﴿ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ نه مجار عینایه و کۆمهگی خودا فریاتان کهوت، دل ناسارامی و خوگری به سهر پیغه ممبر نهو هاوه لانه ی له خزمه تیان مابوونه وه باراند، دلی پر کردن له هیوا و تاواتی سهرکهوتن، نهو غه مو په ژاره ی که تووشی پیغه ممبر بوو به هوی تیشکانو هه لاتنی زوریه ی موسولمانه کانه وه لاچوو نه ما. هه لاتنی

نہوان زیدہ ورہ بھریو نازایہتی بہ پیغہ مہر بہ خشی و زیاتر سوور بوو لہ سہر
 ہیش بردنو پہلاماردانی دوژمن! نہو موسولمانہ کہمانہی لہ خزمہ تیدا
 مابونہوہ ناپورہیان دابوو، تہ شریفی بہ سواری ہیستہرہ بہ لہ کہ کہیہوہ
 ہلہمتی دہ بردو ناوزہنگی لی دہدا بہرہو ناوجہرگہی دوژمن، بہمدش تہرسو
 بیسی لہدلی ہاوہلانی دہرہاویشتو ورہ بھریو نازایہتی بو گپرانہوہ
 بہتایہتی کہ ہاواری لہ موسولمانان دہ کردو بۆلای خوی بانگ دہ کردنہوہ،
 عہببای مامیشی بہدہنگی بہرز بہفرمانی پیغہ مہر بانگی دہ کردنو
 ورہی بہرز دہ کردنہوہ. وپرای نہم دل نارامی و صہبرو خوگریہی: کہ خودا
 بہسہری دا باراند. ﴿وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا﴾ بو بہہیز کردنی دلی
 موسولمانہکان فریشتہی ناردنہ خواری بو کومہگی پیگردنیان کہ تیو بہچار
 نہتان بینین، بہلکو ناسہوارہ کیان لہدلی خوتان دا بینو ہدستان پی کرد،
 کہ بریتی سوو لہورہ بہرزیو بہ خودا چونہوہو سہرلہنووی ہلہمت بردنو
 پہلاماردانی دوژمنو شکاندنو لی کوشتنو بہدیل گرتنی زور لییان.

﴿وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ سزای نہوانہی دا کہ کافر بوون بہ کوشتنو
 بہدیل گرتنو تیشکانو راوانزو ریسوا بوونیان ﴿وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ﴾ نا
 نہوہیہ: سزای نہوانہی کافرن لہدونیہ دا، ہتا نہوان کوفر بہسہر نیسلام دا
 ہلہبڑینو دژایہتی موسولمانان بکہنو شہریان لہدڑ بکہن نہوہ حالیان دہین.
 ﴿ثُمَّ يَتُوبُ إِلَهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾
 نہمجار خودا پاش نہو سزادانہی موشریکہکان لہدونیادا، نہگہر مہیلی لی
 بی تویہی نہوانہ قبول دہکا کہ تویہ دہکہنو واز لہ کوفرو بیڈینی دہہینن،
 ہیدایہتیان دہدا بو موسولمان بوونو لہتاوانی لہوہ پیشیان خوش دہبی نہگہر
 بہراستی و لہناخوہ تویہیان کردبی، خودا لیخوشبوو لیبورہیہ بو نہو
 کہسانہی تویہ دہکہنو کردہوہی باش نہنجام دہدہن.

لیخوشبوونی زورہو رہحمہتی بہرفراوانہ بہشی ہموو شتیٹک دہکا، نہوہ
 بوو لہباقی ماندہی ہوزی ہماوزین خوش بوو، موسولمان بوونو بہتیمانداري
 شوین پیغہ مہر کہوتن، دواي بیست روژتک لہرودانی شہرہ کہ لہنزبک

مه‌ککه له‌شوتنیک که پی‌ی ده‌لین: (الجعرانة) به‌خزمه‌ت پیغه‌مبهر گه‌بیشتنو عه‌زبان کرد که مالو مندالیان به‌دیل گیراوو بیانده‌نه‌وه، پیغه‌مبهر ﷺ فرمووی: یان ژنو منداله‌کانتان ده‌درتیه‌وه یان مالو سامانه‌که‌تان، لایه‌کیان هه‌لبێژن، نه‌وانیش ژنو منداله‌کانیان هه‌لبێژارد که نزیکه‌ی شه‌ش هه‌زار دیل بوون له‌نافره‌تو منداڵ هه‌مووی پی‌ی دانه‌وه‌وه عه‌فووی کردن، مالو سامانه‌که‌شی به‌سهر جه‌نگاوه‌ران دا دابه‌ش کرد. هه‌ندیک له‌دانیش‌توانی مه‌ککه که عه‌فوو کرابونو موسولمان بویوون بو ئه‌وه‌ی دلپان دابه‌مزرێ یه‌که‌ی (۱۰۰) سه‌د وشتری به‌زیده به‌ش دانێ، یه‌کێ له‌وانه‌ی وشتری درایه، مالیکێ کورێ عه‌وفی (الضمري) بوو وه‌کوو پی‌شوش کردیه‌وه به‌سه‌روکی هۆزی (هه‌وازین).

نیامی بوخاری له‌میسوهری کورێ مه‌خره‌مه‌وه ریه‌ایه‌ت ده‌کا، که چه‌ند که‌سیک له‌هۆزی هه‌وازین هاتنه‌ خزمه‌ت پیغه‌مبهر و نیامیان پی‌ی هیناو به‌یعه‌تیا پی‌ی کرد، وتیان نه‌ی پیغه‌مبهری خودا! نه‌تو باشترین ئاده‌میزادی، چاکترین که‌سی، ژنو مندالمان هه‌موویان گیراون، مالو مالامان هه‌مووی ده‌ستی به‌سه‌را گیراوو، پیغه‌مبهر ﷺ فرمووی: (إِنَّ عِنْدِي مَنْ تَرَوْنَ، أَنْ خَيْرَ الْقَوْلِ أَصْدَقُهُ، اخْتَارُوا إِمَّا ذُرَارِيَكُمْ وَنِسَاءَكُمْ، وَإِمَّا أَمْوَالَكُمْ) ئه‌وه‌ی لای منه ئه‌وه‌یه: بێگومان باشترین قسه ئه‌وه‌یه راست بی (خودا راستو راستی لی خوش دی) ئیه سه‌ریشک بن، یان ژنو منداله‌کانتان ده‌دینه‌وه، یان مالو سامانه‌که‌تان. وتیان: ئیمه هیچ شتیک به‌خیزانو منداله‌کانمان ناگۆرینه‌وه، کهوابێ ژنو منداله‌کانمان پی‌ی ده‌نه‌وه. نه‌مجار پیغه‌مبهر ﷺ هه‌ستاو به‌موسولمانه‌کانی فرموو: (هَؤُلَاءِ جَاؤُونَا مُسْلِمِينَ، وَأَنَا خَيْرُنَا هُمْ بَيْنَ الذُّرَارِي وَالْأَمْوَالِ فَلَمْ يَعْدِلُوا بِالْأَحْسَابِ شَيْئًا، فَمَنْ كَانَ بِيَدِهِ شَيْءٌ، وَطَلَبَتْ بِهِ نَفْسُهُ أَنْ يَرُدَّهُ فَرَأَاهُ، وَمَنْ لَا فَلْيُعْطِنَا، وَلْيَكُنْ قَرْضًا عَلَيْنَا حَتَّى نُصِيبَ شَيْئًا فَنُعْطِيَهُ مَكَانَهُ) ئه‌وانه هاتونه لامانو موسولمان بوون داوای مالو مندالو خیزانه‌کانیان ده‌که‌نه‌وه، ئیمه‌ش سه‌ریشکمان کردوون له‌نیوان ژنو مندالو مالو سامانه‌کیان، شه‌وانیش ژنو منداله‌کانیان

هه‌لبژاردوه، ژنو منداڵه‌کانیان بۆ ده‌گه‌ڕێنینه‌وه، ده‌رباره‌ی ماله‌که‌یان که‌سی شتیکی لایه‌و به‌دل پی‌ی خوشه‌ بایانداته‌وه، که‌سیکیش پی‌ی ناخۆشه‌ بابه‌قهرز به‌مانداتێ تا ده‌سکه‌وتی ترمان ده‌بی ئه‌و کاته له‌شونی مالی ئه‌مان مالی تریان ده‌ده‌ینی. هه‌موویاتن وتیان: رازین. ئه‌مجار پیغه‌مبه‌ر ﷺ فهرموو (لَا نَدْرِي لَعَلَّ فِيكُمْ مَن لَّا يَرْضَى، فَمُرُوا عُرْهَاءَكُمْ، فَلْيَرْفَعُوا ذَلِكَ إِلَيْنَا) نازانین له‌وانه‌یه تێتان دا هه‌بی به‌دل رازی نه‌بی، که‌وابی بچن بۆ لای سه‌رده‌لو سه‌ره‌سته‌کاتان، با ئه‌وان ئه‌وه‌مان بۆ باس بکه‌ن. ئیتر سه‌رده‌لو ئامیر مه‌فره‌زه‌کانیان هاتو ره‌زامه‌ندی خۆیان نیشان دا. ئیتر هه‌ندیکیان به‌دل ماله‌که‌یان بۆ گه‌ڕانه‌وه، هه‌ندیکیان به‌قهرز دایانه‌وه به‌م نیازه‌ دوایی پیغه‌مبه‌ر ﷺ له‌باتی ئه‌وه مالی تریان بدات.

یه‌کی له‌ئافره‌ته‌ گه‌راوه‌کان (شه‌یماء) کچی هه‌لیمه‌ی سه‌عیده بوو: که خوشکی شیر پیغه‌مبه‌ر ﷺ بوو کچی نه‌لحاریشی کۆری عه‌بدوله‌وزا له‌هۆزی به‌نو سه‌عدی به‌نو به‌کر بوو، پیغه‌مبه‌ر ﷺ زۆر زۆری لی گرتو خه‌لاتی کردو چاکه‌ی زۆری له‌گه‌ل کرد. به‌دلخۆشی به‌موسولمانی گه‌رایه‌وه بۆ ولاتی خۆی. ئیمامی موسلیم له‌ئینبو عه‌بباسه‌وه ریایه‌ت ده‌کا، ده‌فهرموو: زۆری ئه‌وطاس پیغه‌مبه‌ر ﷺ ئافره‌تیکی بینی ده‌هاتو ده‌چوو هاواری ده‌کردو عه‌رز له‌خۆی نه‌ده‌گرت، پیغه‌مبه‌ر ﷺ په‌رسیاری لی کرد، عه‌رزێ کرا کۆپه‌کی دیارنیه‌ پاشان پیغه‌مبه‌ر ﷺ ئافره‌ته‌که‌ی بینیه‌وه کۆپه‌که‌ی دۆزی به‌وه، خه‌را ماچی ده‌کردو به‌خۆیه‌وه ده‌گوشی. پیغه‌مبه‌ر ﷺ بانگی ئافره‌ته‌که‌ی کردو به‌هاوه‌لانی فهرموو: پێتان وایه ئه‌م ئافره‌ته ئه‌م جگه‌ر گۆشه‌یده‌ی خۆی به‌خاته ناو ئاگره‌وه؟ هاوه‌لان عه‌رزیان کرد نه‌خه‌یر. پیغه‌مبه‌ر ﷺ فهرموو: بۆ؟ وتیان: له‌به‌ر ره‌حه‌و شه‌فه‌قه‌تی بۆی. پیغه‌مبه‌ر ﷺ فهرموو: (اللّٰهُ اَرْحَمُ مِنْهَا) خودا زۆر به‌ره‌م تهره‌ بۆ تێو له‌م ئافره‌ته‌ بۆ کۆپه‌که‌ی.

یاساگردنی مه سجد و لحه رام له موشریکه کان

يَتَّأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ
بَعْدَ عَامِهِمْ هَذَا وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ
شَاءَ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٨﴾

هۆی هاتنه خواره و هێ رستهی ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً﴾ لهم نایه ته دا وه کوو
تیبنو نه بی حاتم له تیبنو عه بیاسمه گیراویه ته وه نه وه یه: ده لسی:
موشریکه کان که ده هاتن بۆ ته وافی مالی خوا خواره مه نییان له گه ل خۆیان
ده هینا بازرگانیان پیوه ده کرد، که نزیک بوونه وه له که عه بیان لی قه ده غه
کرا، موسولمانه کان وتیان: ته دی ئیمه له کوپوه و چۆن خواره مه نیمان بۆ بی؟
نیتر بهر وه ردگار نایه تی ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللَّهُ مِنْ
فَضْلِهِ﴾ ناره خوارێ.

تیبنو جهیری ته بهری نه بو ششه یخ: تیبنو حه بیانی نه لئه نصاری
له سه عیدی کوپی جو بهیره وه ریاو یه ته ده کاو ده فرموی: که رستهی ﴿إِنَّمَا
الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ﴾ نازل بوو، موسولمانه کان تیبنان بۆ هات وتیان نیتر کی
خواره مه نی و کالامان بۆ بی نی؟ نه مجار خودا ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً...﴾
ناره خوارێ.

جا وه کوو له سه ره تای نه م سوره ته دا ناماژه مان بۆ نه وه کرد، که
پیغه مبه ر ﷺ سالی نۆیه می کۆچی حه زره تی عه لی ناره: پیشه تای سوره تی
(براءة) به سه ر موشریکه کانی مه که که دا بخوینی ته وه، په یمان نامه که بیان
به سه ردا بداته وه .. پییان رابگه یه نی که خودا و پیغه مبه ری خودا ده سه ته برداری
موشریکه کان بوونو لییان به رین. که سانی که وتیان: ته دی دانیشه توانی مه که که!
له وه به ولاره ده زانن چیتان به سه ردی! چۆن تووشی قاتو قریو گرانی ده بن؟
چونکه نیتر هیه چتان بۆ نایه و کاروانو بازرگانیان لی قه ده غه ده کری؟ نیتر
نه م نایه ته بۆ لاهردنی نه شو به وه بۆ چوونه هه لیه هاته خوارێ.

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نجسٌ﴾ ندی نمو که سانهی پرواتان به خوداو به پیغه مبهری خودا هیئانه: بزائن: که موشریکه کان - به هزی هاوه لدانانیانه بق خودا - دل و درونیان پیس بووه، نهوان له باره ی بیرو باوه ره وه گو مپران، عه قیده یان فاسیده، له دروون پیسی دا رۆچون، نهوانه پیسن جا یان له بر پیسی دل و دروونیانو عیباده تگردنیان بق بتو صه نام، یان له بر نموه هاوه دل بق خودا ده دانتینو هاوه لدانانیش وه کوو پیسی وایمو پیوسته خوی لی پیار تیزی. یان له بر نموه چونکه خویان پاک ناکه نه وه غوسل ناکه ن، خو له پیسو پوخه لی حیسی ناپار تین، جا که نهوانه بهو شیویه پیس بن ﴿فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هَذَا﴾ مه هیلن تزیک به مه سجیدو لحرام بکونه وه، له دوا ی تم ساله وه (سالی تویه می کۆچی) رنگایان مه دن بچه ناو مالی خودا وه، نیتر نمو شوینه پیروزه لهو کافرو خودا نه ناسانه یاساغمو لییان قه ده غیه.

مه به ست به موشریک: بتپرسته، بریکش پییان وایه: موشریک به هه موو کافر یک دهوتری: چونکه خودا ده فرموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾ النساء/ ۴۸.

مه به ست به پیسی نیره که ده فرموی: (نجس) پیسی مه عنده ییه واته: بیرو باوه رپان پیسه.

زومه خشهری له تینبو عه بیاسه وه ریوایه تی کردوه که پیسی موشریک پیسی ماددیه وه کوو سه گنو بهراز پیسن؟! به لگه ش ظاهر یی نایه ته کیه، نیمای هادی که یه کیکه له پیشه وایانی زهیدی و بری عوله مای ظاهریش پییان وایه: پیسی موشریک پیسی ماددیه .. تینبو جهریر له حه سه نه ره ریوایه تی کردوه ده لی: که سیک توقه ی له گهل موشریک کرد ده بی ده ستنبو بگرته وه.

مه به ست به مه سجیدو لحرام: به لای شافعی و عه طاره هه موو خاکی حهره ده گرتنه وه. به لای مالیکی به کانه وه ته نها خودی که عبه ده گرتنه وه.

حه نه فییه کان ده تین: مه به ست له نه هی نایه ته که یاساغ کردنی موشریکه کان نیه له چونه ناو مالی خودا، به لکو مه به ست یاساغ کردنیانه ته فیسیری رهوان (۴۶۷)

لہ نہ نجامدانی حدجو عومرہ وہ کوو لہ سمر دہ می پیشو نہ فامی دا نہ نجامیان دہ دان، کہ دہ فرموی: ﴿بَعْدَ عَامِهِمْ هَذَا﴾ مہ بہستی نہ وہیہ: کہ لہم سال بمو لاوہ نابی حدجو عومرہ بکن، چونکہ علی کاتی سورہتی (براعۃ) ی بہ سمر خہ لکہ کہ دا خوئندہ و نہ مجار وتی: نیت لہم سالہ بہ ولوہ نابی ہیچ موشریکیک حدجو عومرہ بکا۔ ہر وہا کہ دہ فرموی: ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً﴾ بد لگیہ لہ سمر نہ و: کہ ترسان لہ قاتو قری، نہ ہاتنی موشریکہ کانہ لہ کاتی حدجو عومرہ دا، چونکہ لہ حدجو عومرہ مہن دہ کرتن۔ ہر وہا چونکہ کڑای زانایانی موسولمان ہدیہ لہ سمر رنگہ کرتن لہ موشریکہ کانو نابی بہیلن ہیچ کاروباریکی حدج نہ نجام بدہن۔

نہ مجار پەرور دگار نارامی دہ خاتہ نیو دلی موسولمانانہ و دلتیایان دہ کا: لہ و کہ قہ دہ غہ کرنی موشریکہ کان لہ مہ سجیدو لحرام نایتہ ہوی قاتو قری کہ مبونہ و کالو دہ فرموی: ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيَكُمْ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ إِنْ شَاءَ﴾ نہ گہ ترسی ہڈارتان ہدیہ، نہی کومہ لی موسولمانان! بہ ہوی نہ ہینانی بڑسو کالای بازرگانی کہ لہ و پیش موشریکہ کان دہیانہینا و لہم سالہ و مہن کرانو ناہیلدنی نزدیک نہ و بہستہ بکہ و نہ و، نہ و دلتیابن خودا بہ فہضلو گہ و ہی لہ لایہ کی ترہ و نہ و کہ لینہ تان بڑ پ دہ کاتہ و، ہڈکاری ژباتان باشتر بڑ دابین دہ کا و کارو کاسیتان زور دہ بی و پہ کتان ناکہ وی۔

﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ بیگومان پەرور دگار زانو ناگادارہ بہ حالو چوئیہتی نیوہ: ہی نیستا و ہی داہاتوشتان، دہ زانی چو ہڈار دہ کہ و نہ بہچی دہ ولہ مہند دہ بن! حدکیو دانایہ لہو شریعت و یاسایہی بڑتان دادہ نی، لہو فرمازو نہ ہیپاندی ناراستہ تان دہ کا، کہ فرماتان پی دہ کا بہ جہنگان دڑی موشریکہ کان پاش تہ و او بوونی پہیمانو ناگریہست، یان کہ جلہ گیریتان لی دہ کا لہنزیکیبونہ و موشریکہ کان لہ مہ سجیدو لحرام دوا ی سالی نژیہ می کڑچی، بی حکمت نیو بہرژہ و ہندی دونیا و نایینی نیوہی تیدایہ۔ ہر وہا پەرور دگار حدکیو دانایہ لہ ہرچی کہ دہیدا و ہرچی ہیکریتہ و،

هیچ کاریکی بئی هووده نیه، چونکه پەروەر گار که مائی ره های هیه له کردار و گوشتاریدا، «ادپەروەر و بئی نهظیرو بئی هاوتایه له دروست کردنو به دیهینانو به پێوه بردن دا.

ئەمە هەوالدانە لەنهیانی داهاتوو، هەوالی غەیبی بوو هاتە دی، خودا وادە ی خۆی هینایە دی، دانیشتوانی یەمەزو ئەهلی جیدە و جەپەرەشو شوینی تر موسولمان بوون، خواردە مەنی و بۆیویان دەهینا بۆ مەککە، موشریکەکان خۆشیان موسولمان بوون، کەس نەمایەوه موشریک بئی و رێگای مەسجیدولحەرامی لی بگیرئی. لەهەر چوار لایە خێرو خێراتیان بۆ دەهات، دەستکەوتی جەنگیان بۆ دەهاتەوه، سەرانیان لەئەهلی ذیممە وەردا گرتو بەتەواوی هەرزانی و فەرەحی کەوتە ولاتەوه!!

تەبینی:

دانیشتنی موشریکو کافر لەولاتی ئیسلام دا سێ جۆرە:

۱- بەستی مەککە (الحرم المکی) بەپێی رایەکی شافعی و رێبازی حەنبەلییەکان نابێ کافر بچیتە بەستی مەککەوه، تەنانت ئەگەر تەندرو راسپاردەش بئی، ناهێلدری پێی تیخا، بەلکو دەبێ تیمام یان جیگری تیمام بچیتە دەری حەرەم و نامەکی لی بیستری. مالیکییەکان دەڵێن: دروستە ناموسولمان بچیتە بەستی مەککەوه بەوادەو پەیمان و بۆ ماوەی سێ رۆژ بەلام نابێ بچیتە ناو مەسجیدولحەرامەوه، تیمام بۆی هیه ماوەی مانەوه که زیادو کەم بکا. ئەبو حەنیفە دەفەرموی: ناموسولمانان دەتوانن بچنە ناو حەرەمەوه بۆ ماوەی سێ شەوو سێ رۆژ بەلام بەمەرجیک تیمام یان جیگری ئیزنی بەن.

۲- ناخی حیجاز که لەباری درێژییەوه ئیوان عەدەزو سنووری عێراقە، لەباری پانیشەوه ئیوان جیدەو کەنار دەریا تا سنووری شام. ناموسولمان بەتیزنو رەزای تیمام دەتوانن بۆ ماوەی سێ رۆژ بچیتە ناو ناخی حیجازەوه. تیمامی موسلیم لەئێبنو عومەرەوه ریاوەت دەکا: دەفەرموی: لەپێغەمبەرم ژنەوت «یەفەرموو: (لأخرجن اليهود والنصارى من جزيرة العرب،

اترك فيها الا مسلما) لریوایه‌تیکی تری موسلیم دا: (اخرجوا المشركين من جزيرة العرب) به‌رای شافیعی و حنبه‌لییه‌کان دورگه‌ی عه‌رب مه‌به‌ست خاکی حیجاز به‌تایبه‌تی چونکه فرموده‌یه‌ک هدییه نه‌حمده ریوایه‌تی کرده ده‌فرموی: (اخرجوا اليهود من الحجاز) حه‌زره‌تی عومهر بژ جی‌یه‌جی کردنی نهم فرمانه جوله‌که‌و گاواره‌کانی تهنه‌ا له‌حیجاز «ه‌رنا نه‌ک له‌دورگه‌ی عه‌رب، له‌ولاتی یه‌مهن نیشته‌جی‌ی کردن هه‌رچه‌نده یه‌مهن به‌شیکه له‌دورگه‌ی عه‌رب.

به‌لای مالیکیه‌کانه‌وه دروسته به‌یلدری ناموسولمان له‌دورگه‌ی عه‌رب دا نیشته‌جی بیی، که بریتییه له‌خاکی حیجازو یه‌مهن. چونکه نه‌و فرموده‌یه‌ی که نیبنو عومهر ریوایه‌تی کردو له‌مه‌و پیش نووسیمان به‌گشتی پالپشتی نهم رایه ده‌کا، هه‌روه‌ها نه‌و حه‌دیثه‌ی عاثیشه که نه‌حمده ریوایه‌تی کردو نه‌و ده‌گه‌یه‌نی. که ده‌فرموی: (لا یترك بجزيرة العرب دينان) هه‌روه‌ها نه‌و حه‌دیثه‌ی که نیمام مالیک له‌مووه‌طه‌تدا له‌زوه‌رییه‌وه به‌مورسه‌لی ریوایه‌تی کرده: پیغه‌مبه‌ر ۱۱۱ فرموویه‌تی: (لا یجتمع دینان فی جزيرة العرب).

۳- ولاتی موسولمانان به‌گشتی، ناموسولمان ده‌توانی تی‌یدا بمینیته‌وه به‌نه‌مانو زه‌مان. به‌لام نابی بچیته‌ ناو مزگه‌وته‌وه به‌بی ریگه‌ پیدانی موسولمان، دروسته بژ ناموسولمان بچیته‌ ناو مزگه‌وته‌کانه‌وه، تییان دا بمینیته‌وه با له‌ش پیسیش بی، چونکه له‌سهرده‌می پیغه‌مبه‌ر ۱۱۱ ناموسولمان ده‌هاتنه‌ ناو مزگه‌وته‌که‌یه‌وه، ناشکراشه له‌و کافرانه دا هه‌بووه له‌شی پیس بووه.

جہنگان دژی خاوهن نامہکان

قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ
وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُوا
الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴿٢٩﴾

نبینولمؤنذر لہزورہیہوہ ریوایت دہکا دہلی: «دربارہی کافرہکانی
قورہیش نایہتی ﴿وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ﴾
ہاتتہ خوارۃ۔ دہبارہی خاوهن نامہکانیش نایہتی ﴿قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ...﴾ ہاتتہ خوارۃ یہکم کہس کہ سہرانہیان دا
دانیشتوانی نہجران بوون، پیش لہدونیا دہرچوونی پیغہمبہر سہرانہی خویان
تہسلیم کرد۔ نبینو نہبی شہیدو نہبوششہیخ؛ نہبو حہییانی نہلنہنصاری
لہحہسہنی بہصریہوہ ریوایت دہکا: دہلی پیغہمبہر ﴿لَهَيْبُنَاو تَائِبِينَ﴾ دا
شہری دژی دانیشتوانی نیوہ دورگہی عہرب کردو جگہ لہموسولمان بوون
ہیچی کہی لی قبول نہکردن، بہراستی جہنگان دژی موشریکہکانی نیوہ
دورگہی عہرب گہورہترین جیہاد بوو، دوا نموہ نمو جیہاد «سو کہ بہپی
نایہتی ﴿وَقَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ...﴾ دژی خارہن نامہکان
نہنجام درا۔

موانسہبہی نہم نایہتہ بہنایہتہکانی پیشوہوہ نہوہیہ:

دوای نموہی پمروہردگار حوکمو برپاری خوی دہبارہی موشریکہکان
راگہیانہو بہرائتہتی خوی پیغہمبہری خوی جاردا، فرمانی کرد بہجہنگان
دژیانو قہدہغہ کردنی مہسجیدولحہرام لییان، نہمجار برپارو حوکمی خوی
دہبارہی خاوهن نامہکان رادہگہیہنیو فرمان دہکا بہموسولمانان کہ دژیان
بجہنگین تا ناچار دہبن سہرائہ بدہن، نہمہش وہکوو ریخوشکمرہ وایہ بو
غہزای تہبوکت کہ دژی (رؤمہکان) نہصرانیہکان نہنجام درا۔

که حه‌زره‌تی موحه‌مه‌د کرا به‌پیغه‌مبه‌رو ره‌وانه‌کرا جوله‌که‌مو
مه‌سیحیه‌کان ئیمانیان پی نه‌هینا، بیرو باوه‌ری خوشیان نه‌سخ کرابوه‌وه
به‌که‌لکی هیچ نه‌ده‌هات، نه‌شهریعتیان به‌سندبو نه‌نایین، به‌لکو شوین
هموار هه‌وه‌سی خویان که‌وتبوون چونکه نه‌وان نه‌گه‌ر پروایان به‌ناوه‌روکی
نایین هه‌بوايه، نه‌و پروایه‌یان پآلی پی‌وه‌ده‌نان بۆ نه‌وه‌ی ئیمان به‌پیغه‌مبه‌ر ﷺ
بی‌ننو پیغه‌مبه‌رایه‌تی حه‌زره‌تی موحه‌مه‌د به‌راست بزانن. له‌م روه‌وه‌ که
هه‌مو پیغه‌مبه‌ره‌کانی پی‌شوو مژده‌یان به‌هاتنی دا بوو، فره‌مانیان کردبوو:
که هه‌رکاتێ ئه‌و پیغه‌مبه‌ره‌ په‌یدا بوو پی‌ویسته‌ پروای پی بکه‌ن، چونکه
به‌هاتنی پیغه‌مبه‌ری ئیسلام نایینه‌کانی تر پوچ ده‌بنه‌وه‌و، ئیتر باویان
نامی‌نی. له‌م روه‌وه‌ که ئیسلام له‌خوداوه‌ هاتوه‌و بو‌ته‌ سه‌رخه‌تمی هه‌موو
دیانه‌ته‌کان، ئیتر پروا به‌هه‌ندی پیغه‌مبه‌ر پروا نه‌بوون به‌هه‌ندیکی تریان، بی
سوودو بی بایه‌خه، چ حیسانیکی بۆ نا‌کری، نه‌وان هه‌تا ئیمان به‌حه‌زره‌تی
موحه‌مه‌د نه‌هینن: که سه‌رخه‌تمی پیغه‌مبه‌رانه‌ به‌کافر حلیب ده‌کرێو
خودا په‌رستی و نه‌رکه‌کانی نایینیان لی وه‌رناگیری! بۆیه‌ په‌روه‌ردگار خیطاب
نا‌راسته‌ی موس‌لمانان ده‌کا و فره‌مانیان پی ده‌کا که شه‌ر دژی خاوه‌ن نامه‌کان
رابه‌گه‌یه‌ننو دژیان بجه‌نگین به‌مه‌رجی نه‌و چوار ره‌وشته‌ ناشرینه‌یان تیدا‌بن:
که نایه‌ته‌که ده‌ست نیشانی کردوون: که ده‌فه‌رموی:

۱- ﴿قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ نه‌ی موس‌لمانینه‌! شه‌ر بکه‌ن

دژی نه‌و جوله‌که‌و نه‌صرانیانه‌ی ئیمانیان به‌خودا نیه، بی‌گومان نه‌وان
به‌راستی پروایان به‌خودا نیه، چونکه زوری‌ی جوله‌که‌ پیا‌ن وایه: خودا
جه‌سته‌ی هه‌یه‌و له‌شتی مادی تر ده‌چی، نه‌وان پروایان به‌هه‌بوونی خودا و تاکو
ته‌نهایی نیه، نه‌صرانییه‌کان پروایان وایه: سی خودا هه‌ن، له‌سه‌ره‌تاوه‌ سی
خودا بریار ده‌ده‌ن، نه‌مجار ده‌یانکه‌نه‌وه‌ به‌یه‌ک، به‌مجۆره‌ ده‌لێن: باوک
هه‌یه، کو‌ر هه‌یه، رو‌حو له‌قودس هه‌یه. نه‌م سی‌یا‌نه‌ به‌خودا حلیب ده‌که‌ن، پاشان
ده‌لێن: باوک له‌عیسا دا توا‌وه‌ته‌وه‌ ئیتر عیسا بو‌ته‌ خودای تاکو ته‌نیا، ده‌ی
خۆ خودا پاکو پی‌رو‌زو به‌رزه‌ له‌وه‌ی له‌ناو جه‌سته‌ی تر دا بتوت‌سه‌وه‌ یان له‌گه‌ل
جه‌سته‌ی تر بی‌ته‌یه‌ک. هه‌روا خودا به‌ر‌زو پی‌رو‌زه‌ له‌وه‌ی کو‌ری هه‌بی‌ یان

هاوہ لی هبی. جا که نموان پروایان ناوا به خودا بیو ناوا خودا بناسن مانای وایه به حقیقتو راستی خوداناس نین.

و پرای نمودهش جوله که ده لّین: عوزه یر کوری خودایه، همدولا جوله کهو نحصرانی مالو قهشه کانیان کردوه به نمریابو یاسادانمر، شمریعتی خودایان فراموش کردوه، مالو قهشه کانیان جوری عیباده تو حلالو حرامیان بو دیار ده کمن، نموانیش پابندی فرمانه کانیان ده بنزو وه کوو فرمانی خودا سیری فرمانی مالو که شیشه کانیان ده کمن، کهوابوو به خودایان ده زانن.

۲- ﴿وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ به راستی پروایان به روزی قیامتو زیندوبونموده نادهمیزادو زینده وهرانی تر نیه. نموان پییان وایه که تنها گیانه کان زیندو ده کرّنموده نه که جهسته کان، وه کوو فرشتهیان لی دی جهستهیان نابی، پییان وایه: نه هلی به هشت خواردنو خواردنمویهان نابی، هیچ لمززه تو خوشی مادی له قیامت دا نیه، پییان وایه نازو نیعمهتی به هشتو سزای ناگر بریتین له چند مانایه کی گیانی وه کوو کدیف خوشیو دلتهنگیو بهس! نموان پروایان به ژباتیکی پیک هاتوو له ماددهو گیان له قیامت دا نیه، نهمهش تموار پیچمواندی هموالی قورانی پیروزه. که سیک بروای به زیندوبونموده جهستیو گیانی به ده کهوه نه بی، مانای وایه بروای به قورنان نیهو نینکاری قورنان ده کا.

۳- ﴿وَلَا يَحْزَمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَمَوْهُ﴾ نهمو شتانهی قورنانو فرموده ی پیغمبر حرامیان کردون نموان به حرامی نازانن، تمنانهت نهمو شتانهی تموراتو نینجیلی ده ستکاری نه کراو حرامیان کردون نموان به حرامی نازانن، بو خویانشمریعتو یاسایه کسبان بو خویان داهیناوه پیچمواندی تایینه نه صلی به کدی خویانه که نه سخ بوتمو به نایینی نیسلام. نموده تا: جوله که خواردنی مالی خه لک به نارهوا له رنگی رّباوو به رتیلو ده سبرینی خه لک.... هتد به رهوا ده زانن، نه صرانیه کانیش نهمو شتانهی له تمورات دا لّیان یاساغ کراوه: وه کوو پیوو عمره ق..... هتد به حلالی ده زانن.

۴- ﴿وَلَا يَذُنُّونَ دِينَ الْخُقَىٰ مِنَ الَّذِينَ أَتَوْا الْكِتَابَ﴾ نهوان پروایان به نایینی حق که نایینی نیسلامه نیهو پابه ندی فدرمانو جلهو گیرو ناموژگارییه کانی نابن. به لکوو به گویره ی نهو پهیره وو پرژگرامه ی پیاهو نایینه کانیان به ههواو ههوه سی خویان بویان داناون هه لسو کهوت ده کهن.

تهوراتو تینجیلیان دهستکاری کردوون، بنه ما سهره کییه کانی نایینه کانیان که له گهل نایینی نیسلام دا یه ک ده گرنه وه به نیگا بق حه زره تی موساو حه زره تی عیسا نیتر دراون گوژانیان به سهردا هیئاووزو وه کوو خویان نه ماووزو له کاریان خستوون!! جا کهوا بیو نه مه ره وشتو هه لسو کهوتی نهو خاوه ن نامانه بی، ئیوه نهی موسولمانینه! شهر بکه نو بجهنگن دژی نهوانه ی که نهو چوار ره وشته یان تیدان له خاوه ن نامه کان، نهوانه له موشریکه کان جوداواوزو هوکیان جیایه، موشریکه کان دوو ریگیه یان له برده م دایه: یان ده بی موسولمان بن یان ده کوژرین، به لام خاوه ن نامه کان سی ریگیه یان له برده م دایه، موسولمانبوون، سهرانه دان، شهر له گهل کردن تا ده کوژرین.

نهی موسولمانینه! بجهنگینو شهر له گهل خاوه ن نامه کان بکه ن ﴿حَتَّىٰ يَعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ﴾ تا ناچار ده بن: یان موسولمان بن، یان سهرانه ده دن به شیوه یه کی وا: که به تهواوی گکردنکه چیو پابه ندبوونیان به ته حکامی نیسلام پیوه دیار بی به بی سهر پیچیو منجه منج کردن، سهرانه ی خویان له کاتی دیاریکراودا ته سلیم بکه ن.

سهرانه سهرچاوه یه کی گرنگه له بودجه ی حکومتی نیسلامی دا، نه ندازه ی نه م سهرانه بق ئیرینه یه کی بالغی جهسته ساغو عهقل تهواوی جوله کهو مه سیحیو نهوانه ی له هوکمی نهوان دان له (۴۸) دیره مهو تا (۱۲) دوازه دیره هم بووه، به مهرجی نهو کابرایه مالی نه بیو دارایی نهو سهرانه دانه ی هه بی، ژزو مندالو پیره میرد سهرانه یان له سهر نیه، کوئرو کهم نه ندامو په ککهوته سهرانه ناده ن مه گهر ده وله مه ند بن. فقیر هه ژارو کوئله سهرانه یان لی ناسیندری، دیرنشینو ره به نه کانیان نه گهر له خه لک داپرا بوون، بق خویان گوشه گیر بوون سهرانه یان له سهر نیه.

بناغدی سمرانه دانان له سمر نمو خاوهن نامانه نهو دهیه: که نهوان به پی تی
 په یمانو مو عاهده ده د بڼه خاوهن ذي ممو پتو یسته حکومته تی نیسلامی
 پاریزگاریان لی بکا. خاوهن نامه کازو نهوانی له حوکمی نهوان دان نابرتین بڼ
 جه ننگو سمر بازی ناکمنو ته نانهت داکو کی له خوشیان ناکمن، ده بی
 موسولمانان پاریزگاریان بکمن، دهی کهوایی جی تی خویته تی که باجی نمو
 پاریزگاریه بدهنو له باتی نهو دهی که سوود له ده ولته تی نیسلامی ده بینن
 مراهیقی گشتی بویان ناو له ایمو نیستیفاده له ریگمو بازو پردو خسته خانمو
 پروژه ی ناو ناو پرو نمو جوړه شتانه ده کمن نه ندازه یه ک مالی تایبه تی خویان
 بدهن به حکومته تی موسولمانان. نهو تا موسولمان پینجه کی ده ستهو تی لی
 ورده گیری، زه کاتو سرفیتره و قهره بوی تاوان (کفارات) ی لی ورده گیری،
 دهی حق وایه له ناموسولمانیش نه ندازه یه ک مال وره گیری و بخریته سمر
 بودجه ی حکومته، له دوا ییش دا نهم پاره یه له بوی پروژه ی گشتی و
 بهر و ونده ی گشتی دا خمرج ده کرتنه و به سمر فقیر و هژاری نه هلی ذیممه
 دا دابهش ده پیتنه و، نهم جیزه لی وره کرتنه نابی به مده بستی چه وساندنه و و
 زه لیل کردنی نمو خاوهن نامانه بسینری، چونکه نمو له گمل دادپروهری
 نیسلام دا ریک ناکهوی به لکو نمو سمرانه که ورده گیری بارتعای نمو
 پاریزگاری و دایین کردنی تارامی و دایین کردنی بودجه ی پروژه گشتی به کانه که
 خوشیان سوودی لی ده بیننو به شپکی بڼ نهوان به کار ده هیئری. وشه ی
 (هماغرون) و ده کوو بری له زانایانی شافعی و ثینو قهیمی جهوزی
 فهرمویان: به مانا پایه تدبیرونه به ناوهر و کی په یمان نامه کهو زه لیلی و سوکایه تی
 پیکردنی تیندا نیه. نه مانه پییان ده گوتری نه هلی کیتاب (خاوهن نامه)
 چونکه له راستی دا نامه ی تاسمانیان هه بوه نیمچه پروایه کیان به خوداو
 به زیندوبونه و ه حسابو لیکو لینه و دهی رژی قیامت هیه، جوړه
 پروایه کیان به پیغه مبرانو شریعتو نایین هیه.

پییان ده گوتری نه هلی ذیممه، اته: خاوهن واده و به لیزو به پی تی نمو
 عه هلو په یمانه پتو یسته موسولمانان مامه لیمان له گمل دا بکمنو

بہ شیوہ کی داد پورہ رانہو بہ گویہی پدیمانی خوداو پیغہ مبہر ہلہ سرو
کہوتیان لہ گہل دا بکن.

پیان دہ گوتری (معاهدون) پدیمان لہ گہل بہ سراو، چونکہ نہوان
لہولائی نیسلام بہ گویہی پدیمانیک کہ بہ ستراوہ لہنیوان نہوانو موسولمانان
دا نیستہ جی بوون، تہرکی سہرسانی موسولمانانو نہوانیشہ: کہ پابہندی
خالہ کانی پدیمانہ کہ ببزو بہ ہمدو لایان ریزی پدیماننامہ کہ بگرنو سنوور
شکینی نہ کمن. نابی بہ ہیچ جوڑیک موسولمانان ستہ میان لی بکن، نابی
داوای نہ نجامدانی تہرکیکیان لی بکن کہ لہ توانایان دا نہی!

تہوہ شمان لہ بیر نہ جی سہرانہ (جیزہ) شتیک نیہ نیسلام دایہینابی،
بہلکوو پیش نیسلام لہناو فارسہ کان دا باو بووہ، یہ کہم کہس کہ سہرانہی
دایہینا کیسرا نہوشیروان بووہ، کاتیک ولاتی فارس کہوتہ ژیر دہستی
موسولمانان حمزہتی عومہر کاری پی کردو بہو شیوہ جیزہی لی وەرگرتن.
قورسانی پیروز نہندازہی سہرانہی دیاری نہ کردوہ، لہ مہوہ فوقہہای
موسولمانان کہوتونہ راجیایی مہوہ!

شافعی دہ فرموی: سالی یہ کہ دینار لہ دہولہ مہندو ہڈاریان
وہر دہ گیری بہ مہرجی نازادو بالغ بن. بہلگہشی تہو فرمودہ دیہہ کہ تہبو
داوودو ہی تریش لہ مہعادیان ریوایت کردوہ: کہ پیغہ مبہر ﷺ کاتیک
مہعادی نارد بڑ یہ مہن فرمانی پی کرہ کہ لہ مہموو تیرینہیہ کی بالغیان
دیناریک سہرانہ وەرگری! شافعی بڑ سہلمانندی نہم رایہی خوی
دہ فرموی: پیغہ مبہر ﷺ رونکہرہوہو شیکرہوہی قورٹانہو تہو دہ زانسی
مہبہستی پمروہر دگار لہ نہندازہی جیزہ چہندہ، دہی تہوہ تا کہ مہعادی نارد
تہندازہ کہی بڑ دیاری کرد...

نہ گہر لہ پدیمانہ کہ دا صولحیان لہ گہل بکری لہ سہر زیاد لہ دیناریک
دروستہ، کاتی وەرگرتنی سہرانہ کوتایی سآلہ.

مالیکیہ کان دہ فرمون: تہندازہی سہرانہ لہ سہر دہولہ مہندو ہڈاریان
چوار دیناری زپرہ لہ سہر نہوانہی زپریان ہدیہو چل دیر ہمہ لہ سہر
تہوانہی زیویان ہدیہ. لہ سہرہ تای سآلیش دا لییان وەر دہ گیری.

مہجوس (ناگر پرست) لہ بارہی جیزہیہوہ وہکو خاوەن نامہکان مامہلہیان لہ گمل دہ کری. نیبنو لمونذیر دہ لئی: نہمہ رای زانایانی نیسلامو ۱۱ خیلاقیٹک لہم بارہوہ نازانم.

نیمام مالیک لہ مووہ طہندا ریوایہتی کردوہ دہ فرموئی: عومہری کوری خدےتاب ۱۱ باسی قہومی مہجوسی کرد، دواپی فرموی نازانم چون مامہلہیان لہ گمل دا بکہم؟ عہ بدورہ حمانی کوری عہوف ہستا. وتی: شایہتی دہ دہم من لہ پیغہ مبہرم بیست ۱۱ ہیف فرموو: (سنواہم سنۃ اہل الکتاب) وہکو خاوەن نامہکان مامہلہیان لہ گمل بکہن. نیبنو عہ بدولبر دہ لئی: مہہستی پیغہ مبہر ۱۱ لہ بارہی جیزہیہوہ بووہ بدس! نہم رایہ بہ لگہیہ کی بہ ہتیزہ کہ مہجوس خاوەن نامہ نین.

شافیعیو جہ ماوہری زانایان ۱۱ فرموون: سہرانہ تہنہا لہ خاوەن نامہکان وہر دہ گیری بہ تابیہتی و بدس جا عہرب بن یا عہ جہم بن، چونکہ نایہتہ کہ ہر باسی خاوەن نامہکانی کردوہ، نیتر حوکہ کہ ہر رو لہ نہوان دہ کار ہی تر ناگریتموہ. چونکہ پروہر دہ گار دہ فرموئی: ﴿فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ﴾ التوبة/۵، نہی فرموو: ﴿حَتَّىٰ يُعْطُوا الْجِزْيَةَ﴾ وہکو دہر حق بہ خاوەن نامہکان فرموی. کہو ابو سہرانہ لہ بتپرستی عہرب وہر ناگیری.

نیمامی شہوزاغیو مالیکیہ کان دہ فرموون: سہرانہ لہ بتپرستو ناگر پرستو کافرو بہ درؤخرہ وہی پیغہ مبہر وہر دہ گیری؛ جا عہرب بن یان عہ جہم بن، ہوزی تہ غلبی بن یان ہوزی قورہیشی، ہر کہ سیٹک بن جگہ لہ ہلگہراوہ لہ نایین (مرقد عن الدین).

سہرانہ وہر دہ گیری لہ پیوانی شہر کریان، چونکہ خودا دہ فرموئی: ﴿فَاقْتُلُوا الَّذِينَ﴾ تا دہ گاتہ ﴿حَتَّىٰ يُعْطُوا الْجِزْيَةَ﴾ نہم نایہتہ نہوہ دہ خوازی: کہ سہرانہ لہ سہر کہ سیٹک بی کہ شہری پی بکری، زانایانی نیسلام کورایان ہدیہ لہ سہر نہوہ کہ سہرانہ لہ پیوانی شہر کبری بالغو نازاد = وہر دہ گیری.

جا نه گهر سهرانهیان دا نیتر هیچ شتیکی تر له بهر و یومو بازارگانی و داهاتیان لی وهرناگیری، مه گهر بازارگانی له ولایتیک دا بکهن که جودا بی لهو ولاتهی صولحیان له سر کردوه له پهیمانه که یان دا دهست نیشان کراوه. نهو کاته پاش فروشتنی کالاکانیانو وهرگرتنی پاره و پوله که یان نهو دهیه کیان لی وهرده گیری، نه گهر خوراکیو که نهو رۆزو نهو جوړه شتانهیان ده گواستهوه بو مه ککو مه دینه به تایبهتی نهو نیوهی دهیه کیان لی وهرده گیری!

هه که سیک لهوانه موسولمان بیی به کۆرای زانیانی شرع سهرانهی له سر لاده چی، چونکه نه هه دو نه بو داودو بهیهقیو داره قوطنی له نیبنو عه عباس ریوایه تیان کردوه که پیغه مبهی عليه السلام فرمویهتی: (لیس علی مسلم جزیه) له ریوایه تیکی طه بهرانی له نیبنو عومره وه هاتوه (من اسلم فلا جزیه علیه) جا وه کوو سهرانه به موسولمان بوون لاده چی به مردنیش لاده چی، چونکه وه کوو ناماژه مان پی کرد، سهرانه له جیاتی پارێزگاریو نیشته چی بوونیان له ولاتی نیسلام دا وهرده گیری...

بیرو باوهری خاوهن نامه کان

وَقَالَتِ الْيَهُودُ عِزُّنَا ابْنُ اللَّهِ وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ ذَلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ يُضَاهِئُونَ قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ قَتَلْنَاهُمْ اللَّهُ أَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٣٠﴾ اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهَبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣١﴾ يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّا أَنْ يُتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٣٢﴾

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ
عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾

دەربارەى ھۆکارى نازلەبونى نایەتى ژمارە (٣٠) ئیبنو ئەبو حاتم
لەئیبو عەبباسەو رىوايەت دەکاوە فەرموی: سەلامى کۆرى مەشکەم
نوعمانى کۆرى ئەوفاو شاسى کۆرى قەیسو مالیکى کۆرى صەیف،
بەپەغەمبەریان گوت: ئیمە چۆن شوینت بکەوین لەکاتیک دا تۆ وازت
لەقیلبەى ئیمە ھیناوە؟! ھەروەھا تۆ پێت وانیە عوزەیر کۆرى خودا بێ، نیتەر
پەرەردگار نایەتى ﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ عَزِيزُ ابْنِ اللَّهِ.....الْآيَةَ﴾ ناردە
خوارى!

ئیبنو ئیسحاقو ئیبنو جەیرو ئیبنو مەردەو ھەبى لەئیبو عەبباسەو
ھەمان رىوايەتیان کردووە.

جاوەکوو زانرا پەرەردگار لەنایەتەکانى پێشودا باسى ئەوێ فەرموو:
کە جولەکەو نەصرانى پڕوایان بەخودا نە، ئەمجار لەم نایەتەى ئێر دا ئەو
روون دەکاتەو: کە ئەوان کۆر بۆ خودا دادەنن، ئەمەش ھاوڵدانانە بۆ خودا؛
کەسێک بەلایەو دروست بێ خودا مەندالێ ھەبى، ئەو مانای ئەوێ: کە
ئینکاری خودا دەکا. ھەروەھا ئەو روون دەکاتەو: کە ئەو خاوەن نامانە زاناو
مالو قەشەکانیان بەیاسا دانەر دەزانن، جگە لەخودا ھەراو ھەلایان بۆ
دەست نیشان دەکەن و ھەمیشە ھەول دەدەن تا یینى ئیسلام قەلاچۆ بکەن.

﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ عَزِيزُ ابْنِ اللَّهِ﴾ پڕى لەجولەکەکان دەیانگوت عوزەیر
کۆرى خودایە عوزەیر کاهینىکى یەھوودى بوو دەورو بەرى سالى (٤٥٧) پێش
زایین) لەولایى بابل نیشستەجى بوو، لەئەوێ ھەزەرەتى ھاروون بوو،
نووسەریکی بەناویانگ بوو، ھەموو پارچەکانى تەوراتى کۆکردەو، لەجیاتى
عیبرانى کۆن پیتی کلدانى بەکار ھێنا. ئەسفارى (الایام، عزرا، نحمیا) ی
دانا سەردەمى ئەو بەبەھارى تایینى جولەکە حلیب دەکری، شیاوی ئەوێ: بەبلاوکەرەو
دامەزرێنەری شەریعتى یەھوودى بناسری، پاش ئەوێ

شهریعه‌تی تمورات خهریک بوو له‌ناو بجی نمو زیندوی کردوه، بۆیه جولکه ریژی لی ده‌ئینو ته‌قدیسی ده‌کمن، ته‌نانه‌ت بری یه‌هود نازناوی (کوری خودا) یان داوه‌تی لپاش مردنی حمزه‌تی موسا (ﷺ) به‌نزیکه‌ی هه‌زار سال کاتی که جولکه‌کان جاری دوهم له‌بابل ده‌رچوونو گه‌رانموه بو تورشه‌لیم، عوزه‌یریش سالی (۴۵۶) ی پیش زایین بابلی به‌جی هیشتو گه‌رایه‌وه بو تورشه‌لیم.

نموه‌ی لای میژوو نووسان چه‌سپاوه، ته‌نانه‌ت لای جولکه‌کان خوشیان نموه‌یه: نمو تموراته‌ی حمزه‌تی موسا نووسیویه‌تیوه خستویه‌تیوه ناو تابوته‌وه، له‌کاتی زالبوونی عه‌مالیقه‌کان به‌سه‌ر نه‌نموه‌ی ئیسرائیل دا، یان زالبوونی به‌ختونه‌صر پیش سه‌رده‌می حمزه‌تی سوله‌یمان (ﷺ) نمو نوسخه‌یدی تمورات فه‌وتاوه، چونکه حمزه‌تی سوله‌یمان که تابوته‌کی کرده‌وه جگه‌ له‌ دوو له‌وحانه‌ی که (۵) نامۆزگاریه‌که‌یان تیدا نووسرابوونه‌وه، هیچی تری تیدا نه‌بینی، وه‌کوو له‌سفره‌ی (الملوک الاول) دا هاتوه.

نیتر عوزه‌یر نووسینه‌وه‌ی تموراتی به‌پیتی کلدانی وه‌ندی پیتی عیبری نه‌نجام دا. هه‌ندی ره‌خنه‌گر پیان وایه: چیڕۆکی عوزه‌یر ده‌رباره‌ی نووسینه‌وه‌ی تمورات ده‌سه‌له‌سته‌و بی بناغه‌یه.

﴿وَقَالَتِ الْتَصَّارِي الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ﴾ نه‌صرانیش وازبان له‌یه‌کتاپه‌رستی هیناو (وتیان) وه‌ئین: مه‌سیح کوری خودایه، بی‌گومان پیشینه‌کانی نه‌صرانی مه‌به‌ستیان به‌کورییه‌تی عیسا بو خودا حه‌قیقه‌ت نه‌بوو، به‌لکوو به‌مه‌جازو مه‌به‌ستیان خۆشه‌ویستو ریزداری لای خودا بوو، دوا‌یی به‌هۆی تیپه‌رپوونی رۆژگاریکی زۆرو به‌هۆی فه‌وتانی ئینجیله نه‌صله‌که‌و کاریگه‌ری هیندییه‌ بته‌پرسته‌کان له‌سه‌ریان وایان لی هات عیسا به‌کوری حه‌قیقی خودا بزانه‌و پیان وابوو عیسا بو خۆی خودایه‌و روح‌لوقدسه، واته: (عیسا) = کوپ (الله) = باوک، روح‌لوقدس نهم سی‌یه ناوته‌ی یه‌کتر بونو بوون به‌یه‌ک تاکه‌ فه‌ردی حه‌قیقی. نهمه ته‌علیماتی که‌نیه‌به‌وو به‌سی سه‌ده‌وه‌ دوا‌ی مه‌سیح و قوتاییه‌کانی دایانه‌هیناو بلاویان

کرده وه، بیگومان کۆمه لیککی زۆر له مه سیحیه کان که خۆیان به (موحدین) یان عه قنکار حلیب ده کرد دژی شه بیرو باوه په بوونو ره دیان کرده وه و نیستاش هه یانه بروای بهو ئالووته پیروژ نیه، به لام که نیشته کانی کاثولیکو ئه رتو ذکسو برۆتستانته کان به مه سیحیان نازاننو بروایان پی ناکه نو به ده رجوو هه لگه پراوه له نایین حلیبیان ده که ن.

جا چونکه هه ردوو لا له جووله کهو له نه صرانی به کان پشتیان به سهرچاوه ی راستو دروست نه به ستوه، لهو باره وه بنه مایه کی راستیان له نایینه که یان دا نیه، نه وه ی له تموراتو نینجیل دا نوو سراوه ته زویروه دهسته له به ستوه پیاوه نایینه کان یان نوو سیویانه، بۆیه په ره وردگار به درۆیان ده خاته وه ده فهرموئ: ﴿ذٰلِكَ قَوْلُهُمْ بِالْاَوَاهِمِ﴾ نه وه ی ده یلین: له باره ی عوزه یرو عیسا وه، قسه یه کی ده مه له به ستی خۆیانو چ به لگه یه کی زانستیو سهرچاوه یه کی باوه پ پیکراویان به ده ستوه نیه، جگه له فره فیشالی خۆیانو درۆو ده له سه وه له به ستراوی مالهو قه شه کان یان، وه کوو له نایه تیکی تر دا ده فهرموئ: ﴿وَيَنْذِرُ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا، مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِابَائِهِمْ، كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ اَفْوَاهِهِمْ، اِنَّ يَقُولُوا اِلَّا كُذْبًا﴾ الكهف/ ۵.

جووله کهو مه سیحیه کان له م قسه بی بناغانه یان داو به م کوفره ئاشکراو بیرو باوه په یان ﴿يَخْهَثُونَ قَوْلَ الْوَحْيِ كَفَرُوا مِنْ قَبْلِ﴾ ده شه به یینه قسه و کوفرو بیرو باوه په ی موشریکو کافره کانی پێش خۆیان که بیت په رستو به ره مه میه کانو بوذیه کانی هیندو چینو یابان نه ته وه کۆنه کانی میصرو ئیرانو یۆنانو رۆمان بوون، که وابی جووله کهو مه سیحی بیرو باوه په ی نه و موشریکو کافره کۆنینه نه یه کاوئزی ده که نه وه به ناوی ته واپاتو نینجیله وه بلاوی ده که نه وه. هه ره کوو موشریکه کانی عه ره ب هه ندیکیان بروایان وا بوو: که فریشته که چی خودان. ﴿قَاتِلْهُمْ اِنَّهُمْ اَنْتَیْ يُؤْفَكُونَ﴾ ده ک نه فرینی خودایان لی بی، خودا شه کافرو موشریکانه به خاته بهر نه فرینی خۆی له ناویان به ری، سه یرو سه مه ره یه ته وانه چۆن له رت بازای حه ق لایان داوه، چۆن به ج عه ق لیک له و حه قه ئاشکراو نو مایانه لایان داوه که و توونه ناو زلکاوی گو مپاییو کوفره وه؟؟

مەسیح و عوزیر دو بەندهی خودازو خودا دروستی کردون، قەتیش دروستکراو ناکرێ بەدروستکەرو بەدیھێنەر، نابێ مەخلوق بەخالق حلیب بکری! عیساو عوزەیر وەکوو ھەموو ئادەمیزادیکی تر خواردنو خواردنەویان ھەیە، ماندوویون ھەسانەویان ھەیە چۆن بەکەلکی خودایەتی دین؟!

پەرورەدگار لەنایەتییکی تردا دەفرموی: ﴿مَالْمَسِيحِ ابْنِ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ، وَأُمُّهُ صَدِيقَةٌ، كَأَنَّا يَأْكُلْنَ الطَّعَامَ﴾ المائدة/٧٥، ھەر لەبارەیی عیساو دەفرموی: ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ، وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ الزخرف/٥٩ یان دەفرموی: ﴿لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ﴾ النساء/١٧٢.

ئەمجار وەجھەشەبەھی نێوان جولەکوو مەسیحی لەگەڵ کافرو موشریکەکانی پیشوو دیاری دەکاو دەفرموی: ﴿اتَّخِذُوا أَحِبَّارَهُمْ وَرُهَبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ﴾ جولەکوو مەسیحی بەکان، مەلھو قەشەکانیان کردیون بەخودای خۆیان، لەجیاتی پەرورەدگاری بەرزو پیروژ، پیاوێ نایینیەکانیان شەریعەتو یاسایان بۆ دادەنازو ھەلالو ھەرامیان بۆ دەست نیشان دەکردن ئەوانیش پابەندی فرمازو جەلھوگیرییەکانیان دەبوون، ھەرۆھا عیسای کۆری مەریەمیشیان بەخودا دەزانی.

جولەکەکان یاساو شەریعەتی دەستەبەستی پیاوێ نایینی بەکانی خۆیان پال تەورات دا بوو، مەسیحی بەکانیش ئەحکامی تەوراتیان گۆڕیو شەریعەتی دەستەبەستی خۆیان لەبەواری عیبادەتو مامەلەکردن دا خستە کارو گۆڕانکارییان لەھوکمەکانی تەورات دا کردو بەئارەزووی خۆیان ھەرامو ھەلالیان بۆ دەست نیشانکردن؛ رەشە خەلکەکەش شوێنیان کەوتن.

ئەوێ زیاتر ئەمە روون دەکاتەوێ چیرۆکی موسولمانیونی عەدی کۆری حاتەمی طائی بە. ئیمامی ئەحمەدو تیرمیزیو ئیبنو جەریری طەبەری لەعەدی کۆری حاتەمەوێ دەگێرنەوێ دەلی: کە عەدی بانگەوازی ئیسلامی پێ گەیی ھەلھات بۆ ولاتی شام -لەسەردەمی جاھیلی دا بویووە مەسیحی- خوشکەکەو کۆمەلێک لەخزم کەسوکاری بەدیلی کەوتنە دەست

موسولمانه کان. پیغمه مبر ﷺ به پیاوه تی خوشکه که ی نازاد کردو گه پرایه وه بۆ لای عده ی برای، هه لئنا بۆ موسولمانبوونو چوون بۆ خزمهت پیغمه مبر ﷺ پاش ماوه یه ک عده ی هات بۆ مه دینه، هاتنه که ی بوو به جیگای قسه و باسی خه لک چونکه عده ی سه روکی هۆزی (طی) بوو کوری حاتهم بوو، ناویانگی باوکی به دونیا دا بلاویوه وه، که چوو. خزمهت پیغمه مبر ﷺ عده ی سه لیبکی له مل دابوو، پیغمه مبر ﷺ لهو کاته دا شه نایه تی ده خوینده وه ﴿اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ عده ی ده لی: وتم: نه ی پیغمه مبر ی خودا! کوا؟ خو خاوه ن نامه کان پیاوه نایینه کانی خۆیان به خودا نازاننو نایانپرستن، پیغمه مبر ﷺ فرمووی: به لی: نه وان هه لایان لی حرام ده که نو حرامیان بۆ هه لال ده که نو ده شه خه لکه که ش شوینیان که وتوونو پابه ندی فرمانو جله و گیریه کانیان بوون، ده ی نه وه عیبادت بۆ کردنو به خودا زانیانه.

ته مجار پیغمه مبر ﷺ فرمووی: نه ی عده تی! چی ده لی ی؟ نایا نه گه ر بلی ی (الله اکبر) هیچ زیانت پی ده گا؟ نایا هیچ شتی که هیه له خودا گه ور. تر پی؟ چ شتی که زیانت پی ده گیه نی؟ نایا نه گه ر بگوتری (لا اله الا الله) زیانت پی ده گا؟ نایا جگه له خودا خودای تر هه ن؟

ته مجار پیغمه مبر ﷺ بانگه وازی عده ی کرد بۆ موسولمان بوون، شه ویش نیمانی هینا. جا عده ی ده لی: که نیمانم هینا، دیتم پیغمه مبر ﷺ له خوشیا ده مو چاوی ده گه شایه وه. ته مجار فرمووی: جووله که غه زه بی خودایان له سه ر (مغضوب علیهم) نه وان. مه سیحی گو مرابوونو زیگیان لی تی که چوه، نه وان (ضالون). خو نه و جووله که نه صهرانیانه که وا غه زه ب لی گیراو گو مرانو وازیان له تایینی حه قو راست هینا وه بۆ خۆیان وایان له خۆیان کرده. ﴿وَمَا أُمُورُوا إِلَّا لِيَعْبَدُوا إِلَهًا وَاحِدًا﴾ نه وان له سه ر زمانی موساو عیسا فرمانیان پی نه کراوه که جگه له خودا خودایه کی تر بپرستن، شه وه ی فرمانیان پی کراوه بریتی بووه له وه که ته نه ها خودا بپرستن و ها وه لی بۆ دانه تین. نه و خودایه بپرستن که نه حکامی نایینی بۆ داناو، نه و خودایه ته فیسیری ده وان (۴۸۳)

خوداي تهوانو خوداي هه موو شتيكي تريشه، زاناو دانايه، بي هاوهلو بي مندالو تاكو تنهايه، هه شتيكي حرام كرد حرامو به كهس حلال ناكري، هه شتيكي نهو حلالی بكا، حلالو به كهس حرام ناكري. هه شريعتو ياسايهك دابني شونكهوتني واجبو فرضه، هه فرمايتيكي فرموو دهبي جي به جي بكري، ذاتي پاكي به گوتهي شرعو عقل شياوي پرستشه ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ بهبي شريعتو عقلی سليم جگه لهپروهردگار خوداي ترنين، هيچ خودانين جگه له ذاتي پاكي ﴿سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ پروهردگار پاكو بهرزو پيروزه له هاوهلو رزو مندال يارمه تدهرو شريك، هه خوي شياوي پرستنه، بي وينه بي نهظيره له ذاتو له صيفات دا. له تولو هييه تو له ربوبيهت دا تاكو تنهار فردي موطله قه.

﴿يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَهِهِمْ﴾ نمو كافرو موشریکانه = ديانموي بهو بيرو بوجونه شياوو پوجهي خويان نوري نيسلام بکوژيننهوه، ههول = هن نمو نايينه پيغه مبهري تيمه؛ موحه مهده هيناويهتي له ناوي بهرن، بليسي حدقو چراي هيدايت بکوژيننهوه، بژ نهوي هه موو ناده ميزاد گوماببن. ﴿وَيَسْأَلُ اللَّهُ آلًا أَنْ يُنَزِّلَ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾ پروهردگار يش هه گيز ناهيلي مراديان بيته جي و هه دهيو روناكايي ناييني خوي تهواو دره خشان بكاو به دونيادا بلاويتهوه. هه چهنده كافره كان پيشيان ناخوش بي و بهزياد بوونو بلاويونهوي ناييني نيسلام تهنگه تا = بن، خودا هه ناييني خوي سرده خاو يارمه تي پيغه مبهري خوي ده دا.

جوله كه كان له سهره تاي نيسلام دا له هه موو كهس زياتر دژي نيسلام بوون، نهوان له دژايه تيكردي پيغه مبهرو موسولمانان دا وه كوو موشریکه كانی عه رب وا بوون..

جا كه نه يانتواني به پالپشتي موشریکه كان نووري نيسلام بکوژيننهوه = ته مجار هوليان دا له ريگهي دووبهري كي دروست كردنو فيتنه نانهوه نووري نيسلام خفه بكن، وه كوو نهو فيتنهو ناشويه ي عه بدوللاي كوري سه بهء بهرياي كرد، بناغي لايه نگريو شيعه گهري بژ نيسلام عه لي داهينا، زيده

ره‌وی غولوی تیدا به‌کار هیئا، دوویره‌کی خسته ناو موسولمانانهوه،
ته‌مجار ناگری فیتنه‌یی نیوان نیمامی عه‌لی و معاوییه‌ی خوش کرد، بهو
ناگره شوومه ده‌یانهمزار شۆره سواری موسولمانان له‌ناو‌چوون، کارگه‌یشته
نه‌وی له‌سهرتاپای عاله‌می نیسلامی دا دوویره‌کی پیدایه‌بی و نه‌وه‌موو
روداوه سامناکانه‌ی میژوو که له‌ناو شیعه‌و سوننه‌دا رویان داو پیته‌ کایه‌وه.

رومای مه‌سیحیش له‌لایهن خویانه‌وه چییان بۆ کرا دژی نیسلام
ته‌خسیریان نه‌کرد، ههر که نووری نیسلام روناکایی به‌خش کرد، نه‌وان
هه‌له‌مه‌تی نامردانه‌ی خویان دژی موسولمانان ده‌ست پی کرد، پاشان نه‌ورویای
مه‌سیحی به‌روام بو له‌ده‌هسته‌ریژکردن بۆ سهر ولاتی نیسلام په‌لاماردانی
موسولمانان، ته‌مجار تۆره‌ی شهری خاچهرسته‌کان هاته‌ پی‌شهو که نه‌و په‌ری
دپنده‌یی و هیترشی قه‌لاچۆکهریان هیئایه‌ سهر موسولمانان، له‌وساوه‌و نیستاشی
له‌گه‌ل دا بی له‌ریگه‌ی سییاسه‌تی نیستیعماری و رۆژه‌لاتناسی و چه‌ند
پروییانوی ژه‌هراوی تروه‌ه جۆره‌ها پیلانی دوویره‌کی نانه‌وه‌و دروستکردنی
شهر و جه‌نگی خویناوی له‌ناو موسولمانان دا، هه‌ولی کوژاندنه‌وی چسرای
دره‌خشانی نیسلامیانوه‌و به‌بی ماندو بوون له‌و بواره‌دا پیلانو نه‌خشه‌ی خویان
ته‌نجام ده‌ده‌ن، ههرچی هیتو توانای هه‌یانه‌ه‌ستویه‌ته‌ گه‌ر بۆ نه‌م مه‌به‌سته‌و
ساته‌وه‌ختیک فرامۆشی ناکهنو به‌گیانو به‌مال له‌پیناوی دا تیده‌کۆشن!!

با جارتیکی تریش به‌میژوو دا بگه‌ریینه‌وه دواوه بزانیین جوله‌که‌و
مه‌سیحی چییان به‌سهر موسولمانان هیئاوه‌ له‌م باره‌وه مامۆستا سه‌یید
قوطب ده‌فرموی: له‌پیش هاتنی نیسلام دا شهر و دۆژمنایه‌تی نیوان رۆم
فارس چه‌ند سه‌ده‌یه‌ک بوو به‌رده‌وام بوو، هه‌میشه‌ نیوانی نه‌م دوو
نیمپراتۆریه‌ته‌ جه‌نگو بوشتار بوو، جۆگه‌ی خوینی لی ده‌پۆیشته‌و ناگری
شهر و فیتنه‌یی نیوانیان نه‌ده‌کوژایه‌وه. که نایینی نیسلام له‌نیوه‌ دوورگه‌ی
عه‌ره‌ب دا سهری هه‌لدا که‌نیشه‌هه‌ستی به‌خته‌تری نه‌م نایینه‌هه‌قه‌ کرد،
زانی زه‌ره‌ری بۆ په‌زه‌کانی ده‌بی، دیاره‌ فارسه‌کانیش هه‌مان ترسیان لی
نیشت، نه‌وه‌بوو: فارسو رۆم دۆژمنایه‌تی و کیشه‌و شهر و هه‌رای خویناوی کۆزو

تازەى خۇيان لەبىر خۆبردەو بۆ ئەوەى بتوانن بەرەنگارى ئايىنى تازە بکەنو نەهیلن ئىسلام پەل بهاوی.

ئەوەبوو: رۆمەکان لەگەل غەساسینە ئاللقە لەگوئى کانیان لەشىمالەوہ خۇيان کۆکردەوہ بۆ ئەوەى پەلامارى موسولمانەکان بەدن، ئەمەش دواى ئەوہى: کە رۆمەکان پىاوى راسپاردەو نۆردراوى پىغەمبەریان بەنامەردانە شەهید کرد کە ناوى (الحارث)ى کوپى عومەپرى ئوزدى بوو. موسولمانان ئەمانو پارىزگاریان بۆ راسپاردەى رۆمەکان دابىن دەکر. ئەگەر پیاوتکیان بەراسپاردەى بەتایە، نامەى بەینایە یان کارىکی لەم جۆرەى بیوايە بەئەمانو زامان دەگەرايەوہ. بەلام رۆمەکان غەدریان کردو بەناحق راسپاردەى پىغەمبەریان شەهید کرد. ئەمە وای لەپىغەمبەر ﷺ کرد: سوپایەکی سى ھزار کەسى بەسەر کردایەتى سى فەرماندە شەهیدەکان (زەیدی کوپى حارثە، جەعفەرى کوپى ئەبو طالب، عەبدوللای کوپى رەواحە) ئاراستە کردنو لەمانگی جىمادى يەكەمى سالى ھەشتەمى کۆچى غەزای مۆتەى لى پەیداوو. ئەو بوو ئەو جەنگە نابەرامبەرە سامناکە بەرپاوو. رىوايەتى مېژووبى ھىيە دەلى ژمارەى سوپای رۆمەکان (۱۰۰) سەد ھزار کەس بوو، سەد ھزار کەسى تریشیان لەئاللقە لەگوئى و تۆکەرائیان لەشام کە لەھۆزە عەرەبە مەسیحىيەکان بوون رەگەل کەوت سوپای موسولمانانىش لەسى ھزار کەس تىپەرى نەد کرد. ئەمجار غەزای تەبووک روى دا کە زوربەى ئەم سورەتە لەو تەرەدە دەسورپتەوہ، لەشوتنى خۆى دا بەدرۆى باسى لىو دەکەين.

ئەمجار نامادە کردنى سوپای ئوسامەى کوپى زەید کە پىغەمبەر ﷺ نامادەى کردو ھىشتا سوپا بەرپى نەکەوت پىغەمبەر ﷺ وەفاتى فەرموو، پاشان ھەزرەتى ئەبو بەکر ﷺ رەوانەى کردو بەرەو شام ناردى بۆ بەرەنگار بوونەوہى ئەو لەشکر کىشىيەى رۆمەکان کە لەو ھەرمە ئەنجامیان دابوو دەیانەويست قەلاچووى موسولمانانو ئايىنەکەیان بکەن.

ئەمجار مەنجەلى رغو کینەى خاچەرستان وەکول ھات، ھەر لەغەزای يەرمووکەو کە موسولمانان تىیدا سەرکەوتنیان بەدەست ھىناو بەشوتن

تهوه دا سوپاي نيسلام پهلو پږى هاويشتو گهلى موسسته عمهدهى نيمپراتوري روميان لهولاتى شامو ميصرو شيمالى نهفريقاو دورگهكانى دهرياي سپى ناوهراست رزگار كردو نيسلاميان تيدا بلاوكرده. نه مجار بنكهى هره گرنگى نيسلاميان لهولاتى نهندهلوس دامهزران.

بينگومان شهري خاچپهريستهكان كه له ميژوو دا بهم ناوه بهناويانگه، يه كه م جهنگو دوا جهنگ نيه: كه كه نيشته دژى نيسلام نه نجامى دابى، بهلكو نهم شهراڼه زړو پيش نهم ميژووه بهناوى جيا جياوه نه نجام دراو، لهراستى شهري خاچپهريستان لهو رژهوه دهستى پيكره كه رومانو فورس دوژمنايهتى خويان وه لاناو دهستيان كرد بهيارمه تيدانى يه كترى دژى موسولمانان له خواروى نيوه دورگهى عمره بهوه، نه مجار له غهزاي موده دوايى له غهزاي يهر مووك، پاشان به تهواوى قينزو خهشمى خاچپهريستان دژى موسولمانان له هيرشى خوينواييان دا بز سهر نهندهلوس دهركهوت، نهو درندهيى و كوكوژييهى دژى موسولمانانى نهو ناوچديه نه نجام درا بژو ته لاپهريه كى رهشى نهفرين ليكراو له ميژووى مرؤفايهتى دا، خاچپهريستان لهو هيرشه وه حشى و خوينوايى يهيان دا بز سهر نهو بنكه نيسلاميه گرنگهى نهوروپا هيڼد به درندهيى و نامرؤفانه جولانهوه ميژويان شهرمهزار كردو لهوه پيش روداوى وا نامرؤفانهى بهخووه نه بينيوه. به مليون موسولمان كوژرانو ته عذيب درانو لهناو بران كه قهلم له نووسينو شيكرندهوى نهو روداوه سامناكانه كوله كوله هواره و (به كوردى باسى نايه ته گوftar) نهوهى له رژه هلاتيش دا روى دا، نهو تاوانو قهتلو عامهى خاچپهريستان دژى موسولمانان لهو هدرمه نه نجاميان دا لههى نهندهلوس كه متر نه بوون.

جوستاف لژبون كه بوخوږى نووسهريكى فهره نسي و مهسيحي به دهلى: يه كه م شت كه ريكاردوسى نينگلېزى نه نجامى دا تهوه بوو: كه له بهر ده م موعه سكهريكى موسولمانان دا سى هزار موسولمانى كوشتن كه خويان به دهسته وه دابوو، تامانو زه مانو په يمانو وه عديان پى درابوو: كه خوينيان پاريزراو نه مجار دوا كوشتنى نهم سى هزار كه سه، دهستى كره به كوشتنو بريزو تالان كردن به جورېك كه هره له دهست خويان دي له خويان ده وه شيته وه.

نووسدریکی تری مهسیحی که ناوی (یورجا) یه دهلیّ خاچپدرستهکان بهدرندهترین شیوه دهستیان بههیرش بردن بۆ سهر بهیتولمهقدیس کرد، نه مجار دهلیّ: نهه هیرشبهرا نهوپهری درندهییان بهکار هیئا دههاتن ورگئو ریخۆلهی خه لکیان هه لدهدرین بۆ نهوهی له ناو ریخۆلهکانیان دا دینارو دیرههه بدۆزنهوه!!!! کهچی صهلاحهددین کهه قودسی لی ستاندنهوه، خاچپدرستهکانی بهره لّا کردو نهمانی پیدان، هه موو وادهو بهلّینیکی که پیی دا بوون جی بهجی کرد، ته نانهت مهلیک عادل که برای صهلاحهددین بوو ههزار کۆیلهی بهدیل گیرای بهره لّا کرد، هه موو نههمه نهکانی عهفوو کردن، ریکهی دا بطریک صهلیبو نیسانی که نیسه هه لّبگری، ریکهی دا بهشا ژنو شابهانهکانیان دیدنه میردهکانیان بکهن!

باسی دهستدریژی خاچپدرستهکان بۆ سهر موسولمانان بهکۆتا نایهه چهندی لهسهر بنووسری پۆشکه بۆاردنه لهکایه، نیتو لیره دا ماوهی نهوه مان نیه زیاتر لهسهری برۆینو باسی لّیه بکهین، کهسیک لهمه زیاتری گهره که با بگهریتنهوه بۆ نهو سهرچاوانهی لهه بارهوه درێههیان پی داوه!

نهوهی که لهه رۆژگاره تازهی چهرخه بیستهم لهزنجبارروی دا پتچیکسی له بهر روداوهکانی پیشوودا نهبوو، نهوه بوو: ههرچی موسولمان هه بوو لهو ناوچهیه دا بنه بهر کران، دوازه ههزار کهسیان بهیه کهوه لی کۆژا، چوار ههزار کهسیان مابوو له دورگه وه دههرازانو فرێدرانه ناو ده ریاوه.

له دورگهی قوبروصیش ناوو خۆراک لهو شوێنانه مه نهع کرا: کهه موسولمانی لی نیشته جی بوون بۆ نهوهی له برسانو له تینوان گیانیان ده رچی، نه مه جگه لهو کوشته بریهی به سهریان هیئان، نهو ده رکردنو مالتویرانیو تالانو برۆیهی دژی موسولمانهکان نه نجام درا له نووسین نایهه ناخریتنه ناو روپهری کتیبهوه.

به کوردیو به پوختی نهه هه ویره ناو زۆر ده باو له ههر ئاقاریک پی داگری هه مان تاسو هه مامه کوردستانی خوشمان لهه بارهوه که می نه دیوه که متری به سهر نه هاتوه، سه رباری دابه شکردنی ولاته کهی به سهر دراوسیکانی داو دابیرنی نهه به شهی له به شه کهی تری جۆره ها شالای کۆکۆژی وه لاجۆکردنو

خاپور کردنی بەسەر هینراوە، جۆرەها چەکی کیمیای بایەلۆجی و دەمارگرژی و تەنگەنەفەسی تێدا تاقی کرایەوه، سەدو هەشتاو دوهەزار کوردی موسولمانی گوندنشین بێ «سەلاتو پرو پیرەژنو زارۆکنو مندالی بێ تاوان بەناوی ئەنفالەوه بێ سەرو شوێن کرانو کەس نازانی چیمان بەسەر هات، (لەسالی ١٩٧٥ وە بۆ سالی ١٩٨٨) کوردستانی رازاو و بەهەشت ناسا، سەرلەبەری خاپور کرا، کانیاو و جۆگەو جۆباری تەقیندرانەوه و کوێر کرانەوه، باخو باخاتی تۆتیندراو هەلپاچو داپاچ کرا، چوار هەزارو پینچەسەد گوندو شارو شارۆچکەکی ژێرو زەبەر کرا، ئەوهی بەسەر کوردستانو موسولمانانی کورد هات لەم ماوەیدا هەر بەسەر کوردستانو کوردی موسولمان هاتووە و کەسی تر بەو دەردە نەبراو.

بەلام وەکوو دەلێن تەنگانە بێریان کورتەو دواي شەو زەنگ رۆژەلاتە، سوپاس بۆ خودا لەدواي سالی (١٩٩١ ز) وە وا وەرە وەرە کوردستان شاهی تێگەرپایەوه و گوندو شارو شارۆچکەکی ناوەدانیان بەخۆیانەوه بینیەوه. تەگەر شەری نەفرین لێکراوی براکوژی نێوان حیزبە سیاسیهکانی نەبوايە، لەماوەیهکی زۆر کەم دا زۆریەکی برینەکانی گوشتە وەزونیان دەهینایەوه و ساریژ دەبوونەوه، بەلام شەری کورسی و شەری گیرفان بوو بەکۆسپێکی ترو وا زیاد لەچوار سالی (١٩٩٤ بۆ ١٩٩٨) کورد کورد دەکوژی، مالی یەکتەر تالان دەکەن بۆخۆیان دژی خۆیان لاسای داگیرکەران دەکەنەوه و لەوانیشیان تێپەراندو، زۆر جۆری تەعذیبو داپلوسین هەیه، دوژمن روی نەدەهات ئەنجامی بدا ئەمان بەراشکاوی و بەناوی کوردایەتیەو «شانیان بەرداو» (ئەللا بەرەکەت!!!)

ئەمە من دەیلێم راستیەکی حاشا هەلنەگرەو دنیا شاھیدە، هەموو کوردیکی رۆشنبیر و بەشەرەفو خاوەن و یزدان لەداخان خەریکە شەق بەری، بۆ خۆشیان هەستیان بەخیانەتی خۆیان کردووە و دەزانن چ کارەساتێکیان بەسەر میلەت هیناوە بەلام کێشەکە هیندە قولو نالەبارە نازانن چۆنی لی رزگار بن. کورسی خۆشەوێستی و پولو پارەي کوردستانیش زۆر زەبەندەو ئەوهیان بەخۆیانەوه نەدیو، دلێان نایە دەستی لی بەردەن..

ناخ براکوژی ناخ شه‌ره گیرفان له‌عنه‌ت له‌وانه‌ی که هه‌لیان گیرسان!!
 نه‌مجار په‌روه‌ردگار شیوه‌ی ته‌واو کردنی نووری نی‌سلام روون ده‌کاته‌وه‌و
 ده‌فرموئ: ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى
 الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ﴾ په‌روه‌ردگار خودایه‌کی ده‌هایه پیغه‌مبهری
 خوی: که موحه‌مه‌ده، نارویه بۆ سه‌ر هه‌موو ناده‌میزاد به‌هیدایه‌تو
 به‌لگهو نیشان‌ه‌وه. ناینیکی حه‌قی پیا‌دا ره‌وانه‌ کرده، که هه‌تا دونیا دونیا‌یه
 نه‌سخ نایته‌وه، گۆرانی به‌سه‌ردا نایه، هه‌چ ناینیکی تر هه‌لی ناوه‌شینیت‌ه‌وه،
 هه‌ر هه‌واڵیکی تیدا‌یه راستو درسته، بیرو با‌وه‌ری سه‌حیحو زانیاری
 به‌سودی له‌خۆ گرت‌وه، ناینیکه هه‌موو کرده‌وه‌کانی که تیدا‌یه نه‌نجام ده‌درین
 کرده‌وه‌ی باشو به‌سوودن بۆ دونیاو قیامه‌ت..

نه‌مجار په‌روه‌ردگار مه‌به‌ستی نادرنی پیغه‌مبهر روون ده‌کاته‌وه‌و
 ده‌فرموئ: ﴿لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ﴾ بۆ ته‌وه‌ی نه‌م ناینه‌ بۆ خه‌وشه:
 که ناینی نی‌سلامه، به‌رزی بکاته‌وه‌و سه‌ری بخا به‌سه‌ر هه‌موو ناینه‌کانی
 تر‌دا به‌هۆی به‌لگهو بوره‌انی جو‌راو جو‌ره‌وه، به‌هۆی ته‌واو زانیاریو زانسته‌ی
 له‌خۆی گرت‌وه، بیکاته‌ ناینیکی بالاده‌ستی خاوه‌ن ده‌سه‌لاتی مادیو
 مه‌عه‌دی. ناشکراشه هه‌چ ناینیک وه‌کوو نی‌سلام کاریگری گیانیو عه‌قڵیو
 مادیو کۆمه‌لایه‌تیو رامیاری له‌سه‌ر ناده‌میزاد نه‌به‌وه‌و نابۆ. تاکه ناینیکه:
 که به‌که‌لکی هه‌موو سه‌رده‌هو کاتو شو‌نیتیک دی.. بۆ هه‌موو کۆمه‌لگاو
 نه‌ته‌وه‌یه‌ک له‌بارو گونجاوه..

له‌موسنه‌دی نه‌حه‌مه‌دا له‌عه‌دی کو‌ری حاته‌مه‌وه ری‌وا‌یه‌ت ده‌کا: ده‌لی
 له‌پیغه‌مبهرم ژنه‌وت: ده‌یفه‌رمو: ﴿فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَيُتِمَّنَّ اللَّهُ هَٰذَا
 الدِّينَ حَتَّى تَخْرُجَ الظَّعِينَةُ مِنَ الْجُبَّةِ، حَتَّى تَطُوفَ بِالْبَيْتِ مِنْ غَيْرِ
 جَوَارٍ أَحَدٍ، وَلَتَقْتَحْنَ كُنُوزَ كَسْرَىٰ بْنِ هُرْمَزَ قُلْتُ: كَسْرَىٰ بْنُ هُرْمَزَ؟
 قَالَ: نَعَمْ كَسْرَىٰ بْنُ هُرْمَزَ، وَلَيَبْذُلَنَّ أَمْوَالٌ حَتَّى لَا يَقْبَلَهُ أَحَدٌ﴾

شیوه‌و چۆنیه‌تی مامه‌له کردنی مالمو قه‌شه‌کان له‌گه‌ل
خه‌لک دا

﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْأَخْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لَيَأْكُلُونَ أَمْوَالَ
النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ
وَالْفِضَّةَ وَلَا يَنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٤﴾ يَوْمَ
يُخْمَنُ عَلَيْهِمَا فِي نَارٍ جَهَنَّمَ فَتُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ
هَٰذَا مَا كُنَزْتُمْ لَأَنفُسِكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُونَ ﴿٣٥﴾﴾

دەربارە‌ی هۆ‌ی هاتنه‌ خواره‌و‌ی نایه‌تی ﴿يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ
كَثِيرًا...﴾ وه‌كوو نيمامی واحیدی ده‌لی: له‌شانی زانایانو خوینده‌وارنی
خاوه‌ن نامه‌کان هاتۆته‌ خوارێ که به‌رتیلو باجیان له‌ره‌شه‌ خه‌لکه‌که
وه‌رده‌گرتو ده‌یانچه‌وساندنه‌وه‌.

دەربارە‌ی نایه‌تی ﴿وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ...﴾ نيمامی بوخاری
له‌زه‌یدی کورێ وه‌هه‌ب، ده‌گيرێته‌وه‌: که ده‌لی به‌لای (ره‌به‌ذه) دا تێبه‌ریم
(شونیکه له‌نزیک مه‌دینه) له‌نکار چارم به‌ته‌بو زه‌ر که‌وت، وتم: چی تۆ
هه‌یناوته‌ تیره؟ وتی: له‌شام بووم، له‌گه‌ل معاویه‌ دا دەربارە‌ی نایه‌تی
﴿وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ...﴾ بوو به‌کیشه‌مان معاویه‌ وتی:
له‌شانی خاوه‌ن نامه‌کان دا هاتۆته‌ خوارێ، منیش وتم دەربارە‌ی تيمه‌وه‌ نه‌وان
هاتۆته‌ خوارێ، قسه‌مان لێک هه‌لبه‌زینه‌وه‌و نامه‌ی لی نووسیوم بۆ لای
خه‌لیفه‌ی موسولمانان؛ عوسمانی کورێ عه‌ففانو شکاتی لی کردوم، خه‌لیفه‌ش
له‌دوی ناردم بيمه‌ مه‌دینه بۆ خزمه‌تی، هاتم، خه‌لکم لی کۆبه‌وه‌وه‌، وه‌كوو
ئمه‌وه‌ له‌وه‌پێش نه‌یان بینیبیتم، که هاتم روداوه‌که‌م بۆ عوسمان گيرآوه‌ ته‌وش

فرمودی: تارہ زوّت لی رہے واز لہ شام پیندو و ہرہ نریک مہ دینہ، نہو۔ نہو۔ نہو۔
فرمانی پیّ کردوم لیرہ دہوام بکہم، نہمن پابہندی فرمانم، تہ نانت تہ گہر
کزیلہ کی قولہ شیش فرمانرہوا پیّو فرمانم پیّ بکا، من گہر دنگہ چی
دہ بہو لہ قسہی دہ رناچم!!

جا کہ لہو پیّش پسرورہ دگار و ہ صفی سہرؤکٹو مالہو قہ شہ کانی کرد
بہو: کہ لوتبہرزو خویہ زلزنو لافسی خودایہ تی لی دہ دہن، مافی یاسادانان
(کہ بہس ہی خودایہ) دہیدہن بہ خویان و شت حلالو حرام دہ کمن۔ نہ مجار
لہم نایہ تانہ دا بہو و ہ صفیان دہ کا کہ چاو چنووکٹو بہ ہلپہن بؤ کؤ کردنہوی
مالو سامان لہرہ شہ خہ لک کہہ، نہوان بہ تہ ماعو سورن لہسر و ہرگرتنی مالی
خہ لک بہ ناپہوا و بہ شیوہی دہ سپرنو ہلخہ لہ تاندنیان، کہ بہرہ نگاری نایینی
نیسلا میس دہ کمن، ترسی لہ دہ ستدانی ہرژو و ہندییہ ماددیہ کانیان ہدیہ
دہ ترسن دونیا خوریان بؤ نہ کری، نہوان نایین دہ کمنہ پرد بؤ گہیشتن
بہ دونیا۔ تا بلئی بہ خیلو چاو چنؤکن، حہزیان لہ کؤ کردنہوی مالو نہ قدینہیہ
لہ قاسہ کانیان دا ہلئی بگرنو زہ کاتی لی دہ رنہ کمن۔

نہم نایہ تہ رونکردنہو و شیکردنہوی ہلّس و کہوتی مالہ کانی جولہ کہو
رہ بہ نہ کانی مہ سیحی لہ خؤگرتوہ، پردہ لہسر تاوانو کردارہ خرابہ کانیان
ہلّہ داتہو۔ بؤ نہوہی خاوہن نامہ کان خویان ہلّو تاوانی نہ حبارو
روہبانہ کانیان بؤ دہریکہوئی، ہرورہا بؤ نہوہی موسولمانان ہؤی سور
بوونی نہم مالہو قہ شانہ لہسر کوفرو بیڈینی بزائن، لہ ہمان کات دا
نایہ تہ کان ہرہ شہو ترس بہرانی موسولمانانہ: کہ نہچن لہ کردارو گوشتاردا
چاو لہ مالہو قہ شہ کانیان بکہنو دہ فرموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ كَثِيرًا
مِّنَ الْأَخْبَارِ وَالرَّهْبَانِ لَيَاْكُلُونَ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ﴾ نہی نہو کہ سانہی
پرواتان بہ تاکٹو تہ نہایی خوداو بہ پیغہ مہراییہ تی موحہ مہد ہدیہ، دلّیابنو
باش بزائن: کہ زور لہ مالہو قہ شہ کانی خاوہن نامہ کان بہ ناحقو ناپہوا مالو
سامانی خہ لک دہ خؤن، ہیچ ریہازیکی شرعی و نایینیان بہ دہ ستہو۔ نیہ،
بہ لکؤ بہ ہہوانتہو بہ تارہ زویازی خویان نہو خہ لک دہ سخہرؤ دہ کمنو ہلّیان
خہ لہ تینزو دہ ستیان دہ برن۔ نایہ تہ کہ نہو دہ سخہرؤ کردنو مال خواردنہی

پال زوربیهانی‌دا، بۆ هه‌موانی نه‌چه‌سپاند، چونکه که مینه‌یه‌کیان خۆیان له‌و کاره‌ناشرینه‌ده‌یاراست.

نمونه‌ی مال خواردنیان به ناپه‌واو به هه‌واتته زۆرو هه‌مه جۆز بوو، وه‌کوه: بمرتیل وهرگرتن له‌بوارى ته‌نجامدانى برپارى ياسايى و شرعى. سوود خواردن كه لىيان حرام كرابوو، وهرگرتنى ديارى و فۆتۆو مالى سامانى نه‌و مه‌وقوفانه‌ى تايبه‌ت كرابوون به‌ئارا مگاى پيغه‌مبه‌رانو پياوچاكانى پيشويان، هه‌روه‌ها له‌سه‌ده‌كاني ناوه‌راست دا نه‌رثوذكسه‌كانو كاڤوليكه‌كانيان چه‌كى غوفرائيان ده‌دا به‌خه‌لكنو به‌پاره‌ پتيان ده‌فروشتن، يان له‌باتى دو‌عاو پارانه‌وه له‌په‌روه‌ردگار بۆ تاوانباران پاره‌و پوليان وهرده‌گرت. يان به‌پاره فتوى جۆزاو جۆريان ده‌رده‌کرد، حراميان جه‌لال ده‌کردو، جه‌لاليان حرام ده‌کرد، نه‌مه‌ش بۆ رازيكردى ساماندارو پاشاو سه‌ركۆ حاكمه‌كانيان، وه‌كوه له‌نايه‌تيكى تر دا درحوق به‌جوله‌كه‌كان ده‌فرموى: ﴿قُلْ: مَنْ أَنْزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَى نُورًا وَهُدًى لِلنَّاسِ، تَجْعَلُونَهُ قَرَأَطِيسَ، تُبَدُّونَهَا وَتَخْفُونَ كَثِيرًا، وَعِلْمُكُمْ مَا لَمْ تَعْلَمُوا أَنْتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ قُلْ: اللَّهُ﴾ الانعام/۹۱.

نمونه‌ی کی تر له‌بهره‌وازانینی مال‌خواردنی خه‌لک به‌ناپه‌وا، نه‌ویه:
 بچوله‌که به‌لایانه‌وه ره‌ویه، مال له‌غه‌یری خوریان وه‌ده‌ست بێن ته‌نانه‌ت
 نه‌گه‌ر به‌ری‌گای خیانه‌ت دزیش بێ وه‌کوو له‌ناپه‌تیکی تر دا ده‌فرموی:
 ﴿وَمِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بِقِطَارٍ يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ، وَمِنْهُمْ مَنْ إِنْ
 تَأْمَنَهُ بِدِينَارٍ لَا يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ إِلَّا مَا دُمَّتْ عَلَيْهِ قَائِمًا، ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا:
 لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأُمِّيْنَ سَبِيلٌ، وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكُذِبُ، وَهُمْ
 يَعْلَمُونَ﴾ آل‌عمران/ ۷۵.

نه مجار پوره دگار جوړېکي تر له خرابه کاري سهراني جوله کمو مه سېحي
دياري ده کا، تهویش بریتیه له وهی که ﴿وَيُضْذَوْنَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ خه لکي
له رتبازي خودا لاده ده نو ناهیلن که سانی دیکه موسولمان ببن، واته: نه وانه
وېرای خواردنی مالو سامانی بڼه پیاوو مسکینه کان، ناشیان هیلن
موسولمان بڼو معنیان ده کهن له رتبازي حقو راست، جا یان په یامی نیسلام
ره ته که نه وه به دروی ده زانن، یان شکو گومان ده خنه ناو بڼه مار

حکمه گانی نایینده له بوارى عه قیده و عیاده تو مامله و نه حکامه گانی
تری شمرعو بیرو باوه و دا نالو گۆر ده کهن، یان تانه و تشر له خودی
پیغه مبر ده ده نو قورنان به درۆ ده زانن.

به کورتی نهوی خه لک ههولی بۆ ده ده ن له دنیا دا مالو سامانو پلهو
پایه ی درئیایی به، مالو قه شه کان له هه موو کهس زیاتر هه لپه ی بۆ ده کهنو
سوورن له سهر و ده ست هینانی. نه و تا به ناره و مالی خه لک ده خۆن، مه نعی
خه لک ده کهن له ناسینی خودا، ناهیلن تاده میزاده کان به راستی خودا ناسی
بکهن، عیاده تو به ندایه تی بۆ نه نجام بده ن، به ته واری لی پراون که خه لکی
له شوینکه و تنی پیغه مبر بگپرنه و. بۆ نه و ی شوینو پلهو پایه ی خۆیان
له ده ست نه ده ن، مه کسه به ماد دیه کانیا ن له کیس نه چن.

ناشرین ترین هه لۆیستیانو گه ره ترین تاوانیا ن نه ویه: که تانه و تشر
ناراسته ی خودی پیغه مبر خۆی قورنانی پیروژ ده کهن، هه روا
له قوتا بخانه کان دا بیرو باوه ی گهنج لاوه کانمان تیک ده ده ن! سه رباری نه و
هه موو ره وشته ناشیرینانیا ن به خیلو چاوچنو و کتو پیسکه و ره زیلشن، حه قی
خودا له مالو سامانی خۆیان ده رنا کهن، ده فرموی: ﴿وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ
الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ﴾ نه وانه ی مالو سامان کۆده کهنه و، پاره و پولو زیو
سه فته ده کهنو «هه یخنه قاسو گه نجینه و» ﴿وَلَا يَفْقَهُنَّهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾
زه کاتی شرعی ده رنا کهن، له یینا و تایین دا مال نابه خشن بۆ به رژه و نه دی
گشتیو تایبه تی موسولمانان، یارمه تی لی قه و ماوان ناده ن، جا نه وانه ی که
نمه هه لۆیستو ره وشتیا نه خاوه ن نامو مالو قه شه بن، یان مه لاو حاجی و
موسولمان بن، نه و ﴿فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ مۆده یان به دری به سزای
کوشنده و به نیش له ناو ناگری دۆزه خ دا. نه م هه ره شه یه و هه کوو رو ده کاته
خاوه ن نامه کانو ناراسته ی مالو قه شه کان کراوه، له هه مان گات دا
موسولمانانیش «هه گرتنه و. واته: هه ره که سیک زیو گۆیکاته و هه سه ربه کی
بنیو زه کاتی شرعی و مافی هه ژارانی لی نه دا به ناگری دۆزه خ سزا ده درۆ
تۆله ی لی ده ستیندری. هه مالو سامانیک زه کاتی شرعی لی ده ربکری،

خاوندہ کی بہ مال خدزنکر حلیب ناکری، مالیکنو شافیعی لہ نیبنو عومرہوہ ریوایت دہ کن کہ فرموویہ تی ہر مالیکن زہ کاتی لی بدری بہ خدزنکردن حسیب ناکری بالہ زتر حموت تہ بقہی زہ ویشہوہ بی، ہر مالیکیش زہ کاتی لی نہ دری نموہ خدزنکردنہ با مالہ کہ ناشکراۛ بہ دہرہوہش بی، ہرہوہا نیبنو عہ دیو خہ طیب لہ جابیرہوہ ریوایت دہ کن دہ لی؛ پیغہ مبہر ﴿ فرمووی ﴾ (ای مال اذیت زکاتہ فلیس بکنز).

نیبنو نبی شہیدو نبو داودو حاکم لہ نیبنو عہ باسہوہ ریوایت دہ کن، دہ لی: کہ نایہ تی ﴿وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ﴾ ہاتہ خواری، ہاوہ لان لہ سرشانیان گران بوو، وتیان: کی لہ نیمہ دہ توانی کہ مالو سامان بو مندالہ کانی پاشہ کہوت نہ کا؟ حمزہ تی عومرہوہ ﴿ فرمووی ﴾: پہ لہ مدکن ٹیستا بوتان شی دہ کہ مہوہ۔ ٹیتر ہرہو مالی پیغہ مبہر ﴿ کہوتہ ری، ٹہویان شونی کہوت، عومر ہاتہ خزمہت پیغہ مبہر ﴿ وتی: نہی پیغہ مبہری خودا! مانای نم نایہ تہ زور قورسہ لہ سرشانی ہاوہ لان، پیغہ مبہر ﴿ فرمووی: خودا بویہ زہ کاتی داناوہ بو نموہی نمو مالی دہ میٹتہوہ پاکی بکاتہوہ، میراتیشی لہو مالہ دا داناوہ کہ لہ دواتان بہ جی دہ میٹی، ٹیتر حمزہ تی عومر لہ خوشیان (تہ لاهو تہ کبری کرد) نہ مجار پیغہ مبہر ﴿ فرمووی: نہری پیتان نہ لیم چ شتیکن باشرین پزمہ ندیہ؟ باشرین شت کہ پیار بیخاتہ گہ نجینہی خویمو نافرہ تی صالیحیہ، کہ پیار سیری بکا دلی خوش بکا، کہ فرمانی پی بکا بہ قسدی بکا، نہ گمر لہ مال نہ بو ناموسی پیاریزی۔

نہ مجار پمروہ ردگار جوری سزای سامناکی نہو سامان خدزنکرو زہ کات نہ دہرہانہ شی دہ کاتہوہ دہ فرمووی: ﴿يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ﴾ نہی موحمہ دہا ہہوآلیان بدہری بہ سزایہ کی بہ تیشی سامناک کہ توشیان دہ بی لہو رورہ دا کہ نمو زہ کات نہ دہرہ سور دہ کرتہوہ لہناو ناگری دوزخ دا لہ سر نمو مالو سامانہی کوی کردوہوہو زہ کاتی لی نہ داوہ، واتہ: مالو سامانہ کی دادہ نہری ناگری گمرمی لہ سر دہ کرتہوہ نہویش وہ کوو ناگرہ کی لی دی۔

چۆنییه‌تی نهم سوور کردنه‌وه، گسپانی مالو سامانه‌که به‌ناگر، کاروباریکی قیامه‌تیهو نه‌ینی و غمیه، نیمه چۆنیه‌تی و دیارده‌کانی نازانین، وا باشه حموآله‌ی عیلمی خودای بکه‌ین.

موسلیم له‌ئهبو هورپه‌وه فرموده‌یه‌کی به‌مرفوعی ربوایه‌ت کردوه ده‌فرموی: (هه‌ر پیاویک زه‌کاتی مالو سامانی نه‌دا، رۆژی قیامت نه‌و مالو سامانه‌ی بۆ ده‌کری به‌پلیتی ناگرینو لاتهنیشتو چاوو پشتی پی داخ ده‌کری). هه‌ر له‌ئهبو هورپه‌وه فرموده‌یه‌کی تری گپراوه‌تیهو ده‌فرموی: (که‌سیک خودا مالو سامانیکی بداتی و زه‌کاتی لی نه‌دا مالو سامانه‌که‌ی بۆ ده‌کرته‌ نیره‌ ماریکی که‌چهل دوو خالی ره‌شی به‌پشت دوو چاووه‌یه، رۆژی قیامت خۆی تی باه‌لده‌دا، هه‌ردوو بناگۆتی ده‌گری و ده‌لی من مالو سامانه‌که‌ی تۆم، من گه‌نجو خه‌زینه‌که‌تم، نه‌مجار نایه‌تی ﴿سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ آل عمران / ۱۸۰ مالو سامانه‌که‌یان بۆ ده‌کرته‌ پلیتی ناگرو ﴿فَتُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ﴾ روخسارو لاتهنیشتو پشتیان به‌و پلیته‌ ناگرینه‌ داخ ده‌کری. که‌ به‌تایبه‌تی باسی نه‌و نه‌ندامانه‌ی جه‌سته‌ ده‌کا: چونکه‌ نه‌وان له‌دونیادا به‌روخسار پششوازی له‌خه‌لک ده‌کمنو نیشانه‌ی که‌یف خوشی‌یه‌که‌یان به‌ده‌و چاووه‌ دیاره، به‌روخسار خۆیان گرژ ده‌کمن که‌ داوای هه‌زاران ره‌تده‌که‌نه‌وه و ناتومیدیان ده‌کمن، که‌ له‌ناو نازو نهمه‌ت دا ده‌تلینه‌و به‌سه‌ر ته‌نیشتو پشتیان دا ته‌پاتل ده‌دن، له‌لایه‌کی تره‌وه داخکردنی ده‌و چاوو باشتر دیاره و نه‌نگی تره، بۆ پشتو لاتهنیشت قه‌برغه‌یان به‌نازارتره، نه‌مجار له‌لایه‌ن فریشتانه‌وه که‌ به‌پرسن له‌داخکردنیان پشیان ده‌گوتری: ﴿هَٰذَا مَا كُنْتُمْ لَاٰنْفُسِكُمْ﴾ نه‌مه‌ نه‌و مالو سامانه‌تانه‌ که‌ به‌خه‌یالی خۆتان بۆ سودو قازانجی خۆتان کۆتان کردبوه، نه‌وا بوو به‌هۆی زیانو سزاداتان. یان ده‌توانین بلێسین: نه‌و نامیری داخکردنه‌تان که‌ پی‌ی داخ ده‌کرین نه‌و مالو سامانه‌یه‌ کۆتان کردبوه بۆ خوشی و رابوردن!!

بیگومان ناگری دۆزه‌خ زۆر له‌ناگری دونیا گه‌رمتر داخکردنه‌که‌ش له‌داخکردنی دونیا به‌تیش تره، نه‌و داخانه‌ به‌هه‌ر شوینیکیک دابترین له‌و

دیوه ده رچی!! بر راستی قورتن وینهی داخر دنده کھی سمرنج راکیش
کیشاوه، نموپه ری ترسو سامناکی تیدا کۆکردۆتهوه، ده بوايه به بیر لی
کردنم وه لی ورد بوونه وه چاو به ملۆق بوه ستایه مووی لهش گرژ بوونایه
پیست هه لقرچایه و خه له چاوان بزرایه! (دهی خودایه بۆ خاتری رهحمتهی
بهر فراوانت دلمان وا لی بکهی زه کاتی مالو سامانمان ده ریکهین، خودایه!
لهو سزا سامناکه بمانپارتزه له هه موو سزایه کی لهو رۆژه و ناگری دۆزه خ
په نامان بده... نامین)

پتویسته سمرنجیکی ورد لهو خاوه ن نامانه بدهین بزانیین چییان به سمر
هات، بۆچی و چۆن له نایینی حهق لایان داو گۆرانکاریان تیدا کرد، به لئی
پتویسته باشباش لهو خاوه ن نامانه بناسینو ره وشتو ناکاریان به تهرازووی
ناییین کیشانه بکهین، ناسینی نه مان زۆر له ناسینی بته رستو موشریکه کان
له پیش تهر، چونکه خاوه ن نامه کان لافی نیمانداری لی ده ده نهو به ناوی
ناییینه وه قسه ده کهن. نه گهر به باشی ده نه خرینو به جه ماوه نه ناسرین، زۆر
کهسیان پئی هه لده خه لتهی، به خاوه ن بپروا ناییین حلیب بکرین، ههر چهنده
له راستی دا نه مانیش هاویه ش پهیدا کهنو هاوه ل بۆ خودا داد هین، هه یانه
ده لئی عیسا کۆری خودایه، هه یانه ده لئی عوزه ر کۆری خودایه!

ههر وه کوو چۆن زۆر کهسی به ته سکر موسولمان لافی موسولمانیتی لی
ده ده ن، به ناوی نیسلامه وه قسه ده کهن، به لام له راستی دا نه م جوړه
موسولمانانه ش وه کوو جوله کهو مه سیحی به کان لایانداوه، نه مانیش فرپان
به سمر نیسلامه وه نه ماوه، زۆر کهس هه یه خۆی به موسولمانی خالص
داد هئی، به روا له ت ته رکه کانی نیسلامه تی وه کوو نوژو رۆژو حه ج جی به جی
ده کا، به لام وه عیسی نیسلامی نه، ناییینو سیاست لیک جیا ده کاته وه،
موسولمانیه تی به شتیکی شه خصی ده زانیو بهس! خۆ به موسولمان ده زانیو
له حیزیکی دژ به نیسلام دا کادرو تیکۆشه ره، بیرو باوه ریکی تری گرتۆته
نه ستۆی خۆی به یاسا و قانونییک رازییه که دۆژمنانی خودا دایانناوه! رازییه!
واز له شه رعه ت بئینی و حوکم به قانونی فهره نسی بکا، بیدینان ده یانه وی
بزوتنه وه یه کی نیسلامی له ناویهرنو به هه موو جوړسک سوکایه تی

به موسولمانانو قورئان بکهن، گالته به بیرو باوه ری خودا پرستان بکهن، نه م
خو به موسولمان زانانه چه لیه یان بۆ لی ده ده نو بگره یارمه تی بیان ده دن، که
هیچکه نه بی بی ده نگ ده بن!!

به لی: نه گمر موسولمانان ناوا بی ده نگ نه بو نایه بهرام بمر نه وانده ی
قه لاچۆ موسولمانان ده کهن، نه گمر وه عیسی نیسلامی له ده رو نیان دا
بخرو شایه و چاویان له پیغه مبهرو هاوه لانی بگردایه کاریان بهم حاله
نده گه بی و ناوا بهراشکاوی نۆکمرانی ماسوونی و صه هیونی جیهانی به هه موو
جوړیکو له هه موو ناقاریک په لاماری موسولمانانیان نه ده داو هه ولی
ریشه کیش کردنیان نه ده دان.

خه لافه تی عوسمانی که به ناوی نیسلامه وه حوکی ده کر له ناخروئۆخری
دا به هۆی بی وه عیسی موسولمانانه و وا گهنده بوو، هیئند ناموسولمان به ناوی
موسولمانه وه تییدا بوونه کاریه ده ست نهو نیمپرا تۆرپه ته گه وره به هیزه ی که
له وه پیش دونیای هیئابو عامیلکه، کۆمه لیکه به ناو موسولمانی
ناموسولمان روخاندیان! نه تاتورکی کافر له سهر که لاکه بی گییانی خه لافه تی
عوسمانی و نیسلامی رژیمی کوفر ناسای خۆی دامه زراند، که چی له بمر بی
ناگایی و نه بوونی وه عیسی نیسلامی خه لکه که ههستیان به خه ته ری نه م رژیمه
عیلمانیه نه کرد، به لکوو دلیان پی پی خوش بوو، ته نانه ت پیای نایینی وا
هه بوو زۆر بهراشکاوی شانازییه وه چوونه ئیو حیزی (نیته دادو توره قییه وه)!
له ریزی نهو حیزییه شوومه دا کادرو تیکۆشهر بوون!!

تییلیتی:

ئایه ته که گه لی حوکی لی وهرده گیرین: یه کئی لهو حوکمانه زه کاتی
هالی نه قدینه یه (زیرو زیو) به ممرجی چوار شت ده سته بمر بن تییدا.
یه که م: خاوه نه که کۆیله نه بی، ده بی نازاد بی، چونکه کۆیله نه هلیه تی
ملکایه تی ناقیصه.

دووه م: ده بی موسولمان بی، چونکه زه کات بۆ پاکبوونه وه ی مالو
سامانه کافر نه هلیه تی نه وه ی نیه.

سیہم: دہبی سالی بہسردا ہاتبیتہو، چونکہ پیغہمبہر
لہفرمودہیہک دا کہ درہقوطني لہنہنہسی کوری مالیکہوہ ریوایہتی دہکا
فرمودہتی: (لَيْسَ فِي الْمَالِ زَكَاةٌ حَتَّى يَحُولَ عَلَيْهِ الْحَوْلُ) تا سال
بہسر مالو سامان دا ورنہسوریتہو زہکاتی تیناکہوی.

چوارہم: دہبی مالہکہ بگاتہ نہندازہی (نیصاب) نہو نہندازہیہی شہرع
دایناوہ، نہگہر زپر بوو دہبی بگاتہ بیست دیناری نالتون واتہ: بیست مثقال
نالتون بی.

نہگہر زیوہو دہبی دووسہد دیرہم بی، یان بہہمردوکیان نیصایان
تہواو دہکرد، بہلگہ لہسر نہو کہ دہبی مالہکہ بگاتہ حد (نیصاب) نہو
فرمودہیہی پیغہمبہر کہ کہ نہبو داود لہتیمامی علیہو ریوایہتی
کردوہ کہ فرمودہتی لہکہمتر لہدووسہد دیرہم زیو زہکات ناکہوی،
لہکہمتر لہبیست دینار زپر زہکات ناکہوی.

پیکہاتہی سال لہبریارو نہندازہکیشی خودادا، شہرکردن
لہگہل ہہموو موشریکہکانو حہرامکردنی زیادکردنی مانگ
إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ذَلِكَ الَّذِينَ الْفَيْمُ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ
أَنْفُسَكُمْ وَقَتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقْتُلُونَكُمْ كَافَّةً وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ
مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٦﴾ إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضِلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا
يُجِلُّونَهُ عَامًا وَيُخَرِّمُونَهُ عَامًا لِيُؤْاطُوا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ فَيُجِلُّوا مَا
حَرَّمَ اللَّهُ زَيْنَ لَهُمْ سُوءَ أَعْمَالِهِمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٣٧﴾

ہوی ہاتنہ خوارہوی ثبیہتی ژمارہ (۳۷) وہکوو نیبنو جہیری
طہبری لہنہبو مالیکہو دہگیریتہو دہلی: کافرہکان وا دہبوو سیزدہ

مانگیان به‌سالتیک حسیب ده‌کرد، مانگی موحرره‌میان ده‌کرده مانگی
صه‌فیر شتی قه‌ده‌غه‌کراویان تیدا حه‌لال ده‌کرد، نیتیر پهره‌ره گار نایه‌تی
﴿إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ﴾ ناره‌ خوارئ.

نهم نایه‌تانه‌ی نیتیر وهرگه‌رانه‌ویه به‌و سهر موشریکه‌کانو سهرله‌نوئ
ژماردنی کاره خراپو تاوانه‌کانیانه. «ه‌کوو نه‌وه‌ی که جوله‌که‌و مه‌سیحی‌یه‌کان
ده‌هاتن هوکه‌و شهریه‌تی خودایان ده‌گۆری، نیتیر شوئینه‌که گونجاو بوو که
باسی هوکمی شهرکردن له‌گه‌لیانو چۆنیه‌تی مامه‌له‌ کردن له‌گه‌لیان دا بکری.
نه‌مجار بگه‌رپته‌وه سهر نه‌حکامی موشریکه‌کان، نیتیر لیک‌چوونو ههم
ناهه‌نگی نیتوان موشریکه‌کانو جوله‌که‌و مه‌سیحی‌یه‌کان ناراسته ده‌کا
ده‌ریاره‌ی هوکاری جه‌نگان دژیانو ده‌فهرموئ: ﴿إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ
أَثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بی‌گومان
ههر له‌و رۆژه‌و که خودا ناسمانه‌کانو زه‌وی دروست کردون، پیکهاته‌ی سالو
ژماره‌ی مانگه‌کانی چوار وهرزی سال له‌بهریارو نه‌ندازه‌کیشیو زانیاری
پهره‌ردگار دا که فهرمانی کرده به‌کار پیکردن پییان له‌یاسای هاتوچۆی
مانگ دا چه‌سپاندویه‌تی، دوازه مانگی بی زیادو که‌من، به‌و جۆره‌ی که
نه‌مپۆ ئولفه‌تمان پیوه‌ گرتوه. مه‌به‌ست به‌مانگه‌کان نه‌و ماوه‌یده‌ که
له‌روانگه‌ی بینینی مانگه‌و ههموو کۆتایی بیستو نو رۆژ یان سی رۆژ
ده‌سته‌بهر ده‌بی. ﴿مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ﴾ چوار مانگ له‌م دوازه مانگه‌ مانگی
رێزدارو تایبه‌تینو شه‌رو ناژاوه‌یان تیدا قه‌ده‌غه‌ کراوه، سی مانگیان به‌ریز
به‌شوئین یه‌که‌وه‌ن (ذولقعدة، ذوالحجة، المحرم) مانگیکیان به‌تاکه‌ویه‌یه
نه‌ویش مانگی ره‌جه‌به. ﴿ذَلِكَ الدِّينُ الْقِيمَ﴾ نه‌وه‌ی باسکرا، ههر نه‌ویه‌یه
نایینی راستو دروستو نایینی نیبراهیه‌و نیسماعیلش به‌و شیوه‌ هاتوه.
که‌وابی ﴿فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ أَنْفُسَكُمْ﴾ له‌و چوار مانگه‌ دا سته‌م له‌خۆتان
مه‌کن، نه‌چن ریزی نهم مانگه‌ ریزدارانه‌ بشکینن، شتی قه‌ده‌غه‌ کراویان تیدا
نه‌نجام مه‌ده‌ن. خودا بو خۆی که‌ونی به‌دیته‌ناوه‌و خۆشی یاسای هه‌لسوپرانو
به‌رده‌وامبوونی له‌سهر نه‌و شیوه‌ هه‌لسوپانه‌ دارشته‌وه.

بہراستی نهم دہقہ قورٹانییہ نہندازہی رۆژگار پتوانہ دہکا، نہندازہی
 ہہلسورپانو سروشٹی بونہوہر دہست نیشان دہکا. کہ خودا لہسہر تہو سروشٹہ
 بوونہوہری پیک ہیناوہو دہیگہر پیتتہوہ بۆ سہرہ تہی پیدابوونی ناسمانہکانو
 زہوی. ناماژہ بہوہ دہکا کہ ہہلسورپانی بوونہوہر ہہلسورپانیکی نہگۆپاوہو
 پاشو پیش ناکا، ہہموو سالتیک نهم دورہ زہمہنییہ دووبارہ دہیتتہوہ، نهم
 دورہ زہمہنییہ کہ پیی دہگوتری: سال دابہش بووہ بہسہر دوازده مانگ دا،
 ہیچ سالتیک لہسالتیکی تر زیادو کہمتر نیہ، نهم لہیاسای خودادا چہسپاوہو
 پەرور دگار نیظامی بوونہوہری تاوا داناوہو ہیچ زیادو کہمی بہسہر داناہیہ
 چونکہ بہگوترہی یاساہیکی نہگۆپ ہاتوتہ کایہوہ، تہو یاسا کہونییہی کہ
 خودا لہو رۆژوہ بونہوہری بہدہپیناوہو ریکی خستوہ نهم شپوہی بۆ دیاری
 کردوہ.

نہمجار پەرور دگار حوکمی شہر کردن لہدژی موشریکہکان بہشپوہیہکی
 گشتی دہست نیشان دہکاو دہفرموی: ﴿وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا
 يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً﴾ بہکۆمەلو بہتیکرا شہر بکمن دژی موشریکہکان، وہکوو
 چۆن تہوان بہکۆمەلو ہم تاهہنگی شہرتان لہگل دہکمن، تپوہ دژی
 ہہموانیان بجہنگزو کہسیان لی مہبوترن، دہس لہہیچ خیلو تاقمیکیان
 مہپارتزن، وہکوو چۆن تہوان دژی ہہمواتان شہر دہکمنو کہستان لی
 نابورتن، لہراستی دا جہنگہکہ لہتپوان موشریکانو خوداپہرستانہ، لہتپوان
 کوفرو تیمان دایہ، شہری ہیدایہتہ دژی گومرایسی، شہری دوو موہسکہری
 لیک جیاوازن، ناگونجی بہناشتی ہہلکہنو ناشتی بکھوتتہ تپوانیان، چونکہ
 کیشہکہیان کیشہی سہرسہرہکیو جوزنی نیہ، نیزاعیان لہسہر
 بہرژوہندیہکی دونیایی یان سنوورتیکی خاکو تاو نیہ، شہری رامیاریو
 رہگہزایہتیو نیشتمانی نیہ، بہلکوو شہری بیروباوہرہ، شہری پہیرہو
 پروگرامیکہ کہ لہو بیرو باوہرہ سہرچاوہ دہگری، شہری نایینہ دژی دژ
 بہنایینان، ریکہکوتننامہو وتووتژو دانوسان چاری ناکا. ہیچ چاریک نیہ
 جگہ لہجیہادو تیکوشان؛ جیہادی تہواوو سہرتاسہری، شہری مانو نہمان،
 نهمہ دابو نہپیتی خودایہ، کہ گۆپانی بہسہرداناہی، قانونیکی تہوتوبہ

ناسمانو زہوی لہسمر دامہزارون، بیرو باوہرو تایین لہو قانونہ خودایی بہ
 سہرچاوہیان گرتوہ. تہ مجار موسولمانان دلتیا دہ کاو دہ فرموی: ﴿وَأَعْلَمُوا
 أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ﴾ بزائن یارمہتی خدا بۆ تہوانیہ: کہ خۆ لہسنو بہزنی
 دہ پاریزن، خۆیان دہ پاریزن لہوی کہ حرام حلال بکن یان حلال حرام
 بکن، یان قانونی خدا تہ حریف بکن، ہرگیز لہ جیہاد کردن پال نادہنہوہ،
 ترسان لہ جہنگان دژی موشریکہ کان نیہ، سہرکہوتن بۆ تہوانہ، چونکہ خودایان
 لہ گہلہ، کہ سیکیش خودای لہ گہل بی ہر تہو سہرکہوتوہ!!

تہ مجار پسروردگار ہۆکاری تہم شہر کردنہ دژی موشریکان رون
 دہ کاتہوہ، دہ فرموی: ﴿إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ﴾ بیگومان دواختستی
 ریزو حورمہتی مانگیکی ریزدار بۆ مانگیکی تر کہ تہو ریزہی نہبی،
 ہلگیرانہوی حرامو حلال زیاد کردنی کوفرو بیڈینی ترہو دہ یخنہ پال
 کوفرو شیرکی پیشویان کہ بتپرستیہ، گۆپانکاریہ لہنایینی نیبراہیہو بیرو
 بۆچوئیکی خرابہ، چونکہ کافرو بیڈین ہرکاتی تاوانیک زیاد بکا مانای وایہ
 کوفر زیاد دہ کا.

رونکردنہوی تہم مہوزوعہ بہم جۆرہیہ: عہدہ بکان قہدہ غہبونی شہر
 لہ مانگہ کانی (اشهر الحرم) دا بہ میرات لہ حہزرتی نیبراہیہو نیسماعیل
 بۆ مابوہوہ، پاریزگاری تہم یاساو دابو نہریتہیان تیک نہ دابوو، بۆ تہوی
 ہہموو سالی بتوانن حہج بکن، جا کہ رۆژگارنکی زۆر بہسہر تہم دابو
 نہریتہ دا تیپہری، گۆپانکارییان لہ مہناسیکو مانگہ قہدہ غہ کراو
 ریزدارہ کان دا کرد، بہ تایبہتی لہ مانگی موحہرہم دا، چونکہ بہ لایانہوہ
 ناخوش بوو لہسہر شانیان گران بوو، سی مانگہ لہسہرہک واز لہ شہر کردن
 بہلاماردان بینن، لہبہر تہوہ ہاتن مانگی موحہرہ میان کرہ بہ مانگیکی
 ناسایی و ریزدارییان لی ساندہوہ ریزدارییان دا بہ مانگی عہدہ بۆ
 تہوی (اشهر الحرم) سہوار مانگہ کانی نہ کفن تہم کارہشیان
 پیچہوانہی دہقی قورٹانو سیکہتی دانانی یاسان (اشهر الحرم) بوو.

نہم موشریکانہ کہ نہم گورانکاریانہ لہ مانگہ ریزدارہ کان دا دہ کمن ﴿يُضِلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ نہوانی کافرن زیاد لہ کوفرہ کہیان پی ی گومرا دہ بن. واتہ: زیاد لہ کوفری پیشوویان گومراش دہ بن. نہمہ نہ گمر وشہی (يُضِلُّ) بہ شیوہی (مبني للمجهول) بخوندریتہوہ. نہ گمر بہ شیوہی (مبني للمعلوم) بخوندریتہوہ ماناکہی بہم جزوہ دہ بی، خودا نمو کافرانہ گومرا دہ کا، بہم جزوہ ﴿يُجْلَوْنَ عَامًا وَيُخْرَمُونَ عَامًا﴾ مانگیکی تاییمتی سالتیک دہیکہنہ مانگی ریزدارو سالتیکی تر نایکہنہ ریزدار.

﴿لِيُؤْطِقُوا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ﴾ بۆ نہوہی ژمارہی مانگہ شہریتیدا قہدہ غہ کراوہ کان لہ ژمارہ دا کہم نہ کمن واتہ: لہ سالتیک دا چوار مانگہ شہریان تیدا قہدہ غہ بی.

﴿فَيُجْلَوْا مَا حَرَّمَ اللَّهُ﴾ نہم شیوہ گورانکاریو گواستنہوہ ریز لہم مانگ بۆ نمو مانگ لہ گمل ہیشتنہوہی ژمارہی مانگہ ریزدارہ کان، بۆ نہوہ وا دہ کمن نمو شتانہی خودا حرامی کردوہ نہوان حداللی بکمن.

﴿زَيْنَ فَمِنْ سَوْءِ أَعْمَانِهِمْ﴾ کردوہ خرابہ کانیان لہ پیش چاو جوان کراوہ، شہیتان لہ خشتہی بردونو کردوہی خرابیان لہ لا جوان بووہ، پییان وایہ: بیرو باوہری پوچو بہ تالیان تایینی راستو دروستہ.

﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾ پەروہردگار گەلو نہتہوہی کافرو گومرا ہیدایت ناداو شارہ زایان ناکا بۆ ریبازی راست. نہوانہی بۆ خویان ریبازی گومرایسی ہلڈہ بژین، خودا ہیدایہ تیان نادا بۆ ریگای حکمت نامیزو خیرو چاکو پابہند بوون بہتہ حکامی شہرعی خوداوہ، بہ لکو ریسوایان دہ کاو رہحمیان ہی ناکا، چونکہ بہ گویرہی دہقی قورشان شارہ زایی کردن بۆ ریبازی خۆشبہختی دونیاو قیامت رەنگدانہوہی بسیرو پاوہری راستو کردوہی چاکو پەسندہ نہوہتا لہ تاییتکی تردا دہ فرموی: ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِإِيمَانِهِمْ﴾ یونس/ ۹.

نہو کافرانہ بہتارہ زوی خویان نہ حکامی خودایان دہ گویری، نہو شتہی خودا لی حرام کردبوون حداللیان دہ کرد، شتیک کہ خودا حداللی کردبوو

تهوان حرامیان ده کرد، بهم جوره ده هاتن ته لاعوبیان له مانگه کانی سال دا ده کرد، ههولیان ده دا سالی مانگی (السنة القمرية) وا لی بکهن یه کسان بی له گهل سالی خوری دا ده هاتن تالو گزریان له مانگه کان دا ده کرد، ریزو حورمه تی مانگه کانی مه شهوور به (أشهر الحرام) ده گواسته وه. بهم جوره مانگی (ذولقعدة) یان ده برد شوینی (ذولحجة) و (ذولحجة) یان ده برده شوینی (محرم) و (محرم) یان ده برده جیگهی (صفر) و مانگی (رجب) یان ده خسته شوینی (شعبان) بو نمونه مانگی (محرم) که شهر ی تیدا قه ده غه بوو تهوان تهم قه ده غه بوونه یان ده دا به مانگی (صفر) و له خودی مانگی (محرم) دا شهر یان تیدا حلال ده کرد، به گویره ی قازانچو بهر وه ندی خویان، بهروالته پابه ندی چوار مانگه قه ده غه کراوه کان ده بوون، به ناو پییان ده گوتن: حرامو له راستی دا لهو چوار مانگه خاوهن ریزو حورمه ته نه بوون که خودا داینا بوون!! ده ی بابزانین سالی خوری چی وه سالی مانگی چیه؟!

هه لهو کاتمه خودا ناسمانه کانو زهوی و خورو مانگو نه ستیره و شفوو رژی داناه، به هوی هاتو چوی مانگو خوره وه. سالی مانگی و سالی خوری داناه، بهم جوره سالی مانگی و داناه دوازه جار مانگ تازه بیته وه و خولی خوی تهواو بکا، سالی خوریش و داناه که له هه خالی که وه خور ههلبی پروا و بیته وه بو تهو خالی که سه ره تا لی ههلهاته وه، ئیتر به گویره ی تهم یاسایه سالی مانگی بریتیه له سی سه دو په نجاو پینج رژی، سالی خوری بریتیه له سی سه دو شه صتو پینج رژی چواره کی رژی.

جا له بهر ته وه ی که مانگ زوزو تازه ده بیته وه و شپوه گزپانه که ی له بهر چاوه، هه موو که سی خوینده وارو نه خوینده وار ده توانی حیسابی خوی پی بکا. بۆیه حیسابی مامهله و ریو ره سمی ئایین به گویره ی سالی مانگی ریکه خراوه، به تاییه تی که له ئایینی هه زه ته ئیبرا هیم هه زه ته ئیسماعیل دا زور بایه خ به مانگه کانی (أشهر الحرام) دراوه له هه دوازه مانگ دا چوار مانگیان به مانگی ریزو قه در داناه، شهرو ناشویان تیدا حرام کردوون. تهو چوار مانگه سییانان به سه ره که وهن (ذوالقعدة، ذوالحجة، محرم) مانگیکیشیان به ته نیایه، که مانگی (رجب) ه.

جا چونکه مانگی (ذوالحجة) وره‌فیه‌کانی به‌گویره‌ی حیسابی سالی مانگی ده‌گوژین، جاری وا ده‌بی ده‌کونه به‌هارو جاری وا ده‌بی ده‌کونه زستان یان هاوین یان پایزه‌وه، به‌م جوړ کاته‌کانی حه‌جکردن ده‌گوژان به‌رژه‌وندی عمره‌به‌کان له‌بازرگانی و عیباده‌تکردن دا به‌ناره‌زوی نه‌وان نه‌ده‌بوو، سال وا ده‌بوو حه‌ج ده‌کوتنه وهرزیکه‌وه بو‌بازرگانی نه‌وان زیانی ده‌بوو نه‌گونجاو بوو.. هاتن ده‌ستدرژیان کرده سهر نهم یاسا خودایی‌یه‌ی که له‌تایینی نیسراهم دا دامه‌زرا‌بوو گوژیان، ریو ره‌سمی مانگه شهر تیدا قه‌ده‌غه کراوه‌کانیان خسته سهر حیسابی سالی خوری (السنة الشمسية). جا له‌بهر نه‌وه که سالی خوری وده‌کوو ناماژمان پی کرد ده‌روژو چواره‌کی روژتکی له‌سالی مانگی زیاتره، هر به‌سی سال جاریک مانگیکیان زیاد ده‌کردو سالی مانگیکیان ده‌کرده سیزده مانگ. بو‌نه‌وه‌ی کاتی حه‌ج له‌ورزیکدا بی له‌گه‌ل به‌رژه‌وندی بازرگانیان دا بگونه‌جی. په‌روردگار نهم جوړه‌گوژانکاری و ده‌ست لیدانه‌ی ساو مانگه‌کانی سالی به (نسی) ناو بردوه.

مواجهید ﷺ ده‌لی: عمره‌به‌کان باویان وابوو: پیاروکی هژی که‌نانه هه‌موو سالی له‌مه‌وسیمی حه‌ج دا به‌سواری گوژدرژی ده‌هات ده‌یگوت: خه‌لکینه! من ره‌خنه ناگرمو نانومیدیش نیم، هرچی ده‌یلیم: ره‌تبوننه‌وه‌ی نیه، نیمه نه‌مسال بریارمان دا مانگی موحه‌رم مانگی قه‌ده‌غه کراو بی. مانگی صه‌فرمان دواخت، سالی داهاتوو ده‌هات ده‌یگوت: نه‌مسال مانگی صه‌فرمان قه‌ده‌غه کردو مانگی (محرم) مان دواخت. نه‌میان بویه ده‌کرد ﴿لِيُؤْطِقُوا عِلَّةَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ﴾ بو‌نه‌وه‌ی له‌گه‌ل ژماره‌ی نه‌و مانگانه‌ی خودا قه‌ده‌غه‌ی کردبوون یه‌ک بگرنه‌وه.

عبدورره‌حمانی کوپی زه‌یدی کوپی نه‌سلم ده‌لی: نه‌و پیاره‌ی هه‌موو سالی ده‌هات ناوی (القلمس) بوو له‌روژگاری پیش نیسلام ده‌ژیا. دابو نه‌پرتی کافره‌کان وابوو: ﴿لَهُنَّ نِكَاحُ كَانِي﴾ (أشهر الحرام) دا په‌لاماری یه‌کتریان نه‌ده‌دا، پیاو هه‌بوو باوه کوشته‌ی خوی به‌رده‌ست ده‌کوت ده‌ستی بو‌نه‌ده‌برد گوئی نه‌ده‌دایه.

هه لئانی موسولمانان بو جيهادو هه ره شه كردن لهوازهينان لى

موجيزه نيشكهوتى حيرا

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ أَنْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
أَنَّا قُلْنَا إِلَى الْأَرْضِ أَرَضِيتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا مَتَّعُ
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٣٨﴾ إِلَّا تَنْفِرُوا يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا
أَلِيمًا وَيَسْتَبْدِلَ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوهُ شَيْئًا وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾ إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا
ثَانِيًا أَثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا
فَأَنزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَّمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ
كَفَرُوا السُّفْلَى وَكَلِمَةَ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٠﴾

هزی هاتنه خواره وهی نایهتی (۳۸) نینو جهریر له مواهیده وه
دەرباره ی ئەم نایهتە دەلی: کاتیەک فرمان بە موسولمانان کرا کە بچن بۆ
غەزای تەبووک وەرزه کە هاوین بوو، میوه جات پێگە یشتبوو، سیبەر خوش
بوون، موسولمانان ئەم چون بۆ غەزایەیان لەسەرشان گران بوو، نیتر
پەروردگار ئەم نایهتە ناردە خواری.

دەرباره ی هاتنه خواره وهی نایهتی (۳۹) نینو ئەبی حاتمە لە ئەجدە ی
کۆری نوفه یع دەگیرێتەوه دەلی: دەرباره ی ئەم نایهتە پرسیارم لە نینو
عەبباس کرد: ئەویش فرمووی: پێغه مبر ﷺ هەندێ لە خێڵه عەرەبە کانی
هەلدان بۆ غەزا، ئەوانیش لەسەرشانیان قورس بوو توژیەک قنگ گرانیشان

کرد، نیت پروردگار ہم نایہتی ناردہ خوارِی ﴿إِلَّا تَنْفَرُوا يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ ماوہیک بارانی لی گرتنہوہ، نمہ سزای نمو قنگ گرانہیان بوو۔
 بدکورتی و پوختی خیلاف لہناو زانایم دا نیہ لمہ دا کہ ہم نایہتانہ بؤ
 سر کونہ کردنی نموانہ ہاتونہ خوارِی کہ لہچون بؤ غمزای تہبووک سالی
 نژیہ می کؤچی لہخزمت پیغہمبہر دا ﴿وَاكْفِتُنَا مَا آدٰیٰ نَمَّ غَمَزَاہِ
 نہبوون۔

رافہ کمرانی قورنان دہلین: ہوی ہم خویاشدانو قنگ گرانہیی
 خہلکہ کہ لہچون بؤ غمزای تہبووکو شہرکردن لہگہل رومہکان چہند شتیک
 بوو:

- ۱- کاتہ کہ ہاویں بوو، قاتو قری بوو۔
- ۲- دوری نمو شوینہی بؤی دہچوون لہمدینہ، ہروہا دابین نہکردنی
 زوریہ پیویتیہ کانی کہ بہخیالی خویان پیویتیست بوون۔
- ۳- میوہ پی گہیشتبو لہمدینہو دوریہری۔
- ۴- گہرمای بہتین لمو کاتہدا۔
- ۵- ترسان لہسویای روم۔

لہوہپیش پروردگار ہوکاری شہرکردنی موسولمانان دژی موشریکی
 جولہ کمو مہسیحی باس فرموو: سوودو قازانچی شہر لہگہل کردنیانی دیاری
 کردو فرمووی ﴿يُعَذِّبُهُمُ اللّٰهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْزِيهِمْ وَيُنْصِرْكُمْ عَلَيْهِ﴾....
 نہمجار لیہدا باسی نمو ہوکارانہ دہکا کہ شہرکردن لہگہل رومہکان
 لہغمزای تہبووک دا بہپیویتیست دادہنن!

تہبووک شوینیکہ کہوتوتہ نیوہ ریگای ریگای نیوان مہدینہو دیمہشق،
 تہبووک (۶۹۰) کیلومہتر لہمدینہ دورہو (۶۹۳) کیلومہتریش لہدیمہشق
 دورہو۔

ہم غمزایہ لہمانگی رہجہبی سالی نژیہ می کؤچی پاش گہرانہوی
 پیغہمبہر لہغمزای حونہینو طائف روی دا۔

ہم نایہتانہش نمو کاتہ ہاتنہ خوارِی کہ پیغہمبہر ﴿بَانِگَہِوَازِی
 خہلکی کرد بؤ خونا مادہکردن بؤ غمزای تہبووک، دہکوو ناماژہمان پی کرد،

نهو کاتهش موسولمانان لهقاتو قریو تننگو چهله مسو گهرمای بهتین دا بوون، نازوخه و تفاقو دانوئلله نهبوو، کاتی نهو بوو خه لک دابیشی و چاوه پروانی پیگه یشتنی میوه بکا، خورما گه نان بوو، نزیکه نهو هاتبوو خورما بچننو میوه برنن، بویه موسولمانان نهم چوون بۆ غمزایه یان له سمر شان گران بوو، نیتر پهره ردگار نهو رون ده کاتهوه :که نابی خوشبه ختی دونیاو قیامتو خترو بیری نه پراوه، بۆ خوشی دونیا فهراموش بکمن، که سیچک نهو بکا نه فامو نه زانه.

سورده تی تهویه لیله بهولاره تا ناخری سورده ته که جگه له دوو نایه تی کوتایی ده رباره ی غمزای ته بووک ده دو، باسی نهو روداوانه ده کا که هاوکات له گه ل رۆژانی به ریا بوونی غمزا که هاتنه کایه وه، پهرده له سمر دوو پرووه کانو برپا لاوازه کان لاده دن، دلۆ ده روونی موسولمانان پالفتسه ده کمن، له هۆکاری دوو به ره کی و دژایه تی.. دووریان ده خه نه وه. ناو به ناویش بری نه حکامو په ندو نامۆزگاری تیهه لکیش ده کا، نه مهش شیوازکی تایبه تی قورنانه!!

چاوه کوو میژوو نووسانو شاره زایانی سیره نووسیوانه هۆی به ریا بوونی نهم جهنگه دژوار نهو بوو رۆمه کانو هۆزه عه ره به مه سیحیه کانو هی تریش خۆیان کۆکرد به وه و سوپایه کی گموره یان به فهرمانده ی (قویاز) پیکه وه نابوو بۆ نه وه ی هیرش بیننه سمر مه دینه، ژماره ی سهریاز ناماده کراوه کان چل ههزار نه فهریوون.

پیغه مبه ر ﷺ خه لکی هه لئا بۆ ناماده باشی به مالو به گیانو چوونه ده ره وه بۆ شهر کردن له گه لیان. لهو سه رو نه نه ده ا حه زه تی عوسمان کاروانیکی ناماده کردبوو بینیری بۆ شام بۆ بازرگانیکردن، لهو کاته دا هاته خزمهت پیغه مبه ر ﷺ وتی: نهی پیغه مبه ری خودا! نهو دووسه د وشته به هه موو بارو بارگه نه وه نه وه ش دووسه د تۆقیه زیو سه رفیان بکه بۆ ریکه خستنی نهم سوپایه. پیغه مبه ر ﷺ فهرمووی (ماضر عثمان مافعل بعد الیوم) لهم رۆ بهولاره هیچ شتیچ زیان به عوسمان ناگه یه نی.

چاکه پیغه مبه ر ﷺ به له شکرکی سی ههزار که سییه و گه ییشه ته بووک، پیش گه ییشه تی رۆمه کان پییان زانیو زانیان که سوپای نیسلام ته فسیری رهوان

زۆرو به‌ده‌سه‌لاته، له‌وه‌پیشیش له‌غەزای مۆته‌دا به‌چه‌ترسین کرابوون. له‌به‌ر
ئه‌وه‌ وایان به‌باش زانیبوو که بلاوه‌ی لی بکه‌نو له‌ناو ولاته‌که‌ی خۆیان دا خۆ
بشارنمه‌وه‌ نه‌وه‌ که به‌ده‌ست سوپای ئیسلام له‌ناو بچن. پیغه‌مبەرش که‌وای
زانی نه‌یویست بچیته‌ ناو ولاته‌که‌یان‌ه‌وه‌و بۆیان بگه‌ڕێ، به‌لکو بیست رۆژ
له‌ته‌بوک دا به‌و له‌شکره‌ زۆره‌و «مایه‌وه‌، نوێژی کورت کراوه‌یان تیدا کرد،
پاشان گه‌راپه‌وه‌ بۆ مه‌دینه‌. جا هه‌رچه‌نده‌ سوپای ئیسلام لهم غەزایه‌دا توشی
جه‌نگ نه‌بوو، به‌لام کاریگه‌ریکی مه‌عنه‌وی گه‌وره‌ی له‌سه‌ر عه‌ره‌به‌و
رۆمه‌کان هه‌بوو، چی له‌کاریگه‌ری فەتحی مه‌که‌که‌ که‌مه‌تر نه‌بوو، له‌لایه‌که‌وه‌
روبه‌رو بوونه‌وه‌ بوو له‌گه‌ڵ گه‌وره‌ترین هێزی ئه‌و رۆژگا‌ره‌ ترسیکی گه‌وره‌شی
خسته‌ دلی دوژمنانی ئیسلامه‌وه‌، پاش ئه‌وه‌ی که عه‌ره‌به‌کان ده‌ترسان
رۆمه‌کان له‌مالی خۆیان دا قه‌لاچۆیان بکه‌ن. به‌چاوی خۆیان دیتییان سوپای
ئیسلام چۆن رۆمه‌کانی جووکه‌ ترسین کردن.

بێگومان هه‌ر ئه‌م غەزایه‌ش بوو که ریی بۆ موسولمانان خوش کرد: که
له‌وه‌دوا له‌سه‌رده‌می خه‌لیفه‌ی یه‌که‌م نه‌بو به‌کرو خه‌لیفه‌ی دووه‌م عوممه‌ردا ﷺ
ولاتی شام رزگار بکه‌ن.

ده‌ی با ئه‌مه‌جار بچینه‌ سه‌ر مه‌به‌ستو ده‌ست بکه‌ین به‌ته‌فسیری
ئایه‌ته‌کانو ده‌فه‌رموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ: أَنْفِرُوا
فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَتَأْذَنُونَ إِلَى الْأَرْضِ؟﴾ ئه‌ی ئه‌و که‌سانه‌ی پرواتان به‌خوداو
پیغه‌مبەری خودا هێناوه‌، ئه‌وه‌ چیتانه‌؟ بۆ که پێتان ده‌گوتری: به‌گشتی
خۆتان ناماده‌ بکه‌نو بۆن بۆ شه‌ر دژی رۆمه‌کان که خۆیان ناماده‌ کردوه‌ بۆ
په‌لاماردانی شاری مه‌دینه‌و ولاتی موسولمانانو له‌ناویردنتان که‌چی ئێوه
به‌زه‌وییه‌وه‌ نووساونو جوڵه‌تان نیه‌و هیچ دیار «یه‌که‌ی به‌پیره‌وه‌ چوونی
بانگه‌وازیه‌که‌ی پیغه‌مبەرتان پێوه‌ دیار نیه‌، ته‌مه‌به‌لو ته‌وه‌زه‌ل پالتان لی
داوه‌ته‌وه‌، چاوتان له‌رابواردنو میو» خواردنو له‌سیبەر دانیه‌شتنه‌؟؟ چ شتی‌ک
بوته‌ که‌سپو ته‌گه‌ره‌ له‌به‌رده‌متان دا به‌و جوژه‌ قه‌لبتان داهێزاوه‌و سه‌ری
خۆتان کز کردوه‌ (شاتان کردوه‌ کۆمه‌و له‌خۆتان گرتوه‌و لۆمه‌) وا وه‌گه‌ری

پالډانهوه بوون ته نانهت به نوتلش راست نابنهوه؟! چیه؟ بۆ نهوهنده جهستهی خوتان خوش دهوی، بۆ نهوهنده خوپهرستو بی ههستو دونیا خوشهویستن؟

بیگومان راپهرینو راسان بۆ جیهاد لهریگهی خودادا خورزگار کردنه له کۆتو زنجیری زهوی خوپاریزییه له ته مبهلی و گوشتو خوین پهرستی، نه نجامدانی مانای بهرزییه له تاده میزاددا، چاوه روانکردنی هه می شه زیندویی و خورزگار کردنه له فوتان!! ﴿أَرْضَيْتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ﴾

تایا ئیوه رازی ده بن بهر ابراردنی ژبانی دونیا له جیاتی خوشبهختی ژبانی قیامهتو له ززهتو خوشیه کانی؟؟ نه گهر شهوه بکهو بهوه رازی بن شهوه مانای وایه وازتان له خیرو خوشی نه بر او هه ناوه له پیناو و ده دست هینانی شتیکی که مو پر و بوو ﴿فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ﴾ شهوه ژبانیهی دونیاتان که زوری غه مو خهفته، نه گهر بهر امبری به خوشی و له زهتهی ژبانی نه بر او هی قیامهت بکری جگه له شتیکی که مو بی نرخ هیچی تر نهوه ناشی بکری به باریه های شهوه ژبانیه خوشیهی قیامهت.

ههراوه ن بر او به کت خوپاریزی له چون بۆ جیهادو تیکۆشان له پیناو ئایینی خودادا نیشانهی شهوهیه: بیرو باوهری ساغ نیه، ئیمانی سستهو داینه مۆی باوهری له کار که وتوه، یان خه له لی تیدا یه. بۆیه پیغه مبهه ﴿وَلَمْ يَخْشَ﴾

ده فرموی: ﴿مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَغْزُ وَلَمْ يُحْدِثْ نَفْسَهُ بِغَزْوٍ، مَاتَ عَلَى شُعْبَةٍ مِنْ شُعْبِ النَّفَاقِ﴾.

نیفاق واته: دوو رویی، دوو رویش رهنگدانهوهی خه له لیکی بیرو باوهرهو نیشانهی ناکاملی و ناساغی ئیمانه، و له خوا نه که ی ده کا: له ترسی مردن، یان ههزاری خۆ له جیهاد بدزیتهوه، بیر له وه ناکاتهوه که نه جمل به ده دست خودایه و رزق و رۆژی لای خودایه، ژبانی دونیا له چاو ژبانی قیامهتو خوشی و له زهتهی نه بر او هی دا شتیکی زۆر که مو بی نرخه، نابی شهوه به هرهو خوشیییه نه بر او به هوی شهوه ژبانیه که مهی دونیا وه له کیس خۆی بدا. شههجار هه ره شه له وانیه ده کا: که خۆ له جیهاد ده دزنه وهو خیطاییان ئاراسته ده کاو ده فرموی: ﴿إِلَّا تَنْفَرُوا يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ﴾ نه گهر له گه

پیغه‌مبهر دهرنه‌چن بۆ جیهادو به‌پیر بانگه‌وازییه‌که‌یهو ■ نه‌چن نه‌وه خودا له‌دوینیا دا سزای به‌نیشتان پی ده‌گه‌یه‌نی وه‌کوو نه‌وه گرتزو قاتو قری بخاته ناوتانه‌وه، دوژمن به‌سهرتان دا زال بیی، به‌هیلاکتان به‌ری، له‌پاش فەوتاندنی ئیوه، له‌باتی ئیوه کۆمه‌لیکی راستال دینیته پیشه‌وه گەلو نه‌ته‌وه‌یه‌کی تر یینته شوینی ئیوه بۆ نه‌وه‌ی یارمه‌تی پیغه‌مبهری خودا به‌ده‌زو پابه‌ندی فەرمانو جله‌وگیری نایینه‌که‌ی بن. وه‌کوو له‌نایه‌تیکی تردا ده‌فرموئ: ﴿وَإِنْ تَقُولُوا يَنْصَرِفْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَالَكُم﴾ محمد/ ۲۸. خیطابی نایه‌ته‌که ههرچه‌نده بۆ کۆمه‌لیکی تایبه‌تییه‌وه له‌مه‌وقیفیکی تایبه‌تی دایه، به‌لام لهراستی دا مه‌عناکه‌ی گشتی و به‌رفراوانه، ههموو خاوه‌ن بیرو باوه‌ریکی خودا په‌رست ده‌گرتنه‌وه. نه‌و سزایه‌ی له‌نایه‌ته‌که‌دا ههره‌شه‌ی پی ده‌کری ته‌نها سزای قیامه‌تی نیه به‌س! به‌لکو سزای دویناییشه، سزای زه‌لیلی و ژیر ده‌سته‌یی‌یه که توشی نه‌وانه ده‌بی خۆ له‌جیهاد ده‌شارنه‌وه، سزای زالبوونی دوژمنه به‌سهریان دا، بی‌ه‌شبوونیانه له‌خپرو بی‌ری ولاتو داگیرکردنه‌تی له‌لاین دوژمنانه‌وه، سه‌ره‌رای نه‌وه‌ش مالو گیانیان زۆر زیاتر له‌کیس ده‌چی له‌وه‌ی که له‌جیهادو تیکۆشان له‌پیناو نایین دا له‌کیسیان ده‌جو، که‌رامه‌تو پیاوه‌تییان زۆر زیاتر ده‌فوتی له‌وه‌ی که له‌جیهاد دا ده‌وفه‌تا! ههر گەلو نه‌ته‌وه‌یه‌که‌ واز له‌جیهاد یینی خودا مۆری زه‌لیلی و ژیر ده‌سته‌یی له‌ناوچارانیان ده‌داو زه‌لیلو ■ سه‌پاچه‌ی دوژمن ده‌بن. نه‌گهر جیهاد بکه‌ن زۆر له‌وه‌یان که‌متر له‌کیس ده‌چی.

ئیبنو عبباس ده‌فرموئ: پیغه‌مبهری خودا داوای له‌هۆزکی عه‌ره‌ب کرد بچن بۆ غمزا نه‌وانیش قونگ گرانییان نیشان دا، ئیتر خودا بارانی لی گرتنه‌وه نه‌وه سزاکه‌یان بوو.

﴿وَلَا تَصْرُوهُ شَيْئًا﴾ ئیوه نه‌گهر له‌جیهاد کردن خۆیدزنه‌وه‌و ته‌مه‌له‌و ته‌وه‌زه‌لی بنوینن نه‌وه زیان به‌خودا ناگه‌یه‌نن، چونکه خودا بالاده‌سته به‌سه‌ر ههموو به‌نده‌کانی دا.

هه‌ندیک ده‌لین: راناو (تضمروه) دا بۆ پیغه‌مبهر ده‌گه‌رتنه‌وه. واته: ئیوه ناتوانن زیان به‌پیغه‌مبهر بگه‌یه‌نن، چونکه واده‌ی داوه‌تی: که بی‌پاریزی

له ده ستى چه پهل، وه كومه گى پى بكاو به سر دوژمنانى دا سبرى بخا، واده به لىنى خودا دىته جى و شكو گومانى تيدا نيه، وه كوو له نايه تىكى ترده ده فرموى: ﴿انك لا تخلف الميعاد﴾ آل عمران/١٩٤، يان ده فرموى: ﴿ولن يخلف الله وعده﴾ الحج/٤٧. هرگيز خودا واده به خيلاف نيه. ﴿وا لله على كل شىء قدير﴾ پدروهر دگار به بى نه وهى نيوه كومه گى پى بكنن ده توانى به سر دوژمنانى دا زال بى!!

نه مجار پدروهر دگار نمونه يه كه له نه مرى واقيع و روداو تىكى ميژويى دينيتوه: كه بؤخيان ده يزانو له ياديان ماوه چون خودا يارمى پيغه مبرى خوى دا، به بى هوكارى نه وان پيغه مبرى له تنگتو چه له مه رزگار كرد. يارمى و سر كه وتن به ده ست خودا يه كى بوى دهيدا بهو كه سهو ده فرموى: ﴿الا تنصروه فقل نصره الله﴾ نه گمر نيوه يارمى پيغه مبرى خودا نه ده نو له گه لى دا نه چن بؤ جيهاد، نه وه خودا كومه گى پى ده كاو يارمى تدهرى ده بى، كه سيكيش خودا يارمى تدهرى بى به سيه تى و حمد و جدى به كه سى تر نيه. خودا يارمى تى ده دا وه كوو چون سالى كوچ يارمى تى دا ﴿اذ اخرجهم الذين كفروا﴾ كاتيك كافره كان تهنگيان پى هه لچنى و پيلانيان بؤ داد ه رشتن به كوشتن، به به ندردن، به ده ر كردن. وه كوو له شو تى تىكى ترده فرمويه تى: ﴿واذ يمكر بك الذين كفروا ليثبتوك او يقتلوك او يخرجوك﴾ الانفال/٣٠.

پيغه مبر به فرماني خودا كوچى كر له گه لى هاوه لى خوشه ويستى دا نه بو به كرى صديق (ثاني اثنين) حالى پيغه مبر بهم جوړه بوو يه كى بوو له دوو كهس، نه سوپاى كوچكهرانى له گه لى ده سوو نه سوپاى يارمى تيدهرانى له گه لى دا بوو، به لكو ته نيا دوو كهس بوون، خوى نه بوو به كرى هه والى ﴿اذ هما في الغار﴾ لهو كاته دا كه له ناو غارى حيرا دا بوون، كه نه شكه و تى كه له كى وى (شه ور) سده اته رى تى له مه كه كه دووره. ﴿اذ يقول لصاحبه لا تحزن ان الله معنا﴾ لهو كاته دا كه نه بوو به كرى هاورى چاوى به كافره كان كه موت كه هاتبوونه ده رگاي نه شكه و ته كه، ترسى لى نيشت له وه كه بيان بينزو بيان گرنو

بیانکوژن، به‌پیغهمبیری وت: نه‌گمر ته‌ماشای به‌رقاچی خویان بکه‌ن نیمه ده‌بینن. پیغهمبیر ﷺ بق دلدانه‌وه‌ی نه‌بو به‌کر فهرمووی: مه‌ترسه خودا له‌گه‌لمانه، یارمه‌تیمان ده‌داو ده‌مان پاریزی...!

نیمامی نه‌حمه‌دو هه‌ردوو پیری فهرمووده (بوخاری و موسلیم) له‌ته‌نه‌سه‌وه ریوایه‌ت ده‌که‌ن: «فهرمووی: هه‌زرتی نه‌بو به‌کر بۆ گپرامه‌وه: فهرمووی: له‌ته‌شکه‌وته‌که‌دا له‌گه‌ل پیغهمبیر دا بووم ﷺ شوینه‌واری موشریکه‌کانم بینی، عه‌رمز کر: نه‌ی پیغهمبیری خودا! نه‌گمر یه‌کیکیان قاچ به‌رز بکاته‌وه ته‌ماشای ژیر پی‌ی خۆی بکا ده‌مانبینی، فهرمووی: (نه‌ی نه‌بو به‌کر تو گو‌مانت چۆنه به‌دوو که‌س که خودا سیهه‌میان بی)

له‌ریوایه‌تی‌ک دا هاتوه ده‌فهرمووی: (نه‌گمر یه‌کیکیان پروانیتنه قاچی خۆی نیمه له‌ژیر قاچیه‌وه ده‌بینی. ﴿فَأَنزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ﴾ نه‌مجار به‌روه‌ردگار نارامی خۆی نارده خواری بۆ سه‌ر دلی پیغهمبیر ﷺ یان بۆ سه‌ر دلی نه‌بو به‌کر، نیب‌نو عه‌بباس و هی تریش ده‌فهرمون: مه‌به‌ست نه‌بو به‌کر بی باشتره چونکه پیغهمبیر ﷺ هه‌موو کاتی دل‌تارام بووه و ترسی نه‌بو.

نیب‌نوله‌عه‌به‌ی ده‌لی: گه‌رانه‌وه‌ی راناو له‌(ه‌لیه) دا بۆ نه‌بو به‌کر وی‌چوو‌تره، چونکه ترسی لی نیشتو ده‌ترسا پیغهمبیر بکوژن، نیتر خودا نارامی خۆی نارده سه‌ر دلی نه‌بو به‌کر به‌هۆی دوعای پیغهمبیر ﷺ نیتر دلی دامه‌زراو ترسی لی ره‌ویه‌وه و نارامی بۆ په‌یدا‌بوو.

نیمامی رازی ده‌فهرمووی: گه‌رانه‌وه‌ی راناو که بۆ نه‌بو به‌کر په‌سند‌تره، چونکه قاعیده‌ی نه‌حو‌بیان وه‌هایه ده‌لین: که بۆ هه‌میر دوو مه‌رجیع هه‌بوو دورو نزیک بۆ نزیکه‌که بگه‌ریته‌وه باشتره. ده‌ی مه‌رجیعه نزیکه‌که نه‌بو به‌کره، هه‌روه‌ها چونکه ترسو دله راو‌کیکه بۆ نه‌بو به‌کر په‌یدا بو‌بوو نه‌که بۆ پیغهمبیر ﷺ نه‌گمر پیغهمبیر خۆی به‌ترسایه نه‌یده‌توانی دلی نه‌بو به‌کر تارام بکا.

﴿وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَّمْ تَرَوْهَا﴾ کۆمه‌گی پیغهمبیری خۆی کرد به‌سه‌ریازو له‌شکرێک که ئیوه نه‌تان بینی، که بریتی بوو له‌فرشته روژی جه‌نگی به‌درو روژی جه‌نگی نه‌حزابه روژی جه‌نگی توحود یارمه‌تیان دا.

هه‌ندی‌ک پێیان وایه مه‌به‌ست به‌یارمه‌تیدانی فریشته که لیره دا ناماژه‌ی پێ کراوه یارمه‌تیدانی رۆژگاری کۆ کردن بووه که فریشته پارێزگاری خۆی نه‌بو به‌کری هاوه‌لیان کردو چاوی کافره‌کانیان له‌ناستیان دا کو‌تر کرد. ﴿وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَى﴾ په‌روه‌ردگار وای کرد دروشمی کافرانی ژێر خستو تاواتو هومیدیان نه‌هاته دیو تیشکانو زه‌لیلو ریسوا بوون. ﴿وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا﴾ رسته‌ی (لا اله الا الله، محمد رسول الله)‌ی سه‌رخست، بانگه‌وازی ئیسلامی پێش خستو وه‌گه‌رخست. نه‌مه‌ نه‌گه‌ر ﴿كَلِمَةُ اللَّهِ﴾ به‌ (مه‌نصوبی) بخویندرێته‌وه. نه‌گه‌ر ﴿كَلِمَةُ اللَّهِ﴾ به‌مه‌رفوو‌عی بخویندرێته‌وه نه‌و کاته ماناکه‌ی به‌هێزتر ده‌بی واته: هه‌ر دروشمی خودا، رسته‌ی (لا اله الا الله) له‌سه‌ره‌وه‌یه‌و پایه‌داره‌و هه‌ر نه‌و سه‌رکه‌وتوه‌.

﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ خودا عه‌زیزو بالا ده‌سته، هه‌ر که‌سی‌ک په‌نا به‌نه‌و به‌ری پارێزراو سه‌رکه‌وتوه، هه‌کیه‌و دانایه له‌کردارو گو‌فتاری دا، هه‌موو گو‌فتارو کارێکی له‌جێی خۆی دایه‌وه‌و هه‌چ شتیکی بێ حه‌کمه‌ت نه‌ه، هه‌ر که‌سێ شیایو کۆمه‌گی پێکردن بێ کۆمه‌گی پێ ده‌کاو له‌کاتی گونجاو دا یارمه‌تی ده‌دا، بێگومان کۆمه‌گی به‌پێغه‌مبه‌ر ﷺ کرد، کۆچی سه‌رکه‌وتوی نه‌نجام دا ده‌وله‌تی دامه‌زراند، کافرانی شکاندن ئه‌مپراتۆره‌کانی فارسو رۆمی روخاندن، نایینی ئیسلامی به‌سه‌ر هه‌موو نایینه‌کانی تر دا ده‌ست کرد، وه‌کوو له‌شوێنێکی تر دا ده‌فرموی: ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ﴾ الص‌ف/ ۹.

ئێبنو عه‌بباس ده‌فرموی: مانای ﴿كَلِمَةُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وشه‌ی شه‌رکه ﴿كَلِمَةُ اللَّهِ﴾ رسته‌ی (لا اله الا الله، محمد رسول الله)‌یه له‌سه‌حیحه‌ین دا فرمووده‌یه‌ک له‌نه‌بو موسای نه‌شعه‌ریبه‌وه ده‌گیرنه‌وه ده‌لی: په‌رسیار له‌پێغه‌مبه‌ر کرا له‌باره‌ی پیاوی‌ک له‌به‌ر خاتری نه‌وه‌ی پێی

بگوئیی: نازایه شهر دهکا، یان له بهر خاتری خزمایه تی، یان بۆ خۆ هه لئانه وهو رانواندن شهر دهکا، کامیان له رێگه ی خودادا حلیب ده کری. پیغه مبه ر
فرمووی: که سیک بۆیه شهر بکا تا که لیمه ی خودا سه ربکه وێ نه وه له رێگه ی
خودا حسیب ده کری.

نه فیری عام بۆ جههاد له پیناو نایینی خودادا
أَنْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

جا که له نایه تی پیشوودا نمونه ی کۆمه گی کردنو سه رخسته نی
پیغه مبه ری هینایه وه، له روانگه ی نه مونه واقیعه کاریگه وه بانگی
موسولمانان ده کا: که تیکرا به بی جیاوازی بی نیشو خاوه ن کار پیرو
نه وه وان بچن بۆ جههاد، هیچ کۆسپو ته گه ره یه ک له چوون بۆ غه زایان
دوانه خا وه فرمو ی: ﴿اَنْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا﴾ نه ی موسولمانینه! هه رکا تی
بانگی جههاد درا، بانگ کران بۆ چوون بۆ جههاد وه لامی بده نه وه به پیر
بانگه وازی جههاد وه پرۆن تاکتا کو کۆمه ل کۆمه ل، هه رکه سه به گوێره ی حالو
توانای خۆی. ده وه مه ند بن یان هه ژار، نه خوش بن یاساغ، پیر بن یان جوان،
نیشتان هه بو یان بیکار بوون ﴿وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ﴾ جههاد بکه نو به مالو گیان له پیناو نایینی خودادا تیبکو شنو، بۆ به رز
کر نه وه ی نالای (لا اله الا الله، حمد رسول الله) ﴿ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ
تَعْلَمُونَ﴾ نه وه بۆ ئیوه سه ر به رزی خیرو شکۆمه ندییه، هۆی پارێزگاری
مالو ولاتو نامووسو سه روهریتانه. ته گه ر ئیو له ته هلی زانیاری راستو
مه عریفه تی حه قن، جا که ئیو نه وه ده زانو هه ست به باشی نه و ده کهن نه و
راپه رن بۆ جههادو ته مبه لی مه کهن.

ته گه ر ئیستا نه م نایه ته مانا بکه ین ده بی بلیین: نه ی موسولمانینه!
راپه رن بۆ جههاد بۆ شهر به سواری به پیا ده یی به چه کی سوکو به چه کی قورس

به‌زربو‌شو به‌فرۆكه‌و نه‌رز نه‌رزو تو‌بو به‌قه‌له‌م به‌زوبان به‌شيعرو به‌وتارو
هه‌موو جو‌ره چالاكییه‌ك هه‌ر كه‌سه به‌گو‌یره‌ی ده‌سه‌لاتو توانای خو‌ی.

خو‌پاشدانی دو‌ورپوه‌كان له‌چوون بو‌ غه‌زای ته‌بووكو شیوه ئیزن

وه‌رگرتنیان

لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَّاتَّبَعُوكَ وَلَٰكِنْ

بَعُدَتْ عَلَيْهِمُ الْثُقَّةُ وَاسْتَحْلِفُونَنَّا بِاللَّهِ لَوْ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا

مَعَكُمْ يُهْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٤٦﴾ عَفَا

اللَّهُ عَنْكَ لِمَ أَذْنَتْ لَهُمْ حَتَّى يَتَّبِعَنَّا لَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا

وَتَعْلَمُ الْكَاذِبِينَ ﴿٤٧﴾ لَا يَسْتَفْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ

الْآخِرِ أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿٤٨﴾

إِنَّمَا يَسْتَفْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ

فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ ﴿٤٩﴾

كه په‌روه‌ردگار فه‌رمانی كرد به‌موسولمانان بو‌ چوون بو‌ غه‌زا
به‌شیوه‌یه‌كی گشتی و نه‌فیری عام، بپ‌ك له‌دو‌ورپوه‌كان به‌بیانوی پر‌وپو‌چه‌وه
خو‌یان پاشدا، هه‌ندئ موسولمانی تریش به‌بیانوی جیا جیاوه‌ خو‌یان
دواخست. ئیتر له‌ناوه‌ندی سه‌فه‌ری پی‌غه‌مبه‌رو جه‌نگاوه‌رانی ئیسلام بو‌ شه‌ر
ئهم نایه‌تانه هاتنه‌ خواری.

به‌كورتی كه له‌نایه‌تی پ‌یشو‌دا موسولمانانی هه‌لنان بو‌ جه‌نگان له‌پ‌یناو
نایینی خودا‌داو سه‌ره‌ نه‌شتی ته‌مه‌له‌و ته‌وه‌زه‌له‌كاني كرد، لی‌ره‌دا گه‌رايه‌وه
سه‌ریانو په‌رده‌ی له‌روی كۆمه‌لیك هه‌لمالی و نه‌وه‌ی راگه‌یاند: كه له‌گه‌ل نه‌و

هه‌لنانو ته‌ماع به‌رنانه بۆ‌چوون بۆ‌جیهاد که‌چی کۆمه‌لێک خۆیان له‌چوون بۆ غه‌زای ته‌بووک پاش‌دا، هه‌رچه‌نده زۆریه‌ی هه‌ره‌زۆری موسوڵمانان چوستو چالاکانه به‌پیر بانگه‌وازی چوون بۆ جیهاد چوونو خۆیان ناماده کردو له‌خزمت پیغه‌مبه‌ر دا که‌وته‌ پێ‌چونکه ته‌وان چاره‌پوانی یه‌کێ له‌دوو شته باشه‌کانیان ده‌که‌ر یا سه‌رکه‌وتن یان شه‌هید بوونو مه‌ردانه مردن.

ئیتیر ئەم نایه‌تانه ده‌رباره‌ی هه‌لئۆستی دووپوه‌کان هاتوونه‌ خواری؛ ئەو دووپووانه‌ی: که‌ خۆیان له‌چوون بۆ غه‌زای ته‌بووک دواخست. ئەمه‌ یه‌که‌مه‌جار بوو: که‌ نایه‌تی قورئان نازل ببێ‌و موسوڵمانی راست‌الو دووپوه‌کان لێک جیا بکاته‌وه. بۆیه‌ یه‌کێک له‌ناوه‌کانی ئەم سووره‌ته، (الفاضة) یه‌چونکه‌ په‌رده‌ی له‌سه‌ر دووپوه‌کان لاداوه‌لێسو که‌وتی ده‌ست نیشان کردن.

ئیبنو عبباس ده‌فه‌رموی: تائهم سووره‌تی (براءة) ه‌ نه‌هاتبوه‌ خواری پیغه‌مبه‌ر ﷺ مونا‌فیکه‌کانی باش نه‌ده‌ناسینو به‌وردی شاره‌زای هه‌لئسو که‌وتیان نه‌بوو!!

به‌لێ قورئان وێنه‌ی خۆپیشان‌دانی دووپوه‌کانو ته‌وانه‌ی خۆیان پاش‌دا بوو به‌م شێوه‌ سه‌رنج را‌کێشه‌ ده‌کێشی‌و ده‌فه‌رموی: ﴿لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَاتَّبَعُوكَ﴾ ئەو پیغه‌مبه‌ر! نه‌گه‌ر نه‌وه‌ی تۆ بانگه‌وازی خه‌لکه‌که‌ت بۆ کرد سوودو قازانجێکی به‌یده‌ست بوایه‌ به‌ناسانی به‌ده‌سته‌وه‌ به‌هاتایه‌، پێگه‌یشتن‌و وه‌ده‌سته‌پێنانی مانه‌دووبوونی زۆرو چه‌رمه‌سه‌ری گه‌ره‌ک نه‌بوایه‌، سه‌فه‌ریکی کورت‌و بێ‌ ترسو بێ‌ ناره‌حه‌تی بوایه‌ هه‌موویان شوینت ده‌که‌وتن‌و به‌پیر بانگه‌وازی‌یه‌که‌ته‌وه‌ ده‌هاتن، چونکه‌ خۆشویستنی مাদده‌و هه‌ول‌دان بۆ وه‌ده‌سته‌پێنانی، شتیکی سروشتیه‌ له‌ناوه‌میزاددا، به‌تایبه‌تی نه‌گه‌ر ئەو شته‌ خۆشو ئاسان به‌ده‌سته‌وه‌ بێ‌و ئاکامو سه‌ره‌نجامی بێ‌ ترس بێ‌، کورد و ته‌نی (خوهره‌ی لێوه‌ نه‌یه‌) هه‌روه‌ها ته‌وانه‌ی هه‌ولێ بۆ ده‌ده‌ن بروایان به‌روژی دوا‌یی نه‌بێ‌و چاره‌پوانی پاداشی قیامه‌ت نه‌بن وه‌کوو نمونه‌ی ئەو دووپووانه‌.

﴿وَلَكِنْ بَعْدَتْ عَلَيْهِمُ الشَّقَّةُ﴾ به‌لام تۆ ئەو پیغه‌مبه‌ر! داوای نه‌فیری عامت له‌وانه‌کرد بۆ شوینێکی دوورو سه‌فه‌ریکی سامناکو پێ‌ ده‌ردی‌سه‌ری

ناکام ترسو خوفو گیانبازیو خوفیدا کرن، نهتو داوات لی کردن که راپهرن بۆ جیهاد لهوه رزئکی گهرمو پرتیشو کارو کاتی کۆکردنه وهی بهروبوو و میوه جات، له کاتییک دا تۆ داوای چوونه دهر وهت لی کردن بۆ غمزا که سیبهر خوشنو چوونه دهر وهه بۆ سه فمیری دورو مایهی ماندوو بوونو دهر دی سهریبه، بۆیه کۆمه لئیک لهو مه نافیقانه له ترسانو له ته مبه لیلیان دواکه و ترو له گهلت نه هاتن بۆ غمزا، نهوه نیشانهی نهوه بوو: که نهوانه کۆمه لئیکی هه لپهرستو ماده پهرستو دونیا ویستن.

جا وه نه بی شهرم بیانگریو سهری خویان کز بکه نو دهم درئوی نه کهن، به لکو ﴿وَسَيُخْلَفُونَ بِإِذْنِ اللَّهِ كَوَاشِطَةً خُزِّجْنَا مَعَكُمْ﴾ که له غمزای ته بوو ک گه رایهوه سویندت بۆ ده خۆن، سویندی به درۆ وه کوو له شوئیکی تردا دهر موی: ﴿يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ﴾ التوبه/ ۹۴، یان ﴿يَخْلَفُونَ لَكُمْ لِرِضَا عَنْهُمْ﴾ التوبه/ ۹۶، سویند ده خۆن ده لئین: نه گهر بمانتوانیایه له گه ل ئیه دا دهر ده چوین بۆ غمزا، نه گهر بیانووی وه رگیرومان نه بوایه، کۆسپو ته گهره مان نه هاتایه پیش، ئیمهش له گه ل ئیه ده هاتین بۆ غمزا، دواکه و تهمان له بهر ناچاری بوو، نهوانه بهم سویند خواردنه به درۆیه یان ﴿يَهْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ﴾ خویان به فتهاره ده دن، خویان شیایوی سزای سه ختی خودا ده کهن، چونکه سویندی به درۆ ده خۆن، ناوی خودا به کهم ته ماشا ده کهن، بۆیه به درۆ سویندی پی ده خۆنو ده یکه نه په رده ی درۆ دوور ووییان، نهوان ده یانهوی پشتگیری مه به سه ناره واکانیان به سویندی درۆ بکهن، تاوان به تاوان به هیز بکهن. پیغه مبه ر ﷺ دهر موی: (اليمينُ الفاجرةُ تدعُ الديارَ بلا فح) سویندی به درۆ ولات ویران ده کا.

﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ پهروه ر دگار ده زانی که نه مانه له سویند خواردنیان به خودا درۆ ده کهن، که ده لئین: نه گهر بمانتوانیایه و کۆسپو ته گهره مان له پیش نه بوایه له گه لئان دهر ده چوین، راست ناکه ن، توانیان هه بوو: جهسته یان ساغو مالتو سامانیان هه بوو، هیچ بیانوویان نه بوون. جگه له ته مبه لئو خو ویستی.

نہ مجار پمروہردگار سمرزہ نشستی پیغہ ممبر ﷺ دہکا کہ نیزنی برپی
 دوپرووی دا کہ خۆ لهچوون بۆ غمزی تہبوک پاش بدہن. بہلام سمرزہ نشستہ کہ
 تا بلئی نمرہ نیانہ، پیش سمرزہ نشستہ کہ عہفوی ناراستہ کردہ ﴿عَفَا اللَّهُ
 عَنْكَ﴾ خودا لیت نہ گرتی، خودا عہفوت بکا لہسہر تہوہی کہ بہ نتیجہ تہادی
 خۆت کاتیک داوای روخصہ تیان لی کردی نیزنت دان، تہوان بیانوہ کہیان
 درو دہلہسہ بوہ ﴿لَمْ أَذْنَبْ لَهُمْ﴾ بۆچی نیزنت دان، بۆ ماوہیک چاوپروان
 نہبووی خۆت نہ گرت تا حہقیقتت بۆ دہریکہوی، تاقمی راستالو تاقمی
 دروژنت بۆ دہریکوتنایہ! بۆ خیرا نیزنت دانو ماوہیک سہرت نہ گرت؟
 ﴿حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعْلَمَ الْكَافِرِينَ﴾ ہتا بہ تہواوی
 ہلوتستست بۆ روون دہ بیتموہ تہوانہی راستگون ناشکرا ببزو بزانی کسی درو
 دہکا، تہو کاتہ کہ ہمر دوولات بۆ دہرکوتن نہ مجار لہوانگہی تہوہوہ
 ہلوتستست بنواندایہ، چونکہ نہ گہر تۆ خۆت بگرتایہو خیرا نیزنت نہ دانایہ،
 تہوان بہی تہوہی نیزنیشیان بدہی ہمرخویان پاش دہدا، تہو کاتہ حہقیقتیان
 دہردہ کھوت، پمردہی دوپروویان لہسہر لادہ درا، سروشتیان چۆنہ ناوا
 دہکھوتنہ ہمرچاوانو نہیاندہ توانی لہژیر پمردہی نیزنی پیغہ ممبردا خویان
 حہشاریدہن.

موجاہید دہلی: تہم نایہ تہ دہریارہی کہ سائیک نازل بوہ کہ لہناو
 خویان دا بدیہ کتیران گوت: داوای روخصہ لہ پیغہ ممبر بکہن نہ گہر نیزنی
 دان تہوہ بۆ خۆتان لی دانیشن، نہ گہر نیزنیشی نہدان ہمر دانیشنو مہچن.
 بۆہ پمروہردگار تہوہ رادہ گہینی کہ خارہن پروا نیزنی نہچوون بۆ غمزا داوا
 ناکاو دہ فیرموی: ﴿لَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ
 يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ﴾ تہوانہی پروایان بہ خوداو ہمرۆژی دواپی ہدیہ،
 داوای نیزنی نہچوون بۆ غمزا لی ناکہن، ہمرگیز خویان لہچوون بۆ غمزا
 بہمالو گیان پاش نادہن. بہلکوو بہی منجہ منجو داوای روخصہ کردن
 ہمرہو جیہاد رادہ جمنو نامادہو تہیارن، چونکہ پروایان وایہ جیہاد لہ خودایان
 نزیک دہکاتہوہو ریبازی ہمرہو بہہشتہ، چونکہ جیہاد نیشانہی بیرو باوہری

ته واه وه كو له نايه تيكي ترده دفرموي: ﴿ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ، ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا، وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴾ الحجرات/۱۵. هدرگيز موسولمان دابو نمرتي تهوي نيه دهراره چوون بؤ جيهاد تيزن وهرگري، ج جايي خرياشدانو نه چوون، به لكو گه وره گه وره هاوه لان له موهاجيرينو نه نصار هه ميشه ده يانگوت: تيمه دهراره چوون بؤ غهزا تيزن له پيغه مبر وهرناگزين، چونكه پدوره گار چهند جار له قورنان دا تيمه هه لئاوه بؤ جيهاد نيتر سوود له رخصت وهرگرتن دا چيه. موسولمان تهويه: له کاتي ناشتو فدره حي دا خوي ناماده بکاو چه کتو پتيستياتي غهزا دابسين بکا، هدر که بانگ کرا بؤ غهزا بي سيو دوو ره گمل موجاهيدان بهري بکوي.

موسليهو نيبنو ماحه فدرموده يه کی پيغه مبر ﷺ له نه بو هورده يره وه ده گيرنده ده لي: پيغه مبر ﷺ فدرسوي: (من خير معاش الناس لهم رجل ممسك بعنان فرسه في سبيل الله يطير على متنة كلما سمع هيلة أو فرعا طار على متنه يبتغي القتل والموت في مظانه). باشترين نيشي پيار تهويه: که ته سپيک ناماده بکا به زينکراوي لريگه خودادا، حازرو ناماده باش، هدر که هاواركي گوي لي بوو بؤ جيهاد، سواي ته سپي خوي بيبي بهره مهيداني شهر به گورجي بهري بکوي بؤ مهيداني مردنو کوشتن غار بدا.

﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ﴾ خودا زانايه بهو که سانه ي که لي ده ترسو خوده پاريزن لهو شتانه ي که ده بنه هوي ناره زايي خودا، ههول ده تهو کرده وانه ي خودا پي خوشه نه نجاميان بدن، بؤ ره زامه ندي خودا هه ميشه ناماده ن به مالو به گيان خويان بهخت بکهنو دژي دوژمناني خودا بجهنگن.

ته مه قاعیده يه کی توکمه يه، ته وانه ي تيمانيسان پته وه به خوداو بروايان بهروژي قيامت هه يه، چاوه رواني ته وه ناکهن تيزن بدرين بؤ ته نجامداني جيهاد هه يچ خويان مه حتل ناکهن له به پيره وه چووني بانگه وازي جيهاد به مالو به گيان ناماده باشو نديارن ﴿ إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ

وَالْيَوْمَ الْآخِرَ، وَأَزْكَأْتُ قُلُوبَهُمْ فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ ﴿۴۲﴾ به لکړو نه وانه، داوای تیزنت لی ده که نو روخصه تی نه چوون بۆ غه زات لی ده خوازن: که نیمانیان به خوداو به روژی دوايي نيه، نه وانه تیزنت لی ده خوازن: که دلیان به قینی تیدا نيه، خزیان ده خافلینن، هه ولی دۆزنه وهی پروییانوو ده ده ن بۆ نه وهی کۆسپیځه دروست بکه ن بیته په رښین له تیوان نه وازو نه نجامدانی نه رکی نه وه عقیده یه ی که خزیان به په پیره وکاری نیشان ده ده نو به وړاله ت خزیان به هه لگري نه و بیرو باوه ر ده زاتن. نه وانه له شکو گومانی خزیان دا دینو ده چن، نه وانه شکو گومانیان ده ربارهی ناین هیه، دلیان دانه مه زراوه، راپړاو دوو دلیان له کارو گوشتاریان دا، له کرده وه ناسانه کانی خودا پرستی وه کوو نوژیو روژیو دا، هاوکاری موسولمانه کان ده که ن، هه ول ده ده ن خزیان له نه رکه قورسه کان بشارنه وه، پرو بیانووی جوړاو جوړ ده دۆزنه وه بۆ خوژزگار کردن له نه نجامدانیان.

قیلینی:

ده ربارهی جیهاد له نایه تی ﴿أَنْ يَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ﴾ ده گوته ی: جیهاد دوو جوړه، جیهاد به مال، جیهاد به گیان. جیهاد به مالیش ده بیته دوو جوړ، مال به خشین له بواری چه کسازو دابین کردنی پیوستیاتی مادی جهنگ. مال به خشین به سهر خودی جهنگاوه رازو مالو خیزانیان دا.

جیهاد به گیان، چه ند جوړیکه: وه کوو نه وه به کرده وه کابرا به چیته گۆر په پانی جهنگوه، نه مه گه وره ترین جوړی جیهاده. یان هه لنانی موسولمانان بۆ جهنگانو فرمان به جهنگ. یان هه ولدان له شوینی حه ساسو کونو که له بهری دوژمن، یان قیر کردنی فرتو قیللی شهرو ناگادار کردنه وهی موسولمانان بۆ گرته بهری ریبازی له بارو گونجاو بۆ سهر که وتن. وه کوو نه وهی له جهنگی به دردا حویابی کوړی مونذیر عمرزی پیغه مبهری کردو وتی: نهی پیغه مبهری خودا! نایا تم شوینه ی له شکریه زیت تیدا کرده بهرای خۆته یان به نیگا فرمانت پی کراوه؟؟ پیغه مبهری ښه فرمانووی: به لکړو رای خۆمه وام به باش

زانیه. حویاب وتی: دهی که‌وایی من پیتم وایه وای به‌باش ده‌زانم که له‌نزیک ناوه‌که‌وه له‌شکره‌زیی بکه‌ین، ناوه‌که به‌خینه پاش خۆمانه‌وه و نه‌و بیرو گۆلاوانه‌ی له‌لای دوژمنه‌ویه ویرانیان بکه‌بنو پریان بکه‌ینه‌وه. پیغه‌مبەر ﷺ نه‌م رایه‌ی په‌سند کردو حویاب چۆنی نه‌خشه کیشا وا له‌شکره‌زی کرد.

نه‌مجار نه‌وه ماوه بزانیان: نایا جهاد به‌گیانو به‌مال گه‌وره‌تره یان جهاد به‌عیلم؟! له‌راستی دا جهادی عیلمو زانست جهادی سه‌ره‌کییه‌و جهاد به‌گیان لقو پژه، هه‌موو کاتی‌کیش نه‌صل له‌فهرع له‌پیش تره.

جا نه‌گه‌ر نه‌فیری عام کرا. نه‌وه جهاد به‌گیانو مال له‌سه‌ر هه‌موو که‌سی‌ک فه‌رزه. نه‌و کاته خه‌ریک‌بوون به‌جهاد گه‌وره‌تره له‌خه‌ریک‌بوون به‌عیلم، چونکه نه‌گه‌ر دوژمن ده‌ستی به‌سه‌ر موسوڵمانان دا رژیشت زانی ده‌بی‌و زه‌حه‌مه‌ته نه‌و زیانه پریکرتیه‌وه. به‌لام قیریوونی زانیاری هه‌موو کاتی ده‌سته‌به‌ر ده‌بی، هه‌روه‌ها قیریوونی عیلم فه‌رزی کیفایه‌و له‌سه‌ر هه‌موو که‌س پیوست نیه.. به‌لام نه‌گه‌ر نه‌فیره‌که گشتی نه‌بوو، نه‌و کاته جهاد فه‌رزی کیفایه‌یه، وه‌کوو خۆتندنو فی‌ریوون وه‌لی ئاله‌م کاته‌دا خۆخه‌ریک کردن به‌خۆتندنو فی‌ریوونی عیلمه‌و. باشترو گه‌وره‌تره، چونکه پله‌و پایه‌ی عیلمو زانیاری له‌پله‌و پایه‌ی جهاد به‌ه‌رز تره.

نه‌گه‌ر وا ری که‌وت نه‌میری سوپا فاسق بوو، له‌شکره‌که‌شی فاسق بوون نه‌و کاته‌ش جهاد کردن دروسته، چونکه هاوه‌لانی پیغه‌مبەر ﷺ دوا‌ی له‌دو‌نیا ده‌رچوونی چوار جینشینه‌کان له‌ژێر فه‌رمانده‌ی سه‌ر له‌شکری فاسق دا جهاد‌یان کردوه. نه‌وه‌تا نه‌بو نه‌ییو‌ی نه‌لنه‌نصاری له‌ژێر فه‌رمانده‌ی یه‌زیدی کوری نه‌بو سوفیان جهادی کردوه.

به لگه له سهر خو پاشدانی دوورووه کان به بی عوزری رهوا، زیانی
چوونیان بو جهنگ

❖ وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً وَلَكِنْ كَرِهَ اللَّهُ انْبِعَاثَهُمْ
فَشَبَّطَهُمْ وَقِيلَ اقْعُدُوا مَعَ الْقَاعِدِينَ ﴿٤٦﴾ لَوْ خَرَجُوا فِيكُمْ مَا زَادُوكُمْ
إِلَّا خَبَالًا وَلَا أَوْضَعُوا خِلَالَكُمْ يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ وَفِيكُمْ سَمْعُونُ
لَهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾ لَقَدْ ابْتِغُوا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ
وَقَلْبُوا لَكَ الْأُمُورَ حَتَّى جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ كَرِهُونَ

﴿ ۴۸ ﴾

لهو پيش پهره ردگار شهوی روون کرده وه که روخصهت وهر گرتنی
دوورووه کان له پیغه مبهره ده ریاره ی نه چوونیان بو جهنگی ته بووک به بی ج
عوزری رهوا بوو، بیانوه که یان بی بناغه بوو، نه مجار به لگه له سهر
دووروویان دینیته وه ده فرموی: شهوان نه گهر خدیالی هاویه شیکردنی
غمزاکه یان هه بوایه خویان تاماده ده کرد، پاشان شهوه روون ده کاته وه: که
نه چوونه که یان بهرزه وه ندی موسولمانانی تیدا بوو، نه گهر هاویه شییان بگردایه
ده بوونه خۆرکه ی نیو سویای موسولمانانو دویره کییان ده خسته ناو
ریزه کانی سویای نیسلامه وه کاریان ده کرده سهر بری موسولمانی پروا لاوازو
پرو پاگنده کانیان ده بیسرانو قسه کانیان وهر ده گرتن.

کهوابوو نایه ته کانی پیشوو پهرده له سهر بری بیانوه دووروپی به که یان
لاده دا، نه نایه تانه ی تیره ش بو دلنه وایی کردنی پیغه مبهره موسولمانانه و
رونکردنه وه شو هوکارانه یه که پهره ردگار کردی به کۆسپو ته گهری
دهر چوونیان، نه یه یشت شهوان هاویه شی بکه ن، ههروه ها بو لادانی پهرده یه
له سهر دووروپی و نه ینی به کانیانو بی بناغی بری بیانوو یان.

بە کورتی ئایەتەکان خراپە کاریبەکانی دوورپووه‌کان ■ ەردەخەن و خەتەریان
لەسەر موسولمانان دەست نیشان دەکاو موسولمانان لەفرت و قیل و
بیلا نەکانیان دەترسێنێ.

لەبەری رێوایەت دا هاتوو ە کە ژمارە ی ئەو خۆیاشدەرانی (٣٩) کەس
بوون. بێگومان ئەو دوورپووانە ی خۆیان پاش دا توانای دەرچوونیان ەبوو
دەیانتوانی کە رستە ی پتویست بۆ هاوێ شیکردنەکیان دابین بکەن،
عەبدوللای کوری ئەبی کوری سەلولو (الجدی کوری قەیسیان تیدا بوون،
نەوانیش دەولە مەندو پیار ماقولێ ناو بنە ماله ی خۆیان بوون. ﴿وَلَوْ أَرَادُوا
اْخْرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً﴾ نەگەر مەبەستیان بواوە لەگەڵ پیغە مەبرو
موسولمانان هاوێشی غەزاکەیان بکەدایە، خۆیان بۆ نامادە دەکرد؛ چەکنو
تفاق و لاغی سواری و شتی تری پتویستیان دابین دەکردو، ەشیان بوو،
دەیانتوانی، ﴿وَلَكِنْ كَرِهَ اللَّهُ انْبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ﴾ بەلام پەروەردگار
دەرچوونەکیانی بۆ هاوێ شیکردن پێ ناخۆش بوو، چونکە زبانی بۆ
موسولمانان تیدا بوو، خودا دەیزانی مەبەستیان چیەو سەروشتیان چۆنە،
دوورپووییان چەندە و چەند ەزبان لەتیشکانی موسولمانانە، بۆیە پەروەردگار
ترسو لەمرزی خستە ناو دەرپوونیانەو ەو کەوتنە بپو بیانو و دۆزینەو بۆ
خۆدزینەو، بە هیچ جۆری زاتی ئەو یان نەکرد ە گەڵ بکەونو هاوێشی
غەزاکە بکەن ﴿وَقِيلَ اقْعُدُوا مَعَ الْقَاعِدِينَ﴾ پێیان گوترا: دە لەگەڵ
پیرەژنو پەککەوتەو مندالو بێ دەسەلاتەکان بۆخۆتان بێننەو، ئەو شۆینی
شیاوی ئێویەو رایەتان ناکەوێ لەمرزی پیاوانی جەنگاوەردا بپۆن بۆ غەزا، ئەو
شۆینی ترسنۆکبو بێ ەیمەت و دل راپاو دەرپوون نزم و خۆپێ و حیز ■ پیاوانە، دە
بۆخۆتان لەگەڵ ئەو پپو پیرەژنانە بێننەو!! وە کسو لەناوەتیکێ تردا
دەفەرموی: ﴿وَرَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ﴾ التوبة/ ٨٧.

ئەمەش خێرو قازانجی موسولمانانی تیدا بوو، بەشداری نەکردنەکیان
بەرژو ەندی عەسکەری زۆری بۆ موسولمانان تیدا ەبوو، چونکە هاوێشی
کردنی پیاوانی ترسنۆکبو و رەنزم، نەک سوودی ەییە، بەلکو زبانی زۆریشی

هیه، هه بوونی که سانی خاتینو نمژنو شکاوو لهرزک له ناو سوپادا مایه تی
تیشکانو ژیر کهوتنه. دلنیا بن نهی موسولمانینه! ﴿لَوْ خَرَجُوا فِيكُمْ
مَا زَادُواكُمْ إِلَّا خَبَالًا﴾ نه گهر نهوانه له ناو نیهو دا هاویه شییان بکردایه هیچ
هیژو توانایه کیان بو نیهو زیاد نه د کرد، به لکو سهریاری نهو هی که هیچ
سوودیان نه ده بوو، نه سئ زیانه سهره کییه شییان به نیهو ده گه یاند!

یه که میان: چهواشهیی لهر او بو چون دا که به عهره بی پیی ده گوتری:
(خبال) له بنه مادا (خبال) نه خوشییه کی عه قلی به وه کوو شیتی وایه:
چهواشهیی له بیر بو چون داو کار دروستی له کرده و دا ده خولقینی.

دهه میان: ﴿وَلَا وَضَعُوا خِلَالَكُمْ يَبْغُوا الْفِتْنَةَ﴾ دوو بهر کیو
ناشوویان ده خسته نا ریزه کاتانه و ده یانه ویست فیتنه بی و ترسو دلهر او کی
له ناو اتان دا بلاو بیتموه.

سییه میان: ﴿إِن فِيكُمْ سَمَاعُونَ هُمْ﴾ تاقبو گروهی واتان تیدایه عه قلی
سووکو سافیلکه، پروا لاوازو ترستو کتو و ره نزم عه زیمهت روخاو له بهرام بهر
جیهاد، جا نه گهر نیهو حالو چۆنیه تی نهوانه ناگادار نه بن، نهو
ناگادار نه بو نه تان سهر ده کیشی بو بهر یابوونی شهرو فساد له نیهو
موسولمانان دا!

که و ابو به شدار نه بو نه که یان هه زار جار باشتریو له به شدار یونیان.
﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ﴾ خودا ناگادارو زانایه به حالو چۆنیه تی سته مکاران،
ده زانی چ بوو چ ده بی و چ نابی، له سهر هه موو کردارو هه لوئستیکیان سزاو
پاداشی شیاری خویان ده داته و ده.

نه مجار پهروهر دگار هه لوئستیکی ریسوا نامیزی رابورد وویان وه بیر
پیغه مبهر ده هی نیه و ده جوړیکی تر له مه کرو حیلهی دوو پروو کازو دل پیسییان
ده ده خاو ده فهر موی: ﴿لَقَدْ ابْتَغُوا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ﴾ بیگومان نهو دوو پرووانه
لهو پیش لهریگهی چون بو غه زای نوحو و دا ویستیان دوو بهر کیو فیتنه بی
بخه نه ناو ریزی موسولمانانه و، نهو کاته ی که عه بدوللای کوپی توبه ی

سەرۆکی دوورووه‌کان له‌نیوان مه‌دینه‌و نوحوودا گه‌رایه‌وه‌و سییه‌کی سوپاکه‌ی
له‌گه‌ل دا گه‌رایه‌وه‌، به‌خه‌لکه‌که‌ی ده‌گوت: پیغه‌مبهر شوین قسه‌ی مندالو پال
که‌وتوه‌و هیچی به‌رای ئیمه‌ نه‌کرد، ده‌ی که‌وابی له‌پیناو چی‌دا ئیمه‌ خو‌مان
به‌کوشت به‌هین. نزیک بوو به‌نو سه‌له‌مه‌و به‌نوحاریشه‌ش شوینی بکه‌ون به‌لام
خودا پاراستنی‌و نه‌و ریسوایی‌یه‌ی به‌سهرشان دا نه‌هینان وه‌کوو له‌نایه‌تیکی
تردا ده‌فرموی: ﴿إِنْ هَمَّتْ طَائِفَتَانِ مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلَا، وَاللَّهُ
وَلِيَهُمَا﴾ آل‌عمران/۱۲۲.

نه‌و کاته‌ش ده‌رچوونی نه‌و مونا‌فیکانه‌ له‌ناو ریزی موسولمانان دا
خه‌تەریکی کاریگر بوون.

﴿وَقَلَّبُوا لَكَ الْأُمُورَ حَتَّى جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ لَهُ
كَارِهُونَ﴾ نه‌و دوورووانه‌ جو‌ره‌ها فرتو قیلان نه‌نجام دا دژی پیغه‌مبهر
په‌یامه‌که‌ی، بیران له‌وه‌ ده‌کرده‌وه‌: چون به‌رگری په‌یامی ئیسلام بکه‌ن،
له‌لایه‌که‌و» په‌یوه‌ندیان به‌جو‌له‌که‌کانه‌و» هه‌بوو له‌لایه‌کی تره‌وه‌ په‌یوه‌ندیان
به‌موشریکه‌کانه‌و» هه‌بوو، هه‌رچی دژایه‌تی‌یه‌کی نه‌و دوو لایه‌نه‌ دژی
موسولمانان نه‌نجامیان ده‌دا نه‌و دوورووانه‌ ده‌ستیان تی‌یدا هه‌بوو، هاوکارو
هه‌م ناهه‌نگیان بوون، هه‌تا یارمه‌تی خودا گه‌ییشه‌و ئایینی ئیسلام
سهرکه‌وتو شرعو یاسای بالا ده‌ست بوو قه‌لاچۆی جو‌له‌که‌کان کراو به‌نو
نهم‌یرو به‌نو قوره‌یظه‌ به‌و ده‌رده‌ چون که‌ پی‌ی چون سهرچاوه‌ی بته‌هرستی‌و
شیرک به‌گرتنی مه‌که‌که‌ له‌ناو چوو، نه‌و دوورووانه‌ پینان ناخۆش بوو.

برو بیانوی مونا فیه کان بو دواکه وتن له غه زای ته بو و کو

نا پاکییان بهرام بهر موسولمانان

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَقُولُ أَسْأَلُ اللَّهَ فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُوا وَإِنَّ جَهَنَّمَ
لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٤٩﴾ إِنْ تُصِيبَكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَإِنْ تُصِيبَكَ مُصِيبَةٌ
يَقُولُوا قَدْ أَخَذْنَا أَمْرَنَا مِنْ قَبْلُ وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ فَرِحُونَ ﴿٥٠﴾ قُلْ
لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا هُوَ مَوْلَانَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾ قُلْ هَلْ تَرَبَّصُونَ بِنَا إِلَّا إِحْدَى الْحُسْنَيْنِ وَنَحْنُ
نَتَرَبَّصُ بِكُمْ أَنْ يُصِيبَكُمْ اللَّهُ بِعَذَابٍ مِنْ عِنْدِهِ أَوْ بِأَيْدِينَا

فَتَرَبَّصُوا إِنَّا مَعَكُمْ مُتَرَبِّصُونَ ﴿٥٢﴾

دەربارە‌ی هاتنه خوارە‌و‌ی نایه‌تی ژماره (۴۹) هه‌به‌رانی و نه‌بو نه‌عیه‌و
ئیب‌نو مه‌رده‌و‌یه‌ی له‌ئیب‌نو عه‌به‌باسه‌وه ﷺ ده‌گیر نه‌وه ده‌لی: که پیغه‌مبه‌ر ﷺ
و‌ستی بجی بو غه‌زای ته‌بوک به جه‌ددی کوری قه‌یسی فەر‌موو: نه‌ی جه‌ددی
کوری قیس! رات چۆنه‌ ده‌رباره‌ی جیهاد کردن له‌گه‌ل رۆ‌مه‌کان دا؟ له‌وه‌لام دا
وتی: نه‌ی پیغه‌مبه‌ری خودا! من بابایه‌کی خاوه‌ن خیزانم، هه‌رکاتێ نه‌و
ئافه‌ته‌ لامل زه‌ردانه‌ی رۆم ببینم خۆم پی راناگیرۆ ده‌که‌ومه‌ هه‌له‌وه، ئه‌یزنم
بده‌و تووشی فیتنه‌ییم مه‌که‌ ئه‌تر په‌روه‌ردگار نایه‌تی ﴿وَمِنْهُمْ مَّنْ يَقُولُ:
أَسْأَلُ اللَّهَ فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُوا﴾ ناردە خواری.

له‌روایه‌تیکی تردا که نه‌بو حاته‌و ئیب‌نو مه‌رده‌و‌یه‌ی له‌جاییری کوری
عه‌بدوللاوه‌ روایه‌تیا‌ن کردوه: ده‌لی: (جه‌د) که له‌پیاو ماقولانی دو‌ورو‌وه‌کان
بوو عه‌رزێ پیغه‌مبه‌ری کرد وتی: نه‌ی پیغه‌مبه‌ری خودا رێگه‌م ده‌ده‌ی نه‌یه‌م
بو غه‌زا؟ چونکه‌ من پیاوێکم زۆرم ئاره‌زۆ له‌ئافه‌ته‌، ده‌ترسم نه‌گه‌ر ئافه‌ته‌ی

بەنولتەصفەر بیینم تووشی فیتنەیی بێم! پیغەمبەر ﷺ که لەو کاتەدا روی لی وەرگیرابوو فەرموی: وا نیزنم دای!

دەربارەي نایهتی ﴿إِنْ تُصِيبَكَ حَسَنَةٌ.....﴾ نیینو ئەبی حاتم لە جابیری کوری عەبدوللاوە، دەگیریتەو، دەلی: ئەو کۆمەڵە دوورپووەی لەمەدینەدا ماپوونەو پڕوپاگەندەي ناخۆش و جۆراو جۆریان بلاو دەکردەو، دەیانگوت: موحمەدو هاوەلانی لەم سەفەرەیان دا تووشی دەردی سەری بوونو بەهیلاکچوون، پاش ماوەیەک هەوالی بەدرۆ کەوتنەوێان پێ گەیی، هەوال هات کە پیغەمبەر ﷺ هاوەلانی ساغو سەلامەتن، ئیتر دوورپووەکان بەم هەوالە زۆر نارەحت بوون ئیتر پەرورەدگار نایهتی ﴿وَإِنْ تُصِيبَكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ﴾ ی ناردەخواری. پەيوەندی ئەم کۆمەڵە نایهتە بەنایهتەکانی پیشووەو ئەوێه: ئەمانیش وەکوو نایهتەکانی رابوردو خراپەکارییەکانی دوورپووەکان دەردەخەنو جۆریکی تر لەفرتو قیلەکانیان ناشکرا دەکەن، ئەوێش دەردەخەن کە موناڤیقەکان پێیان ناخۆشە موسولمانان تووشی خۆشی ببن، زۆر دلخۆشو تەردەماخن کە دەبێسن موسولمانان تووشی زیان بوون، دەفەرموی: ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ أَئِذْ لِي وَلَآتُفْتَنِي﴾ لەو کۆمەڵە موناڤیقانە هی وا هەیه پێت دەلی: ئەي موحمەد! روخصەتم بەدە بۆ خۆم دانیشبو نەیدم بۆ غەزای تەبووک، بەهۆی چوونە دەرم لەگەڵ خۆت دا مەمخەر گۆمی تاوانەو، لێم گەڕی با نەیدم تووشی داوی ژنە رۆمییان نەبم، ئەگەر چاوم پێیان بکەوی زۆر زەحمەتە خۆم پێ رابگیرێ. بەلی بەو جۆرە بپرو بیانووی پڕوپوچ دەدۆزنەو، خۆیان بەخاوەن شەرفو ناموس نیشان دەدەن. ئیتر پەرورەدگار رەدیان «داتەووە بەدرۆیان دەخاتەو، چۆنیەتی و حەقیقەتیان دەردەخاوە فەرموی: ﴿إِلَّا فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُوا﴾ واتە: ئەوان بەم پڕوپیانووە بێ سەرو بەرەیان، بەم خۆهەلکێشانو خۆ بەخاوەن شەرف نیشاناندەیان، کەوتوونە نێو دەریای تاوانی جۆراو جۆرەو، ئەوان کاتی ئەم بپرو بیانووە درۆیانە دەدۆزنەو، خۆیان لەجیهاد دواوەخەنو لەچوون بۆ غەزا خۆیان دەشارنەو بەبیانووی ئەوێ گوايە: چاویان بەئافرەتی رۆمی نەکەوی بەخەيالی خۆیان تەماشای ئافرەتی نامەحەرم نەکەن!

﴿وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَخُطِئَتْ بِالْكَافِرِينَ﴾ بیگومان دۆزه خ چوارد دوری کافرانی داوه له چنگی رزگاریان نابیی، تهعبیر قورئانییه که وینهی دیمه نه که وه ده کیشی، وه کوو نه وه بلیی فیتنه چالیک بی فیتنه خوازان تی ده که ون؛ له ولاشه وه دۆزه خ ده وهی داو، هه موو کونو که له بهرکی لی گرتوونو چی بکه ن رزگاریان نابیی، ریگای هه لاتنیان نیسه. له هه مان کاتدا هه ره شهیه کی توندو تیژو ترسناکه و نیشانی نه وه یه: که نه وان نه هلی دۆزه خن له بهر تاوانی زۆرو بی شوماریان، دۆزه خ ده بیته خانووی هه تا هه تایییان له سزای درۆزنی و خۆپاشدانیان له چوون بۆ غه زاو ده روون نزمییان بۆ نه و پله یه که بهر و بیانووی ناوا به یینه وه.....

نایه ته که به کینایه نه وه ده گپه نی که نه وان ه تاوانیان نه نجام داوه و ده بی چاوهروانی سزای تاوانه کانیان بن، ههروه ها کوفرو بی دینیان ده چه سپینی، هه رچه نه ده وان خۆیان بهر و الهت خۆیان به موسولمان خۆپیشان ده دن.

نه مجار بهروه ره گار له جۆریکی تر له فرتو قیلی دوو رووه کانو ده روون پیسییان، پیغه مبه ره ناگادار ده کاته وه له دژایه تی و دژمنایه تییانو ده فهرمووی: ﴿وَإِنْ تُصِيبَكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ﴾ نه گهر ئیه و موسولمانو خودا بهرست تووشی خۆشی و خیره بی ریک ببن؛ له غه زایه ک دا سه رکه و تن به ده ست ببن؛ وه کوو جهنگی به در، نه وان دلته نگ ده بنو پییان ناخۆشه، چونکه نه وان خیره خۆشییان بۆ پیغه مبه ره بۆ موسولمانان ناوی.

له لایه کی تر وه ﴿وَإِنْ تُصِيبَكَ مُصِيبَةٌ يَقُولُوا: قَدْ أَخَذْنَا أَمْرًا مِنْ قَبْلُ﴾ نه گهر به لاو ناخۆشییه کتان تووش بی، تیشکانو هه لاتزو پاشه کشه کردنو کوشتزو بریندار بوو تان تووش بی وه کوو نه وهی رۆژی جهنگی ئوحد به سه رتان هات؛ نه وه ده لئن: ئیمه زوو بۆ خۆمان نه وه مان ده زانی و هه رزو حیسابی نه وه مان کردبوو خۆمان لی پاراستو خۆمان نه خسته ناو نه و گیزاوه وه. خۆمان له شه ره که پاش داو که نارگیرمان کردو خۆمان به فتاره نه دا. ئیمه بۆ خۆمان پیش بینی نه وه مان کردبوو نه م تیشکانه مان له پیش چاوبوو ﴿وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ فَرَحُونَ﴾ نه مجار له شوینی نه م ناخواتنه یان هه لده ستزو به ره و مالو مندالی خۆیان ده گهرینه وه، که یف خۆشو

تهدده ماخن به ئاکامی له بهرچاوی هه نوو که یی ئه و روداوه، دلخۆشن به وهی که موسولمانان تووشی ئه و ناره حه تی و ته نگو چه له مه یی به بوونو بوخۆشیان رزگاریان بووه.

ئه وانه به شیوه یه کی کو ترانه و نه فامانه سه یری روداوه کان ده کهن، پێیان وایه: هه موو به لاو موصیبه تیک له هه موو حالیک دا شه پ به دبه ختییه، واکومان ده بن که خۆپاشدان له چوون بو غه زاو دانیشن له ماله وه خێرو خۆشی بوخۆیان ده سه بهر ده کا، دلێان به وای ئه وه ی تیدا نیه خۆیان به خودا به سپێرنو رازی بن به قه زاو قه ده ری به وهر دگارو دلنیا بن که خیر له وه دایه خودا ده په خسینی.

موسولمانی راستو خودا به رست کۆشن ده کا و هه له مت ده باو له خودا نه بی له هیچ ناترسی، چونکه به وای قایم و پته وه و دلنیا به که هه رچی تووشی ده بی له خێرو شه پ پابه نده به و یستو ئیراده ی خوداوه. هه میشه خودا یارمه تیده رو پالپشتی ئه وانه یه: که خۆیان به خودا ده سپێرن!

ئه به جار به وهر دگار فه رمان به پێغه مبه ری خۆی ده کا: که وه لامی ئه م هه لۆسته نامرۆقانه ی مونا فیه کان بداته وه، که به خێرو خۆشی موسولمانان دلته نگ ده بنو به هاتنی به لاو موصیبه ت به سه ریان دا دلخۆشو ته رده ماخن. ده فه رموی: ﴿قُلْ: لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا﴾ ئه ی پێغه مبه ری خۆشه یست! پێیان بلی: ئه وه ی که خودا له له و حوله محفوظ دا بۆی نه نوو سی بن نایه ته ریمان و تووشمان نابێ. ئیمه له ژیر چاودێری مه شیته تو قه زاو قه ده ری خودا داین. ئه و سه ره به رشتیارو یارمه تیده رو ره نگرێژی کارو بارمانه. وه کوو له نایه تیکی تر دا ده فه رموی: ﴿ذَلِكَ بِأَنَّ الْكُفْرَ مَوَّلَى الَّذِينَ آمَنُوا، وَأَنَّ الْكَافِرِينَ لَا مَوَّلَى لَهُمْ﴾ محمد / ۱۱، هه رچی بۆمان به ربار ده داو داویه تی هه مووی به رژه وه ندی ئیمه ی تیدا یه و خێره، خودا بوخۆی سه ره که وتنی سه ره نه جامی بو موسولمانان نوو سیوه، له ئاکام دا به لێنی سه ره که وتنی پی داو، هه ر به لاو ناره حه تی که تووشیان ده بی، ئه وه ئه زمونو تا قی کردنه وه و به وهر ده کردنیانه بو گه یشتن به سه ره که وتنی کو تای، بو ئه وه ی موسولمانان به به لگه و چا ورونی و هۆشیارییه و به و سه ره که وتنه بگه ن، به گوێره ی دابو

نەریتی خوداو لەرێگەیی ھۆکارەکانی سەرکەوتن، بەگۆڕەیی ھەولو تیکۆشان سەرکەوتنێکی گرنگ بە دەست یێنن نەک سەرکەوتنی ھەرزانو ھیچو پووج. عیزەتو شکۆمەندییەک بە دەست یێنن: کە جەنگاوەرانی خاوەن وەرە دەروونی بەرز کە نامادەباشییان تێدایە بۆ بەرەنگاریکردنی ھەموو بەلایەک پارێزگاری بکەن، ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ با موسولمانان تەوەکولیان ھەر بەخودا بێ، پشتیان ھەر بەو بێستەن، واتە: بلی: ئیمە ھەر بەخودا پشت دەبەستین و ئەومان بەسە، نابێ موسولمانان جگە لەخودا پشت بەھیچ کەسی تر بێستەن، ئەمجار بڕوا بەقەزاو قەدری خوداو پشت بەستەن بەخودا نابێ بێنە لەمبەر بۆ دابینکردنی پێویستیاتی ژیان لەشەر و ناشتی دا بەگۆڕەیی توانا، چونکە ئەو ھەموو فەرمانی خودایە بەروو ناشکرا فەرمان بەموسولمانان دەکا: کە ھەرچی لەتوانایان دا ھەیە لەجەکو تفاق بۆ بەرامبەری کافران دابینی بکەن ئەو ئەو نە لەناوەتێکی تردا دەفەرموێ: ﴿وَأَعِدُوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ... (الآية)﴾

ناشکراشە جوۆری دابینکردنی پێویستیاتی جەنگ زۆرو ھەمە جوۆرن، خۆپاراستن لەکێشەو دووسەرەکی لەناو ریزی موسولمانان دا بەشیکی لەخۆسازدانو بەرامبەری کردنی دوژمن. ھەولدان بۆ یەکیەتی و تەبابی بەشیکی لەو خۆسازدانە. ھەر کەسیک فەرمانی خودا بەتەواوی جێ بەجێ نەکا پشتی بەتەواوی بەخودا نەبەستوو. کەسیک پێویستیاتی ژیان لەکاتی جەنگو لەکاتی ناشتی دا دابین نەکا و ھەول نەدا بۆ وەدەستەینانیان مانای وایە پشتی بەخودا وەکوو پێویست نەبەستوو.

لەلایەکی ترەو موسولمان کاروباری ھەموو خێرو چاکەییە، سەرکەوتن بە دەست یێنی یان شەھید بێی. کافر ھەموو نیشیکی بەدبەختی و چارەڕەشییە، راستەوخۆ سزای خودایان تووش بێی، یان بە دەستی موسولمانان بکوژرێن.

ئەمجار پەرەردگار رێنموویی پێغەمبەر دەکا: کە وەلامێکی تری ئەو مونافیقانە بداتەو کە بەو دڵخۆش دەبن موسولمانان تووشی بەلاو نارەحەتی ببن، دەفەرموێ: ﴿قُلْ: هَلْ تَرَبُّصُونَ بِنَا أَلَا أَحَدَى الْحُسَيْنِ﴾ ئەو

پیغه‌مبه‌ری خۆشه‌ویست! به‌و دوورپوانه بلی: نایا ئیوه جگه له‌یه‌کی له‌دوو
 ئاکامی باش چی تر بۆ ئیمه چاوه‌پوان ده‌که‌ن؟ نایا جگه له‌سه‌رکه‌وتنو
 ظه‌فر، یان شه‌هید بوونو پاداشی باشی قیامه‌ت چی تر بۆ ئیمه چاوه‌پوان؟
 ئیمه نه‌گهر بژیین به‌سه‌ر به‌رزو ژیا‌نی شکومه‌ندی خوداپه‌رستی ژیا‌ن
 به‌سه‌رد به‌ین، نه‌گهر به‌مین به‌شه‌هیدی ده‌مین، سه‌ر به‌رزو پیاوانه ده‌چینه
 ده‌ستی مه‌حشر (هه‌ژار وته‌نی: مه‌ردانه مردن نه‌ک ژنانه ژین).

﴿وَعَنْ نَّوَيْصٍ بِكَمْ أَنْ يُصِيبَكُمْ اللَّهُ بِعَذَابٍ مِنْ عِنْدِهِ أَوْ بِأَيْدِينَا﴾
 وه‌لحال ئیمه چاوه‌پوانی یه‌کی له‌دوو ئاکامی خراپین که تووشی ئیوه ببی؛
 یه‌که‌میان نه‌ویه: خودا له‌لایه‌ن خۆیه‌وه سزایه‌کتان بۆ دینی، له‌ئاسمانه‌وه
 گرمه‌وه هه‌وره‌بروسکه‌و زریانه‌کتان بۆ بنی‌ری، یان بوومه‌له‌رزو بورکانی‌کتان
 له‌ژێره‌وه لی هه‌لستینی و غافلگیرتان بکاو له‌ناوتان به‌ری، دووه‌میان نه‌ویه:
 که به‌ده‌ستی ئیمه تووشی سزای کوشتن و لێدانو بریندار کردن و رفاندنو
 جو‌ره‌ها ناره‌حه‌تی تر بن، ﴿فَلْيَصُورُوا إِنَّا مَعَكُمْ مُتَبَصِّرُونَ﴾ ئیوه
 چاوه‌پوانی ئاکامی ئیمه‌بنو ئیمه‌ش چاوه‌پوانی سه‌ره‌نجامو ئاکامی ئیوه‌ین،
 هیچ گومانیش له‌وه‌دا نیه هه‌ردوک لاسان ده‌گه‌ینه سه‌ره‌نجامو ئاکامی
 خۆمانو ناتوانین خۆمانی لی لاده‌ین. ئیمه دل‌نیا‌ین له‌واده‌ی خودای خۆمانو
 به‌لگه‌ی به‌هێزمان به‌ده‌سته‌ویه، ئیوه هیچ رێنمویه‌کی چاکتان نیه، شو‌ین
 رێبازی شه‌یتان که‌وتوونو گومارپوون ئیمه شو‌ین رێبازی خودا که‌وتووینو
 هیدایه‌تدراوین. دل‌یا بن ئیوه له‌ئیمه شتی‌ک نابینن که دل‌تان خۆش بکا.
 ئیمه‌ش له‌ئیوه شتی‌ک نابینن که دل‌تان ناخۆش نه‌کا. ئیوه چاوه‌پوانی واده‌و
 به‌لینی شه‌یتان بن، ئیمه چاوه‌پوانی واده‌و به‌لینی خوداین.

پووجه لبوونهوه خیرو خیراتی مونافیهکانو به فیرو چوونی

نویزو خودایه رستیان

قُلْ أَنْفِقُوا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا لَنْ يُتَقَبَلَ مِنْكُمْ إِنْكُم كُنْتُمْ قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿۵۳﴾ وَمَا مَنَعَهُمْ أَنْ تُقَبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَتُهُمْ إِلَّا أَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَبِرَسُولِهِ وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا وَهُمْ كُسَالَى وَلَا يُنْفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَارِهُونَ ﴿۵۴﴾ فَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَتَرْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿۵۵﴾

دەریارە هاتنە خوارەوی نایهتی ژمارە (۵۳) ئیبنو جەریری طەبەری لەئینبو عەبیاسەو دەگیرتەو دەلی: جەدی کوری قەیس بە پیغەمبەری گوت: من که تافرهتی رومی بیینم ناتوانم خۆرا بگرم تووشی فیتنه دەبوو دەکومه داویانەو، بۆیه نایەم بۆ غەزا بەلام بەمالو سامان کۆمەگی دەکەم، ئیتر ئەم نایەتە دەریارەیی ئەو نازل بوو.....

پەيوەندی ئەم کۆمەلە نایەتە بە نایەتەکانی پێشەو لەم روو دەیه: لەو پێش پەرەردگار سەرەنجامی مونافیهکانی دیاری کرد؛ که سزادانیان بوو لە دنیاو لە قیامت دا. ئەمجار بەشوتن ئەو دا ئەو روو دەکاتەو: که ئەو دووروانە چەندیک کاری باش ئەنجام بدەن وەکوو مالبەخشین لە پینا و جیهادا لە قیامت سوودی لی نابینن، چونکه ئیشە کەیان بۆ ریا بازی و خۆهەڵنانەو یەو بۆ دا پۆشینی کردەو ریسوا بەره کانیانە.

مەبەست ئەو یە: که هۆکاری سزای دنیاو قیامت بۆ ئەوان کۆیتەو و هۆکاری راحت و کامەرانیان لی تەرەبوو، لە دنیاو قیامت خوشی نابینن! مالو سامانی زۆریان هۆی مانیویو شەکەتی دنیایانەو لە قیامتیش دا بارگرانی و ناگری دۆزەخە بۆیان.....

ئه‌وه‌بوو: بری له‌و دووروو، خویریانه‌ خۆیان له‌غه‌زای ته‌بووک ده‌دزییه‌وه، پێشنیاری ئه‌وه‌یان کرد: بری له‌مالو سامانی خۆیان پێشکەش به‌پێغه‌مبەر بکەن بۆ ئه‌وه‌ی ناوه‌راستی عه‌صاکه‌ بگرن نه‌ک ئه‌مسهر یان ئه‌وسهری. ئه‌مه‌ش دابو نه‌پیتی ئاده‌میزادی دوورووه‌ له‌هه‌موو روژگارێک دا خه‌تی گه‌رانه‌وه‌ بۆ خۆیان ده‌هێلنه‌وه. ئیتر په‌روه‌ردگار چا‌وو راوه‌که‌ی ره‌تکردنه‌وه‌و به‌پێغه‌مبهری خۆی فه‌رموو: که‌ جاپی ئه‌وه‌ بدا: که‌ مالبه‌خشینه‌که‌یان لای خودا مه‌قبول نیه‌و به‌فیڕۆ ده‌چی! چونکه‌ ئه‌وان مالبه‌خشینه‌که‌یان بۆ رییابازی و له‌ترسانه‌، له‌بیرو باوه‌په‌وه‌ نیه‌و بۆ خودا نیه‌. جا ئه‌و مالو سامانه‌ی ده‌یه‌خشن به‌خۆشی خۆیان بۆ یان له‌ترسان بۆ داپۆشینی تاوانه‌کانیان بۆ چا‌و به‌سته‌کۆ بۆ، له‌هه‌ردوو حاله‌که‌ دا مالبه‌خشینه‌که‌یان به‌فیڕۆ ده‌چی و لای خودا خێرو ته‌وابیان ناگاتی.

﴿قُلْ أَنْفِقُوا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا لَنْ يَقْبَلَ مِنْكُمْ﴾ ئه‌ی پێغه‌مبەر! به‌و دوورووانه‌ بلێ: چه‌ندی‌ک مالو سامان به‌خشن له‌ریگه‌ی خودادا و بۆ جیه‌نادو له‌بهری کاری خێردا به‌خۆشی و به‌ناخۆشی لێتان وه‌رناگیری و هیچ پاداشتان بۆ حیساب نا‌کری؛ چونکه‌ ئیوه‌ تا‌قمو پێپێکی کافرو بۆ پروان، پرواتان به‌خودا و به‌پێغه‌مبهری خودا نیه‌، شکو گومانتان هه‌یه‌ ده‌ریاره‌ی په‌یامی پێغه‌مبهر و ناوه‌روکی ناییز و پێتان وا نیه‌ روژی قیامه‌ت پاداش له‌سهر کرده‌وه‌ی چاکو سزا له‌سهر خراپه‌کاری هه‌بێ.. ﴿إِنَّكُمْ كُنْتُمْ قَوْمًا فَاسِقِينَ﴾ چونکه‌ ئیوه‌ تا‌مکه‌لیکی فاسق و له‌پێ ده‌رچوون، له‌خودا یاخی بوون بۆ پروا و نیمانن، کرده‌وه‌ش کاتی‌ک په‌سنده‌ که‌ نیمانی له‌گه‌ڵ بۆ؛ وه‌کوو له‌نایه‌تێکی تر دا ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّمَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ﴾ المائدة/ ۲۷.

که‌ ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّكُمْ كُنْتُمْ قَوْمًا فَاسِقِينَ﴾ عیله‌ت و بایسه‌ بۆ ره‌تکردنه‌وه‌ی مالبه‌خشینه‌که‌یان و وه‌رنه‌گیرانی و قبوول نه‌بوونی له‌دو‌نی‌او قیامه‌ت دا. واته‌: هۆی وه‌رنه‌گیرانی مالبه‌خشین لێیان ئه‌وه‌یه‌: که‌ ئه‌وان فاسق و بۆ پروان، کافرو خودا نه‌ناسن.

﴿وَمَا مِنْهُمْ أَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَاتُهُمْ إِلَّا أَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ هیچ شتی نیه‌ مه‌نعی ئه‌وه‌ی لێ کردبێن که‌ مالبه‌خشینیان لێ

وهرگیری و خیر و خیراتیان لای خودا پهسند بی، بیجگه لهو هی: که نهوانه نهم سی رهوشته یان تیدا کژیوونه وه.

یه که میان: نهو به: بروایان: به خوداو به پیغه مبهری خودا نیه.

ددهم: ﴿وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا وَهُمْ كُسَالَى﴾ نوژه کانیان نه نجام

نا دهن مه گهر له حالئی ته مبه لئی و ته وه زه لی دا، که نوژه کانیان ده کهن بۆ ریبابازی و خویاریزی به، نهک له بهر نهو ده یکن کنه بروایان به و اجبی نوژه هیه. بۆیه ناکهن خودا پاداشیان بداته وه، له بهر نهو نوژه کانیان نه نجام نا دهن که فدرمانی خودا ینو به جی هینانی شرکی سرشانیانه. بۆیه له کاتی نه نجامدانی نوژه کانیان له شگرانو جهسته قورسن ده لئی بیگاریان پی ده کری، هیچ دل و دروونیان به نوژه که روناک نابیته وه جهسته یان چوستو چالاک نابی.

سییه: ﴿وَلَا يَنْفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَارِهُونَ﴾ مالو سامانیان نابه خشن

له بهر نهو نه دی جیهاد و سواری خیر و چاکه تی تر دا مه گهر به شیوه به کی پینا خوشبو و نه نابو ده لئی به زور لیان ده سیندری، چونکه نهوان نهم جوړه مالبه خشیننه یان به لاوه سهرانو جهریمه یو موسولمانان سوودی لی و ده گرن، نهک خویان، چونکه خویان به موسولمان حلیب ناکهن، کهوابی هیچ سوود و قازانجی قیامه تی لی ناکهن، چونکه برپاو نیمانی له گهل دا نیه، له دونیاش دا سوودی لی نابین.

بیگومان نه مه نمونه ی دوو پرووه له هه مو کات و سره مه یک دا، هه همیشه ترس سواری شانیان بووه له دل و راوکی دان، ده یانه وی خویان بسازینن، دل و دروونیکسی پیسو پوخل، روا له تیکی روت و قوت له هیزی گیانی، شتیک ده لئی که به دل پروای پی نیه.

نوژه ده کهن به ته مبه لئی جهسته گرانی و روتو خالی له هه مو لایه تیکی گیانی، نوژه که یان و نه نجام نا دهن که نیشانه ی نیمانی پیوه دیار بی، چونکه له ناخه وه هه لهنریان تیدا نیه، به لکو و هه ست ده کهن که به زور پیان ده کری و ناچارن، هه روه ها که مالو سامانی خویان ده به خشن نیشانه ی ناره زامه ندییان پیوه دیاره ده لئی پیستیان ده گروی به پروایان ده کیشی.

پەرەردگار ھەرگیز کردەوێهک وەرناگری که لەعه قیدەو ساوەرەو ھەلنەتولایی، ئاویتهی ھەستو شعور نەبووی، واقعەو ھەلنەر روکنی ھەرە گرنگی کردەو. نیتیش پێوەری راستو دروستی کردەوێه. پێغەمبەر ﷺ دەفرموی: (انما الأعمال بالنیات وانما لكل امرئ ما نوى).

لێرەدا پرسیارێک دێتە پێشەو. ئەویش ئەوێه:

لەنایەتی پێشودا وای راگەیاندا که دوورپووەکان دوو تاقم بن: بەشیکیان مایان بەخشیی بەنارەزۆی خۆیانو بەشیکیان بەزۆرە ملی مایان دابی! که چی لەم نایەتەدا دەق ئەوێ راگەیاندا که ھەر بەزۆرە ملی مایان دەبەخشن!!!

لەو لām دا دەلێن: ئەوان بەتیکرایی لەناخەو. پێیان ناخۆشە مالو سامانی خۆیان لەجیھادو بەرژووەندی تری موسولمانان دا بەخشن. وەلی ھەندێ لەوانە که بێ داوالێکردن بەنارەزۆی روالەتکاری خۆیان، شتیکیان بەخشیی بۆ خۆ ھەلنەنەووەو کهشخە کردن، یان شیوەی (تقیة) و خۆنیشان دان بەموسولمانی باش، مایان بەخشیو. کەوابوو ئەگەر شتیکان دابی ئەو لەبەر ئەو بوو مالبەخشی نەکیان بەلاو. ئاسان تر بوو ئەوێ بەشداری غەزای تەبووک بکەن، واتە بۆ خۆشاردنەو لەو سەفەر. سەختە ھاتوون پێشنیاری ئەوێان کردو: که برێ مالو سامان بدەن لەمالەو لێی دانیشن. کەوابوو لەراستی دا ئەم مالبەخشی نەکیان ھەرچەند بەروالەت بەویستی خۆیانە، بەلام لەراستی دا لەترسانەو بەزۆرە. ئەمانیش وەکوو تاقمەکی تریان لەترسانو بەناچاری داویانە.

لەلایەکە ترەو دەتوانین بلیین: مەبەست بەوشە (طوعاً) نارەزۆ پێخۆشحالی نە، بەلکوو مەبەست ئەوێه: بێ ئەوێ پێغەمبەر و موسولمانان یان سەرۆکەکانی خۆیان زۆریان بۆ بینن و لێیان بسیین، ئەوان ھەرچەندە پێشیان ناخۆشە مالی خۆیان داو. مەبەست بەوشە (کرها) زۆر لێکردن و ناچار کردنیان بەمال بەخشین.

بێگومان ئەو دوورپووانە: که بەنابەدلی و بۆخۆ دزینەووەو خۆشاردنەو مالو سامانیان دەبەخشن، دەوڵەمەندو خاوەن کوڕو خزمو کەسو کاربوون،

پیاو ماقوولو ریش سپی بنه ماله و خیلی خویان بوون، به لام نهم شتانه لای
خودا به هیچ ناچن، ده بی لای پیغه مبهرو موسولمانانیش بی بایه خ بزو به هیچ
نه چن، نه وانه نیعمه تیان نه دراوه تی تا پی تی دلخوش بن، به لکو فیتنه و
نیعمه ته خودا بوی هیانوزو، مایه ی سزاو ناره حه تیانه. که وایی **فَلَا تُعْجِبْكَ
أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَقْلَادُهُمْ** نه ی فروستاده! یان نه ی بیسه ر! با مالو سامانی
نمو دوورو وانه سهرنجی نیوه رانه کیشتی، مندالو که سرو کاریان نیوه نه خاته
حاله تی سهرسورمانه وه! با نازو نیعمه تی که پیمان داون نیوه سهرسام نه کا،
هممو نه و شتانه که بهرآله ت به نیعمه ت دینه بهرچاو له راستی دا هوکاری
به ده ختی و چاره ره شییه بو نه وان، **﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا﴾** پهروه ردگار دهیه وی بهو مالو سامانه له ژبانی دونیایان دا سزایان
بدا، نه وه تا به ماندوبویتیکی زورو چه رمه سهری کوی ده که نه وه، له پیناو
وه دهسته پینانی دا چهند تووشی گتروگرفتو دلپراوکی ده بن، پاشانیش
به خوشی و ناخوشی به نابهدلی و پیناخوشبو ونه وه ده بی له جیهاددا خهرجی
بکه ن، بهزه کاتو کومه گی کردنی موسولمانانو به هیژکردنی ده وه تی نیسلام
به شتیکی لی بیه خشنو ههروه ها مندالو که سرو کاریان وا ده بی له جه نگو
رویه ربوونموه دا گیان له ده ست ده ده نو شه مانیش بزیان به په روشنو چ
پاداشیشیان نادریتی (واته: فاسقی مه حروومن) **﴿وَتَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ
كَافِرُونَ﴾** بو نه وه ی گیانیان ده رچی به کافری! له قیامت دا سزا بدرتن
به سزای دژه خ، چونکه به کافری ده مرزو کرده وه ی باشیان هه مووی پوچ
کراوه تموه. واته: نهم مال پیدانو مندال پیدانو له شساغو نیعمه ته جوړاو
جوړانمی پینان دراوه، هه مووی له خشته بردنو نیستیدراجه، بو زیده گومرا
بوونیانه، وه کو له نایه تیکی تر دا ده فرموی: **﴿إِنَّمَا نُقَالِي لَهُمْ لِيُزَادُوا
إِنَّمَا﴾** آل عمران/ ۱۷۸، یان **﴿وَلَا تَقْدَنْ عَيْنِكَ إِلَى مِمَّا تُتَعَنَّا بِهِ أَزْوَاجًا
مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لِنَقْتَنَهُمْ فِيهِ، وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ
وَأَبْقَى﴾** طه/ ۱۳۱، یان **﴿أَيَحْسَبُونَ أَن مَّا نُعْذِّبُهُمْ بِهِ مِنْ مَّالٍ وَبَنِينَ،
نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ، بَلْ لَا يَشْعُرُونَ﴾** المؤمنون/ ۵۶.

به کورتی کرده دهی چاکی کافر وه کوو به جیهینانی صیلهی ره حمو
یارمه تیدانی لیتقه و ماوو نهم جوړه شتانه، وی ده چی له ژبانی دونیادا سوودی
لی ببینی، به لام له قیامت دا چ پاداشتی نادریته وه، ناماژه بهو
فرموده دهی که موسلیم له عانیسه وه ریوایه تی ده کا ده فرموی: عهرزی
پیغه مبهرم کرد وتم: نهی ره وانه کراوی خودا! نیینو جوو عان له سهرده می
نه زانی دا صیلهی ره حمی به چی ده هیئا، فقهیرو هه ژاری نان ددها، نایا نهو
کرده وانهی سوودی پی ده گه یه نن؟ پیغه مبهرم فرموی: نه خیر سوودی پی
ناگه یه نن؛ چونکه نهو روژیک لهر ژوان له ژبانی دا نه یگوتوه: (وب اغضر لی
خطیبتی یوم الدین) واته: چونکه بروای به خودا نه بوه..

له نه نه سه بهوه گیر دراو ته وه ده لی: پیغه مبهرم فرموی: پیغه مبهرم
پهرو ردگار ستم له موسولمان ناکا بو بچوو کترین چاکه، له دونیادا پاداشتی
ده داته وه، له قیامتیش دا پاداشی ده داته وه، به لام کافر: که له دونیادا
خواره مهنی ده ست ده که وی نهو به به سونگی نهو کرده وانهی که له دونیادا
بو خودا کردوونی، که چوو ژبانی قیامت وه نیتر هیچ چاکه یه کی نه
پاداشی پی وه ریگری.

قسهی پوختو راست نه وه یه: سوود بینینی کافر له چاکه ی خوی
له دونیادا به گویره ی ویستو شیراده ی خودایه، ههرکاتی ویستی له دونیادا
پاداشی بداته وه ده داته وه وه کوو ده فرموی: ﴿عَجَلْنَا لَهُ فِيهَا مَا نَشَاءُ
لِمَنْ نُرِيدُ﴾ الاسراء/ ۱۸.

سویند خواردنی دوورووه کانو هه ولدانی هه له ودهسته نانیان بو
تانه و ته شهردان له پیغه مبهرد

وَيَخْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمِنْكُمْ وَمَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرُقُونَ ﴿٥٦﴾ لَوْ يَجِدُونَ مَلَجًا أَوْ مَغْرَبًا أَوْ مُدْخَلًا لَّوَلُوا إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْمَحُونَ ﴿٥٧﴾ وَالصَّدَقَاتِ فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا وَإِنْ لَمْ يُعْطُوا مِنْهَا إِذَا هُمْ يَسْخَطُونَ ﴿٥٨﴾ وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ ﴿٥٩﴾

دهرباره ی هۆی هاتنه خواره و ی نایه تی ژماره (۵۸) بوخاری و نه سانی له نه بو سه عیدی خودریبه و ده گیر نه و، ده لی: له کاتی که پیغه مبهرد مالو سامانیکی دابهش ده کرد، ذولخو و یصیری ته میمی که (حه قوصی کوری زوهیره و ماکی خوار یجه کانه) هاته خزمه تی و تی: نه ی پیغه مبهردی خودا! دادپهروه ربه، عه داله تکاری بکاری نه! پیغه مبهردی فهرمووی: مالی ویران؛ نه گهر من عه داله تکاری نه کم نه دی کی عه داله تکاری نه بجام ده دا؟ عومهری کوری خه تتاب و تی: نه ی پیغه مبهردی خودا ئیزنم بده با له ملی بدهم، پیغه مبهردی فهرمووی: نا وازی لی بینه! بیگومان نه مه هاوه لو تا قم ده ستو دا ئه ریه کی هیه یه کی له ئیوه پیی ناخوشه نوژیان له گهل بکا، رۆز و یان له گهل بگری. نه مانه له نایین ده ر ده جن، وه کوو چوون تیر له که وان ده ر ده چی. نایه تی ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ﴾ ده ربازه ی نه وان هاتوته خوار ی.

ئیبو نه بی حاته م له جابیره و ره وایه تیکی له م شتیه گیراوه ته و. ئیبو جهریر له داودی کوری نه بو عاصیمه و ره وایه ت ده کا: ده لی: مالو سامانیکی

زہ کاتیان ہیئایہ خزمہت پیغہ مبر ﷺ بہ سہر تہو تہودا دابہ شی کرد، تا ہیچی نہ مایہوہ، پیاوئیکی نہ نصاری چاوی لہم دابہ شکر دہنہ بوو، وتی: تہمہ دادی تیدا بہ کار نہ ہاتوہ، نیتہر تہم نایہ تہ ہاتہ خواری.

ریوایہ تی تریش لہم بارہوہ ہمن بہ پیویستم نہ زانی راگوئی تیرہیان بکہم. سہر جہم ریوایہ تہ کان تہوہ دہ گہینہن کہ تہوانہی تانہو تہ شہریان دہدا لہ پیغہ مبر ﷺ دوو پروہ کان بوون.

پدیوہندی تہم نایہ تہ بہ نایہ تہ کانی پیشوہوہ تہوہیہ: دواي تہوہی کہ پەرہردگار تہوہی راگیانند: کہ دوو پروہ کان ہہموو زیانی دونیاو قیامہ تیان لہ خو گرد کردو تہوہ، تہمجار تہوہ روون دہ کاتہو کہ تہوان لہ ہیچ خراپہ کاریہ ک ناپرینگی تہوہ، کہ پہلاماری سوئندی بہ درو دہدن، لہہلو فرصت دہ گہرتن بو تانہو تہ شہردان لہ پیغہ مبر ﷺ تہوہ بوو: لہ سہر زہ کات وەرگرتن لہ دہولہ مہندان تانہیان لی دہداو دہیانگوت: خزمہ کانی پیش دہ خاو بہ زوری زہ کات بہوان دہدا داد پەرہری لہ دابہ شکر نہ کہ دا بہ کار ناہیئی.

بیگومان مونا فیکہ کان خویان خزاندو تہ ریزی موسولمانانہوہ، نہک لہرووی تیمانو باوہرہوہ، بہ لکوو لہ ترسانو بو خویاراستن، بو تہماعو دہ سکوت، تہمجار سوئندیان دہ خوارد دہیانگوت: تیمہ موسولمانینو بہ باوہرہوہ نیسلامان قبول کردوہ، نیتہر تہم نایہ تانہ فہ ضحیان دہ کہنو پەرہریان لہ سہر لادہہن، کراسی دوو پرووییان لہ بہر دادہرننو ہ فہرموی: ﴿وَيَخْلِفُونَ بِاللَّهِ اِنَّهُمْ لَمِنْكُمْ﴾ سوئند بہ خدا دہ خوزو جہخت دہ کہن: کہ تہوانہ بہ راستی لہ پیپی نیوہنو موسولماننو بہ دل نایینی نیسلامیان وەرگرتوہ، لہ کاتیک دا ﴿وَمَا هُمْ مِنْكُمْ﴾ تہوان لہ تاقمی نیوہ نین، ﴿وَلَكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرَقُونَ﴾ بہ لکوو تہوانہ دہستہو تاقمیکن ترسنوکنو چاوچنووک، لہ ترسو ناچاری دا خویان تیکہل بہ نیوہ دہ کہنو خو بہ پیپی نیوہ حلیب دہ کہن. تہوانہ: کہ تہو ہہموو سوئندانہ دہ خوزو خویان لہ کومہ لی نیوہ حسیب دہ کہن ﴿لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأً اَوْ مَغَارَاتٍ اَوْ مَدْخَلًا﴾ نہ گہر قہ لاو پہنا گایہ کیان چنگ بکہوی، یان تہ شکہوتو کونہ شاخیکیان بنوزیایہوہ، یان کونو نہ فہ قیکیان لہ زہوی دہست بکہوتایہو بیانزانیایہ تییدا نارام دہ گرنو

پارنیزراو دهن ﴿لَوْلَا إِلَٰهٌ﴾ خویان بۆ ده‌کوتاو په‌نایان بۆ ده‌بردو خویان تی ده‌خزانده له‌تیوه جیا ده‌بوونه‌وه. هه‌رچه‌نده ئهم جووره شوینانه خراپترین شوینو مه‌سکه‌نن ﴿وَهُمْ يَجْمَعُونَ﴾ نه‌وانه به‌راکردنو هه‌له‌یه کردن بۆ یه‌کی له‌م کونو که له‌به‌رانه رایان ده‌کردو راده‌جمین، به‌شیوه‌یه‌ک هیچ شتی نه‌ده‌بوو بیانگیریتیه‌وه، وه‌کوو ولاخی چه‌مووشو سه‌رکه‌ش غاریان بۆ لاده‌داو واته: ئهو ناپاکانه هیینه له‌تیکه‌لی تیوه بیزارن، هه‌ر زونا‌کایه‌کیان شک به‌ردایه خویان له‌تیوه جیا ده‌کرده‌وه..... یان له‌به‌ر نه‌وه‌ی ژۆر ده‌ترسن په‌رده له‌سه‌ر ناپاکیه‌که‌یان هه‌لبه‌ریتیه‌وه ئاواته خوازن شوینیکیان ده‌ست بکه‌ویو بۆ لای به‌غارو هه‌له‌داوان بچن، جا با ئهو شوینه ته‌نگو تاریکو هه‌لدیرو ناخۆشیش بی.

نه‌وان که له‌گه‌ل تیوه ده‌ژین ناچاریه‌و پێیان ناخۆشه، له‌خۆشه‌ویستییان نیه. به‌لام ناچارنو ناچاریش حوکی تایبه‌تی خۆی هه‌یه. هه‌ر بۆیه‌شه ئهو ناپاکانه هه‌میشه غه‌مبارو دله‌نگن که ده‌بینسن ئیسلامو موسولمانان له‌پیشکه‌وتنو سه‌رکه‌وتن دان.

ئه‌مجار سییاقی سووره‌ته‌که به‌رده‌وام ده‌بی له‌سه‌ر ده‌رخستنی نیازو مه‌به‌ستو کردارو گوشتاری به‌دو ناله‌باری مونا‌فیکه‌کان، په‌رده له‌سه‌ر دوو‌پوویی به‌دیه‌وشتیان لاده‌دا، هه‌رچه‌نده ئه‌وان هه‌ول به‌دن خویان به‌پیاو چاک به‌خه‌نه به‌رچاوو خویان دا‌پۆشن به‌لام نه‌یانتوانیو ناتوانن، چونکه خودا هه‌والی لی‌دان، هه‌یانبوو تانه‌و ته‌شه‌ری له‌پێغه‌مبه‌ر ﷺ ده‌دا، ره‌خنه‌ی لی ده‌گرت ده‌رباره‌ی دابه‌شکردنی زه‌کات به‌سه‌ر خه‌لک دا به‌وه تاوانباریان ده‌کره‌ گوايه: دادپه‌روه‌ری به‌کار ناهینی. له‌کاتی‌ک دا پێغه‌مبه‌ر ﷺ له‌هه‌موو تاوانی‌ک مه‌عصوم بووه. دادپه‌روه‌ریو ره‌وشتی پاکو به‌رز هه‌رلای ئهو به‌ته‌واوی هه‌بوو.

هه‌یانبوو ده‌یگوت: پێغه‌مبه‌ر خۆش باوه‌ری گسۆی له‌مشته‌و گسۆی له‌هه‌موو قسه‌یه‌ک ده‌گرێ، چی پێ بگوترێ باوه‌ری پێ ده‌کا، له‌کاتی‌ک دا ئهو پێغه‌مبه‌ر ﷺ یه‌که‌م ئاده‌میزادی ژيرو به‌رچاو‌رو‌نو لی‌زانو لی‌هاتوو کار دروست بووه، ته‌نانه‌ت لای دووژمنانیش چ جایی لای دو‌ست!

هه‌یانبوو قسه‌ی ناشرینو به‌دی ده‌بارهی پیغه‌مبه‌ر ﷺ به‌ده‌م دا ده‌هاتو
هه‌له‌وه‌پری ده‌کرد، جا که لی‌ی ناشرکا ده‌بوو، به‌سویندو پاکانه کردنی به‌درۆ
خۆی لی به‌ری ده‌کرد. هه‌یانبوو ده‌می خۆی ده‌پاراست نه‌یده‌وێرا شه‌وه‌ی له‌دلی
دایه‌ بیلێ، ده‌ترسا قورئان بیته‌ خوارێ ناپاک‌یه‌که‌ی ناشرکا بکا. ئیتر شه‌م
ئایه‌ته‌ی دوایی شه‌و هه‌لو‌ئێستو نیازانه‌ی مونا‌فقه‌کانمان بۆ روون ده‌کاته‌وه‌و
ده‌فه‌رموی: ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ﴾ هه‌ندێ که‌س له‌ناو ناپاکان
هه‌یه: که ره‌خنه‌ت لی ده‌گرێ ده‌رباره‌ی دابه‌شکردنی ده‌ستکه‌وتی جه‌نگو
زه‌کاتی مالو سامانی ده‌وله‌مه‌ندان که لییان وه‌رده‌گرێ، تانه‌و ته‌شه‌رت لی
ده‌ده‌ن، پرپیاگه‌نده‌ی ناشیرینت ده‌رباره‌ بلاو ده‌که‌نه‌وه، گوایه: تۆ فه‌رقو
جیاوازی لایه‌نگیری ده‌که‌ی له‌دابه‌شکردنی شه‌و مالو سامانه‌ دا که ده‌که‌وێته
ژێر ده‌ستت!! شه‌وانه‌ که شه‌و پرپیاگه‌ندانه‌ بلاو ده‌که‌نه‌وه له‌به‌ر دڵسۆزیان نیه
بۆ عه‌داله‌تکاری، نیازیان پاک نیه‌و بۆ دادو تایین هاوار ناکه‌ن، به‌لکو شه‌وانه
بۆ به‌رژه‌وه‌ندی خۆیان هاواریان لی هه‌لساوه، بۆ ته‌ماعو چارچنۆکی خۆیان
شاته‌ شاتیانه‌. (به‌کوردی شینه‌که‌یان بۆ حسێن نیه‌ بۆ هه‌ریسه‌یه‌!!)

هونهینی دابهش ده کرد وتی: ئەی پیغه مبهری خودا! دادوهرانه دابهشی بکه. وه کوو له پیشهوه ناماژه مان پی کرد.

هه ندیکیش ده لێن: ره خه گره که (ابو الجواطی) دوو پروو بوو: که ره خه ی ده دابهش کردنی پیغه مبهر گرتو وتی: سهیری ئەم براده ره ی خۆمان ناکهن؟ زه کاتو دهستکهوت، به سهر شوانو گاوانه کان دا دابهش ده کاو پیشی وایه: عه دالته به کار ده هینی!!

پیغه مبهر ۱ فهرمووی: مالتوێران! بۆچی شوانی ده بیته له کهو عه یبه؟ ئەدی موسا شوان نه بوو؟ داوود شوان نه بوو؟ جا که کابرا روشت، پیغه مبهر ۲ فهرمووی: ترستان له ئەم کابرایه هاوه لانی ببی نه مانه دوو پروو.

به هه ر حال ده قه قورئانییه که ئەوه ده چه سپینی که ره خه و تانه و ته شه ره که کۆمه لیک دوو پروو ئاراسته ی پیغه مبهریان کردوه، که گوتووشیانه، له بهر خاتری دین نه یانگوتوه، به لکوو بۆ به شی خۆیان هاواریان لی هه لساوه، به وه شیتگیر بوون که به شیان نه دراوه، ته مهش نیشانه ی دوو پرووی و ناکهس به چه ییانه. چونکه که سیک به وای به ئیسلام هه بی، گومانی له ره وشت به رزی پیغه مبهر دا نابێ، ته نانه ت پیغه مبهر ۳ پیش پیغه مبهرا یه تیشی به راستگۆو نه مین ناسراو بووه. عه دالته کارای لایه نیکێ ته مانه تی خودایه و خراوه ته سه رشانی موسولمانانو ته وانیش پابه ندی بوون چ جایی پیغه مبه ره که یان.

ناشکرا شه ئەم ده قه قورئانییه نه چیرۆکی روداوو دیارده ی رابووردو ده گیرته وه: که پیش ئەم غه زایه روویان داوه، که لیره دا له ناوه ندی باسی ئەم غه زایه (واته: غه زای ته بوو ک) دا ده پخاته پروو بۆ وینه کیشانی حالو چۆنیه تی هه میشه یی دوو پرووه کانه.

هه ر به م بۆنه یه وه سه ییاقی قورئان رێگای گونجاوو شیواو به موسولمانانمان پیشان ده دا ده فهرمووی: ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ﴾ ته گه ر ته وانه به وه رازی بوونایه: که پیغه مبهر ۴ بۆی دیاری ده کردنو ده يدانی له دهستکهوتو زه کات نه فسییان پیی دا بهرکایه و

ہرچہ نندہ بدشہ کدیان کہ میش بواہ قنیا تیان پی بکردایہ، ﴿وَقَالُوا: حَسْبُنَا اللَّهُ﴾ بیان کوتاہ: فدضلو نیعمہتی خودمان بہ سو رازین بدو بہ شہی پیمان دراوہ، ﴿سَيُؤْتِنَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ﴾ لہوہ بدوا خودا رزقو رزؤیما دہداتی و لہ دہسکو تیکی تردا بہ شمان زیاد دہکا، پیغہ مبہر بہشی زیاترمان دہداتی ﴿إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ﴾ نئمہ ٹومیدمان وایہ: کہ خودا لہ فدضلو نیعمہتی خوی پی بہ شمان نہکا، نئمہ حہ زمان لی بہ خودا بہ شمان بداو، جگہ لہ خودا لہ کہسی تر داوای ہیچ ناکہین. نئمہ ہر بو لای خودا مہیلو سو زمان ہدیہ حہ زمان ہر لہ نیعمہتی شہوہ. شہدیہ شہدہ بو شہخلاقو رہوشتی ہرزو شیوا بہ موسولمان، شہدیہ: شہدی نہفسو شہدی نیمان رہ زامہندی بہدابہ شکرانی خودا پیغہ مبہر، رہ زامہندی گہردنگہچی و قہناعت، نہک رہ زامہندی ترسو زؤری!

شہگہر شہوانہ بہدابہ شکرانی خودا پیغہ مبہر رازی بوونایہ قسوہ گفتوگوو ناخواتنو ہل سو کہوتیان بدو جؤرہ بواہ کہ گوترا، شہوہ بو شہوان دہوہ مایہی بہختہ وری ہردوو جیہانو رہ زامہندی خودایان بہدہست دہہینا، مہبہستی قورٹان لیژہدا قیرکردنو شہدہب دادانی موسولمانانہ کہ ہہمیشہ بہ نیعمہتی خودا رازی بن، بہدابہ شکردنی دہستکہوتو زہکات کہ پیغہ مبہر شہنجامی دہدا رازی بن، چونکہ ہرچی دہیکاو فہرمانی پی دہکا دادپہرہری عہدالہ تکاریبہ، بہرژہ وندی موسولمانانی تیدایہ، کہوابی شہرکی شہرسانی موسولمانانہ کہ رازی بن بہبہشی خودا تہماعی زیاتریان نہبی...

شہوہ شہشت لایہ نہی زہکاتیان بہسہردا بہش دہکری
 ﴿إِنَّمَا الصَّدَقَتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَمِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَرَامِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَبْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾

ئه‌مجار دوا‌ی روون کردنه‌وه‌ی ئهم شیوه ئه‌ده‌به به‌رزه شیاه له‌ئاستی
خوداو پیغه‌مبهری خودادا، به‌دلو به‌گیانو له‌ناخه‌وه، نه‌ک به‌سه‌ر زاره‌کی،
ئه‌وه راده‌گه‌ینی که ئیش به‌ده‌ست پیغه‌مبهر نیه ئه‌وه دابه‌شکردنه پیغه‌مبهر
له‌خۆیه‌وه ئه‌نجامی نادا، به‌لکوو فه‌رمانی خودایه‌وه فه‌رزی خودایه‌وه
دابه‌شکردنی خودایه، پیغه‌مبهر ته‌نها ئه‌نجامی ده‌داو هیچی تر. ئهم زه‌کاته
فه‌رزیکی خودایی‌یه‌وه به‌فه‌رمانی خودا، پیغه‌مبهر ﷺ له‌ده‌وله‌مه‌نده‌کانی
ده‌ستینی‌و به‌سه‌ر هه‌زاره‌کان دا دابه‌شی ده‌کاته‌وه، ئه‌وه که‌سانه‌ی که
زه‌کاته‌که‌یان به‌سه‌ردا دابه‌ش ده‌کری دیاری‌کراو‌و قورئان ده‌ستینیشانی کردو‌و
که‌س ده‌سه‌لاتی گۆران‌کاری‌و زیاده‌و که‌م تیدا کردنی نیه‌وه ته‌نانه‌ت
پیغه‌مبهریش مافی ئه‌وه‌ی نه‌دراوه‌تی، ئه‌وه‌تا: قورئان به‌ته‌داتی حه‌صر ئه‌وه
تاقو گرۆه‌انه ده‌ست نیشان ده‌کا که زه‌کاتیان به‌سه‌ردا دابه‌ش ده‌کری‌و
ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ... (الآیة)﴾ مونا‌سه‌به‌وه په‌یوه‌ندی ئهم ئایه‌ته‌ش
به‌ئایه‌ته‌کانی پێشوه‌وه ئه‌وه‌یه: کاتی‌که دو‌رو‌وه‌کان ره‌خنه‌یان له‌شیوه‌ی
دابه‌شکردنی زه‌کات گرت. په‌روه‌ردگار ئه‌وه‌یان بو‌ روون ده‌کاته‌وه که زه‌کاتو
صه‌ده‌قه به‌سه‌ر ئه‌وه هه‌شت تاقو گرۆه‌دا به‌ش ده‌کری‌و به‌س! که‌سی تر
مافی ره‌خنه‌گرتنی نیه‌وه که‌س رایه‌ی نا‌که‌وی تانه‌وه ته‌شه‌ر له‌دابه‌شکردنی
پیغه‌مبهر بدا، ئه‌وان که ره‌خنه‌ بگرن هه‌له‌زو پیغه‌مبهر ﷺ له‌سه‌ر حه‌قه‌وه
ته‌نفیزی فه‌رمانی خودای کردو‌وه، هینانی ئهم ئایه‌ته له‌م شوینه‌دا زۆر
گونجا‌وو جێ‌ی خۆیه‌تی بو‌ ئه‌وه‌ی رێبازی حه‌قو عه‌داله‌ت‌کاری له‌شیوه‌ی
دابه‌شکردنی زه‌کات دا روون بکاته‌وه، ده‌وله‌مه‌نده‌کان ستم نه‌که‌ن، نه‌چن
جگه له‌م صنفانه بیده‌ن به‌که‌سانی تر: که شیاهی زه‌کات پێدان نین. له‌لایه‌کی
تره‌وه ئایه‌ته‌که یاد‌خه‌ره‌وه‌یه‌کی هه‌میشه‌یی‌یه: که ئه‌وه هه‌شت صنفه شیاهی
زه‌کات پێدانن، هه‌لئانی ده‌وله‌مه‌نده‌کانیشه که مافی هه‌زاران له‌مالی خۆیان
دا ده‌ریکه‌ن، به‌بێ منه‌ت‌کردن‌و خۆ به‌سه‌ردا بادان، حه‌قی خودا له‌مالو
سامانی خۆیان دا بده‌ن به‌نا‌تاجان.

هینانی نهم ثایهته له نیوان شهو ثایهتانه دا که باسی مونافیتو فرتو
قیله کانیان ده کمن، بۆ ناگادار کردنه وه یانه که شهوان شیایو زه کات پیدان نیو
نابی به ته مابن زه کاتیان بدریتی و (دهستی خزیان بن سهریان بدهن).

«دهرموی: ﴿أَتَمَّا الصَّدَقَاتُ﴾ نهوه کوو زه کات ده درۆ حقه بیاندریتی
تیللا که ده درۆ: ﴿لِلْفُقَرَاءِ﴾ بۆ فه قیرانه؛ شهوانه ی نه کاسبیان هیه نه مالو
سامان. ﴿وَالْمَسَاكِينَ﴾ بۆ هه ژاران؛ شهوانه ی که میک مالو سامانیان هیه
به لام پی به پتیه ناچن. ﴿وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا﴾ شهوانه ی نیشو کاری زه کات
کو کردنه نه نجام ده دان. ﴿وَالْمُؤَلَّفَةَ قُلُوبُهُمْ﴾ شهوانه ی تازه موسولمانبوونو
هیشتا دلیان له سهر نیسلام دانه مه زراوه، ﴿وَفِي الرِّقَابِ﴾ بۆ کۆیله سازاد
کردن؛ شهوانه ی کۆیله ن، پاره یان ده دریتی بۆ شهوی خزیان سازاد بکه ن!
﴿وَالْغَارِمِينَ﴾ شهوانه ی قهرزدارن، به مه رجیک پاره قهرز کردنه کیان بۆ
پروژه ی بیدینی نه بووی و له قهرز کردنیش دا زیده رهویان نه کردبی. ﴿وَفِي
سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ههروا ده درۆ بهوانه ی له ریگه ی خودا دا تیده کۆشن، جا
تیکۆشانه کیان جهنگان دژی کافران بی، یان قوتابی ئایینی بن، یان
بانگهوازی نیسلامی بلاو بکه نهوه.

﴿فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ﴾ نهم زه کاته فهرزیکه خودا پتیبستی کردوه،
تهرکیکی سهرشانی دهوله مه ندانه خودا واجبی کردوه. ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾
خودا زاناو دانایه له حوکمو بریاری دا، هچ نیشیکی بی حیکمهت نیه.

به لگه له سهر شهوی که وشه ی (الصدقات) مه به ست پی زه کاتی
واجبه. نهوه یه: یه کهم (ال) له وشه ی (الصدقات) دا نه لفو لامی عه هدی
ذو کریه، شهوی له وه پیشیش باس کراوه زه کاتی فهرزه واجبه، که
له ثایهته که دا ناماژه ی پی کراوه «دهرموی: ﴿وَمِنْهُمْ مَّنْ يَلْمِزُكَ فِي
الصَّدَقَاتِ﴾».

دووه: پهروهردگار به (لامی ته ملیک) مافی شهو ههشت صنفانه ی
له زه کات دا چه سپاندوهو کردویه تی به ملیکی شهوان، شهوی که ده کری
به ملیکیان زه کاتی واجبه، چونکه له ثایهته که دا به شییک بۆ شهو کارمه ندانه

دیاری کراو که به سهر کۆکردنه وه و حیسابکردنی دا راده گهن، دهی کارمه ند
بۆ زه کاتی زاجب داد نه نری نه ک بۆ زه کاتی مه ندوبه. ههروه ها چونکه زه کاتی
مه ندوبه ده توانری بدری به غهیری نهو صنفانه ش...

نهو شتانهی زه کاتیان تیدایه چوار شتن: پاره و پوول ئاژهل، بهروبومی
کشتو کالو باخ، بازرگانی.

لیره دا لیکۆلینه وه یه ک ههیه:

۱- تیمامی شافیعی به لایه وه پتویسته هه موو زه کاتیکی واجب: وه کوو
زه کاتی چوار جوړه که (پاره، ئاژهل، بهروبوم، بازرگانی) و زه کاتی
سهر فیتره، بدری بهو ههشت صنفانهی نایه ته که ئاماژه ی پئی کردون،
ده لئی: چونکه نایه ته که به (لامی ته ملیک) نهو زه کاته ی کردوه به مافی
نهو کۆمه لانه وه به (واوی ته شریک) به شدارییانی چه سپاندوه،
به شکردنه که ی بدر شهی (إنما) کورت هه لێنانه وه لهو ههشت صنفانه دا.
که وایی نایه ته که ده قه له وه دا که زه کاته واجب ده کان ملکی نهو ههشت
پۆلانه یه و خۆیان له ناو خۆیان تییدا هاو به شن. هه ر به لای شافیعی یه وه
که سیک زه کات یان سهر فیتره ی دا ده بی له هه ر صنفه ی له سی که س
که متری نه دا، چونکه که مترین کۆ سی که سه. (اقل الجمع ثلاثة).

۲- سی پێشه وایانی تر، پێیان وایه: دروسته زه کاته کان بدرین به یه ک صنف.
ههروه ها به لای نه بو حه نیفه و مالیکه وه دروسته بدری له هه ر صنفه ی
به یه ک که س. چونکه نایه ته که ته خیری تیدایه له نێوان صنفه کان دا.
ئاماژه به وه که پهروه ردگار ده فرموی: ﴿وَأَنْ تَخْشَوْهَا وَتُؤْتُوَهَا
الْفُقَرَاءَ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ لبقرة/ ۲۷۱. ههروه ها له پیغه مبه ره وه
فرمووده یه ک ههیه: که کۆمه لیک له مه عازده ریوایه تی ده کن:
پێغه مبه ر ﷺ فرموویه تی: (أُمِرْتُ أَنْ أَخُذَ الصَّدَقَةَ مِنْ أَغْنِيَائِكُمْ،
وَأُزِدَّهَا عَلَى فَقَرَائِكُمْ) دهی نه وه تا له فرمووده که دا ته نیا یه ک صنف
باس کراوه که صنفی فه قیرانه. به لگه یان له سهر نه وه: که دروسته له هه ر
صنفه ی بدری به یه ک که س، نه وه یه: ده لێن: (أل) له جه معی موعه ر ه ف دا
به مه جاز جینس ه گه یه نی، واته: جینسی سه ده قه بۆ جینسی فه قیر، دهی

خو جینسی فەقیر بەیەك كەس دیتە جی، كەوابوو (ال) بەمەجاز بو جینس بەكار دینین چونكه محالە بو حەقیقەت بەكارى بینن، كوا دەتوانی زەكات بدری بەهەموو هەژرايك، واتە: ناگونجی كایرا هەزار دیناری زەكات هەیه بیدا بەهەموو فەقیران!!؟

رونكردنهوهى ههشت صنفهكان كهسێ به درێژى بهم جوړهیه:
یه كهه: تاقمی فەقیران، نهوانه پێوستیان بهیارمهتیدانى مالى هەیمو دهوله مەندنین، بەلكو هیچیان نیه.

دووهم: مسكینو هەژار نهوانه كه هەندى دهرامهتیاى هەیه بهلام بهشیان ناکاو پێى نازین.

زاناکانی شرع راجیاییان هەیه دهربارهی فەقیرو مسكین لهوهدا نایا كامهیان حالى خراپتره؟

شافیعییهكانو حەنبەلییهكان، پێیان وایه: فەقیر حالى له مسكین خراپتره، نه مان دهلێن: فەقیر كهسێكه هیچی نهی، نه مالو سامانى هەبی، نه كارو كاسییشی هەبی بتوانی ژبانی خوێ دا بین بكا. بهلام مسكین نهو كهسهیه. ملكو مالى هەبی، كارو كاسبی هەبی بهلام بژێوی دا بین نهكا.

حەنبەلییهكانو مالکییهكان به پێچهوانه ی شافعییهكانو حەنبەلییهكانهوه نو دهلێن: مسكین حالى خراپتره. نهه راجیایییه چ بهرومیکی نهوتوی لی شین نابی، چونكه هەر دواتمه كه زەكاتیان پێی دهدری خوێو صهده قهیاى پێی دهشی، نهه راجیایییه كاتیک بهروبوومی دهبی كه كایرايك وه صهیت بكا فلانه شتی بو فەقیران بی بهشی مسكینانی لی نهدری، یان به پێچهوانه وه، یان كایرا شتیك دا بنی بو فەقیرانو شتیکی تر بكاته وه صهیت بو مسكینان نهو كاته پێوسته شۆن رێبازی تاقمیک لهه زانایانه بکهوین.

بهلگه ی شافعییهكانو حەنبەلییهكان نهوهیه: دهلێن: پهروهردگار له نایهته كه دا فەقیرهكانی پیش خستوه، چونكه ناتاجیان زیاتره، ههروهها قورئان دهفرموی: ﴿وَأَمَّا السَّاعِيَةُ فَكَانَتْ لِمَسَاكِينَ...﴾ (الكهف/ ۷۹)، نهوهتا نهمانه كهشتیان هه بهوه مسكینیش بوون؛ ههروهها پیغه مبهرد.

فهرمویه تی: ﴿ اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَعُوْذُبِکَ مِنَ الْفَقْرِ.....) وه کوو له ریوایه تیکی حاکم دا هاتوو که له نه بو سه عید که ده گیریتوه ده لی: پیغه مبه ره که ده پارایه وه: ﴿ هیه فهرموو: ﴿ اَللّٰهُمَّ اَحْيِنِیْ مَسْکِیْنًا، وَاَمِتْنِیْ مَسْکِیْنًا، وَاَحْسِرْنِیْ فِیْ رُمَّرَةِ الْمَسَاکِیْنِ) دهی ناگونجی پیغه مبه ره پدنا بگری له شتیکی خرابو دواپی داوای شتیکی خرابتر بکا.

کهوابوو مسکین نهو که سهیه که شتیکی هه بی و بهشی ژبانی نه کا. نه وه تا: زانایانی زمانی عه ره بی: وه کوو ئیبنولنه باری ده لین: مسکین: به که سی که ده گوتری شتیکی هه بی بیخوا، فه قیر: که سی که هیچی نه بی. ده لین: له زمانی عه ره بی دا فه قیر که سی که برپه ی فه قهراتی پشتی له بهر نه بوونی بژیوی دهرهاتین واته: هیچ حالیک له وه ناخوشر نه بی.

ههروه ها شه یخان (موسلیمو بوخاری) ریوایه تیک له نه بو هه ره یه ره وه ده گیرنه وه: که پیغه مبه ره ﴿ فیه فهرمویه تی: ﴿ لیس المسکین بهذا الطواف الذي يطوف على الناس فترده اللقمة واللقمتان، والتمرة والتمرتان، قالوا: فما المسکین یارسول الله؟ قال: الذي لا یجد غنی یغنیه، ولا یفطن له فینصدق علیه، ولا یسأل الناس شیئا.)

به لگهی حه نه فیه کانو مالکیسه کان له سه ره بۆچونه که یان که ده لین: مسکین له فه قیر حالی خرابتره. نه وه یه: په ره ره گار ده فهرمو ی: ﴿ اَوْ مَسْکِیْنًا ذَا مَتْرَبَةٍ ﴿ البلد / ۱۶، واته: پیستی جهسته یی به گلو خو له وه نووسابی. که نیشانه ی ناتاچو نه بوونی ه تی...

برپی له زانایانی زمانیش وه کوو نه صمه عی و ئیبنو سیکیت گوتوو یانه: مسکین که سی که هیچی نه بی، فه قیر که سی که شتیکی هه بی به لام بهشی بژیوی نه کا. هه ره ها مسکین نهو که سهیه: که له هه ره شوئینیک بوو نیشه جی ده بی و شوئینی تایبه تی نه بی شه مهش شه یه پی هه ژاری و نه بوونی یه.

نه وه ی ناشکراو نومایانه زانایانی زمانیش راجیاییان هیه. کهوابوو زانایانی شهرعیش که له م باره وه راجیاییان له ناو دا پهیدا بووه، له سه ره بنه مای راجیایی زانایانی زمان سه ری هه لداوه.

به‌دهر حال هدمو لایه‌ک له‌سەر شهوه کۆکن که (فقرا ■ مساکین) دوو صنفنو زه‌کاتیان پێ ده‌شی.

شهوه یوسفو موحه‌مه‌د؛ هاوه‌لانی شهوه‌ه‌نیفه، ده‌لێن: (فقراء) و (مساکین) یه‌ک صنفن.

ئه‌م خیلافه‌ کاتی سوودی هه‌یه، که کابرایه‌ک شتیکی مالو سامانی خۆی بکاته وه‌صیعت بۆ فلانو بۆ فه‌قیرو مسکینان. جا شه‌وانه‌ی که ده‌لێن: یه‌ک صنفن، فلانه‌که نیوه‌ی سییه‌که‌که‌ی ده‌که‌ویۆ فه‌قیرو مسکینه‌کانیش نیوه‌که‌ی تری ده‌با.

له‌سەر رای شه‌وانه‌ی که ده‌لێن: دوو صنفن سییه‌که‌ مالی کابرا ده‌کرێته‌ سێ به‌ش، بۆ فلانه‌که‌س به‌شی‌کۆ بۆ فه‌قیره‌کان به‌شی‌کۆ بۆ مسکینه‌کانیش به‌شی‌ک.

ئه‌ندازه‌ی فه‌قیرو چه‌نده‌و که‌ی ئاده‌سی‌زاد به‌هه‌زار داده‌نوی...

زانایانی شرع له‌سەر شهوه کۆکن؛ که‌سی‌ک خادمو خزمه‌تکاری هه‌بێ و به‌لام نه‌توانی بێ شه‌و خادیمه‌ هه‌لب‌کان بۆی هه‌یه زه‌کات وه‌ریگری، زه‌کاته‌ده‌ر ده‌توانی زه‌کاتی بداتی، جگه‌ له‌وه راجیایی هه‌یه:

۱- شه‌وه هه‌نیفه ده‌فرمووی: که‌سی‌ک بیست دیناری زێ یان دووسه‌د

دیره‌می هه‌بێ نابێ زه‌کات وه‌ریگری شه‌وه هه‌نیفه نیصابی زه‌کاتی داناوه

به‌رێژه‌ی فه‌قیرو ده‌وله‌مه‌ندی، چونکه‌ وه‌کوو کۆمه‌لێک له‌مه‌عازه‌وه

فرمووده‌یه‌ک ریاوایت ده‌که‌ن ده‌لی پیغه‌مه‌به‌ر فرمووی: (امرت ان اخذ

الصدقة من اغنيائکم، واردها في فقرائکم) شه‌وته‌ که‌سی‌ک شه‌و ئه‌ندازه

ئالتونه‌ی هه‌بێ یان شه‌و مه‌بله‌غه‌ دیره‌مه‌ی هه‌بێ به‌ده‌وله‌مه‌ند حلی‌به‌و

له‌تاقمی فه‌قیران نیه، واته‌ ده‌بێ زه‌کات بدا نه‌ک زه‌کات وه‌ریگری.

۲- ئیمامی ئه‌حمه‌دو شه‌ورو ئیسه‌حاقو زانایانی تریش فرموویانه‌ که‌سی‌ک

(۵۰) په‌نجا دیره‌می زیوی هه‌بێ یان بایه‌ی شه‌وه‌نده‌ی زێ هه‌بێ، نابێ

زه‌کات وه‌ریگری! هه‌روه‌ها زه‌کات پێ شیاویش -جگه‌ له‌قه‌رزدار- نابێ

له‌په‌نجا دیره‌م زیو یان قیমে‌ته‌که‌ی بدریتی، به‌لام قه‌رزدار ده‌تواند‌ری

زیاد له‌و ئه‌ندازه‌یه‌ی بدریتی.

بہ لگہ لہ سہر تہوہ: کہ کہ سیٹک پہ نجا دیرہ می ہبی بہ دولہ مہند
حلیبہ، تہو فہر موودہ یہیہ: کہ دارہ قوطنی لہ عہ بدولای کوری مہ سعودہ وہ
ریوایدی کردوہ، دہ لئی: پیغہ مہر ﷺ فہر مووی: (لاتحل الصدقة لرجل لہ
خمسون درہما) بہ لام تہم فہر موودہ یہ لاوازی لہ یسناء ہکی دا ہیہ.

۳- تہوہ ی کہ لہ مالیکہ وہ مہ شہورو باو تہوہ یہ: کہ پرسیار لہ نیمیامی
مالیک کراوہ نایا کہ سیٹک چل دیرہ می ہبی زہ کاتی دہریتی؟ وتی:
بہ لئی دہریتی.

فہ قیر بہ لای مالیکیہ کانہوہ کہ سیٹک بہشی سالیکی تہوای بڑیو
پوشاکو پیوستیاتی تری ہبی.

۴- شافعیو تہبو تہو فہر موویانہ: کہ سیٹک بتوانی کاسبی بکاو
وہ ستایہ تیو دہست رہنگینی یہ کی ہبی، جہستہو عہ قلو ہوشی تہوای بی،
بہ جڑیک بتوانی لہریگی نیشرو کاری خویہ وہ خوی بہ خویو بکا، زہ کاتی لی
حرامہ.. لہبر تہو فہر موودہ یہی تہبو داوودو تیر میذیو دارہ قوطنی
لہ عہ بدولای کوری عومرہ وہ لہ پیغہ مہر وہ ریوایدی تیان کردوہ کہ
فہر موویہ تی: (لاتحل الصدقة لغني، ولا لذي مرة سوی).

نایا زہ کاتو سہر فیتہ دہرئی بہ کافرو نالو بہیتس پیغہ مہر؟
ظاہیری نایہ تہ کہو ہیانی وشہ کہ بہو شیوہ گشتیہ داخوای تہوہ یہ:
کہ زہ کات بدری بہ ہر نادہ میزادیکی فہ قیر ہزار جا لہ نالو بہیت بن، یان
خزم کہ سرو کاری زہ کاتہرہ کہ بن. موسولمان بن یان کافر!!
بہ لام زانایانی شہر پییان وایہ: زہ کات تہنہا دہرئی بہ موسولمانان،
نابی ہیچی لی بدری بہ کافر. چونکہ لہ صہ حیحدین دا فہر موودہ یہ کت ہیہ
تہینو عہ بیاس ریوایدی کردوہ: کہ پیغہ مہر ﷺ کاتی معازی دہنارد بو
یہ مہن پی فہر موو: (اعلمهم ان عليهم صدقة تؤخذ من اغنيائهم، فتُرد
على فقرائهم) قیریان کہ زہ کاتیان لہ سہرہو بہ سہر ہزارہ کانیان دا دابہش
دہ کرتہوہ. ہر لہروانگی تہم فہر موودہو تہبو حنیفہ پی وایہ: دروستہ
سہر فیتہ بدری بہ کافر چونکہ حہ دیتہ کہ ہر باسی زہ کاتی کردوہ.

ههروه‌ها زانایانی شهرع پێیان وایه دروست نیه: زه‌کات بدری به‌و که‌سانه‌ی که بۆتۆیان له‌سەر زه‌کاته‌ره‌که‌یه؛ وه‌کوو دایکۆ باوکۆ مندالۆ خێزان.... چونکه زه‌کات پێدان بۆ لابرندی ئاتاجیه، ده‌ی که‌سیک بۆتۆی دابین بکری، ئاتاجی نامینی، له‌همان کات دا که‌سیک زه‌کات بدا به‌وانه‌ی نه‌فه‌قه‌یان له‌سه‌ریه‌تی مانای وایه زه‌کاته‌که به‌خودی خۆی ده‌به‌خشی و سوود گه‌یاننده به‌خودی خۆی!

ههروه‌ها زانایانی شهرع کۆکن له‌سەر شه‌وه: که دروست نیه زه‌کات به‌به‌ره‌ی هاشم بدری، چونکه فەرمووده‌یه‌ک هه‌یه، موسلیم له‌موطه‌للیبی کۆری ره‌بیعه ریوایه‌تی کردوه: که پیغه‌مبەر ﷺ فەرموویه‌تی (ان هذہ الصدقه انما هي اوساخ الناس، وانها لاتحل ل محمد ولا ل آل محمد) نه‌م زه‌کاته چلکی خه‌لکه بۆ موحه‌مه‌دو خزمو که‌سو کاری موحه‌مه‌د حه‌لال نیه.

ئیمامی شافعی ده‌فهرمووی: بۆ موطه‌للیبیه‌کانیش حه‌لال نیه. له‌به‌ر شه‌وه فەرمووده‌یه‌ی بوخاری له‌جویه‌یری کۆری موطعیم ریوایه‌تی کردوه: که پیغه‌مبەر ﷺ فەرموویه‌تی: (ان بني هاشم وبني المطلب شیئ واحد، وشبک بین اصابعه...!)

نه‌و نه‌ندازه‌یه‌ی له‌زه‌کات ده‌دری به‌فه‌قیرو هه‌زار!!

زانایانی شهرع رای جیا جیا یان له‌م باره‌وه هه‌یه:

ئهبو حه‌نیفه، ده‌لی: نابۆ له‌نیصابی زه‌کات تێپه‌ر بکا، واته: باش نیه دووسه‌د دیره‌می زیو یان قیمه‌تی شه‌وه بدری به‌یه‌ک که‌س! ئیمامی شافعی ده‌لی: فه‌قیرو هه‌زار شه‌وه‌نده‌یان ده‌دریتی که ئاتاجیان نه‌مینتی، چونکه مه‌به‌ست له‌زه‌کات نه‌هیشتنی ئاتاجیه.

ئیمامی مالیک پی‌ی وایه: شه‌وه پابه‌نده به‌ئهیجه‌یه‌ادی ئیمامه‌وه، ئیمامی مالیک له‌ته‌ک ئیمامی ته‌حه‌مه‌د دا پێیان وایه: دروسته به‌شی سالتیکیان بدریتی.

ئایا دروستە زەکات لە ولاتی کەو بە گۆیزرتەو بە هەزارانی
ولاتی کەس تو؟

لەم بارەو زانایانی شەڕی دوو رایان هەیه:

جەماوەری زانایان پێیان وایە: دروست نیە، زەکات لەو شارە مالو
سامانە کە لی یە بە گۆیزرتەو بەو شارێکی تر، بە لکۆو هەر دەبی بەدری
بە ئاتاجانی ئەو شارە.

بەلام مالیکیە کانو شافیعیە کانو حەنبەلیە کان بەلایانەو دروستە
زەکات بە گۆیزرتەو بە ولاتی ک: دووریە کە کەمتر بی لە مەسافە قەصر؛
کە دروستە نوێژی تێدا کورت بکرتەو. واتە دەبی لە (٨٩) کیلومەتر کەمتر
بی. چونکە کەمتر لەو ئەندازە دووریە بە ولاتی جیا حلیب ناگری.

شافیعی پێی وایە: ئەگەر لە ولاتە مالو سامانە کە لی یە ئاتاج
دەست نە دە کەوتن پێویستە زەکاتە کە بە گۆیزرتەو بە نزیکترین ولات: کە
ئاتاجی تێدا بی. ئەگەر پێی ئاتاج لە ولات دا هەبوونو زەکاتیان پێ درا، پاشان
هەندیک لە مالی زەکات مایەو دە گۆیزرتەو بە ولاتی کە تری نزیک.

ئێبنو لقاسو سوحنون بەلایانەو دروستە لەبەر پێویستی زۆر، زەکات
لەم شار بو ئەو شارو لەم ولات بو ئەو ولات بە گۆیزرتەو، چونکە دەبی
هەموو کاتیک ئاتاج پێش ئاتاجان بخرین، ئەگەر لە شارێک هی و نەبوون
زەکاتیان پێ بشی، زەکاتە کە دە گۆیزرتەو بەو شوێنێکی تر کە هی وای لی
بی زەکاتی پێ بشی. بە لگەشیان ئەو فەرموودە یە: کە ئەبو داوود
لە سوویدی کۆری حەنظە لەوە ریوایەتی کردو: کە پیغەمبەر ﷺ فەرموویەتی
(اَلْمُسْلِمُ اَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ، وَلَا يَظْلَمُهُ) موسوڵمان بۆی موسوڵمانە
ناهیلی شتیک هەبی زبانی پێ بگەیهنی و ستمەمیشی لی ناکا.

واتە: ئەگەر لە ولاتی ک دا موسوڵمانان تووشی برسێایەتی بوون،
موسوڵمانانی دەوڵە مەندی ولاتی کە تر پاشگوێیان ناخەن بە لکۆو بە مالی
زەکات و خێرو صەدە قەمی تر بارو نوویان دە کەن!

حەنە فیه کان، دەلین: گواستەو هی زەکات لە ولاتی کەو بەو ولاتی کە تر
کەراوەتی تەنزیهی هەیه. مەگەر بۆیە بیگۆیزرتەو بیدا بە خزمی هەزارو

فەقیری (واته: ئەوانەى بۆتویان لەسەرى نیه) یان بۆ ئەوەى دابەشى بکا بەسەر کۆمەڵیک دا که زیاتر پێویستیان پێی، یان صالح‌ترو بەتەقواتر بن، یان سوودیان بۆ موسوڵمانان زیاتر بێ، یان لە (دار الحرب) وە بیگوزیتەو بە (دار الاسلام) یان بیدا بەقوتاییانى خوێندگا و زانکۆکان، یان بیدا بەوانەى خەریکی خودا پەرستى و طاعەتکردن، یان پیش تەواو بوونى تێوەرسووانەو سأل بەسەر مالو سامانەکه‌دا. ئالەم حالانەدا گواستەوێ زەکات کەراوەتى نیه، ئەگەر لەبەر غەیری ئەم حالانەش گواستەوێ هەردروستە. چونکە (معاذ) که چوو بۆ یەمەن بەدانیشتوانى یەمەنى فەرموو: قوماشم بەدەنى لیتان وەرده‌گرم لەجیاتى زەکاتى گەنەشامى و گەنەو چۆ، چونکە ئەو بۆ ئێوە ئاسانتەر و بۆ کۆچکارانى مەدینەش بەسوودترە.

ئەم فەرموودەى (معاذ) دوو شت دەگەینى:

۱- گواستەوێ زەکات لەیەمەنەو بۆ مەدینەو لەوێ پێغه‌مبەر ﷺ دابەشى بکا بەسەر هەزاران دا، ئەوێ پشتگیری ئەم رایە دەکا نایەتە‌کەیه: که دەفەرموى: ﴿إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ﴾ جیاوازی نەخستۆتە ئێوان فەقیری ئەم شار تا ئەو شار.

۲- وەرگرتنى بەها و نرخ لەجیاتى زەکات. چونکە مەبەست بەزەکات نەهێشتنى ناتاجى هەزارانە، هەرشتیک ناتاجى یەکه نەهێلێ دروستە. نایەتە‌کەش دەفەرموى: ﴿خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً﴾ شتیکی لەشتیکی تر جیا نەکردۆتەو.

جەماوەرى زانایانى شەرع بەلایانەو دروست نیه لەهیچ شتیک دا بەها بەزەکات بدرێ لەباتى شتەکه. چونکە ئەو مافى خودایە، بەدەق بەسەر ئەو شتانەى دا بریو: که زەکاتیان تێدايه، نابێ ئەو بەسەر دا برینه بگۆزییەو بۆ شتیکی تر، وەکوو قوریانى، که بردراو بەسەر ئاژەل دا شتیکی تر ناخریتە شۆینى ئاژەلو بکریته قوریانى بەلکوو دەبێ کار بەو بکری که دەرەکه دیارى کردو.

ئه‌وه‌ی به‌لای حه‌نه‌فییه‌کانو شافیعییه‌کانو حه‌نه‌لییه‌کانو موعته‌به‌ره
ده‌رباره‌ی زه‌کاتی مالو سامان ئه‌و شوینه‌یه که مالو سامانه‌که‌ی لی‌یه.
به‌نیسه‌ت سه‌رفیتره‌شه‌وه شوینی رۆژه‌وانه‌که حلیبه.

مالیکییه‌کان دوو رایان هه‌یه:

۱- ده‌لین: ئیعتیبار به‌شوینی مالو سامانه‌که ده‌کری پاش تیه‌ره
سوورانه‌وه‌ی سال به‌سه‌ر ماله‌که‌دا له‌کوی بوو له‌وی دابه‌ش هه‌کری.

۲- هه‌ندیکیان ده‌لین: ئیعتبار به‌شوینی خاوه‌ن ماله‌که‌یه له‌کوی بی له‌وی
زه‌کاته‌که دابه‌ش ده‌کا، چونکه ئه‌و به‌پر‌سیاره له‌ده‌رکردنی زه‌کاته‌که،
مالو سامانه‌که تایبعی خاوه‌نه‌که‌یه‌تی.

که‌سیک له‌مالو سامانی خۆی زه‌کاتی ده‌رکردو دای به‌فه‌قیڕیکی
موسولمان، دوا‌یی هه‌رکه‌وت ئه‌و زه‌کات پیدراوه‌ کۆیله‌یه، یان کافره، یان
ده‌وله‌مهنده‌و زه‌کاتی پی ناشی، به‌رای ئیمامی مالیک زه‌کاته‌که‌ی له‌کۆل
ده‌که‌وی، چونکه ئه‌و زه‌کاته‌ره ئیجتیهادی کردوه، به‌پر‌وای خۆی گه‌یشته‌ته
ئه‌و قه‌ناعه‌ته که ئه‌و کابرایه زه‌کاتی پی ده‌شی، واته: ئه‌و ئه‌رکی سه‌رشانی
خۆی به‌جی هیناوه.

سیه‌م صنف که زه‌کاتیان ده‌دریژی کارمه‌نده‌کانی زه‌کاتن ئه‌وانه‌ی
ئیمام ده‌یاننیری بۆ کۆکردنه‌وه‌ی زه‌کاتو نووسینو ئیشو کاریک که
په‌یوه‌ندی به‌زه‌کاته‌وه هه‌بی، که قورئان به‌رسته‌ی ﴿وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا﴾
ئاماژه‌ی پی کردون.

ئه‌مجار زانایان که‌وتونه راجیایی‌یه‌وه ده‌رباره‌ی ئه‌و ئه‌ندازه‌یه‌ی که
ده‌یاندریژی. سی را هه‌یه..

۱- موجاهیدو شافیعی ده‌لین: هه‌شت یه‌کیان ده‌دریژی. ئه‌گه‌ر کریکه‌یان
له‌به‌شه‌که‌یان زیاتریو له‌به‌یتولمال بۆیان ته‌واو ده‌کری. رایه‌کی تریش هه‌یه
ده‌لی له‌به‌شه‌کانی تر بۆیان ته‌واو ده‌کری. ئه‌م رایه له‌گه‌ل ظاهیری
نایه‌ته‌که دا یه‌ک ده‌گریته‌وه.

۲- حه‌نه‌فییه‌کانو مالیکییه‌کان ده‌لین: به‌ئه‌ندازه‌ی ئیشه‌که‌یان به‌شیان
ده‌دری، چونکه ئه‌وان خۆیان بۆ ئه‌و کاره ته‌رخان کردوهو به‌و ئیشه‌وه

هه‌له‌وگێر بوون، که‌وابوو کیفایه‌تی خۆیانو کیفایه‌تی مالو مندالیان له‌مائی فەقیران دابین ده‌کری.

ئه‌گەر پێویستی نه‌مان هه‌موو زه‌کاته‌که‌ی گه‌ره‌ک بوو، هه‌نه‌فیه‌کان هه‌رنیه‌یان ده‌ده‌نی، له‌نیوه زیاتریان ناده‌نی. ده‌بی ئه‌وه‌ی ده‌یاندریتی کیفایه‌تی مام ناوه‌ندی بی.

پێویسته ئاماژه به‌وه‌ش بکه‌ین: که ئه‌وه‌ی ده‌دری به‌کارمەندانی زه‌کات کۆکردنه‌وه، کرێی ئیشه‌کانیان، که‌وابی ئه‌گەر ده‌وله‌مەندیش بن ده‌یاندریتی، ته‌نانه‌ت ئه‌گەر له‌به‌ره‌ی (هاشم)یش بزۆ ئه‌ولادی پێغه‌مبەرش بن به‌لای مالیکو شافعی‌یه‌وه هه‌ربه‌شیان ده‌دری. چونکه پێغه‌مبەرش عه‌لی کوری ئه‌بو طالیبی نارد بۆ زه‌کات دابه‌شکردن و ناردی بۆ یه‌مه‌ن بۆ سه‌ربه‌رشتی‌کردنی کۆکردنه‌وه‌ی زه‌کات. کۆمه‌ڵیکیشی له‌به‌نو هاشم کردوه به‌کارمەندی زه‌کات کۆکردنه‌وه، دوا‌ی وه‌فاتی پێغه‌مبەرش جێنشینە‌کانی له‌به‌ره‌ی هاشم کارمەندی زه‌کات کۆکردنه‌وه‌یان داناون. چونکه کارمەندی زه‌کات کرێکاره‌ له‌سه‌ر کارێکی موباح، پێویسته یه‌کسانی بخریته‌ ئیوان هاشمی و غه‌یری هاشمی‌یه‌وه وه‌کوو باقی بواره‌کانی ئیش و کار.

ئیمامی ئه‌بو حه‌نیفه: «ده‌فرموی: کارمەندی هاشمی به‌شی نادری، چونکه به‌شه‌که‌ی به‌شێکه له‌زه‌کات و سه‌ده‌قه، پێغه‌مبەرش ده‌فرمویه‌تی: (إِنَّ الصَّدَقَةَ لَا تَحِلُّ لَأَلٍ مُحَمَّدٍ، إِنَّمَا هِيَ أَوْسَاطُ النَّاسِ) رواه مسلم عن المطلب بن ربيعة.

که نایه‌ته‌که ده‌فرموی: ﴿وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا﴾ به‌لگه‌یه له‌سه‌ر ئه‌وه، هه‌ر شتێک فه‌رزی کیفایه‌تی بی وه‌کوو (ساعی زه‌کات، نووسه‌ری کاروباری زه‌کات، دابه‌شکه‌ر، ژمێریار، پاسه‌وان) دروسته بۆ ئه‌و که‌سانه‌ی که پێیسه‌وه هه‌له‌وگێر ده‌بن، کرێی کاره‌که‌یان وه‌ریگرن، هه‌ر له‌م بابه‌ته پێش‌نوێژی کردن، ئه‌وه‌تا هه‌ر چه‌ند نوێژ فه‌رزی عه‌ینه له‌سه‌ر هه‌موو که‌سێک، خۆته‌رخان کردن بۆ ئیمامه‌ت فه‌رزی کیفایه‌تی. وه‌کو قورطوبسی ده‌فرمویه‌تی: هه‌ر له‌ رسته‌ی ﴿وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا﴾ بری له‌ فوکه‌ها پێیان وایه‌وای بۆ چون که پێویسته ئیمام کارمەندی تایبه‌تی بنێری بۆ زه‌کات کۆکردنه‌وه، چونکه بری له‌و

سامانداراندی که زه کاتیان له سهره لهوانهیه نه زانی چی و چه ندی له سهر پیوسته بیدا، هی وا ههیه ره زیلو چرووکه دلی نایه زه کات بدا.
له صه حیحهین دا ههیه که پیغه مبهرد عومهری کوپی خه تبابی نارد بو زه کات وهرگرتن.

نه بو داوود له باوکی رافیع که (مهولای) پیغه مبهرد بوو ده گیریتیهوه:
ده لئی: پیغه مبهرد پیناوکی بهنوو مه خزومی کرده بهرپر سیاری زه کات وهرگرتن.

نایهته که که به دهق وشه (عاملین)ی هیناوه، نهوه ده گه یه نی: که زه کات وهرگرتن تایبته بی به نیمامهوه، واته: پیوسته بدری به نهوه نه گهر خاوهن مال بوخوی بیدا به موحتاجان زه کاته که ی له کۆل ناکه وی نهوه ی پشتگیری نه م رایه ده کا نایهتی ﴿خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً...﴾ التوبه/ ۱۰۳، که به شیوه ی فرمان فرمان به کار به دهستی موسولمانان ده کا: که زه کات له مالی موسولمانان وهرگری.

به لام نایهتی ﴿وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ﴾ المعارج/ ۲۴-۲۵، دژی نه م رایه یه و حوکیکی پیچه وانه = به خشی.

له راستی دا قسه ی حقه رای راست نهوه یه: که دروسته بو نه و که سانه ی زه کاتیان له سهر راسته و خو بوخویان بیده ن به خاوهن ئاتا جان. بویه زانایانی ئیسلام له م باره وه ته فضیلاتیان داوه و فرموویانه:

- ۱- نه گهر مالی زه کاته که مالیکی شار دراوه بوو: وه کوو پاره و پوول. نهوه دروسته خاوه نه که ی راسته و خو دابهشی بکا، یان بیدا به نیمام.
- ۲- نه گهر ماله که مالیکی به ده ره وه بوو: وه کوو ئاژه لو به ره بوومی کشتو کالو باغو داری بهر دار، نهوه به لای جه ماوه ری زانایانه وه پیوسته بیدا به نیمام، چونکه مافی داوا کردن له و ماله دا تایبه ته به نه وه و وه کوو خه راجو سه رانه.

شافیعی له رای تازه ی دا فتوای نهوه ی داوه: که ده شی خاوهن مال بوخوی دابهشی بکا، چونکه نهویش زه کاتیکه وه کوو زه کاتی پاره و پوول.

چاره‌م صنف کهزه کاتیان پی ده‌شی و ده‌ساندریتی موئه له‌فه‌تولقولوبین: نهم تاقمه کهسانیک بوون له‌سهره‌تای بلاووبونه‌وی نیسلام دا به‌روالته موسولمان بوونو تازه نیمانیان هینابوو پروایان پته و نه‌بووو، به‌شیکیان له‌زه‌کات ده‌درایه، بۆ نه‌وه‌ی دلیان به‌نیسلام خوش بیی و بیرو باوه‌ریان پته‌ویی.

جۆریکی تریش همن به (مؤلفة القلوب) حلیب ده‌کرتن کافرزو نیازی موسولمانبوونیان هه‌یه، نه‌مانه‌ش به‌گۆره‌ی ریبازی نیمامی نه‌حمده به‌شیان ده‌دری بۆ نه‌وه‌ی هه‌لبندرین بۆ زوو موسولمان بوون چونکه نه‌وه چه‌سپاوه: که پیغه‌مبهر (مؤلفة القلوب) به‌شی موسولمانو موشریکی داوه.

به‌گۆره‌ی ریبازی هه‌نه‌فیه‌کانو شافیعییه‌کان، ناموسولمان به‌هیچ کلۆجی به‌شی نادرئ. که له‌سهره‌تای نیسلامیش دا به‌شیان ده‌درا. نه‌وه بارودۆخیکی تایبه‌ت بووه، نه‌و کاته موسولمانه‌کان کهم بوونو بی هیز بوون، دوژمنیان به‌هیز بووه، دواپی که په‌روه‌ردگار ئایینی نیسلامی به‌هیز کردو په‌ره‌ی پیدا، پیویستی به‌وه نه‌ما به‌شیک له‌زه‌کات بدرئ به (مؤلفة القلوب) ناموسولمان.

دواي له‌دونیا ده‌رجوونی پیغه‌مبهر ﷺ جینشینه‌کان نهم لایه‌نه‌یان پاشگوئی خستو به‌شی نهم تاقمه‌یان نه‌دا ته‌نانه‌ت نیمامی عومهر ﷺ فهرمووی (إِنَّا لَنُعْطِي عَلَى الْإِسْلَامِ شَيْئًا، فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ، وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفُرْ) نیمه به‌رتیل ناده‌ین بۆ موسولمان بوون، هه‌رکه‌سی هه‌زی لیه به موسولمان بی، نه‌وی ناره‌زۆی لیه به له‌سهره‌تای کوفرو بی‌دینی خۆی بمینیته‌وه.

به‌لام (مؤلفة القلوب) موسولمان ته‌مانه چه‌ند جۆریکن به‌شیان ده‌دری بۆ چه‌سپاندنی نیسلام له‌دلیان دا.

۱- نه‌وانه‌ی پروایان لاوازه هیشتا دلۆ ده‌روونیان به‌نووری نیمان روناک نه‌بوه. نه‌مانه به‌شیان ده‌دری بۆ به‌هیز بوونی نیمانیان.

- ۲- پیاماقولۆ ریزداری بنه مالهو هۆز که چاوه پروان ده کری سهره ک خیلۆ پیاماقولۆ تریش چاوی لی بکه ن. نه وه تا پیغه مبه ر ﷺ به شی نه بو سوفیانی کورپی هه ربو کهسانی دیکه شی دا. به شی زیبه رقانی کورپی به درو عه دی کورپی حاته می دا له بهر نه وه پیاماقولۆ ریزداری هۆزه که یان بوون.
- ۳- دانیشتوانی سه ر سنووری نیوان ولاتی نیسلامو ولاتی کوفر، نه مانه به شیان ده درۆی بۆ نه وه ی باشتی پارتیزگاری ولاتی نیسلام بکه ن.
- ۴- نه وه که سانه ی زه کاتی مالو سامانی گه لو هۆزیک ده هینن که زۆر زه حمه ته کارمه ندی زه کات بتوانی بیانگاتی و زه کاته که یان لی وهرگری. چونکه نه وه چه سپاوه که نه بو به کر ﷺ سالی پاشگه زیبونه و (عام الردة) که عه دی کورپی حاته م زه کاتی مالو سامانی خۆی و هۆزه که ی هینا به شه زه کاتی (مؤلفة القلوب) ی دا به عه دی.

ماوه ته وه نه وه بزاندرو: نایا نیستا به شی (مؤلفة القلوب) ماوه یان حوکه که ی ته و او بووه ؟

زانایانی نیسلام دوو رایان هه یه:

- ۱- حه نه فییه کانو نیمامی مالیک پتیان وایه: به شی (مؤلفة القلوب) نیستا به هۆی بلاو بوونه وه ی نیسلامو به هیزبوونی نادری. که وایی نه وه صنفانه ی نیستا زه کاتیان پی ده درۆی حه وت تا قمن، نه ک هه شت. واته: به شی (مؤلفة القلوب) لاهراوه حوکه که ی هه لگیراوه، چونکه عیله تی حوکه که کۆتایی هاتوه.

وه کوو چۆن رۆژو که خۆر ناوا بوو کۆتایی به کاتی به رۆژوو بوون ده هیندرو.

جه ماوه ری زانایان - که هه ندی فوکه های مالیکیشیان له گه لدان - ده لێن: به شی (مؤلفة القلوب) ماوه نه سپراوه ته وه، هه ر کاتی پتیست بوو ده یاندروتی.

نه وه ی که هه زه ته ی عومه رو هه زه ته ی عوسمان نه م به شه یان راگرتوه ده گه ریندروته وه بۆ نه وه که له سه رده می نه وان دا پیویست نه بوه. نه ک له بهر نه وه بووی که به شه که یان (سقووطی) کردبی. چونکه نایه تی زه کات له دوا

دوا شو نایه‌تانه‌یه: که نازل بوون، هه‌روه‌ها چونکه مه‌به‌ست به‌به‌ش پیدانیان هه‌لنانیانه بو موسولمان بوون، نه‌ک بو شه‌وی کومه‌کی به‌موسولمانان بکه‌ن که‌وابو به‌یلاویوونه‌وی نی‌سلام شه‌م حوکه‌م سقووط نا‌کا هه‌رکاتی پیوست بوو: ده‌دری.

به‌کورتی و پوختی شه‌م به‌شه ده‌که‌وخته به‌ر نیجته‌یادی تیمام هه‌رشتی‌ک بزانی به‌رزه‌وه‌ندی موسولمانانی تیدایه ده‌یکا.

پینجهم صنف که زه‌کاتیان ده‌دریتی شه‌و کزیلانن که له‌گه‌ل خاوه‌نه‌کانیان قه‌باله‌ی نازاد بوونیان نووسیوه واته: (مکاتب‌ن)

مکاتب: شه‌و کزیله‌یه‌یه که له‌گه‌ل خاوه‌نه‌کی قه‌باله‌ی نویسه: که به‌ندازه‌یه‌کی دیاریکراو له‌مالو سامان چهند قیسطیک بدا به‌خواه‌نه‌کی و نازادی بکا. جا هه‌رکاتی شه‌و به‌ر مالانه‌ی دان نازاد ده‌بی. جا شه‌مانه به‌شه‌زه‌کاتیان ده‌دریتی بو شه‌وی شه‌و به‌ر پارانه‌ی که له‌سه‌ریانه بیده‌ن به‌خواه‌نه‌کانیان.

مه‌رجه ده‌بی شه‌و موکاته‌به‌ی به‌شه‌زه‌کاتی ده‌دریتی موسولمانو موحتاج بی.

به‌ر له‌زانایانی نی‌سلام وه‌کوو: نیبنو حه‌بیبی مالیکی فهرموویانه له‌و به‌شه‌زه‌کاته به‌شی دیل ده‌دری. جا چونکه شه‌مه‌رو کزیلایه‌تی له‌جه‌هان دا نه‌ماوه، زور جیگای خویه‌تی: که کار به‌م رایه‌ی نیبنو حه‌بیبو هاوه‌لانی بکری.

شه‌شم صنف که زه‌کاتیان پی ده‌دری. قه‌رزداران.. واته: شه‌وانه‌ی که قه‌رزداریی سواری شانیان بسوه، ناتوان قه‌رزه‌کانیان به‌ده‌نه‌وه. به‌له‌ی شافیعییه‌کانو حه‌نبه‌لییه‌کانه‌وه کابرای قه‌رزدار بوخوی قه‌رز کردبی یان بو غه‌یری خوی، بو نیشی خیر بووی یان نا، هه‌ر به‌شی ده‌دری.

نه‌گه‌ر بوخوی قه‌رز کردبوو، کاتی‌ک ده‌یدرتی که هه‌زار بی. نه‌گه‌ر بو به‌رزه‌وه‌ندی خه‌لکی تری وه‌رگرتبوو، وه‌له‌مه‌ندیش بی هه‌ر ده‌یدرتی. چونکه پیغه‌مبه‌ر ﷺ فهرموویه‌تی: (لا تَحِلُّ الصَّدَقَةُ لِغَنِيِّ الْخَمْسَةِ: الْغَازِ فِي سَبِيلِ

الله، او لعامل علیها، او لغارم، او لرجل اشترها بماله، او لرجل له جار مسکین، فتصدق علی المسکین، فاهدی المسکین الیه)^۲
 هه نه فییه کان ده لئین: قهرزدار که سیکه قهرز سواری شانی بووی، نه گهر قهرزه کانی بداته وه، هیچی بۆ نه مینیتته وه. یان نه وهی ده مینیتته وه نه گاته نیصابی زه کات.

مالیکییه کان ده لئین: (غارم) که سیکه قهرز باری گران کردبی له پیناو خه لکی تر داو قهرزدار بوونه که ی له بهر بی عه قلی و خراپه کاری نه بووی، واته: نه دارایه ک بی نه توانی قهرزه که ی بداته وه. به کورتی هه ژار بی و قهرزدار بوونه که ی له کاری خراپی وه کوو قوما رو عه ره قخواردنه وه دا نه بووی، به نه نقه ستیش خوی قهرز دار نه کردبی بۆ نه وهی زه کات وهریگری: به م جوړه کابرا نه وه نه دهی هه بی به شی بکا، به لام زیده ره وهی زیاده مه سرف بکا به قهرزو قۆله بۆ نه وهی زه کات وهریگری. نه گهر وا بکا ناید ریتی به شی بهرنا که وی، چونکه مه به سه که ی ناشه رعیه، به پیچه وانه وه هه ژار نه گهر له بهر ناعیلاجی قهرز بکا و مه به ستیش زه کات وهرگرتن بی، نه وه له مالی زه کات به گویره ی قهرزه که به شی ده دری چونکه مه به سه که ی پیروژه.

نه گهر یه کیچک قهرزی کردبوو: بۆ کاری نامه شرووع، یان مه به ستیکی ناشیرین قهرزی کردبوو، پاشان تویه ی کرد. نه مانه چاک وایه به شه زه کاتیان بدریتی.

جه ماوه ری زانیان ده فهرموون: نه گهر که سیچک مردو قهرزدار بوو: له مالی زه کات قهرزه که ی بۆ ده دریتته وه، چونکه نه مهش له پیچی قهرزدارانه (غارمین) ه. پیغه مبه ره له فهرمووده یه ک دا ده فهرمووی: (انا اولی بکل مؤمن من نفسه: من ترک مالا فلا هله، ومن ترک دینا او عیالا فانی وعلی).^۲

^۲ نه بوداوودو نیینو ماجه له سه عیدی خودرییه وه نه م فهرمووده یه یان گپراوه ته وه.

^۳ نیامی نه حمه دو موسلیم بوخاری و نه سائی و تیرمیزی و نیینو ماجه نه م فهرمووده یه یان له نه بو هوره یه ره وه، ریوایه ت کردوه.

حدوته م صنف که زه کاتیان ده دریتی شهو موسولمانانن که له پیناو
 ثایینی خودادا تیده کوشن، شهو جهنگاوه رانسن که موچه یان له لایهن
 حکومته تی ئیسلامه وه بو دیاری نه کراوه شهوانه هه ژار بن یان دهوله مه ند بن
 له مالی زه کات ده یاندریتی، پیدایستی جهنگه که یان بو دابین ده کری.
 جه ماوه ری زانایان پییان وایه: ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ واته: غهزا کردن
 له پیناو ثایین دا، چونکه وشه ی (السبیل) کاتیگ به موطله قی گوترا:
 مه به ست غهزایه.

وه لی نه گهر که سیگ نه ندازه یه ک موچه ی دیاری کراوی له دیوانی سوپاوه
 بو دیاری کرابوو، شهو بهشی نادری، چونکه که سیگ موچه و بژیوی له لایهن
 حکومته ته وه بو دابین بکری، له پیری موحتاجان ده ده چوو پتویستی
 به زه کات نیه.

دروست نیه کابرا به زه کاتی مالی خوی حه ج بکا، یان غهزا بکا، یان
 به زه کاتی مالو سامانی خوی حه جی بو بکری، یان غهزای بو بکری... به م
 پییه نه مرۆ سوپای شه م دهوله ته ئیسلامییانه زه کاتیان پی ناشی، چونکه
 سهر بازو نه فسه رزو موچه ی ریکو پیکی هه میشه پییان هه یه، وه لی
 ده تواندری له کاتی پتویستی دا به مالی زه کات به شداری دابین کردنی
 پتویستیاتی سوپا بکری، یان بری له مالی زه کات بدری به شهوانه ی خۆبه خشنو
 (تطوع) یان کردوه.

شه بو حه نیفه ده فهرمووی: جهنگاوه ده هه ژار نه بی له مالی زه کات بهشی
 نادری.

ئیمامی نه حمه د له راستترین ریوایه ت دا که ئیه وه گیردراوه ته وه:
 فهرموویه تی: حه ج ده چیته چوار چیه ی ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وه، که وایی
 که سیگ هه ژار بو و بیه وی حه ج بکا له مالی زه کات بهشی ده دری بو شه وه ی
 حه جه که ی نه نجام بدا، به لگه ی ئیمام نه حمه د شهو فهرمووده یه یه که شه بو
 داوود له ئیبنو عه بباسه وه ریوایه تی کردوه: که پیاونک وشتره که ی ته رخان
 کردبوو له ریگه ی خودادا، ژنی شهو پیاوه ویستی به چیته حه ج. پیغه مبه ر
 پیی فهرموو: (اَلْغَبِيهَا فَإِنَّ الْحَجَّ مِنْ سَبِيلِ اللَّهِ)

جەماوەری زانایان وەلامی ئەم بەلگەیە ئیمام ئەحمەدیان داوەتەو
 دەلێن: بەلێ راستە حەج دەچێتە چوار چێوە (سبیل اللہ) وە وەلی لێردا
 نایەتە کە بەسەر جیهاددا دەبرێ و بەمانا غەزایە. ئیبنولعەرەبی دەلێ: من
 هیچ گومانم لەوەدا نیە کە مەبەست بە (سبیل اللہ) لێردا غەزا کردنەو
 جیهاد بەشێکە لە (سبیل اللہ) بڕێ لە زانایانی حەنەفی پێیان وایە: (سبیل
 اللہ) هەولێدان بۆ قیریونی زانیاری دەگرێتەو.

ئیمامی کاشانی «فەرموێ: (سبیل اللہ) هەموو کاریکی خیر
 دەگرێتەو کەوابێ کفر و دینی مردوو، پرد رابەستێو جادە راکێشان و قەلا
 دروستکردن و مزگەوت دروستکردن دەگرێتەو.

بە کوردی پوختی مەبەست بە (سبیل اللہ) ئەوەیە: بەشێک لە زە کات
 بەدری بە جەنگاوەرانی ئیسلام، بەلای شافییەکانەو «ئەگەر دەوڵەتەندیش بن
 هەریەشیان دەدرێ. بەلای حەنەفیەکانەو «ئەگەر هەزار نەبن نایاندریتێ.
 بەلای ئیمامی ئەحمەد و حەسەن و ئیسحاقەو (حەج)یش دەچێتە چوار چێوە
 (سبیل اللہ) وە.

زانایانی ئیسلام کۆکن لەسەر ئەوەی: کە دروست نیە مالی زە کات بۆ
 دروستکردنی مزگەوت و سەربازخانەو رابەستنی پرد و جادە راکێشان و ناو
 راکێشان و ئەو جۆرە شتانە خەرج بکری. وەلی لەبێرێکیانەو رێوایەت کراوە:
 کە دروستە مالی زە کات بۆ ئەو جۆرە شتانە خەرج بکری.

هەشتەم صنف کە زە کاتیان پێ دەدرێ رێبازو گەڕیدەو موسافیرن،
 ئەوانە لەزێدو نیشتمانی خۆیان دوورکەوتوونەو «یان ئەوانە دەیانەوی
 سەفەر بکەن، سەفەرە کەشیان بۆ کاری خێر بێ، وەکوو سەفەری حەج و جیهاد و
 سەردانی سوننەت و ناواجب. وەلی بۆ سەفەری (مویاج) وەکوو گەشت و گوزار
 کردن و سیاحت، ئەو بەلای شافییەکانەو نایاندریتێ، چونکە پێویستی
 پێ نیە، بەلای بڕێ لە زانایانەو دەیاندریتێ نامارە بەو کە ئەو کەسانە بۆ
 سەفەری ناو دەچن بۆیان هەیه نوێژ کورت بکەنەو و رۆژوو بشکێنن کەوابێ
 دەشی زە کاتیان پێ بەدری.

رَبِّوَارْ نَهْ گهر پتویستی به مالو پارو پوول بوو شه ونده دی ده دریتی که بگاته وه زیدو نیشتمانی خوی. ته نانه ت نه گهر له ولاتی خوی ده وله مه ندیش بی همره یدریتی. که سیّک داوای زه کاتی کردو نیدیعی شه وی کرد: که موسته حقی زه کاته، داوای لی ده کری که داواکارییه کی به به لگه وه بچه سپینی، بو نمونه که نیدیعی شه وی ده کرد که قهرزداره ده بی داواکارییه کی به لمینی،

نیبنو لعه ره بی و قورطوبی له فوقه های مالیکییه کان ده لّین: جگه له قهرزداری، حالته کانی تر پتویستسان به به لگه هینانه وه نیه، به لکو ظاهری دیمه نو حالیان شاید ته له سر داواکارییه کیان.

نیمامی رافیعی له شافیعییه کان ده فهرمووی: وه صفی په نامه کی وه کوو هه زاری نه دارایی پتویست به به لگه و شاید ناکا. به لام وه صفی ناشکرا: وه کوو شه بلّی: کارمه ندی زه کات کوکهره وه م، یان موکاته بم، یان قهرزدارم پتویسته به لگه ی هه بی. (مؤلفه القلوب) داوای به لگه ی لی نا کری.

دروست نیه نابی کابرا زه کات بدا به که سیّک که نه فقه و بژیوی له سهریه تی وه کوو باوکتو دایکتو مندال، واته: نابی زه کاتده زه کاته کی بدا به باوکی یان دایکی یان منداله کانی، وه لی نه گهر نیمام زه کاته کی دا به باوکتو دایکی زه کاتده یان به منداله کانی شه وه چ قهیدی نیه.

وا چاکه زه کاتده زه کاتی مالی خوی بدا به خزمی موحتاجی، نیمام مالیک فهرموویه تی: باشتین شوین که تو زه کاتی مالو سامانی خوی به دیتی شه خرم که سو کارانه تن که بژیویان له سر تو نیه. به لگه ش له سر شه مه، فهرمووده که ی پیغه مبه ر که به خیزانی عه بدوللای کسوری مه سهوودی فهرموو: (لك اجران؛ اجر الصدقة وأجر الصلة) شه فهرمووده به بوخاری موسلیم گیراویانه شه وه.

شه مجار ماوه شه وه بزانین: شه مانه ی زه کاتیان ده دریتی چه ندیان بدریتی باشه؟!

به‌لای نیمام مالیکو نیمامی نه‌حمه‌دهو» قهرزدار به‌نه‌ندازه‌ی قهرزه‌که‌ی ده‌یدرتی، فه‌قیرو مسکین کیفایه‌تی خویانو هی مالو مندالیان ده‌دریتی بو ماوه‌ی سالیک.

شافیعه‌کان ده‌لین: به‌گویره‌ی پیوستی ده‌یاندریتی. حه‌نبه‌لییه‌کان ده‌لین: نابی له‌نه‌ندازه‌ی نیصابی زه‌کات تیپه‌ر بکات.

نه‌مجار پاش ده‌ست نیشان‌کردنو دیار‌کردنی نه‌و صنفانه‌ی زه‌کاتیان پی ده‌شی، ده‌فرموی: ﴿فَرِيضَةٌ مِنَ اللَّهِ﴾ واته: په‌روه‌ردگار نه‌م به‌شه زه‌کاتانه‌ی داناو نو فره‌زی گردون، به‌هیچ جوړیک نیوه پیچه‌وانه‌ی نه‌م حوکه‌ی یه‌زدانییه هه‌لسوکه‌وت مه‌که‌نو پابه‌ندی حوکه‌که‌ بن.

﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ خودا ناگادارو زانایه: به‌دیوی ده‌روه‌و ناوه‌و هی هه‌موو شتیکو، ده‌زانی به‌رزه‌وه‌ندی ناوه‌میزاد چونه‌و له‌چی دایه» به‌و پییه حوکه‌ی بو دیاری ده‌کا. شتیک نا‌کا به‌رزه‌وه‌ندی ناوه‌میزادی تیدا نه‌بی.

نه‌وه‌تا: په‌روه‌ردگار زه‌کاتی واجب کرده‌و بو پاک‌کردنه‌و هی دل‌و ده‌روون، بو پاریزگاری مالو سامان، بو سوپاس‌کردنی په‌روه‌ردگار له‌سهر نیعمه‌ته‌کانی. وه‌کرو له‌نایه‌تیکی تر دا ده‌فرموی: ﴿خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ﴾ التوبة/۱۰۳.

نه‌زیه‌تدانی پیغه‌مبه‌ر ﷺ له‌لایه‌ن دوورووه‌کانه‌وه‌و

راست‌کردنه‌و هی بو‌چوونه‌کانیان

وَمِنْهُمْ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ أَذْنٌ قُلْ أَذْنٌ خَيْرٌ لَّكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةً لِّلَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

پدیوه‌ندی ئەم نایه‌ته به‌نایه‌ته‌کانی پێشوه‌ له‌م روه‌وه‌یه: که ئەمیش لایه‌نیکی تری نه‌فامی دووروه‌کان روون ده‌کاته‌وه، که به‌شیوه‌ی تانه لیدانه‌وه ده‌یانگوت: ئەو -مه‌به‌ستیان پێغه‌مبەر بوو- گوێ بیسه، هه‌رچی بسۆی بگوتری سۆیندی بۆ بخوری یه‌کسه‌ر بپوا ده‌کا!!

له‌نایه‌ته‌کانی پێشوش دا ئەوه‌ی روون کۆه‌وه: که تانه‌و ته‌شه‌ریان له‌پێغه‌مبەر ده‌دا ده‌ریاره‌ی دابه‌شکردنی زه‌کاته‌و ده‌قه. ئیبنو ئەبی حاتم له‌ئیبنو عه‌بباسه‌وه ده‌گێڕێته‌وه: ده‌لی: نه‌به‌ته‌لی کوری حاریث ده‌هاته خزمه‌ت پێغه‌مبەر ﷺ داد نه‌یشت، گوێی ده‌گرتو دوا‌یی فەرمووده‌کانی بۆ دووروه‌کان ده‌گێڕایه‌وه: ئیتر په‌روه‌ردگار نایه‌تی ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ...﴾ی ئارده‌ خواری. قورطویی ده‌لی: ئەم نایه‌ته، ده‌ریاره‌ی عه‌تتابی کوری قوشه‌یر هاتۆته‌ خواری: که ده‌یگوت: موحه‌مه‌د گوێ رادێره‌ چی پێ بگوتری ده‌یکا.

ئیبنو عه‌بباس ﷺ ده‌فهرموی: کۆمه‌لیک دووروه‌ به‌شیوه‌یه‌کی ناشیرین باسی پێغه‌مبهران کرد: هه‌ندیکیان وتیان فلان کار مه‌که‌ن وازی‌نن؛ ئەوه‌کوو پێغه‌مبەر پێی بگاته‌وه! جولاسی کوری سووه‌یدی کوری صامیت وتی: ناناچی ده‌لێن: بیلێن، دوا‌یی ده‌چینه‌ لای سۆیند ده‌خۆین: که ئیمه‌ ئەوه‌مان نه‌گوتوه، ئەویش پێمان باوه‌ر ده‌کا، چونکه موحه‌مه‌د گوێ رادێره‌و چی پێ بیلێن بپوا ده‌کا!! ئیتر ئەم نایه‌ته نازل بوو.

مه‌به‌ستی دووروه‌کان ئەوه‌ بوو که پێغه‌مبهرزیره‌ک نیه‌و زۆر له‌ شت وردنابێته‌وه‌و تیفکری‌نی نیه‌، بۆیه‌ ناویان نابوو گوتچکه، وه‌کو چۆن به‌ جاسوس ده‌لێن: چاو.

ده‌فهرموی: ﴿وَمِنْهُمْ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ﴾ له‌و تاقه‌و گرو دووروانه که سانی‌ک هه‌ن به‌ قسه‌و گالته‌ پێکردن ئەزه‌ته‌ی پێغه‌مبەر ده‌هه‌زو ره‌خنه‌ی لی ده‌گرن، ﴿وَيَقُولُونَ هُوَ أَدْنٰى﴾ ده‌لێن: موحه‌مه‌د گوێرادێره، چی بێ بگوتری: بپوا ده‌کا، چی بۆ باس بکری بپوای پێ ده‌کا، هه‌ر کاتی بێینه‌ لای سۆیندی بۆ بخۆین یه‌کسه‌ر بپوامان پێ ده‌کا، مه‌به‌ستیان ئەوه‌یه: دلسافو

خۆشباوەڕ، زوو بپروا دەکاو تیفکرىنى نيهو له شت ورد نايتهوه. ئەم بپروا
 بۆچوونه يان لهوهوه سەمى هەلدايوو، چونکە پيغه مەبەر ﷺ بەزاهيرى حال
 مامەلەى لەگەڵ دەکردو نهيئى بەکانى ناشکرا نەدەکردن. ئيتەر پەرەردگار
 رەددى دانەوهو فەرمووى: ﴿قُلْ أَذُنُ خَيْرٍ لَّكُمْ﴾ ئەى موحەممەد! پييان
 بلى: ئەو کەسەى ئيو پاشملە ئەو تۆمەتانهى ناراستە دەکەن، وەکوو دەليئو
 بۆى چوون: وانيهو ئيو بەهەلە چوون، چونکە ئەو کەسەى ئيو ئەم جورە
 تۆمەتانهى پال دەدەن گوئچکەى خيەر، هەرراستى دەبيسى و بەهەتال
 هەلناخەلەتى ئەو گوئ بيسى خيەر ﴿يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ بپروا
 بەخوداو سروشتى خودا دەکا، بپروا بەموسولمانان دەکا، چونکە موسولمانانى
 راستال ئيمانەکەيان ناھيئى درۆ بکەن، ئەو گوئچکەى بيستنى درۆ فیتەبى
 دەمەدەمى نيه، ئەو دەزانى راستگوو درۆزن کيئو کى نين، بەباشى ليکيان
 جيا دەکاتەوه، وەلى ئەو لەگەڵ دوو پروو کەن دا بەگوئەرى ئەحکامى
 شەرىعتو نادابى ئيسلام مامەلە دەکاو سوپيان هەلنامالى؛ ئەو پيغه مەبەر
 خاوەن رەوشتى بەرزو مەژوايه تيبەو نادەميزادىکى نمونەبىيە. لەراستى دا
 ئەو بپروا بەدوو پروو کەن ناکاو هەوالو بپروا بۆچوونيان بەراست نازانى!

﴿وَرَحْمَةً لِّلَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ﴾ ئەو پيغه مەبەر رەحمەتو سۆزە بۆ
 ئەوانەى ئيمانيان هيناهو لەئيو، رەحمەتە بۆ ئيوەى دوو پروو کە بپروا
 روالەتیه کەى لى وەرگرتوونو نهيئى بەکانتان بلاو ناکاتەوهو فەضحتان ناکا،
 ئەو هەلسو کەوتەى بەرامبەر موشريکەکان دەنيوتنى بەرامبەر ئيو
 نايوتنى. موراعاتى بەرژووەندى ئيسلامو موسولمانان دەکا کە ئەو کارە
 خراپانە لەئيو قبول دەکا!

رەحمەتو بەزەبىيە بۆ ئەو کەسانەى بەدل بپرويان کردو و ئيمانيان
 هيناهو، چونکە بوو تەهوى هيدايەتيان بۆ خۆشبهختى دونياو قيامەتيان.
 کەوابوو پيغه مەبەر ﷺ گوئچکەى خيرو رەحمەتە، هەر خيرو رەحمەت

ده‌بیسی، جگه له‌خیرو ره‌حمدت هیچ شتیکی تر نابیسی و به‌لایه‌وه په‌سه‌ند نیه.

﴿وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ نه‌وانه‌ی به‌کردارو گوفتار نه‌زیه‌تی پیغه‌مبه‌ری خودا ده‌دن سزایان شاگری دۆزه‌خه، خودا به‌عذابی به‌رد و او به‌تیش تۆله‌یان لی ده‌ستیانی!

ئهم نایه‌ته ناماژه‌ی شه‌وه‌ی تیدا‌یه: که نه‌زیه‌دانی پیغه‌مبه‌ر نه‌گهر په‌یوه‌ندی به‌پیغه‌مبه‌رایه‌تیه‌که‌یده‌وه بی کوفره و تاوانی گهره‌یه، که‌سیک بلی: پیغه‌مبه‌ر ساحیر و جادو‌بازه سافیلکه و تینه‌گه‌یشتوه، ئهم جۆره عه‌یبو عارانه‌ی پال بدا پی‌ی کافر ده‌بی. چونکه نه‌وه پیچه‌وانه‌ی پروا پیکردنو ئیمان پی‌ی هینانیه‌تی. به‌لام که‌سیک نه‌زیه‌تی پیغه‌مبه‌ر ﷺ بدا له‌باره‌ی دابو نه‌پیتی دونیایی‌یه‌وه وه‌کوو نه‌وانه‌ی که زۆر لای ده‌مانه‌وه له‌ماله‌وه لای ده‌دانیشن، یان ده‌نگیان له‌خزمه‌تیا به‌رز ده‌کرده‌وه، یان نه‌وانه‌ی که به‌ناوی خۆیه‌وه بانگیان لی ده‌کرد، نه‌وه هه‌رمو نه‌شیاه‌وه کوفر نیه. ئهم هه‌لو‌یستو کردارو گوفتارانه هه‌رچنده ده‌بوونه هۆی ناره‌حه‌تبوونی پیغه‌مبه‌ر به‌لام ناچنه خانه‌ی کوفره‌وه. قورئان له‌نایه‌تیک ناماژه به‌وه ده‌کا که هه‌ندی که‌س پاش نان‌خواردن له‌مالی پیغه‌مبه‌ر ده‌مانه‌وه و درێژه‌یان به‌مانه‌وه که‌یان ده‌داو پیغه‌مبه‌ریش پی‌ی ناخۆش بوو، ده‌فرموی: ﴿إِنَّ ذَٰلِكُمْ كَانَ يُؤْذِي النَّبِيَّ فَيَسْتَحْيِي مِّنْكُمْ﴾ الاحزاب/ ۵۳، ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ، وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَن تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ﴾ الحجرات/ ۲.

رہوشتی نہو دوپروانہ خویمان لہ غہزای تہ بووک پاش دا بوو
يَخْلِفُونَ بِاللّٰهِ لَكُمْ لِيُرْضَوْكُمْ وَاللّٰهُ وَرَسُولُهُ أَحَقُّ أَنْ يُرْضَوْهُ إِنْ كَانُوا
مُؤْمِنِينَ ﴿١٢٧﴾ أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّهُ مَن يُخَادِدُ اللّٰهُ وَرَسُولُهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ
جَهَنَّمَ خَلِيدًا فِيهَا ذَٰلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ ﴿١٢٨﴾ يَحْذَرُ الْمُتَنَفِقُونَ أَنْ
تُنْزَلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ تُنَبِّئُهُمْ بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ قُلِ اسْتَهِزُّوْا إِنَّا الّٰهَ مُخْرِجٌ
مَا تَحْذَرُونَ ﴿١٢٩﴾ وَلَٰئِنْ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ
قُلْ أَبِاللّٰهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِءُونَ ﴿١٣٠﴾ لَا تَعْتَذِرُوا
قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ إِنْ نَعُفْ عَن طَائِفَةٍ
مِّنْكُمْ نَعُذِبْ طَائِفَةٌ بِأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿١٣١﴾

«ہر بارہی ہوی ناردنہ خوارہوی نایہتی ژمارہ (۶۲) ٹیبنولمونذیر
لہ قہ تادہوہ دہ گپرتی تہوہ: دہ لئی: پیارنیک لہ دوپرووہ کان «ہر بارہی
خودواخہرہ کانی غہزای تہ بووک کہ نہو نایہ تانہ یان دہر حق ہاتوتہ خواری
وتی: سویندم بہ خودا نہوانہ پیامو قولی ٹیمنہ نو ریزدارن، جا نہ گہر نہوہی
موحہ مہد دہ لئی حقو راست بی، نہوہ بیگومان نہوانہ لہ گویدریژ خراپترن،
پیایونکی موسولمان گوئی لہوتہی دوپرووہ کہ بوو، وتی: وہ لہ لہی نہوہی
موحہ مہد دہ لئی دہیفر موسی: حقو راستہ، نہتوش لہ گویدریژ خراپتری، کابرای
موسولمان بہ ہلہ داوان چوو بۆ لای پیغہ مبہرو شکاتی کردو نہم روداوی بۆ
گپرایہوہ، پیغہ مبہر ناردی بہ دواوی کابرای دوپرووداوی پیی فہرموو: چی
وای لہتو کر نہو قسہ ناشیرینانہ بکہی؟ کابرای دوپرووہ دہستی کرد بہتف
لہ خۆکردنو نہفرین لہ خۆکردنو سویندی خوارد کہ نہو قسانہی نہ کردونو شتی
وا روی نہداوہ. کابرای موسولمانیش ہمر دہ پارایہوہ دہیگوت: خودایہ

راستی راستگۆیانو درۆی درۆزان ناشکرا بکه، ئیتر پەرورەدگار نایەتی ﴿يُخْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لِيَرْضَوْكُمْ...﴾ ناردە خواری.. بەهەمان شێوە لە (السدي) یەو، ئەم رێوایەتە گیردراوەتەوه.

دەربارەى نایەتی ژمارە (۶۵) ئیبنو ئەبى حاتم لەئیبنو عومەرەوه رێوایەتی کردووە دەلی: پیاویکی دوورپوو لەوانەى خۆیان لەچوون بۆ غەزای تەبووک دا پاش دابوو رۆژیک لەمەجلیسیک دا وتی: من هیچ شتیکم نەبینیوە وەکوو ئەم قورئانخوێنانە وا بێ، کەسەم نەبینیوە ئەوەندە چلێسو زماڤرۆزنو ترسنۆک بن لەکاتی روپەرپو بوونەوهی دوژمن دا! پیاویک گۆی لی بوو، وتی: وەللاهی درۆ دەکەیی و ئەتۆ دوورپووی دەبی پێغەمبەرت لی تیبگەیهنم، ئیتر ئەم هەوالە بەپێغەمبەر ﷺ گەییشتو ئەم نایەتە هاتە خواری.

ئیبنو جەریری هەبەری ئیبنو لمونذیرو ئەبو شەخیخ؛ ئیبنو حەییانی ئەلشەنصاری لەقەتادەوه دەلی: چەند کەسیک لەدوورپووەکان لەکاتی غەزای تەبووک دا وتیان: سەیرە! ئەم پیاو (مەبەستیان پێغەمبەر بوو) بەتەمایە قەلاو بالەخانەى شام بخاتە ژێر دەستی خزەوه، ئەو خەیاڵپلاریکی کەم وێنەیه، زۆر زەحمەتە بتوانی ئەم ئاواتەى بێتە دی، پەرورەدگار پێغەمبەری خۆی بەسەر ئەم وتانە دا ئاگادار کرد، پێغەمبەر ﷺ هاتە ناویانەوه و فەرمووی واو واتان گوتوو، وتیان: ئەوەللا ئێمە سوچبەتو شۆخیمان کردووە بەجیدیما نەبووە ئیتر ئەم نایەتە هاتە خواری.

ئیبنو ئەبى حاتم دووبارە لەکەعبی کوری مالیکەوه دەگیرێتەوه دەلی: میخەششی کوری حەمیر وتی: سویند بەخودا من پێم خۆشە هەریەکیک لەئێبو سەد جەلەدی لی بدری بەمەرجیک نایەتی قورئان نەییته خواری پەردە لەسەر دوورپوویەکەمان هەلبێتەوه. ئەم قسانە بەپێغەمبەر ﷺ گەییشتنەوه، پاشان هاتن بۆلای پێغەمبەر عوززو بەهانیان ەهینایەوه. ئیتر نایەتی ﴿لَا تَعْتَدُوا﴾ هاتە خواری.

پەيوەندی ئەم نایەتانەش بەهی پێشوەوه لەم رووەیه: کە لایەنیکی تر لەکارە خراپەکانی دوورپووەکان ناشکرا دەکەن. کە بریتییه لەسویند خواردنی

به درویانو دوزمنایه تیکردنی خوداو پیغه مبهری خودا، گالتسه کردنیان به قورنان، به تایبه تی نهو نایه تانهی حالو چۆنیه تی نهوانی روون ده کرده وه، خۆپاشدانو نه چوونیانی بۆ غه زای ته بووکه ره خنده گرت.

نه وه تا: له م نایه تانه دا پهروه ردگار خیطاب ناراسته ی موسولمانان ده کاو نهو هیان بۆ روون ده کاته وه: که دووپروه کان بۆ نهو ی ئیوه لییان رازی بن، په نا بۆ سویند خواردنی به درۆ ده بنو خوداش ده زانی نهوانه درۆزنو روپامایی ده که نو ده فرموی: ﴿يَخْلَفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لِيَرْضَوْكُمْ﴾ هه که دووپروییو نیفاقیان هه که وتو هه ستیان به هه لوتستی هه ره جو هه یابه ره ی خۆیان کرد، خیرا په لاماری سویند خواردن ده دن، ده ست ده که ن به عوزر هینانه وه بۆ نهو کردارو گوفتارانیه لییان رودراوه، بۆ نهو ی ئیوه رازی بکه نو دلتان لییان نه ره نجی، ﴿وَالْحَالُ﴾ و الله ورسوله احق ان يرضوه خوداو پیغه مبهری خودا شیاو ترن بهو ی نهو دووپروانه هه ول به دن رازیان بکه ن، پابه ندی فرمانو نه هیه کانیان بن، ئیمانی راسته قینه بهینو کرده وه ی چاک بکه ن. واز له دووپروییو روپامایی بینو بینه موسولمانی راستال!

تییینی نهو ده کری: که راناو له وشه ی (یرضوه) دا به موفرده هیندراوه که به روا له ت ده بویه (موته نا) دووانی بویه، واته: بیگوتایه (یرضوهما) وه لی که به موفرده هیناویه تی، بۆ نهو یه پیمان بزانیینی که رازی کردنی پیغه مبه ر رازی کردنی خودایه، چونکه سه رچاوه ی پیغه مبه رایه تی یه که سه رچاوه یه فرمانو جله وگیریه کان له یه که سه رچاوه وه هه لده قولین. وه کوو له شوینیکی تردا ده فرموی: ﴿مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ﴾ النساء/ ۸۰، نه م پیزاناندنه ش مه به ستیکی گرنکه و پێویسته ئادمیزادان بیزانن، نه گهر راناوه که ی به شیوه ی موفرده نه هینایه نهو مه به سه ته گرنکه ی نه ده که یاند!!

نه مجار له کوتایی نایه ته که دا ده فرموی: ﴿إِنْ كَانُوا مُؤْمِنِينَ﴾ واته: نه گهر نهوان لافی برواداری لی ده دنو به سویند جه خت له سه ر ئیماندار ی خۆیان ده که ن ده بویه خوداو پیغه مبه ری خودا رازی بکه ن، که سی که خۆیه موسولمانو خاوه ن باوه ر ده زانی با خوداو پیغه مبه ره که ی رازی بکه ن،

چونکه به دست هینانی ره زامندی شهوان نرخو سودی هیه، رازیکردنی خه لکی تر به تنیا هیچ سودو نرخیکی نیه.

نه مجار پموره دگار سمرزه نشتی دوپروه کان ده کاو خه تهر و زیانی کاری ناپه سندیان روون ■ هکاته وه، ده یانتر سینی له ناکامی کاری ناپه راویانو به شیوه ی پرسیار شهو ناپا کانه سمرزه نشتی ده کاو ده فرموی: ﴿الْمَ يَعْلَمُوا أَنَّهُ مَنْ يُحَادِدِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ نایا نه دوپروه ناپا کانه نازانو دنیانین له وهی که سیک دوزمنایه تی خوداو پیغه مبر بکاو سنوور به زینی بکا، یان گالتسه و قه شمهری به پیغه مبر بکا، ره خنه له کردار و گرفتار و روهشتی بگری، وه کوو شهو: که دربارهی دابه شکردنی (صدقات) ره خنه یان لی گرت، دربارهی ره وشتو هله سو که وتی پیغه مبر بکا له گه یان دا گالتیه یان پی ده کردو ده یانگوت گوته ا دیرو خوشباو ره هتد. نایا نازانن که سیک بهم جزوه دژایه تی خوداو پیغه مبر بکا ﴿فَأَن لَّهٗ نَارُ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا﴾ شهو سزاو تو له لی ستاندنیانی ناگری دژزه خه و بز هتا هتایه تی یدا ده مینیتسه وه و زرگار یونی نابی. ﴿وَذَٰلِكَ اٰخِرُيَ الْعَظِيْمِ﴾ شهو سزا به تیشرو هه میشه یی به ریسوا کردنیکی گوره و سامناکه، هیچ نازارو ریسوا کردنیکی دنیایی نایگاتی!

له راستی دا دوپروه کان بوخزیان حقیقه تی خزیان ده زانن، شهوان پروایان به خوداو به پیغه مبرایه تی موحه مه د نیه، شهوان له خزیان به شکن، گومانیان دربارهی نیگا هیه، راپاو نا نارمن هه میشه له حاله تی دله راوکی دان، بویه پموره دگار بهم شیوه وه صفیان ده کاو ده فرموی: ﴿يَحْذَرُ الْمُنَافِقُونَ اَنْ تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ سُوْرَةٌ تَنْبِيْهِمْ بِمَا فِيْ قُلُوْبِهِمْ﴾ دوپروه کان ترسی شهو یان هیه: که سووره تیکی قورشان دابه زیتسه سمر موسولمانه کانو نهینسی دوپروه کان دربخاو پموره یان له سمر لا بداو دوپرووی به که یان ناشکرا بکا، هه وال به موسولمانه کان بدا به وهی که له دلی دوپروه کان دا حشار دراوه، راستی حالو چوئیه تی یان به موسولمانه کان راگه یه نی و بویان له بنی کوله که که بدا به ته واوی فه ضح بزو نهینسی به کانیا ن ناشکرا بزو ریسوا بن!!

ویرای نهم ترسو دلّه راوکی و راپایی بهیان، همه‌میشه گالتیهان به‌قورئانو به‌پیغه‌مبهر و موسولمانان ده‌کرد، به‌بی شمرمانه ده‌یان‌گوت: ﴿إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِئُونَ﴾ البقرة/۱۴، بویه په‌روهر دگار هه‌ره‌شهی لی کردن و فهرمووی: ﴿قُلْ اسْتَهِزُّوا﴾ نهای موحه‌مه‌د! پییان بلی: به‌که‌یفی خوتان گالتیهو قه‌شمهری به‌نایه‌ته‌کانی خودا بکه‌ن، دلنیا بن: که ﴿إِنَّ اللَّهَ يُخْرِجُ مَا تَحْذَرُونَ﴾ پیگومان خودا نیگا بو پیغه‌مبهره‌که‌ی ده‌نیرو سورتهی قورئانی بو سمر نازل ده‌کا، نه‌ینی و شته په‌نامه‌کی به‌کانتان ده‌رده‌خا، حه‌قیقه‌ت و چو‌نیسه‌تی نیوه به‌پیغه‌مبهر راده‌گه‌یه‌نی و فه‌ضح ده‌بن، وه‌کوو له‌نایه‌تیکی تردا ده‌فهرمووی: ﴿أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ أَنْ لَنْ يُخْرِجَ اللَّهُ أَضْغَانَهُمْ...﴾ محمد/۲۹.

ناشکرایه: نهمه هه‌ره‌شهو ترساندن دوو‌روه‌کانه له‌سهر ره‌فتار و کردار و گو‌فتاره ناشرینه‌کانیان.

نهمجار په‌روهر دگار سویند ده‌خوا له‌سهر نه‌وه: که نه‌گهر پییان بگو‌تری: نهری بچی نیوه گالتیه به‌قورئانو په‌یامی نیسلام ده‌که‌ن؟ دوایی ده‌ست ده‌که‌ن به‌سویند خواردن: که نیمه نه‌وه قسانه‌مان به‌راست نیه، نه‌وه‌تا: ده‌فهرمووی: ﴿وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ﴾ نهای فروستاده: نهای پیغه‌مبهر سویند بی نه‌گهر تو لییان پرسی: نهری نیوه بچی گالتیه به‌قورئان ده‌که‌ن؟ بچی ره‌خنه له‌پیغه‌مبهر ده‌گرن؟ بچی به‌نه‌ینی و په‌نامه‌کی دژ پیغه‌مبهر و په‌یامه‌که‌ی ده‌دوین؟ خیرا ده‌ست ده‌که‌ن به‌عوزر هینانه‌وه‌و ﴿لَيَقُولَنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ﴾ سویند ده‌خون له‌سهر نه‌وه: که نه‌وان له‌و قسانه‌یان دا جیددی نین، بو سو‌حبه‌ت و گالتیه کردن کات به‌سهر بردن و بو پیکه‌نین نه‌وه قسانه ده‌که‌ن، پییان وا بوو: نهم عوزره‌یان لی وهرده‌گیری و نهم درو‌یه‌یان بو به‌سهر ده‌چی، چونکه نه‌وان نه‌یاند‌ه‌زانی که قشهری لا‌قرتی کردن به‌نایین کوفریکی ناشکرایه و تاوانیکی گه‌وره به‌فتاره‌به‌ره! نهمجار په‌روهر دگار سه‌ره‌نشتیان ده‌کا و ده‌فهرمووی: ﴿أَبَا لَهِ وَأَيَّاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ﴾ نایا نیوه گالتیهو قه‌شمهری به‌خودا و به‌قورئانو به‌پیغه‌مبهر ده‌که‌ن؟ هیچ‌تان ده‌ست نه‌که‌وتوه گالتیه‌ی پی بکه‌ن خودا و پیغه‌مبهر نه‌بی؟! به‌راستی کاریکی خراب نه‌فسیری ده‌وان (۵۷۳)

دہ کھنو تاوانیکی گھورہ نہ نجام دہ دن. چونکسہ گالتہ کردن بہ خوداو بہ قورنانو پیغہ مہر کوفریکی ناشکراو تاوانیکی بہ ہیلک بہرہ.

مہ بہ ست بہ گالتہ کردن بہ خودا، گالتہ کردن بہ یادی خوداو بہ زاتو صیفاتی خودایہ، بہ شمریعتو یاسای خودایہ، مہ بہ ست بہ (آیات اللہ) قورنانی پیروزو باقی حوکمو یاساکانی نایینہ. مہ بہ ست لہ گالتہ کردن بہ پیغہ مہر نہویدہ. قہ شمری بہ پیغہ مہر ایہ تی بکری یان بہرہ وشتو بہ کردارو گوفتارہ کانی.

دہی ئیوہ بی شمرمانہ ناوا گالتہ بہو شتہ موقہ ددہ سو پیروزانہ دہ کھنو نہ مجار کہ پیتان زانرا، دہ ست دہ کھن بہ عوزر ہینانہوہو پیتان وایہ: عوزرہ کہ تان لی ووردہ گیریو ناوا بہراشکاوی بی ترسو خہ جالہ تبوون بیانوی نامہ قبولتان دہ ہیننہوہ ﴿لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ﴾ نہم جۆرہ عوزرانہ مہ ہیننہوہ، بہو جۆرہ بیانوانہ پاساوی نہو تاوانانہ تان مہ دہ نہوہ، چونکہ نہ نجامدانی کاری کوفرو ناپہ سند بہ مہ بہ ستی سوحبتو پیکہ نینو رابواردن، شتیکی زۆر بی جیہو ناماقولیہو نابی بکری، عوزر ہاوردنہو تان داننانہ بہ تاوانو. عوزر لہ قہباحہت خراپتر!!

﴿إِنْ نَعَفَ عَنْ طَائِفَةٍ مِنْكُمْ﴾ خۆ نہ گہر ئیمہ خوش ببین لہ تاقمیکتان بہہوی تۆبہ کردنو گہرانہوہ تان لہ تاوانو وازہینانتان لہو کارہ کوفر نامیزانہ وہ کوو میخہ ششی کوپی حمیر کہ تۆبہی کردو ناوی عہدوورحمانی لی نراو لہ خودا پارایہوہ پلہی شہ ہادہ تی پی ببری کس لاشہ کھی نہ دۆزیتہوہ، نزاکہی گیرابوو رۆزی شہ پی (یہ مامہ) شہ ہید بوو کس نہیزانی کسی کوشتی و لاشہ کھی کہوتہ کوپوہ.

نہوہ ﴿نُعَذِّبُ طَائِفَةً بِأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ﴾ کۆمہ لیکتی تر سزا دہ دہین بہہوی تاوانبارییانو سووربوونیان لہ سہر ہہ لوئستی کوفر نامیزیان.

واتہ: نہ گہر ئیمہ خوش ببین لہو دوو پروانہی کہ تۆبہ دہ کھنو واز لہ قسہی بہدو بہد رفتاری دین، نابی بہوہ کہسانی دیکہ ہہ لخہ لہ تین، چونکہ بیگومان ئیمہ سزای نہوانہ دہ دہین: کہ تۆبہ ناکھنو لہ ہہ لوئستی تاوانبارییان پہ شیمان نابنہوہ، سوور دہ بن لہ سہر تاوانی کوفر نامیزیان!

ره‌وستی دووروه‌کان و سزای قیامه‌تیان

الْمُنْفِقُونَ وَالْمُنْفِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِّنْ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ وَيَنْهَوْنَ
عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ إِنَّ الْمُنْفِقِينَ
هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٦٧﴾ وَعَدَ اللَّهُ الْمُنْفِقِينَ وَالْمُنْفِقَاتِ وَالْكُفَّارَ
نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا هِيَ حَسْبُهُمْ وَلَعْنَةُ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ
مُّقِيمٌ ﴿٦٨﴾ كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَكَثُرَ
أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ فَأَسْتَمْتَعُوا بِخَلْقِهِمْ فَأَسْتَمْتَعْتُمْ بِخَلْقِكُمْ

فَأَسْتَمْتَعْتُمْ بِخَلْقِكُمْ كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِخَلْقِهِمْ
وَخُضْتُمْ كَالَّذِي خَاضُوا أُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
وَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٦٩﴾ أَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَأُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمِ
نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَقَوْمِ إِبْرَاهِيمَ وَأَصْحَابِ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكَاتِ
أَتَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا
أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٧٠﴾

ئەم نایەتانه‌ش لەهه‌مان ته‌وه‌ره‌ی نایه‌ته‌کانی پێش‌سوودا ده‌سوورپێنه‌وه‌و
خراپه‌و هه‌ل‌وێستی نایه‌سندی دووروه‌کان روون ده‌که‌نه‌وه‌، فه‌ضحیان ده‌که‌ن!
لەم نایەتانه‌دا په‌روه‌ردگار جوۆرکی تر له‌خراپه‌کاریی مونا‌فیکه‌کان دیاری
ده‌کا، جو‌داوازی نیوان موسوڵمانانو ئەوان ده‌ست‌نیشان ده‌کا، ■ ه‌یان‌شوبه‌ی‌نی
به‌دووروو کافره‌کانی پێش‌خۆیان، حا‌لو جوۆیه‌تی‌یان ■ ه‌شوبه‌ی‌نی به‌حا‌لو

چۆنیه‌تی مونا فیه کانی پیتش نه‌وان، بهرام به‌ری قیاس له‌تیوان نه‌وانو کهسانی رابردوو نه‌نجام ده‌دا.

نه‌وه‌ش ده‌چه‌سپینێ که نه‌و مونا فیه قانه به‌نیرو مێیان نه‌وه له‌سو خراپه‌کاریانه‌دا هاویه‌شن، له‌هه‌مان کاتیش دا هه‌ره‌شه‌ی توندیان ئاراسته ده‌کا: به‌وه که له‌روژی قیامه‌ت دا له‌پیری براده‌رو هاویره‌کافره‌کانیان دا سزاو تۆله‌یان لی ده‌ستینێ و ده‌کوو نه‌وانه‌یان حلیب ده‌کا که ئازاوه‌و ئاشووبو سته‌مکاری کوفریان له‌سه‌ر زه‌وی بلاو کردۆته‌وه‌و ده‌فه‌رموی: ﴿الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقِينَ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ﴾ واته‌: دوو‌پوه‌کان پیاو ئافره‌تیا، له‌نه‌خلاقو ره‌وشتو کردارو گو‌فتاریان دا ده‌شو به‌ینه یه‌کترو له‌خراپه‌کاری دا چون یه‌کن.

نه‌مجار نه‌و لیکچونه‌شی ده‌کاته‌وه‌و ده‌فه‌رموی: ﴿يَا مَعْزُورُونَ بِالْمَنَکَرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ﴾ واته‌: هه‌ندێ له‌و دوو‌پورانه‌ فه‌رمان به‌هه‌ندێکی تریان ده‌که‌ن به‌خراپه‌کاری و فیتنه‌و ئاشووب، و ده‌کوو درۆو خییانه‌تو په‌یمان شکینێ و پابه‌ند نه‌بوون به‌واده‌و به‌لێن، هه‌ر شتیک خودا پی‌ی ناخۆش بی نه‌وان نه‌وه‌ پدیره‌ ده‌که‌ن، و ده‌کوو له‌فه‌رمووده‌یه‌کی سه‌حیح دا هاتوه‌ که شه‌یخان و تیرمیزی و نه‌سانی له‌نه‌بو هوریه‌ره‌ ریاویه‌تیا، کردوه‌: ده‌فه‌رموی: (آیة المنافق ثلاث: اذا حدث کذب، واذا وعد اخلف، واذا اتمن خان) نیشانه‌ی دوو‌پورو سی شته‌، که قسه‌ی کرد درۆ بکا، که واده‌ی دا نه‌یباته‌ سه‌ر، که سپارده‌ی لادانه‌ی خییانه‌تی تیدا بکا. و سپرای فه‌رمان کردیان به‌خراپه‌کاری و کرداری ناپه‌سند، جله‌و گیری ده‌که‌ن له‌چاکه‌و هه‌ر شتیک باش بی، هه‌ر شتیک شه‌رع فه‌رمان به‌کردنی بکا و عه‌قل به‌په‌سندی بزانی، نه‌وان نه‌هی لی ده‌که‌زو کۆسپو ته‌گه‌ره‌ ده‌خه‌نه‌ رێی. نه‌وه‌تا هه‌ول ده‌ه‌ن خه‌لک له‌جیهاد کردن سارد بکه‌نه‌وه‌، تیده‌کۆشن موسولمانان له‌ریگه‌ی خودادا مالو سامانی خۆیان خه‌رج نه‌که‌ن. نه‌وه‌تا قورشان له‌شوینیکی تردا ده‌ریاره‌یان ده‌فه‌رموی: ﴿هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ: لَا تُنْفِقُوا عَلٰی مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتّٰی يَنْفَضُوا﴾ ﴿المنافقون ۷/، بۆ خۆشیا هه‌یج کامی له‌و کاره‌ باشانه‌ نه‌نجام ناده‌ن. به‌تایبه‌تی له‌باره‌ی

مالِ بہ خشینہ وہ تا بلیٰ دہست قو و چاو و رژدن، بہ ہیچ جوړی رونا کهنہ مالِ بہ خشین، شتیکی ناشکرا شه ندم مال نہ بہ خشینہ یان بہ ہیژترین بہ لگہی نیفاقو دو ورووییانہ، ہر وہ کوو چوژن مالِ بہ خشین لہ پیښاو ثابینی خودادا نیشانہی پروا پتہوی موسولمانیہ تی راستہ قینہیہ.

﴿نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ﴾ نعو مونافیقانہ نعوہ یان لہ بیر چوہ تہوہ کہ بہ طاعت و پابہ ندبوون بہ فہرمانی خوداو و ازہینان لہو شتانہی جلہوگیری لی کردن، خوین لہ خودا نزیک بکہنہوہ، رۆژیک لہ رۆژان بہ دلیان دا نہ ہاتوہ: کہ نمرکی سہر شانیانہ طاعتی خودا بکہنو سوپاسگوزاری نیعمہ تہ کانی بن، شوین ہواو ہوہ سی شہیتانی خوین کہوتونو خودایان لہ بیر چوہوہ، بڑیہ خوداش جہزای دانہوہ، واتہ: سزای دان، بہوہ: لہ دونیادا لہرہ حمہتو لوطقی خوی بی بہشی کردنو توفیقی نہدان، لہ قیامہ تیش دا پاداشی باشیان ناداتی. وہ کوو لہ نایہ تیکی تردا دہ فرموی: ﴿الْيَوْمَ نُنْصَاكُم كَمَا نَسَيْتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا﴾ الجاثیہ/۳۴.

نہک ہر پاداشیان ناداتی بہ لکوو دہیان خاتہ ناو ناگری دوزہ خہوہ و بہو ناگرہ سوتمانہ سزایان دہدا.

﴿إِنَّ الْمُنَافِقِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ واتہ: بیگومان نعو مونافیقہ بدبہ ختانہی لہ ربازی راست لایان داوہو ربازی شہیتانیان گرتوتہ بہر نہوان لہ ہمہ موو کہس زیاتر گومراو فاسقو سہر لی شیواون، لہ ہمہ موو نہ خلاقو فہضیلہ تیگ روت بوونو، ہیچ خیرو چاکہ یہ کیان لی چاوہ پروان ناکری، تہنانت نہوان لہ کافرو مولحیدہ کانش زیاتر لہ ربازی خودا دوور کہوتونہوہ، نعو کافرو گومرایانہی کہ پییان وایہ: عہقیدہ بہ تالہ کہی خوین راستہو پدیرہوی دہ کہن لہ بواری فیسقو دہرچوون لہ ربازی خودا ناگہنہ نعو مونافیقانہ، ہیئندہی نہوان لہ فہضیلہ و نہ خلاقی بہرز روت نہ بوونو لہ گومرایی دا نایانگہنی!!

نہ مجار پەرہردگار نعو عہزابو تۆلہیہ دیاری دہکا: کہ بو مونافیقہ کاند وینہی نہوانی داناوہ لہ سزای کردارو گوftarہ کانیانو دہ فرموی: ﴿وَعَدَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ

فِيهَا ﴿ پسروردگار وادهی داوه بهدوورووه کان به پیاوو ثافره تیانه وه، وئرای کافره کانی تریش به ناگری دۆزه خ، بریاری داوه: که نهوانه هه موویان بخته نیو دۆزه خه وه بۆ هه تاهه تایه تییدا ده میننه وه.

تیبینی نه وه ده کری: نایه ته که مونا فیقی پیش کافری تر خست، بۆ نه وهی ناماژه بی: که نه مونا فیکانه هه چهند بهروآلت له پیری موسولمانانو خویان به خاوهن برپا نیشان ده دنو بری نهرکی نیسلامی روآلتی نه نجام ده دن، وه لی له کافره کانی تر خراپترن، به تایبه تی له کافراندهی که پابه ندی نایینی هه لوه شاه وه گۆردرای خویان وه کوو خاوهن نامه کان. واته: جوله که به کی پابه ند به نایینی خوی هه ره چنده نایینه که ی هه لوه شاهه ته وه گۆرانکاری تییدا کراوه زۆر له کابرای دوورووی بهروآلت نوێژکه رو رۆژووگر... هتد باشتر وه هیندهی مونا فیق زیانی بۆ نایینی نیسلام نیه. ﴿ هِي حَسْبُهُمْ وَلَعْنَهُمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴾ ناگری دۆزه خ نه وه ندی نازار تیدا یه که به سیان بی و سزای کرده وه کانیا ن پر بکاته وه. خودا نه فرینی لی کردوونو لهره حمه تی خوی دووری خستونه وه، نه وه به دبه ختانه سزای هه میشه بیان هه یه، جگه له سزای سوتان به ناگری دۆزه خ، سزای هه میشه یی وه کوو هه لپروزانی ده و چاویان به بای سه موو داپلرخانی هه ناویان به ناوی کولاتوو، قه ده غه بوونی بینینی خودا لیان مه حروو مبوونیا ن له وه به هره نیعمه ته گوره یه. له ژیا نی دونه اشیا ن دا هه میشه له سزای دلهر اوکی دان، به نازاری نه خۆشی دوورووی گرفتارن، ترسی نه وه یان هه یه: پیغه مبه رو موسولمانان به نه یینی یه کانیا ن بزانون فوضه ببن.

نه مجار پسروردگار نه وه روون ده کاته وه: که نه وهی تووشی نه دوورووانه ده بی له سزاو تۆله ی دونه و رۆژی دووایی ده شو به یته نه و سزاو تۆله یی تووشی مونا فیقو کافرا نی پیشو بووه، نه وه عه زابه ی بۆ دوورووه کانی سه رده می نیسلام ته رخان کراوه، وه کوو سزای نه و دووروو کافره پیشینانه ی سه رده می پیغه مبه ره کانی رابورد وایه ده فهرمو ی: ﴿ كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَآكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا فَاسْتَمْتَعُوا بِخُلُقِهِمْ ﴾ واته: نیو نه و دوورووانه ی نه زیه تی خودا و پیغه مبه ری خودا و موسولمانان

دہدہن! دہشوبہینہ نمو دوپرووانہی گہلہ پیشینہ کانی پیغہ مہبرانہی رابوردو،
 کہ لہ پیش نیوہوہ ہاتوونہ گۆرہ پانی ژبانہوہو لہ ناوچوون. نیوہش وہ کوو نمو
 بہ مالو سامانو مندالو کسرو کار لہ خۆتان بایی بوون بہ ژبانہی دونیا
 ہلخہ لہ تاوونو بوغرا بوون. وہ لی نمو لہ نیوہ بہ ہیتر بوون، مالو مندالو
 کسرو کاریان لہ نیوہ زۆرتتر بوو، ہمموو ہولوو تہ قہ لایہ کیان لہ ژبان دا بۆ
 لہ ززت وەرگرتزو خوش رابواردنو مالو مندال زۆر کردن بوو، بہ ژبانہی
 کہ مخایہنی دنیا لہ خۆیان بایی بوون، خۆشیہ کانی جیہان لہ خشتہی بردن،
 ہیچ مہبہستیکی پیروزو بہرہ مہندیان نہبوو لہو ژبانہیان دا جگہ
 لہ رابواردنی کاتی و مادی کورتی دونیایی؛ بەشی خۆیان رایانباردو بہو ژبانہ
 کورتہ شادمان بوون. وہ کوو خاوەن باوہ پانی خودا پەرستو پەرہوانی ریبازی
 حق ہولویان نہدا بۆ چہ سپاندنی وشہی حقو تہرازوی عدالتو
 دایینکردنی نمو ناسیشرو فرمان بہ چاکو نہہی لہ خرابہ. ﴿فَاسْتَمْتَعْتُمْ
 بِخُلُقِكُمْ كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِخُلُقِهِمْ﴾ نیوہی مونافیقو گومرا
 ریبازی دوپرووہ کانی رابوردووتان گرتۆتہ بہرو ہمان ہلسو کەوتی نمو
 دووبارہ دہ کەنہوہ، نمو ھلوتست و خرابہ کاریانہی دوپرووہ کانی پیشینان
 بہرامبەر نایینی حقو راست نواندیانو کردیان، نیوہش نمو ھەنجام دہدہن،
 ھولو نادہن ھیدایەت لہ قورئان وەرگرنو شوین پەيامی پیغہ مہبر بکەونو
 دلو دەررونی خۆتان پالفتہ بکەنو بچنہ پیڑی بہختہ وەرانہوہ. نیوہ دوپرووی
 سەردەمی نایینی ئیسلام شیاوی سزاو تۆلہی زیاترو بہ ئیش ترن! چونکہ نمو
 لہ نیوہ بہ ہیتر مالو سامان زۆرتتر بوون، نمو نایاتو مو عجیزانہی خودا
 نیشانی نیوہی داوہ، نمو نہیان بینوہ.

بہ کورتی نیوہ شوین پیڑی مونافیقہ کانی رابوردو کەوتون ھەرچہ نەدہ
 زۆر شت ھمیہ داخواری نمو کہ نیوہ پیچہ وانہی نمو ریگاتان بگرتایہ بہر.
 لہ ھینانی وشہی (استمتاع) جارێک بۆ مونافیقہ کۆنہ کازو ھەمجار بۆ
 مونافیقہ کانی سەردەمی ئیسلامو جارێکی تر بۆ مونافیقہ پیشینہ کان،
 مہبہستیکی سەردەمی ھمیہ کہ بریتیہ لہ سەرزەنشستو لۆمہ کردنی
 مونافیقہ کانی سەردەمی پیغہ مہبرہ کانی پیشوو؛ کہ لہ زہتیان ھەرگرت لہو

ژیانه کورتهی جیهانو هلهوگیری شه بهشه کهمهی ژیان بوونو مهحروومی خوشبهختی و کامهرانی قیامت بوون بههژی هلهو گیرییان بهبهشی ژیانی کورتو کهمخایهنی جیهان. شه مجار مونافیهکانی سهردهمی نیسلامی پی شوبهاندنو تا تهشبهه که بهلیغ بی و هجهه شهبههو لیکچواندنه که زور کاریگر بی. وه کووو شهو یه کیته بیهوی سته مکاریته ناموژگاری بکا، ناشیرینی و دزبوی سته مکاریه کهی بهخاته رو پیی دهلی: تو وه کوو فیرعهون وای که لهختوخوایی خه لکی ده کوشتو بهبی تاوان نهشکه نهجی ناده میزادانی ده دا، نه توش وه کوو شهو ده کهی وه کوو شهو هلهسو کهوت ده نوتنی!

به کورتی دووباره کردنهوی (استمتاع) بو ته نکیدو جهخت کردنهویه. شه مجار پاش شهوی پهروه ردگار شه دووپروانهی شوبهاندن به کافرو مونافیهکانی گله پیشینه کان لههولدان بو وده سته پینانی کالای دونبایی وروه رگیران لههولدان بو قیامت. لیکچواندنیکی تر لهتیوان هردوو تاقم دا ده خاته روو شهوش به درو خستنهوی پیغه مبه رانو وه صف دار کردنیان به قیلو تهله که بازی و غدر کردنه لییانو ده فرموی: ﴿وَحُضُّنْمْ كَالَّذِي خَاضُوا﴾ واته: نیوهی دووپرووی سهردهمی هاتنی نیسلام وپرای شهوی که ده بویه وازتان له خراپه کاری و درو قیل بازی به پینایه، که چی نیوهش وه کوو دووپروه پیشینه کان له درو فرتو قیل بازی دا روچوونو ملتان له خراپه کاری نا!!

شه مجار پهروه ردگار سهره نجامی کردهوی هه موو دووپروه کان به کزنو تازه وه، شهوانه می له سهردهمی پیغه مبه رانی پیشودا بوونو شهوانه می له سهردهمی هاتنی نیسلام دا بوون دیاری ده کاو ده فرموی: ﴿أُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ واته: شهو مونافیقو کافران هه موویان هه لوو تیکوژشانیان به فیرو چوو، شه کرداران هیان که پینان وا بوو: کرداری چاکو باشن پووجهل بوون، به که لکی هیچیان نه هاتن، چونکه همرچی کردویانه بو ریابازی ناودر کردن بوو، مبه سستیان خرمهت گه یاندنو سوود به خشین نه بوو، له قیامهتیش دا پاداشو شه واییان

نادر تى، چونكه ئيشه كانيان بۆخودا نه كردونو هيچ نيازو مهبه ستى ره زامه ندى خودايان نه بووه. له سه ريكى تره وه هه بوونى بپوا مه رجه بۆ پاداش وه رگرتنه وه نه وانيش نه وه مه رجه يان تيدا نه ها تۆته دى بپواى راسته قيينه يان نه بوه، به لكو نه وان هه ر به رو كه شو روا له تبازي خۆيان به خاوه ن با وه پ خستۆته روو، نه گينا له راستى دا نه وان كافريونو روناكايى ئيمانيان تيدا نه بوو، نه وان دوو پروو بوونو به رو كه ش خودا په رستو له نا وه رو ك دا كافرو بى بپوا نه وان ه خه ساره تمه ندى مائه پوچ بوون، له كاتيك دا پيان وابوو قازانج ده كه ن زيانيان پى گه يى، هيچ پاداشيان ده ست نه كه وتو هيچيان پى نه بپرا، خۆيان ماندى كرد بۆ به ربه رچدان وه ي پيغه مبه ران، جگه له وه ي خپرو چاكه ي دونيا و قيامه تيان له كيس چوو، جگه له سزا و تۆله ي دونيا يى و روژى قيامه ت هيچى تريان ده ستگير نه بوو، مالتورانو خانه خرابو به ده به ختو چاره ره شو ريسواى دونيا و قيامه ت بوون. نمونده ي نه م ئايه ته ئايه تيكى تره كه ده فهرموى:

﴿قُلْ: هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا. الَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا﴾ الكهف/ ١٠٤.

به پيچه وان وه موسولمانو خودا په رست به خته وه رى دونيا و قيامه ته، هه رچى ده يكا له خپرو چاكه بۆ ده بپته مائه ي خۆشه ختى هه ردوو دونيا ي، وه كو له ئايه تيكى تر دا ده فهرموى: ﴿وَأَتَيْنَاهُ أَجْرَهُ فِي الدُّنْيَا، وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ﴾ العنكبوت/ ٢٧.

به كورتى و بوختى مهبه ست له شوپاندى نه وه مونا فيقانه به كافره كانى پيشه وه نه وه يه؛ نه وه دوو پروو كافره پيشينانه هيچ سوود يكيان له كارو كرده وه كانيان نه بينى، جگه له مائه پوچى و خه ساره تمه ندى و ريسوايى هيچيان ده ستگير نه بوو، هه رچه نده نه وان له نه مان به ده سه لات تر بوونو مالتو مندا ل و كه سه رو كار يان فره تر بوو، كه وابوو؛ نه م مونا فيقانه ي سه رده مى ئيسلام شيا و ترن به وه ي بكه ونه ئيو عه زابى دونيا و قيامه ته وه وه له به خته وه رى هه ردوو دونيا بى به ش بكرتو له مونا فيقه كانى پيشو و زياتر سزا بدرتن!!

نه مجار په روه ردا گار نامۆزگارى نه وه دوو پرووانه ده كا: كه پيغه مبه ريان به درۆخته وه وه هه ره شه يان لى ده كا و ده يانتر سيني به و سزا و كار ه ساتانه ي

بہ سہر گہلہ ستہ مکارہ کانی پیشو ہاتو وہ دہ فرموی: ﴿ اَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَاُ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ: قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُوْدٍ وَقَوْمِ اِبْرٰهِيْمَ وَاَصْحَابِ مَدْيَنَ وَتِلْكَ اَنْفُسُكَاتٌ ﴾ نہوہ ہہوالتی بہ سہرہاتی گہلہ پیشینہ کان بہو مونافیقانہ نہ گہیشتوہ؟ نمو سزاو کارہ ساتہی بہ سہر شہش گہلہ بہ درؤ خمرہ وہ کان ہات بہ نہو دووړو کافرانہی سہر دہ می نیسلام نہ گہیشتوہ؛ بی ناگان لہ ہہوالتی نہو گہلانہی پیش نہوان: کہ لہ پیغہ مبہرہ کانیان یاخی بووړو سہر پیچی فہرمانی خودایان کردو خوداش بہ سزای سہختو بی نامانی خوئی گرتنیو لہ ناوی بردن؟ بی ناگان لہ سہرہ نجامی گہلی نوح کہ بہ توفان خنکازو جگہ لہوانہی ٹیمانیان بہ ہزرتہی نوح ہیٹا بوو کہسی تریان لی دہر نہ چوو، یان نہو رہ شہ باو زریانہی کہ عادی گہلی ہزرتہی ہودی لہ ناو برد، یان نہو گرمہو نالہو شریخہی گہلی شہ موودی دوا بر او کرد، یان نہو عہزابہی ملہوړی وہ کوو نہ مروودی لہ ناو برد، نہو ملہوړی ہہوالتی دا ہزرتہی ٹیبراہیم بسوتینی، یان نہو بوومہ لہرزہو زہوی راتلہ قاندنہو عہزابی (یوم الظلہ) ی توشی گہلی شو عہیب پیغہ مبہر ہات، یان نہو رؤچونو بہ قورا بردنہی توشی گوندہ کانی ہوڑی لووط ہات، کہ بہ دانیشٹوانہ کانیانہوہ ژٹرو زہہر کرانو خاکہ کہ یان ہہلگیر درایہوہو تہ مجار بہر دہ باران کران، نایا نہو کافرو دووړوانہی سہر دہ می نیسلام تہم بہ سہر ہاتو رووداوانہ یان پی نہ گہیشتوہ نہ یان بیستوہ؟ واتہ: بیستویانہو پییان گہیشتوہ.

نہو گہلو نہ تہوانہ ﴿ اَتَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُظْلِمَهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوْا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ﴾ پیغہ مبہرہ کانیان بہ بہلگہو نیشانہی ناشکراوہ ہاتوونہ ناویانو تہوانیش لہ جیاتی تہوہی پروایان پی بکہن بہ درویان خستوونہوہ، پہرہو ردگاریش پلہی لہ ناو بردنیان کردو لہ پیخی دہرہینان، خودا کہ لہ ناوی بردن ستہ می لی نہ کردوون بہلکوو تہوان بوخویان ستہ میان لہ خودی خوین کردوہ. ہوڑی لہ ناوچوونیان کردوہ وناپہ سندنہ کانی خوین بوو، بہ درؤ خستہوہی پیغہ مبہرہ کانیان بوو، دژاہہ تیکردنی حہقو حہق خوازان بوو.

هه‌لبه‌ته له‌دابو نه‌پیتی خودا نیه و دادپه‌روه‌ری شه و داخو‌زی شه و نیه له‌خۆو شه و خه‌لکه سزا بدا، به‌لکو له‌پیش دا پیغه‌مبهر ده‌نی‌یۆ و بیانوویان ه‌پۆ ده‌یانترسی‌نی له‌سزا و تۆله‌ی بی‌ ئامانی، بۆ شه‌وه‌ی ئاده‌میزاد خۆیان له‌سهر پیچیکردن بیاری‌زنۆ په‌په‌وه‌ی به‌رنامه‌ی په‌روه‌ردگاریان بکه‌ن، جا نه‌گهر پابه‌ند نه‌بوونۆ سته‌میان له‌خودی خۆیان کردۆ، سهر ره‌قییان نواندۆ مو‌بالاتیان به‌نامۆزگاری و ترساندنۆ هه‌په‌شه‌ی پیغه‌مبهره‌کانیان نه‌کرد. شه‌مجار خودا عه‌زایی سه‌ختی خۆی بۆ ناردونۆ له‌ناوی بردوون!

قورئان بۆیه به‌تایبه‌تی شه‌و شه‌ش گه‌لانه‌ی باس کردن، چونکه کافرو دو‌وپه‌وه‌کان هه‌والی به‌سهرهاتی شه‌و گه‌لانه‌یان بیستبوو، هه‌ندیکیان ده‌ماو‌ده‌م پی‌ گه‌ییشتبوو، له‌لایه‌کی تروه‌و شو‌ینه‌وارو پاشماوه‌ی شه‌و گه‌له‌ له‌ناو‌چو‌وانه له‌ولاتی شامۆ ده‌ورو به‌ری دایه‌و نزیک‌ی ولاتی حیجازه‌و زۆر جار به‌چاوی خۆیان ئاسه‌وارو که‌لاوه‌و شو‌ینه‌واری شه‌و غه‌زه‌ب لی گیراوانه‌یان بینیه‌و.

مه‌به‌ستیش له‌یاد خسته‌وه‌ی کافرو دو‌وپه‌وه‌کانی سه‌رده‌می ئیسلام به‌ئاکامۆ سه‌ره‌نجامی شه‌و گه‌له‌ له‌ناو‌چو‌وانه شه‌وه‌یه: پێیان بزانی‌نی: که‌ دابو نه‌پیتی خودا گۆرانی به‌سه‌ردا نایه‌، شه‌مانیش نه‌گهر سوورین له‌سهر هه‌لو‌یستۆ کوفرو بیدینی خۆیان شه‌وه‌ عه‌زایی خودایان بۆ دی‌ۆ له‌ناویان ده‌باو رزگاریان نابێ. وه‌کو له‌ئایه‌تیک‌ی تردا ده‌فه‌رموی: ﴿اَكْفَارَكُمْ خَيْرٌ مِنْ اُولٰٓئِكُمْ﴾، اَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ ﴿٤٣﴾ القمر.

بیگومان په‌روه‌ردگار سه‌رانی کوفرو نیفاقی سه‌رده‌می پیغه‌مبهری ئیسلامی له‌یه‌که‌م غه‌زادا که‌ غه‌زای به‌در بوو له‌ناو‌بردن، پاشانیش له‌غه‌زاکانی تردا جار دو‌ای جار ریسوای کردنۆ له‌ناوی بردن، به‌لام مونا‌فیقه‌کان به‌نه‌پینی ههر خه‌ریکی پیلان دا‌پشتنۆ قیلۆ ته‌له‌که‌بازی بوون، هه‌تا خودای زانا و دانا به‌م سو‌ره‌ته‌ په‌رده‌ی له‌سهر هه‌لم‌الینۆ نه‌پینی به‌کانی تاشکرا کردن نیت‌ر زوریه‌یان وازیان هینا، سه‌رۆکه‌که‌یان که‌ عه‌بدوللای کور‌ی ئوبه‌ی بوو به‌داخۆ خه‌فه‌تی خۆیه‌وه‌ سه‌ری نایه‌وه‌..

سه‌یره ئاده‌میزاد که‌ له‌سروش‌تی خۆی لای دا هینۆ توانای رواله‌تی بوغ‌رای ده‌کاو بیر ناکاته‌وه‌، نازو نیعمه‌ت به‌رچاوی ده‌گرن ناپوانی، په‌ندۆ

عیبرهتی رابوردوان کاری تی ناکهن، مه گهر که سیکن خودا هیدایهتی بداو ههست بهدابو نهریتی خودا بکا له بوونه وهرداو رفتاری خوی باش بکاو به گویرهی شهریهتی خودا هه لسو کهوت بکا.

زور کهس ههن خودا بهتاقیبیان ده کاتهوه هیزو توانایان پی ده به خشیی مالو سامازو مندالیان ده داتی، نیتر خزیان له خو ده گویو له ناوچوونی ساماندارانی پیش خزیان کارسان تی ناکهنو بیر له سهره نجامی مله پورو سته مکاران ناکهنهوه، ههتا خودا به دهستی قودرهت ده یانگریو سهره ونگوونیان ده کا، نهو کاته وه هوش خو دینهوه به لام بی سووده.

رهوشتی موسولمانان و پاداشی قیامهتیان

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٧٦﴾ وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسْكِنٍ طَيِّبَةٍ فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ وَرِضْوَانٍ مِنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٧٧﴾

لهوه پیش رهوشتی دوورو ناپاکه کانی دهست نیشانکردن، رهوشتی ناشرینو هه لسو کهوتی ناپه سندیانی رانواندن، سزاو تۆلهی پراوپری کرده وه کانیانی رون کرده وه. نیتر به شوین نهوه دا باسی رهوشتی جوانو په سندی موسولمانان ده کا، پاداشو جهزای کرده وه کانیان دیاری ده کا..

نه مه نوسلووی قورئانه، به مه بهستی په ندو ناموزگاری شته دژیه که کان ریز ده کا، که باسی شوی کرد، باسی روژیش ده کا، که باسی دونیای کرد، باسی قیامهتیش ده ینیتته پیشه وه. باسی مونسافیقو کافر بکا، باسی خودا په رستان ده خاته پالی. هتد جوداوازی نیوان شته دژ بهیه که کان

دستنیشان ده کاو دهیان خاتہ پروو بۆ ئه وهی ئاده میزاد به ئاره زوو وستی خوی چی باشه بۆ ژبانی دونیاو قیامهتی ئه وه هه لبرتری، بۆخوی بهرژه وندی خوی دیاری بکا... ئالیره دا جیوازی ناشکرا له نیوان کردارو گوشتاری کافرو مونافیه کانو ئه و سزایه که شیایو ئه وانه له گه ل کردارو گوشتاری موسولمانانی راستاو ئه و پاداشو ئه وابهی له پاساوی کرداره کانیان دا وهی ده گرنه وه نومایان ده بی و درده کهوی.

بۆ ئه وهی مونافیه کان بزائن: که ئه وان موسولمان نینو ئه وهی بهر و کهش ده ری ده خه ن؛ که گوایه موسولمانن پوچو بی سووده و هیچیان لی ده ست نا کهوی، ماندوبوونیان بی هوده یه و کاریان بی بهرو سووده. ماندوبوونیان خۆرابی به و رهج به خه سارن. ئه وه تا: له وه صفی موسولمانان دا ده فهرمو ی: ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾ پیاوانی موسولمانو ئافره تانی موسولمان هه ندیکیان یارمه تیده و کۆمه کیکاری یه کترن، له یه کیه تی بیرو با وه ردا، له یارمه تیدانی یه کتری له سر چاکه و دژی دوژمنان پشتی یه کتری ده گرنو یه کتری ته واد ده کهن، وه کوو له فهرمووده ی صه صیح دا هاتوه پیغه مبه ر ﷺ فهرمویده تی: (الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبَنِيَّانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا) موسولمان بۆ موسولمان وه کوو ریزی دیوار وان هه ندیکی هه ندیکی تر پته و ده کا. جاکه پیغه مبه ر ﷺ ئه م فهرمووده یه ی فهرموو: په نجه کانی خوی تیک په راندنو چه مبه ر ی پی به ستن! هه روه ها له فهرمووده یه کی تر دا فهرمویده تی: (مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَوَادِهِمْ وَتَرَاحِمِهِمْ كَمَثَلِ الْجَسَدِ الْوَاحِدِ، إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ، تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بِالْحَمَى وَالشَّهْرِ) نمونه ی موسولمانان له یه کتر خۆشه وستی داو له ره حم به یه کتری کردن دا وه کوو جهسته یه ک وان که شو نیککی ئه و جهسته یه نازاری هه بوو، باقی نه ندامه کانی تری ئارام ناگرنو شه و به خه به رن!

بیگومان هاریکاری نیوان موسولمانان به پیاوو ئافره ته وه به یه پری لیبور دویی و خۆنه وستی به وه له کاتی مه ترسی و هه لوسته شوینی زور ناسک دا خوی نواندوه، له کاتی کۆچکردنیانو جیهادو تیکۆشان دا پیاوو ئافره تی موسولمانان شان به شانی یه کتری به چاکترترین شیوه هاریکاری و پشتگیری

یه کتریان نه نجام دواځه پیاوان به داوینپاکی و چاو پاریزی د لخواړینی، ثافره تان به دهیاو حیشمه تو پښاکی موسولمانانو پابه ندببون به شهریه تی نیسلام له کردارو گوفتارو هه لسو کموت دا کاری خویان نه نجام ددهاو هاریگری یه کتریان ده کردو نموندهی کومه لگای نیسلامیان پیک هینا!!

بیگومان ثافره ت له میژووی نیسلام دا رولیکي گرنکی هه بوه له به ناکام گه ییشتنی کچکردنو بلاوونونه وی نیسلام، له جهنگه کانی موسولمانان دژی کوفرو بیدینان به شداری جهنگاوه رانی نیسلامیان کرده، ناویان به سهردا گپراون خواره مه نییان بو ناماده کردون، جهنگاوه رانیان هه لئاوه بو هه لمه تبردنو خوفیدا کردن، به ناموژگاری تانه لیدان جهنگاوه رانی هه لاتوویان گپراونوه بو گڼه پانی جهنگ، بریندارو نه خوشیان تیمار کردون!

تیبینی نموه ده کری: ده رحق به نه هلی ایمان فهرمووی: ﴿بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾ ده ربارهی مونافیه کانیش فهرمووی: ﴿بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ﴾ چونکه موسولمانان برای یه کترینو خۆشه ویستی و هاریکاری سۆزو به زه ییان بو یه کتری به دللو به گیانه: به پیچه وانهی دووړوه کان هیچ هیژیکي مدعنه وی نیه کویان بکاتهوه بیرو باوه رپیک نیه یه کیان بخاو به یه کیانه وه به سستیته وه. به لکرو هه ندیکیان شوئکه وتووی هه ندیکیان، له گوماندارو ترسو رژیو راپاییو ترسو لهرزدا، چونکه دلیان جیا جیانو یه ک دل نین. نه مجار په روه ردگار جگه له صیفه تی (ویلایه ت) پشتگیری واریکاری نیوان موسولمانان، پینج صیفه تی تریان بو دیاری ده کا که ده بنه خالی سهره کی جیا کردنه وی موسولمان له دووړوو هم پینج رهوشته په سندانده ش نه مانه ن:

۱- ﴿يَا مُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ فهرمان به یه کتری ده کمن به چاکه کردن به لام مونافیق جله وگیری ده کمن له فهرمان به چاکه.

۲- ﴿وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ﴾ موسولمانان جله وگیری ده کمن له خراپه به پیچه وانهی دووړوه کان که فهرمان ده کمن به خراپه کاری.

۳- ﴿وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ﴾ موسولمانان به ریکتوبیکي نوځه کانیان به خوشو خوצועه وه نه نجام ددهنو له بهر خاتری خودا ده یکمن، به لام دووړوه کان

که هه‌لده‌ستن بۆ نوێژ به‌ته‌مبه‌لی و له‌شکرانییه‌و نوێژه‌کانیان ده‌که‌زو بۆ ناو و شوهره‌تو بۆ نه‌وه‌ی جاویه‌سته‌کی له‌خه‌لکی بکه‌ن.

۴- ﴿وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ موسوڵمانان زه‌کاته‌ی مالو سامانی خۆیان به‌ریکئو پێکی ده‌ده‌زو خێرو صه‌ده‌قه‌ی تریش ده‌به‌خشن به‌ئاتا‌جان. به‌پێچه‌وانه‌وه دو‌ورو‌وه‌کان به‌خیلی ده‌که‌زو ۵- هستی خۆیان ده‌قوچێنن.

۵- ﴿وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ موسوڵمانان فه‌رمانبه‌رداری فه‌رمانی خوداو پێغه‌مبه‌ری خودان، چییان فه‌رمان پێ بکری، نه‌نجامی ده‌ده‌ن، جله‌و‌گیری چییان لی بکری لی دو‌ور ده‌که‌ونه‌وه، به‌لام مونا‌فیه‌کان هه‌میشه‌ یاخو سنو‌ور به‌زێن‌و پابه‌ندی فه‌رمانی خوداو پێغه‌مبه‌ری خودا نین!! ﴿أُولَٰئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ به‌هۆی نه‌و ره‌وشته‌ جوانو په‌سه‌ندانه‌وه، نه‌و موسوڵمانانه‌ شی‌او‌ی ره‌حمه‌تو به‌زه‌یی په‌روه‌ردگارن، خودا به‌لێنی ره‌حمه‌تی خۆیان پێ ده‌دا له‌دو‌نی‌او قیامه‌ت دا. پێگومان په‌روه‌ردگار عه‌زیزو بالاده‌سته‌ هه‌رشتێکی بۆی ده‌یکا، هه‌ر واده‌و به‌لێنیک بدا، هه‌ر هه‌ر شه‌یه‌ک بکا ده‌یه‌پێنێته‌ جی، هه‌کیو دانایه، کاروباری بو‌ونه‌وه‌ر به‌گه‌ڕه‌ی عه‌داله‌تکاری و دانایی خۆی ریکئو پێک هه‌لده‌سو‌رتنی که‌وابی به‌هه‌شتو ره‌زامه‌ندی خۆی به‌موسوڵمانان ده‌به‌خشی، بۆ مونا‌فیه‌کانیش نا‌گری دۆزه‌خو قارو غه‌زه‌بی!!

پێ‌یسته‌ ئاماژه‌ به‌وه‌ بکه‌ین که‌ پیتی (س) له‌وشه‌ی (سیر‌حمهم) دا بۆ ته‌نکیدو مو‌باله‌غه‌یه، مانای تابه‌ت‌کردنی کردار نا‌کا به‌زه‌مانی دا‌هاتو‌وی نزیک، چونکه‌ ره‌حمه‌تو به‌زه‌یی خودا بۆ موسوڵمانان هه‌میشه‌یی و به‌ر ۵- وامه‌.

ئه‌م‌جار نه‌و واده‌و به‌لێنه‌ی دا‌ویه‌تی به‌موسوڵمانان شی ده‌کاته‌وه‌و نه‌وه راد ۵- گه‌ینی که‌ ره‌حمه‌تی خودا زۆر شت ده‌گه‌ڕێته‌وه‌و ده‌فه‌رموی: ﴿وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ په‌روه‌ردگار به‌لێنی به‌پیا‌وانی موسوڵمانو ئا‌فه‌ره‌تانی موسوڵمان دا‌وه، که‌ شادیان بکا به‌با‌غو با‌غاتی به‌هه‌شت که‌ به‌ژێر دا‌رو دره‌خته‌کانی دا جو‌گه‌و جو‌بار ده‌کشێن، ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بۆ هه‌تا هه‌تایه‌ له‌ناو نه‌و به‌هه‌شته‌ راز‌وه‌دا ده‌مێننه‌وه،

لهزهتو خوشی لی وهردهگرن، ﴿وَمَسَاكِينَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ﴾
 خانویهرهی دلگرو رازاوهی بۆ ئامادهکردون، لهناو بهههشتی ئهبهدی دا،
 وێرای ئهو خانوو بالهخانه دلگیرانه، سهرباری ئهو ههموو ئامیرو هۆکاری
 خوشگوزهرانی و بهختهوهرییه: که نهچاو بینویهتی و نه بهسهر دلی کهس دا
 بهخهیاڵ رابوردوه، ئهو خودا پێداوانه نازو نيعمهتییکی تریان ههیه: که
 لهههموو نيعمهتهکانی تری بهههشت خوشتر و بهلهزهزهت تره، ئههیش
 رهزامهندي خودایه بۆیان، بۆیه دهفرموی: ﴿وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ أَكْبَرُ﴾
 ههیه بۆ موسولمانان رهزامهندي خودا که زۆر لهبهههشت گهورهترو، زۆر
 لهبهههشت مایهی شادمانی تره. شتیکی بهلگه نهوێستیه که کامهرانی
 گیانی خوشتر و پیرۆزتره لهلهزهزهتی جهستهیی. ئهوهی پشتگیری ئهمه دهکا:
 ئهو فرمودهیهیه: که ئیمام مالیکو موسلیهو بوخاری لهئهبو سهعیدی
 خودرییهوه ریاوایهتیان کردوه که پێغهمبهر فرمویهتی: (ان لله عزوجل
 يقول لأهل الجنة، فيقولون: لیبك ربنا وسعديك، والخیر فی یديك.
 فيقول: هل رضيتم؟ فيقولون: ومالنا لانرضي يارب، وقد اعطيتنا
 ما لم نعط أحداً من خلقك، فيقول: الا اعطيكم افضل من ذلك؟
 فيقولون يارب وای شیئ افضل من ذلك؟ فيقول: احل عليكم رضواني
 فلا اسخط عليكم بعده ابداً).

ههندی لهراقهکهران پێیان وایه: (رضوان) بریتییه لهبینینی زاتی خودا
 لهروژی قیامهت دا. وهکوو لهئایهتییکی تردا دهفرموی: ﴿لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا
 الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ﴾ یونس/ ۲۶.

بێگومان ساتیک پهیههندی بهزاتی کردگار ساتیک بینینی ئهو زاته
 بێچوونه، لهههموو خوشی و بهختهوهرییهک گرنگتره، بهلکوو هیچ خوشییهک
 لهئاستی دا بهخوشی داناندری. بهللی ساتهوهختیک که لههقولایی دلی
 ئادهمیزادا شوعلهیهک لهو نووره ئهزلهی و ئهبهدییهی که چاو دهركی ناكا
 روناکایییهک دهنوێنی، ساتی هالهاتنی ئهو نووره لهناو گیانی ئادهمیزادا،
 تاقه ساتیک لهو ساتانهی که ری دهکهوی بۆ کهمیك لهئادهمیزادان
 بریسکهیهک لهنووری خودا دهکهوێته ناو دلو گیانیانهوه، ههموو خوشی و

له زه تیک له ئاستی دا به هیچ ده ژمی درین، دهی ده بی چ بگوتی
 بهر زامه ندی به کی خودایی که هه مو گیان دا پوشی و هه می شه به بی برانه وه
 ههستی پی بکری!! جا که بهر وه ردگار له نایه ته که دا سی شتی باس کردن
 (الجنات، المساکین الطیبة، رضوان من الله) نه مجار فدر موی:
 ﴿ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ واته: نه واده و به ئینی خودا، یان نه و
 ره زامه ندی به، یان نه و خوشی و له زه ته مادی و معنوی یانه به به که وه به مرز
 گه یشتن تیکی فره گه وه یه و هیچ خوشی به کی تری ناگاتی، بهم له زه ته و
 نیعمه تانه پاداشی موسولمانه راستاله کان ده دینه وه و نه و پاداش و نیعمه تن
 نه که نه و خوشی و له زه تانه دنیا که مونا فیکو کافره کان هه و لی به ده ست
 هینانی ده دهنو هه می شه هه لپه یانه بویان!!

جیهاد و تیکو شان دژی کافر مونا فیکه کان

يَتَأْتِيهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ وَمَأْوَهُمْ
 جَهَنَّمُ وَيَسَّ الْمَصِيرُ ﴿٧٣﴾ يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ مَا
 قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ
 وَهُمْ أُولَا بِمَا لَمْ يَنَالُوا وَمَا نَقَمُوا إِلَّا أَنْ أَغْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ
 فَضْلِهِ فَإِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْرًا لَهُمْ وَإِنْ يَتَوَلَّوْا يُعَذِّبْهُمُ اللَّهُ عَذَابًا
 أَلِيمًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٧٤﴾

پاش نه وهی بهر وه ردگار وه صفی موسولمانانی کردو نه و وه وشته
 جوانانهی وه پال دانو واده و به ئینی پاداشی هه ره باشی پیدان، بهر زترین پله و
 پایه به هه شتی بو ته رخا ن کردن، جاریکی تر گه پرایه وه بو سدر مونا فیکه کان و
 هه ره شهی توندی لی کردن و ترساندن به وه که وه ک کافره کان جیهادیان له دژ
 بکری، خستنی به پیری نه و کافرانیه که به ناشکرا نیعلانی کوفرو بی دینی
 خویان کردوه.

فرمان ده‌کا به پیغهمبره‌که‌ی که جیهاد بکا له‌دژی کافرانو مونا‌فیکان موسولمانان هه‌لبنی بۆ جهنگان دژی نه‌وانه‌ی به‌ناشکرا جاپی کافیه‌تی خۆیان داوه‌و دژی نه‌وانه‌ش که به‌رواله‌ت خۆیان به‌موسولمان حلیب ■ ه‌که‌نو له‌دل دا کوفریان په‌نهان کردوه.

قورئان شه‌وه ده‌چه‌سپینی که مونا‌فیکه‌کان قسه‌ی کوفر نامیزیان کردوه‌و دوا‌ی شه‌وی جاپی موسولمانبوونی خۆیان دا کافریونه‌وه ویستیان کاریک نه‌نجام بدن: که تیرۆر کردنی پیغهمبر بوو به‌لام بۆیان نه‌نجام نه‌درا ده‌بی نه‌وان بۆچی رقیان له‌پیغهمبر بی؛ خۆ ره‌وانه کردنی پیغهمبر بیجگه له‌خیرو به‌ره‌که‌ت بۆ نه‌وانو بۆ هه‌موو ئاده‌میزاد هیچی تر نیه. شه‌مجار په‌روه‌ردگار مونا‌فیکه‌کان هه‌لده‌نی که بگه‌رینه‌وه‌و تۆبه بکه‌نو چی‌تر درێژه به‌کوفرو دوورویی خۆیان نه‌دن.

ده‌قه‌که‌ی قورئان به‌گشتی حالو چۆنیه‌تی مونا‌فیکه‌کان راده‌نوینی و زۆر له‌هه‌لۆسته‌کانیان ناشکرا ده‌کا، ناماژه به‌وه ده‌کا که زۆر جار هه‌ولیان داوه شه‌رو ناره‌ه‌تی به‌پیغهمبرو موسولمانان بگه‌یه‌ن. چهند سه‌رگوزشته‌یه‌ک هه‌ن هۆکاری تایبه‌تی بۆ هاتنه‌ خواره‌وه‌ی ئایه‌ته‌کان دیاری ده‌که‌ن.

قه‌تاده ده‌لی: ده‌ریاره‌ی عه‌بدوللای کوری ئویه نازل بووه، شه‌وه‌بوو: دوو پیاو شه‌ریان سوو یه‌کیان جوه‌نی و شه‌وتریان نه‌نصاری. کابرای جوه‌نی به‌سه‌ر نه‌نصارییه‌که‌دا زال سوو، عه‌بدوللا به‌کابرای نه‌نصاری وت: شه‌وه بۆ نایه‌ن یارمه‌تی برا‌که‌تان به‌دن؟ سو‌تندم به‌خودا وینه‌ی ئیمه‌و وینه‌ی موحه‌مه‌د وه‌کوو وته‌ی مه‌شه‌وری کابرا وایه که وتی: (سه‌گه‌که‌ت قه‌له‌و بکه بتخوا) شه‌مجار وتی: نه‌گه‌ر بگه‌رینه‌وه بۆ مه‌دینه ده‌بی عه‌زیزو پیاو ماقووله‌کانمان شه‌و ناکه‌سه‌به‌چانه وه‌ده‌رتین. پیاویک له‌موسولمانان به‌په‌له‌ چوه خزمه‌ت پیغهمبرو شه‌و قسانه‌ی بۆ گه‌راپه‌وه. پیغهمبر ﷺ له‌دوا‌ی ناردو پرسپاری لی کرد: بۆچی شه‌و قسانه‌ت وتوه: شه‌ویش سو‌تندی خوارد که شتی وا نه‌به‌وه شه‌و قسه‌ی ئاوا‌ی نه‌گوتوه. ئیتر په‌روه‌ردگار شه‌م ئایه‌ته‌ی نارد هه‌واری!

نیام نهو جه عفری کوری جدریر له نیبنو عه بیاسه وه ده گپیتته وه ده لی: رۆژیک پیغه مبهرد ﷺ له ژیر سیبهری دره ختیگ دانیشتبوو، فهرمووی: رۆژیک پیاوئیک دی بۆ لاتان به چاوئیکی شهیتانانه ده پوانسی بۆتان، که هات قسهی له گهل دا مه کهن. وهندهی پی نچهوو پیاوئیکی چاوشین به ده رکهوت، پیغه مبهرد ﷺ بانگی کردو پی فهرموو: له سهر چی تۆ هاوه لانت جوئیم پی ده دن؟؟

پیاهه که ههستاو رۆیو هاوه له کانی هینان، هه موویان سوئندیان خوارد: که نهو هیان نه گوتوه، نهو هندیان سوئند خوارد پیغه مبهریان رازی کردو لییان خوشبوو، نیتر پهروه ره گار نایهتی ﴿يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا...﴾ ی نارد ه خواری.

عوپوهی کوری زوبه یرو هی تریش ده لێن: نه م نایهتانه ده یساره ی جولاسی کوری سوویدی کوری صامیت هاتونه خواری. نه م کابرایه کۆله به سه یه کی له خیزانه که ی هه بوو، ناوی عومه یری کوری سه عدبوو، جولاس وتی: نه گهر نه وه ی موحه ممد هیناویه تی راستبی، نهو نیتمه حالمان له م گوئیریزانه ی خۆمان خراپتره عومه یر وتی: سوئند به خودا نه ی جولاس! نه تۆ خوشه و یسترین که سی بۆ من، پیم ناخۆشه زیانت پی بگا، نه تۆ قسه یه کت کرد نه گهر باسی بکه م هدیام ده چی، نه گهر بیشارمه وه هه مکوژی. یه کیان له ی تریان لام سوو کتره، هه واله که ی به پیغه مبهرد ﷺ گه یاندو پیغه مبهرد ﷺ به روی دادایه وه، نه ویش ئینکاری کردو وتی: من شتی وام نه گوتوه. سوئندی خوارد که شتی وای نه گوتوه، نه مجار پهروه ره گار نه م نایهتانه ی نارد ه خواری. پیاهه که وتی: به لی گوتومه، وه لی خودا تۆ به ی داناوه من تۆ به ده که م نیتر نه مه ی لی قبول کرا.

به لام نه م ریوایه تانه تیکرا له گهل رسته ی ﴿وَهُمْ أَوْفَاءٌ بِمَا يُنَالُوا﴾ که له نایه ته که دا هیه ناگونجی، چهند ریوایه تیکی تر هه ن: نه وه ده چه سپینن که مه به ست بهو شته ی که مونا فیه کهان و یستیان نه نه جامی به ده نو بۆیان نه کرا نه وه بوو که له کاتی گه پانه وه ی پیغه مبهرد ﷺ له غه زای ته بوو ک کۆمه لیک دوورو و یستیان به غافلگیری پیغه مبهرد ﷺ تیرۆر بکه ن.

یہ کیک لہو ریوایہ تانہ تہوہیہ: کہ نیمام تہ حمہ ﷺ دہلی: یزید بویگیر ایندہ دہلی: ولیدی کوری عہ بدولای کوری جمیع لہ باوکی طوفیلہوہ بویگیر ایندہ، کاتی پیغہ مبہر ﷺ ویستی لغہ زای تہ بووک بگہرتہوہ، فرمانی دا جار بدری: کہ پیغہ مبہر ﷺ لہ کھلو ہرزایی بہ کھوہ دہ گہرتہوہ، با ہیچ کہس لہو تہ نہ گہرتہوہ، تیر دہستہ ک لہو دوپرووانہ دہم چاوی خویان داپوشیو لہو ریگہوہ هاتن بہ نیازی تہوہی پیغہ مبہر ﷺ لہو ریگا سہختہیہ ہلدیرن ہسہر ولاغہ کیہوہ، لہو کاتہ دا عہ مہار ولاغہ کیہی لی دہ خوری حوزہ یفش لہ پیشہوہ ہوسارہ کیہی رادہ کیشا. عہ مہار بہ گزیان دا چوہوہ، پیغہ مبہر ﷺ لہو لاغہ کہ دابہزیو دوپروہ کان نہیانتوانی کارہ کیان تہ نجام بدہن، نایہتی ﴿وَهُمْ أَيْمَانُ يَنْالُوا﴾ دہریارہی تہم روداوہ نازل بوہ^۱ تہ مجار پیش تہوہی بچینہ سہر راشہ کردنی نایہ تہ کان بابزانبن جیہاد چہند جوری ہمیہ؟!

جیہاد: سی جوری ہمیہ: جیہاد کردن لہ دژی دوژمنیکی ناشکراو دیار، جیہاد دژی شہیتان، جیہاد کردن دژی نہفسو نارہزؤ. نایہتی ﴿وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ﴾ الحج/۷۸، ہمرسی جؤرہ کانی جیہاد دگرتہوہ. ہمرہا نایہتی ﴿وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ التوبہ/۴۱، تہمیش ہمرسی جؤرہ کہ دہ گرتہوہ. پیغہ مبہر ﷺ لہم بارہوہ فرمودہ تی: ﴿جَاهِدُوا الْمُشْرِكِينَ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ وَالسَّبِيلِ﴾ تہم فرمودہیہ نیمام تہ حمہ دو تہبو داودو نہسانیو ٹیبینو حہبازو حاکم لہ تہ نہسی کوری مالیکہوہ ریوایتیان کردوہ.

ٹیبینو کہ تیر دہ فرموی: پسروردگار فرمانی بہ پیغہ مبہر کردوہ: کہ جیہاد بکا دژی کافرو مونافیقہ کانو توندو تیڑ بی لہ گہ لیان، وہ کوو چون فرمانی پی کردوہ: کہ باوہشی عہطفو بہزدیی بو موسولمانان بکاتہوہ لہ گہ لیان دا ہیدیو ہیمن بی.

^۱ بو زیدہ تہ فصیلو ناگادار بوون پروانہ (الاساس فی التفسیر) دانراوی ماموستا سعید حوی ج ۴/۲۳۲۹-۲۳۳۲.

ہوآلی تہوہشی پیداوہ: کہ سمرہ نجامی کافرو مونافیقان لہروژی قیامت دا ناگری دوزہخہ.

ہمربینو کہثیر ریوایہتیک لہنیمام عدلیہوہ دہگیرتہوہ دہلی: پیغہ مبہر ﴿بہ چوار شمشیرہوہ نیردراوہ. شمشیریک بڑ ہاویہ شہیداکمران ﴿فَإِذَا أَسْلَخَ الْأَشْهُرَ الْحُرَامَ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ﴾ التوبہ/۵، شمشیریک بڑ کافرو خاوند نامہکان ﴿قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ، وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُتُوا الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ﴾ التوبہ/۲۹. شمشیریک بڑ دوپروہکان ﴿جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ﴾ التوبہ/۷۳، شمشیریک بڑ یاخی بوہکان ﴿فَقَاتِلُوا آلَ بَنِي نَدِيٍّ حَتَّى تَفِيئَ إِلَى أَمْرِ اللَّهِ﴾ الحجرات/۹.

تیبینو عہبیاس «فہرموی: پہروہردگار فہرمانی بہپیغہ مبہر ﴿کردوہ کہ بہشمشیر جیہاد لہگہل دوپروہکان دا بکا بہلام بہشیوہیہکی توندو تیز!! بہکورتی مونافیقہکان نہگہر دوپرووی خویان ناشکرا کرد بہشمشیر جیہادیان لہگہل دہکری، نہگہر نیفاقہکیان دہرنہخست وہکوو موسولمانان مامہلہیان لہگہل دہکری مہگہر لہناین ہلگہرپنہوہ یان لہکومہلی موسولمانان یاخی ببزو تاودہنہ چہکئو سہنگہر بگرن، یان شہعائیری ٹیسلام جی بہجی نہکمن!

پیگومان لہ روژگاری نیمہ دوپروو زورو زہبہندہن، خاوند دہسلاتو قسہ روشتتو کار بہدہستن، روژ بہ روژش پہرہدہ سینزو لہزیاد بووندان، موسولمانانیش پالیان لی داوہتہوہو چاوی خویان نوقاندوہ، لایہنی خودا ہمرہدہن لہترسی زمانی کافرو دوپروو!! سہیرہ دہلیی ٹاہتی ﴿يَجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ﴾ یان نہییستوہ؟!

نہمجار دینہ سہر رافہکردنی ٹاہتہکان: کہ دہفہرموی: ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ﴾ تہی پیغہ مبہر اٹیہکوشہو ہمرہوام بہ لہسہر تیکوشان لہسہر ہمرہنگاریوونہوہی تاقمی کافرو دوپروو، ہول بدہ بڑ تہوہی لہہلوتستی خویان پہشیمانیان بکہیہوہ، توندو تیزہ

لہ دژیانو نمرہو نیانی لہ بمرامبیریان دا مہنوئنه، وہ کوو چؤن نہوان نہوہیری
ہیزو توانای خویان دژی تو بہ کار دہینن. توانای خوت بخہ کارو بمرہنگاریان
بیہوہ؛ بہ بہ لگمو دہلیل بؤریان بدہ، بہ شمشیرو گورزو تیر شہریان لہ گہل بکہ.
ہلہ بہ تہ نہم چہ کئو نامیرانہ بہ گوئریہی رۆژگار دہ گورپنزو دہ بی موسولمانان
ہول بدہن لہ گہل بارودوخ دا چہ کی پیوستیان ہہ بی.

پیگومان زانایانی نیسسلام کۆکن لہ سہر نہو کہ دوپروو بہ گوئریہی
شہرعدت مامہ لہی موسولمانان یان لہ گہل دہ کریو شہریان لہ گہل ناکری
مہ گہر بہ ناشکرا لہ نایین ہلہ گہر پئندوہ، یان لہ کۆمہ لی موسولمانان یاخی بنو
سہنگریان لی بگرن، یان بہ نہ نقہ ستو نینکہ بہری شہ عانییری نیسلام جی
بہ جی نہ کھن، لہوہ پیشیش فرمودہ کہی نیبنو عہ باسمان باس کر کہ
فرمودہ تی: (جہاد الکفار بالسیف وجہاد المنافقین باللسان) جیہادی
کافران بہ شمشیرو جیہادی دوپرووہ کان بہ نامۆژگاریو بہ لگمو دہلیل.

پیگومان جولہ کہ کافرہ کانی مہ دینہ رۆژ نہزیہ تی پیغہ مبہریان دہ دا،
تہ نانت وشہی (السلام علیکم) یشیان گۆریبوو کہ تووشی پیغہ مبہر
دہ بوون، دہیانگوت (السلام علیکم) واتہ: مردنت لہ سہر بی. پیغہ مبہریش
لہوہ لامیان دا دہیفرموو: (وعلیکم) پاشان چہ ندہا وادہو بہ لینی خویان
ہلہوہ شاندهو. تہو روداوانہی لی کھوتندوہ کہ لہوہ پیش باسمان کردن.

بہ لام پیغہ مبہر ﷺ مامہ لہی لہ گہل دوپرووہ کان دا بہ شتوہیہ کی نمرہو
نیان بوو، نہم ہلہوہ ستہ نمرہو نیانہی پیغہ مبہر ﷺ بمرامبیریان وای لی کردن
جورنہت بکہن نہوانیش نہزیہ تی پیغہ مبہر ﷺ بدہنو پاشملہ تانہو تہ شہری
لی بدہنو پی بلین: (ہو اذن) ... ہتہد. نیتر لہم نایہ تہ دا پسرورہ دگار
فرمانی بہ پیغہ مبہر کرد: کہ چی دی نمرہو نیانیان لہ گہل نہنوئی، بہ لکوو
بمرامبیر نہوانو کافرہ کان توندو تیژ بی، چونکہ وینہی نہوانہ بہ نمرہو نیانی
ناچارنیزو پہندو عبیرہت وہرناگرنو تہ مبی خواردو نابن. وہ کوو شاعیریکی
عمرہب دہ لی:

ووضع الندی فی موضع السیف بالعلای

مضر کوضع السیف فی موضع الندی

بهراستی نه مه جیهادیکی زور سهختو دژواره، چونکه دهبی
هه لوئستییک بنوئنی بهرامبر دورپروه کان مام ناوهندی بی نهوه کوو
موسولمانان بهنرمو نیانی و عهطفو بهزه بی له گه لیان دا بجوئیتتهوه
نهوه کوو کافره کان توندو تیژ بی له دژیان، واته: دهبی زور دادپروه رانه له گهل
نهم تاقمه دا بجوئیتتهوه. بۆیه نیامی عومر لهم باره وه دهفرموئی: (اذلوههم
ولا تظلموهم) بیانخه نه ژیر رکئی خوتانه وه سته میان لی مه کن!!

بیگومان سیاسهتی ئیسلامی داناو پابه ند بهفرمانی خوداو لیها تویی
پیغه مبر ده رباره ی مام له کردنی موسولمانان له گهل دورپروه کان وای
کرد زوربه ی زوری نهو مونافیقانه تزیه بکه نو په شیمان بینه وه بهراستی به دلو
به گیان موسولمان بین.

﴿وَمَا أَوَاهُمْ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ دلیابه سهره نجامیانو شوئنی
خه وانه ویهان دۆزه خه، شوئنی تریان نیه جگه لهو شوئنه ناخوشه، بهراستی
خراب ناکامی که نهو ناکامه ی نهوانو خراب مه نزلو نیشته مه نییه که،
ههر که سی بجیته ناوی نامری و لهو سزایه رزگاری بی، ژیا نه که شی چ ژیا نیتیک
نیه. پی بی بگوتری: ژیا ن! به کورتی نهو دورپروانه دوو عهزاییان ده درئ؛ سزای
دونیا یان له سهر دهستی موسولمانان که جیهادیان له گهل ده کری، سزای
قیامه تیشیان به ناگری دۆزه خه...

نه مجار پروه ره گار تاوانی مونافیقانه کان دیاری ده کا، نهو تاوانانه ی که
ده بنه هژی نهوه ی وه کوو کافره کان جیهادیان له گهل بکری: نهو تاوانانه ی که
بریتین له بانگه شه ی کوفرو هه ولدان بو تیرور کردنی پیغه مبرو گالته کردن
به نیشانه کانی خوداو به پیغه مبر به موسولمانانو فرمووی: ﴿يَخْلَقُونَ بِإِذْنِ اللَّهِ
مَا قَالُوا﴾ سوئند به خودا ده خۆن، که نهو وشه کوفرانه ی پالیان دراوه
نه یانگوتوه، قورنانی پیروژ نهو وشه کوفرانه ی که نهوان وتوریا نه باسیان
ناکا، نهوه نده شتیکی ناشیرینو نه گونجاویان گوتوه قورشان خۆده پاریزی

لهباسکردنیان! همروه‌ها بۆ نه‌وه‌ی موسولمانان نه‌و وشه ناشیرینانه نه‌خویننه‌وه، چونکه نه‌گهر قورئان نه‌و وشه رستانه‌ی نه‌وان گوتوویانه بیچه‌سپاندنایه موسولمانان ده‌یا نه‌خویننه‌وه.. ﴿وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ﴾ بیگومان نه‌وان وشه‌ی کوفریان وتووه، که ده‌لین: نه‌مان وتووه درۆ ده‌کمن، شتی وایان گوتووه کوفری ناشکرایه، نه‌وان پاش نه‌وه‌ی به‌موسولمان خۆیان پیشان دابوو ئیعلانی ئیسلامه‌تی خۆیان کردبوو، ئیظهاری کوفرو بی‌دینی خۆیان نه‌نجام دا. دوا‌ی نه‌وه‌ی کوفره‌کیان شاراو‌ه‌بوو ناشکریان کرد! ﴿وَهُمْ أُولَئِكَ يَنْتَلَوْنَ﴾ بری له‌و مونافیقانه هه‌ولی تیرۆر کردنی پیغه‌مبریان داو بۆیان نه‌کرا، وستیان له‌بنده‌نو به‌رزایی (العقبه) که له‌غه‌زای ته‌بووک ده‌گه‌راپه‌وه هه‌لیدین. ژماره‌ی نه‌م تیرۆرکه‌رانه به‌گویره‌ی فهرمووده‌یه‌ک که نیمامی موسلیم ریوایه‌تی کردوه دوانزه که‌س بوون، له‌ریوایه‌تیکی نیمام نه‌حه‌دیش دا عه‌مار جه‌خت له‌سه‌ر نه‌وه ده‌کاته‌وه که دوانزه که‌س بوون!^۲

﴿وَمَا نَقْمُوا إِلَّا أَنْ أَغْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾ نه‌و مونافیقانه له‌ئیسلامو ناردنی پیغه‌مبهر ﷺ شتیکیان نه‌بینیوه شیای رقی لی بوونه‌وه هه‌ول‌دانی تۆله‌کردنه‌وه بی بیجگه له‌وه‌ی: که خودا به‌فه‌ضل و گه‌وره‌یی خۆی به‌هۆی ده‌ستکه‌وتی جه‌نگه‌و نه‌وازو پیغه‌مبهریشی بی ناتاج کردوه، که نه‌و مالو سامانه هه‌سکه‌وته‌یه به‌لایانه‌وه خۆشه‌و‌یسترین شته، نه‌وانیش وه‌کوو نه‌نصاره‌کانی مه‌دینه هه‌ژارو موحتاج بوون، بۆیه پیغه‌مبهر ﷺ رۆژێک له‌وته‌یه‌کی رووبه‌رووی نه‌نصاره‌کان فهرمووی: (كُنْتُمْ عَالَةً، فَأَغْنَاكُمُ اللَّهُ بِرِي) واته: زوریه‌ی زۆری دانیش‌توانی مه‌دینه ده‌ستکورتو هه‌ژار بوون، به‌هۆی کوچه‌کرنی پیغه‌مبهر ﷺ بۆناویان ده‌وله‌مه‌ند بوون.

به‌کورتی شتی‌ک نیه بی‌ته هۆکاری نه‌وه‌ی نه‌و مونافیقانه رقیان له‌پیغه‌مبهر و ئیسلام بی جگه له‌وه‌ی که خودا به‌فه‌ضل و گه‌وره‌یی خۆی

^۲ ته‌فسیری مه‌راغی ج ۴/ ۱۶۶، فی ظلال القرآن ج ۴/ ۲۵۷.

نیسلامی کردوہ بہہوکاری نموی توان دولہمند بن! نہمہ پیی دہگوتری
مہدحی شیوہ زہم۔

نہمجار سہریاری نہم ہہموو خرابہکاری و تاوانکردنہ دہرگای توبہو
پہشیمان بوونہوہ کراوہو لہسہریشہ ﴿فَإِنْ يَتُوبْ أَيْكَ خَيْرًا هُمْ﴾ نہگہر نہو
دووروہ تاوانکارانہ توبہ بکہنو واز لہدوورووی خوین بینن، چیدی کرداری
ناپہسند نہکہنو گرفتاری ناشیرین نہلین، نہوہ نہو توبہو گہرانہوہ دہیتہ
خیرو بہرہمندی دنیاو قیامت دہبن: خودا توبہیان لی و ردہ گریو بہمرز
دہگن، لہدونیادا دہچنہ پیپی موسولمانانہوہو رہوشتی نہوان ہلدہگرن،
پشت بہخودا دہہستزو رازی دہبن بہقہزا قہدہری خودا، خوراکر دہبن
لہبمرامبر تہنگو چہلہمہدا، تیدہکوشن بق دہہستہینانی بہختہوہری
قیامت و ہمراستی دہبنہ ہوائی پیغہمبہرو سوود لہرہوشتہکانی و ردہگرن،
قیری برایتی و ہم ناہہنگیو ہاریکاری موسولمانان دہبن۔ لہقیامتیش دا
بہہہشتیان شاد دہکاو لہناو نازو نیعمہتی بہہشت دا رادہبوترن۔ ﴿وَإِنْ
يَتُوبُوا يُعَذِّبْهُمْ اللَّهُ عَذَابًا أَلِيمًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ نہگہر پشت ہدکہنو
روو وەرگپن لہم بانگہوازیو توبہ نہکہنو سوور بن لہسہر دووروویو
خرابہکاری نہوہ پسرورہدگار لہدونیاو قیامت سزای بہنازاریان دہدا،
لہدونیادا بہجوہہا سزا تولہیان لی دہستینی: بہکوشتزو پریں، بہمراندنی
ژنو مندالیان، بہدہست بہسہراگرتنی مالو سامانیان، بہژانی راپیو دلہ
راوکیو ترسو خہمو خہفتاوی۔ بہجوڑیک کہ اکونہ مشکیان لی بینہ
قہیصری او عمرز لہخوین نہگری وہکوو لہنایہتیکی تردا ناماژہ بہمہ دہکاو
دہفرموی: ﴿لَوْ يَجِدُونَ مَلَجًا أَوْ مَغَارَاتٍ أَوْ مَدَخَلًا لَّوَلُّوا إِلَيْهِ، وَهُمْ
يَجْمَحُونَ﴾ التوبة/۵۷۔

یان دہفرموی: ﴿يَحْسَبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ﴾ المنافقون/۴،
ہہمیشہ ژانی دونیایان خہمو خہفتہوترسو دلہراوکیہ۔

لہقیامتیش دا نہوہ سزاو تولہیان ناگری دوزہخہو دہخرینہ ناو قولایی
دوزہخہو دہرہکی تہسفہلہوہ، ﴿وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾

لهه موو سهر زهوی دا که سیکیان نیه سهر بریشیاریان بی و یارمه تییان بداو
داکوزکیان لی بکا، چونکه که سیک خدا ریسوی بکا، کی ده توانی پهنای
بدا؟ له دونیادا هه موو ده رگایه کیان برودا داده خری، ولایه تو خوشه ویستی و
هاریکاری موسولمانانیا نیه، کهس خاسیان بو نایژی. له قیامه تیش دا
نایه ته قورنانییه کان نه وه ده چه سپینن: که کهس پشتگیری کافرو مونافیق
ناکا.

دروژنی مونافیه کانو بی وادهو به لنییانو چیروکی شه علیه
* وَمِنْهُمْ مَّنْ عٰهَدَ اللّٰهَ لَیْنِ اٰتٰنَا مِنْ فَضْلِهٖ لَنَصَّدَّقَنَّ
وَلَنَكُوْنَنَّ مِنَ الصّٰلِحِیْنَ ﴿۷۵﴾ فَلَمَّا اٰتٰهُمْ مِنْ فَضْلِهٖ بَخِلُوْا
بِهٖ وَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُّعْرِضُوْنَ ﴿۷۶﴾ فَاَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِیْ قُلُوْبِهِمْ اِلَیَّ
یَوْمٍ یَّلْقَوْنَهٗ بِمَا اَخْلَفُوْا اللّٰهَ مَا وَعَدُوْهُ وَبِمَا كَانُوْا یَكْذِبُوْنَ ﴿۷۷﴾
اَلَمْ یَعْلَمُوْا اَنَّ اللّٰهَ یَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ عَلِیْمُ الْغُیُوْبِ ﴿۷۸﴾

ده رباره ی هاتنه خواره وهی نهم نایه تانه چیروکیکی سهرنج راکیش هیه،
زوریهی رافه کهرانی قورنان لی ره دا نهو چیروکیان هی ناوه و چه سپاندویانه
ههر چه نده لای زانایانی فرموده نه چه سپاوه!!

چیروکه کهش نه وهیه: طه برانی و نیبنو مرد وهیهی و نیبنو نه بی حاته مو
بهیهی له نه بی نومامه وه ده گیر نه وه که هاوه لیکی پیغه مبهی که ناوی
شه علیه بی کوری حاطیب بوو، وتی: نهی پیغه مبهی خودا! دوام بو بکه که
خودا ده وه له مندم بکا! پیغه مبهی فرمودی: مالویران! مالو سامانیکی
کهم بتوانی سویاسی خودای له سهر بکهی زور باشتره له سامانیکی زور که
نه توانی سویاسی خودای له سهر بکهی. شه علیه وتی: به خودا! نه گهر خودا
مالو سامانم بداتی، زه کاتو صه ده قه ی پیوستی لی ده ده م! پیغه مبهی

دوعای بۆ کرد، نازله لی پهیدا کردن، پهره یان ساندو زۆر بوون، تا وای لیهات کۆلانه کانی مه دینه نهیده کیشان! ناچار چووه ده ری شارو له وی خه ریکی به ختو کردنی نازله کانی بوو، ده هات بۆ مزگه وتی مه دینه به په له پرۆزه نوێزه که ی ده کردو ده رۆشته وه بۆ لای حه یوانه کانی، وای لی هات شوین له وه رو پاوانی ده وره یه ری مه دینه جیگای به ختو کردنی مه رو مالاتی شه علیه یان لی نه ده به وه، ناچار هه ندیک له شار دوور که وتسه، نیت نهیده توانی ناماده ی نوێژی جه ماعت بی، ته نها بۆ نوێژی جومعه حازر ده بوو، نوێژی هه یی نه نجام ده داو یه کسه ر هه گه راپه وه بۆ لای نازله کانی، پاش ماوه یه ک نه وه نده پهره یان ساندو پیتانه وه هه له وگه ر بوو وازی له ناماده بوونی جومعه جه ماعت هینا نه مجار که نایه تی ﴿خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا﴾ هاته خواری، دو پیار دانران بۆ کۆکردنه وی زه کاتی مالو سامانی نه وه ده ره ی شه علیه ی لی بوو، پیغه مبهر نامه یه کی بۆ نووسینو ناردی بۆ لای شه علیه، پیاره کان هاتنه لای نامه ی پیغه مبهر یان پیتا و بۆ یان خوینده وه، وتی: جار ی بچن بۆ لای خه لکی ترو که لی بوونه و به لای من دا وه رنه وه، جاکه دوا یی هاتنه وه لای شه علیه بۆ نه وه ی زه کاته که ی لی وه رگرن! وتی: وه لاه ی نه مه سه رانه یه، وه کوو سه رانه ده چی! بۆن من نه م سه رانه یه ناده م! نیت نایه تی ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ عَاهَدَ اللَّهَ...﴾ تا ده گاته ﴿یکذبون﴾ نازل بوو.

ئیه بنو جه ریرو ئیه بنو مه رده وه یه ی له ئیه بنو عه بیاسه وه ده گه رنه وه: ده لێن: دوا یی شه علیه زه کاته که ی هینا بۆ مه دینه، پیغه مبهر ﴿فهرمووی﴾: خودا جله وگه ر ی لی کردووم که زه کاته که ت لی وه ریه گرم نیت شه علیه هاواری لی هه لسا و گه لو خۆلی به سه ر خۆیدا کرد به لام بی سوود بوو، پیغه مبهر فهرمووی: من کاتی خۆی پیم گوتی و به قسه ت نه کردم، نه وه سه زای کرداری خۆته. پیغه مبهر ﴿۷۶﴾ له دونیا ده رچوو شه علیه زه کاته که ی هینا بۆ لای نه بو به کر نه ویش لی وه رنه گرت پاشان له سه رده می جینشینی عوممه ردا

زه کاته‌کی هیئا بۆلای نمو، نه‌ویش لی وهرنه‌گرت، له‌سه‌رده‌می جینشیینی تیمام عوسمان دا مرد!!

مامۆستا (د. وهبة الزحيلي) دواي گێڕانه‌وه‌ی نهم چیرۆکه ده‌لی: له‌راستی دا نهم چیرۆکه لای فهرمووده زانان نه‌چه‌سپاوه‌و سه‌حیح نیه چونکه شه‌عله‌به‌یه‌کیکه له‌هاوه‌لانی غه‌زای به‌درو خوداو پیغه‌مبهری خودا شایه‌تی نیماندارییان بۆ داوه. ئیبنو عبدولبه‌ر وتویه‌تی: قسه‌ی نه‌وانه‌ی که ده‌لێن: شه‌عله‌به‌ زه‌کات نه‌ده‌ر بووه‌و نمو نایه‌ته‌ ده‌رحق به‌وه‌و هاتۆته‌ خواری هیوا وایه نمو رایه راست نه‌بی.

ئیبنو حه‌جهری عه‌سقه‌لانی له‌ (الأصابة في تمييز الصحابة) دا دواي لیکۆلینه‌وه‌یه‌کی تیرو ته‌سل پێی وایه: خاوه‌نی نهم چیرۆکه شه‌عله‌به‌ی کورپی نه‌بی حاطیبه، ده‌لی شه‌عله‌به‌ی کورپی حاطیب هاوه‌لی به‌درو له‌جه‌نگی حونه‌ین دا شه‌هید بووه.

به‌ههر حال ده‌قه قورئانییه‌که به‌و نوسلوویه ناماژه‌ی بۆ کردوه، به‌و شیوه‌ موبه‌مه‌ رای نواندوه، نمو ده‌گه‌یه‌نی که که‌سانێکی دووپوو هه‌بوون: له‌کاتی هه‌ژاری دا له‌و جوړه واده‌یه‌یان داوون دوا‌یی که ده‌وله‌مهند بیون پابه‌ندی واده‌ی خۆیان نه‌بوون! نایه‌ته‌کان به‌رده‌وامن له‌سه‌ر په‌رده‌لادان له‌سه‌ر هه‌لو‌ستو کرداری دووپوه‌کانو نه‌ینی به‌کانیان بۆ موسو‌لمانان ناشکرا ده‌که‌ن. جا چونکه نمو مونا‌فیکانه گه‌ڕۆ گه‌ڕۆ جوړاو جوړن بۆیه قورئان به‌شیوه‌ی جوړاو جوړ باسیان ده‌کا: جارێک ده‌فهرمو‌ی: ﴿وَمِنْهُمْ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ﴾ التوبة/ ۶۱، ده‌می‌ک ده‌فهرمو‌ی: ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ﴾ التوبة/ ۵۸، چه‌لی‌ک ده‌بی‌ژی: ﴿وَمِنْهُمْ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ﴾ التوبة/ ۴۹، لێره‌ش دا ده‌فهرمو‌ی: ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ عَاهَدَ اللَّهُ لَنْ لَا آتَاكَ مِنْ قَضَاهُ﴾ واته: هه‌ندێک له‌و مونا‌فیکانه هه‌یه په‌یمانیان به‌خوداو به‌پیغه‌مبهری خودا داوه‌و ده‌ده‌ن، ده‌لێن: نه‌گه‌ر خودا په‌فه‌ضلو گه‌وره‌یی خۆی ده‌وله‌مهندمان بکاو مالو سامانمان بدات. ﴿لَنْصَدَّقَنَّهُ وَلَنْكُونَنَّ مِنَ الصَّاحِلِينَ﴾ به‌ته‌نکیده‌وه ده‌لێن: نێمه زه‌کاتی مالو سامانمان به‌ری‌ک‌ئو

بیتکی ده دین، خیر و خیرات ده کین، مال ده به خشین له پیناو ره زامه نندی خودادا بهندهی راستالو گوترا به لئی فرمانی خوداو پیغمبر ده بین.

﴿ فَلَمَّا آتَاهُم مِّنْ فَضْلِهِ بَخِلُوا بِهِ وَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴾ که چی

کاتی رزقو رزوی پیدانو مالو سامانیان زور بوو، رزوی چروکیان نواندو زه کاتی واجبیان له مالو سامانی خویان دهرنه کرد، له پیناو نه نجامدانی کاری چاکو خیر و خوشی و باربووی جهنگاوهرانو به هاناوه چوونی لیقمو ماوان هیچیان نه به خشی، پشتیان هه لکردو خویان له کومه گی کردنی هه ژاران گرتوه، جا نه بی نه پشت هه لکردنه یان شتیکی لاه کی بی و به ده گمن روی دا بی، به لکو له قولایی دلپانه وه به هه موو سووربوو لیپرا نه وه پشتیان هه لکردو به نه نقه ستو به هوی رزوی چروکیان نه وه دهستی خویان قوچاندو به هیچ کلوجی ربازی مالبه خشینیان ره چاو نه کردو به لای دا نه چوونو له بیر خویان برده وه ته نانت نه گمر بیریشیان بیتوه، بیر خویانی ناهیننه وه گوئی خویانی لی که ده کمن نه گمر بانگ بکرتن بو مالبه خشین وه لام ناده نه وه!!

﴿ فَأَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ إِلَى يَوْمٍ يَلْقَوْنَهُ ﴾ نهو رزوی به خیلی به

دوای نهو هه موو سویندو واده به لیئانه یان، بوو به نیفاقو له دلپان دا خوی دا کوتا، نهو ناپاکی و دوو پویی به یان به رده وام ده بی تا ده مرنو ده چنهو بهرقایی بهرو دگاریان، چونکه دیاره چاو پروانی تویه یان لی ناکری و سوورن له سمر ناپاکی خویان.

نه مجار دوو هۆکاری سهر کی بو نیفاقه که یان باس ده کا: که تایبه ترین ره وشتی دوو پروه کانه، به که میان پابه ند نه بوونیان به واده به لیئان، دوو هم دروونی! ده فرموی: ﴿يٰۤاٰخِلَافُوْا لِلّٰهِ مَا وَعَدُوْهُ وَبِمَا كَانُوْا يَكْذِبُوْنَ﴾ واته: نهو دوو پویی به یان به هوی نه وه ویه: که پابه نندی واده به لیئانی خویان نین له وته سوینده کانیان دا درو ده کمن. چونکه دابو نهریتی خودا له ناده میزاد دا وا هاتوه همر کرده ویه که نیفاق داخوازی بی زیاتر نیفاق له دل دا ده چه سپینی و به هیزی ده کا، وه کوو چوون کرده وهی چاکو به سند نیمان

له‌دل دا به‌هیز ده‌کا زیاتر ده‌یچه‌سپینتی! همر بمو جوړه هه‌موو ره‌وشتو بیرو باوهرتیکی ناده‌میزاد زیاد ده‌کاو به‌هیز ده‌بی بمو کرده‌وانه‌ی نه‌نجامیان ده‌دا. جا چونکه نمو دووړووانه خیلاف واده‌ییو دروژنی له‌دلو ده‌روونیان دا جیگیر بوونو خویان دا کوتاوه بویه دووړوویی له‌دلیان دا پتموو چه‌سپاوه.

﴿أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ وَأَنَّ اللَّهَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ﴾
 نایا نمو دووړووانه نازانن: که پمروردگار هه‌موو نه‌ینسی و پدنامه‌کیکیان ده‌زانن؟! نازانن: که خدا ناگاداره به‌سر نمو پدیما نشکینتی‌یدی له‌دلی خویان دا ده‌یشیرنده‌وو نمو سرتمو ناخاوتنه نه‌ینتی‌بان‌دی که پدنامه‌کی نه‌نجامی ده‌ده‌نو تانمو ته‌شر ناراسته‌ی نایینی خوداو پیغه‌مبیر ده‌کمنو پیلانو نه‌خشی گلاو دژی موسولمانان داد‌پژن نازانن: که پمروردگار ﴿عَلَّامُ الْغُيُوبِ﴾ هو نه‌ینسی شیردراوه‌ی ناو قولایی دل ده‌زانن و هیچی لی گوم نابی!!!
 جوداوازی نیوان وشدی (السن)، (النجوى)، (الغیب) بدم جوړه‌یه:
 (السن): بریتییه له‌نه‌ینتی نادل.

(النجوى): بریتییه له‌ناخاوتنی نه‌ینتی که خه‌لک له‌ناو خویان دا نه‌نجامی ده‌دن.

(الغیب): نموده: له‌خه‌لک نه‌ینتی بی.

تانه‌وته‌شهری مونا‌فیه‌کان له‌موسولمانانن و خوداش لییان خوش نابی

الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ سَخِرَ اللَّهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٩﴾ أَسْتَغْفِرُ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرُ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرُ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٨٠﴾

پاش تهوه‌ی پهره‌ردگار باسی به‌خیلی و رژی مونا فیه‌کانی کرد،
ته‌نانت پاش تهوه‌ی سوئندیان خواردو په‌یمنیان دا: که نه‌گهر خودا مالو
سامانیان بداتی زه‌کات ده‌ده‌نو خیره‌ صده‌قه ده‌کمن، هر چروکی و رژی‌بیان
نواند. نه‌مجار دیته سر باسی تهوه: که تهو مونا فیه‌قانه له‌تاوان‌کردن دا
به‌مه‌شموه نه‌ه‌ستاون، به‌لکوو ته‌جاوه‌زیان کرده: بو گالته کردن بهو
موسولمانانه‌ی که ههریه‌که‌یان به‌پی‌ی خوی خیره‌ خیرات ده‌کا، نه‌گهر کابرای
موسولمان ده‌وله‌مند بوو زور بیه‌خشی ده‌لین: تهوه بو ریابازی ده‌به‌خشی،
نه‌گهر هه‌زار بوو کهم بیه‌خشی، به‌گالته پیکردنه‌وه ده‌لین: خودا پیوستی بهو
توزه ماله‌ نیه تهو بیه‌خشی. بهم جوړه تهو مونا فیه‌قانه گه‌یشتوته
ته‌ندازه‌یه‌ک هیچ به‌شو باریکیان له‌نایینی نیسلام دا بو خویان نه‌ه‌یشتوته.
ته‌نانت نه‌گهر پیغه‌مبهر دوعای لیخ‌شبوونی‌شان بو بکا خودا لییان خوش
نابی، چونکه تهوه‌نده له‌کوفرو بیدینی دا روچوون هیوای تیمانیان لی ناکریو
لیخ‌شبوونی خودایان به‌نسب نابی!!

هردوو پیری فرموده: موسلیبو بوخاریو هی تریش له‌ته‌بو مه‌سعودی
به‌دریسه‌وه ده‌گیرنه‌وه ده‌لین: گوته‌تی: کاتیک فرمانان پی کرا
به‌ماله‌خشین لرنگی خودادا هه‌مانبوو به‌کری کولکشی ده‌کردو بهو
مالو مندالی خوی ده‌ژباند، پیاوژیک که ناوی (الحباب) یان (الحباح)
بوو نیو ریبه‌ی خورما هینا کردی به‌خیر، به‌کیکی تر زیاتری هینا!
مونا فیه‌کان و تیان: بیگومان خودا پیوستی بهو توزه خیره‌ی نه‌م هه‌زاره نیهو
ته‌ه‌شیان که زوری هیناوه بو ریابازی هیناوه‌تی. تیر نایه‌تی ﴿الذین
یلمزون...﴾ هاته‌ خواری.

تیبو جریر له‌عیکریسه‌وه ریوایه‌ت ده‌کا: ده‌لی: له‌غذای ته‌بووک دا
پیغه‌مبهر ﷺ موسولمانانی هه‌لنان که خیره‌ صده‌قه بکه‌نو کومه‌کی کو
بکه‌نمه‌وه بو پیداوستی موسولمانان. عه‌بدورره‌حماتی کوری عه‌وف چوار هه‌زار
دیره‌می هینا، وتی: نه‌ی پیغه‌مبهری خودا! مالو سامانه‌کهم هه‌شت هه‌زار
دیره‌م بوو نیوه‌م هیناوه‌و نیوه‌شم هه‌یشتوته‌وه. پیغه‌مبهر ﷺ فرمووی: خودا
خیره‌ بهره‌که‌ت بخاته تهو ماله‌ی به‌خشیوته‌و تهو ماله‌ی هه‌یشتوته‌وه.

عومری کوری خه تابیش نه ندازه یه کی وای هیئا، عاصیمی کوری عه دی نه نصاری حه فتا ویسقی خورما هیئا، عوسمانی کوری عه فغان مالتیکی یه کجار زوری هیئا، نه بو عه قیل ریه کی خورما هیئا وتی: قوریان! شهوی رابردو باغه دارخورمام بۆ کابرایه ک تاو داوه. دوو ریه م خورما لی وهرگرتوه ریه کیانم بۆ مالو مندالم جی هیشتووه و ریه کیشیانم به قهرز داوه به خودا، پیغه مبر ﷺ فرمانی کره که ریه خورماکی به خنده سهر کۆمه لی صده ده.

ئیتیر مونا فیه کان له روی تانمو ته شهروه وتیان: ئهوانه بۆ ریبابازی نمو مالو سامانهی خویان هیئاوه کردویانه به خیر. (ابو عقیل) یش بۆیه نمو ریه خورمایهی هیئاوه تا له ریزی نمو ساماندارانه دا ناوی بهیتری، نه گینا خودا چ پیوستیه کی بهو ریه خورمایهی نه بو عه قیل نیه، ئیتیر بهروهر دگار نهم نایه تهی ناره خواری که ده فرموی: ﴿الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ﴾ نمو که سانهی تانمو ته شهرو نمو موسولمانانه ده دن که به نار زوی خویان زیاد لهزه کاتی واجبو پیوست مالو سامانی خویان ده به خشن، گالته به سامانداره موسولمانه کان ده کهن ده لئین: بۆ ریبابازی به لیشاو مال ده به خشن، لاقرتی به هه ژاره کان ده کهن که شتی کهم ده به خشن، ده لئین: ههر بۆیه نمو شته کهمه ده به خشن بۆ نهوی ناویان له گهل مالبه خشه کانی تر دا تو مار بکری، نه گینا خودا چ پیوستیه کی بهو تۆزه ماله نیه. نمو مونا فیه قانهی که بهو جوړه گالته به موسولمانان ده کهن، ﴿سَخِرَ اللَّهُ مِنْهُمْ﴾ خودا تۆلهی نهم گالته کردنو هه موو کردارو گوشتارو هه لوستیکیان لی ده ستینی و ده یانکاته جیگای گالتهی موسولمانانو ریسوایان ده کا، بهم جوړه نیازو مدهستی گلاویان ده ده خاتو وتارو کرداری به دیان ناشکرا ده کا و ده یانکاته بهندی زه مانه و نابروویان ده با. سهریاری نه وهش ﴿وَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ له قیامه تیش دا سزای توندو به نیشیان بۆ ناماده کراوه..

تہ مجار پدروہ دگار سزاو تۆلہی خۆی بۆ دوپروہ کان دیاری دہ کاو
 دہیا نختہ پیری کافرہ کاندوہ دہ فرموی: ﴿اَسْتَغْفِرُ هُمْ اَوْ لَا تَسْتَغْفِرُ هُمْ؟
 اِنْ تَسْتَغْفِرْ هُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ هُمْ﴾ ندی موحدہ مدہ! نہ گمر تو
 بیار پیہوہ داوای لیخوشبوون بکہی بۆ مونا فیکہ کانو داوا بکہی تاوانہ کانیان
 پردہ پۆش بکرتنو لییان خوش بینو فہ ضحیان نہ کمین، یان بۆیان نہ پار پیہوہ
 داوای لیخوشبوونیان بۆ نہ کہی یہ کسانہ، نہ گمر ہزار جار داوای
 لیخوشبوونیان بۆ بکہی نہوہ بزانیہ خودا تاوانہ کانیان پردہ پۆش نا کاو لییان
 خوش نابی، بہ لکرو رۆزی قیامت لمیش چاوی خہ لکریسواسیان دہ کا.

مدہست بہ (سبعین) لیروہ دا ژمارہی تایبہت نیہ، بہ لکو مدہست
 زۆری زۆر داوا کردنہ، واتہ: نہتو ہرچہ ندیک داوای لیخوشبوونیان بۆ
 بکہی، پاراندوہ کت و ہر ناگیریو لییان خوش نابین. وہ کوو لہ تاپہ تیکی تردا
 دہ فرموی: ﴿سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ اَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ اَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ، لَنْ يَغْفِرَ
 اللَّهُ لَهُمْ﴾ المنافقون/۶.

بیگومان پیغہ مبہر ﷺ لہ خودا دہ پار پیہوہ: کہ ہیدایہ تیان بداو تزیہ
 بکہنو لییان خوش بی، ہموہ کوو چۆن دوعای دہ کرد کہ لہ موشریکہ کان خوش
 بی، چہ ندیک نہزیہ تیان بدایہ، نہو لہ خودا دہ پار پیہوہ دہ فرموی: (اللهم
 اغفر لقومي فانهم لا يعلمون) رواہ ابن ماجہ.

بیگومان پیغہ مبہر ﷺ لہم داوای لیخوشبوونہی بۆ کافرو دوپروہ کان
 عوزری ہبہوہ، عوزرہ کہشی نہوہ بوہ: کہ نا تو مید نہبوہ لہوہی نیمان بیٹن،
 بہ ہر جی نہیزانیبی کہ نہوانہ بہ سروشت گومپان، چونکہ داوا کردنی
 لیخوشبوون بۆ موشریکو دوپروو کاتیک یاساغہ کہ زانیبہتی نہوانہ
 بہ سروشت گومپانو نیمان ناہینن. وہ کوو لہ شونیتیکی تردا نامازہ بۆ نہمہ
 دہ کاو دہ فرموی: ﴿مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا اَنْ يَسْتَغْفِرُوا
 لِلْمُشْرِكِينَ، وَلَوْ كَانُوا اُولِي قُرْبَى مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ اَنْهُمْ اَصْحَابُ
 الْجَحِيمِ﴾ التوبۃ/۱۱۳.

نه مجار لیره دا پدرو دگار هژی قبول نه کردنی داواکاریه کدی پیغه مبر دیاری ده کاو ده فرموی: ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ بویه داوی لیخوشبون نه کت و هرنه گیری چونکه نهوان نینکاری تاکو نه نهایی خودا ده کمن، پروایان بویه نیه که خودا ناگادارو زانایه به سر هه موو نهی نی و سرتو پهنامه کی و شته نادیاره کان دا. نینکاری پیغه مبرایه تی پیغه مبری نیسلام ده کمنو پروایان به زیندو بونموه نیمو سوورن له سر نینکاریه که یان! دل و دروونیان ناماده باشی نهوی تیدا نیه هیدایه تو نووری نایین و هریگزو موسولمان بین. ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ دابو نهی تی خودا و جاری بووه: که هیدایه تی گروو تا قمی یاخی بوو کافر نه داو نه یان خاته سر رتیازی حق.

که سانی که بوخوین ناماده باشی نیمان هینانو تویه کردنیان تیدا نه بی، لمرتیازی حق لایاندا بی، خوداش هیدایه تیان نادا، ناهومید کردنیان له لیخوشبون له مبر نهوی نیه خودا به خیل بی، یان پیغه مبر ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ که متمرخه می کرد بی، به لکو له مبر نهویه: که نهوان ناماده باشی نهویان تیدا نیه بگمزنموه بوو سر رنگای حقو راست. کوفرو بی دینی به کدی خوینانه که بووه ته له مبرو کو سپ له برده م لیخوشبونی خودا بوین!

مونا فیه خوپاشده ره کان له چوون بوو غه زای ته بووک دلخوش

بوون به نه چوونه که یان

فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلَافَ رَسُولِ اللَّهِ وَكَرِهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿٨١﴾ فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٢﴾

دہربارہی ہاتھ خواروہی تم ثایہتانہ، نیبنو جہریر لہتینو عہیاسوہ روایت دہکا دہلی: پیغہمبیر ﷺ فرمانی بدخہلکی کرد کہ لہخزمہتیا بچن بؤ غمزای تہبوو، کاتہکش وہرزی ہاوین بو، چہند کہسیک وتیان: نہی پیغہمبیری خودا! زور گہرمایو ناتوانین دہریچین بؤ غمزا نیتہ لہکاتی گہرمادا ناچین بؤ غمزا نیتہ پمروہردگار ثایہتی ﴿قُلْ: نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا﴾ ناردہ خواری. ہر نیبنو جہریر لہموحہمہدی کوری کہعبی تہلقورہظلیہوہ ریوایہتیکی تری لہم جؤرہ ریوایت کردہ.

تہمجار پاش تہوہی پمروہردگار لہثایہتی پیشوودا بری کردہوہی ناپہسندی دوپروہکائی روون کردہوہ کہ بریتی بو لہعوزر ہینانہو. بؤ نہچوون بؤ غمزای تہبوو تانہو تہشمر دان لہدابہشکردنی صہدہقہ.... جاریکی تر دہگہریتہوہ بؤ سہر ہیانکردنی جؤریکی تر لہخرابہکاریہکانیان کہ دلخوشبوونیانہ ہپالڈانہوہ دہرنہچوونیان بؤ غمزا. دہفرموی: ﴿فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلَافَ رَسُولِ اللَّهِ﴾ واتہ: تہو دوپرووانہ کہیفخوشن بہوہی کہ لہمہدینہ دا پاش دراوون نہبراون بؤ غمزاو تہو بہر. مہندیہیان بہنسب نہبوہ. کہیفخوشن بہو. کہ لہمالہوہ دانیشتونو پیغہمبیر ﷺ لہکاتی ہریکہوتنی بؤ غمزای تہبوو لہگہل خوی نہبردون...

ہوی دلخوشییان بہو دہرنہچوونیان ہپوا نہبوونیانہ بہگرنگی جیہادو بہخیرو بیری تیکوشان لہپیناو نایینی خودادا، پینان ناخوشہ لہتہک پیغہمبیر دا بہمالو بہگیان جیہاد بکن! ہلہبہتہ ناشکرایہ پیخوشبوونیان بہمانہوہ لہمال مانای تہوہ دہگہیہنی: کہ چوونیان پی ناخوشہ. بہلام پمروہردگار مانای رستہکھی جدخت کردہوہ فرموی: ﴿وَكُرْهُوا أَنْ يَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ واتہ: پینان ناخوشہ کہ جیہاد بکن بہمالو گیانیان لہپیناو نایینی خودادا. ہاوبہشی غمزا بکن!

جا وہنہبی ہر بہپیخوشبوونی مانہوہیان لہمالہوہ واز بینن بہلکوو خہلکی تریش دہترسینن لہہاوبہشی کردنو ہلیان دہفریونن بؤ خرباشدانو پالڈانہوہ! بہجؤریک ہندیکیان نامؤژگاری ہندیکیان دہکرد: ﴿وَقَالُوا

لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ پَیْیان گوئن: مه چن بۆ جیهاد، له م وهرزه گهرمایه دا
هاویه شی نمو غمزایه مه کهن، کاته که ی ناسکمو سیتبر خۆشنو میوه گه نانه و
بهروبوم پیتگه یشتوه! مالو حالو باغو باغاتی خۆتان به جی مه هیلن، نه م
گهرمایه تهحه ممول ناکری!

په وهردگار ره ددیان ده داته وه ده فمرموئ: ﴿قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا﴾
نه ی موحه مه ده! پَیْیان بلئ: ناگری دۆزه خ که ناماده کراوه بۆ سه ریپچی کاران،
تیوه ش سه ره نجامتان به هوئ پابه ند نه بوئتان به فمرمانی خوداو پیغه مبه ری
خوداوه بۆ نمو شوئنه ناخۆشه یه زۆر له و گهرمایه گهرمه ره: که تیوه خۆی لی
ده شیرنمه: ﴿لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ﴾ نه گهر عه قلو تیفکرینیان ببوایه،
سه ریپچی فمرمانی پیغه مبه ریان نه ده کردو له ماله وه پالیان نه ده دایه وه
به هاویه شی نه کردنه که میان که یفخۆش نه ده بوون به لکوه خه فته بار ده بسوون،
خۆیان نه ده کرده سوتنه مه نی نمو ناگره بی نامانه.

نیمامی مالیکنو ههردو پیری فمرموود: ریاوه تیک له ته بو هور په ره وه
ده گیرنمه ده لئ: پیغه مبه ر ﴿فَمَرْمُوهٌ﴾ (نار بتي آدم التي توقدونها
جزء من سبعين جزء من نار جهنم).

جا نه گهر نه وانه له گهرمای ماوه کورتی سه ره زه وی ده ترسن، ره حه تی و
راباردن له سای سیتبر دا ئیختیار ده کهن، نه ی ده بی له ناگری دۆزه خ دا چی
به کهن؟ خو ناگری دۆزه خ گهرمه ره و درئو خایه نعه ره! به راستی نه مه گالته
پیکردنیک تال، به لام له هه مان کات دا حه قیقه ته.

به کورتی نه وانه دوو ریگیان له پیشه، یان بۆ ماوه یه کی کورتو سنووردار
له گهرماو ته نگو چه له مه دا جیهاد به کهن، یان فری ده درینه ناو ناگری
دۆزه خه وه بۆ ماوه یه ک هه ره خودا ده زانی چه ند!

﴿فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا﴾ با که م پی به کهنه زۆر به گرین!
واته: ده بوایه نه وان پیکه نینیان که مو گریانیان زۆر بوایه، بۆ حالی خۆیان
به گریانایه و به زه ییان به حالی خۆیان دا بیتمه وه، له پای نمو به هره مه ندیه ی
له کیسیان چوه وه نمو سزاو تو له یه ی بۆیان تاماده کراوه!

دہشتوانین ناوا مانای نهم «ستہیہ بکہین: با ماوہیہ کی کہم کہیفخوش
بہ بہالندانوہو نہچوون بؤ غمزا، با پی بکہن!! پیگومان ماوہی
پیگہنینہ کیان کہمہ، چونکہ بہ کوتایی ہاتنی ژانیان کوتایی کہیفخوشی و
پیگہنینیان دی! بہ شوین شو پیگہنینو شادیہیان دا گریانی درتوخاہنو
نہ پراوہی قیامہتیان بؤ پیددا دہی، سزاو تولہی بی نامانی ناو ناگری
دۆزہ خیان توش دی ﴿جزاء بما کانوا یکسبون﴾ شو سزادانو عذابہی
قیامہتیان پاداشو تولہستاندنوہی شو کردہ وانہیانہ، کہ لہ ژانی دونیادا
نہ انجامیان داوہ.

موسلیبو برخاری لہ صہیحہدینی خویان دا فرمودہ یہ کیان لہ نوعمانی
کوری بہ شیروہ ریوایت کردہ: دہ لی: پیغہ مبہر ﴿فَرَمَوِي﴾ (اِنْ اَهْوَنَ
اَهْلِ النَّارِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ لِمَنْ لَه نَعْلَانٍ وَشِرَاكَايْنِ مِنْ نَارٍ جَهَنَّمَ يَغْلِي
مِنْهُمَا دِمَاعُهُ، كَمَا يَغْلِي الْمَرْجُلُ، لَا يَرَى اَنْ اَحَدًا مِنْ اَهْلِ النَّارِ اَشَدَّ عَذَابًا
مِنْهُ، وَاَنَّهُ اَهْوَنُهُمْ عَذَابًا) ہیواشترین سزادانی نہہلی دۆزہخ رژی قیامت
کہ سیکہ دوو (نہعل) سۆلی لہ ناگر لہ پی دہ کری، میشکی بہ ہویانہوہ
دہ کولی وہ کوو چۆن مہنجہلی سہر ناگر دہ کولی، وا گومان دہبری کہس
بہ نمدازہی شو سزای بہ نیشو توند نیہ، وہ لی شو لہ ہمو دۆزہ خیہکان
عذابی سوکترہ.

جا وہ نہ بی نهم ہر شہیدی نایمتہ کہ تابیہت بی بہ مونافیقہکانو کہسی تر
نہ گرتہوہ بہلکو موسولمانی راستالیش دہ گرتہوہ. نہوانیش خوق وایہ،
پیگہنینیان کہم و گریانیان لہ ترسی خودا زۆر بی، شوہ تا:
تیرمیزی فرمودہ یہ کی پیغہ مبہر ﴿وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْوَالِدَيْنِ﴾ کہ ناراستہی ہاوہ لانی
کردہ، فرمودہ تی: (وَاللّٰهُ لَوْ تَعْلَمُوْنَ مَا اَعْلَمَ لَصَحَّحْتُمْ قَلِيْلًا، وَلَبَكَيْتُمْ
كَثِيْرًا، وَلَخَرَجْتُمْ اِلَى الصُّعَدَاتِ تَجَارُوْنَ اِلَى اللّٰهِ تَعَالٰی، وَاللّٰهُ لَوَدِدْتُ اَنْتِيْ
كَذَّبْتَ شَجَرَةً تَعْصُدُ) سویندم بہ خودا شوہی من دہیزانم نہ گہر نیوہ
بتانزانیاہ کہم بی دہ کہنینو زۆر دہ گریانو دہچوونہ سہر ریگہو بانان لہ خودا

ده‌پای‌اندوه‌ده‌نور‌اندوه. وه‌للاهی من بۆ خۆم پی‌م خوش بوو دره‌ختیک
بومایه بپرامایه؟!

مه‌نع کردنی مونا‌فیکان له‌هاوبه‌شیکردنی جیهادو مه‌نع کردنی

پی‌غه‌مبه‌ر له‌وه‌ی نوێژ له‌سه‌ر مردوو بکا

فَإِنْ رَّجَعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ مِّنْهُمْ فَاسْتَعِذْهُمْ لِيُخْرُجَ فَقُلْ لَّنْ تَخْرُجُوا
مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ
أَوَّلَ مَرَّةٍ فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ ﴿٨٣﴾ وَلَا تَضِلَّ عَلَى أَحَدٍ مِّنْهُمْ مَّاتَ
أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَآثُوا
وَهُمْ فَيَسْقُون ﴿٨٤﴾ وَلَا تَعْجَبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ
اللَّهُ أَنْ يُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٨٥﴾

ده‌ریاره‌ی هاتنه‌ خواره‌وه‌ی نه‌م نایه‌ته‌ نیمام نه‌حه‌ده‌دو بوخاریو تیرمی‌دیو
هی تریش فەرمووده‌یه‌کیان له‌ئیننو عه‌یاسه‌وه‌ گپ‌راوه‌ته‌وه‌، ده‌لێ: بیستم
عو‌مه‌ر ده‌یگوت: کاتی عه‌بدوللای کۆری ئوبه‌ی مرده‌، بانگی پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ
کرا بۆ ئه‌وه‌ی نوێژی له‌سه‌ر بکا، پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ ته‌شریفی له‌سه‌ری راهه‌ستا بۆ
ئه‌وه‌ی نوێژی له‌سه‌ر بکا. عو‌مه‌ر ﷺ فەرموو: عه‌رزێ پی‌غه‌مبه‌رم کرد وتم:
قوربان چۆن جه‌نابت نوێژ له‌سه‌ر دوژمنی خودا! عه‌بدوللای کۆری ئوبه‌ی
ده‌که‌ی که‌واو وای گوت، فلان روژ ئه‌وه‌ی گوتو فلان کات ئه‌وه‌ی گوت. خو
خودا نه‌ی لێ کردوی که‌ نوێژ له‌سه‌ر مونا‌فیکان بکه‌ی! پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ
زه‌رده‌خه‌نه‌ی هاتیو منیش زۆرم گوت. نه‌مجار فەرموو: عو‌مه‌ر! وازم لێ
بینه‌! ته‌من بۆ خۆم سه‌ریشک کراوم، پی‌م گوتراوه‌ ﴿اسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ
لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ﴾ نه‌گه‌ر بزانم: له‌حه‌فتا

زیاد بکەم خودا لێیان خوش دەبی له ههفتا کەمە تەم زیاتر داوای لێخۆشبوون بۆ دهکردن.

ئەمجار نوێژی لەسەر کردو له گەڵ تەرمە کەدا رویشستو لەسەر گۆرە کەمی وەستا، تا شیردرایهوه عومەر دەلی: بەراستی من جەسارە تەم کردو خۆم زۆر پێ ئازابوو. سوێندەم بەخودا زۆری پێ نەچوو ئەم دوو ئایەتە نازل بوون، ئیتر لەودوا تا لەدوینیا دەرچوو نوێژی لەسەر دوو پوو نەدەکرد!

زۆریهێ زۆری کتێبە تەفسیرەکان ئەم رێوایەتەو رێوایەتی تریان لەم بارهوه هێنان، بەلام بەراستی ئەمە جیگای هەلۆستەیهو پێویستی بەلی وردبوونهوه هەیە.

هەر بۆیه زۆر لەزانایانی ئیسلام وەکوو قاضی ئەبو بەکری باقلانیو ئیمامو لحرە مەینو ئیمام غەزالیو هێ تریش پێیان وایه: ئەم هەدییه صدەحیح نیه، چونکه لهچەند رویه کەوه دژایەتی له گەڵ مانای ئایەتە کە دهکا.

١- نوێژ کردنی پێغه مەبەر ﷺ لەسەر عەبدوللای کۆپی ئوبەیی کراوه بەهۆی هاتنه خوارهوهی ئایەتە کە، دەی سییاقی قورئانۆ ریز کردنی ئایەتەکان بەناشکرا ئەوهیان لی وەرده گیری: کە ئەم ئایەتە له غەزای تەبووک دا هاتوونه خواری، عەبدوللای کۆپی ئوبەیی سالی پاش غەزای تەبووک مردوه.

٢- عومەر کە دەلی: چۆن نوێژ لەسەر تەرمی دوژمنی خودا دەکەوی خودا نەمی لی کردووی: کە نوێژ لەسەر مونا فیقان بکەمی، ئەوه ده گەینێ کە ئەههیه کە پێش مردنی عەبدوللای کۆپی ئوبەیی بووه، دەی هەرقسە کەمی عومەر کە دوا یی دەلی: نوێژی لەسەر کردو له گەڵ تەرمە کەمی دا رویشت... ئەمجار پەرور دگار ئایەتی ﴿وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِّنْهُمْ...﴾ ناردە خواری، ئەوه ده گەینێ کە ئایەتە کە پاش مردنی کۆپی ئوبەیی هاتۆتە خواری، ئەمەش دژایەتیەکی ناشکراو روونه لەنێوان دەقی رێوایەتە کەدا.

٣- فەرمووده ی پێغه مەبەر ﷺ کە ده فەرموی: خودا سەرپشکی کردوم لهوه دا داوای لێخۆشبوون بۆ مونا فیقان بکەم یان نا! نیشکال پەیدا دەبی، چونکه سەرپشکی کاتییک دەبوو کە ئایەتە کە به صەراحت ئەوهی تێدا نەبوایه:

کە خودا لییان خوێش نای، بەلام ئەوەتا: لەناوەتە کەدا بەناشکرا دەفرموی: ﴿إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ﴾ کەوابوو (او) بۆ تەخپیر نە بۆ تەسویبە، جوداوازی نێوان (تەخپیر) و (تەسویبە) ناشارایە.

لەبارەی نوێژ کردنی پیغەمبەر ﷺ لەسەر تەرمی عەبدوللای کۆری نویدی رێوایەتی تریش هەن لەئێبنو عومەرەوه، ئە جابیرەوه رێوایت کراوه. ئەبو یەعلاو هی تریش لەئەنەسەوه رێوایەتیان کردوه: کە پیغەمبەر ﷺ بوستی نوێژ لەسەر تەرمی عەبدوللای کۆری نویدی بکا، جویریل نەیهیشت و فرموی: ﴿وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ﴾ ئەم رێوایەتە ئەوە دەگەیەنێ: کە پیغەمبەر ﷺ نوێژی لەسەر نەکردوه. بۆ چارەسەری دژایەتی نێوان رێوایەتەکان هەندیک لەزانایان رێوایەتی بوخارییان پەسند کردوه، هەندیکیان ویستویانە تەوافوق بخەنە نێوانیان و توویانە: مەبەست بە (الصلاة) لەرێوایەتی عومەر دا، هەروا لەرێوایەتیکی تردا کە لەعەبدوللای کۆری عومەرەوه دەگیردرێتەوه بەمانا دوعا و داوی لێخوێبوونە، یان مەبەست ئەوەیە: بوستی نوێژی لەسەر بکا و جویرانێل نەیهیشت! بەهەر حال پێویستە ئەوە بزانین: کە نایەتە کە مانایەکی گشتی تر دەگەیەنێ و فراوان ترە لەو مانا تایبەتیە کە رێوایەتەکان دەگەیەن.

مامۆستا (سەید قەلب) دەفرموی: نایەتە کە بنەمایەک لەبنەماکانی رێزو تەقدیر لەیاسای کۆمەڵی موسوڵمانانی تیکۆشەر لەپێناو بیرو باوەردا دەچەسپێنێ، داوی ئەوە دەکا چاوپۆشی نەکری لەبەخشینی دیاردە و رێزو تەقدیر بۆ ئەوانە و خۆ لەجیهاد و تیکۆشان دەشێرنەوه، راحەت و نوشتن لەسێبەردا بەسەر تیکۆشان و جیهاد لەپێناو نایینی خودادا هەڵدەبژێرن، تەرازووی رێزو تەقدیر هەولو تیکۆشان پابەند بوونە بەفرمانی خودا و نامۆژگاری پیغەمبەری خودایە، تەقوا و خوداپەرستیە.

ئەمجار داوی ئەم بەرکۆڵە دەربارەی هۆی نازیبوونی نایەتەکان دیخەوه سەر رافە کردنی نایەتەکان. دەفرموی: ﴿فَإِنْ رَجَعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ مِنْهُمْ

فاستأذنوك للخروج ﴿ نهی پیغه‌مبیری خۆشه‌ویست! نه‌گهر خودای تو له‌غەزای ته‌ببوکت تۆی گه‌یانده‌وه بۆ مه‌دینه‌وه نه‌و کۆمه‌له‌ه مونا‌فیکه‌ت چاوپێکه‌وتنه‌وه که خۆیان پاش داوه ناماده‌ی غەزا نه‌بوون، -وه‌کو- قه‌تاده ده‌لی: دوانزه پیاو بوون- داوایان لی کردی بۆ غەزایه‌کی تر ره‌گه‌لت که‌ون، وستیایان هاویه‌شی بکه‌ن نه‌تۆ له‌روانگه‌ی ته‌مبیی کردنو سزادانیانه‌وه ﴿فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا﴾ پێیان بلی: ئیوه ئیتر به‌هیچ شیوه‌یه‌ک جارێکی تر هاوپێه‌تی من ناکه‌نو له‌گه‌لم نایه‌نو له‌سه‌نگه‌ری ئیمه‌ دا ئیوه شه‌ر له‌دژی دوژمنان ناکه‌ن، ئیوه نه‌و پیاوه نین شه‌ره‌فو ریزی جیهادتان به‌ریکه‌وی. نه‌مجار په‌روه‌ردگار بایه‌سی نه‌وه دینیته‌وه‌وه ده‌فه‌رموی: ﴿أَنْكُم رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ ئیوه یه‌که‌مجار پالده‌نه‌وه‌وه خۆشاردنه‌وه له‌جیهادتان هه‌لبژاردو به‌بی عوزرو بیانوی ره‌وا خۆتان پاش داو نه‌هاتن بۆ غەزا، سوێندی به‌دروژتان خواردو راستگو نه‌بوون، دلخۆشو ته‌رده‌ماغ بوون به‌خۆپاشدانو هاویه‌شی نه‌کردن، به‌لکو به‌وه‌شه‌وه نه‌ده‌وه‌ستان خه‌لکانی تریستان هه‌لده‌نا بۆ خۆپاشدانو هاویه‌شی نه‌کردن، که‌وابی ﴿فَأَقْعُدُوا مَعَ الْخَافِينَ﴾ دانیشنو پالی لی بده‌نه‌وه له‌گه‌ل نه‌و مونا‌فیکانه‌ی خۆیان پاش داوه له‌جیهاد خۆیان شارده‌وته‌وه، یان دانیشن له‌گه‌ل پیره‌ژنو ئافره‌تو مندالو په‌که‌وته‌کان، ئیوه پیاوی جیهاد نینو نه‌و شه‌ره‌فەتان پی نادری! نه‌رکی پارێزگاریکردن له‌نایینی خودا شکۆمه‌ندی‌یه‌که‌ شانی ئیوه هه‌لی ناگرێ!!

نه‌مجار په‌روه‌ردگار فه‌رمان به‌پیغه‌مبهر ده‌کا: که‌ دووره‌په‌ریزی ته‌واو له‌کۆمه‌لی مونا‌فیکان رابگه‌یه‌نی، نوێژ له‌سه‌ر مردویان نه‌کاو ناماده‌ی به‌خاکسپاردنیان نه‌بی‌و داوای لیخۆشبوونیان بۆ نه‌کا. ده‌فه‌رموی: ﴿وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ﴾ به‌هیچ شیوه‌یه‌ک نوێژ له‌سه‌ر مردوویان مه‌که‌و ناماده‌ی به‌خاکسپاردنیان مه‌به‌وه له‌سه‌ر گۆریان رامه‌وه‌سته‌و دو‌عای تارامی و خۆراگریان له‌سه‌ر وه‌لامی فریشته بۆ مه‌که‌! نه‌بو داوودو حاکمو به‌زار له‌نیمامی عوسمانه‌وه ریوایه‌تیان کردوه: ده‌فه‌رموی: هه‌رکاتێ پیغه‌مبهر له‌به‌خاکسپاردنو داپۆشینی ته‌رمی مردوو به‌وه‌وه له‌سه‌ر

گُزِرَہ کَہی رادہ و ہستاو دیفرموی: (استغفروا لأخیکم وسلو اللہ التثبیت فانہ
الآن یسأل) داوای لیخوشبون بۆ نەم براییەتان بکەنو داوای خۆراگری و جوان
وہ لامدانہوہی بۆ بکەن بیگومان تیتستا نەو پرسیاری لی دہ کری.

ثابہتہ کہ بھروونی نەو دہ گیدی نئی کہ نابئی نوێژ لەسر تەرمی کافر بکری،
نەمە حوکمیکی گشتی یەو ہەرکەسێ مونا فیق بئی نابئی موسولمان نوێژی
لەسر بکا. نابئی نامادہی بە خاکسپاردنو داپوشینی بئی، نابئی زیارہتی گۆری
بکا، نابئی دوعای لیخوشبونوی بۆ بکا.

نەمجار پەرور دگار ھۆکاری نەھی کردن لەنوێژ لەسر کردنیان
راوہستان لەسر گۆریانو دوعا بۆ کردنیان روون دہ کاتوہ دہ فرموی:
﴿إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ﴾ چونکہ بیگومان
نەوانہ بروایان بە ھەبوونی خودای تاکو تەنیا نیو، نینکاری پیغەمبەرایەتی
پیغەمبەر دہ کەنو سووریون لەسر نەو بئی پروایی یەیانو بە کافری مردوونو کہ
دونیا یان بە جی ھیشتوہ بئی تیمان بوون، لە حالەتی یاخی بوونو سنوور
شکینی دا بوون کہ مەرگ یەخە ی پی گرتوون.

ھەر و ھا چونکہ نوێژ کردن لەسر مردو شەفاعەت بۆ کردنو راوہستان
لەسر گۆری ریز لیگرتنہ بۆ. دہی کافرو فاسق شایانی ریزو تەقدیر نین.

نەمجار پەرور دگار نەھی لە پیغەمبەر کرد: کہ بپئی دیار دہی رابواردنو
ژیا نخۆشی مونا فیقەکان سەرنجی رانە کیشنو بە لایەو پەسند نەبن، لەبەر
چاوی جوان نەبزو دلی بۆیان لی نەدا، دہ فرموی: ﴿وَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ
وَأَوْلَادُهُمْ﴾ با مالو سامانی فرہیانو مندالی زۆریان سەرەنجی تو
رانە کیشی تو سەرسام نەکا. نەو خێرو خۆشیو بەختوہری نیہ پێیانراوہ
﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الدُّنْيَا﴾ بیگومان پەرور دگار دہیەوی بەو
مالو مندالی کہ پئی داوون لە دونیادا سزایان بدا، مالو سامانیان ھۆی سزاو
عزاییانہ لە دونیادا، ماندو دہبن بە کو کردنەوہو پارێزگاری کردنی، ھەمیشە
لە دلہراوکی دانو غەمی بە دەستھێنانو لەکیس چوونیانہ، دوا یی موسولمانان
لەشیوہی زە کاتو باربوو کردنی جەنگ دا لییان دەستین، موسولمانان پئی

بهیژ دهن نهوان پتیان ناخوشه، مندالو خزم کهسیان لهشپرو جهنگ دا ده کوژینو بهیروژن. ﴿وَتَرْهَقْ أَنْفُسَهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ﴾ گیانیان ده ریچی نهوان له حالئ کوفرو پیدینی دابن، خهساره تمهندی دونیاو قیامت دهنو نمودهش گهورهترین خهساره تمهندیو مالویرانییه.

لهوه پیشو لهم سوردهدا نایهتیکی تر بهم مانایه رابوردو ده فرموئ: ﴿فَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَتَرْهَقْ أَنْفُسَهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ﴾ التوبة/ ۵۵.

تیپینی نموده ده کری نایهتهکه نموده ده گهیدنی که نابئ موسولمان نوژ لهسر تهرمی کافرو مونا فیک بکا، نابئ نامادهی به خاکسپاردنو له کوژناتیان بی، بهلام نایته بهلگهی صدیح لهسر نموده که پیوسته نوژ لهسر تهرمی موسولمان بکریو نامادهی بهریکردنو به خاکسپاردنی ببئ. بهلکو حوکمی نموده له فرموده ی پیغه مبر وهرده گیری لهم بارهوه فرموده ی صدیح زۆن، یه کییک لهو فرمودانه نموده فرموده ییه که نیمامی موسلیم له جابیری کوری عهبدوللاوه ریوایهتی کردوه ده فرموئ: ﴿إِنَّ أَخَا لَكُمْ قَدْ مَاتَ فَقُومُوا فَصَلُّوا عَلَيْهِ﴾ برایه کتان (مههستی نه جاشیه) مردوه خوتان ناماده بکهن نوژی لهسر بکهن. جابیر ده لی: ههستاینو خومان کرد بهدوو ریزو نوژی مردوومان لهسر کرد.

نهبو هورهیره ده گیرپتهوه ده فرموئ: پیغه مبر ﷺ ههوالئ له دونیا ده رچوونی نه جاشی راگه یاند لهو رۆدهی تییدا مردبوو، موسولمانانی برد بو شوینی نوژ کردنو چوار جار نه لاهو نه کبهری فرموو.

له لایهکی ترهوه زانایانی نیسلام کوکن لهسر نهوه: که دروست نیه نوژ لهسر تهرمی موسولمانان نه کری، ههندیکه به لایانهوه فرزی کیفایهیه.

برئ له زانایان فرموویانه: له کوژنارو شاردهوهی تهرمی موسولمان وه کوو نوژ لهسر کردنی وایهوه فرزی کیفایهیه.

ههلبهته نایهتهکه نموده لی وهرده گیری: که راههستان لهسر گوژی مرئی موسولمان تا ده شیردرتهوه، شتیکی باشه...! پیغه مبر ﷺ لهسر

گۆری مردووی موسولمان راده‌وه‌ستا تا ه‌شیردرایه‌وه! دوعای زمانپراستی و وه‌لامدروستی بۆ ده‌کردو ده‌پارایه‌وه له‌خودا که له‌وه‌لامی فریشته‌کانی دین بۆ لای نه‌شله‌ژێ!

عه‌بدو‌ل‌لای کۆری زویه‌یر نه‌گهر مردوێک ده‌مره له‌سهر گۆره‌که‌ی راده‌وه‌ستا تا ده‌شیردرایه‌وه.

له‌صه‌حیحی موسلیم دا هاتوه: عه‌مری کۆری عاص رضی الله عنه له‌کاتی سهره‌مه‌رگ دا وه‌سیه‌تی کرد وتی: که خستانه‌م گۆره‌وه‌و داتان پۆشیم، که‌می‌ک گل و خۆل له‌سهر گۆره‌که‌م به‌رز بکه‌نه‌وه، نه‌مجار به‌نه‌ندازه‌ی نه‌وه‌ی وشتریک سهرپرزو گۆشته‌که‌ی دابه‌ش بکه‌ن لای گۆره‌که‌م به‌ینه‌نه‌وه بۆ نه‌وه‌ی که‌می‌ک به‌مه‌وه سهرخۆ بزانه‌م چۆن وه‌لامی فریشته‌کان ده‌ده‌مه‌وه. جه‌ماوه‌ری زانایان کۆکن له‌سهر نه‌وه: که له‌سهر جه‌نازه چوار جار نه‌للاهو نه‌که‌به‌ر ده‌کری. داره‌قوطنی له‌توبه‌ی کۆری که‌عه‌به‌وه ریایه‌ت ده‌کا ده‌لی: پیغه‌مبه‌ر صلی الله علیه و آله فرموی: (ان الملائكة صلت علی آدم، فکبرت علیه اربعاً، وقالوا هذه سنتکم یا بني آدم).

ئیزن وه‌رگرتنی سه‌رانی نیفاق بۆ خۆدزینه‌وه له‌جیهادو

ئاماده‌باشی موسولمان بۆ جیهاد

وَإِذَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ أَنْ آمِنُوا بِاللَّهِ وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ اسْتَأْذَنَكَ أُولُوا الطَّوْلِ مِنْهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا نَكُنْ مَعَ الْقَاعِدِينَ ﴿٨٦﴾ رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٨٧﴾ لَكِنَّ الرُّسُلَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَأُولَئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨٨﴾ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٨٩﴾

پاش نه‌وی پهره‌ردگار نه‌وی روون کرده‌وه: که دوورپوه‌کان فرتو قیلو بیانوی نارپه‌وا ده‌دۆزنه‌وه بۆ خۆپاشدان له‌چوون بۆ غه‌زا له‌خزمه‌ت پیغه‌مبهر دا، به‌شوین نه‌وه‌دا هه‌لوئستیکی تریان ناشکرا ده‌کا، نه‌ویش نه‌وه‌یه: هه‌رکاتی نایه‌تیک نازل بیی باسی نیمانو جیهادی تیدا بی، خاوه‌ن مالو سامانو به‌تواناکان داوای نیزی نه‌چوون بۆ غه‌زا ده‌که‌نو ده‌یانه‌وی هاویه‌شی جیهادو تیکۆشان نه‌که‌ن، داوا له‌پیغه‌مبهر ﷺ ده‌که‌ن که وازیان لی بینئ له‌گه‌ل پرو پیرۆزنو که‌م نه‌نداهو شهلو سه‌قه‌ته‌کان بمیننه‌وه. ده‌فرموی:

﴿وَإِذَا أَنْزَلْتُ سُورَةً أَنْ آمِنُوا بِاللَّهِ وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ اسْتَأْذِنَكَ أُولُو الطُّوْلِ مِنْهُمْ﴾ هه‌رکاتی سووره‌تیکی قورئان یان هه‌ندیکی نازل بیی، فرمانیان بی بکا به‌نیمانه‌یان به‌خوداو به‌پیغه‌مبهر به‌زیندوبوونه‌وه داوایان لی بکا له‌گه‌ل پیغه‌مبهر دا بچن بۆ جیهادو تیکۆشان، خاوه‌ن سامانو به‌تواناکان داوای روخصه‌ت لی ده‌که‌ن که وازیان لی بینئ هاویه‌شی جیهادو تیکۆشان نه‌که‌نو خۆپاش ده‌ن ﴿وَقَالُوا: ذُرْنَا لَكُمْ مَعَ الْقَاعِدِينَ﴾ ده‌لین: نه‌ی پیغه‌مبهر! وازمان لی بینه با ئیمه له‌گه‌ل نافرته‌و په‌که‌وته‌و مندا‌لو بی هیزه‌کان بمیننه‌وه!!

ئاده‌میزاد دوو پێن، دوو جۆرن، دوو سروشتن: پێری دوورپوسی و لهرزۆکی و خۆیستی و ریسوایی، پێری پروا پته‌وانو به‌هیزو تواناو خۆپاگران، پێرێک ده‌یانه‌وی خۆ له‌جیهاد بدزنه‌وه خۆپاش بده‌ن رازین به‌که‌وده‌نی و نزمی! پێرێک راست‌لو خۆ به‌خشو فیداکارو نه‌فس به‌رزو خاوه‌ن هه‌لوئست، ئاماده‌ن خۆیان فری بده‌نه ناو ناگره‌وه، چاو نه‌ترسو و به‌رزو پروا پته‌وو فرمانبه‌ردارو گوی بیست!!

هه‌ر که سووره‌تیک دێته خوارئ فرمانی به‌جیهادو تیکۆشان له‌خۆگرته‌بی ده‌وله‌مه‌ندو له‌شساغو به‌تواناکان دێنه‌ پێشه‌وه نه‌ک بۆ چوون بۆ غه‌زاو خۆیه‌ختکرنو به‌جیه‌پنانی ته‌رکی سه‌رشانیان، به‌لکو بۆ خۆپاشدانو خۆدزینه‌وه، رازین له‌گه‌ل نافرته‌و بی نه‌واو شهلو سه‌قه‌ته‌کان دا حلیب بکرن، نه‌وانه (حیزی حیزی و سه‌لامه‌تی) خۆیستو ته‌نپه‌رستن، هه‌ستی پیاوه‌تی و سه‌ربه‌ستی و ئازادیان تیدا نیه، ترسنۆکو لهرزۆکو و به‌روخاون!

نموندی نہم نایہتہ نایہتیکی ترہ: کہ دہفرموی: ﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا: لَوْلَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ؟ فَإِذَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ مُحْكَمَةٌ، وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ، رَأَيْتَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ نَظَرَ الْمَغْشَىٰ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ﴾ محمد/۲۰.

نہم مونافیقہ ترسنوکانہ نایانہوی بہرگری لہنایینو مالو نیشتمانو ناموسو شہرف بکن، ہستیان مردوہو بی شعورن ﴿رَضُوا بِأَن يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ﴾ رازی بوون بہوہ: کہ لہگمل ژنو ژال دا بمیننہوہ، رازی بوون کہ وہکوو پیرہژنو پدککوہتہکان کہ نہرکی جیہادیان لہنہستو دا نیہ مامہلہیان لہگمل بکری، نہمہش نہوپیری ترسنوکیو زہلیلی بہو نہفسی بہرز قیزی لی دہکاتہوہ! ہوی نہم ترسنوکیو ناپایویہیان نہفامیو نہزانیہہ ﴿وَوُطِّعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ﴾ دلیان مؤر کراوہ، پیروردگار دلی مؤر کردوون بہہوی نہچوونیان بو شہزاو خویاشدانیان لہجیہاد، دلیان داخراوہ ہیچ نووری عیلہو زانیاریو ہیدایہت وہرناگری، وایان لی ہاتوہ لہہیچ حالی نابن، نازانن چ بہرژوہندیو سوودی نہوانی تیدایہ۔ نہنجامی بدہن، نازانن چ شتیگ زبانی بو نہوان ہدیہ خوی لی بیاریزن، حکمہتو نہینی نہوہ نازانن بوجی خودا فہرمانی بہجیہاد کردن کردوہ!

نہمجار پیروردگار بہرامبیریو پیگگرتنیگ لہنتیوان وہزعی مونافیقانو موسولمانان دہکاو سہروردیو پیاوہتی خوداپہرستان دیاری دہکاو، ناکامو سہرہنجامیان، پاداشی باشو بہمراز گہیشتیان روون دہکاتہوہو دہفرموی: ﴿لَكِنَّ الرِّسُولَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ﴾ بہلام پیغہمبہرو موسولمانانی شوینکہوتووی، جیہاد دہکمنو خونا شیرنہوہ، بہمالو بہگیان تامادہی جہنگو بہرگریکردن لہنایینو ولاتو مالو گیان، تامادہن لہرتیازی نایین دا خویان بہخت بکن، نہرکی سہرشانی خویان جی بہجی دہکمن۔ لہدونیا دا بہمراز گہیشتیونو سہرکہوتنی خویانو تیشکانی دوژمنانیان دہستکوت بوو ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَيْرَاتُ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ نہو موجاہیدہ تیکوشمرانہ خیرو بیرو دنیاو قیامہتیان

دهستگیر بوو، خوشی و کامرانی و سهروهری همدو جیهانیان دهسکهرت،
سهرقرازو بهمراد گهیشستو خویشانن، بهپیچدهوانه ی دوورو دهکانه و که
خهساره تمهندی همدو جیهان بوون!!

﴿اعْدَ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ
الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ پروهردگار ناماده ی کردوه بۆ شهو موسولمانه خودا پیدوانه
باغ و باخاتی واکه بهژیر درهخته کانیان دا جوگهو جویار دهکشینو بۆ ههتا
ههتایی لهو خوشی و لهزهته دا دهگوزهرینن! بهراستی شهو راباردنو لهزهته
نیعمهته جوړاو جوړانه ی پییان دهدری بهمراز گهیششتنیکی فره مهزنه و پلهو
پایهو شکومهندی بهکی بی وینهیه!!

دوورووی عهربه دهشته کییهکانو نيزن وهرگرتنیان بۆ

نهچوون بۆ جیهاد

وَجَاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ وَقَعَدَ الَّذِينَ

كَذَّبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَسَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ

عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿۱۰﴾

دهرباره ی هاتنه خوارهو ی شهم نایهته شهحاک دهلی: شهو کومه له
پیری عامیری کوری (الطفیل) بوون، هاتنه خزمهت پیغه مبهرد و تیان:
شه ی پیغه مبهردی خودا! نیمه لهگهل تو غهزامان کرد لهو کاته دا عهربه
دهشته کییهکانی هوزی طهی پهلاماری مالو مندالی داوین، مالاتو کهلو
پهلیان بردوین دهترسین: نهگهر لهگهل تا بی یسن بۆ جیهاد دووباره شهوان بیان
هوزی تر تالانمان بکهمن! پیغه مبهرد فهرمووی: (سیغنینی الله عنکم)
خودا من بی ناتاج دهکاو پیویستم بهنیوه نیه.

موجاهید دهلی: شهوانه چهند کهسیک بوون لههوزی غهطه فان عوزریان
هینایهوه خودا عوزری لی قبول نهکردن.

موناسه بهی ئەم نایه ته بهی پیشموه ئەوهیه: پەروەردگار لەو پێش
 ئەحوالی دوورپوه دانیشتووەکانی مەدینە ی بەیان کرد. ئەمجار بەشوتن ئەوه دا
 حالو چۆنیەتی عەرەبە دوورپوه دەشتەکییەکان شی دەکاتەوه. ۱. فەرموی:
 ﴿وَجَاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ﴾ ئەو عەرەبە دەشتەکییانە
 هاتنە لای پێغەمبەر داوای ئیزنی لێ دەکەن رێگەیان بۆ ئەچن بۆ غەزای
 تەبوک، پێغەمبەر ۲. فەرموی: خودا بەسەر هەوالتی ئەوه دا ئاگاداری
 کردوومو دەزانم مەبەستان چیهو خودا بێ ئاتاجی کردوم لەیارمەتی ئەوهو
 پێوستیم پێتان نیه.

تیبو عەبیاس دەفەرموی: ئەم کۆمەڵە بیانووەکیان راست بوو،
 پێغەمبەر ۳. برۆی پێکردن. رێوایدی تیش هەن ئەو ۴. دەچەسپێنن کە درۆیان
 کردووە بیانویان نەبوو پێغەمبەر ۵. برۆی پێ نەکردن. ﴿وَقَعَدَ الَّذِينَ
 كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ خۆیان لەجیهاد پاش دا ئەو تاقمە ی خودا
 پێغەمبەریان بەدرۆخستنەوه، بەروکەش خۆیان بەخاوەن باوەر داوە ناو لەدل دا
 کافر بوون، ئەمانە وەکۆو بۆ غەزا نەچوون نەهاتن عوزریش بێننەوه. ئەوانە
 ئەو مونا فیکە عەرەبە دەشتەکیانەن کە عوزریان نەهێناوە، بەبێ عوزرو
 بەهانه خۆیان پاش داو نەچوون بۆ جیهاد.

﴿سَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ لەو بەولاره ئەوانە ی
 کافرو مونا فیقن، ئەوانە ی خودا و پێغەمبەریان بەدرۆ خستنەوه بەدرۆ عوزریان
 هێناوە، یان ئەوانە ی عوزریان نەهێناوە، سزای بەتیشو توندیان توش دی،
 لەدوئیادا بەکوشتن و برین لەقیامەتیش دا بەناگری دۆزهخ!!

لَهُوْ مُوسُوْلَمَانَانَهْی جِیْهَادِیَان لِهَسَهَر نِیْه

لَيْسَ عَلَى الضَّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَى وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا

يُنْفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ

وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١١﴾ وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا أَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَا

أَجِدُ مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوْا وَأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ حَرْحًا لَا يَجِدُوا

مَا يُنْفِقُونَ ﴿١٢﴾

دەریارە ی هاتنە خوارەو ی ئەم نایە تانە، ئیبنو ئەبی حاتم لەزەیدی کۆپی ئابیتەو دەگیرێتەو دەفرموی: خەریکی نووسینەو ی سورەتی (براءة) بووم، پێنوسم لەسەر گوێچکەم دانابوو فەرمانمان پێکرا بچین بۆ غەزا، پێغەمبەر ﷺ چاوەڕوانی سەروش بوو بۆی بێ، لەو کاتەدا کۆتێک هاتە خزمەتی و وتی: ئەو پێغەمبەری خودا! من چی بکەم چاوم نابینێ کۆتێم؟ ئیتر نایەتی ﴿لَيْسَ عَلَى الضَّعَفَاءِ...﴾ هاتە خوارێ.

بەلام بۆ نایەتی ﴿وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا أَتَوْكَ...﴾ سێ هۆکاری هاتنە خوارەو بایس کران:

۱- ئیبنو ئەبی حاتم لەئیبنو عەبباسەو رەوایەت دەکاو دەفرموی: پێغەمبەر ﷺ فەرمانی بەخەڵک کرد: کە خوێنامادە بکەن و لەتەکیا بچن بۆ غەزا، کۆمەڵێک لەهاوەلان هاتنە خزمەتی، عەبدوللای کۆپی موعەفقەلی موزەنییان تێدا بوو، وتیان: ئەو پێغەمبەری خودا! ولاغی سواریمان بۆ پەیدا بکە دێین بۆ غەزا پێغەمبەر ﷺ فرموی: هیچم دەست ناکەوی ئێوە سوار بکەم بەدل شکاوی گەرانەو دەگریان، پێیان ناخۆش بوو نەچن بۆ غەزا تێشوو ولاغی سواریمان دەست نەکەوی. ئیتر پەرورەدگار نایەتی ﴿وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا أَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ...﴾ ی ناردە خوارێ و عوزری لی قبول کردن.

۲- موجهید دهلی: نهوانه سئی برابون: مهعقل، سووهید، (النعمان) کوری موقرن. داویان لهپیغه ممبر کرد که خوفنو نهعلیان بۆ دابین بکا، پیغه ممبر ﷺ فرمووی: (لَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ).

۳- حهسهنی بهصری دهلی: نهانیه ده ربارهی نهبو موسای نه شعری هاوه لانی هاتوته خواری، هاتنه لای پیغه ممبر ﷺ داویا شتیکیان ده کرد ههلیان گری، لهو کاته دا پیغه ممبر ﷺ تووره بویسو فرمووی: (وَلَا مَا أَحْمِلُكُمْ وَلَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ).

ههلبهته په یوه ندی ناشکراو روون ههیه له نیوان نهانیه نهانیه کانی پیشوودا، نهواتا: دوی نهوی پهروهر دگار ههیه ههیه لهوانه کرد: که بیانووه دوزنه وه به دروو ده له سه خویان له چوون بۆ جیهاد ده دزنه وه، باسی نهوانه ده کا که عوزری شهرعییان ههیه نهوه راده گهیه نی: که نهو خاوهن عوزرانه جیهادیان له سهر فهرز نه! چونکه نیسلام نایینی ناسانکاریو ناسانخوازیه، به گۆرهی توانا نه رک ده خاته سهرشانی ربهروانی، نهوانه ی توانای چوون بۆ جیهادیان نه که نه نندامو کۆترو نه خوشن، یان تیشوو پیداوستی جهنگیان بۆ دابین ناکری، عوزریان رهوایه وه چوونیان قبووله. ده فرمووی: ﴿لَيْسَ عَلَى الضَّعْفَاءِ﴾ چون بۆ غهزا واجب نهیه له سهر بی هیزو پیرو که فته کار ﴿وَلَا عَلَى الْمَرْضَى﴾ ههروه ها له سهر نه خوشو که نه نندامو کۆتیش جیهاد فهرز نه، ﴿وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يَنْفِقُونَ حَرْجٌ﴾ ههروه ها جیهاد له سهر نهوانه واجب نهیه که پیداوستی جیهادیان بۆ دابین ناکری. ﴿إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ به مخرجی نیمانی تهوارو پتهویان به خودا ههیی، شوین نامۆزگاری پیغه ممبر بکهون، به نهینی و ناشکرا پابه ندی فرمانی خودا بن، حه قناس بزو حه قخوازانیان خوش بوئی، به رژه وه ندی گهلو ولات به ریزن، جاسووسی و خیانهت له ولات نه کهن، پپو پاگهندهی دژ به نیسلام بلاو نه که نه وه.

نیمامی موسلیم فرموود دهی کی له ته میمی (الداری) یه وه گیراوه ته وه دهلی: پیغه ممبر ﷺ فرمووی: (الَّذِينَ النَّصِيحَةُ، قَالُوا لِمَنْ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ لِلَّهِ وَلِكِتَابِهِ وَلِرَسُولِهِ وَلِأُمَّةِ الْمُسْلِمِينَ وَعَامَّتِهِمْ) واته: نایین بریتییه له نیخلاص، هاوه لان عمرزیان کرد: نیخلاص بۆ کی؟ نهی پیغه ممبری خودا. فرمووی: نیخلاص بۆ خودا و به ندایه تی بۆ کردنو خوشو یستی، خۆندنه وهی

قورٹانزو تیفکرین لہ مانای. نایہتہ کارزو کاری نکردنی، خوشیوستنی پیغہ مبہرو شونکہوتنی پھیامہ کہی. نیخلاص بۆ فہرمانروایی موسولمانانو پشتگیری لی کردنیانو نیخلاص بۆ جہ ماوہری موسولمانان تہودیہ: رنگای حقیان نشان بداو ہہولئی پتہوکردنی ریزہ کانیان بدا.

﴿مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ﴾ هیچ ریبازو بیانونیک نیہ چاکہ کاران سزا بدرتن، لۆمہیان بکری، کہ بیانونی شرعییان ہہبی بۆ نہ چون بۆ غہزاو لہ مالہوہ دانیشن، تاوانبار نابزو گوناہیان ناگاتی! بۆ کہس نیہ تاوانیان پال بدا بہ کورتی و پوختی ہہموو نہ صیحتکارو راستالو موخلیصیک بۆ خوداو بۆ پیغہ مبہری خودا موحسینو چاکہ کارہ، کہس رایہی ناکہوی چاکہ کار بہ گیر بیتی و بیخاتہ ہر لیپرسینہوہو سہرہ نشت کردن!

﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ﴾ پدروہر دگار لیخوشبوونی زۆرہ بۆ تہو خاوەن عوزرو چاکہ کارانو بۆ کہسی تریش کہ وک تہوان بن.

﴿رحیم﴾ خاوەن سۆزو ہزہیی زۆرہ، ہمرگیز زیاد لہ تواناو دہ سہلات تہرک ناخاتہ سہر کہس. بہ لام یاخی بوو مونافیقہ کان تا توبہ نہ کہنو واز لہ تاوانو دوورووی پھینن خودا لییان خوش نابی. ﴿وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا اتَّوَكَّلُوا لَيَذَرْنَهُمْ قُلْتَ لَا أَجِدُ مَا أُحْمِلُهُمْ عَلَيْهِ﴾ ہمروہا تاوانو حہرہج لہ سہر تہو کہسانہ نیہ کہ نامادہ باشی چون بۆ جیہادیان تیدایہو بہ لام ولاخی سواریو تیشوو چہ کیان دہست ناکہوی، بۆتوی مالو مندالیان دابین نہ کردوہ، بہتایبہتی تہوانہی ہاتنہ لای تو تہی پیغہ مبہر! بۆ تہوی ولاخی سواریو تیشوویان بۆ دابین بکہیو لہ گہلتا بین بۆ جیہادو پیت گوتن: تیشوو ولاخی سواریم دہست ناکہوی بتاندہمی، بہ مہ دلیان تہنگ بوو دہستیان کرد بہ گریانو زۆریان پی ناخوش بسو: کہ شہرہفی بہ شداری کردنی جیہادیان لہ کیس دہچیو ناتوانن لہ گہل سویای نیسلام وہری بکہون. نامادہی جہنگ بن.

موحہ مہدی کوری نیسحاق لہ باسی غہزای تہبوک دا دہلی: چہند پیانونکی موسولمان ہاتنہ خزمہت پیغہ مبہر کہ بہ گرینوک بہ ناوانگن. حہوت زہلامی تہنصاریو ہی تریش بوون: (سالم بن عمیر) و (علی بن زید) و (ابو لیلی عبدالرحمن بن کعب) و (عمرو بن الحما بن

الجموح) و (حرمی بن عبداللہ) و (عیاض بن ساریۃ الفزاری) ہزارو ندادا بوون کہ پیغہ مبرکہ پیئی فرمویں: ہیچم دہست ناکہوی سوارتان بکہم ناتوانم پیوستیتان دابین بکہم ﴿تَوَلَّوْاْ وَاعْنِیْہُمْ تَغِیْضُ مِنَ الدَّمْعِ حَزَنًا اِلَّا یَجِدُوْا مَا یَنْفِقُوْنَ﴾ کزرو مہ جلیسی پیغہ مبریان بہ جی ہیشت، چاویان فرمیسی دہرشتو بہ کومل دہ گریانو دل تہنگ بوونو خہم پہزارہ دایگرتیون، چونکہ توتشو پیدایستی جہنگیان دہست ناکہوی.

ثیبنو نہبو حاتم لہ حسہنی بہ صریہوہ ریوایت دہکا، دہلی: پیغہ مبرکہ فرموی: (لقد خلفتم بالمدينة اقواما، ما انفقتم من نفقة، ولا قطعتم وادیا، ولا نلتم من عدونہا الا وقد شرکوکم فی الاجر) نہی ہاوہ لان! تیوہ لہ مہ دینہ کومہ لیکتان بہ جی ہیشتوہ، تیوہ ہیچ بڑو مالو ساماتیکتان نہ بہ خشوہ، ہیچ دڑلو شیوہ ریگیہ کتان نہ بریوہ، ہیچ پہلامارداتیکی دوژمنتان نہ نجام نہ داوہو ہیچ زہ بریکی کاریگرتان لہ دوژمن نہ داوہ، نیلا نہو کومہ لہ بہ جیماوہ ہاویہ شتانزو پاداشی وہ کوو تیوہ پان ہدیہ. نہ مجار پیغہ مبرکہ نایہتی ﴿وَلَا عَلَی الدِّیْنِ اِذَا مَا اٰتَوْکَ لِتَحْمِلْہُمْ قُلْتَ لَا اَجِدُ مَا اَحْمِلْکُمْ عَلَیْہِ﴾. خوتندہوہ.

لہ ریوایتیکی تردا کہ موسلیمو بوخاری لہ نہ نہ سہوہ ریوایتیان کردوہ دہ فرموی: پیغہ مبرکہ فرموی: (ان بالمدينة اقواما ما قطعتم وادیا، ولا سرتہم سیرا الا وہم معکم، قالوا: وہم بالمدينة؟ قال: نعم، حبسہم العذر) لہ ریوایتی نیمام نہ حمہد دا دہلی: (حبسہم المرض).

بہ بیارہنی خودا ۱۹۹۸/۸/۱۱ لہ پاکنویسی جزمی دہیہم بووہوہ،

بہ مدش بہرگی پیئجہم تہفسیری رہوان تہواو بوو.

سلیمانسی / کہرہکی ماموستایان

پیرستی سەرەباسەکان

لاپەرە	بابەت
۳۲۰	چۆنیەتی دابەشکردنی دەسکەوتی جەنگ
۳۲۵	زۆرکردنی موسوڵمانان لە پیش چاوی کافرەکان و بەکەم پیشاندانی کافرەکان لەبەرچاوی موسوڵمانان
۳۳۰	یادکردنی خوداو خۆراگری لەبەرەرامبەر دوزمن و گۆڕاڤیری بۆ فەرمان
۳۳۶	دەست بەرەڵاکردنی شەیتان لە کافرەکان لەکاتی تین بۆ هاتن دا
۳۴۳	بەھیلاککردنی کافرەکان وەک بەھیلاککردنی فیرعەون لەبەر خراپەکارییان
۳۵۲	مامەڵەکردنی موسوڵمانان لەگەڵ وادە شکیان و ئەوانەی دیاردەوی پەیمانیشکێنیان ئی دەردەکەوی
۳۵۸	خۆنامادەکردن بۆ جەنگ دژی دوزمنان و دابینکردنی پێویستیاتی جەنگ بە گۆڕەوی توانا
۳۶۱	هەلبژاردنی ناشتو و یەكخستنی نەتەو و هەڵمانی موسوڵمانان بۆ جەنگ
۳۶۹	مەرجی بەدیل کردن و فیدیه ئی وەرگرتنیان و سود ئی وەرگرتنیان
۳۸۰	پۆلێن کردنی موسوڵمانانی سەردەمی پێغمبەر ﷺ لە روانگەی ئیمانیتان و کۆچکردنەو
۳۹۴	سوورەتی التوبة
۴۰۲	هەڵوێستەکانی پەیمانی موشریکەکان و راگەیانندی شەر دژیان
۴۱۱	پێویستبوونی شەرکردن دژی موشریکەکانی عەرەب لە هەر کۆتییەک بن
۴۱۶	پەنا دان رەواییە
۴۲۱	هۆکارەکانی دەستبەرداریبوون لە پەیمانی موشریکەکان و شەرکردنیان لە دژیان

لاپه ره	بابه ت
۴۲۴	سهره نجامی موشریکه کان یان تۆبه کردنو موسولمان بوونه یان شهرو کوشتنه
۴۳۳	هه لئانی موسولمانان بو جهنگان دژی موشریکه پهیمان شکینه کان
۴۳۹	به تاقیردنه وهو له بوته دانی موسولمانانو پاک کردنه وه یان له بیگانهو چلکاو خور
۴۴۲	ئاوه دانکردنه وهو تازه کردنه وهی مزگه وته کان
۴۴۸	گه وهی نیمان به خوداو به رۆزی قیامهتو گه وهی جیهاد له پیناو ئایینی خودادا
۴۵۳	وازهینان له دۆسیه تیکردنی باوکو براو خاوو خیزانی کافرو هه لبراردنی نیمانو جیهاد به سهر ههشت شت دا
۴۵۷	پهروه ردگار له چهنه هه لو مهرجیک داو له چهنان شوین دا کۆمهگی به موسولمانان کردوه
۴۶۶	یاساگردنی مهسجید و لجه رام له موشریکه کان
۴۷۱	جهنگان دژی خاوه ناهه کان
۴۷۸	بیرو باوه ری خاوه ناهه کان
۴۹۱	شیوهو چۆنیهتی مامه له کردنی مالو قه شه کان له گه ل خه لکدا
۴۹۹	پیکهاتهی سا ل به بریارو نه ندازه کیشی خودادا، شه پرکردن له گه ل هه موو موشریکه کانو جهرا مکردنی زیادکردنی مانگ
۵۰۶	هه لئانی موسولمانان بو جیهادو هه ره شه کردن له وازهینان لی مو عجیزه ی نه شکه وتی حیرا
۵۱۵	نه فیری عام بو جیهاد له پیناو خودادا
۵۱۶	خۆپاشدانی دوو رووه کان له چوون بو غه زای ته بووکو شیوه نیزن وه رگرتنیان
۵۲۳	به لگه له سهر خۆپاشدانی دوو رووه کان به بی عوزری رهوا، زیانی چوونیان بو جهنگ

لاپەرە	بابەت
۵۲۷	برووبیانوی موناڤیقەکان بۆ دواکەوتن لە غەزای تەبووک و ناپاکییان بەرامبەر موسوڵمانان
۵۳۳	پووجە لێوونەوهی خێرو خێراتی موناڤیقەکان و بەقیرۆچوونی نوێزو خوداپەرستییان
۵۳۹	سوێندخواردنی دووروووەکان و هەولێدانی هەل وەدەستێنانیان بۆ تانەو تەشەردان لە پێغەمبەر ﷺ
۵۴۴	ئەو هەشت لایەنە زەکاتیان بەسەردا بەش دەکری
۵۶۵	ئەزیزەتدانی پێغەمبەر ﷺ لەلایەن دووروووەکانەوه و راستکردنەوهی بۆچوونەکانیان
۵۶۹	رەوشتی ئەو دوورووانە خۆیان لە غەزای تەبووک پاش دابوو
۵۷۵	رەوشتی دووروووەکان و سزای قیامەتیان
۵۸۴	رەوشتی موسوڵمانان و پاداشی قیامەتیان
۵۸۹	جیهاد و تیکۆشان دژی کافرو موناڤیقەکان
۵۹۸	درۆزنی موناڤیقەکان و بی‌وادهو بەلێنییان و چیرۆکی تەعلەبە
۶۰۲	تانەو تەشەری موناڤیقەکان لە موسوڵمانان و خوداش لێیان خۆش نابێ
۶۰۶	موناڤیقە خۆپاشدەرەکان لە چوون بۆ غەزای تەبووک دڵخۆشبوون بە نەچوونەکانیان
۶۱۰	مەنع کردنی موناڤیقان لە هاوبەشی کردنی جیهاد و مەنع کردنی پێغەمبەر لەوهی نوێژ لەسەر مردووێان بکا
۶۱۶	ئیزن وەرگرتنی سەرائی نیفاق بۆ خۆدزینەوه لە جیهاد و ئامادەباشی موسوڵمان بۆ جیهاد
۶۱۹	دووروویی عەرەبە دەشتەکییەکان و ئیزن وەرگرتنیان بۆ نەچوون بۆ جیهاد
۶۲۱	ئەو موسوڵمانانە جیهادیان لەسەر نیە